प्रस्तावना.

जैनकथा रत्नकोषना छठ्ठा भागनी आ बीजी आवृत्ति छे. आ भागनी अंदर मात्र एकज ग्रंथ समावेलो छे. आ ग्रंथना कर्त्ता श्रीमान् गौतमस्वामी महाराजा छे एम कहेवामां आवेछे अने तेथीज आ ग्रंथनुं नाम गौतमकुलक आपवामां आवेल छे. आ कुलक मात्र वीश गाथानुंज होवा छतां तेमां उपदेशनुं रहस्य एटलुं बधुं समावेलुं छे के तेने महा ग्रंथनी उपमा आपवी ते योग्यज छे. आ ग्रंथनी महत्वतामां तेनो बालावबोध करनार पद्मद्रहनी उपमाने पामेला श्री पद्मविजयजी महाराजे घणो वधारो कर्यो छे. आ ग्रंथनी दरेक गाथाना चार चार पद पैकी दरेक पदमां जुदो जुदो उपदेश समावेलो छे. ए रीते एकंदर गणतां ८० उपदेशो उपर बालावबोधकर्त्ता पंडिते ११० उपरांत जुदी जुदी कथाउ अनेक सूत्रोनी टीकाउ, चरित्रो विगेरेमांथी ग्रहण करीने दाखल करी छे. बालजीवोने माटे तो आ ग्रंथ परम उपकारी छे. तेनी अंदर परमपदप्राप्तिनो उत्तम मार्ग बताव्यो छे एटलुंज नहीं पण शुद्ध नीति पण बहुज सुंदर आकारमां प्रकाशित करीछे, के जे प्रमाणे वर्त्तन करनार प्राणी आ भवमां ने परभवमां दुःखनुं भाजन तो थतोज नथी.

आ कुलकना कर्त्ताना संबंधमां बालावबोधकार बालावबोधना प्रारंभमां मंगलिक करता सता कहेछे के यद्गौतमर्षिणा प्रोक्तं, गौतमं कुलकं वरम् । आटला उपरथी एना कर्त्ता श्री गौतमस्वामी महाराज होवानुं सिद्ध थायछे.

बालावबोधकारे बालावबोधनी अंदर श्री उत्तराध्ययन सूत्र ने वृत्ति, श्री आवश्यक निर्युक्ति ने बृहद्वृत्ति, उपदेशमाला वृत्ति, श्रीऋषभ चरित्र, श्री नेमिनाथ चरित्र, श्री पार्श्वचरित्र, श्री महावीर चरित्र, भवभावना, षट् पुरुष चरित्र, शत्रुंजय महात्म्य, वृंदारु वृत्ति, परिशिष्ट पर्व, समरादित्य चरित्र, मुंज प्रबंध, प्रश्नोत्तर रत्नमाला, उपदेश रत्नाकर, श्री सुमतिनाथ चरित्र, श्री ज्ञातासूत्र, श्री सुयगडांग सूत्र, श्री सुपार्श्वनाथ चरित्र, श्री विशेषावश्यक, श्री शांतिनाथ चरित्र, श्री भगवती सूत्र, श्री आवश्यक टीप्पणी, कल्पसूत्र स्थविरावली, इत्यादि सूत्रो अने ग्रंथोमांथी जुदी जुदी कथाउ लइने आमां दाखल करी छे, तेटला उपरथी तेउ पण बहु शास्त्रवेत्ता (बहुश्रुत) हता एवुं सिद्ध थाय छे. आ दरेक कथा विस्तारमां होवाथी वांचनार बंधुउने रस उपजे तेवी छे अने तेनो सार ग्रहण करवाने माटे खरेखरी असरकारक छे.

आ बालावबोध प्रथम प्रसिद्ध ग्रंथप्रगटकर्त्ता श्रावक भीमसीभाइ

माणेक तरफथी संवत १९४७ मां छपाइने बहार पड्यो हतो. त्यार बाद तेनी नकलो थइ रहेवाथी तेनी भाषामां केटलोक सुधारो करीने आ बीजी आवृत्ति अमे भागमां छपावेली छे. परंतु बालावबोधनी भाषा जुनी गुजराती होवाथी सुधारवा माटे बेवडो त्रेवडो प्रयास कर्या छतां शुद्ध गुजरातीना रूपमां मुकी शक्या नथी.कारणके एम करवामाटे तो ज्यारे तदन फरीने भाषांतरज करवामां के लखवामां आवे त्यारे बनी शके तेम छे, तोपण जेटलो बनी शक्यो तेटलो सुधारो कर्यो छे ते छतां जे कांइ भाषादोष के भूल रही गइ होय तेने माटे क्षमायाचना करीए छीए.

आ बालावबोधनी अंदर मागधी गाथाओ घणे स्थानके मुकवामां आवी छे परंतु तेनो अर्थ बीलकुल आपवामां आव्यो नथी. ते आपवामाटे विचार कर्या छतां केटलीक गाथाओमां अशुद्धता मालम पडवाथी ते गाथाओ ज्यांथी लीधी होय ते स्थल जोवानी जरुरजणाइ,परंतु तेटलो प्रयास नहीं थइ शकवाथी ते गाथाओ तेमज प्रसंगोपात मुकेला संस्कृत श्लोको बन्या तेटला शुद्ध कर्याछे.बाकीअर्थ लखवानो प्रयत्न मुलतवी राखवानी जरुर पडी छे; तोपण आगलपाछलनो प्रसंग जोतां घणे भागे तेनो सार समजी शकाय तेवुं छे.

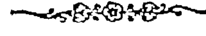
बालावबोधकारे ग्रंथना प्रांतभागमां सिद्धनुं स्वरूप टुंकामां पण सारुं आप्युं छे.आ बालावबोध संवत्१७४३मां लख्यो छे एम प्रशस्ति उपरथी नीकली आवे छे.सामान्य कथाओ वार्त्ताओ के नोवेलो वांचवाना रसीया जैनबंधुओने तेवुं वांचन पडतुं मुकीने आवा बालावबोध अने भाषांतरना ग्रंथो वांचवानी अमे खास भलामण करीए छीए. कारण के एवा नोवेलादिक वांचवाथी ज्यारे प्रकृतिमां केटलोक विकार उत्पन्न थाय छे त्यारे आ बालावबोध वांचवाथी तेमनी वार्त्ता वांचवानी रसीकता पूरी पडे छे अने प्रकृतिमांथी विषय कषायादि दोष नाश पामी क्षमा विगेरे गुण प्रगटे छे.

प्रारंभमां प्रस्तावनानुं लंबाण करी कथारसिक जनोने वधारे नहीं रोकतां अनुक्रमणिका वांचवानुं सूचवन करी टुंकामांज प्रस्तावना पूर्ण करवामां आवे छे, ते साथे आ ग्रंथ साद्यंत वांची जवानी खास भलामण तेमज विज्ञप्ति करवामां आवे छे.

शा० भीमसी माणेक, मुंबई.
अने
श्री जैनधर्म प्रसारक सभा, भावनगर.

संवत् १९६५.
कार्त्तिक.

अनुक्रमणिका.

अनुक्रमणिका.

अथ

॥ श्रीगौतमकुलक मूल, बालावबोध तथा कथाउ सहित प्रारंभ ॥

तिहां प्रथम वार्त्तिक करनार पंमित श्रीपद्मविजयजी महाराज मंगलाचरणने अर्थे बे अनुष्टुप कहे छे.

॥ अनुष्टुपवृत्तम् ॥ नत्वा श्रीमन्महावीरं, ध्यात्वा श्रीगुरुपंकजम् ॥ मत्वा विविधशास्त्रोप, देशं सत्रसमन्वितं ॥१॥ यज्ञौतमर्षिणा प्रोक्तं, गौतमं कुलकं वरं ॥ तस्य विस्तरतः कूर्वे, वार्त्तिकं लोकभाषया ॥२॥

इहां ग्रंथनी आदिमां वस्तु निर्देशरूप मंगल जाणवुं. अथवा ग्रंथमां पद्यरूपे मंगल बांध्युं नथी, तो पण पोताना चित्तमां इष्टदेवने नमस्कार कर्यो छे, एम जाणवुं. इहां चर्चा घणी छे, पण ग्रंथ वधे माटे लखता नथी.

हवे ग्रंथकर्त्ताए आदिमां लोभना लक्षण शामाटे कह्यां छे? तेनो हेतु कहे छे. जे माटे चारगतिरूप संसारना हेतु ते चार कषाय छे. तेमां पण सर्व गुणोनो विनाश करनार एवो एक लोभ छे ॥ यतः ॥ कोहो पीइं पणा सेइ, माणो विणय नासणो ॥ माया मित्ताणि नासेइ, लोहो सव्व विणासणो ॥ १ ॥ इति श्रीदशवैकालिकसूत्रवचनात् ॥ तथा लोभ ते दुर्जय छे. अने वली लोभ, क्रोधादिकने रहेवाना कालमान करतां घणो काल रहे छे, एटलाज माटे श्रीभद्रबाहुस्वामीए आवश्यक निर्युक्तिमां कह्युं छे ॥ यतः ॥ उवसामंपि उवणिया, गुणमहया जिणचरित्तसरिसंपि ॥ पमिवायंति कसाया, किं पुण सेसेसु रागत्ने ॥ १ ॥ जइ उवसंतकसाउ, लहइ अणंत पुणोवि पडिवायं ॥ नहु ते वीससिअव्वं, थोवेवि कसायसेसंमि ॥ २ ॥ अणथोवं वणथोवं, अग्गीथोवं कसायथोवं च ॥ नहु ते वीससियव्वं, थोवंपि हु ते बहु होइ ॥ ३ ॥ ए सर्व गाथाउ एक लोभ आश्रयिने कही छे. तथा सर्व पापनुं मूल ते लोभ छे. ॥ 'लोभ मूलानि पापानि' इति वचनात् ॥ ते माटेज ग्रंथकर्त्ताए आदिमां लोभनुं ग्रहण कर्युं छे. तथाच सूत्रम्

॥ मूलगाथा ॥ उपजाति वृत्तम् ॥

॥ लुद्धा नरा अबपरा हवंति, मूढा नरा कामपरा हवंति ॥ बुद्धा नरा खंतिपरा हवंति, मिस्सा नरा तिन्निवि आयरंति ॥१॥

अर्थः—(लुद्धानरा के०) लोनी मनुष्य जे होय ते (अबपरा के०) इव्य उपार्जन करवानेविषे तत्पर (हवंति के०) होय बे. एटले लोनी पुरुष इव्य उपार्जन करवानेविषे तत्पर होय. इहां गाथामां जे अर्थ शब्द कह्यो बे ते अर्थ शब्दे लक्ष्मी जाणवी, अने लक्ष्मी ते देवताविशेष बे. ए णेकरी ग्रंथकर्त्ताए आदिमां मंगल सूचव्युं एम पण जणाय बे. ते कारण माटेज लोनी पुरुष इव्यनेविषे तत्पर होय एम कह्युं, पण लोननुं फल न कह्युं, जे माटे लोननुं फल ते नरक जाणवुं. ॥ 'लुद्धा महबा नरयं उवंति' इति वक्ष्यमाणवचनात् ॥ एम जो नरक एवो अर्थ आ पहेली गाथामां करिये तो उपर जे मांगलिक सुचव्युं ते रहेतुं नथी. इत्यादिक केटली चर्चा लखाय? हवे लोननो वाह्यो जीव विकट अटवीमां पेसे, महा अपार समुइ तरे, अति नीम संग्राममां अडे, कर्षण करे, कृपण स्वामीनी सेवा करे, नीचकर्म आचरे, मस्तके नार उपाडे, नूख तृषा खमे, अने ताप तथा टाढने पण हिसाबमां न गणे; इत्यादिक महाकष्ट सहन करीने पण इव्य उपार्जवा तत्पर होय. ते उपर चारुदत्तनुं दृष्टांत कहेबे.

आ नरतक्षेत्रनेविषे चंपानामनी नगरीमां महाधनवान् एवो नानु नामे शेठ वसेबे. तेनी सुनडा नामे नार्या बे. तेने पुत्र नथी. तेथी स्त्रीनर्त्तार घणी आर्त्ति करे बे, अने मनमां एम विचारे बे के, ज्यारे धननो नोक्ता एवो एक पण पुत्र नथी त्यारे आपणने आटलुं धन पण श्या कामनुं! एम चिंतातुर रहेतां देवादिकने मानता, इबता, एक चारणमुनि म- . त्यारे ते मुनिने पूब्युं के, 'हे महाराज! अमारे पुत्र थशे के नहिं' चारण मुनिए कह्युं के, 'तमारे पुत्र थशे.' पढी ते स्त्रीने गर्न रह्यो. अनुक्रमे पुत्रनो जन्म थयो. ते बालकनुं चारुदत्त एवुं नाम दीधुं. ते महोटो थयो, त्यारे मित्रसाथे क्रीडा करतो एकदा समये उद्यानविषे गयो. त्यां

जतां थकां एक स्त्रीनां तथा एक पुरुषनां पगलां दीठां. ते पगलां घणां लक्षणवंत देखीने चारुदत्ते विचार्युं के, इहांथी कोइक गुणवंत स्त्रीपुरुष गयां जणाय छे. एम चिंतवी आगल जतां एक केलिनुं घर दीठुं. ते केलिना घरनी पासे एक विद्याधर दीठो. तेना सर्व शरीरमां खीला जडेला छे. तेवामां ते विद्याधर चारुदत्तने देखीने कहेवा लाग्यो के, 'हे पुरुष! महारा वस्त्रने छेडे औषधीवलय छे, ते घशीने मने चोपडो.' ते सांभली चारुदत्ते ते औषधी घशीने चोपडी, एटले ते सर्व खीला निकली पड्या. पछी ते विद्याधरना कहेवाथी व्रण संरोहिणी घशीने चोपडी, एटले सर्व व्रण (घा) रुझाई गया, वली त्रीजी औषधीए साजो थयो. त्यार पछी चारुदत्ते पूछ्युं के, 'हे महाभाग्य! तमे कोण छो? अने तमने आवी आपत्ति केम पडी? त्यारे ते विद्याधर पोतानो संबंध कहे छे—

"भरतक्षेत्रना मध्यभागने विषे रूप्यमय पच्चीश जोजन ऊंचो अने पचास जोजन पहोलो एवो वैताढ्य पर्वत छे, तेने विषे शिवमंदिर नामे नगरनो माहेंद्रविक्रम नामे राजा महापराक्रमी छे. ते राजानो हुं अमितगति नामे पुत्र छुं. एक दिवस क्रीडा करतो थको हुं हरिवंत पर्वते गयो, त्यां एक हिरण्यरोमनामा तापस वसतो हतो, तेनी सुकुमालिका नामे पुत्री महारूपवंती हती ते में दीठी. ते कुमारी तेना पिताए मने परणावी. ते स्त्रीने लइने हुं महारे ठेकाणे गयो. त्यां धूमशिष्य नामे एक महारो मित्र हतो. ते महारी स्त्रीने देखीने कामे विंधाणो, तेथी महारां छिद्र जोतो रहे अने मनमां विचारे के, जो ए मित्र मरे तो ए स्त्री महारे हाथ आवे. एम करतां एक दिवस हुं महारी स्त्री साथे क्रीडा करतो करतो इहां आव्यो. ते अवसरे महारो मित्र मने एकलो जाणीने, आ रीते खीला ठोकीने महारी स्त्री लइने जतो रह्यो. ए अवस्थामां हे बांधव! तें मने जीवतो राख्यो. तेने बदले तुं महारी पासे कांइक पण माग्य के, हुं तने आपुं."
त्यारे चारुदत्ते कह्युं के, 'तमारा जेवा सत्पुरुषनुं दर्शन थयुं, एटले हुं सर्व कांइ इच्छित पाम्यो. वली में तमारुं दुःख दूर कर्युं, माटे हवे महारे शुं जोइये?' एम कही बन्ने जण पोतपोताने ठेकाणे गया.

पछी चारुदत्त पोताना मित्रसाथे निरंतर क्रीडा करे छे. एम करतां ज्यारे चारुदत्त यौवन अवस्था पाम्यो, त्यारे सर्वार्थ नामे चारुदत्तनो मामो

छे, तेनी मित्रवती नामे पुत्रीनी साथे चारुदत्तना पिताए चारुदत्तने परणाव्यो. पण चारुदत्त वनक्रीमासक्त थको स्त्रीसाथे भोगनी वात न करे. चारुदत्तना मातापिताए जाण्युं के, अमारो पुत्र भोगमां समजतो नथी, एम विचारीने कलिंगसेना नामे गणिकानी दीकरी वसंतसेना गणिका हती तेनी पासे कामभोग शीखवा मूक्यो. एम करतां ते वेश्याने घेर बार वर्ष वही गयां. ते वेश्या साथे रही सोल क्रोड सोनैया खाधा. त्यार पछी ते चारुदत्तने द्रव्यरहित थयो जाणीने ते वेश्यानी अक्काए तेने काढी मूक्यो. त्यारे घेर आवीने जूए छे तो माबाप मरी गयां छे, अने घरहाट पमी गयां छे, एम देखीने ते घणोज दिलगीर थयो. पछी व्यापार करवा माटे पोते पोतानी स्त्रीनां आभूषण लीधां, ते लइने मामो तथा पोते बन्ने जण व्यापारने अर्थे चाल्या. मार्गे जतां जतां उशीरपुर नगरे आव्या, त्यां मामाभाणेजे कपास लीधो, ते लइने ताम्रलिप्ति नगरीतरफ चाल्या; अनुक्रमे जतां थकां वनमां आग लागी, एटले सर्व कपास बली गयो. त्यारे मामाए जाण्युं के, चारुदत्त निर्भाग्य छे, एनीसाथे महारुं धन पण जाय छे; एम जाणी तेणे चारुदत्तने मुकी दीधो.

चारुदत्ते एक घोमो वेचातो लीधो, ते ऊपर बेसीने पश्चिम दिशा तरफ चाल्यो; आगल जतां घोडो मरी गयो. पछी चारुदत्त पादचारी थयो. हवे चालतां थकां घणुं थाक्यो, भूख तृषा पण घणी लागी, एवां एवां महादुःख खमतो थको अनुक्रमे प्रियंगुनगरे गयो. त्यां वणिकनां घणां घर छे, तेमां एक सुरेंद्रदत्त नामे पोताना पितानो मित्र वसे छे. तेणे चारुदत्तने पुत्रनी पेठे राख्यो, भोजनवस्त्रादिक आप्यां अने कह्युं के, हवे शुं करवा दुःख खमवा जाय छे? महारे घेर रहे, एम कहे थके पण चारुदत्त मनमां घणो लोभ धरे छे.व्यापार करवानी महोटी हौंश राखे छे. ते कारणथी कोइकना लाख द्रव्य उधारे लइने ना ना करतां पण चारुदत्त रह्यो ... अने जहाजमां बेठो, तेनी साथे बीजा पण घणा लोक जहाज... बेठा; अनुक्रमे ते जहाज यमुनाद्वीपे गयुं. एम बहु गाम नगर फरतां आठ क्रोम सोनैया कमाया. हवे पोताने देश जवा माटे पाछो जहाजमां बेठो, ते समुद्रने मध्यभागे आव्यो, एटले अकाले गाजवीज थइ, तेथी प्रवहण भांग्युं, सर्व द्रव्य समुद्रमां गयुं. पण कोइक पुण्यसंयोगे

एक पाटीयुं तेने हाथ आव्युं. ते पाटीयासहित सात दिवस सुधी समुद्रमां झोला खाधा. अनुक्रमे समुद्रनो पार पाम्यो. ते राजपुर नगरना उद्यानमां आव्यो. त्यां एक तापसना आश्रममां दिनकरप्रजनामा परिव्राजक वसे छे, ते घणो शांत दांत अने जाणे धर्मनुं धामज होय नहि एवो देखाय छे. ते त्रिदंडी, चारुदत्तने कहेवा लाग्यो के, "अरे बाबु ! तुं कहांसे आया ? तुं ऐसा दुःखीया क्युं ? तुं तो बडा नाग्यवंतमें शिरदार हे, तेरा दुःख देखकर मेरेसें खम्या नहि जाता ! मेरे मनमें बहोत आर्त्ति होती है. और हमेरे तांइ गुरुकी जैसी शिक्षा है तिसमाफक मै, अलेखको जपता हुं, और नावकी निक्षा लेता हुं, कंथा पहेरता हुं, और विनूति चढाता हुं, परकुं दुःखी देखुं, तव मुझकोंनी दुःख उपजे. परकुं सुखी देखुं तव मुझकूंनी सुख उपजे, और सारी दुनीया तो मायामें गरक होगई हे. और हम तो दररोज निरंजनका ध्यान करते है. उसवास्ते तेरी बात होय सो हमकों कहे. " एवा त्रिदंडियानां वचन सांनलीने तेने प्रणाम करीने चारुदत्त कहेवा लाग्यो के, 'हे नगवन् ! मैं बहुत दुःखी हुं. और अब आपके सरणे आयां हुं. तुमसें मेरा उद्धार होवेगा.' इत्यादिक पोतानुं वृत्तांत कही देखाड्युं. ते वात सांनलीने त्रिदंडियानी आंखमां आंसु आव्यां, अने कहेवा लाग्यो के, 'रे वछ ! तुं धीरा हो, सब अछा बनेगा. में जानताहुं के तुं वहोत धनका अर्थी हे. नला ! अब तें मेरी पास आया है, तो सब बातकी खूसी होवेगी. क्यों डरता हे ? में असा करूंगा कि लक्ष्मी तो तेरा घरकी दासी होयगी, तुं मेरी साथ चल !' ते सांनली चारुदत्त अने त्रिदंडियो ए बन्ने जण त्यांथी चाल्या. चालतां थकां बीजे दिवसे एक अटवीमां पहोंच्या. त्यां एक पर्वतनी गुफामांगया, तेमां एक निवड शिला आवी,ते पगे पाटु मारीने उघाडी.तेमध्ये एक दुर्गपाताल नामे बिल छे, तेमां चाल्या, ते दुर्गपातालमां नमतां नमतां एक रसकुंपीनो कूउ दीठो. पण ते देखीतोज महा बिहामणो छे, चार हाथनो विस्तारे छे; जाणे के ते कूउ नथी पण नरकनुंज बारणुं छे. हवे चारुदत्तने एक तुंबडी त्रिदंडीए आपी अने कह्युं के, 'आ तुंबडी कूवामांथी रसें नरी लाव, एम कहीने चारुदत्तने मांची उपर बेसाडीने कूवामां उतार्यो. चारुदत्त पण लोनना वशथी मांहे उतर्यो. तेणे कूवामां ज्यां मेखला छे ते दीठी. तेमां रस पण नर्यो छे. ते रस जेटलामां लेवा जाय छे, एटलामां बी-

भा कोइके शब्द कर्यों के, 'म म' त्यारे चारुदत्त बोल्यो के, 'म्हारुं नाम चारुदत्त छे, मने भगवंते मोकल्यो छे, तो मुझने रस लेतां श्या माटे निषेध करो छो? म्हारे ए रसनो जरूर खप छे.' त्यारे ते शब्द करनार बोल्यो के, 'म्हारी वात सांभल. हुं पण वाणियो छुं, तम्हारी पेठे हुं पण धननो अर्थी थको इहां आव्यो छुं, पण ए त्रिदंडीए मुझने मांहि नांख्यो छे. ते माटे ए त्रिदंडीयानो विश्वास करीश नही. वली वात सांभल. आ रसमां हाथ बोलीश नहिं, जो बोलीश तो हाथ कोही जशे, ते माटे तुंबडी लाव, हुं तने भरी आपुं.' एम सांभली तेने तुंबडी आपी. त्यारे ते पुरुषे रस भरी आप्यो. मांचीनी हेठल ते रसतुंबी बांधी. पछी चारुदत्ते रासडी हलावी, त्यारे त्रिदंडीए खेंचीने कूवाने कांठे आण्यो. त्रिदंडीए तुंबडी मागी, त्यारे चारुदत्ते जाण्युं के, आ मायावी तथा विश्वासघाती देखाय छे. एवुं जाणीने ते रस कूवामां ढोली नांख्यो. एवुं जाणी ते त्रिदंडीए पण चारुदत्तने कूवामां नाखी दीधो. त्यारे ते मांहे रहेलो पुरुष बोल्यो के, 'तुं कांइ फिकर चिंता करीश नही. तुं जो रसमांहे पड्यो होत, तो न जीवत, पण मेखला उपर पड्यो छे तेथी तुं शातामां रहेजे; तने इहांथी नीकलवानो उपाय बतावुं, ते सांभल. इहां रस पीवाने माटे गोधा आवे छे, ते महा भयंकर शब्द करती आवे छे, पण तेनी तुं बीक राखीश नही. ते गोधा ज्यारे रस पीने पाछी वले, त्यारे तुं तेने पूंछडे वलगजे. माटे ते आवे त्यां सूधी तुं इहां रहे अने पंच परमेष्ठीनुं ध्यान कर.' एम सांभलीने ते त्यां रह्यो. एवामां ते पुरुष तो मरण पाम्यो. तेवामां ते गोधा आवी, रस पीने पाछी वलतां चारुदत्त ते गोधाने पूंछडे वलग्यो. तेनुं शरीर सुकुमाल हतुं तेथी घसातो घसातो बहार नीकल्यो. ते जाणे गर्भावासथकीज नवो नीकल्यो होय नहि!! अथवा नरकमांथीज नीकल्यो होय नहि!!! ए दृष्टांते बहार आव्ये थके नवो जन्म पाम्यानी पेठे मानवा . पछी पूछडुं मूकी दीधुं, त्यारे मूर्छा खाइने भूमिए पड्यो. वली शीतल वायरा प्रमुखे चेतन वल्युं, त्यारे चालवा मांड्युं. ते वनमां एक पाडो हतो तेनी केडे चाल्यो, अने एक महोटी शिला उपर चडी गयो. ते पाडो शिंगडेथी ते शिलाने हलाववा लाग्यो, पण शिला हाले नही. एवामां एक अजगर नीकल्यो, ते अजगर वनपाडाने गली गयो. त्यारे

चारुदत्त त्यांथी नाठो. ते अनुक्रमे अटवीने अंते एक गाममां चारुदत्तना मामाना मित्रनुं घर छे, ते गाममां दुःखनी राशिने पामतो पामतो पहोच्यो. तिहां रुद्रदत्त नामे तेना मामाना मित्रे घणुं लाल्यो पाल्यो अने साजो कर्यो.

हवे त्यांथी कांइक तुच्छ करियाणा जरी रुद्रदत्तनी साथे चाल्यो. जतां थकां मार्गमां एक महोटी इक्कुवती नामे नदी आवी, ते उतरी गिरिकूटे गया. त्यां वेत्रवन छे. ते वनथी अनुक्रमे बन्ने जण टंकण देशे पहोच्या. त्यांथी बे बकरा वेचाता लीधा. ते बोकडा उपर बेसीने केटलाक पंथनो पार पाम्या. पछी एवुं जंगल आव्युं के, जेमां मनुष्य मात्र तथा अज (बोकडा) पण चाली शके नही, त्यारे रुद्रदत्ते कह्युं के, 'हवे आपणे पगे चाली शकशुं नहिं, तेमाटे आ बकराने मारी तेनी खोलमां पेसीए, अने एमना मांसनो जाग बहार काढीए, तेने देखी जारंड पंखी आवीने मांसनी ब्रांतिए आपण बेउने उपाडीने लइ जशे, ते सुवर्णजूमिए मूकशे, एवां वचन सांजलीने चारुदत्त बोल्यो—'हे रुद्रदत्त! आपणाथी ए बकराने केम मराय? प्रथम तो ए आपणने इहां सूधी लाव्या, माटे आपणने उपकारी थया, वली आ ठेकाणे एनो नाथ कोण छे? वली आपणे पण हिंसा करीने दुर्गतिए जइये, हिंसानां फल शास्त्रमां घणां कडुआं कह्यां छे.॥ 'न पाणिहिंसा परमं अकज्जं, इति वचनात्॥ ते माटे आपणाथी तो एने न हणाय.' त्यारे रुद्रदत्त कोप करीने बोल्यो के, ए बकरां काइ तहारां नथी, एतो में ड्रव्य खरचीने लीधां छे. एम कहीने एक बकरो तो तेणे मार्यो, पछी बीजो बकरो मारवाने रौद्रपरिणामी थको रुद्रदत्त आव्यो, त्यारे बकरो कंपतो कंपतो चारुदत्तना मुख सामुं जोवा लाग्यो. तेने चारुदत्त कहेवा लाग्यो के, "हे बकरा! इहां महारो आश्रय नथी, पण आ वेला तने धर्म सखाइयो छे, ते हुं संजलावुं, अने तुं धीरज धरीने सांजल-श्रीवीतराग रागद्वेष रहित, केवलज्ञान, केवलदर्शन, यथाख्यात चारित्रवंत, अढार दोष रहित, चोत्रीश अतिशये करी विराजमान, वाणीना पांत्रीश गुणे करी जव्य प्राणीने संसारसमुद्र तारवा समर्थ, मोहरहित, अज्ञानरहित, एवा परमेश्वरने देव करीने तुं मान. तथा गुरु ते सुसाधु, उत्तम, निस्पृही, आत्मगुणरागी, आत्मसाधनने अर्थे उजमाल थयेला, सत्तावीश गुणेकरी विराजमान, रत्नत्रयीना पात्र, स्वपर तारवा समर्थ, एवा गुरुने गुरु करी अंगीकार

कर. तथा धर्म ते केवलीनो भाष्यो, आत्मानो धर्म निश्चय व्यवहाररूप साध्य साधनरूप जे निश्चय धर्म, ते आत्मस्वरूप जाणवुं. तथा व्यवहार धर्म ते स्वरूप प्रगट करवा निमित्ते दानादिक धर्मने धर्म तरीके अंगीकार करजे. प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह प्रमुख जे अढार पापस्थानक छे तेने तजजे. चार आहारने पच्चरकजे. सर्व जीव साथे मैत्रीभाव राखजे. वली रुद्रदत्त साथे विशेषे मैत्रीभाव राखजे. अने एम जाणजे के, ए मारतो नथी, पण मुजने महारां पूर्वकृत कर्म उदय आव्यां छे, ते भोगवुं छुं." इत्यादिक चारुदत्तनां वचन ते बकराने अमृत रसायननी पेठे परणम्यां. पछी चारुदत्ते तेने नवकार संभलाव्यो. हवे ते बकराने रुद्रदत्ते मार्यो. पछी ते बे बकरानी खोलमां बे जण जूदा जूदा हाथमां छरी लइने पेठा. एवा अवसरमां त्यां बे भारंड पंखी आव्या. ते मांसनी भ्रांतिए चंचूपुटे करी बन्नेने उपाडी चाल्या. मार्गमां एक त्रीजो भारंड पंखी आवीने चारुदत्तवाला भारंड पंखी साथे मांसनी लालचे लडवा लाग्यो. ते साथे लडतां थकां ते खोल भारंडनी चांचमांथी छूटीने नीचे एक सरोवरमां पडी. त्यारे मांहेथी चारुदत्ते जाण्युं के, भारंडे कोइ जग्याए मूक्यो तो खरो! एवुं जाणी छरीए करी बंध कापी बहार नीकळ्यो, अने सरोवर तरीने कांठे आव्यो.

त्यांथी अटवीमां जतां एक पर्वत दीठो, तेनी उपर चाल्यो. एवामां त्यां कोइ मुनिराज काउस्सग्ग ध्याने रह्या दीठा. मुनिराजे काउस्सग्ग पार्यो, एटले तेमने चारुदत्ते प्रणाम कर्यो. मुनिए पण धर्मलाभ दइने तेने बोलाव्यो के, "हे चारुदत्त! तुं इहां क्यांथी आव्यो? इहां तो विद्याधर अथवा देवता अथवा पंखी आवे, पण मनुष्य मात्रनो आशरो नथी! वली हे चारुदत्त! तुं मने उळखतो नथी, पण महारी वात सांभल. चंपानगरीनी बहार तें जे विद्याधरना खीला काढ्या हता, ते अमितगति विद्याधर मनेज जाणजे. तें मूकाव्या पछी हुं अष्टापदने ढुकडो गयो, एटले महारा [illegible]ने में दीठो अने तेणे पण मने दीठो. एटले ते वैरी नासीने अष्टापदना चैत्यने शरणे गयो, अने हुं महारी घरणी लइने महारे घेर आव्यो, पछी महारा पिताए मने राज्य आप्युं, अने हिरण्यकुंभ ने सुवर्णकुंभ ए बे चारण श्रमण मुनिराजनी पासे महारा पिताए चारित्र लीधुं.

हवे महारे मनोरमा नामे जे स्त्री हती तेने बे पुत्र थया, तेमां एक

तुं नाम सिंहयशा अने बीजानुं नाम वराहग्रीव छे. वली बीजी स्त्री विजयसेना नामे हती, तेनी कूखे एक गांधर्वसेना नामे कन्या थइ. त्यार पछी सिंहयशाने राज्ये थापीने में म्हारा पिता गुरु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं. अनुक्रमे विहार करतो थको लवण समुद्रमां कर्कोट नामे पर्वत छे, तेमां एकांत स्थानक जाणीने हुं ध्यान करुं छुं. ए में म्हारी वात कही. हवे तुं तहारी वात कहे. तुं इहां क्यांथी आव्यो? त्यारे चारुदत्ते मूलथी मांमी पोतानुं सर्व वृत्तांत कही देखाड्युं, एवामां मुनिना बेहु पुत्रो त्यां आव्या. मुनिए चारुदत्तने उंलखाव्यो के, ए मारो उपगारी छे. एवामां पेलो बकरो देवता थयो हतो ते पण त्यां आव्यो, तेणे पोतानुं सर्व वृत्तांत संभलाव्युं. हवे विद्याधरे चारुदत्तने पोताने घेर तेडी जइने घणा हिरण्य सुवर्णादिक आप्यां, अने गांधर्वसेना नामे पोतानी भगिनी हती ते सोंपीने कह्युं के 'ज्यारे वसुदेवजी तमारा नगरे आवे त्यारे वसुदेवजीने ए म्हारी वहेन परणावजो.' एम कहीने चारुदत्तने पोताने घेर पहोचाड्यो. इत्यादिक सविस्तरपणे ए अधिकार वसुदेवहिंम ग्रंथथी जोइ लेवो. इहां तो लोभी प्राणी द्रव्य उपार्जवा तत्पर होय, ते माटे महाकष्ट खमे, ते उपर ए कथा कही. हवे संसारमां भमवाना कारण तरिके लोकप्रसिद्ध कंचन तथा कामिनी छे.

अने मुख्यताए द्रव्यादिकनुं उपार्जन करवुं ते कामभोगने माटेज छे, ए संबंधे आव्युं. जे कामभोगनुं बीजुं पद ते कहे छे.

॥ मूढा नरा कामपरा हवंति (मूढा नरा के०) जे मूर्खप्राणी होय ते (काम परा के०) कामने विषे तत्पर (हवंति के०) होय. इहां कामज कह्यो छे. परंतु उपलक्षणथी भोग पण लइये. एटले मूर्ख पुरुष कामभोगने विषे तत्पर होय, ते कामभोग मूर्खने वहाला लागे छे. ॥ यतः ॥ बालाभिरामेसु दुहावहेसु, न तं सुहं कामगुणेसु राया ॥ विरत्तकामाणतवोधणाणं, जंभिक्खुणो सीलगुणे रयाणं ॥ इति श्रीउत्तराध्ययनसूत्रे चित्रसंभूति अध्ययने ॥ हवे कामभोग ते पांच इंद्रियनां विषयसुख कहीये. यतः ॥ कइविहाणं भंते! कामा पन्नत्ता? गोयमा! दुविहा कामा पन्नत्ता. तं जहा. सद्दा रूवा इति. तथा कइ विहाणं भंते! भोगा पन्नत्ता? गोयमा! तिविहा भोगापन्नत्ता. तं जहा गंधा रसा फासा. कइविहाणं भंते! कामभोगा पन्नत्ता? गोयमा! पंचविहा कामभोगा पन्नत्ता. तंजहा सद्दा रूवा रसा गंधा

फासा ॥ जीवाणं भंते! किं कामी भोगी? गोयमा! जीवा कामीवि भो-गीवि॥ इत्यादिक श्री भगवती सूत्र शतक सातमे उद्देशे सातमे कह्युं छे.

॥ हवे पांच इंद्रियो ते कइ? स्पर्शेंद्रिय, रसेंद्रिय, घ्राणेंद्रिय, चक्षुरिंद्रिय अने श्रोत्रेंद्रिय. ते इंद्रियो बे प्रकारे छे, एक बाह्य इंद्रिय तथा बीजी अभ्यंतर इंद्रिय. तेमां बाह्य इंद्रिय ते काननी पापडी प्रमुख जाति विशेषे भिन्न भिन्न आकार रूप छे. अभ्यंतर इंद्रियोना बे भेद छे. एक निवृत्तिइंद्रिय अने बीजी उपकरण इंद्रिय. ते पांचे इंद्रिय महा दुःखदायी छे, उन्मार्गे प्रवर्त्ती रही छे. ॥ यतः ॥ इंद्रिय चवल तुरंगा, दुग्गइमग्गाणुधाविरे निच्चं॥ उम्मग्गेण पडंतं, निरुंभई नाणरस्सीहिं ॥ ६ ॥ इत्यादि. वली एकेक इंद्रियना परवशपणाथी पण जीव दुःख पामे छे, तो जेनी पांचे इंद्रिय परवश होय तेनुं तो कहेवुंज शुं!!! ॥ यतः ॥ सोपमुहाणत्ताणय, दिठ्ठंता पंचिमे जहा संखं ॥ राय सुय सिठ्ठितणउं, गंधमहुप्पिय महंदाहिं ॥ ७ ॥ इति ॥

हवे ते पांच इंद्रियना पांच उदाहरण अनुक्रमे लखीये छीये.

तेमां प्रथम श्रोत्रेंद्रिय उपर राजपुत्रनुं दृष्टांत कहे छे.

॥ ब्रह्मस्थल नगरने विषे भुवनचंद्र नामे राजा छे. ते राजाने राम नामे पुत्र छे. एकदा राजाए मंत्रीने पूछ्युं के, 'पुत्रने युवराज पदवी आपुं?' त्यारे मंत्री बोल्यो, 'हे स्वामिन! ए पुत्र राज्य योग्य नथी.' राजाए कह्युं, 'एमां श्यो अवगुण छे?' मंत्रीए कह्युं, 'एने श्रोत्रेंद्रिय वश नथी, नित्य गीत गानमां आसक्त छे, अनेक डुंब गंधर्व पन्नगना वृंदने संसर्गे वर्त्ते छे.' ते सांभली राजा हसीने बोल्यो, 'हे मंत्री! में तहारी चतुराइ दीठी, पण राजाने तो गीतप्रियपणुं ते गुण छे, अने तेने तुं तो दूषणरूप कहे छे. तेवारे मंत्रीए कह्युं, 'हे राजन्! आसक्तपणुं सारुं नही. ॥ यतः ॥ जह अग्गीइलवो वि हु, पसरंतो दहइ गामनयराइं ॥ इक्किक्किमिंदियं पि हु, तह पसरंत समग्गगुणे ॥ ८ ॥ तेमाटे न्हाना भाईने युवराज पद आपो.' एम प्रधाने कह्युं तोपण राजाए न मान्युं अने रामने युवराज पद आप्युं. अनुक्रमे राजा मरण पाम्यो, त्यारे ते राम राजा थयो. अने महाबल नामे लघुभाई हतो ते युवराज थयो. हवे रामराजा विशेष प्रकारे स्वेछाए गीतगान सांभले, पोते पण गीत गान करे, अने नवनवां गीत करीने डुंबादिकने शीखवीने गवरावे, पण राज्यनी चिंता कांइ न करे. एकदा प्रस्तावने विषे एक तरुणी डुंबडी सुस्वरवाली

राजानी पासे आवी. तेना रूप तथा गानगुणे मोह्यो थको राम राजा कुलनी लज्जा मूकीने तेनी साथे अनाचार सेववा लाग्यो. तेने मंत्रीप्रमुख सर्व परिवारे घणोए वार्यो पण निवर्त्यो नही. त्यारे सर्व परिवारे संप करी डुंबडीसहित रामने देश बहार काढी मूक्यो, अने लघु नाइने राज्ये थाप्यो. हवे राम देशांतरे नमतो नमतो मरण पामीने वनमां हरण थयो. त्यां गीतना रसे आहेडीए मार्यो. त्यांथी मरीने महाबल राजाना पुरोहितनो पुत्र थयो. त्यां पण यौवनवये गीतगानमां अत्यंत आसक्त थयो. एकदा रात्रीए राजा डुंबना टोला पासे गीत गवरावे छे, त्यां पुरोहितपुत्रने राजाए कह्युं के, 'मने निद्रा आवे छे, माटे हुं निद्रावश थाउं त्यारे गीत बंध रखावजे.' राजाने निद्रा आवी पण तेणे आसक्तथकां गीत बंध रखाव्यां नही. पछी राजा जाग्यो त्यारे तेणे क्रोधाकुल थइने विप्रना कानमां उष्ण तेल रेडाव्युं, तेथी ते विप्र मरण पाम्यो. राजा पश्चात्ताप करवा लाग्यो के, धिक्कार पडो ! मुजने, के में थोडा अपराधे घणो दंड कर्यो!!! एवा अवसरने विषे त्यां केवली नगवान पधार्या. तेमने वंदना करीने राजाए पूछ्युं, त्यारे केवलीए रामना नवथी मांडीने सर्व संबंध कह्यो. एक श्रोतेंद्रियना परवशपणाथी एवां दुःख पाम्यो, आगल पण संसारमां घणा नव करशे.एवा श्रवणेंद्रियना विपाक सांनली महाबल राजा चारित्र अंगीकार करी केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोच्या॥ इति श्रवणेंद्रिय कथा संपूर्णम्॥

हवे चक्षुरिंद्रिय उपर श्रेष्ठिपुत्रनी कथा कहे छे.

॥ विजयपुर नगरनेविषे विश्वंनर नामे राजा राज्य करे छे. ते राजाने कुशलमति नामे मंत्री छे. त्यां यशोधर नामे नगरशेठ वसे छे. ते त्रणेने मांहोमांहे अत्यंत प्रीति छे. ते त्रणेने त्रण पुत्र थया. ते यौवनवय पाम्या. कोइ अवसरे मंत्रीए शेठने कह्युं के, 'तहारो पुत्र नलो नथी, राजद्वारे आवतां अंतेउर सामुं जुए छे, मार्गे चालतां पण स्त्रीयो सामी नजर करे छे, आगल जतां एनो विनाश थशे. तेमाटे पुत्रने वारजे. ते सांनली शेठे पण पुत्रने घणी शिखामण दीधी ॥ यथा ॥ मदंगमणंमुयंच, सोहणं कोहमोहनिग्गहणं ॥ इंदियदप्पछेउं, धम्मियजणमंडणं एयं ॥ ए ॥ पण पुत्र वार्यो न रहे. जे जेनो स्वनाव पड्यो होय ते तेने न मूके. ॥ यतः ॥ या यस्य प्रकृतिः स्वनावजनिता दुःखेन सा त्यज्यते ॥ इति वचनात्॥ एकदा

फासा ॥ जीवाणं भंते! किं कामी भोगी? गोयमा! जीवा कामीवि भोगीवि॥ इत्यादिक श्री भगवती सूत्र शतक सातमे उद्देशे सातमे कह्युं छे.

॥ हवे पांच इंद्रियो ते कइ? स्पर्शेंद्रिय, रसेंद्रिय, घ्राणेंद्रिय, चक्षुरिंद्रिय अने श्रोत्रेंद्रिय. ते इंद्रियो बे प्रकारे छे, एक बाह्य इंद्रिय तथा बीजी अभ्यंतर इंद्रिय. तेमां बाह्य इंद्रिय ते काननी पापडी प्रमुख जाति विशेषे भिन्न भिन्न आकार रूप छे. अभ्यंतर इंद्रियोना बे भेद छे. एक निवृत्तिइंद्रिय अने बीजी उपकरण इंद्रिय. ते पांचे इंद्रिय महा दुःखदायी छे, उन्मार्गे प्रवर्त्ती रही छे. ॥ यतः ॥ इंद्रिय चवल तुरंगा, दुग्गइमग्गाणुधाविरे निच्चं॥ उम्मग्गेण पडंतं, निरुंभइ नाणरस्सीहिं ॥ ६ ॥ इत्यादि. वली एकेक इंद्रियना परवशपणाथी पण जीव दुःख पामे छे, तो जेनी पांचे इंद्रिय परवश होय तेनुं तो कहेवुंज शुं!!! ॥ यतः ॥ सोपमुहाणत्ताणय, दिठ्ठंता पंचिमे जहासंखं ॥ राय सुय सिठ्ठितणर्ज, गंधमहुप्पिय महंदाहिं ॥ ७ ॥ इति ॥

हवे ते पांच इंद्रियना पांच उदाहरण अनुक्रमे लखीये छीये.

तेमां प्रथम श्रोत्रेंद्रिय उपर राजपुत्रनुं दृष्टांत कहे छे.

॥ ब्रह्मस्थल नगरने विषे भुवनचंद्र नामे राजा छे. ते राजाने राम नामे पुत्र छे. एकदा राजाए मंत्रीने पूछ्युं के, 'पुत्रने युवराज पदवी आपुं?' त्यारे मंत्री बोल्यो, 'हे स्वामिन! ए पुत्र राज्य योग्य नथी.' राजाए कह्युं, 'एमां श्यो अवगुण छे?' मंत्रीए कह्युं, 'एने श्रोत्रेंद्रिय वश नथी, नित्य गीत गानमां आसक्त छे, अनेक डुंब गंधर्व पन्नगना वृंदने संसर्गे वर्त्ते छे.' ते सांभली राजा हसीने बोल्यो, 'हे मंत्री! में तहारी चतुराइ दीठी, पण राजाने तो गीतप्रियपणुं ते गुण छे, अने तेने तुं तो दूषणरूप कहे छे. तेवारे मंत्रीए कह्युं, 'हे राजन्! आसक्तपणुं सारुं नही. ॥ यतः ॥ जह अग्गीइलवो वि हु, पसरंतो दहइ गामनयराइं ॥ इक्किक्कमिंदियं पि हु, तह पसरंत समग्गगुणे ॥ ८ ॥ तेमाटे न्हाना भाईने युवराज पद आपो.' एम प्रधाने कह्युं तोपण राजाए न मान्युं अने रामने युवराज पद आप्युं. अनुक्रमे राजा मरण पाम्यो, त्यारे ते राजा थयो. अने महाबल नामे लघुभाई हतो ते युवराज थयो. हवे रामराजा विशेष प्रकारे स्वेछाए गीतगान सांभले, पोते पण गीत गान करे, अने नवनवां गीत करीने डुंबादिकने शीखवीने गवरावे, पण राज्यनी चिंता कांइ न करे. एकदा प्रस्तावने विषे एक तरुणी डुंबडी सुस्वरवाली

राजानी पासे आवी. तेना रूप तथा गानगुणे मोह्यो थको राम राजा कुलनी लज्जा मूकीने तेनी साथे अनाचार सेववा लाग्यो. तेने मंत्रीप्रमुख सर्व परिवारे घणोए वार्यो पण निवर्त्यो नही. त्यारे सर्व परिवारे संप करी डुंबकीसहित रामने देश बहार काढी मूक्यो, अने लघु जाईने राज्ये थाप्यो. हवे राम देशांतरे जमतो जमतो मरण पामीने वनमां हरण थयो. त्यां गीतना रसे आहेडीए मार्यो. त्यांथी मरीने महाबल राजाना पुरोहितनो पुत्र थयो. त्यां पण यौवनवये गीतगानमां अत्यंत आसक्त थयो. एकदा रात्रीए राजा ढुंबना टोला पासे गीत गवरावे छे, त्यां पुरोहितपुत्रने राजाए कह्युं के, 'मने निद्रा आवे छे, माटे हुं निद्रावश थाउं त्यारे गीत बंध रखावजे.' राजाने निद्रा आवी पण तेणे आसक्तथकां गीत बंध रखाव्यां नही. पछी राजा जाग्यो त्यारे तेणे क्रोधाकुल थइने विप्रना कानमां उष्ण तेल रेडाव्युं, तेथी ते विप्र मरण पाम्यो. राजा पश्चात्ताप करवा लाग्यो के, धिक्कार पडो ! मुजने, के में थोडा अपराधे घणो दंड कर्यो!!! एवा अवसरने विषे त्यां केवली जगवान पधार्या. तेमने वंदना करीने राजाए पूछ्युं, त्यारे केवलीए रामना जवथी मांडीने सर्व संबंध कह्यो. एक श्रोतेंद्रियना परवशपणाथी एवां दुःख पाम्यो, आगल पण संसारमां घणा जव करशे.एवा श्रवणेंद्रियना विपाक सांजली महाबल राजा चारित्र अंगीकार करी केवलज्ञान पामी मोक्ष पहोच्या॥ इति श्रवणेंद्रिय कथा संपूर्णम्॥

हवे चक्षुरिंद्रिय उपर श्रेष्ठिपुत्रनी कथा कहे छे.

॥ विजयपुर नगरनेविषे विश्वंजर नामे राजा राज्य करे छे. ते राजाने कुशलमति नामे मंत्री छे. त्यां यशोधर नामे नगरशेठ वसे छे. ते त्रणेने मांहोमांहे अत्यंत प्रीति छे. ते त्रणेने त्रण पुत्र थया. ते यौवनवय पाम्या. कोइ अवसरे मंत्रीए शेठने कह्युं के, 'तहारो पुत्र जलो नथी, राजद्वारे आवतां अंतेउर सामुं जुए छे, मार्गे चालतां पण स्त्रीयो सामी नजर करे छे, आगल जतां एनो विनाश थशे. तेमाटे पुत्रने वारजे. ते सांजली शेठे पण पुत्रने घणी शिखामण दीधी ॥ यथा ॥ मदंगमणंमुयंच, सोहणं कोहमोहनिग्गहणं ॥ इंदियदप्पछेउं, धम्मियजणमंडणं एयं ॥ ए ॥ पण पुत्र वार्यो न रहे. जे जेनो स्वजाव पड्यो होय ते तेने न मूके. ॥ यतः ॥ या यस्य प्रकृतिः स्वजावजनिता दुःखेन सा त्यज्यते ॥ इति वचनात्॥ एकदा

प्रस्तावे ते शेठपुत्रने स्त्रीप्रत्ये सराग दृष्टिए जोतां लोकोए हांक्यो,राजद्वारे प्रवेश करवो निवार्यो.लोकमां चपलाक्ष नाम पड्युं.अन्यदा कोइ वणिक्पुत्र साथे परदेशे मोकल्यो. त्यां पण आखा नगरमां फरतो फरे,आंखनो परवश थको वाव्य,कूआ, सरोवरे जइ स्त्रीवर्गने जोतो फरे. एकदा कोइक प्रासादनेविषे पाषाणमां कोतरेली दिव्यरूप पूतली देखी व्यामोह चित्ते तेनी उपर आसक्त थइ गयो. नोजन प्रमुख सर्व वीसार्यां. त्यारे वाणोतरे ते पाषाणनी पुतली गोपवीने बीजी तेहवीज वस्त्रमय पूतली करी तेने उपाडीने उतारे आणी;ते पुतली प्रत्ये आसक्तपणे कुमार जोइ रहे.अनेक घरेणां आनूषण पहेरावे,अनुक्रमे वाणोतर व्यापार करी श्रेष्ठिपुत्र तथा पूतली सहित नगर नणी चाल्या.मार्गे जतां धाड्य मली. तेणे साथने लूंट्यो, पूतलीने चोरो लइ गया. श्रेष्ठिपुत्र पूतलीना विरहे घेलो थयो थको अटवीमां नमवा लाग्यो,अन्यदा नमतो नमतो विजयपुरे आव्यो. त्यां उद्याननेविषे राजानी स्त्रीने क्रीडा करती देखीने वारंवार तेना प्रत्ये जोवा लाग्यो.एटले राजपुरुषे तेने मार्यो, मरीने पतंगियो थयो. त्यां पण अग्निमां झंपापात करी मरण पाम्यो. एम घणा नव रझलशे. ॥ इति चक्षुइंद्रिये श्रेष्ठिपुत्र कथा ॥ २॥

हवे घ्राणेंद्रिय उपर गंधप्रियनी कथा कहे छे.

॥ पद्मखंड नगरनेविषे प्रजापति राजानो गंधप्रिय नामे पुत्र छे. ते जे जे सुगंधि वस्तु देखे ते ते सुंघे, एवोज तेने ढाल पड्यो छे. निरंतर घ्राणेंद्रियना वशथी वासनामां आसक्त रहे. एकदा प्रस्तावे नावे बेसी जलक्रीडा करे छे, एवामां ओरमान माताए विषमिश्रित अत्यंत सुगंधी पुडी पेटीमां घालीने नदीमां मूकी. ते पेटी तरती तरती नावनी पासे आवी. तेमांथी कुमरे पुडी लेइ घ्राणेंद्रियना परवशथकी सुंघी एटले तरत मरण पाम्यो, मरीने नमरो थयो; अनुक्रमे अनंतो संसार नम्यो ॥ इति घ्राणेंद्रियविषे गंधप्रियनी कथा समाप्त ॥ ३ ॥

हवे रसेंद्रिय उपर मधुप्रियनी कथा कहे छे.

॥ सिद्धार्थपुर नगरनेविषे विमल नामे शेठनो मधुप्रिय नामे पुत्र छे. तीखा, तमतमा, खारा, खाटा, मोला,मधुरा, कसायला प्रमुख नवनवा रसना आस्वादननो घणो लोलुपी छे.नित्य नवनवी रसोइ करी जमे छे.व्यापार प्रमुख सर्व कार्य तजी दीधां छे. तेणे एक दिवस चिंतव्युं के,में सर्व र-

सनुं आस्वादन कर्युं,पण महारा कुले वर्जेलुं जे मद्य मांस,तेनो रस चाख्यो नथी,माटे जे थनार होय ते थाउ, पण एनो स्वाद जोवो तो खरो! एम विचारीने मद्य मांस खावा लाग्यो,पितानुं वार्युं पण न कर्युं. तेवारे पिताए तेने घरथी बहार काढी मूक्यो.देशांतरे जतो रह्यो,त्यां लोकमां मधुप्रिय एवुं नाम प्रवर्त्युं. मांसनो आसक्त थको लोकोनां बालक छाना उपाडी लावी मारी खातो. तेने एकदा कोटवाले दीठो. एटले शूलिए चढाव्यो. मरीने नरके गयो. अनंतो संसार जम्यो. जेमाटे रसेंद्रिय वश करवी महा दुर्लभ छे. ॥ यतः ॥ अरकाण सुणि कम्मा, ण मोहणी तह वयाण बंभवयं ॥ गुत्तीणय मणगुत्ति, चउरो डुरकेण जीपंति ॥१०॥ इति रसेंद्रिय कथा समाप्त ॥

॥ हवे स्पर्शेंद्रिय उपर महेंद्रनी कथा कहे छे. ॥

॥ विश्वपुर नगरनेविषे धरणेंद्र नामे राजा राज्य करे छे. ते राजाने महेंद्रदत्त नामे पुत्र छे. त्यां मदन नामे शेठनो पुत्र छे. तेनी साथे महेंद्रदत्तने मित्राइ छे.एक दिवस राजकुमार श्रेष्ठिपुत्रने घेर आव्यो.त्यारे ते मदननी घणी रूपवंती,शरीरे सुकुमाल एवी चंद्रवदना नामे स्त्री छे तेणे भर्त्तारनो मित्र जाणी हाथोहाथ पाननुं बीडुं आप्युं. ते स्त्रीनो स्पर्श थयो एटले ते कामाकुल थयो,अने विचारवा लाग्यो के,ज्यांसुधी आवी स्त्रीनो संग नथी कर्यो त्यांसुधी जन्म अफल गयो! एम विचारी हांसीनां वचन बोलवा लाग्यो, कुचेष्टा करवा लाग्यो,अनुक्रमे अनाचार सेववा लाग्यो. निरंतर ते स्त्रीने घेर जाय अब्रह्म सेवे; एवामां राजा महेंद्रने राज्य आपवा वांछे छे, ते समयनेविषे महेंद्रे चंद्रवदनाने तेडवा माटे रात्रिने समये छाना पुरुष मोकल्या,त्यारे चंद्रवदनाए कहेवराव्युं के,महारो भर्त्तार जे मदन, ते जीवतां हुं निःशंकपणे तमारीपासे आवी न शकुं. एटले एम जणाव्युं के, मदनने मारो! ॥ यतः ॥ नितम्बिन्यः पतिं पुत्रं, पितरं भ्रातरं क्षणात् ॥ आरोपयंत्यकार्येऽपि, दुर्वृत्ताः प्राणसंशये ॥ ११ ॥ हवे महेंद्रे तेज पुरुषोने मदनने मारवा माटे मोकल्या.तेमणे जइ मदनने मारवा मांड्यो. एवामां कोटवाले जाण्युं,एटले ते पुरुषोने बांधीने कोटवाल राजापासे लाव्यो.राजाए पूछ्युं के 'तमे मदनने केम मारवा मांड्यो हतो ?' त्यारे तेणे पूर्वनुं सर्व वृत्तांत कह्युं.पछी ते सर्व पुरुषो सहित राजाए महेंद्रकुमारने नगर बहार काढ्यो. ते चंद्रवदनाने लइ गयो. राजा लघु पुत्रने राज्य आपी, वैराग्य पामी सं-

सारने असार जाणी दीक्षा लइ केवलज्ञान पामी मोक्षे गयो. मदन पण तथाविध स्त्रीचरित्र जाणी वैराग्य वडे दीक्षा लइ मरण पामीने देवता थयो. हवे महेंद्र अने चंद्राननाने अटवीमां भमतां थकां चोरे पकड्यां. ते चोरे बब्बर कुलमां जइने वेच्यां. त्यां जे लोको पुरुषने पुष्ट करी तेनुं रुधिर काढे छे तेमणे लीधा. तेनाथी महेंद्र महा कदर्थना पामवा लाग्यो. एक दिवस तेणे अत्यंत रुधिर काढ्युं, तेथी निश्चेष्ट थइ मरीने नरके पहोच्यो. अनंतो संसार भमशे. ए रीते स्पर्शेंद्रियना वशथी महेंद्र आलोके राज्यभ्रष्ट थइ परलोके नरकादिकनां दुःख पाम्यो, एम जाणी बीजा प्राणीए पण इंद्रिय वश राखवी. ॥ इति स्पर्शेंद्रिय विषे महेंद्र कथा समाप्त ॥ ए पांचे कथाउ श्रीभवभावना ग्रंथमां जोइ लेवी. ए तो विशेषे कामभोग शब्दे पांच इंद्रियनां विषयसुख कह्यां, तेनी उपर पांच दृष्टांत लख्यां.

हवे सामान्य प्रकारे काम ते स्त्रीसंग एटले मैथुननी इछा करवी.

ते उपर चंद्रप्रद्योतन राजानुं दृष्टांत कहे छे.

॥ साकेतपुर नामे नगरना ईशान कूणे शूरप्रिय नामे यक्षनुं देहेरुं छे. ते यक्ष जागतो प्रभाविक छे. तेथी वर्षे वर्षे पोतानुं देहेरुं चितरावे छे. चितराव्या पछी घणा लोक तेनो महोत्सव करे छे. पण ते चिताराने यक्ष मारे छे. अने कदाचित् न चितरे तो लोकमां मरकीनो रोग उत्पन्न करे छे. एवुं जाणी चिताराउए नासी जवा मांड्युं ते राजाए जाण्युं. राजाए विचार्युं के, जो सर्व चितारा गाममांथी जता रहेशे, तो यक्षनुं देहेरुं नहि चितराय! तेथी कोइक वेला ए यक्ष अमारा वधभणी पण थशे. एम चिंतवी राजाए सर्व चिताराउने रोकी राख्या, कोइने जवा दीधा नही. पछी सर्व चितारानां नामनी चिठियो लखी घडामां घालीने वर्षे वर्षे जेना नामनी चिठी नीकले, ते यक्षनुं देहेरुं चितरे एम ठराव्युं. पण जेनो वारो आवे ते एम जाणे के, माहरे यमराजानी चिठी आवी. एम केटलोक काल गयो.

एकदा अवसरनेविषे कौशांबी नामे नगरीथी एक चितारो घरथी रिसायो थको ते साकेतपुरनेविषे एक डोशीने घेर आवी उतर्यो. ते डोशीने एकज दीकरो छे. ते वर्षे ते डोशीना दीकरानो वारो आव्यो एटले ते डोशी अनेक विलाप करीने रोवा लागी. तेने रोती जोइ तेना घरे आवेला चिताराए पूछ्युं के, 'हे माता! तुं केम रूए छे?' डोशीए जे वात हती ते

तेने कही संजलावी. ते सांजली चितारो बोल्यो, 'तमे रुदन न करो, आजे यक्षने देहेरे हुं चितरवा जइश.' तेवारे कोशीए कह्युं 'हे पुत्र ! तुं पण महारा पुत्र बरोबर छे, माटे तने कष्टमां केम नांखुं?' एम बोली, तो पण ते चिताराए घणो आग्रह करीने कह्युं के, 'हे माता ! तमे सुखशातामां बेसो.' एम समजावी ते चिताराए छठनो तप कर्यो अने सुंदर विशिष्ट वस्त्रयुगल पहेरी, आठ पडो मुखकोश बांधी, चोख्खो पवित्र थइ, नवा कलशे मूर्त्तिने नवरावी, नवी वालाकुंची करी, नवां सरावसंपुटमां नवा रंग करी, मांहे सरेस प्रमुख अपवित्र द्रव्य घाल्या विना देहरुं चितर्युं. चितरीने पछी पगे लागीने कह्युं के, में जे कांइ आपनो अपराध अविधि करी होय ते आप खमजो. त्यारे यक्ष तूठो थको बोल्यो के, 'वर माग, हुं तहारा उपर तुष्टमान थयो छुं.' त्यारे चित्रकार बोल्यो के, 'आजथकी तमारे कोइ चितारने मारवो नही.' ते सांजली यक्ष बोल्यो के, 'ए काम तो ताहरुं थयुं. पण कांइक वर माग.' त्यारे चित्रकार बोल्यो के, 'हुं जेना शरीरनो एक अंश देखुं तेनुं बधुं रूप जेवुं होय तेवुं साक्षात् चितरी काढुं एवुं वरदान मने आपो.' ते वात यक्षे कबुल करीने वरदान आप्युं. त्यार पछी ते चितारो पोतानी कौशांबी नगरीए आव्यो. तिहां सतानिक नामे राजा छे, ते राजाने मृगावती नामे पटराणी छे. एकदा राजा पोतानी सजामां बेठो थको पूछवा लाग्यो के, 'महारे शुं नथी? अने बीजा राजाने शुं छे?' त्यारे कोइक दूत तिहां बेठो हतो ते बोल्यो के, 'हे महाराज ! तमारे चित्रसजा नथी.' एवुं सांजलीने तेज वेलाए राजाए चितारार्उने हुकम कर्यो के, 'चित्रसजा करो.' त्यारे सर्व चितारे पोतपोताना जागे वहेंचीने चित्रशाला चितरवा मांडी. कह्युंछे के देवतानुं इच्छितकार्य चिंतवे एटले तरतज थाय; अने राजा वचन बोले एटले तरत ते कार्य निपजे. हवे यक्षना वरदानवालो चितारो पण त्यां छे. तेना जागे राजानी मृगावती राणीनुं क्रीडास्थान चितरवा आव्युं छे ते चितरे छे. चितरतां कोइ जालीना विवर थकी मृगावतीना पगनो अंगुठो ते चितारे दीठो. ते अंगुठाने अनुमाने मृगावतीनुं जेवुं संपूर्ण रूप हतुं, तेवुं तेणे चितर्युं. ते चितरतां नेत्रनो घाट आणतां मसीनो छांटो साथल उपर पड्यो. तेणे ते छांटो दूर कर्यो एटले वली पड्यो. एम वार छांटो पडे, त्यारे तेणे जाण्युं के, ए ठेकाणे एने एवुं चिन्ह ५ ३

एवामां राजा पोते चित्रसभा जोवा माटे त्यां आव्यो.जोतां जोतां ते स्थानके आव्यो. त्यां पोतानी राणी मृगावतीना चित्रमां साथल उपर शाहीथी तिल पडेलो हतो ते दीठो,एटले कोपायमान थयो के, ए चितारो राणीने सल्यो देखाय छे. एवुं जाणी राजाए ते चिताराने मारवानो हुकम कर्यो. त्यारे सर्व चितारा मलीने राजाने कहेवा लाग्या के, 'हे राजन् ! ए चिताराने तो यक्षे वर आपेलो छे,तेथी एनो कांइ दोष नथी.' त्यारे राजाए कुब्जा दासीनुं मुख देखाड्युं. ते जोइ ते चितारे कुब्जा दासीनुं रूप आलेख्युं;तोपण राजाए ते चित्रकारनो अंगुठो कपाव्यो. त्यारे ते चित्रकार फरीने पेला यक्षपासे उपवास करीने बेठो.ते यक्षे माबा हाथनो वर दीधो. हवे ते चितारो,सतानिक राजानी उपर द्वेष धरतो मृगावतीनुं रूप आलेखी अवंती नगरीए जइ चंमप्रद्योतन राजाने देखाडतो हवो.ते चित्र देखी कंदर्पे पीडाइने चंमप्रद्योतने सतानिक राजा पासे दूत मोकल्यो, ने कहेवराव्युं के, 'ताहरी मृगावती राणी मने आप.' सतानिक राजाए ते दूतने तिरस्कार करी काढी मूक्यो. तेथी चंडप्रद्योतन राजा पोतानुं सर्व सैन्य जेगुं करी सतानिक राजा उपर चढ्यो. ते वात सांजली सतानिक राजा मरण पाम्यो. त्यारे मृगावती राणीए पोतानुं शील राखवा माटे दूतने मुखे चंमप्रद्योतनने कहेवराव्युं के, 'हुं तहारी पासे आववाने तत्पर छुं,पण महारा बालपुत्रने वैरी राजा उपद्रव करे, माटे केम अवाय?' त्यारे चंमप्रद्योतन राजाए कहेवराव्युं के, 'महारा बेठां तहारा पुत्रनी सामुं कोण जोनार छे?' तेने राणीए कहेवराव्युं के, 'मस्तके साप बेठो अने सो जोजने वैद्य रहे, ते वैद्य केम उपचार करे? तेमाटे महारी नगरीने जबरो कोट करावी आपो.' त्यारे कामांध चंडप्रद्योतने कह्युं के, 'हुं करावी आपुं.' त्यारे राणीए कहेवराव्युं के, 'उज्जेणनी इंटो आवे, तो कोट रूमो थाय.' राजाए ते मान्युं. पछी चौद मुगटबंध राजा एनी आयतछे, तेनुं सर्व लश्कर तथा पोतानुं लश्कर अवंती नगरीथी हारदोर उत्तुं राखीने कौशांबी नगरीनो कोट करावी आप्यो.॥यतः॥ दिवा पश्यंति नो घूकाः, काको नक्तं न पश्यति ॥ न पश्यंति मदोन्मत्ता, अर्थी दोषं न पश्यति ॥१॥ पछी राणीना कह्याथी कापरु, चोपरु,कण, तृण,प्रमुखे नगरी जरी,तेथी संग्राम करवा योग्य थइ.एम मृगावतीना मनोवांछित सिद्ध थया पछी मृगावती चिंतववा

लागी के ॥ यतः ॥ धन्नांणं ते गामागर एगर खेरू कब्बरू जाव सन्निवेसा जह सामी विहरइ पवइस्सामि य दिसामिएच्चा ॥ १ ॥ तउ नगवंतो समोसरुो ॥ जो प्रनु पधारे, तो दीक्षा लेउ. एवामां जगतुगुरु केवलज्ञानना नास्कर श्रीवर्द्धमान स्वामी त्यां पधार्या. ते प्रनुना अतिशये करीने सर्व वैर समी गयां. मृगावती प्रनुने वंदना करवा नीकली, प्रनुए धर्मदेशना देवा मांमी तेवामां कोइ एक पुरुषे विचार्युं के, ए सर्वज्ञ छे, माटे एमने हुं प्रश्न पूछुं. एम विचारी मनमांज धारीने प्रश्न पूछवा लाग्यो त्यारे प्रनुजी बोल्या के, वचने पूछो के जेथी घणा जीव प्रतिबोध पामे. एम प्रनुए ज्यारे कीधुं, त्यारे ते बोल्यो ॥ नयवं ? जा सा ? ॥ एटले हे नगवन् ! जे चित्तमां विचारुं छुं तेज छे? त्यारे प्रनुजीए जवाब वाल्यो के, सा सा । तुं चिंतवे छे तेज छे. त्यारे गौतमस्वामीए कह्युं के, हे नगवन् ! ए पुरुषे "जासा" पूछ्युं ते शुं? नगवंतें कह्युं सांनल–ते काल ते समयने विषे चंपानामा नगरी होती हवी. त्यां एक सुवर्णकार वसे छे, पण ते स्त्रीनो घणो लोलुपी छे. तेणे पांचसे पांचसे सोनैया आपीने पांचशे कन्याउ नेगी करी तेने परण्यो छे. ते पांचसे स्त्रीउने माटे विविध प्रकारनां आनूषणो घडावी राख्यां छे. जे दिवसें जे स्त्रीनी साथे नोग नोगववा इछे, ते दिवसे तेने घरेणां काढी आपे, पण ईर्ष्यावंत घणो छे. माटे घर मूकीने वेगलो खसे नही. अने कोइने घरमां पेसवा पण दीये नहि.

एक दिवस तेना मित्रे कोइ कार्यने अर्थे बोलाव्यो, त्यां पण जमवा माटे अणइछाए गयो त्यारे स्त्रीउए विचार्युं के, आज आपणो नर्तार घहार गयो छे; ए आपणने नित्य अटकाव करे छे, आज एकांत छे माटे नाहिये, अलंकार वस्त्र प्रमुख पहेरिये, इत्यादिक विचारीने स्नान करी अलंकृत विनूषित थइ. पछी हाथमां आरीसा लइ लइने पोत पोतानुं स्वरुप जुए छे. एवामां सुवर्णकार आव्यो ते सहु स्त्रीउने देखीने रूठो. तेणे एक स्त्रीने ग्रहीने पाटु मारी ते एवी जोरथी मारी के मारतां मारतां तेना प्राण नीकली गया. त्यारे बीजी स्त्रीयोए विचार्युं के, एना हवाल ते आपणा पण हवाल थाशे, तेमाटे आरीसा छुटा मारीये. एम विचारीने चारशे ने नवाणु स्त्रीउए छुटा आरीसा ते सोनीने मार्या. तेथी समकाले आरीसानो ढगलो थयो. तेमां सुवर्णकार दबाइने मरी

पछी चारशे ने नवाणुने पश्चात्ताप थयो के, आपणे भर्त्तार मार्यों, माटे हवे आपणी शी गति थाशे ! अने वली लोकमां पण अपजश थशे. एवो विचार करी सारी रीते घरना बारणां एवीरीते बंध कर्यां के, तेमांथी एक छिद्र पण न देखाय एम करीने चारे तरफ आग लगाडी. पश्चात्ताप सहित नरमाशपणाना अध्यवसाये अकाम निर्जराए मरण पामीने ते पांचसें मनुष्यगतिमां आवी चोरपणे उपनी. ते पांचसें चोर एक पर्वतमां वसे छे. सुवर्णकार मरीने तिर्यंच गतिमां उपन्यो. एक भव तिर्यंचनो करीने कोइ ब्राह्मणनी दीकरीपणे उपन्यो. पांचसें स्त्रीउंमांथी जे स्त्रीने पहेल वहेली सोनीए मारी हती, ते मरीने वचमां एक भव तिर्यंचनो करीने पछी तेज ब्राह्मणनो दीकरो थयो. एम बेहु जण भाइ बेहेनपणे उपन्या. ते दीकरो जेवारे पांच वर्षनो थयो, तेवारे ते बालक छोकरी एक वर्षनी थइ. ते बालिका निरंतर रुदन करे, तेने तेनो भाइ रमाडे. एकदा ते भाइए ते छोकरीना पेट उपर पुरूपुरू देतांथकां सेहेज तेनो हाथ तेनी योनिद्वारे देवाणो, त्यारे ते बहेन रोती रही गइ तेथी तेना भाइए तेने छानी राखवानो उपाय शोधी काढ्यो. हवे ज्यारे ते छोकरी रूए, त्यारे योनिद्वारे थेपडी दे, तेथी ते छोकरी रोती छानी रहे.

एम करतां तेना मावापें ते वात जाणी. त्यारे छोकराने घरमांथी काढी मूक्यो. अने ते कुमरीने पण माता पिताए अपलक्षणी जाणी काढी मूकी. हवे ते छोकरो भमतो भमतो विनष्ट दुष्ट आचारनो धणी थयो. एम फरतां फरतां ज्यां चारशेने नवाणु चोर रहे छे, ते पर्वतमां गयो. अने ते छोकरी पण एकली रझलती एक गाममां गइ. ते गाम तेज पांचशे चोरे लुटयुं. तेनी साथे ते स्त्रीने पण पकडी लाव्या. हवे ते पांचशे चोर ते एकज स्त्रीने भोगवे छे. एम करतां ते पांचसेने दया उपनी के, अहो ! बापडी आ रांक परवश पडीथकी पांचसे पुरुषने भोगवे छे ! तेथी कष्ट खमे छे ! तेमाटे बीजी स्त्री मले, तो एने विसामो थाय. त्यार पछी वली ... तो क्यांएकथी बीजी स्त्री पण लइ आव्या. त्यारे एणे जाण्युं के, महारा विषयसुखमां एणे भाग पाड्यो ? एवुं विचारीने जे दिवसे ते स्त्रीने लाव्या, ते दिवसथीज तेनां छिद्र जोवा मांड्यां. अने विचारवा लागी के, कोइक उपाये हुं ए स्त्रीने मारुं तो ठीक थाय. पछी एक दिवस

ते स्त्री पोते कूआने कांठे उन्नी रहीने जे नवी स्त्री आवी ठे तेने कहे के, आ कूआमां जो, कांइक देखाय ठे. एम सांजली ते जोवा लागी. त्यारे तेणे पठवाडेथी कूआमां ठेली दिधी, तेथी ते मरण पामी. पाठलथी पांचसें चोर आव्या. ते पूठवा लाग्या के, बीजी स्त्री क्यां गइ ? त्यारे ते कहेवा लागी के, पोतानी स्त्री तमे केम संजाली राखता नथी ! ते वात सांजली तेणे जाण्युं के, एने एणेज मारी देखाय ठे. एवुं देखीने पेला ब्राह्मणना दिकराना हैयामां एवुं उपन्युं के, ए पापिणी महारी जगिनीज हशे ! एम विचारीने चिंतववा लाग्यो के, इहां जगवान श्रीवीरस्वामी सर्वज्ञ सर्वदशी ठे, एवुं सांजलीये ठैये माटे ते आवे तो तेमने पूठुं. एवामां श्रीवीरस्वामीनुं समवसरण थयुं. त्यारे ते ब्राह्मणे समवसरणमां आवीने लाज जेवी वात हती तेथी मुखें तो बोली शक्यो नहि, पण मनमां पूठवा लाग्यो के ॥ यतः ॥ वुत्तुणवि जीवाणं, सुडुक्कराइं पावचरियाइं ॥ जयवं जासा सा सा, पंचसए सोहु इणमो ते ॥ १२ इति श्रीउपदेशमालायां ॥ हे स्वामिन् ! ए महारी जगिनी ठे किंवा नहि ? त्यारे प्रजुये कह्युं, हा ए तहारी बहेन ठे. ते वात सांजली तेणें वैराग्य पामीने दीक्षा लीधी. ए अधिकार सांजली सर्व पर्षदाने राग पातलो पड्तो हवो. एवा अवसरमां मृगावती राणी श्रमण जगवंत श्रीमहावीरस्वामी पासे आवी, त्रण प्रदक्षिणा देइ वंदना करी, धर्मदेशना सांजलीने पठी उठी, बे हाथ जोडीने प्रजुने कहेती हवी के, हे 'जगवन् ! आ संसार असार ठे, ते प्रज्वली रह्यो ठे, तेमांथी हुं महारा आत्माने काढवाने सावधान थई ठुं, पण चंड्प्रद्योतन राजानी आज्ञा लउं, एटलो विलंब ठे. ते आज्ञा लइने स्वामिजीनी पासे दीक्षा अंगीकार करुं.' एम कहीने सजामध्येज चंड्प्रद्योतन राजाने पुछ्युं, त्यारे चंड्प्रद्योतन राजा पण देवता, मनुष्य अने असुरनी महोटि सजामां बेठो हतो, तेमां लाज्योथको वारी न शक्यो. तेथी मृगावतीने दीक्षा लेवानी आज्ञा आपी, ते वेलाए मृगावतीए चंड्प्रद्योतन राजाने खोले पोताना उदयन कुमारने सोंपीने पोते चारित्र अंगीकार कर्युं. ते अवसरें चंड्प्रद्योतन राजानी अंगारवती प्रमुख आठ राणिउंए पण चारित्र लीधुं. अने पांचशे चोरने पण त्यां जइने तेणे प्रतिबोध्या. ए सर्व वात आवश्यकनी बृहद्वृत्तिमां उपोद्घातनी आदिमां ठे. ते सर्व इहां ...

वीठे, पण इहां तो सुवर्णकार कामाजिलाषी तथा चंडप्रद्योतन राजा मृगावतीनो इछक अने ब्राह्मणनी जगिनीनी पांचशे चोरोथी पण काम तृष्णा पूरी न थइ, इत्यादिक कामी जीवो सर्वे मूर्ख जाणवा, ए अधिकार जाणवो.

हवे ए अर्थ तथा काम ए बेहुने जे ठांडे, तेने तत्त्वना जाण कहीयें, अने जे तत्त्वनो जाण होय, ते क्षमानेविषे तत्पर होय. ए संबंधे त्रीजुं पद कहे ठे.

" बुद्धा नरा खंति परा हवंति " (बुद्धा नरा के०) जे पुरुष तत्त्वना जाण होय, ते पुरुष (खंति के०) क्षमा एटले समतानेविषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय. एटले बुद्ध पुरुष क्षमानेविषे तत्पर रहे ठे पण कषाय करेज नही ते उपर दमदंत राजऋषिनो दृष्टांत कहे ठे.

॥ जंबूद्वीप लाख जोजननो लांबो पहोलो अने पूर्ण चंद्रमा सरखो तथा तेलना पुडला सरखो गोलाकार ठे. तेमां जरतनामे क्षेत्र पांचशे ठवीश जोजन ने ठ कला पहोलुं ठे. तेना वैताढ्य पर्वत अने गंगा सिंधुए करी ठ खंड थया ठे. तेमां पण दक्षिणार्द्ध जरतमांहेलो जे मध्य खंड ठे, तेमां हस्तिशीर्ष नामे नगरी ठे. तेनो दमदंत नामे राजा ठे. ते राजा धीर वीर, अने पराक्रमी ठे. ते अवसर कुरु देशनेविषे जेने देखवाथी साक्षात् स्वर्गनो अनुजव थाय एवुं गजपुर नामे नगर ठे, तेने विषे युधिष्ठिर नामे राजा राज्य करे ठे, ते राजा इंद्र सरखो शोजे ठे. ते राजाना चार जाइ ते जाणे चार लोकपालज होय नहि ! ! एवा जीम, अर्जुन, नकुल अने सहदेव नामेठे. ए चार जाइए ते राजा परिवस्यो ठे. हवे जेम जीवने पांच इंद्रियना विषय सुख ते वैरीजूत ठे, तेम दमदंत राजाना पांचे पांडव ते पांच विषयनी पेठे वैरी ठे. एक दिवसनेविषे ते दमदंत राजा, जरासंध राजा पासे राजगृह नगरे जतो हवो. पठवाडेथी पांच पांडवे आवीने दमदंत राजानो देश लूंट्यो, अने कांइक बाल्यो पण खरो, जे कारण माटे बलिया साथें ठल करवो ए नीति ठे. एम विचारीने ए काम करी पांडवो पाठा पोताने नगरे गया. पठी केटलाएक दिवसें दमदंत राजा पण पोताने नगरे आव्यो, त्यारे पोताना देशना लोकोए फरियाद करी के, पांडवो आवी तमारो देश लुंटीने बाली गया ठे. ते सांजली दमदंत क्रोधायमान थयो थको चतुरंगी सेना लइने हस्तिनापुरने आवी वींटी रह्यो, त्यारे पांडवो यद्यपि सहाबलिया ठे, तथापि तेमनुं जोर दमदंत राजाना मुख आग

ल कांइ चाल्युं नहीं, तेथी गढनो रोध करीने मांहे बेशी रह्या, पण बहा र नीकलीने तेनी साथे संग्राम करवा आव्या नहीं. त्यारे दमदंत राजाए कहेवराव्युं के, “ तमे शीयाल सरखा बो; कारण के शीयाल पण ज्यां शून्य स्थानक होय त्यां स्वेछाए विचरे, तेम तमे पण बुपी रह्या बो परंतु जो तमारामां कांइ पण जीवित होय, तो हवे बहार नीकलो, कोटमां केम पेशी रह्या बो ? हुं ज्यारे जरासंध राजा पासे गयो, त्यारे मारो देश लूंटवा आव्या, अने हवे तो बहार पण नीकलता नथी? एम घणो तिरस्कार कर्यो, निर्जर्त्सना करी, पण पांरुवो तो जेम निर्जीव थइ पड्या होय, तेम थइ रह्या; लडवाने बहार नीकल्या नहि. त्यारे दमदंत राजा पाबो वलीने पोताने नगरें आव्यो- अन्यदा ते दमदंत राजाए संसारथी उद्वेग पामी, कामन्नोगथी निवर्त्त थइ, संसारने असार जाणी, धनयौवनादिक क्षणविनश्वर विचारी, चारित्र अंगिकार कर्युं. अनुक्रमे गीतार्थ थया. पबी एकल विहारी प्रतिमा अंगीकार करी ॥ यतः ॥ गीयबोय विहारो, बीयो गीयबनिस्सिउं न्नणिउं ॥ इत्तो तइय विहारो, नाणुन्नाउं जिणवरेहिं ॥ १४ ॥ एकदा ते दमदंत मुनीश्वर एकाकी निष्परिग्रही पोते तर्या अने परने तारवा समर्थ, परीसह उपसर्गने सहेतां अने ग्रामानुग्रामे विचरतां हस्तिनापुर नगरे आव्या. ते नगरनी बहार संयम तपस्याने विषे आत्माने न्नावतां थकां काउस्सग्ग मुद्राए मेरुपर्वतनीपेठे निश्चलपणे रह्या.

एवा अवसरने विषे राजपाटीए क्रीमाने माटे निकल्या एवा जे पांरुव कौरव तेमां युधिष्ठिरनी प्रथम स्वारी आवी, तेणे दमदंत ऋषीने काउस्सग्गे उन्ना दीठा, तेथी तेना मनमां घणोज हर्ष उपन्यो. पासे आवी वंदना नमस्कार करी स्तवना करी के, हे न्नगवन् ! धन्य तमारा अवतारने के, तमे जन्म जीवितनुं फल पाम्या ! हे महाराज ! तमे राज्य बांमी घोर पराक्रमी एवुं चारित्र अंगीकार कर्युं बे. तेमाटे तमे धन्य बो, कृतार्थ बो, कृतपुण्य बो, तमेतो अवतार सफल कर्यो, अने हुंतो अल्प सत्त्वनो धणी कामरूप कचरामां लपटाइ रह्यो बुं. इत्यादिक स्तवना करी आगल चाल्या. युधिष्ठिरनी स्वारी आवी रह्या पबी न्नीमनी स्वारी आवी. ए एमज स्तव्या. एम अनुक्रमे पांचे न्नाइउनी असवारीउं आवी

ना गुणग्राम करी स्तवना करीने आगल चाल्या, अने तेउंनी अस्वारीना लोकोपण स्तवना करीने चाल्या. त्यारपछी पछवाडेथी दुर्योधन आव्यो त्यारे तेना अनुचरे देखाड्युं के, दमदंत राजा उन्ना छे, एवुं सांनलीने दुर्योधनने कषाय उपन्यो के, एणे अमने शीयाल कहीने नांख्या हता! एम विचारीने पोताना हाथमां जे बीजोरुंहतुं ते तेणे मुनिने बूटुंमाखुं! एटले पाछलथी तेना लस्करना माणसो पण सर्वे मुनिनी उपरपछर, ईटाला नाखताज आव्या. एम करतां पछरनो मोटो ढगलो थयो. तेमां मुनि दबाइ गया तथापि मुनिए सर्वथा कषाय न कस्यो. मनमां विचास्युं के, जीव पोतानांज कस्यां कर्म विपाक नोगवे छे. ॥ यतः ॥ सवो पुवकयाणं, कम्माणं पावए फल विवागं ॥ अवराहे सुगुणेसु, निमित्त मित्तं परो होइ ॥ १५ ॥ त्यारपछी पांरुवो ज्यारे रयवाड़ीथी पाछा फस्या त्यारे प्रथम युधिष्टिरनी स्वारी ते ठेकाणे आवी; तिहां मुनिने दीठा नही. त्यारे प्रधान पुरुषोने पूछ्युं के, आ ठेकाणे मुनि काउसग्ग ध्याने रह्या हता, ते क्यां गया? अने आ पछर श्या पड्या छे! त्यारे लोकोए कह्युं, महाराज! ए पछरनो ढगलोतो दुर्योधनथी थयो छे. एवुं सांनली तेज वेलाए दुर्योधनने बोलावी ठबको दीधो के, अरे मूर्ख! आ परम निस्पृही जेने तृणने मणि सरखा, सुखने दुःख सरखा, तथा शत्रुने मित्र सरखा, एवा तथा छती ऋद्धिना त्यागी, छती शक्ति गोपवनारा, परम समताना सागर, परम गुणी थया एवा मुनिराजनी उपर तें अकार्य कस्युं, तेथी कुरुकुलमां कलंकनूत तुं थयो. जो तहारामां बल पराक्रम वधारे हतुं तो आपणो किल्लो एणे रोध्यो त्यारे तुं क्यां गयो हतो? माटे फिट पापी आ पापमांथी क्यारे बूटीश? एम कही सर्वे इंख्यो अने पछर दूर कराव्या. पछी तेल मंगावी मुनिने मर्द्दन करावी, वंदना नमस्कार करी खमाव्या के, हे प्रनु, जे कांइ अमारो अपराध थयो ते खमजो. एरीते पांरुवोए पूजा स्तवना करी अने दुर्योधने इंटाले माख्या

दमदंत मुनिने परम समता नाव रह्यो तेथी तेणे कोइनी उपर रागद्वेष न कस्यो ॥ यतः ॥ आवश्यकनिर्युक्तौ ॥ वंदिज्जामाणा न समुक्कसंति, हिलिज्जा माणं न समुज्जलंति ॥ दंतेण चित्तेण चरंति धीरा, मुणि समुग्धाइअराग दोसा ॥ १६ ॥ ए कथा पण आवश्यक बृहद्वृत्तिमां छे.

हवे समताभावे मुनिपणुं छे ते जेनाथी शक्तिदोषे न थयुं तो ते शुं
करे ? ते माटे चोथा पदमां मिश्र पुरुष देखाडे छे.

"मिस्सा नरा तिन्निवि आयरंति" (मिस्सा के०) मिश्र एटले जे एकांते द्रव्यार्थीपण नही, अने एकांते कामार्थीपण नहि तथा एकांते क्षमाना अर्थीपण नही, एवा (नरा के०) मनुष्य ते (तिन्निवि के०) अर्थ, काम अने क्षमा ए त्रणने (आयरंति के०) आचरे अथवा आदरे- एटले मिश्र पुरुष द्रव्य अवसरे उपार्जन करे, काम अवसरे विषयादिक सेवे, अने धर्म अवसरे क्षमा पण राखे- ते उपर इहां जिनचंद्र कुमारनी कथा कहे छे. हवे ज्यांथी ए कथा लखीये छैये, त्यांकहेली प्रस्तावना लखीये छीये,

मिश्र कहो अथवा मध्यम कहो ए बे शब्दनो एकज अर्थ छे. ते मिश्र अथवा मध्यम पुरुष केवा होय ! तो के धर्म, अर्थ, काम अने मोक्षने विषे आसक्त होय, ते चारे पुरुषार्थमां जेणे एक मोक्षनेज परमार्थ जाण्यो छे, तथा मोक्षतत्त्वने परमतत्त्वपणे मान्यो छे, परंतु हीन सत्वे करीने अथवा कोइ कालने प्रभावे करीने पुत्र कलत्रना स्नेहरूप बेडीमां पड्यो छे, मोहबंधने बंधाणो छे, तेने लीधे परमार्थने जाणतो थको, तथा सम्यक्ज्ञान, सम्यक्दर्शन, सम्यक्चारित्ररूप मोक्षमार्गने देखतो थको, राग द्वेषना परिणाम ते महा बिहामणा छे एवुं विचारतो, संसारमां वस्तु स्वभावने असार देखतो, विषय विलासना कटुक विपाक छे एम भावतो, वली इंद्रियो ते जीवने उन्मार्गे प्रवर्त्तावे छे एवुं चिंतवतो थको पण कांइक विषयनी मधुरताए करीने अने कांइक इंद्रियोना चपलपणे करीने अनादि काल नो विषयासंगी थयो छे, तेथी छांडवु डुर्लभ थाय छे. तेणे करीने हजी सूधी मोक्षसुख ढूकडा थयां नथी जे कारण माटे कर्मपरिणतिनी शक्ति अचिंत्य छे. तेथी महासत्त्वना धणीए आचरी एवी जे परमेश्वरनी प्रव्रज्या, ते अंगीकार करी शकतो नथी. एटले हीन सत्त्वपणा माटे घरमांज रहे छे. एवा कोण होय ते कहे छे. एवा तो श्रावक सम्यक्दृष्टि होय, जेणे जीवाजीवादि तत्त्वने जाण्या छे, तथा जिनवचनना रहस्यने जेणे जाण्याछे, अने यथाशक्तिए व्रतने जेणे ग्रह्यां छे ॥ यतः ॥ बंधं अविरइहेउं, जाणंतो राग दोस डुरकं च ॥ विरइसुहं इछंतो विरइ काउं च असमछो ॥१॥ एस असंजय समो, निंदंतो पावकम्म करणं च ॥ अहिगय जी

अचलियदिठी चलिय मोहो ॥ २ ॥ इति सम्यक्दृष्टि लक्षणं ॥ तथा ॥ सम्मगदंसणरहिउं, गिएहंतो विरइमप्पसत्तीउं ॥ एग वयाइं चरिमो, अणुमइ मित्तत्ति देसजइ ॥ ३ ॥ इति देशविरति लक्षणं ॥ इहां मिश्रपुरुष सम्यक्दृष्टि पण होय अथवा देशविरति पण होय. बीजा पण प्रकृतिए नद्रक, करुणावंत, क्षांति मार्दवार्जवादि गुणे सहित, लोने अनाकुलित ढे चित्त जेनुं, दान शीयल तपना रुचिवंत, अने शुनजावनाए करी नाव्युं ढे अंतःकरण जेनुं एवा जीवो आ लोकमां पण घणुं मानवा पूजवा अने प्रशंसवा योग्य होय ढे अने मोक्षना अजिलाषी थका परलोके पण देवतापणुं अथवा मनुष्यपणुं पामे ढे ते उपर जिनचंद्रकुमारनु दृष्टांत लखीये ढीये.

जंबूद्वीपना नरतक्षेत्रनेविषे विजयपुर नामा नगर ढे त्यां सोमचंद्र नामा राजा राज्य करे ढे. तेने चंद्रकांता नामे पटराणी ढे. ते नगरमां धन नामें शेठ वसे ढे. तेने धनश्री नामें स्त्री ढे, पण पुत्र नथी. तेथी शेठाणी मनमां घणी डुहवाणी थकी रहे ढे, एवुं शेठे मनमां जाणीने तेज नगरनी बहार देवरमण नामे उद्यानमां चंद्रनामे यक्षनुं देहेरुं ढे ते यक्ष प्रजाविक ढे. ते यक्षनी पूजा करी अने तेनी आगल उनो रहीने कह्युं के, 'हे यक्ष? जो म्हारे घेर पुत्र आवशे, तो हुं तहारी उपर सो (१००) पाम्रा चढावीश. अने सर्व द्रव्ये पूजा करीश, एम कही घेर आव्यो. कालांतरे स्त्री सगर्ना थइ. एवा अवसरमां ते नगरनी बहार चार ज्ञानना धणी जुवननानु नामे मुनिराज आवी समोसस्या. ते मुनिने नमस्कार करवा माटे जता लोकने देखीने धनशेठ पण ते लोकोनी साथे गया. त्यां मुनिराजे दयामय धर्मदेशना दीधी. ॥ यतः ॥ सव्वे जीवावि इछंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तह्मा पाणिवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंति णं ॥ १ ॥ दिज्जहि जो मरंतस्स, सागरंतवसुंधरं ॥ जीवियं वावि जो दिज्जा, जीवियं तु स इछइ ॥ ॥ २ ॥ मुरकढीहि करेअव्वो, धम्मो जीवदयामउ ॥ जाइ जीवो अहिंसंतो, जउं अमरणं पयं ॥ ३ ॥ यथा ॥ कृपानदीमहातीरे, सर्वे धर्मतृणांकुरा ॥ तस्यान्तिकमुपेतायां, कीयन्नंदंति ते चिरं ॥ ४ ॥ इत्यादिक सर्व जीवनी दयामय धर्मदेशना गुरुए दीधी. ते सांनलीने शेठ प्रतिबोध पाम्या दयाना प्रणाम थया, तेवारे समकित मूल बार व्रत अंगीकार कस्या. पढी घेर आवी कुटुंबसहित धर्म करवा लाग्या. हवे एक दिवस तेनी स्त्रीने

पुत्रप्रसव थयो, ते पुत्रनो जन्ममहोत्सव कर्यो. पछी सो पाडा लइने य क्षने बारणे बांध्या, अने त्रण लाख द्रव्यना सोना तथा रत्नमय त्रण फूलो कराव्यां, ते फूलोए यक्षनी पूजा करीने देवनी शेषना मिषथकी एक फूल पुत्रने माथे मूक्युं, बीजुं फूल पोताने माथे मूक्युं, अने त्रीजुं फूल पोतानी स्त्रीने माथे मूक्युं. त्यारे ते यक्ष रूठो थको रात्रिए प्रत्यक्ष पणे आवीने कहेवा लाग्यो के, 'हे शेठ! तें शुं मान्युं हतुं ने शुं कर्युं?' त्यारे शेठ बोल्यो" हे यक्षराज! में तमने सो पाडा चमाववा कह्या हता, पण मारवाना तो कह्या न होता, ए बापडा रांक अवाचक पशु तेने, हुं जैन धर्म समजीने केम मारुं? वली महारा सर्व द्रव्ये करीने में तहारी पूजा मानी हती, ते सर्व द्रव्यना त्रण फूलेकरी तारुं पूजन कर्युं, अने तेज मंगल निमित्ते शेषमां लीधा. एम सर्व वात में घटमान करी छे" एवो शेठनो दयाधर्म सांभलीने यक्ष घणो प्रसन्न थइ शेठनी प्रशंसा करीने पोताने ठेकाणे गयो. हवे शेठे पुत्रनुं जिनचंद्र नाम दिधुं, ते सकल कलामां कुशल जैनधर्मनो जाण थयो. एक दिवस यौवन अवस्थाए पोताना मित्र साथे क्रीडा करतां मार्गे कोइ पुरुषे एक गाथा कही, ते तेणे सांभली ॥ यतः ॥ सोलवरीसो पुरीसो, लछी भुंजेइ जोड जणय स्स ॥ एसो नूणं पुत्तो, रिणसंबंधेण संपत्तो ॥ २४ ॥ एटले सोल वर्षनो थया पछी जो बापनी कमायेली लक्ष्मी भोगवे, तो ते दिकरो ऋण संबंधे आव्यो छे एम जाणवुं. ते सांभलीने जिनचंद्र पोताना चित्तमां विचारवा लाग्यो के, ए पुरुषे जे गाथा कही ते साची छे॥ यतः॥ ताय विढत्ता लछी नूणं पुत्तस्स होइ सा भइणी ॥ होइ परस्स परछी, सयं विढंता तउ जुत्ता ॥२५॥ ते कारण माटे कोइने कह्या विनाज पोताना पुण्यनी परीक्षा निमित्ते ते परदेश जवा चाल्यो पासे एकज वस्त्र विना बीजुं कांइ राख्युं नहीं. हवे गाम गामने विषे, नगर नगरने विषे, अटवी उजाडने विषे भमतो भमतो ते समुद्रने कांठे आवीने बेठो तेवामां कोइक पंथी त्यां आव्यो, ते पंथी समुद्रना कल्लोलनी श्रेणियो उछलती देखीने बोल्यो ॥ यतः ॥ साहीणामय रयणो, अमरमरोरं च भुवणमकरंतो ॥ उल्लसिरिहि व न लज्जसि, लहरीहीं तरंगिणीनाह ॥ २३ ॥ ए गाथामां एम कह्युं के, हे तरंगिणी नाथ! एटले हे समुद्र! तहारामां अमृत तथा रत्न भर्यां छे तेम छतां तुं भुवन

ना लोकने अमर तथा अदरिद्र करतो नथी तो हे भूंडा! तुं कल्लोलनी श्रेणिए उल्लस पामतो लाजतो केम नथी!! एवी वात सांभलीने जिनचंद्र कुमार बोल्यो, हे पंथी! परने दोष देवो ए वचननुं फल नथी ॥ यतः ॥ बुद्धेः फलं तत्त्वविचारणं च, देहस्य सारो व्रतधारणं च ॥ अर्थस्य सारः किल पात्रदानं, वाचः फलं प्रीतिकरो नराणां ॥ २७ ॥ छंदो जो अणुवट्टइ ममरक्खइ गुणो पयासेई ॥ सो निउण माणुसाणं, देवाणवि डुल्लहो होइ ॥२८॥ तेमाटे समुद्रमां दूषण न काढीए. ए सायरमां पण घणा गुण छे. ॥ यतः ॥ रयणनिरंतरभरिउ, तहविहु रयणावरस्स मज्जाया, ॥ तेण जइ उवमाणं पढमं जलहि गम्भीराणं ॥ २९ ॥ ए गाथामां एम कह्युं के, समुद्र निरंतर रत्नथी भरेलो छे, तोपण मर्यादावंत छे. जगत्मां गंभीरपणानी उपमा ते समुद्रने देवाय छे- इत्यादिक गुण वर्णववा. एवी गाथा सांभलीने तेनो अधिष्ठायक देवता हर्ष पामी प्रत्यक्ष थयो, अने तेणे कुमरने कोटी कोटी मूल्यनां पांच रत्नो आप्यां. त्यार पछी ते कुंवर कोइकना वहाण उ पर बेसीने ताराद्वीपे गयो. त्यां तारापुर नगरना उद्यानमां देवरमण नामे यक्षनुं देहेरुं छे ते देहरामां रह्यो. एवामां त्यां चार कुमरीउ रमवाने माटे आवी. तेमां एकतो भुवनशेष राजानी दीकरी नामे रूपरेखा छे, बीजी भुवनतिलक नामा मंत्रिनी पुत्री रूपनिधि छे, त्रीजी भुवनचंद्र शेठनी पुत्री रूपकला छे, अने चोथी भुवनसुंदर सार्थवाहनी पुत्री रूपरति छे. ए चारेने मांहो मांहे घणी प्रीति छे. एकदा ते चारे राजभुवनमां रात्रिने विषे भेगी मली मांहोमांहि एवी वातो करे छे के, रखेने आपण ने एक बीजाथी वियोग थाय! तेथी जो आपणे चारे मली एक भर्त्तार करीए, तो यावज्जीव सूधी वियोग न थाय. ते माटे आपणा नगरनी बहार उद्यानमां यक्ष छे, ते प्राभाविक छे, तेनी आपणे पूजा करी आ राधीने एनी पासे एक भर्त्तारनी प्रार्थना करीए. एवो विचार करीने ते चारे त्यां आवी, एवामां त्यां तेणे कंदर्पाकार देवकुमर सरखा कुमरने दीठो ` विस्मित थइ विकस्वर नेत्र करीने ते कुमरने जोइ तेने मनमां धारीने दान पूजा करी. पछी मनथकीज ते वरनी प्रार्थना करीने स्वस्थानके आवी. कुमरे पण ते चारेनां रूप, सौभाग्य, चातुरीथी रंजीत थइ फल आहार करीने दिवसतो त्यांज गुजार्यो अने रात्रे पण यक्षना भुवनने विषेज रह्यो. ते

रात्रे पांच रत्नेकरी तेणे यक्षनी पूजा करी, पछी यक्षनी स्तवना करवा लाग्यो यतः ॥ तुठेण जेण सिद्धी, रिद्धी बुद्धी वियर्ड जुवणे ॥ सो देवरमण जस्को, पच्चस्को देउ मह सुस्कं ॥ ३० ॥ एवां कुमरनां वचन सांजलीने यक्ष तुष्टमान थयो. प्रत्यक्ष आवीने ते पांच रत्न पाछां आप्यां अने एम कह्युं के, हे कुमर! तहारी स्तवना तथा तहारी रत्ननी पूजा देखीने में चार कन्याउं तने आपी. वली कांइक वर माग्य. त्यारे प्रणाम करीने कुमर बोल्यो के, महारे काम पडे हुं संजारुं त्यारे आवीने मने साहाय्य करजो. यक्षे ते वात मानीने कुमारने उपाडीने राजजुवनमां मूक्यो, त्यां कुमरीउं पण कुमरना वियोगथी विधुर थइ रही हती, तेथी कुमरने देखीने घणोज आनंद पामी, ते वेलाए पाणिग्रहणनां सर्वे उपकरण यक्षे लावी आप्यां, अने यक्षना वचनथी चारे स्त्रीयोनुं पाणिग्रहण कर्युं. यक्ष पण अदृष्ट थइ गयो. त्यार पछी प्रजात थयेथके ते कन्याउं तथा कुमरनां तेवा प्रकारनां परणवानां चिह्न देखीने राजा अमात्य, श्रेष्टि, सार्थवाह प्रमुख सर्वे विस्मय पाम्या. पोतपोतानी पुत्रीना मुखथी वातो सांजलीने हर्ष पाम्या. पछी हाथी, घोडा प्रमुख कुमरने आपीने सत्कार दीधो. कुमरपण केटलोएक काल त्यां रह्यो. ते चारे स्त्रीने एकेकुं रत्न कुमरे आप्युं ते तेणे पोत पोताना हारमां जडावी लीधुं अने एक रत्न कुमरे पोताना हारमां घाल्युं.

हवे कुमर पोताना घेर जवा उजमाल थयो. ॥ यतः ॥ जणणी य जम्म जूमि, नियचरियं सज्जणडुज्जण विसेसो ॥ मणइठं माणुसं, पंच विदेसे वि हियम्मि ॥ ३१ ॥ हवे कुमर, राजा प्रमुखनी आज्ञा लइने पोतानी स्त्रियो सहित जहाज उपर बेसीने समुद्रमार्गे चाल्यो. अनुक्रमे दुर्दैवना योगथी वहाण जांग्युं. कुमर समुद्रमां पड्यो अने चारे स्त्रीयो तेने बांहे वलगी. एवा अवसरमां कोइक जलहस्तिए चार हाथणीयो सहित त्यां आवी स्त्रीयो सहित कुमरने लइने समुद्रमांथी पांचे जणने रत्नद्वीपें मूक्यां. ते देखी कुमरने विस्मय उपन्यो. हवे आगल वनमां जमवा लाग्यो त्यां कोइ मुनिराज ध्यानमां रह्या हता तेने देखीने कुमरने हर्ष उपन्यो. ॥ यतः ॥ नां त्यक्त संगानां वनवासनिषेवीणाम् ॥ स्फुरंति हृदये नित्य महोर्मयः ॥ ३२ ॥ तेवारे साधुने प्रणाम करीने प्रश्न पूछ्युं के,

जलहस्तिए महारा उपर ए उपगार केम कस्यो? त्यारे ऋषिराज बोल्या. हे कुमर! पूर्वभवें एहिज द्वीपमां भिल्ल हतो. त्यां अमारा वचने प्रति बोध पाम्यो, दयामय धर्म समज्यो, पछी कोइक वनमां चार मृगली सहित एक मृगलो मली पांच जीव ते महा उष्णकालना तापें करीने मूर्छा पाम्या छे, तेने पाणी प्रमुख छांटीने तें शीतल कस्या. पछी नवकार संभलाव्यो. ते लगारेक स्वस्थ मनवाला थया, तथापि पाणीनी तृषाए करी मरण पाम्यां. तेमां हरण मरीने एहज समुद्रमां जलहस्तिपणे उपन्यो, अने चारे हरिणीयो हाथणीपणें उपजी. ते पूर्वभवनो करेलो तहारो उपकार देखी तेमने हर्ष उपन्यो, तेथी तेणें तुजने उपगार कर्यो. एवुं मुनिनुं वचन सांभलीने जलहस्तिनो उपगार संभारतो मुनिने नमस्कार करीने रत्नद्वीपमां गयो. त्यां महारत्न देखीने पांच हजार रत्न संग्रह्यां. एवामां कोइक वाणियानां प्रवहण पाणीने अर्थें त्यां आव्यां छे, तेने भाडुं आपीने चारे स्त्रीयो सहित पोतें वहाणमां चढ्यो.

हवे ते वणिके रत्न तथा स्त्रीने लोभें ललचाइने कुमरने रात्रि समये सागरमां नांख्यो. प्रभात थये थके स्त्रीयोए भर्त्तारने दीठो नही, त्यारे पोताना हार गोपवीने दुःख धरवा लागी. ते वखत ते वणिके तेमने भोगने अर्थें घणी प्रार्थना करी, पण ते चारे, पतिव्रताव्रतनी पालनारी होवाथी, वाणियाने तृण बराबर गणती हवी तेथी ते वाणीयो क्रोधातुर थयो. अनुक्रमें पोताने रहेवानुं जे चंद्रपुर नामें नगर त्यां आवी तेना चंद्रादित्य राजाने ते चार स्त्रीयो भेट करतो हवो. राजाए पण शेठने सरलचित्तवंत जाणीने सत्कार दीधो. पछी शेठ पोताने घेर गयो. हवे ते राजाने सुबुद्धि नामें प्रधान छे, ते बोल्यो, हे राजन्! ए स्त्रीयो मर्यादावंत लज्जावंत छे ते माटे कोइक पुण्यवंतनी अंगना हशे एवुं संभवे छे. परंतु राजा तो तेना रूपसौभाग्यें मोह्यो थको अंतेउरने एक देशे थापीने पछी तेनी परीक्षा करवाने माटे राते छानो तेमनी पासें आव्यो.

एवा अवसरमां जिनचंद्र, जे समुद्रमां पड्यो हतो, तेने हाथ पाटीयुं आव्युं. ते पाटीयाना आधारें समुद्रना कल्लोलें प्रेस्यो थको त्रण दिवसें चंद्रद्वीपने कांठे उतर्यो. त्यांपासेना वनमां गयो. ते वनमां एक योगी ध्यानमां रह्यो दीठो. त्यां क्षणेक बेठो. पछी योगी बोल्यो. हे कुमार! महारा भा

ग्यें तुं आव्यो छे. हुं विद्या साधुं छुं ते माटे मने साहाय्य कर. ते सांभ लीने कुमरें विचास्युं के, प्राण तो कोटि उपाय करतां पण आउखुं त्रुटे तेवारे रहे नही. माटे ते प्राणें करी परउपगार करीयें, तो तेथी अधिक बीजुं वली शुं सुंदर छे? ॥ यतः ॥ कृतघ्नूरिपरित्राणाः, प्राणा यांति नृणां स्वयं ॥ तैश्चेत्परोपकारःस्यात् सुंदरं किमतः परं ॥ ३३ ॥ तेथी ते योगीनुं वचन मान्युं. अने रात्रिने विषे साहाय्य करी सवार थइ के ते योगीने विद्या सिद्ध थइ त्यारे ते योगीयें कुमरनो उपगार जाणीने रूप परावर्त्तिनी गुटिका तथा अदृश्य करणना अंजननी बे गोली ते कुमरने आपी. ते लइने कुमर पोतानी स्त्रीयोना वियोगथी विधुर थको,स्त्रीयोनी खबर अण जाणतो थको, यक्षने संभारतो हवो यक्षनी स्तवना करवा लाग्यो ॥ यतः ॥ यक्षोयं कल्पवृक्षोयं, चिंतितार्थविधौ क्षमः ॥ प्रत्यक्षीभूय मे मंक्षु, मनःक्षोभं निरस्यतु ॥ ३४ ॥ एम ते यक्षने संभास्यो, एटले यक्ष प्रत्यक्ष थइ बोल्यो. हे कुमर! मने केम संभास्यो? कुमरें कह्युं, महारी स्त्रीयोनी खबर कहो. यक्ष बोल्यो, चंद्रपुरनगरनेविषे चंद्रादित्य राजाना अंतेउरमां निर्मलशीलवती चारे जणीयो रही छे. त्यारे कुमरें कह्युं के, मने पण त्यां मूको. ते सांभली यक्षें कुमरने उपाडीने चंद्रपुरने बहार मूक्यो. वली एक चिंतामणि रत्न आपीने यक्ष अदृश्य थयो. कुमर अदृश्य करणी गुटिकाना प्रयोगें अदृश्य थइ तेहज रात्रे राजानी पासे गयो.

एवा अवसरमां ते चारमांथी रूपरेखा नामे जे राजानी कुमरी छे ते बोली. हे सखीउं! जे निर्मल कुलमां उत्पन्न थयेला अने यौवनअवस्थायें परदेशे गमन करनारा एवा अमारा भर्त्तारनो अमोने महोटो विरह थयो छे माटे न जाणियें के, शुं निपजनार छे!! ॥ यतः ॥ निम्मलकुलंमि जम्मो, जुवणसमउ विदेसगमणं च ॥ पियविरहो अइगुरुउ, नययाणंमि कज्ज परिणामो ॥ ३५ ॥ त्यारे रूपनिधि नामें मंत्री पुत्री बोली. हे सखी! शुं बीहे छे? रत्नाकरनी पेठें सज्जन जे छे तेने परउपकारने अर्थे विधातायें निपजाव्या छे. वली जगत्‌मां एवा सज्जन छे के जेना हृदयमां मर्यादाज वसी रही छे. ॥ यतः ॥ रयणायर वसुरयणा, विहिणो विहिया परोवयारहं ॥ के केवि संति भुवणे, जाणमणे वसमणे जाया ॥ ३६ ॥ त्यारें त्रीजी रूपकला नामे श्रेष्टिनी पुत्री बोली. हे सखी! ते पुरुष जग

तूमां धन्य छे, तेनुं जीवित पण कृतार्थ छे, के जे मोक्षस्त्रीसाथे रक्त थया अने परस्त्रीथी विरक्त चित्तवाला थया ॥ यतः ॥ धन्ना ते वि य पुरिसा ज यंमि जीयं च ताण सुकयत्थं ॥ जे मुत्तिरमणिरत्ता; विरत्तचित्ता परत्थीसु ॥ ३७ ॥ त्यारे चोथी रूपवती नामे सार्थवाहनी पुत्री बोली, हे सखी! कुलवंतीने आपदा आवेथके विचार करतां भर्त्तारने वियोगें मरण विना बीजो कोइ आधार नथी. ॥ यतः ॥ बहुसो चिंतिज्जंतं, आवइपक्किायाए कुलपसूआणं ॥ मरणं विणा न सरणं, रमणीणं रमणविरहेणं ॥ ३८ ॥ ए चार गाथा सांभली राजा विचारवा लाग्यो के, अहो!म्हारा मंत्रीश्वरें जे वात कही ते युक्तज कही; जेमाटे ए चारे स्त्रीयो कुलांगना संभवे छे! पछी राजा लाज्यो थको पोताना ठेकाणे आवीने बेठो. कुमर पण तेना वचने आनंद पाम्यो अने कौतुकनो अर्थी थको पाछो वनमां आव्यो.

हवे प्रभाते राजाए चारे स्त्रीयोने सभामां तेडावीने पूछ्युं पण ते बोली नही. त्यारे ते वहाणना धणी वाणीयाने बोलावीने पूछ्युं के, ए स्त्रीयो तहारी पासे क्यांथी आवी ? त्यारे ते बोल्यो के,हुं देशांतरथी मूल्य खरची ने आपने भेट आपवा सारु लाव्यो छुं. ते सांभलीने मंत्रीश्वर बोल्यो के, ए वात असंभवित छे. एवा अवसरमां गुटिकाने प्रयोगें कुमर रूपपरावर्त्त न करीने त्यां सभामां आव्यो. आवीने एक श्लोक कह्यो. ॥ यतः ॥ ला त्वा पंच सहस्राणि, रत्नानां वारिधौ पतिः ॥ येनासां लोभतः क्षिप्तः,स सर्वं कथयिष्यति ॥ ३९ ॥ एनो अर्थः–ए स्त्रीयोना भर्त्तारने जेणें,पांच हजार रत्न लइने लोभें समुद्रमां नांख्यो ते सर्व वात कहेशे. ए वात सांभली राजा प्रमुख सर्व विस्मय पाम्या. चारे स्त्रीयोए पतिने उंलख्यो परंतु रू पपरावर्त्तन देखीने विस्मय पामी अने बोली नही. कोइ परमार्थ समज्या नही अने वाणीयो तो नीचुं मुख करीने रह्यो. परंतु इंगीत आकारनो जाण एवो जे राजा, ते बोल्यो के,कहो रे इहां श्यो परमार्थ छे? ए श्लो कनो कहेनारो कोण हशे ? त्यारे कोइ बोल्या नही; पण मंत्री बोल्यो के, एनो परमार्थ ए श्लोकनो कहेनारोज कहेशे. ते सांभली राजाए आ ग्रह करीने पूछ्यु त्यारें कुमरें पोतें वाणियाने अभयदान देवरावीने सर्व वात कही. राजायें कुमरने पांच हजार रत्न वाणीया पासेथी अपावीने वाणीयाने पोताना देशमांथी काढी मूक्यो, अने चारे स्त्रीयो कुमरने आ

पवा मांडी, पण रूपपरावर्त्तन देखी ते स्त्रीयो तेने इछति न हवी; स्त्रीयोना मनमां खेद उपन्यो जाणीने कुमरें स्वजाविक रूप कस्तुं. ते देखी स्त्रीयो घणो हर्ष पामी. हवे राजा ते कुमरने गुणें रीज्यो थको नित्ये पोतानी पासें राखे. केटलेक काले कुमरें माता पितानो वियोग संजारीने राजानी आज्ञा मागीने चारे स्त्रीयो सहित, घणा परिवारें परिवस्यो थको, चिंतामणि रत्ने करी सर्व कार्य साधतो, पोताने नगरे पहोच्यो. मातापिताने घणो हर्ष उपज्यो अने वियोग जांग्यो.

हवे एक दिवसने विषे ते हिज जुवनजानु नामा साधु चार ज्ञानना धणी त्यां पधास्या. तेमने सर्वलोक वांदवा नीकल्या. जिनचंद्र पण पोताना पिता तथा स्त्रियो सहित वांदवा गयो. रुषिराजें धर्मदेशना देवा मांमी ॥ यतः॥ असंखयं जीवयमाहु लोए, जरोवणीयस्स हु नब्नि ताणं ॥ एवं वियाणाहि जिणे पमत्ते, किहंवि हिंसा अजया गहंति ॥ ४० ॥ इत्यादिक देशना सांजली केटलाएकें सर्व विरतिपणुं अंगीकार कस्तुं, तथा कोइकें देशविरतिपणुं अंगीकार कस्तुं अने जिनचंद्रतो सर्व विरतिपणुं लेवा असमर्थ होवाथी समकित मूल बार व्रत अंगीकार करीने घेर आव्यो. अनुक्रमें घरनो जार तेनापिताए जिनचंद्रने शिर आप्यो चिंतामणि रत्नना प्रजावें तथा राजाना बलें करी सर्व जीवने अजयदान प्रवर्त्तावतो, जिनप्रासादे मंमित धरती करतो, विधिपूर्वक सुपात्रे दान देतो, स्वशक्तियें अनुकंपादान देतो, सर्व स्थानके परउपगार करतो, देव गुरु साधर्मिकनी जक्ति आचरतो, मिथ्यादृष्टि थकी अंशमात्र पण अणविहीतो, गृहस्थना धर्मने उचित सर्व प्रवृत्ति करतो, अंतसमये दश प्रकारनी आराधना करी, सात क्षेत्रे धन वावरी, घरमांज अणसण करी, समाधिसहित काल करी, बारमे देवलोकें इंद्रनो सामानिक देवता बावीश सागरोपमने आउखे जइ उपन्यो. त्यांथी च्यवी अनुक्रमें महाविदेहक्षेत्रे मनुष्यावतार पामीने मोक्ष जशे. ॥ इति श्री मिश्र पुरुष उपर जिनचंद्रकथा समाप्ता ॥ षट पुरुष कथानके ॥ इति सकलसजाजामिनीतिलकायमान पंमित उत्तमविजयगणि शिष्य पंडित पद्मविजय गणिकृत बालावबोधे श्रीगौतमकुलक प्रकरणे प्रथम गाथायां नवोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे बीजी गाथाना आद्य पदनो संबंध कहे छे. प्रथम गाथाने छेडे बाल पंडित एटले मिश्र जीव बताव्या, ते कारण माटे हवे बीजी गाथानी आदिमां एकला पंडित जीव बतावे छे.

॥ ते पंडिया जे विरया विरोहे, तेसाहुणो जे समयं चरंति ॥ ते सत्तिणो जे न चलं ति धम्मं, ते बंधवा जे वसणे हवंति ॥२॥

अर्थः—ते पंडिया जे विरया विरोहे. (जे के०) जे पुरुष (विरोहे के०) विरोध थकी एटले क्रोधथकी (विरया के०) विरम्या एटले विराम पाम्या (ते के०) तेज पुरुषने (पंडिया के०) पंडित कहिये. ते उपर दृष्टांतरूपें द्राविड अने वारिखिल्ल ए बे भाइनी कथा कहे छे.

प्रथम तीर्थंकर श्रीऋषभदेव स्वामीनो पुत्र द्रविड एवे नामे हतो जेना नामे लोकमां द्राविड नामे देश कहेवाय छे. ते द्रविड राजाने बे पुत्र थया तेमां एक द्राविड अने बीजो वारिखिल्ल. एक दिवस द्रविड राजायें द्राविडने मिथिलानुं राज्य आप्युं, अने वारिखिल्ल राजाने लाख गाम आपीने पोते प्रभु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं.

हवे एकदा वारिखिल्लनुं राज्य दिवसे दिवसे चढतुं द्राविडें देख्युं. तेथी तेनी उन्नत्ति खमाय नही. माटे वारिखिल्ल उपर द्वेष धरतो रहे, ते वात वारिखिल्लें पण जाणी तेवारें तेपण द्राविडनुं राज्य लेवाने उपाय करतो रहे छे. एम बेउ भाइ मांहो मांहि वैरने वहेता हता, पण पोतपोतामां मुखें मीठुं बोलता,हृदयमां दुष्ट आशयना धणी विष मिश्रित दूधना कुंभ सरखा देखाय. अहो! धिक्कार पडो लोभने!!! जे माटे लोभवशे एवा पुरुषनी पण मलिन बुद्धि थाय छे. उक्तंच ॥ पितरं मातरं बंधुं, मित्रं भार्यां सुतं गुरुम् ॥ लोभाभिभूतो भूतार्थं, त्यक्त्वावज्ञायते क्षणात् ॥ १ ॥ ए रीतें दुर्जननी शिखामणें अन्योन्य छल खोलतां पण कोइ कोइनो विश्वास न करे. एवामां एक दिवस द्राविडें, वारिखिल्लनो पोताना नगरमां प्रवेश करवो निषेध्यो. त्यारे तेने पण कषाय जाग्यो. तेथी युद्ध करवाने पोता

नुं सैन्य सज कर्युं. त्यारे द्राविड़ पण ते वात सांजलीने कषायमां आवी प्रयाणनी जंजा वजडावतो हवो. सर्व सैन्य जेगुं करी महा सैन्य समुद्र थी विस्तीर्ण पृथ्वीने पण सांकडी करतो, वाजिंत्र शब्दे करी दिगचक्रने बधीर करतो, रजे करी आकाश मंडलने ढांकतो, अविच्छिन्न प्रयाणे करी वारी खिल्लना देशने सिमाडे आव्यो. तेवारे वारिखिल्ले पण पोतानुं लष्कर लेइ पोताना देशना शिमाडाना छेडे आवीने पडाव कर्यो.

हवे ते बेउ जणे पांच योजननुं रणक्षेत्रनुं अंतर मूकीने पडाव कर्यो. ते लष्करना प्रधान पुरुषोए पोताना स्वामीने पूछया विनाज संधि करवाने अर्थे मांहोमांहे दूत मोकली तेमने साम, दाम, अने जेद ए वचने समजाव्या, पण ते समजे नहि, केवल बे जणे युद्ध करवुंज अंगिकार कर्युं. इहां वारिखिल्ले द्राविडना सैन्यने द्रव्य प्रमुखे लोजावीने केटलुंक सैन्य पोताना लष्करमां लीधुं. बेहु जणना लष्करमां प्रत्येके प्रत्येके दश लाख हाथी, दश लाख रथ, पचास लाख घोडा अने दश कोटी पायदल मल्युं छे. हवे युद्धनो दिवस आवेथके वीररसे उल्लास पामता, पोतपोताना स्वामीनो उत्साह वधारतां, पोतानी जुजाबले त्रण जगत्ने तृणसमान गणतां सिंहनाद मूकतां, बकतर प्रमुख पेहेरी, संनद्धबद्ध थइ, शस्त्रने नचावतां, एवा नाना प्रकारना युद्धना करनार वीरपुरुषो ते समुद्रना कल्लोलनी पेठे रणजूमिमां आव्या. त्यार पछी क्रोडोगमे मनुष्यादिकनो क्षय करनार एवो संग्राम प्रवर्त्तवा लाग्यो. हाथी हाथी साथे, घोडा घोडा साथे, रथ रथ साथे, पाला पाला साथे जीडी गया. परस्परे शस्त्रना प्रहार पडते, गजपदातिना समूहनो क्षय थते, नदीयोनी पेठे रुधिरना प्रवाह वेहेते, जोगिणी जैरव गृध्रपंखी अने शियाल प्रमुखने प्रीति उपजावते, महा बीजत्स रौद्र जयानक रसनी संकीर्णता थते, एवो घोर संग्राम करतां सात मास वही गया. ते साते मासे थइ दश कोडि मनुष्यनो क्षय थयो. एवा अवसरमां ते संग्रामनो निवारनार वर्षाकाल आव्यो. ते मूसलधाराए वरसवा लाग्यो. पृथ्वी तो पाणीनापूरे जराइ गइ. पंथी लोकना [illegible] रोकाया. त्यारे बेहु लष्कर युद्ध करता निवर्त्या. ऊंची जग्या जोइने दीधा. अनुक्रमे वर्षाकाल निवर्त्यो. शरत्काल आव्यो त्यारे सर्व ठेकाणे पहोच्यां, कचरा पण सूकाणा, मेघाडंबर टल्यो.

निर्मल थइ, सरोवरनेविषे कमल विकस्वरताए करी घणां शोजायमान दी सवा लाग्यां, सर्व धान्य निपज्यां, इत्यादिक शोजा वृद्धि पामी. ते अवस रे ज्ञाविरू राजा परिवार सहित वनशोजा जोवा निकल्यो. ते राजाने एक विमलबुद्धिनामा प्रधान हतो. ते कहे तो हवो के हे महाराज! इहां तापसनो आश्रम बे माटे चालो जोवा जइए. त्यारे प्रधाननीप्रेर णाथी तापसने आश्रमे गया. त्यां जेना मस्तके जटाना मुकुट शोजे बे, वल्कलनां वस्त्र पहेरवाने रही गयां बे, हाथमां जपमाला रही गइ बे, प र्यंकासने बेठो एवो सुवल्गु नामा अतिवृद्ध कुलपति बे. ते घणा तापसे प रिवस्यो थको जाणे शांतिरसनी मूर्तिज होय नहि!! तेने देखी राजाए जक्तिपूर्वक नमस्कार कस्यो. मुनिए पण ध्यान मूकी आशीर्वाद दिधो.

हवे राजा तेनां वचन सांजलवा इछे बे. तापसे पण राजाने धर्मदेशना देवा मांरुी ॥ यथा ॥ हे राजन्! आ संसाररूप समुद्र अनंता डुःखरूप पा णीए जस्यो बे. ते कामक्रोधादिक मछ कछ मगर प्रमुख जलजंतुए करी स हित बे. रति अरतिए करी अति जयंकर बे. लोजरूप वरुवानल अग्निए करी बधा जगत्नो संहार करे बे. विषयरूप रतिए जयंकर बे ते विषयरू प जमरी फरे बे, तेमांथी सुर, असुर अने नरेश्वर पण नीकली शकता नथी. सुख ते राक्षसनी पेठे डुःखदायी बे. सुख जोगववानो काल स्वल्प होय अने नरकादिकनां विपाक तो अनंता आपे, वली ते नरक निगोदादिकनां डुःख पण अनंतानंत काल सहेतां पार न पामिए. ते माटे धिक्कार पमो ए जोगतृ ष्णाने!! के, जेने माटे जीव, महा पापना शेकरुागमे करतां, महा हिंसा, महा मृषा प्रमुख आचरतां, महा डुःखने अनुजवे बे. क्रोधांध थइ निष्ठुर परिणामे हिंसा करवाथी अनंतकाल नरक निगोदादिकनां डुःखे करीने जीव पचाय. राज्य तो अंते नरकनुं आपनार बे, शरीर अनित्य बे, संपदा तो समुद्रना कल्लोलनी पेठे चपल बे, अने जीवि तव्य तो पाणीना परपोटानी पेठे थोमी वार रहे तेवुं बे. ते माटे हे राज न्! तमने पण महा नरकादिक डुःखरूप अनर्थनुं कारण एवा राज्यना लोजे जाइ साथे युद्ध करवुं, ते घटतुं नथी. एक खंरुमात्र पृथ्वीना लोजे जे मूढ बंधुनो विनाश करे बे, ते बेहु जवनो विनाश करे बे. ॥ यतः ॥ जे राज्यादिकृते बंधून्, निष्ठुरा घ्नंति कोपतः ॥ ते स्वांगानि स्वयं छित्वा जुजते

ह्यतिलोप्यतः ॥ १ ॥ ते कारण माटे ए संग्रामथकी निवर्त्तो. ओगोगमे लो कोनो क्षय करीने शा माटे पृथ्वीनो क्षय करो छो? तमे श्रीयुगादिदेवना पौत्र छो, तेमणे तो जगतनो रखवाल कर्यो, अने तमे जगतनो क्षय करवा उठया छो माटे ए तमने कुटुंबकलह घटतो नथी.

एवा कुलपतिनां वचन सांभलीने राजा बोल्यो हे स्वामिन्! श्रीऋषभ परमात्माना भरत बाहुबल प्रमुख पुत्र हता तेणे पण कारणवशे परस्पर महा संग्राम कर्या छे. तो तेमने पंथे चालता अमने शो दोष छे? ते सां भलीने तापस बोल्यो के, जे तमे कह्युं ते विचारतां जुदी वातछे. जेकारण माटे भरत राजाए पाछले भवे पांचसें साधुने आहार पाणी आप्यो जेथी च क्रवर्त्तिपणुं उपजाव्युं हतुं, तथा बाहुबले वैयावच्च करतां बाहुनुं बल उपजा व्युं हतुं ते माटे ते तेनुं फल पाम्या छे. अने भरतने तो चक्ररत्न आयुध शालामां स्थिर रहेतुं न हतु माटे युद्ध करवुं पड्युं, अने बाहुबले एम जा एयुं के, हुं निर्बल नथी तो मने ए भरत शी आज्ञा मनावे छे; राज्य तो पिताए आप्युं छे, ते माटे तातने मूकीने बीजाने माथुं केम नमावुं? एवुं जाणीने युद्ध कर्युं, पण ते तो उत्तम पुरुष हता तेमाटे सर्व संग्राम मूकी ने बेउ जण सामसामा लड्या. वली भरते तथा बाहुबले पोतानो आत्मा तार्यो तेम तारवा कोण समर्थ थाय? ते कारण माटे ते पुरुषमां सिंह सरखा हता तेवा पुरुषनी स्पर्द्धा (बरोबरी) करवी तमने घटे नहीं.

एवां कुलपतिनां वचन सांभलीने राजा लाज्यो, घणो पश्चात्ताप करतो तापसने कहेवा लाग्यो के, हे मुनि! में तो अज्ञाने करी महापुरुषोनी स्पर्द्धा करी पण काच होय ते मणिने तोले क्यांथी आवे? हे मुनि! तमे मने नरकरूप कूवामांथी उद्धर्यो, महारी विवेकदृष्टि उघाडी, एम विचा रीने पोतेज एकाकी पादचारी थइने न्हाना भाइने खमाववा चाल्यो. त्या रे न्हाना भाइए जाएयुं के, भाविकजी महारा सामा चालीने आवे छे ते अघ टतुं थाय छे, माटे वारिखिल्ल पण साहमो आवीने कहेवा लाग्यो के, हे भाइ! तमे महारा महोटा भाइ, ते पिताने ठेकाणे छो. तमे सामा चाली आव्या ते महारो अविनय खमजो. तमे महारा भाग्ये घेर चालीने आ व्या माटे ए राज्यनो महारे खप नथी. त्यारे भाविक पण एवीज गदगद वाणीए बोल्यो के, हे भाइ! महारे पण ए राज्यनुं प्रयोजन नथी. हुं

नरक कूवामां पमतो हतो, पण कुलपतिए उगास्यो. हवे तो जाणुं बुं के आ राज्य ते केवल नरकनुं कारण बे. संसारमां एक धर्मविना बीजा कोइनुं शरणुं कोइने नथी. तेमाटे हवे हुं तो व्रतनुं राज्य लेइश, हमणा निश्चे तुऊने खमाववा सारु आव्यो बुं. एवी वात सांजलीने वारिखिल्ल बोल्यो हे जाइ! तमे सर्वथा व्रत लेशो तो जेम इहां तमे महारा महोटा जाइ बो, तेम व्रतमां पण हुं महारा स्वामी करीश. ए रीते व्रत लेवानो बेहु जणे निश्चय कस्यो; पढी पोतपोताना पुत्रने राज्ये थापीने पोताना मंत्रीश्वर सहित दश क्रोड पुरुषनी संगाथे सुवल्गु तापसनी पासे आवीने तापस व्रत लीधुं. ते तापस सर्व जटाधारी कंदमूल आहारी, गंगानी माटीए शरीर खरड्यां थकां, अल्प कषायीथकां, अल्पजोजन करतां, अल्प निद्रावंत थका अने करुणाए करी साध्य बे मन जेनां, एवा रात्रिदिवस श्रीयुगादीशनुं स्मरण करतां जपमाला फेरवे बे. मांहोमांहि धर्मकथा करतां थकां लाखोगमे वर्षो त्यांज निर्गमन करे बे. एक दिवस नमि अने विनमि विद्याधर राजरुषिना शिष्य बे विद्याधर मुनिराज आकाश मार्गे विचरतां त्यां आव्या. तेमने सर्व तापसोए प्रणाम करीने पूब्युं के, क्यांथी आव्या अने क्यां जशो? त्यारे धर्माशिष दइ ते बेहु मुनि एम बोल्या के, अमे श्रीसिद्धाचल जइशुं. ए तीर्थ संसारसमुद्रमां प्रवहण सरखो अनंत पुण्यनो आधारजूत एवो शाश्वतो गिरिराज बे. एनी उपर पूर्वे अनंत जीव सिद्धि वस्या, वली अनंता जीव सिद्धि वरशे, अने वली रुषि हत्यादिक महोटां पाप लाग्यां होय ते पण सिद्धक्षेत्रनुं सेवन करवाथी क्षणेकमां क्षय थाय, पशु होय ते देवता थाय, ए तीर्थनो आश्रय करतां थकां अनंत जवनां कुकर्मरूप रिपु पण पराजव न करी शके ॥ यतः ॥ अनंत सुकृताधारः, संसाराब्धितरंमवत् ॥ शत्रुंजयश्च सौराष्ट्रे, गिरिर्जयति शाश्वतः ॥ १ ॥ अनंतमुक्तिमाहेंद्र, रत्नतीर्थप्रजावतः ॥ वसंति बहवः सिद्धाः, शुद्धचारित्रजूषिताः ॥ २ ॥ रुषिहत्यादि पापानि, क्षयं यान्ति क्षणादपि ॥ पशूनामपि देवत्वं, मर्त्यानामपिजायते ॥ ३ ॥ शैलं च दूरतो दृष्ट्वा, नृणां हर्षः प्रजायते ॥ कुकर्मरिपवः क्रूरा, जवंतीहजीनोनुगाः ॥ ४ ॥ एम हजारो वर्ष सूधी ए गिरिनो महिमा कहेतां थका पण पार न पामीए. इत्यादिक महिमा सांजलीने ते सर्व तापसो तीर्थयात्राने विषे उत्सुक

थइ ते बेहु मुनि साथे पादविहारे विचरता, श्रीशत्रुंजयनुं एकाग्रम ने ध्यान करतां, विलंबरहितपणे जाय ले; त्यारे श्रीसिद्धाचलजीनी पासे एक सरोवर ले तेने विषे घणा हंस बेठा ले, तेमां एक हंस शिथिलांग थके नूमिए आलोटे ले, तेने मरणावस्था पाम्यो देखीने एक मुनिए पोताना पात्रमांथी पाणी पीवरावीने स्वस्थ कस्यो. पली परम करुणा बुद्धिए नमस्कार संजलाव्यो, चार शरणां कराव्यां; फरी कह्युं के, हे हंस! श्रीशत्रुंजय तीर्थ मनमां धरी, श्रीयुगादीशने संजार! जेथी तहारां पाप जाय. ते सांजली हंसने शुज्ज जावना आवी, समाधिए काल करी सौधर्म देवलोके देवता थयो.

हवे ते सर्व तापसोए विद्याधरना मुखथी धर्मोपदेश सांजली, मिथ्या क्रिया तजी, लोच करी, पंचमहाव्रतरूप साधुधर्म अंगीकार कस्यो. श्री सिद्धाचलजीने देखी तेमने घणो हर्ष उपन्यो. तेवारे पोताना आत्माने धन्य मानतां ते पर्वत उपर चड्या. त्यां रायण वृक्षने त्रण प्रदक्षिणा देइ, परमेश्वरने नमस्कार करीने सर्व चैत्यनां प्रजुने नमीने, हर्ष उल्लासे करी अणसण कस्युं. श्रीसिद्धाचलने ध्याने मास अनसन पाली घातिकर्म क्षय करी, केवलज्ञान पामी, शैलेशीकरण करी, दशकोमी मुनि साथे कार्त्तिक पूर्णिमाए द्राविम अने वारिखिल्ल मुनि श्रीसिद्धाचलजी उपर श्री सिद्धिवधु वस्या. ते हंसनो जीव जे सौधर्म देवलोके देवता थयो हतो, तेणे आवीने ते सर्वनो निर्वाण महोत्सव कर्यो. पली देवता पोतानुं स्वरूप देखामी तीर्थनो महिमा वधारीने पोताने स्थानके गयो. ए सर्व मुनि उं कार्त्तिक पूर्णिमाए कृत्तिका नक्षत्रे साथेज मुक्ति गया. माटे कार्त्तिकी पूनिमे श्रीसिद्धाचलने विषे जो थोकुं पुण्य कस्युं होय तो पण ते अनंतगुणुं फल दायक थाय ॥ यडुक्तं मूलग्रंथेः ॥ कार्त्तिके मासिक्षपणं, तत्कर्म क्षयत्यहो ॥ नरके सागर ससेनाम्, यत्कर्म क्षीयते नहि ॥ १ ॥ एकनैवोपवासेन, कार्त्तिक्यां विमलाचले ॥ ऋषिस्त्रीबालहत्यादि, पातकान् मूच्यते जनः ॥ २ ॥ यःकुर्यात् कार्त्तिकीं राकां, मंत्रार्हद्ध्यानतत्परः ॥ स जोक्ता सर्वसौख्यानां, निर्वृत्तिं लजते नरः ॥ ३ ॥ इत्यादिक तीर्थमहिमा जाणवो. इहां तो बे जाइने अत्यंत विरोध हतो ते टालीने समता करी, माटे पंक्ति कहिए. ए अधिकार शत्रुंजय महात्म्यने विषे ले.

हवे पंडित ते कोण होय? तो के साधु होय. ते नाम ग्राहक आगलुं पद कहे छे. ते साहुणो जे समयं चरंति(जे के०) जे पुरुष (समयं के०) सिद्धांत तेनी रीते (चरंति के०) चाले छे. अथवा (समयं के०) प्राकृत भाषा माटे समता कहीये, ते समता प्रत्ये (चरंति के०) आचरे छे. "उवसम सार खु सामणं " इति वचनात् अथवा " नास्त्यधुना समयः" ए वचने करी (समयं के०) अवसर प्रमाणे (चरंति के०) चाले छे एटले उत्सर्ग अने अपवादना जाण छे. अथवा (समयं के०) स्वपरसमय ते स्वसिद्धांत अने परसिद्धांत, तिहां स्वसमय ते आत्मस्वरूप अने परसमय ते आत्मव्यतिरिक्त, धर्माधर्माकाश, पुद्गल स्वंध्अद्धा स्वरूप ते प्रत्ये (चरंति के०) जाणे छे- एटले रत्नत्रयीना योगे करी मोक्षमार्ग साधे (तेके०) ते पुरुषने (साहुणो के०) साधु कहीए ॥ यतः ॥ चरगति (भक्षणयो) रिति धातुपाठात् ॥ समये ॥ येगत्यर्थास्ते प्राप्त्यर्था, ज्ञानार्थाश्चेति वचनात्॥ ए सर्व गुण साधुमां होय. इहां महेंद्रराजा तथा ते राजाना परिवारनी कथा जाणवी.

जेणे मोक्षने विषे पोतानुं चित्त थाप्युं छे,अने जेणे मोक्ष तेज परमार्थ जाण्यो छे, जे मोहजालने छोडता रहे छे, तथा विषय महोलने भांजनारा छे, सकल प्राणीना शल्यभूत जे रागद्वेष तेना छेदनार छे, क्रोध मान माया अने लोभ तेना जय करनार छे, इंद्रियना दमनार छे, जेणे भोग तृष्णा समावी छे, जेणे परिसहरूप सुभटोने जीत्या छे, जे घोर उपसर्गे पण पाछा नासता नथी, जे स्त्रीना विलासथी वेगला छे, पापव्यापारथी विरक्त छे, असंयमथी दूर रह्या छे, कुधर्मने तो ढूंकमाज आवता नथी, परमार्थना जाण छे, जेणे आत्मा तोल्यो छे, संसारनां सुख मूक्यां छे, जे पुत्रकलत्रादिकनां बंधन लेखे नथी गणता, जेणे कर्मपरिणाम जाण्या छे, एवा जे आसन्न सिद्धिया प्राणी छे तेवा महा पुरुषनी सेवा सर्व दुःखने निर्जरानुं हेतु छे. पामर लोकोए मनथी पण इछी न शकाय एवी दीक्षा ांकार करे अने तप संयम शुभाध्यवसायने विषे सावधान होय, ते लब्धिना निधान होय छे.

जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे अयोध्या नामे नगरी छे. त्यां इक्ष्वाकुकुलमां अलंकारभूत सुरपति नामे राजा राज्य करे छे. ते राजाने सुंदरी

नामे स्त्री छे, अने महेंद्र नामे पुत्र छे. ते कुमरने गुणसागर मंत्रिनो पुत्र गुणसुंदर नामे छे, तेनी साथे मित्राइ छे. एकदा ते मित्रने कहे छे के, हे मित्र! अनेक आश्चर्यें शोभित जे पृथ्वी, ते जोवानुं महारुं मन छे ॥ यतः दीसइ विविहचरित्तं, जाणिज्जइ सयण डुज्जण विसेसो ॥ अप्पाणं च क लिज्जइ, हिंमिज्जइ तेण पुहवीए ॥१०॥ एवुं सांभलीने मंत्रिपुत्र बोल्यो हे मित्र! तें युक्त वात कही ॥ यतः ॥ बहुविसेसनिरिक्कण, वियक्कणो होइ सो नरो नूणं ॥ आहिंमिऊण दिठा, बहु रयणा जेणिमा पुहवी ॥ ११ ॥ एवा मंत्रिपुत्रनां वचन सांभलीने कुमार उजमाल थयो. तेवारे मंत्री पुत्र साथे माता पिताने वगर कहेज रात्रिने विषे पृथ्वी जोवा निकल्यो. ते ग्राम, नगर, पुर, वनवाडी, आराम, पर्वत, प्रमुख जोताथका अवंति नग रीने ढूकडा आव्या एटले सूर्य आथम्यो. ते देखीने राजपुत्र बोल्यो— यतः ॥ उदयं भुवणक्कमणं, अछमणं चेव एगदिवसंमि ॥ सूरस्सवि तिन्नि दसा, का गणणा इयर लोगस्स ॥ १२ ॥ त्यार पछी पूर्वदिशाए चंद्रमानो उदय थयो ते देखीने मंत्री पुत्र बोल्यो. ॥ यतः ॥ चंदस्स खउ न हु ता रयाणं, रिद्धी वि तस्स न हु तारयाणं ॥ गुरुआण चडणपडणं,का गणणा निच्चपडियाणं ॥ १३ ॥ इत्यादिक अनेक रीते अन्योक्ति युक्ति विनोद क रतां रात्रीने समये पासे कोइक देवतानुं भुवन छे त्यां गया. ते समय कोइ स्त्री योगीनुं रूप धारी सौभाग्यवती थइ त्यां आवी.तेने जोइने महा मर्यादा नो समुद्र एवो जे कुमर ते कांइक नीचु मुख करी बेठो. ते देखीने स्त्री क हेवा लागी ॥ यथा ॥ दीणदरिद्दा परवसण, डुब्बला अयस रक्कण सम छा ॥ जे एयारिस पुरिसा, धरणी धरंती कयछासि ॥१४॥ अर्थः—हे पृथ्वी, जे दीन दरिद्रि आपदावंत पुरुषने देखीने डुबला थाय छे, अपयश थवा देता नथी, एवा पुरुषोने धारण करती एवी तुं तो कृतार्थ छे,एम कही ते स्त्री देवताने नमस्कार करी पछी कंदर्पाकार कुमरने देखीने, आ गाथा कही ॥ जाय इह पुरिसदोसं, देसं दहुण हियइ पुरिसाणं ॥ साजयति र यणमाला, वरमाला ठवउ तुह कंठे ॥ १५ ॥ अर्थः—पुरुषना दोष देखीने जे स्त्री, पुरुष उपर द्वेषणी थइ, एवी रत्नमाला नामे ते तहारा गलामां वर माला घालो! एम सांभलीने गुणसुंदर नामे प्रधानपुत्र, प्रणाम करी क ह्यो. हे भगवति ! ते रत्नमाला क्यां छे? ते कोनी पुत्री? अने

द्वेषिणी थइ तेनुं शुं कारण? एम पूछे थके योगिणी बोली. समुद्रमध्ये स तसें योजन प्रमाण सिंहल द्वीप छे. जे द्वीपमां जल जलने विषे मोती नी पजे छे, स्थल स्थलने विषे रत्न नीपजे छे, वन वनने विषे हाथी नीपजे छे, घर घरने विषे बत्रीश लक्षणा पुरुष छे, अने मंदिर मंदिरने विषे पदमणी स्त्रीउं छे, ते द्वीपने विषे एक लंका नामे नगरी छे. त्यां कमलकीर्त्ति नामे राजा राज्य करे छे, तेने कमलावती नामे राणी छे, ते राणीनी स्त्रीनी क लाए विशाल एवी रत्नमाला नामे कन्या पाणिग्रहण करवा योग्य छे. पण ते स्त्री वारंवार एक गाथा कहे छे. ते आ प्रमाणे ॥ यतः ॥ पररमणि रत्त चित्ता, अपवित्ता हुंति केवि कापुरिसा ॥ तेण कुमरी कन्ना, धन्नाइह जीवलोगंम्मि ॥ १६ ॥ एवी गाथा कहीने योगिणी तो जती रही.

हवे ते कन्यानुं स्वरूप जाणतां वेंतज राजपुत्र रागवंत थयो, तोपण गंभीरताए करी इंगित आकारने गोपवतो हवो. एवुं देखीने मंत्रिपुत्र वि चारवा लाग्यो ॥ यतः ॥ संतःसच्चरितोदयाव्यसनिनः, प्रादुर्भवद्यंत्रणाः । स र्वत्रैवजनापवादचकिता जीवंति दुःखं सदा ॥ अव्युत्पन्नमतिः कृतेनचसता नैवासता व्याकुलाः, कार्याकार्यविचारणांधबधिरो धन्यो जनः प्राकृतः ॥ ॥ २७ ॥ एम विचारीने मंत्रिपुत्र बोल्यो. हे मित्र ! ज्यां रत्नमाला छे, त्यां जइए. अने त्यां कौतुक थशे ते जोइए.

हवे ते योगिणीए पण आकाशमार्गे जइ ते कुमरनुं स्वरूप कुमरीने क ह्युं. ए वात सांभलतां थकांज ते रत्नमाला पण हर्षवंत थइ थकी कुमरनी उ पर तन्मय मन करती हवी. अने ते रत्नमालानी एक रत्नमंजरी, बीजी रत्न प्रभा, त्रीजी रत्नवती, ए त्रण सखीउं पण पासे बेठी हती तेउं बोली के, हे सखी ! जे वर तमने गम्यो, ते अमारो पण भर्त्तार थाउं. एम विचार करीने ते चारे जणीउं आकाशगामिनी विद्याना बले अवंति नगरीना ब हार उद्यानमां देवताना भवन पासे आवी. ते वखत ते कुमर पण पूजा राए आपेली सुंवाली शय्यानी उपर मित्र सहित सूतो हतो, तेने देखीने त्यांथी शय्या सहित उपाडीने लंका नगरीना उपवनमां लावी मूक्या. तेमां प्रथम राजकुमर जाग्यो, तेणे त्यां सर्व नवुंज नवुं दीठु, तेथी विस्मय पामी मंत्रिपुत्रने जगाडीने कहेवा लाग्यो के, हे मित्र ! ए शुं ? ए सर्व अपूर्व देखीए छीए. एवामां ते चार कन्याउं आवी. प्रणाम करीने बोली

के, तमे अंशमात्र बीक धरशो नही, अमे रत्नमाला प्रमुख राजकन्याउं छैये. जोगिणीना वचने तमारा गुणनी आकर्षी थकी,तमोने अमे लंका न गरीना उपवनमां लाव्या छीए. त्यारे मंत्रिपुत्र बोल्यो,हे मित्र ! आपणने ए सर्व वगर महेनते कार्य निपन्युं छे. तेसांभली राजकुमर बोल्यो,—हे मंत्रिपुत्र ! कार्यना परिणामनी खबर न पडे.॥ यतः ॥ अंबय फलं सुपक्कं, सिढिलं विंटं समुप्पन्नो पवणो ॥ साहा मुल्लणसीला, न याणिमो कज्ज प रिणामो ॥ १० ॥ ए गाथा कहीने राजपुत्र,तथा मंत्रिपुत्र बेहु उंघी गया. त्यार पछी कुमरनी कहेलीए गाथा सांभलीने ते चारे कन्याउं परस्परे वि चारवा लागी के, ए कुमरे एवी गाथा कही तेनुं शुं कारण हशे? परिणा म संदेहालो होय तो पण ए वातमां आपणे उद्यम मूकवो नही. कोण जाणे शुं कार्यपरिणाम थइ जाय ? तो पछी शुं करीए ! एम विचारीने ते चारे कन्याउं शय्याने चारे खूणे चार पादे वलगी बेठी.

एवा अवसरमां वैताढ्यने विषे शुरपुर नगरनो चंद्रचूड नामे राजा छे. तेनी चंद्रिका नामे पुत्री छे. ते कन्याने योग्य वर न मल्यो, ते माटे माता पिता चिंतातुर थइ रह्या छे. ते देखी कुमरीए पोते रोहिणी विद्या संभारी ने पोताने योग्य वर पूछ्यो. त्यारे देवीए कह्युं के, तहारो भरतार, महेंद्र कुमर थशे. पण हमणां मित्रसहित लंका नगरीना उपवनमां सूतो छे.एम सांभलीने चंद्रिका, विमान उपर बेसी रोहिणी विद्याने बले त्यां आवीने ज्यां कुमर मित्रसहित सूतो छे, तथा चारे स्त्रीउं पादे वलगेली छे ते सर्व ने उपाडीने वैताढ्यनेविषे पोताना नगरना उद्यानमां मूक्या. अने देव आराधीने यावत् इहां लाव्यानी वात पोते घेर जइ पोताना पिताने कही.

हवे लंकाए चारे कन्याउंना पिताए पोतपोतानी पुत्रीउं घेर दीठी नहिं त्यारे चारे राजा कमलकीर्त्ति, कमलभानु, कमलप्रभ, अने कमलाकर ए नामे चार विद्याना बले त्यां आव्या. प्रभाते चंद्रिका पुत्रीने लई चंद्र चूड राजा परिवारसहित त्यां आव्यो. त्यां सर्व राजा एक एकना मुख सामुं जोता रहे. सहुए स्वस्व कन्यानो वृत्तांत निवेदीने इहां आणवानुं स्वरूप परस्परे कह्युं. अने सहु हर्ष पामीने पाणिग्रहणनो आग्रह करवा लाग्या. त्यारे मंत्रिपुत्र बोल्यो, हे नरपतिउं ! ए कुमर, मातापिताने वगर पूछ्यो पृथ्वीना आश्चर्य जोवा नीकल्यो छे ते माटे एवुं करो के, पा

णनो महोत्सव एना माता पिता देखे, अने तेना मनोरथ सफल थाय.ते सां
जलीने पांचे राजा विवाहनी सामग्री करी पोतपोतानी पुत्री परिवार सहित
तथा मित्रसहित कुमरने विमानमां बेसारीने अयोध्या नगरीए चाल्या.

हवे मंत्रिपुत्रे विमानमां बेसीने आगलथी जइ राजाने वधामणी दीधी,
त्यारे शूरपति राजा पण परिवारसहित पुत्रने सामैयुं करतो हवो. सर्व वि
द्याधरोने उतरवाने श्रेणीबद्ध महोल आप्या. पछी मंत्रिपुत्रे आदिथी मां
डीने सर्व वृत्तांत कही देखाड्यो.ते सांजलीने राजा पोताना चित्तमां घणो
खुशी थयो.पाणिग्रहणनी सामग्री सज्ज करीने आडंबरसहित उत्सव करी
पांचे कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं; वली बीजी पण सामी आवी एवी १०३
स्वयंवर कन्याउनुं पाणिग्रहण कराव्युं. पछी सर्व राजा तथा विद्याधरोने
विसर्जन कस्या, सर्वना मनोरथ पूर्ण थया. कुमरे राज्यनो सर्व जार पोते
उपाड्यो. देवतानी पेठे १०७ स्त्री साथे जोग जोगवतो विचरे छे.

एवामां एक दिवसने विषे महारुषीश्वर अनेक मुनिए परिवस्याथका
जुवनजानु नामा केवली अयोध्या नगरीनी बहार शक्रावतार तीर्थने विषे
आवी समोसस्या.वनपालके वधामणी दीधी, तेने पारितोषित दान आपीने
राजा,अंतेउर तथा कुमर सहित वंदना करवा नीकल्या.सहु प्रदक्षिणा देई
प्रणाम करीने यथा स्थानके बेठा.केवलीए धर्मदेशना दीधीः—जे अरे जव्य
जीवो ! असार संसारमां सर्व अनित्य जाणीने धर्मने विषे प्रमाद मकरो
यतः ॥ जुव्वणं रूवंसंपत्ति, सोहग्गं धणसंपया ॥ जीवियं वावि जीवाणं, जल
बुब्बुअसन्निजं ॥१९॥ देविंदा समहिढिया, दाणविंदा य विसुहा ॥ नरिंदा
जे अविकंता, मरणं विवसा गया ॥२०॥ सव्वछ निरणुक्कोसा, निविसेसं प
हारिणी ॥ सुत्तमत्तपमत्ताणं, एगा जगी अणिच्चया ॥२१॥ दाणमाणोवया
रेहिं, सामज्ञेयं किया हि या ॥ न सक्का सा निवरिउं, ते लोकेणा अणि
च्चया ॥२२॥ जावार्थः—यौवन, रूप, संपत्ति, सौजाग्य, धन संपदा अने जी
वितव्य ए सर्व पाणीना परपोटा सरखुं छे. देवेंद्र, दानवेंद्र, नरेंद्र ए सर्व
मरणने परवश छे. ते निर्दयी अनित्यता सर्वत्रव्याप्ति सूतां जागतां सर्व
प्राणीमां प्रसरती छे, तथा दानादिक पण उपचारे अनित्य छे. कोइ निवा
री शके नही. ते माटे हे डुर्बल प्राणीयो मनुष्यावतार पामीने प्रमाद न
करो. ममत्व न करो. एवी देशना सांजलीने शुरपति राजाने वैराग्य उ

पज्यो. पछी गुरुने प्रणाम करी पोताने घेर आव्यो. संसारथी उपरागो ए वो महेंद्र कुमार ते राज्यने अणइछतो पण तेने राज्ये बेसाख्यो. पोते घणा राजा सहित चारित्र अंगीकार कर्खु. महेंद्र राजा पण जैनधर्मना मर्मने जाणतो पोताने बळे अनेक राज्य जीती पृथ्वी स्ववश करतो हवो. चार बुद्धिनो निधान चार उपाये राज्य लक्ष्मीने उपार्जतो एवो जे गुणसुंदर तेने प्रधान पदे थाप्यो. अत्यंत राजसुखने अनुजवतो, पृथ्वी जिनप्रासाद मंमित करतो थको ज्यां पोतानी आज्ञा प्रवर्त्ते, त्यां जगत्मां सारनूत जे दया ते प्रवर्त्तावतो हवो. श्री संघनी नक्ति करे, परोपकार करे, स्वजनव र्गने घणुं दान मान देइ संतोषे, दीन अनाथनो उद्धार करे, ए रीते त्रण वर्गने साधतो हवो. हवे चोथो पुरुषार्थ साधवा उजमाल थयो, एवा अ वसरमां ते जुवन जानु नामा केवली पधाख्या. तेनी वनपालके वधामणी दीधी. राजाए पण तेने जीवे त्यां सूधी खूटे नहि एवुं प्रीतिदान दीधुं. महेंद्रराजा अंतेउरने परिवारे परिवख्यो गुणसुंदर मंत्रीश्वरने साथे तेमज गुरुने वंदना करवा नीकळ्यो. अनुक्रमे विधि पूर्वक वंदना करी यथोचित्त स्थानके बेठो. तेने केवली पण तेवा प्रकारनीज धर्मदेशना देता हवा के, जेथी ते राजा संयमना सन्मुख थाय ॥ यथा ॥ जं कल्ले कायवं, तं अज्जं- चिय करेह तुरमाणा ॥ बहुविग्धो हु मुहुत्तो, मा अवरण्हं पमिरकेह ॥ २३ ॥ दिवस निसाघमिमालं, आउसलिलं जियाण धित्तूणं ॥ चंदाइ च्च वइल्ला, कालर हट्टं जमाडेइ ॥ २४ ॥ इत्यादि देशना सांजळीने संवेग वैराग्य वधते गुरुने प्रणाम करी कहेतो हवो के हे स्वामिन्! मह्हारे दीक्षा लेवानुं मन छे. त्यारे गुरु बोल्या. हे राजन्! ए वातमां विलंब न करो ॥ यतः ॥ जं कल्ले कायव, नरेण अज्जव तं वरं काउं ॥ मच्चु अकरुणहिअउ, नहु दिसइ आवयंतोवि ॥ २५ ॥ तूरह धम्मोकाउ, माहु पमायं खणंपि कुविज्जा ॥ बहुविग्धो य मुहुत्तो, मा अवरण्हं पमिछाहि ॥ २६ ॥ एवुं सांजली विशेषे वैराग्य पामी घेर आवीने चिंतवतो हवो के, सर्व पदार्थ अनित्य छे ॥ यतः ॥ सव्वस्स अणिच्चत्तं, जुवणधणसय- णअछदाराणं ॥ देहस्स जीवियस्स य, इक्कंपि न पिछहे निच्चं ॥ २७ ॥ मायपियपुत्तबंधव, सकल कुसलाइ आइ कारंति ॥ न मरं तस्सुवयारो, तिलतुसमित्तो विहु जणंती ॥ २८ ॥ इत्यादिक चितमां चिंतवी,

ग्रहण करवानी गुणसुंदर प्रधानने आज्ञा करीने, पोते श्रीजिनशासनने योग्य एवी सहुने शिक्षा देइ, जिनशासननी प्रभावना करीने, अठाइ महोत्सव साचवीने, उग्रकुल, भोग्यकुल, राज्यकुल अने क्षत्रिय कुलना उपन्या, वैराग्य पामेला, संसार सुखथी विरक्त थयेला एवा पांचसें पुरुष-सहित तथा गुणसुंदर प्रधान सहित राजाए केवली पासे चारित्र लीधुं. त्यार पछी ग्रहणशिक्षा तथा (आ सेवना) शिक्षा ए बे प्रकारनी शिक्षा धरता एटले ग्रहण ते ज्ञान अने (आ सवेन) ते क्रिया ए बेउने धरता, मोक्ष तेज एक साध्य छे जेने एवा थकां दुष्कर तप संयम पालतां, शुभध्या-नमां तल्लीन रहेतां, पोताना सरखोज गुणवंत परिवार छे जेनो तथा द्रव्य थी, क्षेत्रथी, कालथी अने भावथी कोइनो प्रतिबंध अणकरतां, धर्मध्यानना चारे पायामां चित्त राखतां, क्षमा, मार्दव, आर्जव, मुक्ति प्रमुख शुक्लध्यानना आलंबनने आलंबतां, परिसह उपसर्गना संसर्गने चित्तमां पण अण संभारतां, ज्ञान ध्यान समता संयम तपमां प्रवर्त्तता ते महेंद्र मुनिराजने अने शेष साधुने पण सर्वौषध्यादिक अनेक लब्धियो उत्पन्न थइ.

कोइक मुनिना विष्ठा, मूत्र, कफ, मल स्पर्शादिक शरीरना सर्व अवयव ते औषधिभूत थयां छे, ते सर्व औषधिलब्धिवंत साधु कहिए केइक अणुतत्वे सूक्ष्मशरीर करवाने शक्तिवंत, अथवा केइक मेरुथकी पण महोटुं शरीर क रवाने शक्तिवंत, केइक वायराथी पण हलकुं शरीर करवाने शक्तिवंत, के इक वज्रथकी पण भारे शरीर करवाने शक्तिवंत, केइक भूमिपर रह्या मेरु शिखरनो स्पर्श करवानी शक्तिवंत, केइक पाणीने विषे धरतीनी पेठे चाल्या जाय एवा शक्तिवंत, केइक त्रण लोकनी ठकुराइ एटले श्रीतीर्थंकरनी अथवा इंद्रनी ऋद्धि प्रगट करवाने शक्तिवंत, केइक सर्व जीवने वश करवानी श क्तिवंत, केइक पर्वत मध्ये चाल्या जाय पण खलाय नहि एवा शक्तिवंत, केइक मुनिने कोइ देखे नही एवी अदृश्यकरणी शक्तिवंत, केइक सम काले अनेकरूप करवाने शक्तिवंत, केइक बीजबुद्धि मुनिराज जे एक पद मांथी बहु पद काढे एवा शक्तिवंत, केइक कोष्ठक बुद्धिना धणी के जे कांइ कोठामां पड्युं ते विणसे नही एवी शक्तिवाळा, केइक पदानुसारी लब्धिवंत ते जे पद गयुं होय ते सांधी आपे, केइक मनोबलिया जेने सर्व श्रुत अव

ग्राहववाना मन प्रवर्त्ते, केटलाक वचनबलिया के जे अंतर्मुहूर्त्तमां सकल श्रुत उच्चार करवा समर्थ होय, केटलाक कायबलिया जे काउस्सग्गे वर्ष पर्यंत उन्ना रहे पण थाके नही, केटलाकना पात्रमां रुदन पड्युं थकुं पण खीर, खांड, घृत, अमृतना रसथकी अधिको स्वाद उपजे एवुं थाय, केटलाक मध्वास्रवी जेनी वाणी मधु जेवी स्वादवंत नीकले, केटलाक सर्पिआस्रवी जेने बोलतां सांजलनारने घृत सरखो स्वाद उपजे, केटलाक अमृतास्रवी एटले जेनी वाणीमां अमृत सरखो स्वाद होय, केटलाक अक्षीणमहानिशीलब्धिवंत ते गौतमस्वामीनी पेठे जेना पात्रमां पड्युं अन्न ते ज्यांसुधी ते पोते आहार न करे त्यां सूधी तेमांथी गमे तेटलाने आपे पण खूटेज नही, केटलाक अक्षीण महालया जेना कपरा प्रमुखमां गमे एटला मनुष्य बेसारे पण वज्रस्वामीनी पेठे वधतो जाय, केटलाक संजिन्नश्रोत्र लब्धिवंत ते जेनां एक इंद्रिय ते पांचे इंद्रियोनां काम करे, अथवा समकाले सर्व जातिना वाजां वागे तो पण जिन्न जिन्न आस्वाद ले, तेमज केटलाक जंघाचारण मुनि, केटलाक विद्याचारण मुनि, केटलाक शापप्रमुख देवा समर्थ, केटलाक आशीविष लब्धिवंत, केटलाक पुलाक लब्धिवंत, केटलाक अवधिज्ञानवंत, केटलाक मनःपर्यवज्ञानवंत, केटलाक केवलज्ञानवंत, एवा महारुषीश्वर अनेक लब्धिवंत उतां पण उपजीवन अणकरतां परोपकर तीर्थप्रजावनाने अर्थे विहार करता विचरे.

एक दिवस ते महेंद्र राजरुषीश्वरने पोतानुं आत्मत्त्व विचारतां थकां शुक्लध्यानने योगे घातिकर्म क्षय थवाथी केवलज्ञान उपन्युं. त्यां देवताए केवलज्ञाननो महोत्सव करीने धर्म सांजल्यो. पछी ते मुनि अनेक वर्ष सूधी विहार करी अनेक जव्य जीवने प्रतिबोध देइने श्रीसिद्धाचलजी उपर परिवार सहित जइने जवोपग्राही कर्म क्षय करी मोक्षे पधार्या.

केटलोक तेमनो परिवार पण डुष्कर तप संयम पाली शुजध्याने तत्पर थको सकलकर्मक्षय करीने मोक्षे गयो. केटलाक साधु सावशेष कर्म करी अनुत्तर विमानमां गया, केटलाक ग्रैवेयकने विषे गया, केटलाक देवलोकने विषे गया, अने केटलाक शक्रेंद्रना सामानिक देवता थया. एम अनुक्रमे बे त्रण जवे मोक्षे जशे. इति महेंद्र नरेंद्रनी कथा संपूर्ण.

हवे बीजो अर्थ. साधु होय ते समता करे, ते उपर अर्जुनमालीनुं

राजगृह नगरनेविषे अर्जुन नामे एक माली रहेतो हतो,

श्री नामे जार्या हती; मोगरपाणि यक्ष तेनो कुलदेवता हतो, तेनी वाकीने छ करुं ते यक्षनुं देहेरुं हतुं. हवे एक दिवस ते स्कंधश्री जार्या पोताना जर्त्ता रने जात देइ फूल लेइने पोताना जर्त्तार सहित मोगरपाणी यक्षनी पूजा करवा आवी. तेवामां ब गोष्टिक पुरुष महा डुष्टबुद्धिना धणी त्यांज रह्या बे. तेणे जेवी ते स्त्रीने दीठी, के तरत ब एने पापकर्म करवानुं मन थयुं. तेवारे अर्जुनमालीने बांधीने यक्ष तथा अर्जुनमालीनी नजरे देखतां ते बए पुरुषे अर्जुननी स्त्रीने जोगववा मांकी. ते जोइ अर्जुनमाली विचारवा ला ग्यो के, आज सूधी ए यक्षनी पूजा करी ते सर्व फोकट गइ. जे माटे म हारी नजरे देखतां यक्षना मुख आगल महारी स्त्रीने ए एवकी विटंबना करे बे. तो आज पबी ए यक्षनी पूजा न करवी. एवुं अर्जुनमालीए चिंतव्युं के तरत ते यक्ष आवी मालीना शरीरमां पेठो तेवारे मालीना बंधन त्रुटी गयां. अने मुजर हाथमां लेइ तेणे पोतानी स्त्रीसहित बए पुरुष मास्या. एम दिन दिन प्रत्ये ब पुरुष अने सातमी स्त्रीनो विनाश करे.

एम करतां एक दिवस त्यां श्रीवीरपरमात्मा आवीने समोसस्या. एवुं सांजलीने राजगृहमां वसता सम्यक्त्वधारी सुदर्शन नामे शेठे प्रजुजीने वांदवा माटे जवा मांड्युं. तेने अर्जुनमालीना जये करी लोके तथा मा बापे वास्यो. तो पण ते वांदवा नीकल्यो. मार्गमां यक्षना देहेराने ढूकको जतो देखीने अर्जुनमाली मुजर लेइने मारवा दोड्यो. अर्जुनने आवतो देखीने सु दर्शन शेठ सागारी अणसण लइ उजो रह्यो, अने मनमां परमेश्वरनुं ध्या न करवा लाग्यो. अर्जुनमालीए मुजरना प्रहार मूक्या पण शेठने लाग्या नहिं तेम सुदर्शन शेठ पण बीना नही. एवामां पुण्ययोगे मोगरपाणि यक्ष अ र्जुनमालीना शरीरमांथी नीकली गयो. त्यारे शेठे अणसण पाल्युं. पबी शे ठे अर्जुनमालीने पाबलो सर्व संबंध जणाव्यो के, जूंका ! तें तो घणी हिंसा करी. हवे तुं कइ गतिए जइश ? एरीते बूकवीने श्रीवीरस्वामी पासे लेइ गयो.

त्यां प्रजुजी पासे धर्मदेशना सांजली चरित्र अंगीकार कस्युं. बठ बठनुं पा रणुं करे, राजगृह नगरनी पासे रहे, पारणे गोचरी करवा जाय त्यारे नगरी ना लोक आक्रोश करे, पण कोई जीक्षा न आपे, अने मुखे एम कहे के, अरे पापी ! अमारा स्वजननो विनाश करीने हवे दीक्षा लइ आज इहां जिक्षा लेवा आव्यो बो ? एवा लोकना डुष्टवचनरूप घात प्रहारने क्षमा

सहित सहेतां छ महिने केवलज्ञान पामी मोक्षे पहोच्यो. ए कथा श्रीउत्तराध्य यनसूत्रनी वृत्तिने विषे बीजे अध्ययने आक्रोश परीसहे कही छे. इति ॥

हवे जे साधु होय ते समय शब्दे उत्सर्ग तथा अपवादनो अवसर जा णे, ते उपर श्रीमुनिचंद्र मुनिनुं दृष्टांत कहे छे.

पृथ्वीभूषण नगरे लोकपाल राजा छे. तेनी गुणवंती नामे राणी छे. ते राजा अतीत योगीने माननारो छे अने राणी समकिती छे. तेथी राजा अने राणीने मांहोमांहे निरंतर धर्मनो ऊघमो चाल्या करे. एम करतां राजाए विचार्युं के, हरकोइ उपायेकरी महारी राणीने नीच नमणी करुं. ए माटे राजाए कोटवालने कही मूक्युं के, कोइ जैन यति आपणा गाममां आव्यो जाणो तो मने खबर करजो.

हवे एकदा उग्र तपस्वी, महाज्ञानी, अत्यंत उपयोगी, एकलमल विहारे विचरता युग प्रमाणे ईर्या शोधता एवा विहार करता मुनिचंद्र नामा मु निराज ते नगरीमां सांज समये आवीने कोइ यक्षना देहराने एक खूणे उभा थइ रह्या. एवामां यक्षनो पूजारो आवीने धूप दीप प्रमुख करीने पोताने स्थानके गयो. तेवामां कोइके जइने कोटवालने खबर कही के, जै ननो यति यक्षना देहेरामां आवी रह्यो छे. कोटवाले राजाने जणाव्युं. राजाए कह्युं ए देहेरामां एक वेश्याने घालो, अने द्वार बंध करी तमे बहार बेठा चोकी करो. प्रातःकाले जे हशे ते जणाशे. तेणे पण तेमज कर्युं.

हवे मुनिए पण खलभलाट सांभल्यो, अने स्त्री पोतानी पासे बेठेली दी ठी तथा बारणा दीधां देखीने मनमां विचार्युं जे इहां कोइक कारण देखाय छे, जो इहां प्रातःकाले स्त्रीसहित मने लोक देखशे, तो जैनशासन मेलुं थशे, तेनो कारणिक हुं थइश. माटे कोइक उपाय करुं. एम चिंतवीने जेम वस्त्र बाल्यानी गंध बहार न नीकले, ते रीते यक्षनो जे दीवो हतो, तेज दीवे करी रजोहरण, मुहपत्ति, कपडुं, कामली प्रमुख सर्वेने हलवे हलवे बालीने राख कर्यां. ते राख पोताना शरीरे चोलीवली ते देहेरामां भां गना अखाडा पण हता तेमांथी भांग घूंटवानुं कुतकुं पोताने खंभे मूक्युं. अने यक्षने पुंजवानी मोरपींछीनो पण एक हायो त्यां पड्यो हतो ते पो ताना हाथमां लीधो. हवे प्रभात थयो एटले राजा राणीने कहेवा लाग्यो

के चालो आज तमारा साधु देखाडुं. ते घणा आचारी निस्पृही छे, तेने जुवो ! ते सांभली राणीए चिंतव्युं के, आज कांइक कूरू कपट रचना देखाय छे, पण राजाने ना कहेवाणी नही. राजए पण जैनधर्मनी अपभ्राजना करवा माटे शेठ, सेनापति, पूरोहित, प्रधान, मंत्रीश्वर, सामंत, पागिया, हाली, मुहाली, सर्वने भेला करी राणीने साथे लेइ, ज्यां यक्षनुं देहेरुं छे, त्यां आव्या. आवीने कोटवालने कह्युं, हे कोटवाल ! आज कोनी चोकी करो छो ? त्यारे कोटवाले कह्युं के, हे महाराज ! जैनना यति यक्षना देहेरामां आव्या छे, तेणे वेश्या घाली छे, तेनी चोकी करुं छुं. एवुं सांभलीने राजा, राणीना मुख सामुं जोइ मस्करीमां कहेवा लाग्यो. हे कोटवाल ! तुं भूल्यो छे. जैनना यति एवा होय नही. कोटवाले कह्युं, महाराज ! हुं नथी भूल्यो. हुं खरी वात कहुं छुं एवुं जेम जेम सांभले तेम तेम राणीनुं मुख ऊंखाइ जाय, अने मनमां विचारे के, मुनि तो एवा होय नहिं, पण कदाचित् कोइ वेषधारी पडवाइ परिणामना धणी हशे, तो जैन शासन मेलुं देखाडशे. एम विचारे छे एटलामां तो राजाए कोटवालने कह्युं के, देहेरुं उघाडो, जोइए तो खरा जे मांहि कोण छे ? ते जेटले बारणुं उघाडे एटलामां मांहिथी एक पुरुष अतीतना वेषे अलेखनीचीस पाडतो बहार नीकलतो सर्व लोकना वच्चे थइ क्यांय जतो रह्यो. तेनी पछवाडे वेश्या पण नीकली. ते देखी राजा नीचुं मूख करी ऊंखवाणो पड्यो. लोक पण विस्मय पाम्या. जैन लोक घणो हर्ष पाम्या. राणीना अंगोपांग प्रफुल्लित थयां, अने साडी त्रण क्रोड रोमराजि विकस्वर थईने राजाने कहेवा लागी के, हे राजन् ! ए गुरु ते महारा के, तमारा ? राजा कोटवालने पूछवा लाग्यो के, ए शी वात छे ? त्यारे कोटवाले कह्युं, हे महाराज ! ए तो कोइ आश्चर्य जेवी वात थइ ! एम सांभली राजा बोल्यो नहीं. नीचुं जोइ घेर आव्यो, जैनशासननी उन्नति थई. पछी राजा राणीने धर्मसंबंधी निंदानां वचन कहेतो बंध रह्यो. एम साधु ते उत्सर्ग अपवाद अवसरना जाण होय. ए कथा गुरुमुखे सांभली तेम लखी छे. इति ॥

हवे साधु स्वसमय परसमयना जाण होय, ते उपर गोष्ठा माहिल्लनी कथा.

दशपुर नगरे श्रीआर्यरक्षित आचार्य नवपूर्व साडेरा ज्ञानना धणी छे. तेमना अनेक शिष्य छे, तेमां गोष्ठामाहिल्ल वादशक्तिवंत छे. हवे एकदा

मथुराने विषे कोइक अक्रियावादी आव्यो. तेणे लोकोने कह्युं के, माता नथी, पिता नथी, इत्यादिक नास्तिक वाद थाप्यो. तेवारे मथुराना संघे साधुनो संघाटक दशपुर नगरे मोकल्यो. तिहां आर्यरक्षित युगप्रधान छे. तेमना आगल ते साधुए आवी सर्व समाचार कह्या. त्यारे ते आचार्ये पोताना मामा गोष्टमाहिल्ल वादलब्धिवंत हता तेने मोकल्या. तेमणे त्यां जइने वादीने जीती जिनशासन उजलुं देखाड्युं. त्यार पछी संघे आग्रह करीने गोष्टमाहिल्लने त्यां चोमासुं राख्या. इत्यादि संबंध श्रीआवश्यकनी टिकामां जोइ लेजो. स्वसिद्धांत परसिद्धांतना जाण ते एवा साधु होय.

हवे साधु होय ते सत्ववंत होय, ते गाथाना पदेकरी देखाडे छे.

"ते सत्तिणो जे न चलंति धम्मं." (जेके०) जे पुरुष अथवा जे साधु (धम्मं के०) धर्मथी (न चलंति के०) न चले, (ते के०) ते पुरुष (सत्तिणो के०) सत्ववंत कहिए. एटले ए जाव के, जे कोइ प्राणीए पाप करवानी प्रतिज्ञा करी होय, तेने सत्ववंत न कहिए, पण धर्मथी जे न चले तेनेज सत्ववंत कहिए. ते उपर ललितांग कुमरनो दृष्टांत कहे छे.

जंबूद्वीपे जरतक्षेत्रमां श्रीवासनामे नगरे नरवाहन राजा राज्य करे छे. तेने कमला नामे राणी छे. अने ललितांग नामे पुत्र छे. ते बुद्धिवंत, बहोत्तेर कलामां प्रवीण अने शस्त्रकलामां तथा शास्त्रकलामां घणो डाह्यो छे. कुलउद्योतक छे, ते लघु छे पण तेनामां गुण घणा छे ॥ यतः ॥ न तेन वृद्धो जवति, येनास्ति पलितं शिरः ॥ युवापि गुणवान् यो वै, तमेवस्थविरं विदुः ॥१॥ ते कुमरना घणा गुण छे, परंतु ते सर्वमां दाननो गुण विशेषे छे. याचक आव्या देखे एटले गज अश्वादिकनी क्रीडा सर्व मूकी दे, अने याचक न आवे त्यारे ते दिवसने त्रुटी तिथिनी पेठे माने.

हवे ते कुमरने नामथी तो सज्जन पण स्वजावे दुर्जन एवो दुष्ट एक चाकर छे. ते चाकरने कुमरे वधार्यो पण ते कुमरनुंज मातुं चिंतवे. तो पण कुमर एने छोडे नहीं. एक दिवस राजा कुमरना विनयादिक गुण देखी हर्ष पाम्यो तेथी बहुमूल्यवालो एक हार कुमरने आप्यो. एवामां कोइ याचक मल्यो त्यारे ते हार ते याचकने कुमरे आप्यो. ते सर्व वात सज्जने जइने राजानी आगल कही. राजाने रीस चढी. पछी एकांते कुमरने कह्युं, "हे कुमर! तुजने जरा आव्या विना गुणेकरीघरूपण आव्युं छे. तो पण हुं

वात कहुं ते सांभल. आ राज्य तारुं छे. माटे दिवसे दिवसे राज्य वधारीए, प्रमाद न करीए, निरंतर सावधान रहीए, कोइनो विश्वास न करीए, तुं डाह्यो छो, निपुण छो, यद्यपि दानगुणे सर्वोत्तम छो, तो पण थोडुं थोडुं दान आपीए. " अति सर्वत्र वर्जयेत् " तेमाटे द्रव्यने जालवीए. द्रव्य होयतो सर्वत्र आदर पामीए. तो एवा दुर्लभ द्रव्यने जेम तेम न वापरवुं." ते सांभली कुमर विचारवा लाग्यो के, हुं धन्य छुं जे पिताए मने शिखामण दीधी! एम चिंतवी स्वस्थानके जइ थोडुं थोडुं दान देवा मांड्युं. त्यारे सर्वत्र अपवाद चाल्यो. याचके मली कुमरने कह्युं, "हे कुमर! तुं चिंतामणिसरखो थइने अटोल काटला सरखो केम थयो? जगत्मां दान श्रेष्ठ छे. जे दान नथी आपता तेनी लक्ष्मी कोइक भोगवे छे ॥ यतः॥ कीटिकासंचितं धान्यं, मक्षिकासंचितं मधु ॥ कृपणैः संचिता लक्ष्मी- रन्येनैवोपभुज्यते ॥३०॥ संग्रहैकपरःप्राप्य, समुद्रोऽपि रसातले ॥ दानात्तु जलदोऽप्यस्य, भुवनोपरि गर्जति ॥३१॥ धनांगपरिवाराद्यं, सर्वमेव विनश्यति ॥ दानेन जनिता लोके, कित्तिरेकैव तिष्ठति ॥ ३२ ॥ ते माटे हे कुमर ! अंगीकार करेलुं कार्य मूकवुं ते तने घटतुं नथी. ॥ यतः ॥ समुद्राः स्थितिमुझंति, चलंति कुलपर्वताः ॥ प्रलयेऽपि न मुञ्चंति, महांतोऽगीकृतं वृतम् ॥ ३३ ॥" एवुं सांभली कुमर विचारवा लाग्यो के, एक तरफ वाघ अने एक तरफ नदी ए न्याय थयो. जेमाटे एक तरफ पितानी आज्ञा अने एक तरफ अपयश ते केम खमाय? तथापि थनार होय ते थाओ परंतु दान तो देवुं. एम विचारीने अत्यंत दान देवा मांड्युं ते सांभली राजाए अत्यंत कोपायमान थइ कुमरने द्वारमां प्रवेश करवानो निषेध कर्यो. त्यारे कुमारे विचार्युं जे हवे पिताने घेर रहेवुं मने घटतुं नथी. ॥ यतः ॥ देशाटनं पंडितमित्रता च, वारांगनाराजसभा प्रवेशः ॥ अनेक शास्त्राणि विलोकितानि, चातुर्यमूलानि भवंति पंच ॥ ३४ ॥ एवो निश्चय करी रात्रीने विषे प्रछन्नपणे एक घोडा उपर बेसीने कुमर नीकल्यो, अने एनो चाकर पापी सज्जन इंगित आकारनो जाण तेपण साथे चाल्यो. बंने जण एक दिशाए चाल्या. मार्गमां कुमर कहेवा लाग्यो हे सज्जन! कांइक विनोदकारी वात कहे. ते दुष्ट बोल्यो 'हे राजन् ! कहो पुण्य तथा पापमां श्रेष्ठ शुं?' कुमर बोल्यो, 'तुं मूर्ख देखाय छे. तहारुं नामतो सज्जन छे. पण जाते दुर्जन देखाय छे ॥ यतः ॥ भौमे मंगलनाम वृष्टिविषये भद्रा कणानां

क्षये, वृद्धिः शितलिकेति तीव्रपिटके राजा रजःपर्वणि ॥ मिष्टत्वं लवणे त्रिपे च मधुरं रे कंटकाख्या तथा, पात्रत्वं तु पणांगनासु रुचिरं नाम्ना तथा नार्थतः ॥ ३५ ॥ एतो सहु जाणे छे के, धर्मथी जय अने पापथी क्षय.' ते सांभलीने सज्जन बोल्यो, 'मने तमे मूर्ख कह्यो ते खरो पण अधर्म कोने कहिए ते कहो.' त्यारे कुमर बोल्यो, 'सांभल ॥ वचः सत्यं गुरौ भक्तिः, शक्त्या दानं दया दमः ॥ अधर्मः पुनरेतस्मा–द्वीपरीतोऽसुखावहः ॥ ३६ ॥ साचुं वचन बोलवुं, गुरुनी भक्ति करवी, शक्तिअनुसार दानदेवुं, दया पालवी, तथा इंद्रिय दमवी ए धर्म अने एथी विपरीत ते अधर्म.' ए वात सांभली सज्जन बोल्यो 'कदाचित् कोइ समय प्रमाणे अधर्म पण सुखदाइ छे. जो एमन होय तो धर्मी छतां तमने आपदा केम आवी? हमणा तो अधर्मना महिमानो अवसर छे. तेमाटे चोरी प्रमुख करी धन उपार्जिये.' कुमर बोल्यो 'हे पापिष्ठ दुष्ट! ए तारां वचन सांभलवा योग्य नथी. कोइकने धर्म करतां जय न थाय ते अंतराय कर्मनो उदय जाणवो. अन्यायथी के अधर्मथी जय थाय, तेतो आगला कर्मनुं अजुवालुं जाणजे.' ते सांभली वली पापी बोल्यो 'हे देव! अटवीमां रोवा बरोबर ए वात करेथी शुं थाय? आगलुं गाम आवे. त्यां गामना लोकने पूछीए. ते लोक जो धर्मथी विजय नहि कहे, तो तमे शुं करशो?' कुमर बोल्यो 'जो तुं कहे छे तेम ठरशे तो घोडा प्रमुख सर्व तने आपीने त्हारो जीवित सूधी चाकर थइने रहीश.' एवो पोतपोतामां पण करी आगला गाममां गया.

त्यां जइने एक वृद्धने पूछ्युं के, अमने घणा कालनो संदेह छे जे, धर्मथी जय के, अधर्मथी जय? दैवयोगे ते पण एम बोल्यो के, हा भाइ! हमणा तो अधर्मथीज जय देखाय छे. ते सांभली वली आगल चाल्या. त्यारे ते पापी हांसी करवा लाग्यो के, हे सत्यवादी कुमर! घोडो आपो अने म्हारुं चाकरपणुं करो. त्यारे कुमर विचारवा लाग्यो. ॥ यतः ॥ राज्यं यातु श्रियो यांतु, यांतु प्राणा विनश्वराः ॥ या मया स्वयमेवोक्ता, वाचा मा यातु शाश्वती ॥ ३७ ॥ सर्व जाउ पण बोल्युं वचन ते केमे पण न जाउ. एम वचन विचारी कुमरे घोडो प्रमुख तेने आप्यो, अने पोते तेनो चाकर थइने रह्यो. हवे ते पापी घोडे वेगे दोड्यो जाय, कुमर तो पछवाडे रह्यो पहोची शके नहीं. त्यारे पापी बोल्यो. धर्म

क्षपातनुं फल पाम्या? हवे कहो के, अधर्मथी जय! अने आ घोका पा छो ल्यो. कुमर बोल्यो 'रे पापी! डुर्मतिना धणी! तुं मने पण डुर्मति आपे छे? ए शरीर तो विनाशी छे. माटे धर्म तेज सारने शरण छे. ए गामडिया लोको अजाण होय छे, माटे ए पुरुषे एम कह्युं; पण धर्मनुं माहात्म्य जाय नहीं. द्राक्ष उंटने न गमे, तेथी कांइ द्राक्षनी मधुरता जती नथी.' त्यारे सज्जन पापी बोल्यो. हे कुमर! तमे गर्द्दजनुं पूछडुं पकड्युं ते मूकता नथी. जेम मुर्ख गर्द्दजनी पाटुउ खातो जाय तो पण मूके नहीं तेम तमे पण एवाज कदाग्रही छो. आपणे फरी बीजा गामना लोकने पूछीए. जो ते पण तेमज कहेशे तो शुं करशो? त्यारे कुमर बोल्यो. जे आ चक्षु छे ते तमने आपशुं. एवो पण करीने आगला गाममां गया. त्यां पण जावित्तावने योगे ते लोकोए तेमज कह्युं. वली आगल मार्गमां जतां पापी कहेवा लाग्यो 'रे सत्यवादी! हे धर्मपक्षपाती! हवे शुं करशो?' एवा उद्धंठ वचन सांजली कुमर पण धैर्य अवलंबीने एक वक्षना वृक्ष हेठल जइने कहेवा लाग्यो. रे देवता देवीउं! अहो लोकपालो! तमे साक्षी छो, एक धर्म तेज जगत्मां जयवंतो छे, ते मने शरण थाउं. एम कही छरीए करी बेउ नेत्र उखाडीने, पापी सज्जनने आप्या. ते लइ सज्जने कह्युं 'हे कुमर! तमे धर्मना फल बेठा बेठा जोगवो.' एम हांसी करतो चाल्यो गयो.

हवे कुमर एकलो महा आपदामां पड्यो विचारे छे के, आ असंजवित वात केम बनी? अथवा डुष्कर कर्मना योगथी शुं न संजवे? एम करतां रात्री पडी; दिशाउं सर्व श्यामता पामी, सहु पंखी पोतपोताने माले आवी बेठा. एवा अवसरमां जारंक पंखी पोताना ठामे तेज वक्ष उपर जेगा मलीने वातो करे छे के, जेणे कोइए कांइ अचरिज दीठुं होय, ते कही संजलावो. त्यारे एक जारंक पंखी बोल्यो, इहांथी पूर्वदिशाए चंपानगरीने विषे जितशत्रु नामे राजा राज्य करे छे. तेने पुष्पवती नामे पुत्री छे. ते जीवितव्यथकी पण अधिक वहाली छे. सुंदर सुरूपवती चोशठ कलामा प्रवीण छे; पण नेत्रने अजावे तेनी सर्व कला फोकट छे. राजाने महाफिकर चिंता छे, तेथी राजाए पक्हो वजडाव्यो के, जे कोइ ए राजकन्याने देखती करे, तेने हुं ते कन्या परणावुं, अने अर्धुं राज्य आपुं. ते सांजली अनेक देशना विविध उपायना जाण पुरुष त्यां मल्या छे. तेमणे घणा उपाय कर्या पण अंशमात्र गुण न

थयो. तेमाटे ते चिंताए पीडित राजा छे ॥ यतः ॥ बिंदुना ह्यधिका चिंता, चिता चिंता समा नहि ॥ चिता दहति निर्जीवं, चिंता जीवंतमप्यहो ॥३८॥ पण राजा निरंतर नगरमां पडहो वजडावे छे. हवे काले सवारने प होरे तो राजा राणी अने पुत्री ए सहु काष्टनक्षण करशे. पछी न जाणी ए जे शुं बनशे? तेमाटे प्रातःकाले तो अमारे त्यां जोवा जवुं छे. ते सांनली एक नहानो नारंड पंखी बोल्यो 'हे तात! एनी आंखो साजी थाय, एवो कोइ उपाय हशे?' त्यारे वृद्ध नारंड पंखी बोल्यो–जाति अंधनो श्यो उपाय? तो पण मंत्रऔषधिनो अचिंत्य महिमा छे. त्यारे लघु नारंड पंखी बोल्यो के, हे तात! मने कहो के, ए केम साजी थाय? तेने वृद्धे कह्युं, हे वत्स, राते वात करवी नहीं ॥ यतः॥ दिवा निरीक्ष्य वक्तव्यं, रात्रौ नैवच नैव च ॥ संचरंति महाधूर्त्ताः, स्थाने स्थाने विशेषतः ॥ ३९ ॥ त्यारे लघु नारंड बोल्यो– तो पण हे तात! ए वात तो मने कहो. एवा तेना अति आग्रहथी वृद्ध कहेवा लाग्यो के, आ वडना स्कंधने स्थानके वेलडी वींटाणी छे तेनो रस अने आपणी हगार जो तेनी आंखमध्ये रेडे, तो नेत्र नवपल्लव नवां आवे. एम वातो करतां ते नारंड पंखी तो उंघी गया. हवे ते सांनली कुमर विचारवा लाग्यो के, आ साचुं हशे के जूठुं हशे? ते निश्चय करवा माटे प्रथम तो हुं महारी आंखमां परीक्षा करुं. एम विचारीने वेलडी खोली काढी अने नारंडनी हंगार पण लीधी. उपाय करवाथी कुमरने नवा नेत्र आव्या अने हर्ष पाम्यो. धर्मनी आस्था तो प्रथमथीज हती ते वली विशेषे वधी. सर्वे वस्तु देखवा लाग्यो ॥यतः॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महार्णवे पर्वतमस्तके वा ॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा, रक्षंति पुण्यानि पुराकृतानि॥४०॥

हवे कुमर चिंतववा लाग्यो के, त्यां जइने ते कन्याने साजी करुं. एम विचारीने नारंड पंखीनी पांखमां पेशी रह्यो. प्रनातकाले उठीने ते नारंड पंखीए पण तत्काल चंपानगरीना वनमां मूक्यो; कुमर पण सरोवरमां स्नान करी स्वादवंत फल प्रमुख वावरीने नगरमां चाल्यो. त्यां नगरने दरवाजे एक श्लोक लखेलो हतो ते तेणे वांच्यो ॥ यतः ॥ जितशत्रोरियं वाचा, मत्पुत्रीनेत्रदायिने ॥ राज्यस्यार्द्धं स्वकन्यां च, प्रदास्यामीति नान्यथा॥४१॥एटले ए नाव जे महारी पुत्रीने जे आंख आपे, तेने हुं अर्धुं राज्य अने ए कन्या आपुं, एवुं वांची पासे जे पुरुष उना हता तेमने मुखे रा

जाने कहेवराव्युं के, कोइक विद्यावंत सिद्ध पुरुष आव्यो छे. ते कहे छे के, हुं राजकुमरीने दिव्य नेत्र आपुं. एवुं सांभली ते पुरुषने राजाए घणुं दान आप्युं अने कुमरने तरत तेडावी राजाए तेने आलिंगन दीधुं, घणी आगत स्वागत करी; कुमरे कह्युं 'एवडुं शुं करवा करो छो? काम होय ते कहो.' त्यारे राजा बोल्यो के, मह्हारी पुत्रीने साजी करो. कुमरे पण सुंगधी द्रव्यनुं मंडल पूरीने होमहवनादि महा आडंबरसहित केडने विषे राखेली औषधी लेइने उपचार कर्यो. एटले कन्या दिव्यनेत्रवंत थइ. त्यारे राजाए ते पुत्री कुमरने परणावी, अने राज्यमांथी अर्द्धराज्य वहेंची आप्युं. कुमर पण ते स्त्री साथे भोग भोगवतो दोगुंदक देवनी पेठे विचरे छे.

एकदा कुमरे गोखने विषे बेठां अकस्मात् पेला पापीने मार्गमां जतो दीठो. आंखो गले छे, भूखे पेट बेवडुं वली गयुं छे, शरीरतो रजेकरी खरड्युं थकुं महा मलिन छे, ठाम ठाम गुंबडां थयां छे, तेनी उपर पाटा बांध्या छे, ते महाबिभत्स, चालतो जाणे पापनो ढगलो ज होय नहि! एवो तेने देखीने करुणावंत चित्ते तेने बोलावी पोतानी पासे बेसाडीने कुमर कहेवा लाग्यो के, तुं मने उलखे छे? ते पापीए कह्युं, हे महाराज! तमने कोण न उलखे! कुमरे कह्युं, हुं विशेषे पूछुं छुं, जे मने बराबर उलखे छे के नथी उलखतो? त्यारे पापी बोल्यो-हुं नथी उलखतो. कुमर बोल्यो 'जेनी तें आंख काढी तेने पण केम नथी उलखतो?' ते सांभलीने ते पापी लाज, भय अने शंका आणतो आकुलचित्ते नीचुं मुख करी रह्यो. कुमरे तेनो ते वेष मूकावी स्नान वस्त्र अलंकार भोजन प्रमुख दइ कह्युं के 'हे सज्जन! जे पुरुष पोतानी रुद्धिमांथी पोताना मनुष्यने संविभाग न करे तेणे राज्यादिक पामे पण शुं? तेमाटे तमे सुखे इहां रहो.'

हवे त्यां रहेतां थकां एक दिवस कुमर, सज्जनने पूछे छे के, तहारी आवी अवस्था केम थइ? त्यारे पापी बोल्यो के, तमने वड हेठल मूकीने आगल जतां मने चोर मल्या, तेणे यष्टिमुष्टिना प्रहार करी मारुं सर्वस्व लूंटी लीधुं. पछी दुःख पामतो हुं इहां आव्यो. तेमाटे तमे धर्मनुं फल पाम्या अने हुं अधर्मनुं फल पाम्यो, हवे मने विसर्जन करो. कुमर बोल्यो, तमे स्वस्थ थइ इहां रहो, कांई चिंता करशो नही. हुं राज्य पाम्यो छुं ते तमारी सहाये पाम्यो छुं माटे मारा राज्यना अधिकारी तमे थाउ.

ते सांभली ते त्यां सुखे रह्यो. बंनेनो परस्पर घणो स्नेह देखी स्त्री कुमरने कहेवा लागी 'हे राजन्! ए पुरुष सज्जन नथी भासतो ते माटे एनी संगत करवी रूडी नथी. जो एनी उपर तमारे राग होयतो एने द्रव्य आपो, देश आपो पण एनी पासे बेसवुं ते सर्पने दुग्धपान जेवुं कोइक दिवसे अनर्थकारी छे ॥ यतः ॥ खलः सत्क्रियमाणोपि, ददाति कलहं सतां ॥ दुग्धधौतोपि किं याति, वायसः कलहंसतां ॥ ४२ ॥ जे माटे अमे स्त्री लोक तमने शिखामण देवा योग्य तो नथी, पण तमे अत्यंत भद्रक छो ते माटे ए विनंति अवधारो.' इत्यादि अनेक वातो कही ते सांभली राजकुमार चमक्यो तो खरो, पण ते नीचनी सगत मूकी नही.

एकदा कुमरना ससराए सज्जन पापीने एकांते बोलावी पूछ्युं के, तमारे अने कुमरने परस्पर एवडो राग केम छे? ए कुमरनो देश कोण? जाति कोण? पिता कोण? अने तमे क्यांथी आव्या ? त्यारे ते पापिए विचार्युं के, कदाचित् कुमर पूर्वनुं वैर संभारीने रखे मारुं अशुभ करे ! ते माटे आगलथीज हुं ठीक करुं. एम चिंतवीने ते बोल्यो, राजन् ! कहेवा जेवी वात नथी. परंतु राजाए वारंवार पूछ्याथी ते पापी हांसी करतो बोल्यो–

'श्रीवास नामे नगरमां नरवाहन राजानो हुं पुत्र छुं. अने ए महारो चाकर छे. पण सहेजे रूपवंत घणो छे अने कोइक सिद्ध पुरुषनी पासे विद्या पाम्यो छे. पछी पोतानी जातिनी लाजे घर मूकी देशांतर भमतो इहां आव्यो. पूर्वना पुण्यथी तमे पुत्री परणावी अने लक्ष्मी पाम्यो. हुं पण पिताना परवशपणाथकी नीकल्यो, फरतो फरतो इहां आव्यो. एणे मने ओलख्यो ने जाण्युं के, रखे ! महारी जाति भाति कही फजेती करे? तेमाटे महारी साथे सगपण राखे छे.' ए वात सांभलीने राजाए आकुल व्याकुल थइ विचार्युं के, है! है! महा असमंजस वात बनी ! हवे शुं करुं? हुंतो वचनमां बंधाणो, पुत्री परणावी पण ए जमाइनो निग्रह करवो ए रूडुं छे!

एम विचारी सुमति प्रधानने बोलावीने कह्युं के, एनो निग्रह करो. प्रधाने ए कामथी अत्यंत वार्यो तेथी राजा मौन करी रह्यो अने पोताना चाकरोने छाना कह्युं के, रात्रे घरना बचले मार्गे आवतो जेने देखो तेने मारी नांखजो तेमां कांइ विचार करशो नही. ते वात चाकरे प्रमाण करी अने राजाए ते चाकरोने छाना ते स्थानके उभा राख्या.

हवे राजाए रात्रीने समये राजकुमरने बोलाववाने पुरुष मोकल्यो, तेणे जइ कुमरने कह्युं के, हमणां कांइ प्रयोजन छे माटे राजा मध्यमार्गे थइउ तावला तमने तेडावे छे. ते सांभली खड्ग लेइ ढालीयाथकी कुमर उतर्यो तेने स्त्रीए छेडो झालीने कह्युं के, स्वामिन्! तमे डाह्या छो, नीतिना जाण छो, तो कोइनो विश्वास करी आवी अंधारी राते एकला केम जाओछो? यतः काके शौचं द्यूतकारेषु सत्यं, क्लीबे धैर्यं मद्यपे तत्त्वचिंता ॥ सर्पे क्षांतिः स्त्रीषु कामोपशांतिः, राजा मित्रं केन दृष्टं श्रुतं वा॥४२॥ हे स्वामिन्! तमारा काममां तमारो मित्र सज्जन सावधान छे, माटे एने मोकलो. ते सांभली कुमर हर्ष पामी आंगणे सुतो जे पापी सज्जन तेने बोलावीने मोकल्यो. ते पण हर्ष पामतो जाय छे, एटले मार्गना वचमां तेने राजपुरुषे मारी नांख्यो. उखाणो साचो थयो जे " स्वशस्त्रं स्वं घातयति " ते वखत कलकलाट शब्द थयो. तेने मुउं जाणीने स्त्री कुमरने कहेवा लागी 'हे महाराज! म्हारुं कह्युं न मान्युं होत, तो म्हारी शी गति थात?' पछी कुमर पण राजानुं कपट जाणी सैन्यसहित संनद्ध थइ नगर बहार नीकल्यो. राजा पण कोपाटोपे युद्ध करवा बहार नीकल्यो. त्यारे प्रधाने घणी घणी वातो कही राजाने समजाव्यो के, हे राजन्! अणविचार्युं काम न करीए.एतो गुणवंत छे माटे परीक्षा करो. त्यारे राजा बोल्यो 'तमे रूडुं कह्युं, तो हवे तमेज जाउ अने सर्व खबर लावो.' ते प्रधान पण कुमर पासे आवी पूछवा लाग्यो, के तमारी जाति कहो? कुमरे कह्युं के म्हारी भुजा तमने जाति कुल कहेशे. प्रधाने कह्युं के तमे तो गुणे करी गुणवंत छो, ते अमे जाणीए छीए. पण दुष्ट पापीए राजाने विरुद्ध कहीने शंका उपजावी छे. ते माटे तमने पगे लागीने कुल प्रमुख पूछीए छीए. त्यारे ते कुमरे पोतानी सर्व वात जणावी. ते सांभली सहु रीझ्या. राजाए श्रीवास नगरे पोतानो दूत मोकल्यो. ते राजा पण समाचार वांची प्रथम पुत्र मुवाना समाचार सांभल्या हता, ते पाछो जीवतो सांभलीने घणो हर्ष पाम्यो, जितशत्रु राजानो उपकार मान्यो जे एणे म्हारा पुत्रने घेर राख्यो. पछी ते नरवाहन राजाए भेटणुं आपीने पोताना प्रधानने जितशत्रु राजानी पासे मोकल्यो. प्रधाने जइ यथार्थ वात कही, ते सांभली राजा विचारवा लाग्यो के, अज्ञाने करी महा अनर्थ कर्यो होत तो केवुं परिणाम

थात ? एम चिंतवी घणी लज्जा पामीने पोतानो अपराध खमावतो कुमर प्रत्ये कहेतो हवो के; अर्द्ध राज्य तो तमारा गुणे पाम्या छो, अने शेष अर्द्ध राज्य में आजे तमने आप्युं. पछी कुमर अणइछतां पण घणा आग्रह पूर्वक कुमरने राज्याभिषेक करीने राजा पोते तपोवनमां जइ तप करतो हवो.

हवे ते ललितांग कुमर पुण्ये करी घणुं शोभतो हवो ॥ यतः ॥ पुण्या दवाप्यते राज्यं, पुण्यादवाप्यते जयः ॥ पुण्यादवाप्यते लक्ष्मी, र्यतो धर्म स्ततो जयः ॥ ४४ ॥ हवे ललितांग पोतानुं राज्य सारा मंत्रीश्वरने सोंपी ने पुष्पावती राणी सहित प्रधानादिक परिवारने साथे तेमी नगरना लोक नी रजा लइने अविछिन्न प्रयाणे पोताना पिता पासे आव्यो. पिताए आ डंबरे प्रवेश महोत्सव कर्यो. पितापुत्रे परस्पर घणा स्नेहनां वचन कह्यां. पछी कुमरे कह्युं के, स्वामी! चंपानुं राज्य कोइक सामंतने मोकली तमारे स्वा धीन ल्यो. तेने पिताए कह्युं 'तहारुं राज्य लेवे सर्युं. तें तो सामुं महारुं कुल अजवाल्युं.' हवे एक दिवस पिता कहेवा लाग्या के—हे पुत्र ! आ राज्य तथा प्रजा प्रमुख तमे पालो, हुं चारित्र अंगीकार करीश. ते वात कु मरे अणमानतां पण अति आग्रह करीने घणा आडंबरे तेने पिताए रा ज्याभिषेक कर्यो. अने राजा पोते गुणवंत आचार्य पासे चारित्र अंगीकार करी आगमनो अभ्यास करी गीतार्थ थया. गुरुए तेने योग्य जाणी आ चार्यपद आप्युं. उग्र चारित्र पालता थका विचरे छे अने ललितांग पण न्याय सहित राज्य पालतो, धर्म आराधतो, प्रजाने सुख देतो विचरे छे.

एवामां एक दिवसने विषे उद्यानपालके आवी राजाने विनंति करी के, हे महाराज ! नरवाहन राजऋषि उद्यानमां समोसर्या छे. ते सांभ ली लाख महोर वधामणियाने आपी. अंतेउर परिवार अने चतुरंगी सेना सहित गुरुने वांदवा नीकल्यो. त्यां विधिपूर्वक वंदना करीने धर्म सांभल वा बेठो. त्यारे मुनिए पण महाव्रत प्ररूपीने पछी श्रावकनां सम्यक्त्वमूल बारव्रतरूप धर्म प्ररूप्यो. ते सांभली राजाए दृढचित्ते समकित अंगी कार कर्युं. पछी सात क्षेत्रे धन वावरी, विशेषे संघनी भक्ति करी, अ नुक्रमे मणिसुवर्णमय पगथीयां, रंगमंडप, स्नात्रमंडप. नृत्यमंडपादिक चोरा शी मंडपे सहित एक दिव्य शिखरबंध चैत्य करावतो हवो. तेमां श्रीऋष भदेव स्वामीनुं बिंब प्रतिष्ठा करीने स्थापतो हवो. त्यां निरंतर

करतां, अनुक्रमे वृद्धावस्था थइ जाणीने पोताना पुत्रने राज्ये थापीने चारित्र लीधुं. छठ अठमादिक तप करतां उपसर्गादिकने सहेतां छेके अणसण करीने देवलोके गया. त्यांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रमां मनुष्यावतार पामी, सकल कर्मने क्षय करी, केवलज्ञान पामी, आत्मरामी मोक्षे जशे. ए रीते ललितांग कुमारनी जेम धर्मथी चलवुं नही. ए कथा श्री पार्श्वनाथ चरित्रमां छे ॥

हवे जे सत्त्ववंत होय, तेज आपदामां सखाइ थाय, ते माटे आपदामां सखाइ थनारो बतावे छे ॥ ते बंधवा जे वसणे हवंति ॥ (जे के०) जे पुरुष अथवा जे प्राणी (वसणे के०) कष्ट आपदाने विषे आपणा (हवंति के०) होय. अर्थात् कष्ट आपदानी वखते जे आपणने साहाय्य करे, (ते के०) ते पुरुष अथवा तेज प्राणी (बंधवा के०) बांधव कहीए. इहां पाठांतरे (वहंति,) एवो पण पाठ छे, ते (वहंति के०) आपदाने वहे एटले आपदानो निस्तार करे, ते बांधव कहीए. ते आपदा एक द्रव्यथी अने बीजी भावथी एवा बे प्रकारे जाणवी. तेमां द्रव्यथी आपदा ते निर्धन थवुं, कष्ट पामवुं, रोगादिकनुं पामवुं, वहालानो वियोग, अने अवहालानो संयोग ए सर्व द्रव्यआपदा कहीए, अने भाव आपदा ते दुर्गतिये जवुं, धर्मरहित थवुं ते-इत्यादिक आपदामांथी जे निस्तारे तेने बांधव कहीए-एना ऊपर सिंह तथा वसंत ए बे भाइनुं दृष्टांत.

मगध देशे महालय नामक गामे, एक सिंह अने बीजो वसंत एवे नामे बे सगा भाइ वसे छे. तेने मांहोमांहे घणी प्रीति छे. एक एक विना रही शके नही. अनुक्रमे यौवन अवस्था पाम्या. साथेज भणी, पृथ्वीमां भमे, द्रव्य उपार्जे, भोग भोगवे, खाए पीए, वस्त्र विलेपनादि सर्व साथेज करे.

एक दिवस लघु भाईनी भार्या भर्त्तारने एकांते कहेवा लागी के, तमे मूर्ख देखाओ छो. केम के जे घरमां वात थाय छे, तेनी पण तमने खबर नथी. एम सांभलीने ते पण चमक्यो के आ ते शुं कहे छे? त्यारे ते बोली, तमारो महोटो भाई मुखे मीठो छे, पण हृदये धिठो छे. पोतानी स्त्रीने कंकु, वस्त्र, घरेणां तथा खजूर प्रमुख खादिम सर्व आणी आपे छे. वली द्रव्य प्रमुख पण गांठे करे छे. तमने घणुं शुं कहुं ? पण एना फल आगल जाणशो. त्यारे वसंत बोल्यो. रे पापिणी ! एवा जूठा संभेडा शुं लगाके छे? कदापि जुग पलटाय, तो पण महारो भाई एवो होय नही. तुं बीजाना घरनी

पेठे अमारुं घर धूल मेलववा तैयार थइ ठो. म्हारी जोजाइ म्हारी माता बरोबर ठे. ते कदापि वांकुं करे नाहिं. ते सांजली स्त्री मौन धरी रही.

वली एक दिवस एमज कहेवा लागी. एम दिन दिन कहेतां थकां एक दिवस तेना चित्तमां ते वात बेसी गइ के 'आ म्हारी स्त्री खरुं कहे ठे.' त्यारे ते स्त्री पण बोली के, हे जर्त्तार! तमने भ्रांति ठे. तमे बांधव उपर रक्त ठो माटे कांइ देखता नथी ॥ यतः ॥ रत्तो डुठो मूढो, केणइ वुग्गाहीर्डय जो पुरिसो ॥ देवेहिं वि सयलेहिं, नरतिरिए पत्तियावेउ ॥ ४५ ॥ ते जोजाइ तो कूरु कपटनी कोथली ठे, मने न्हानी जाणीने घरनां सर्व काम करावे ठे, मुजने दासीनी पेठे गणे ठे अने म्होटो जाइ तुजने चाकरनी पेठे गणे ठे. अमे तुजने वलग्या ठैयें तो हवे शुं करिए, मौन करीने बेसी रहीए ठिए. एवी वातो संजलावीने जंजेर्यो ॥ यतः ॥ सुवंशजोऽप्यकृत्यानि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्नाति, पश्य मंथानको नहि ॥ ४६ ॥

हवे एक दिवस न्हानो जाइ ते म्होटा जाइने कहेवा लाग्यो के 'माहारो जाग वहेंची आपो.' त्यारे अपूर्व वचन सांजलीने वृद्ध जाइ बोल्यो के 'कोनी साथे तहारे जाग वहेंचवो ठे? म्हारा विना तहारे कोण ठे? अने तहारा विना म्हारे कोण ठे? जे कांइ तहारुं विपरीत कर्युं होय ते कही देखाड. आ सर्व लक्ष्मी तहारी ठे. सुखे विलसो, जोगवो.' ते सांजलीने न्हानो जाइ लाज्यो. पाठो घेर आवी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, जाइ तो आ रीते कहे ठे. त्यारे स्त्री बोली के, जे धूर्त्त होय ते एमज बोले. माटे एवा वचने ललचाइश नहिं, पण म्हारुं वचन नथी मानतो, तो हुं जाणुं हुं जे तहारी मति खसी गइ ठे. तुं जोलो ठो पण हाथमां आव्युं कोण मूके? तहारे चाकर थइ रहेवुं होय तो सुखे रहे; पण हुं तो दासीपणुं नही करुं, हुं म्हारा पियरमां जइने रहीश.

एम सांजलीने वली तेणे वृद्धजाइने जइ कह्युं के, जाग वहेंची आपो. तेवारे तेणे वली पण तेवांज मीठां वचन कह्यां, ते सांजलीने तेमज पूर्वली परे लाज्यो. एम वारंवार स्त्रीने तथा जाइने वचने झोलायमान थको रह्यो. पण एक दिवस आवी अफीने बेठो के 'आज तो जाग आपशो त्यारेज उठीशुं.' एम सांजलीने वृद्धजाइए विचार्युं के, जगत्मां स्त्री तो घणी वात ठे, स्त्रीथी सर्व हेतुं ठे, एणे वधुं घर खराब कर्युं. ॥ यतः ॥

साहसं माया, मूर्खत्वमतिलोभता ॥ अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वभावजाः ॥ ४७ ॥ इत्यादिक विचारीने घरबार प्रमुख सर्व द्रव्य ते णे व हेंची आप्युं. ते लइ न्हानो भाइ बहार नीकल्यो.

हवे थोडा दिवसमां लघुभाइ सर्व लक्ष्मी विणसाडीने खाली थयो. वृद्धभाइए वली नवी लक्ष्मी उपार्जी, त्यारे लघुभाइ महोटा भाइने कहेवा लाग्यो के, तमे जूदी गांठ राखी मूकी हती माटे तेमांथी मने आपो. ते वारे पण वृद्धभाइए लक्ष्मी आपी. एम वारंवार मागे, त्यारे वारंवार वृद्धभाइ आपे. वारंवार लघुभाइनी लक्ष्मी खूटे तेथी लोक सर्व ते लघुभाइनी घणी निंदा करे, अने वृद्धभाइतो घणो स्नेह धरे, मीठे वचने बोलावे. एम घणा वखत लक्ष्मी लीधाथी न्हानोभाइ लाजनो मार्यो मागी तो शके नही, पण वृद्धभाइ उपर द्वेष धरतो बीजा गाम नगरनेविषे भमतो फरे, परंतु क्यांय कोडिमात्र कमाय नही. पछी निर्धन थवाथी मलिन वस्त्र पहेरतो, भूखे मरतो फरी पण पोताना गाममां आव्यो. वृद्धभाइ उपर छरी काढी मारवा दूड्यो. भाइए ते घात बचावी लीधी. मनमां विचार्युं के, धिक्कार पडो संसारने !! जे सगो भाइ थइने पण आवुं अकार्य करे छे. इत्यादिक चित्तमां वैराग्य आणी गाम मूकीने बहार नीकल्यो. त्यां पांच समितिए समिता, महा समताना धणी, जितेंद्रिय, आत्मसाधन करता कोइक मुनिराज दीठा. तेमनी पासे धर्मोपदेश सांभलीने चारित्र लइ, पालीने सौधर्म देवलोके देवता थयो. लघुभाईपण तापसी दीक्षा लइ पालीने जोतिषी देवता थयो. त्यांथी संसारमां रझल्यो. अनुक्रमे अचल नामे नगरनी बहार बहुशाल नामे उद्यानमां कालो विकराल सर्प थयो.

एवामां वृद्धभाइ सिंहनो जीव देवलोकना सुख भोगवीने गजपुर नगरनेविषे सुरेंद्र नामे राजानो वसुधर नामे पुत्र थयो. ते महागुणवंत, सुमतिवंत, न्यायवंत, सर्व लोकने प्रिय एवो थयो. अनुक्रमे यौवनवय पाम्यो. कोइक साधु दीठा के तत्काल जातिस्मरण ज्ञान उपज्युं. पाछलो सिंहनो भव सांभर्यो. हर्ष साथे वैराग्य पाम्यो. पछी श्रीगुणधर नामे केवली पासे दीक्षा लीधी. त्यां केवली भगवानने लघु भाइनो संबंध पूछ्यो. केवलीए सर्व संबंध संभलाव्यो. त्यारे सर्पनो भव सांभलीने महावैराग्य थयो. अनुक्रमे ते वसुधर नामे मुनि चौद पूर्व भण्या, तेमने आकरा तप त

पतां, संयममां तत्पर रहेतां अवधिज्ञान ऊपज्युं, वली आगल शुद्ध अध्यवसाये वर्ततां मनःपर्यवज्ञान ऊपज्युं, त्यारे आचार्ये योग्य जाणी आचार्य पद आप्युं. ते वसुधर आचार्य विहार करता ते सर्पने प्रतिबोधवा बहुशाल वनमां पधार्या. ते सर्पने धर्म संज्ञलाव्यो तेथी वैराग्य पाम्यो. सर्पने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, धर्म उपर प्रतीत आवी के ते वेला अनशन कर्युं. पांच दिवस अनशन पाली समाधिए काल करीने सौधर्म देवलोके देवता थयो. अनुक्रमे सिद्धि वरशे. ए कथा जवजावना वृत्तिमां तथा नेमिचरित्रमां जोजो. तेमाटे जाइ ते एवा होय. जे द्रव्य अने जावरूप बेहु आपदामां आवी उजा रहे, अने निस्तार पमाडे. इति सिंहवसंतकथा. ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमान पंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंमित पद्मविजयगणिकृत बालावबोधे गौतमकुलक प्रकरणे द्वितीय गाथायां सप्तोदाहरणानि समाप्तानि ॥ २ ॥

हवे त्रीजी गाथानो संबंध लखीए ठीए. बीजी गाथामां चारे पद संसार निस्तार थवाना कह्यां. हवे त्रीजी गाथामां संसारमां जे रऊलावे ठे, ते कोण ? तो के, क्रोधादिक रऊलावे ठे, माटे क्रोधादिकनुं स्वरूप कहे ठे. तेमां पण यद्यपि अनंतानुबंधी, अप्रत्याख्यनी अने प्रत्याख्यानी ए त्रण कषायनी चोकमीउ ते ते गुणठाणाने अनुक्रमे साथे जाय ठे, तथापि संज्वलनो कषाय जे ठे ते अनुक्रमे जेवारे बंधमांथी अने सत्तामांथी जाय ठे, तेवारे चार मांहेथी प्रथम क्रोध जायठे. ते माटे आदिमां क्रोधनुं स्वरूप कहे ठे.

॥ मूल गाथा ॥

॥ कोहाजिजूया न सुहं लहंति, माणंसिणो सोयपरा हवंति ॥ मायाविणो हुंति परस्स पेसा, लुध्धा महिच्छा नरयं उविंति ॥ ३ ॥

अर्थः—कोहाजिजूया न सुहं लहंति एटले जे प्राणि (कोहाजिजूया के०) क्रोधे करीने अजिजूत एटले व्याप्त थयेला होय, ते प्राणी (सुहं के०) सुखने (न लहंति के०) न पामे. अथवा (सुहं न लहंति के०) शुज ए,

टले कल्याणने न पामे ॥ अहे वयइ कोहेणं ॥ इति उत्तराध्ययन सूत्रव चनात् ॥ ते ऊपर सूर नामा विप्रनी कथा कहे छे.

॥ वसंतपुर नगरने विषे कनकप्रन्न राजा राज्य करे छे. तेने सोमजसा नामे पूरोहित छे. ते पूरोहितने सूरनामे पुत्र छे. ते चौद विद्यामां प्रवीण अने डाह्यो छे. पण घणो क्रोधी छे. अग्निनी पेठे रातदिवस प्रजलतो रहे छे. स्वन्नावेज कठोरन्नाषी छे. राजसन्नामां पण करूवां वचन बोलीने लोक साथे घणो क्लेश करे छे. एक दिवसने प्रस्तावे तेणे क्रोध करता पितानेज गलुं मरडीने मारी नांख्यो. ते देखीने तेनी माता नासीने पियरे जती रही. राजाए पण तेने डुष्ट जाणी पूरोहित पदवीथी उतारी मूक्यो. सदा रोषे रातो रहे, पाडोसी साथे पण आकरो क्लेश करे. ॥ यतः ॥ क्रोधः परीतापकरः, सर्वस्योद्वेगकारकः ॥ वैरानुषंग जनकः, क्रोधः सुगतिहंतृकः ॥ १ ॥

हवे ते सूरनी स्त्री घणी रूपवंती छे, तेने देखीने राजा ते स्त्रीने लेवा माटे छिद्र जोया करे छे. एक दिवस ते सूर ब्राह्मण पाडोशी साथे लड्यो. लडतां थकां पाडोशीनुं मस्तक फूट्युं तेथी ते पाडोशी मरी गयो. त्यारे राजाए तेनुं सर्व द्रव्य लुंटी लीधुं, स्त्रीने पोताना अंतेउरमां मूकी अने शूरने त्यांथी काढी मूक्यो. ॥ यतः ॥ लवण समो नत्थि रसो, विन्नाण समो बंधवो नत्थि ॥ धम्मसमो नत्थि निही, कोहसमो वइरिउं नत्थि ॥ ॥ २ मार्गमां तेणे क्रोधे करी तापसी दीक्षा लीधी. त्यां घणुं अज्ञान कष्ट करीने अंते 'जो आ तपनुं फल होय तो हुं आ राजाना वधनो करनार थाउं, एवुं नियाणुं करी मरण पामीने वायुकुमारमां देवता थयो. त्यां पूर्व न्नवना वैरे करीने नगर ऊपर धूलनो वरसाद वरसाव्यो. समस्त नगर धूलमां दाटीदीधुं. इत्यादिक पाप करी मरण पामीने डूंब थयो. त्यांथी काल करीने पहेली नरके नारकी थयो. पछी अनंता न्नव न्नमीने मगधदेशने विषे कोइक गाममां पटेल थयो. त्यांपण महाकषायी थको कषाय करी राजा साथे चौटावच्चे लड्यो, उद्धत वचन बोलवा लाग्यो, राजाए ते पटेलने वृक्षनी शाखाए बांधीने उंधे मस्तके टींगाड्यो ॥ यतः ॥ अनुचित कर्मारंन्नः, स्वजनविरोधो बलीयसा स्पर्द्धा ॥ प्रमदाजनविश्वासो, मृत्यु द्वाराणि चत्वारि ॥३॥ एवा अवसरने विषे केवलज्ञानी न्नगवंत विचरता विचरता ते गामने विषे समोसर्या. राजा प्रमुख सर्व केवली वांदवा गया.

नगवाने दयाधर्ममय देशना दीधी॥ यतः ॥ संतापं तनुते जिनत्ति विनयं सौहार्दमुत्सादय, त्युद्वेगं जनयत्यवद्यवचनं सूते विषं केवलम् ॥ कीर्तिं कृतंति डुर्गतिं वितरति व्याहंति पुण्योदयं, दत्तेयः कुगतिं सहातुमुचितो रोषः सदोषः सताम् ॥४॥

एवी देशना सांनली देशनाने अंते राजाए पूछ्युं 'हे नगवन्! शूरवीर सुनटे शुं जीतवुं ?' केवली बोल्या–अंतरंगना काम, क्रोधादिक शत्रु जीतवा. तेना विपाक महा विहामणा छे. ते क्रोधना विपाक उपर सूरना नवथी वर्णवीने ते गामना पटेलने टांग्यो छे. त्यांसुधीनो सर्ववृत्तांत कही संनलाव्यो. ते कथा सांनलीने घणा नव्यप्राणी प्रतिबोध पाम्या. ते माटे क्रोधी प्राणी सुख न पामे. आ सूरविप्रनी कथा नवनावना ग्रंथमां छे.

हवे बंधमांथी तथा सत्तामांथी क्रोध गया पछी मान जाय छे, माटे क्रोध पछी माननुं स्वरूप कहे छे.

॥ माणंसिणो सोयपरा हवंति ॥ (माणंसिणो के०) जे पुरुष मानवंत एटले अहंकारी होय, ते पुरुष (सोयपरा के०) शोच करवाने विषे तत्पर (हवंति के०) होय. अथवा (माणंसिणो के०) मान करनारो पुरुष एटले अहंकार करनारो पुरुष (सोय पराहवंति के०) शोकना परानवने पामे. एटले मानी पुरुषने शोच करवो पडे. ए नाव ॥ यतः ॥ पावंति जइ अयसं, उमायं अप्पणो गुणप्पंसं ॥ उवदंसणीजो अ जणे, हुंति अहंकारिणो जीवो ॥ ५ ॥ ते मान उपर उज्झित कुमारनुं दृष्टांत कहे छे.

नंदिपुर नगरने विषे रत्नसार नामे राजा राज्य करे छे. ते राजाने रूपवती रंना सरखी रंना नामे स्त्री छे. तेने पुत्रपुत्र्यादिक अपत्य कोइ जीवता रहेता नथी. एकदा प्रस्तावने विषे पुत्र आव्यो तेने जीवाडवानो उपाय करवा माटे सुपडामां घालीने उकरडे नांख्यो. पछी घडिएकने आंतरे त्यांथी पाछो लीधो. ते दैवसंयोगे जीवतो रह्यो. एम एक वार छांडीने फरी पाछो लीधो माटे उज्झित कुमर नाम दीधुं. ते योवनवय पाम्यो. पण कोइ जातिस्वनावे घणो अहंकारी होवाथी कोइने नीचो नमेज नही. स्तंनना स्तब्ध रहे ॥ यतः ॥ नमंति सफला वृक्षा, नमंति कुलजा नराः ॥ शुष्कं काष्ठं च मूर्खाश्च, न नमंति नजंति च ॥ ६ ॥ ते सर्व जगत्ने तृण बराबर गणे छे. अनुक्रमे उपाध्यायनी पासे नणवा मूक्यो, परंतु ते उपा

ध्यायने पण वांदे नही. एक दिवस उपाध्यायने तमाचे तमाचे मारीने हेठो नांख्यो. तिरस्कार कर्यो. ते वात राजाए सांभलीने पुत्रने घणो निर्भ्रंछ्यो अने घणी शिखामण दीधी ॥ यतः ॥ मर्दय मानमतंगजदर्प्पं,विनय शरीरविनाशनसर्प्पम् ॥ क्षीणो दर्प्पाद्दशवदनोपि, यस्य न तुल्यो भुवने कोपि ॥ ७ ॥ तो पण राजानी शिक्षा न मानी त्यारे विषनो अंकूरो जाणी तर्जना करी काढी मूक्यो॥यतः॥धणं धणाण मूलं, जाय मूलं सुहाण सयलाणं ॥ विणउ गुणाण मूलं, दप्पो मूलं विणासाणं ॥ ८ ॥ ते वारे ते फरतो फरतो तापसने आश्रमे आव्यो. पण तापसने मस्तक नमावे नही. त्यारे तापसे जाण्युं के,ए अविनीत छे माटे अमारा कामनो नही. तेथी तापसे पण तेने काढी मूक्यो. हवे मार्गे चाल्यो जतो सामो सिंह आवतो देखीने अहंकारे भराणो, खसे नही. तेने सिंहे फाल दइ मारी नाख्यो. मरीने गर्दभ थयो. तिहां घणी ताडना तर्जना खमतां भव पूरो कर्यो.

त्यांथी मरीने नंदिपुर नगरने विषे पूरोहितनो पुत्र थयो. सर्व विद्या भणी शास्त्रनो पारंगामी थयो. पण अहंकारी घणो हतो माटे त्यांथी मरण पामीने डूंब थयो. तिहां ते डूंबने ज्यारे पाछला भवनुं पुरोहितनुं कुटुंब देखे त्यारे तेमने घणो राग उपजे. एवा अवसरमां त्यां केवली भगवान् पधार्या. तेमने पुरोहितनुं कुटुंब वांदवा गयुं. वांदीने बेठा. केवलीए देशना दीधी ॥ यतः ॥ बलिभ्यो बलिनः संति,वादिभ्यः संति वादिनः ॥ धनिभ्यो धनिन संति, तस्माद्दर्प्पं त्यजेत्बुधः ॥ ए ॥ इत्यादिक देशना सांभलीने पुरोहितनुं कुटुंब पूछवा लाग्युं. हे भगवान् ! अमे उत्तम जातिनां कहेवाइए छतां अमने ए डूंब उपर घणो स्नेह उपजे छे तेनुं शुं कारण छे? त्यारे केवलीए उज्झित कुमारना भवथी संबंध कही देखाड्यो. ते सांभलीने राजा प्रमुख अनेक भव्य प्राणीउ दीक्षा लइ मोक्षे पहोता. ते डूंब घणो शोच करवा लाग्यो. अनुक्रमे ते डूंब समता अंगीकार करी मोक्षे जशे॥ए मान उपर उज्झित कुमारनी कथा कही॥ इति भव भावनायां ॥

माननो बंध गया पछी मायानो बंध जाय छे,ते माटे हवे माया विषे कहे छे-

॥ मायाविणो हुंति परस्स पेसा, जे प्राणी (मायाविणो के०) मायावी एटले मायावंत होय ते प्राणी आभवे तथा परभवे (परस्स के०) परका (पेसा हुंति के०) चाकर थाय. एटले कपटी प्राणी आभवे तथा

परजवे पारको दास थाय तिहांआजवाश्रयी शेठनी पुत्रीपद्मिनीनीकथाकहेछे.

वणारसी नगरीए कमठ नामे शेठनी पद्मिनी नामे पुत्री छे, ते पुत्री महा मायानुं घर छे. माता पिताने पण कूड कपट विनये करीने रीजवे छे. माता पिताने तेना उपर घणो राग छे, एक क्षणमात्र पण पुत्रीनो विरह खमी शकतां नथी. ते पुत्री ज्यारे यौवन अवस्थामां आवी तेवारे कोइक चंद्र नामे परदेशी वाणियाने घेर जमाइनी परठण करी परणावीने घेर राख्यो. एम करतां पद्मिनीनो बाप मरी गयो. त्यारे घरनो धणी चंद्र थयो अने पद्मिनी निरंकुश थइ, जर्त्तारने पण कपट विनये करी रीजवीने अन्य पुरुष साथे अनाचार सेववा लागी. तेनो जर्त्तार जाणे के ए महा सती छे. एकदा ते पद्मनीए पुत्र प्रसव्यो, त्यारे विचार्युं के जो ए बालकने स्तनपान करावीश तो महारां सर्व अवयव शिथिल थशे, अने शरीर पण निर्बल थशे, त्यारे विषयनो स्वाद जतो रहेशे, एम चिंतवी धवरावे नही. जर्त्तारने कहेवा लागी के, हे स्वामी! आज पर्यंत महारे कोइ पुरुषनो हाथ अड्यो नथी, तो हवे आ बालकने स्तनपान केम करावुं? जर्त्तारे तेनी सर्व वात साची मानीने एक धाव्य राखी.

एकदा ते चंद्र पोताने हाटे वेठो व्यापार करे छे, एवामां कोइक तरुण ब्राह्मण तेनी दुकाने आवी वेठो, ते समये ब्राह्मणने माथे छाज उपरथी एक तरणुं पड्युं. त्यारे चंद्रे तेना मस्तक उपरथी ते तरणुं लीधुं. एटले ते ब्राह्मणे पोतानी केहेडे कटारी हती ते काढीने पोतानुं मस्तक छेदवा मांड्युं. शेठे तेने पराणे जाली राख्यो के, अरे जूंडा! तुं आ शुं काम करे छे? शामाटे मस्तकछेदन करे छे? अमारो शो अपराध छे? विप्र वोल्यो के, हे शेठ! तमारो कांइ वांक नथी, पण में आ जन्मथी मांमीने कोइनुं तृणमात्र पण अदत्त लीधुं नथी अने आज महारे मस्तके तरणुं लीधुं, माटे महारा व्रत नियमनो जंग थयो.

ते सांजली चंद्रशेठे विचार्युं के, महारी स्त्री सती छे, अने आ ब्राह्मण निर्लोजी ब्रह्मचारी महारा घर योग्य छे. एम विचारी शेठ घणोज आग्रह करी तेने पोताने घेर तेडी आव्यो, अने कह्युं के हवे महारे घेर रहेजो, क्यांहि जशो नही. एम कहीने तेने पोताने घेर राख्यो.

एम शेठने घरनी फिकर टली माटे निश्चिंत थयो. हवे ते स्त्रीने ते वि-

ग्र साथे वातचित करतां वस्त्र अशनादि आपतां लेतां परिचय थयो. ते थी मांहोमांहे अनाचार सेववा लाग्यां ॥ यतः ॥ अन्यं मनुष्यं हृदये निधाय, अन्यं नरं दृष्टिभिराह्वयंति ॥ अन्यस्य दत्त्वा वचनावकाशं, अन्येन सार्द्धं रमयंति रामाः ॥ १० ॥ एकदा ते चंद्रशेठ कुसुमपुर नगरे गयो. ते नगरनी बहार एक उद्यान बे, तेमां एक पंखी निश्चेष्ट काष्ठनी पेठे पड्यो रहे बे. लोको ते पंखीने तपस्वी जाणीने पूजे बे. ते ज्यारे पूजक लोको जता रहे त्यारे ते पंखी,बीजा पक्षीउं जे चुण करवा गया होय तेमना मालामां जइने इंमां जक्षण करी जाय. वली ते अवसर थाय एटले पोताने स्थानके आवी बेसे. एवो वृत्तांत चंद्रशेठे नजरे दीठो. वली चंद्र शेठ पोताना सेवकने साथे लइ शरीर चिंताए गयो बे, त्यां एक वृक्षने आंतरे रहेलो तापस दीठो. ते धुंसरा प्रमाणे दृष्टि दइ जूमिका निहालतो प्रमार्जना करतो आवीने त्यां काउस्सग्गे रह्यो. एवामां अनेक सखीए परिवरी थकी राजकन्या त्यां क्रीमा करवा आवी. ते कन्या सखीउनुं टोलुं मूकी तापसने जोवा आवी. तेने एकली जाणीने तापसे तेनुं गलुं मरमी आजरण उतारी लइने धरतीमां दाट्यां. कुमरीने मारीने एक खामामां दाटी, पोते अन्य स्थानके जइ काउस्सग्गे उजो रह्यो. ए सर्व वात चंद्र शेठ दूरथी देखीने पोताने उतारे आव्यो. राजाए पोतानी पुत्रीनी शोध करी पण ते मली नहीं. ते सांजली राजाए पमह वजमाव्यो के महारी पुत्रीनी शोध करे तेने हजार सोनैया आपुं. ते सांजली चंद्रशेठना सेवके राजाने वात संजलावी. राजाए तापसने पकमीने मारी नाख्यो.

हवे चंद्रशेठे विचार्युं जे अहो! आज में बे महोटां आश्चर्य दीठां. जेम अति आचार, तेम अति कपट दीठुं!! तेम महारी स्त्रीमां पण असाचार हतो के,जेणे पोताना पुत्रने पण धवराव्यो नहीं, अने ब्राह्मण पण अत्याचारी हतो, कारण के ते पण एक तरणामाटे माथुंज कापी नांखतो हतो! तेमाटे रखे ए बेउ जणमां पण अनाचार होय! ॥ यतः॥ अइलज्जा अइमाणं, अइनीयालोयणं च अइजीरु ॥ पुरिसस्स महिलिआए, न सीलसुद्धस्स लिंगाइं ॥ १२ ॥ तेमाटे एक वार घेर जइ परीक्षा करुं,त्यारे महारो संदेह जांगे. एम विचारीने घेर जवा उजमाल थयो. सर्व क्रियाणां प्रमुख लइने वणारसीए आव्यो. रात्रीए सर्व साथ बहार मूकी पोते ए

काकी प्रछन्नपणे घेर आव्यो. तिहां जे रीते कोइ छिद्रादिके करी सर्व वस्तु जणाय एवे ठामे रह्यो. जुवे छे तो स्त्री ब्राह्मण साथे स्वेछाये निःशंकपणे विविध प्रकारनी क्रीका करती दीठी. त्यारे शेठथी स्थिर रहेवाणुं नही. माटे एक श्लोक कह्यो ॥ यतः ॥ वालेनाचुंबिता नारी, ब्राह्मणस्तृण हिंसकः ॥ काष्ठजूतो वने पक्षी, जीवानां रक्षको व्रती ॥ १२॥ आश्चर्याणि च चत्वारि, मयापि निजचक्षुषा ॥ दृष्टान्यहो ततः कस्मिन्, विश्रब्धं क्रियतां मनः ॥ १३ ॥ एवां जर्त्तारनां कहेलां वचन सांजलीने ते पद्मिनी अनाचार सेवतां अधवच उठीने ऊजी थइ, अने ब्राह्मणने घरमांथी बहार काढ्यो. चंद्रशेठ पण स्त्रीनां माया कपटनां चरित्र देखीने मनमां संसारनी असारता जावतो संसारथी उपरांठो थयो थको, परम वैराग्यवंत थइ सर्व द्रव्य सात क्षेत्रे वावरी साधु पासे जइ दीक्षा लइ तेज जवमां केवलज्ञान पामीने मोक्ष पहोच्यो.

ब्राह्मण तथा स्त्री पारकी चाकरी करतां पण दुःखे पेट जराइ चलावतां, तेमां वली स्त्री तो विशेषे पराधीन रहेती;ते बन्ने तथा काष्ठजूत पंखी तथा तापस ए चारे जण मरण पामी अनंतो संसार जमशे. ॥ यतः॥ जह जह वंचइ लोयं, माइल्लो कूडइय वचेहिं ॥ तह तह संचिणइ मलं, बंधइ जव सायरं घोरं ॥१४॥ इति जवजावना वृत्तौ ॥ ए माया करवाथी आ जवमां तथा परजवमां पारकी सेवा प्रमुखनुं दुःख पाम्या. तेम वली माया करता परजवे पारका चाकर थाय. ते ऊपर वाणियानी कथा कहे छे.

पश्चिम महाविदेहने विषे बे वाणियाने परस्पर घणी मित्राइ छे. पण तेमां एक तो मायानुं मंदिर छे अने बीजो सरल स्वजावी छे. तथापि बेहु जण जेगो व्यापार करे छे. तेमां जे मायावी छे ते सरलने घणुं ठगे छे. अने सरल वाणियो तो तेनाथी कांइ पण नहि गोपवतां सम्यक् रीते व्यापार करे छे. एम छे तोपण बेहुने दान देवानी घणी रुचि छे. अनुक्रमे ते बेहु जव पूरो करीने जे सरल स्वजावी हतो ते युगलियो थयो. अने जे मायावी हतो ते मरीने तेज युगलक्षेत्रमां वर्णे उजलो अने चार दंतुशलवालो हाथी थयो. ते अनुक्रमे महोटो थयो. तेवारे फरतां फरतां तेणे पेलुं युगलियुं दीठुं. तेथी मनमां घणी प्रीति उपनी. तेणे पूर्वे घणी माया करी बे, तेथी आजियोगिकजनित कर्म उदय थयुं. त्यारे ते युगलीयाने खुंद

करी खंधे बेसाड्युं. ते देखीने सर्व युगलिआए तेने सर्वथी अधिक जाणी तेनुं विमलवाहन एवुं नाम दीधुं. हाथीने जातिस्मरण उपज्युं त्यारे जाण्युं के माया करवाथी हुं दास थयो छुं. ए संबंध आवश्यक निर्युक्तिमां छे. हवे माया गया पछी बंधमांथी तथा सत्तामांथी लोभ जाय छे माटे लोभ कहे छे.

लुद्धा महिछा नरयं उवंति. (लुद्धा महिछा के०) जे प्राणी लोभे करीने महाइछावंत होय, ते प्राणी मरीने (नरयं उवंति के०) नरकने विषे जाय. एटले लोभनी महाइछावालो प्राणी नरके जइ उपजे ॥ लोहाउ दुहउ भयं ॥ इति वचनात् ॥ अथवा (लुद्धा महिछा के०) लोभे करीने महाइछावालो पुरुष (रयं न उवंति के०) रति प्रमुख न पामे. एटले लोभी प्राणी संतोष करीने बेसी रही शके नही. ते उपर कोणिक राजानो दृष्टांत.

चंपानगरीने विषे श्रेणिक राजानो पुत्र कोणिक नामे छे. ते राजा अनुक्रमे जेवारे श्रेणिक राजा काष्ठपंजरमां मरी गयो त्यारे नवी चंपानगरी वसावीने तेमां रह्यो. त्यां सर्व हाथी, घोडा, लश्कर अने भाइउना परिवार सहित राज्य करे छे. एवामां तेना लघु भाइ हल अने विहल एवे नामे छे ते सिंचानक हाथी उपर बेसीने काने कुंमल तथा कंठे हार प्रमुख आभूषणो तथा शुभ वस्त्र पहेरीने बहार जाय छे. तेमने देखीने कोणिकनी राणी पद्मावती विचारवा लागी के, एवा हार, हाथी अने कुंडलादिक मारे नथी. तेथी चक्षुए रहित मुख सरखुं आ राज्य श्या कामनुं ? एम चिंतवी ते वात भर्त्तारने कही. त्यारे भर्त्तारे कह्युं के, ए वस्तु पिताए तेने आपेली छे एटले दिव्य कुंमल तथा अष्टादश चक्रहार अने सिंचानक हाथी एटलां वानां श्रेणिक राजा जीवतां एमने आपेलां छे ते महाराथी पाछा केम लेवाय ? पिता परलोके गया माटे महारे तो एमनी उलटी विशेषे खबर राखवी घटे छे. एम कहेतां पण राणीए कह्युं के, ए हाथी अने हार तो मने अवश्य जोशे. एवो राणीए अति आग्रह कर्ये थके, हल विहलपासेथी हारादिक मागी लेवानुं कोणिके कबूल कर्युं.

ज्यारथी एक दिवस ते हारादिक हल विहल पासेथी भाइनो स्नेह मूकीने सीदसुः माग्यां. त्यारे हल विहले कह्युं के, प्रमाण छे. एम कहीने घेर जइ महारो के, कोणिक बलवान छे माटे एनी साथे आपणुं जोर चालशे न प्रमुख क्ष आपणी उपर एनी नजर भली नथी. माटे आपणे बीजे स्था

नके जइए. एम चिंतवी पोतानुं अंतेउर तथा हार, हाथी प्रमुख सर्व वस्तु लइने रात्रिए त्यांथी नीकलीने विशाला नगरीए आव्या. त्यां तेमनो माता मह चेडो महाराजा राज्य करे छे तेणे पुत्रीना पुत्र जाणीने राख्या.

कोणिके विचार्युं के, एतो धूतारानी पेठे विश्वास दइने जता रह्या, तेथी जाइ पण गया, अने वस्तु पण हाथ न आवी. हुं उन्नयथकी भ्रष्ट थयो. में स्त्रीनुं कह्युं कर्युं ते खोटुं कर्युं. हवे जो पाछो जाइने मनावीने तेडावुं तो वणिकमां तथा महाराजमां श्यो अंतर ? एम विचारीने दूत मोकल्यो. ते दूत चेडाराजा पासे जइ एम कहेतो हवो के, हल तथा विहल ए बे जाइ हार अने हाथी प्रमुख लइने नासी आव्या छे तेने पाछा आपो, अने जो नहि आपो तो राज्यादिकथी भ्रष्ट थशो. एक खीलीने मा टे आखुं देवकुल न पाडिए. चेडोराजा बोल्यो, जो बीजो पण कोइ शरणे आव्यो होय तो तेने न आपुं, तो दोहित्राने ते केम आपुं? दूत बोल्यो, जो सर्व न आपो तो एनी पासे हार अने हाथी छे ते लइने आपो. त्यारे चेडो राजा बोल्यो के, ए धर्म नथी के एकनुं उडावी बीजाने आपीए. महारे कांइए कदाग्रह नथी पण दोहित्रा तमने केम अपाय ? अने तेनो हार हाथी पण उदालीने केम लेवाय ? ते सांजलीने दूते चंपानगरीए जइ कोणिकने कह्युं. कोणिक पण तत्काल क्रोधारुणनेत्र करीने जयनंजा वजडावतो हवो ते समय कोणिकना कालादिक उरमान दशे जाइ आवी रजु थया. ते एकेकाने त्रण त्रण हजार हाथी, त्रण त्रण हजार घोडा, त्रण त्रण हजार रथ, त्रण त्रण कोडि पायदल, तेम कोणिकने पण एटलुंज लश्कर छे. एटला लश्कर सहित चेडामहाराजा उपर चढाइ करी. चेडा महाराजा पण अढार मुकुटबंध महाराजा सहित सन्मुख आव्या. ते पण एकेक राजाने त्रण त्रण हजार हाथी, त्रण त्रण हजार घोडा, त्रण त्रण हजार रथ, तथा त्रण त्रण कोडि पायदल छे, अने एटलुंज चेडा महाराजनुं पण लश्कर छे. ते सर्व मली सत्तावन्न हजार हाथी, सत्तावन्न हजार रथ, सत्तावन्न हजार घोडा अने सत्तावन्न क्रोड पायदल एटलुं सैन्य एकठुं थयुं, अने कोणिक पण सर्व मली तेत्रीश हजार हाथी, तेत्रीश हजार घोडा, तेत्रीश हजार रथ अने तेत्रीश कोडि पायदल एटलुं लश्कर लइ विशालाए आव्यो. तेणे कालकुमरने सेनाधिपति कर्यो. ते कालकुमर चेडा महा

राजाना सैन्य साथे लडतो लडतो अनुक्रमे चेडा महाराजाना हस्तिनी ढूकडो आव्यो. कोइनो खलाव्यो हठ्यो नही. ते वेलाए चेडा महाराजाए एक दिव्य बाण मूक्युं. तेथी कालकुमर मरण पाम्यो. चेडाराजानी एवी प्रतिज्ञा छे के नित्य एक बाण नाखवुं. ते अमोघ बाण पाछुं फरे नही माटे ते बाण नित्य एकज अग्रसेनानीने मारवा माटे नाखे.

ते संग्राममां पहेले दिवसे रुधिरनी नदिउं चाली. एवामां सूर्य आथम्यो. संग्राम निवर्त्यो. बीजे दिवसे महाकाल लडाइए चड्यो; ते पण एमज मरण पाम्यो. ए रीते दश दिवसे दशे भाइ सेनानी थइ संग्राममां मरण पाम्या. ए संग्रामनुं वर्णन लखवामां न आवे, एवुं जोरावर थयुं. हवे पोताना बरोबरिया दशे भाइ मरण पाम्या जाणीने कोणिक चिंतववा लाग्यो के,अमोघ बाणनो धणी चेडो महाराजा एक बाणे काम करे,एने महाराथी केम जीताय ? अर्थात् क्रोडोगमे सुभटे पण न जीताय ! माटे में पण एनी शक्ति अजाणते थके दश भाइ क्षय पमाड्या. हवे जे दश भाइनी गति ते महारी पण गति. जेमाटे अग्निमां बल्यानुं औषध अग्निज छे. परंतु कांटे कांटो नीकले, हीरे हीरो विंधाय. ए न्याये देवताइ बाणने देवता जीते, एवुं चित्तमां धारीने अठ्ठम तप करी बेठो. एटले चमरेंद्र तथा सौधर्मेंद्र ए बेउ तपना प्रेर्या तथा पाछला भवना मित्र हता तेथी त्यां आव्या. आवीने कोणिकने कह्युं के, अमने केम समर्या छे ? कोणिक बोल्यो-चेडाराजाने मारो. तेवारे शक्र बोल्या-फरीने कांइक मागो. चेडो महाराजा तो अमारो साधर्मिक छे माटे अमे एने मारीए तो नही, पण तहारा शरीरनी रक्षा करीशुं. कोणिके कह्युं-एमज हो. त्यारे चमरेंद्रे महाशिला कंटक नामे संग्राम विकुर्व्यो.ते संग्राममां एक कांकरो नांखे, तो पण साहामाने महा शिलापणे थइने परिणमे. अने एक कांटो सरखो नांखे तो ते महाशस्त्र थइने परिणमे. तथा बीजो रथमुशल नामे संग्राम विकुर्व्यो. तेमां एक रथने मुसलु बांध्युं ते रथ देवशक्ति करी संग्राममां सारथी विना फरे. ते रथ फरतो जे आडमां आवे, तेने नांखे. जेने मुसलुं लागे तेना प्राण जाय. एम सुरेंद्र, असुरेंद्र अने नरेंद्र ए त्रणे मली चेडा महाराजा साथे युद्ध मांड्युं. एवामां नाग नामे सारथीनो पुत्र वरुण नामे परम श्रद्धावंत, द्वादश व्रतनो धरनारो, छठ्ठ अठ्ठमना पारणानो करनारो तेने छठ्ठने पारणे

चेडा महाराजाए हुकम कर्यो. ते वखते ते अठमनुं पच्चरकाण करीने महा दुर्द्धर एवा रथमुसल संग्राममां उतर्यो. तेनी सामो कोणिकनो से नानी पण रथे बेसी सन्मुख आवीने बोल्यो के, महारी उपर प्रहार कर. त्यारे वरुण बोल्यो, हुं श्रावक छुं, माटे निरपराधीने आगलथी प्रहार केम करुं? ते सांजलीने कोणिकनो सेनानी बोल्यो के, रुडुं रुडुं, व्रत राख. एम कही कर्णपर्यंत खेंचीने सेनानीए बाण मूक्युं. ते वरुणने मर्मस्थानके लाग्युं. त्यारे वरुणे पण अरुण लोचन करी एकज प्रहारे ते सेनानीने जमराजाने घेर मोकल्यो. पछी पोताने पण गाढो प्रहार मर्मस्थानके लागेलो जाणी रणमांथी बहार नीकली तृणनो संथारो पाथरी तेनी उपर बेसीने विचारे छे के, में महारा स्वामीनुं कार्य तो कर्युं पण हवे महारे स्वार्थ साधवानो अवसर छे. एम चिंतवीने अरिहंत, सिद्ध, साधु अने केवलिजाषित धर्म ए चारनुं शरण करी, सर्व जीवने खमावी, सर्व जीवनी साथे मैत्रीजाव राखी, अढार पापस्थानक जे सेव्यां होय, ते वोसिरावी, चारे गतिने विषे जे कांइ दुष्कर्म कर्या ते सर्व त्रिविधे त्रिविधे वोसिरावी, श्रीवीरस्वामीने नमस्कार करतो, चारे आहारनां पच्चरकाण करी, नवकारनां ध्यानमां तत्पर थको रह्यो.

एवामां वरुणनो मित्र एक मिथ्यादृष्टि छे ते संग्रामथी बहार आवी वरुणने कहे छे के, जेनुं तमने शरणुं तेनुं मने पण शरणुं होजो. एम बेहुजणे समाधिमां काल कर्यो. तेमां वरुण तो सौधर्म देवलोके उपन्यो. त्यां चार पल्योपम आयु पालीने महाविदेह क्षेत्रे मनुष्यावतार पामीने मोक्षे जशे. मिथ्यादृष्टि जे वरुणनो मित्र हतो ते मरीने मनुष्यपणे उपन्यो. ते पण फरी महाविदेहमां मनुष्य थइ मोक्षे जशे.

हवे वरुणनो क्षय थयो जाणी चेडाराजाना सुजट तथा अढार गण राजा मली बमणुं युद्ध करता हवा. त्यारे कोणिक पोतानुं बल जाग्युं जाणीने पोते चढ्यो. ते लडतो थको चेडा महाराजानी ढूकडो आव्यो. त्यारे चेडा राजाए पण तेनी उपर दिव्य बाण मूक्युं. ते वेलाए इंद्रे कोणिकना मुख आगल वज्र कवच कर्युं. अने चमरेंद्रे पठवाडे लोहनो संनाह कर्यो. तेथी चेडा राजानुं बाण तो अमोघ हतुं, पण निष्फल गयुं. ते देखीने चेडा महाराजाना सुजटे विचार्युं के, आपणा स्वामीनुं पुण्य खूटयुं देखाय छे. चेडा राजाए बीजुं

बाण न मूकवुं एवी प्रतिज्ञा होवाथी बीजुं बाण कोणिकनी ऊपर न मूक्युं. संग्राममथी ऊंसरी पाछो ठेकाणे आव्यो. बीजे दिवसे पण एज रीते बाण खाली गयुं. एम दिन दिन प्रत्ये बेहु जणनुं मांहोमांहे घोर युद्ध प्रवर्त्युं. बे हुना लश्करमां थईने एक क्रोम ने एंशी लाख मनुष्यनो क्षय थयो. ते सर्व नरक अने तिर्यंचमां उपजता हवा. हेमचंद्राचार्यकृत श्रीवीरचरित्रना अनुसारे ए पाठ छे. अने प्रतिक्रमणसूत्रवृत्तिने अनुसारे तो महाशिला कंटक संग्रामने विषे नव लाख मनुष्य तो एक माछलीनी कूखे जइ उपन्या. तथा श्री भगवतीजी सूत्रने अनुसारे दश हजार एक माछलीनी कूखे उपन्या. ए मतांतर छे. अहीं श्रीवीरचरित्रने अनुसारे सामान्य प्रकारे बेहु सैन्यमां थइने एक क्रोम ने एंशी लाख मनुष्यनो क्षय थयो कह्यो छे. अने श्री भगवतीजी सूत्रने अनुसारे महाशिला कंटकने रथमुसल ए बे संग्राममां पण एटलाज मनुष्यनो क्षय कह्यो छे.

हवे अढार गण राजा सर्व पोतपोताना नगरे जवाने इछता जाणीने, चेडो राजा नासीने पोतानी नगरीमां पेठो. ते जोइ नगरीने कोणिके वींटी लीधी, तेवारे हल तथा विहल रात्रे शूरवीर थइ सिंचानक हाथी उपर बेसीने बहार नीकली लोकने मारी मारीने नासी आवे, पण कोइथी पकमाय नही. त्यारे कोणिक मंत्रीश्वरने कहेवा लाग्यो के, आपणुं बधुं लश्कर तो ए हल विहले उपद्रव्युं, माटे एने जीतवानो उपाय विचारो. त्यारे मंत्रीश्वर बोल्या के, ज्यां सूधी ए हाथी होय त्यां सूधी एने कोइरीते न जीताय, माटे हाथीने मारवो, तेनो उपाय ए छे जे तेनामार्गे एक खाइ बनाववी, तेमां खेरना अंगारा भरीने ते खाइने ढांकी मुकवी, जेथी ते जणाय नही. पछी ते हाथी उतावलो आवतां खाइ मांहे पमशे, एटले बली जशे. एम सांभली हल विहलने आववाने मार्गे एज रीतनी खाइ बनावी खेरना अंगारे भरीने उपरथी ढांकी मूकी.

हवे हल विहल सिंचानक हाथी उपर बेसीने ते खाइ पासे आव्या, ते हाथी विभंग ज्ञानवंत छे माटे आगल पग मूके नही. त्यारे हल विहले ते हाथीने घणो निर्भ्रंछ्यो के, आ वेलाए तुं चालतो नथी ते शुं रणथी कायर थयो? एक तहारे माटे तो अमे परदेशे आव्या, बधानो वियोग थयो, चेमा राजाने महा कष्टमां नांख्यो, आटला लोकनो

क्षय थयो, तेथी जो तहारा करतां कूतरो पाल्यो होत तो रूडुं थात. जे माटे तुं आज अमारा काममां पाछां पगलां दे छे ते सारुं नथी.

एवुं सांभलीने हाथीए हल्ल विहल्लने उतारी हेठा मुक्या, पछी पोते खाइमां झंपापात करी, मरीने पहेली नरके नारकीपणे उपन्यो. ते देखी ने कुमरो विचारवा लाग्या. हा ! हा !! धिक्कार पडो आपणने ! जे माटे आपणेज पशु छैये पण ए हाथी कांइ पशु न हतो. जे हाथीने माटे मा तामहने कष्टमां नांख्या ते हाथी मरी गयो, अने हजी लगण दुर्बुद्धिना धणी अमे जीविए छीए. ए सर्व नाशना करनार आपणे थया. माटे हवे आपणने जीववुं सारुं नही. अने कदाचित् जीविए तो श्रीवीर वर्द्धमान स्वामीना शिष्य थइने जीविए, पण अन्यथा न जीववुं. एम विचारे छे ए टले ते भाव साधुने शासन देवताए त्यांथी उपाडीने प्रभु पासे मूक्या. तेमणे चारित्र अंगीकार कर्युं; एटलुं थयुं तो पण विशाला नगरीमां श्रीमुनि सुव्रत स्वामीनो थुभ छे तेना प्रभावथी कोणिक विशाला नगरी लइ नशक्यो. पण कोणिक बोल्यो के, जो ए नगरीमां गर्दभे हल न फेरवुं तो झंपापात करीने मरुं, अथवा अग्निमां पेसीने मरुं. एवी प्रतिज्ञा करी तो पण नगरी लेवाइ नही. त्यारे कोणिक खेद धरवा लाग्यो. एवामां आकाशवाणी थइ के, जो मागधिका वेश्या साथे कुलवालुक साधु रमे तो विशाला लेवाय. एवी वात सांभलीने कोणिक आशावंत थयो. अने जाण्युं के आकाशवाणी निष्फल जाय नही ॥ यतः ॥ बालकानां हि भाषा या, भाषा या योषितामपि ॥ औत्पातिकी च भाषा या, सा वै भवति नान्यथा॥१५॥ पछी कोणिके मंत्रीश्वरोने तेडीने पूछ्युं के,कुलवालुक क्यां छे तथा मागधिका गणिका पण क्यां छे ? तेनी खबर काढो. मंत्री बोल्या, हे महाराज ! गणिका तो तमारी चंपा नगरीमां छे, अने कुलवालुकानी तो खबर नथी. पछी अर्धुं सैन्य त्यां मूकी अने अर्धुं सैन्य साथे लइने चंपाए जइ गणिकाने तेडावी आदर करी कह्युं के, तमे बुद्धिवंत कलावंत छो माटे कुलवालुकने पतिपणे करी लावो अने तमारी कला सफल करो.

मागधिकाए पण ते वचन अंगीकार कर्युं. त्यारे राजाए तेने वस्त्र अलंकारादिथी घणो सत्कार करी विसर्जी. गणिका पण पोताने घेर जइ कोइक कला विचारीने कपटथी लोकमां वार भननी धरनारी खरी श्राविका थइ.

चैत्यपूजामां तत्पर, देशना सांजलवाने सावधान, आचार्य पण एम जाणे के ए खरेखरी श्राविका छे. एम करतां एक दिवस आचार्यने पूछवा लागी, हे स्वामिन् ! कुलवालुक साधु ते कोण छे? त्यारे आचार्य तेनुं मर्म अणजाणतां बोल्या के, हे श्राविका ! सांजल. एक महागुणी आचार्य पंचाचारना पालनारा हता.तेने वानरानी पेठे अस्थिर चित्तवालो एक लघु चेलो हतो. ते गुरुनी सारणा वारणा खमी न शक्यो, तो पण गुरु तो निरंतर तेने शिखामण दे. ॥ यतः ॥ परिहृष्यतु वा मा वा, विषवत्प्रतिजातु वा ॥ जाषितव्याहि ता जाषा, स्वपक्षगुणकारिणी ॥ १६ ॥ तो पण ते शिष्य कठोर वचने अने मीठे वचने पण गुरुनुं कह्युं न माने.

एक दिवस विहार करतां जव्य जीवने प्रतिबोध देतां ते आचार्य श्री सिद्धाचलजीनी यात्रा करवा पधार्या एम श्रीउत्तराध्यननी वृत्ति मध्ये कह्युं छे अने प्रश्नोत्तररत्नमालानी वृत्तिमध्ये श्रीगिरनारे पधार्या एम कह्युं छे. ते वेलाए ते अविनीत चेलो पण साथे गयलो छे. तिहां परमेश्वर बालब्रह्मचारी श्रीनेमिनाथने वंदना करी पाछा वलतां पछवाडेथी चेलाए गुरुने मारवा माटे उपरथी शिला देडवी. तेनो खडखडाट शब्द सांजलीने गुरुए बेहु पग पहोला कर्या. एटले ते शिलानो पछर गुरुना पग वच्चे थइ जतो रह्यो. ते वेलाए गुरुने कषाय चड्यो, तेथी गुरुए शाप दीधो के, अरे पापी ! स्त्री थकी तहारो व्रतजंग थशे. चेले विचार्युं जे गुरुनो श्राप जूठो करवो, माटे ज्यां स्त्रीनुं नाम पण कोइ न जाणे त्यां जइने रहुं.

एम चिंतवी गुरुने छांडीने कोइ पर्वतनी नदीने कांठे जइ काउस्सग्गे रह्यो. मासखमण प्रमुखने पारणे कोइ पंथी आवे तेनी पासेथी आहार मले तो ले. एम करतां चोमासामां नदी पूर आवी त्यारे शासन देवताए विचार्युं के, तपस्वी मुनि तणाइ जशे. एम विचारीने नदी बीजे मार्गे वाली. ते माटे ते मुनिनुं नाम कुलवालुक एवुं कहेवाणुं. एवुं आचार्यनुं बोलवुं सांजलीने वेश्या हर्ष पामती घेर आवी. पछी तीर्थयात्रा करवाने मिषे ज्यां ते कुलवालुक साधु छे त्यां आवी, वंदना करीने साधुने कहेवा लागी के, हे मुनि! हुं गिरनार प्रमुखना चैत्यने वांदवा नीकली छुं. त्यारे मुनिए काउस्सग्ग पारी धर्मलाज दइने पूछ्युं के, तमे क्यांथी आव्या ? वेश्या बोली, अमे चंपा नगरीथी तीर्थनी यात्रा करवा आव्या, पण तीर्थ करतां

तो परमतीर्थ तमे मळ्या, तेमाटे आ मारो आहार शुद्धमान छे ते लइ पारणुं करीने अमारी उपर उपगार करो. एवा कपटी श्राविकानां वचन सांजळ्यां, एटले कृपावंत थइने तेणीनी साथे वहोरवा चाल्या. तेणीए पण पूर्वे संयोजित द्रव्यना मोदक दीधा. ते मोदक वावर्या, एटले अतिसार रोग थयो. ते अतिसारे करी हाथ पग पण संकोची न शके एवा ग्लान थया. त्यारे मागधिका बोली, हे स्वामिन् ! अमे पापणीउ छीये जे माटे अमारा उपगारने अर्थे तमे पारणुं कर्युं, अने आहारने अनंतर तमने रोग उपन्यो, ते माटे हे स्वामिन् ! तमने एकला मूकीने अमाराथी केम जवाय ? अमारा पग तो जेम बेडीमां घाले तेम घाल्या छे, एम कहीने ते वेश्या त्यांज रही. अने उद्धर्त्तना प्रमुख करवाने वारंवार त्यां आवे. ते उद्धर्त्तनादिक करतां साधुने सर्व अंगे स्पर्श करती हवी. साधु पण अनुक्रमे तेनी साथे वातो करवा लाग्या. त्यारे ते पण कटाक्ष नेत्रे जोवा लागी. अनुक्रमे कुलवालुकनुं चित्त चल्युं. जे माटे स्त्रीने संगे केटलीकवार तप स्या रहे ? मागधिका तथा मुनिने परस्परे शय्या, आसन, संजोग जेगो थयो. स्त्री जर्त्तारनो व्यवहार प्रवर्त्यो. दिवसे दिवसे ते व्यक्तपणे प्रवर्तवा लाग्यो. पछी तेना कह्याथी ते चंपाए आव्यो. जे कामांध होय ते स्त्रीना किंकर थइने शुं शुं न करे ? ॥ यतः ॥ सूपसंयोगकृत्यादि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्नाति, पश्य मंथानको न हि ॥ १७ ॥

इहां गणिकाए राजाने कह्युं के, कुलवालुकने जर्त्तार करी लावी छुं. हवे ते शुं करे ? ते आज्ञा करो. त्यारे राजाए कुलवालुकने कह्युं के, जेम विशाला नगरीने आपणे जांगीए तेवो उपाय करो. एवां राजानां वचन सांजळीने महाबुद्धिनो निधान ते कुलवालुक लिंगीनो वेष करी विशाला नगरीमां अस्खलित गतिए चाल्यो. कोणिक पण आवीने नगरी वींटी पड्यो. एवामां कुलवालुके नगरीमां आडुं अवळुं जोतां श्री मुनिसुव्रत स्वामीनो थूज देखीने विचार्युं के, आ थूजनी उत्तम मुहूर्त्ते प्रतिष्ठा थइ छे, माटे ज्यांसुधी ए थुज होय त्यांसुधी आ नगरी इंद्रथकी पण न लेवाय !

हवे त्यांना लोक गढरुंधन होवाथी आकुल व्याकुल थया थकां ते कुलवालुकने लिंगी जाणी पुछवा लाग्या के अमारो गढरोध क्यारे मटशे ? तेमने कुलवालुक कहेवा लाग्यो के हुं निमित्त सम्यक् रीते जाणुं

बुं के, ज्यांसूधी आ थूभ छे त्यांसूधी नगरीनो रोध नही मटे. माटे ज्यारे आ थूभ भांगवा मांडशो, त्यारे लश्कर हठतुं जशे. ए नीशानी जाणजो. ते जेवारे सघली थूभ उपाडी नांखशो तेवारे तो सर्व उपद्रव मटी जशे. ते वात सांभली नगरना लोको तो लश्करनी बीके थूभ पाडवाने व लग्या, एटले कुलवालुके कोणिकने जइने कह्युं के, तमे हमणा इहांथी उसरो (पाछा जाउ). ते सांभली लश्कर बे गाउ पाछुं हठ्युं. एटले लोकने प्रतीत आवी. तेथी लोके आखी थूभ थडमूलमांथी कूर्मन्यासनी (तलीयानी) शिला सूधी खोदीने उपाडी नांखी. ते वखत कोणिके ते विशाला नगरीने बार वर्षने अंते भांगी. अने कोणिक ने चेडा महाराजानुं युद्ध निवर्त्युं. आ अवसर्पिणीमां एवुं युद्ध कदी पण थयुं नथी.

हवे कोणिके चेडा महाराजाने कहेवराव्युं के हे आर्य ! तमे महारी माताना पिता छो, महारा पूज्य छो, हुं कहो तमने शुं प्रिय करुं ? त्यारे चेडा महाराजाए विषिस थइने कहेवराव्युं के, तने नित्य जयकारा उत्सवनी इच्छा छे ते माटे थोडीवार विलंब करीने सुखे नगरीमां प्रवेश करजे. ए वात सांभली कोणिके विचार्युं के ए शुं माग्युं ? तोपण ते वचन मान्युं. एवा अवसरमां चेडाराजानी दीकरी सुज्येष्ठानो दीकरो सत्यकि नामे विद्याधर छे. तेणे विचार्युं के, महारा मातामहनी नगरीनी प्रजाने प्रजाते शत्रु लूंटशे ते महाराथी देख्युं केम खमाशे ? एवुं विचारी विद्याए करी नगरीना सर्व लोकने त्यांथी उपाडीने नीलवंत पर्वत उपर लइ गयो. हवे चेडा महाराजाए तो गले लोढानी पूतली बांधीने अगाध पाणीमां पोतानुं शरीर पडतुं मूक्युं. तेज वेलाए धरणेंद्र तेने पोतानो साधर्मिक जाणीने पोताना भुवनमां लइ गया. कारण के आउखुं त्रूट्या विना मरण केम पामे ?

हवे धरणेंद्रथी घणी प्रशंसा करातो चेडो महाराजा पण धर्मध्यानमां तत्पर थको, मरणने अणवांछतो, अरिहंतादिक चारेनां शरण करतो, चारे मंगल धारतो, निरीह, निरहंकारी, निर्मम एवा साधुनां शरण करतो, सैकडागमे भवमां जे कांइ अपराध कर्या होय तेनी गर्हा करतो, श्रावकनां बारव्रत पालतां जे अतिचार लाग्या होय तेने वोसिरावतो, क्रोध, मान, माया अने लोभे करी जे हिंसा करी होय तेने त्रिविधे त्रिविधे मिछामि दुक्कडं देतो, इत्यादिक आराधना कर्या पछी पंचपरमेष्ठि मंत्र संभारतो

काल करीने देवलोकमां गयो. कोणिक पण गर्दजे हल जोतरीने नगरीमां फेरवी पोतानी प्रतिज्ञा पूरी करी घणा आडंबर सहित चंपानगरीए आव्यो.

एवा अवसरमां जगद्गुरु पृथ्वीने पावन करता ग्रामानुग्रामे विचरता चंपानगरीने विषे पूर्णभद्र नामे वनमां आवी समोसर्या. त्यां कोणिक राजा प्रमुख घणे आडंबरे वांदवा नीकल्या. परमेश्वरनी देशना सांभली वैराग्य पामीने कालादिक दशे कुमारोनी दश माताउ पुत्रपौत्रादिकना अभावथी दीक्षा अंगीकार करती हवी. हवे कोणिक परमगुरुने पूछतो हवो के, हे परमेश्वर ! जेणे जन्मथी मांडीने कामभोग न तज्या ते चक्रवर्त्ती कइ गतिमां जाय? त्यारे प्रभु बोल्या, सातमी नरके जाय. इहां श्रीहरिभद्रसूरिकृत दशवैकालिक तथा श्रीहेमचंद्राचार्यकृत वीरचरित्र अने नवपद प्रकरण वृत्ति एमना लेखे चक्रवर्त्ती अधोगति जाय अने श्रीभगवतीजी सूत्रने अनुसारे सातमी नरके जाय ए मतांतर छे. फरी कोणिक बोल्यो के, स्वामी! हुं मरीने क्यां जइश? त्यारे प्रभु बोल्या, तुं छठी नरके जइश. तेवारे कोणिक बोल्यो, शुं हुं सातमी नरके नही जाउं? प्रभु मात्युं ग, तुं चक्रवर्त्तीज नथी तो ए केवा विचार करे छे? कोणिक बोल्यो, हुं नामे वि चक्रवर्ती नही! म्हारे चक्रवर्त्ती सरखी राजऋद्धि छे. स्वामी बोल्या के, ने प्रजाते रत्नमां एक रत्न उंछुं होय तोपण चक्रवर्त्ती न कहेवाय. ते वेला अहं ग्रेयाएकनो पर्वत एवो जे कोणिक तेणे अहंकारे करी लोढाना सात ए केंद्रि रत्न निपजाव्या, अने पद्मावतीने स्त्रीरत्न ठराव्युं तथा हस्ति रत्न, अश्व रत्न प्रमुख ते अल्पबुद्धिना धणीए पोतानी बुद्धिए कल्पी लीधा.

हवे कोणिक भरतक्षेत्रने साधतो नवनवा मनोरथ करतो अनुक्रमे वैताढ्यनी तिमिस्रा गुफा सूधी महापराक्रम फोरवतो पहोंच्यो. त्यां पोतानी शक्ति अणजाणतां उन्मत्तपणे तेणे दंडे करी गुफाना बारणां उघाडवा माटे त्रण वार ताडना करी. त्यारे कृतमाल नामे गुफानो अधिष्ठायक देव बोल्यो के, मरवानी इच्छा करतो एवो कोण गुफाना बारणां ठोके छे? कोणिक बोल्यो के, हुं अशोकचंद्र नामे चक्रवर्त्ती उपन्यो छुं ते भरतक्षेत्रने जीतनो जीततो आव्योछुं. मुजने तुं नथी ओलखतो शुं? त्यारे कृतमाल देव बोल्यो के, चक्रवर्त्ती तो बार थवाना हता ते सर्व थइ गया, माटे अप्रार्थ्यनी प्रार्थना करनारा एवा हे राजा! तुं तहारे ठेकाणे जा. तुजने क

ल्याण थाउं. कोणिक बोल्यो, हुं तेरमो चक्रवर्त्ती पुण्ये उपज्यो छुं, जेमाटे पुण्य वडे शुं दुर्लन्न छे? तुं महारुं पराक्रम नथी जाणतो? माटे गुफा उघाड, अन्यथा तुं पण रहीश नहीं. एवां असंबद्ध वचन सांन्नली देवताने कोणिक उपर क्रोध चढ्यो, तेथी तेणे तेने बालीने न्नस्म कर्यो. मरीने छठी नरके गयो. ए अतिलोन्नथी मरीने नरके गयो ॥ ए कथा श्रीवीरचरित्रमां कही छे ॥ इहां कोइक एम कहे छे के, सर्वचक्रवर्त्ती जेवारे तिमिस्रा गुफानां बारणां उघाडे, तेवारे तेनो सेनानी बार योजन घोडो पाछो हठावे, नहिं तो बाली नाखे; पण ए वात अनागमिक छे.आवश्यकनी टिप्पणमां पण ना कही छे. तथा जंबुद्वीपप्रज्ञप्तिमां कह्युं छे के, सेनानी हाथे गुफा उघाडे. तथा टीकामां पण आवश्यक टिप्पणनी साखे ना कही छे ॥ इति कोणिक कथा ॥ इति श्री सकलसन्नान्नामिनीन्नालस्थलतिलकायमानपंफित श्री उत्तमविजयशिष्य श्रीपद्मविजय गणिकृत बालावबोधे श्रीगौतमकुलक प्रकरणे तृतीय गाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ ३ ॥

पूर्वे फलद्वारे क्रोधादिक वर्णव्या, हवे ए क्रोधादिकनुं स्वरूप कहे छे. अथवा पूर्वे जे कह्युं, तेहज फरी देशथी उपमा देखाडी कहे छे. अथवा त्रीजी गाथाने अंते कह्युं के, लोन्नवंत नरके जाय अने नरकना न्नवमां दुःख तो कडवां कह्यां छे, "पच्छा कडुआ विवागा" इति उत्तराध्ययन वचनात् ॥ ते कडवुं तो विष होय, माटे चोथी गाथानी आदिमां विष पूछे छे एटले विष ते शुं कहिए? एसंबंधे चोथी गाथा कहे छे.

॥ कोहो विसं किं अमयं अहिंसा, माणो अरी किं मयहिप्पमाउ ॥ माया न्नयं किं सरणं तु सच्चं, लोहो छहो किं सुहमाह तुठि ॥ ४ ॥

अर्थः-इहां गुरु प्रत्ये शिष्ये पूछ्युं के, हे स्वामिन्! (विसं किं के०) विष शुं? त्यारे गुरु बोल्या, हे शिष्य! (कोहो के०) क्रोध तेज विष जाणवुं. ते विष उपर खंधक आचार्यनी कथा कहे छे.

सावछी नगरीने विषे जितशत्रु राजानी धारणी नामे पट्टराणी छे. ते

नी कूखे स्कंधक नामे पुत्र थयो. तेने पुरंदरजसा नामे नगिनी ठे. तेने कुंजकारकटक नगरे दंमकराजाने परणावी ठे. ते दंमकराजाने पालक नामे पुरोहित ठे. एक दिवस दंमकराजाए कांइक काम उद्देशीने पालक ने पोताना ससरा पासे मोकल्यो ठे. त्यां जितशत्रुराजानी सनामां कोइ वार्त्तावशे करी पालके धर्मचर्चा करवा मांमी. ते चर्चा करतां पालक पोते नास्तिकमति ठे, तेथी तेणे नास्तिक मत थाप्युं. त्यारे पासे बेठेला स्कंध क कुमार जैनधर्मना तत्त्वना जाण हता तेणे जैनमार्गमां कहेली युक्तिए करी पालकने निःस्पृष्टव्याकरण करी मानज्रष्ट करी मूक्यो. तेथी पालक क्रोधे नराणो; पण कांइ चाल्युं नहीं. पठी जे कामे आव्यो हतो ते काम करीने पाठो पोतानी नगरीए आव्यो.

एक दिवसे वीशमा तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रत परमेश्वर हरिवंशमां उपजेला ते जगद्गुरु विहार करतां सावठी नगरीए समोसर्या. तेमने स्कंधक कुमार वांदवा आव्या. प्रनुजीए देशना दीधी, ते सांनलीने स्कंधककुमार वैराग्य पामी पांचशें पुरुषनी साथे दीक्षा लइ उग्रविहार करता हवा. तेमणे समस्त सिद्धांतनो सार अवगाह्यो.प्रनुजीए एमने पांचशें साधुजीना आचार्य कर्या. एक दिवसे स्कंधकाचार्यें आवीने प्रनुजीने विनंति करी के, हे नगवन्! जो तमारी आज्ञा होय तो पुरंदरजसा बहेन तथा दंमक राजा बनेवी प्रमुखने प्रतिबोधवा जाउं? त्यारे प्रनुजी मौन रह्या. वली बीजी वार पुठ्युं, त्यारे प्रनु बोल्या के, त्यां तमने प्राणांत उपसर्ग थशे. ते सांनली स्कंधक अणगार बोल्या के, हुं आराधक बुं के नहिं? प्रनु बोल्या के, तारा विना तहारा शिष्य सर्वे आराधक ठे. स्कंधक अणगार बोल्या, हुं शुं न पामुं? एम कही प्रनुने वंदना करी पांचशें अणगार साथे कुंजकारकटक नगरे पहोच्या.

ते वात सांनलीने स्कंधकना आवतां पहेलांज ज्यां साधुने उतरवानुं उद्यान ठे त्यां पालके अनेक शस्त्र दटाव्यां; ते स्थानके स्कंधकाचार्य पण उतर्या. तेमने दंडकराजा नगरना लोकसहित वांदवा आव्या. गुरुए देशना दीधी. नवनी अनित्यता देखाडी. ते सांनलीने सहु हर्ष पाम्या. पठी राजाने एकांते बोलावीने पालक कहेवा लाग्यो के, हे महाराज! ए स्कंधक तो पाखंमी ठे, आचारज्रष्ट ठे, एमां साधुपणुं नथी. ए पांचशें साधु जे

एनी साथे आव्या छे ते सर्व सहस्त्रयोधी सुभट छे. ते तमारुं राज्य लेवा आव्या छे. राजा बोल्यो, तें केम जाएयुं? पालक बोल्यो, एनुं कपट हुं तमने देखाडीश. एम कही साधुउने कोइक कार्य उद्देशीने बीजा वनमां उतार्या. पछी धरतीमां दाटेलां सर्व शस्त्र ते पालके राजाने देखाड्यां. शस्त्र देखीने राजानुं चित्त चंचल थयुं. तेज वेला पालकने आज्ञा दीधी के तुं एने तहारे गमे तेम करजे, एम कही राजा घेर गयो.

पछी पुर्वलो द्वेष राखीने पालक पुरोहिते पुरुष पीलाय एवुं यंत्र थापीने ते साधुउने घाणीना यंत्रमां नांखवा मांड्या. तेवारे स्कंधकाचार्य तो सहुनी पासे रहीने प्रत्येकने उपदेश देवा लाग्या के, “हे मुनिउ! तमे परस्वभावमां प्रवेश करशो नहीं. आत्मस्वभावमां रहेजो. ए पालक तमारो शत्रु नथी; पण तमने सिद्धि साधतां साहाय्यकारी मल्यो छे. जे कर्म घणे काले क्षय थाय, ते कर्म अल्पकालमां क्षय थशे. माटे मरणथी मरशो नही. समाधि मरणने तो मुनिराज वांछेज छे. माटे वेदनाथी बीशो नही. एवी वेदनाउ तो आ आत्मा समता विना अनंतीवार भोगवी आव्यो छे ते माटे समतामां रहेजो. धैर्य मूकशो नही. सर्व जीव पोतानां कर्यां कर्म भोगवे छे ॥ यतः ॥ सव्वो पुव्वकयाणं, कम्माणं पावए फल विवागं ॥ अवराहेसु गुणेसु य, निमित्तमित्तं परो होई ॥ १ ॥ तेमाटे एक पोतानुं आत्मस्वरूप निपजाववाने अर्थे शुद्ध ध्यानमां रहेजो.” इत्यादिक गुरुनां वचन सांभली ते महात्मा पण सकल कर्मनो अभाव करीने सिद्धि सीमंतिनीने वरता हवा. एम अनुक्रमे चारशे नवाणुं मुनिराज तो सकल कर्मरूपी इंधणां बाली शुक्लध्यान ध्यायीने अंतगड केवली थइ मोक्षे गया.

हवे एक लघु शिष्य शेष रह्यो छे, तेने पण ते पापीए पीलवा मांड्यो त्यारे स्कंधकाचार्य बोल्या, रे पालक! प्रथम मने पील, पछी तहारे गमे तेम करजे. एम कहे थके पण ते दुष्टात्माए सर्वनुं दुःख आचार्यने देखाडवा सारु प्रथम लघु शिष्यने पील्यो. ते पण क्षपकश्रेणी मांडी केवलज्ञान पामीने अव्याबाध सुखनो भोगी थयो. एवुं तेनुं कृत्य देखीने आचार्ये विचार्युं के, अहो! ए दुरात्माए महारुं एटलुं वचन पण न मान्युं. तेथी आचार्यने महाक्रोधानल व्याप्यो. तेणे करी गुणरूप इंधणने बाली नांख्यां, अहो! महारां देखतां ए पापीए शुं निपजाव्युं? ए दुष्ट पालक

तथा दुष्ट राजा अने नगरना लोक पण महा निर्दयी देखाय छे. ए रीते क्रोधाध्मात थका स्कंधकाचार्यें पालकने उद्देशीने कहेवा माड्युं के, 'रे पापी! आ तपनेज प्रभावे हुं तमारो वध करनारो थजो!' एवुं नियाणुं कर्युं एटले तेणे स्कंधकाचार्यने पण घाणीमां पील्या. ते स्कंधकाचार्य विराधित संयमी थइने अग्निकुमार निकायमां जइ देवतापणे उपज्या.

एवा अवसरमां स्कंधकाचार्यनुं रजोहरण रुधिरे खरडायेलुं, मांसनी भ्रांतिए कोइक पंखीए उपाड्युं. ते पंखीना मुखमांथी छूटीने स्कंधकाचार्यनी बहेन पुरंदरजसाना मुख आगल पड्युं. ते रजोहरण तेनी बहेने ओलख्युं, अने लोकने मुखे सर्व वृत्तांत सांभल्युं. तेवारे ते पुरंदरजसा राजा पासे आवीने कहेवा लागी के, "रे पापी! दुरात्मा! दुर्नीतिना करनार! आ कुकर्म तें शुं कर्युं? तें साधुहत्या करी तेथी तहारुं नरक विना बीजुं कोइ ठेकाणुं नथी. ए साधुहत्या महा अनर्थनी करनारी छे." एम वारंवार निर्भ्रछना करीने संसारथी उपरांठी थकी वैराग्यवंत थइ. एटले शासन देवताए तेने परिवारसहित उपाडीने श्रीमुनिसुव्रत स्वामीनी पासे मूकी, त्यां तेणीए दीक्षा अंगीकार करी, पोतानुं आत्मकार्य साध्युं.

हवे स्कंधकाचार्य अग्निकुमार देवतापणे उपज्या, एटले अवधिज्ञाने उपयोग दीधो के, तत्काल कषाय जाग्यो. तेथी क्रोधे करी पालकसहित दंडक राजानो देश बालीने भस्म कर्यो. त्यां ते देशनुं दंडकारण्य एवुं नाम लोकप्रसिद्ध थयुं. ए रीते क्रोध स्कंधकाचार्यने विषरूप थयो. ए कथा श्रीउपदेशमालानी वृत्तिमां छे. इति स्कंधकाचार्य कथा.

हवे विषनुं प्रतिपक्षि अमृत छे, माटे अमृत विषे पूछे छे. इहां पण किंश ब्द लेवो. एटले गुरुप्रत्ये शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! (अमयं किं के०) अमृत ते शुं? त्यारे गुरु कहे छे के, (अहिंसा के०) सर्व जीवनी दया पालवी तेज अमृत जाणवुं. जे कारण माटे सर्व जीव जीववुं इच्छे छे. ॥ यतः ॥ सव्वे वि जीवा इच्छंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा पाणिवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंतिणं ॥ १ ॥ ते उपर भीम कुमरनुं दृष्टांत कहे छे.

भरतक्षेत्रने विषे कमलपुर नगरे हरिवाहन राजा राज्य करे छे. तेने मदनसुंदरी नामे पटराणी छे. तेणीए सिंहस्वप्ने सूचित महातेजवंत पुत्र प्रसव्यो. तेनुं कुलक्रमागत भीमकुमर एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमे ते पांच

धावे लालतो पालतो महोटो थयो. ते राजाने बुद्धिसागर नामे प्रधान छे. तेनो मतिसागर नामे पुत्र हतो ते कुमारनो मित्र थयो छे; ते कुमरने घणो इष्ट (वल्लभ) छे, तेथी क्षण मात्रपण तेनो वियोग न खमाय. एक दिवस पुत्रसहित राजा आस्थान सभामां बेठो छे, एवामां वनपालके आवी व धामणी दीधी के, हे राजन्! आपणा उद्याननेविषे देवचंद्र नामे आचार्य पधार्या छे. ते सांभलीने राजा हर्षित थइ एक मुकुट विना बीजा पोताना सर्व अलंकार वनपालकने देतो हवो. पछी राजा परिवारसहित कुमरने तेमीने वंदन करवा गयो. त्यां वंदना करी यथायोग्य स्थानके बेठो. गुरुए पण धर्मलाभ दइने धर्मदेशना देवा मांमी, अने कह्युं के, रे भव्य प्राणीउं! दश दृष्टांते करी मनुष्यनो भव पामवो दोहिलो छे. माटे मनुष्यभव पामी मोक्षमार्गने विषे यत्न करवो. ते देशना सांभलीने राजाए समकित मूल बार व्रत अंगीकार कर्यां, अने भीमकुमर पण देशना सांभली श्रद्धावंत थयो. त्यारे मुनिए योग्य जाणी भीमने कह्युं. हे भीम! तुं दयाव्रत चोखुं पालजे. बीजा सर्व व्रत प्रथम व्रतनी वामरूप छे, दया सर्व धर्मनी माता छे, माटे कोइ निरपराधी जीवने हणीश नही. आहेमो प्रमुख सर्वथा तजजे. एवुं सांभलीने भीमे निरपराधी जीवने हणवानां पच्चरकाण कर्यां, समकित पण अंगीकार कर्युं. वली मुनि बोल्या के, तुजने धन्य छे. जे माटे तें बालक थकां पण वृद्धना जेवी मति करी. पछी तेने स्थिर करवा माटे मुनिए एक उदाहरण कह्युं, ते कहे छे.

कोइक गाममां छ पुरुष घात करवाने अर्थे गया. तेमां एक बोल्यो के, द्विपद, चतुष्पद जे आवे तेने मारो. बीजो बोल्यो, पशुने मार्ये शुं थाय? माटे मनुष्यनेज मारो. त्रीजो बोल्यो, मनुष्यमां पण स्त्रीने मारशो नहि; परंतु पुरुषने मारजो. चोथो बोल्यो, पुरुषमां पण हथीयारबंधने मारजो, पण बीजाने मारवानुं शुं काम छे? पांचमो बोल्यो, जे कोइ आपणने मारवा आवे तेने मारजो, पण बीजाए आपणुं शुं बगाड्युं छे? त्यारे छठो बोल्यो, कोइने मारशो नही. आपणुं काम सर्याथी काम. ए छए पुरुष अनुक्रमे छए लेश्याना परिणामी जाणवा. तेमाटे हे भीमकुमर! तुं उत्तम शुक्ल लेश्यानो धणी थजे. तें बालक छतां भलुं नियम लीधुं छे. ते सांभलीने भी

मकुमर बोल्यो. हे स्वामिन् ! तमे आवी तरुण वयमां चारित्र केम ली धुं ? तेनुं कारण कृपा करीने कहो. त्यारे मुनि बोल्या, सांजल.

कोकण देशमां सिद्धपुर नामे नगरे जुवनसार नामे राजा छे. ते राजा एक दिवस सजामां बेठो थको दक्षिण देशथी कोइ अद्भुत नाटकीया आव्या छे, तेनुं नाटक जुए छे; तेमां एकाग्र मन करी बेठो छे. एवामां एक निमित्तियो आव्यो; तेने जोइ राजाए कह्युं के, आ अवसरे निमित्तिया ने शुं करीए? त्यारे प्रधान बोल्यो के, हे राजन् ! नाटकीया तो वली म लशे, पण ज्ञानी पुरुष मलवा दोहिला छे. ते माटे सर्व वात पमती मूकी ज्ञानीने आदर करी बोलावो. त्यारे राजाए पण तेने आदर सहित बोलाव्यो. निमित्तियो आव्यो त्यारे राजाए प्रणाम कर्यो. निमित्तियो पण आशीर्वाद दइने यथास्थानके बेठो. राजाए कह्युं, हे निमित्तिया ! अमारे कुशल छे ? त्यारे दीन वचने निमित्तियो बोल्यो, हे स्वामिन् ! कुशल तो एवुं छे के, जे मुखे कही न शकीए. त्यारे राजा शंका पामीने बोल्यो के, शुं आकाश त्रूटी पमशे के शुं थनार छे ? निमित्तियो बोल्यो के, तमे कह्यो तेमज थशे. त्यारे राजा जयज्रांत थइने पूछवा लाग्यो के, हे निमित्तिया ! तारा ज्ञानमां आव्युं होय ते साचुं कहे. त्यारे निमित्तियो बोल्यो, हे राजन् ! हमणां बे घमी पछी मुसलधाराए मेघ वरसशे. जेथी घरबार सर्व एकाकार थशे. ते सांजलीने आस्थान सजाना सर्व लोक जयज्रांत थया. एवामां उत्तर दिशानो वायरो वायो, अने क्षणेकमां तो मात्र कचोला जेटलुं बादलुं थयुं. ते जोइ निमित्तियो बोल्यो, जो लोको ! ए जुओ ! आ आवडुं बादलुं छे ते सर्वत्र पसरी जशे. एम कहेतां तो ते बादलुं सघले व्यापी गयुं. आस्थान सजाना लोक सर्व पोतपोताने घेर गया. नाटक पण विसर्ज्युं. एटले गाजवीज थवा लागी, पछी मुसलधाराए वर्षाद वरसवा लाग्यो. क्षणेकमां जोतां जोतां पाणी विस्तार पाम्युं. नगरमां हाहाकार थइ गयो. लोको घणो बुंबारव करवा लाग्या. पाणी समाय नही. पछी राजा, प्रधान अने निमित्तियो ए त्रणे सात जूमिना महेल उपर चड्या. राजा नगरलोकना आक्रंद सांजलतो घणुं दुःख धरवा लाग्यो. पाणी तो क्षणेकमां सातमी जूमिए चडी गयुं; ते देखीने राजा बोल्यो, अहो ! में विषयमां आसक्तचित्ते श्रीजिनेश्वरजापित धर्म कर्यो नही, अने

हवे मरण तो ढूकडुं आव्युं माटे हवे शी गति थशे ? हा हा ! हुं फोगट भव हार्यो ॥ यतः ॥ आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्धं गतं, तस्यार्द्धस्य परस्य चार्द्धमपरं बालत्ववृद्धत्वयोः ॥ शेषं व्याधिवियोगदुःखकलितं चायुः परिक्षीयते, जीवे वारितरंगचंचलतरे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ॥ ३॥ हवे शुं करुं? क्यां जाउं? हवे तो श्रीअरिहंत, सिद्ध, साधु अने धर्म ए चारनुं शरण महारे छे. एम बुंबारव करे छे. त्यां तो पाणी ढूकडुं आवी पहोच्युं.

एवामां एक जहाज आवतुं दीठुं. प्रधान बोल्यो, आ प्रवहण कोइक देवता तमारी उपर प्रसन्न थइने लावे छे. ते माटे ए प्रवहण उपर बेसजो. हवे ते प्रवहण ढूकडुं आव्युं अने तेना उपर पग मूकवा जाय एटले मेघ पण गयो, गाजवीज पण गइ अने पूर्वली परे नाटक जुए छे, कचेरीना लोक सर्व बेठा छे, एवुं दीठुं. त्यारे राजाए निमित्तियाने पूछ्युं के, आ आश्चर्य ते शुं ? निमित्तियो बोल्यो, हे राजन् ! आ इंद्रजालनी विद्याना बले में तमने तमासो देखाड्यो. ते सांभली राजाने रीझ उपनी, निमित्तियाने दान दइ विसर्ज्यो. हवे राजा चित्तमां वैराग्य पाम्यो सतो विचारे छे के, जेवुं इंद्रजाल, तेवुं ए रूप, यौवन, स्नेह, आउखुं, संपदा प्रमुख सर्व अस्थिर छे, हुं आ अपवित्र कायामां मग्न थयो छुं, इत्यादिक विचारतां वली चिंतवे छे के, महारा पूर्वजे जे धर्म आचर्यो ते हुं पण आचरुं. एवो निश्चय करी हरिविक्रम पुत्रने राज्ये थापी पोते तिलकाचार्य नामे आचार्यनी पासे चारित्र लीधुं. ते भुवनसार हुं पोतेज छुं. ए महारा वैराग्यनुं कारण तुझने कह्युं.

ते माटे हे भीम ! तें जे स्थूलप्राणातिपात विरमणव्रत लीधुं छे, तेमां सावधान थजे, निश्चल रहेजे. भीम बोल्यो, हे स्वामिन् ! तमारुं वचन प्रमाण छे. पछी वंदना करी सहु पोताने स्थानके गया. भीम पण युवराजपदवी भोगवतो, धर्मनियम करतो विचरे छे. एक दिवस ते कुमर मित्र साथे क्रीमा करे छे, एवामां एक कापालिक आव्यो. ते आशीर्वाद दइने कुमरने एकांते लइ जइ कहेवा लाग्यो, हे भीम ! तुं परमोपकारी छो, माटे सांभल. महारीपासे भुवनक्षोभिणी नामे विद्या छे, तेनी बार वर्ष साधतां में पूर्वसेवा तो करी. हवे उत्तर सेवामां कालीचौदशने दिवसे स्मशानमां जइने साधीश तेवारे तुं महारो उत्तरसाधक थाय तो महारी विद्या सिद्ध थाय. ते सांभलीने कुमर विचारे छे के, आ असार शरीरे करी कोइने गुण थाय तो घणुंज रूडुं. एम चिं

तवीने कुमरे तेनुं वचन मान्युं. तेवारे कापालिक बोल्यो, कालीचौदशने आ
ववाने दश दिवस बाकी छे त्यांसुधी हुं तमारी पासे रहीश. ते पण कुमरे
मान्युं. हवे ते योगी कुमर साथे खाय, पीए, एकांते वातो करे, एम करतां
एक दिवस मंत्रिपुत्र बोल्यो, हे कुमर! तमारे ए पाखंडी साथे गोष्ठी करवी
सारी नथी. जेमाटे दुर्जननी संगति अनर्थकारक छे. कुमर बोल्यो, हे मित्र!
तमे साचुं कह्युं, पण में दाक्षिणताए हा कही छे, ते हवे नाकारो केम कहे
वाय? वली मंत्रीपुत्रे घणुं वार्यो तोपण कुमर न रह्यो. अनुक्रमे कालीचौद
शे निर्जयपणे स्मशानमां गया. त्यां कापालिके मंडल आलेखी कोइक दे
वताने संजारीने जीमनी शिखाबंध करवा मांडी. त्यारे जीम बोल्यो, मारी
शिखाए बंध श्यो? महारुं सत्व छे तेज शिखाबंध छे. एम कही हाथमां
खड्ग लइने साहसिक थको उज्जो थयो. त्यारे कापालिके विचार्युं के, शिखा
बंधनने छले तो ए न छलाय, हवे पराक्रमे एनुं मस्तक लउं. एम विचारीने
आकाश सरखुं पोतानुं रूप करीने महा गर्जारव करतो कोपे जराणो थको
जीमने कहेवा लाग्यो, रे रे बालक! तहारुं मस्तक पराक्रमे लइश. पण
जो तुं पोतानी मेले आपे तो आगले जवे देवता थइश. त्यारे जीम बोल्यो,
रे चंमाल, पाखंडी, मायावी, तने हुं शत्रुनी पेठे मारीश. एम कहे छे,
एवामां पाखंमीए शस्त्रघात कर्यो. ते घात जीमे वचमांथी बचावीने हा
थमां तरवार हती ते सहित कापालिकने खंधे चढी बेठो; अने मनमां
विचारे छे के, एने मारुं के नही? वली विचार्युं के, जीवतो सेवा करे
तो कोण मारे? एम चिंतवे छे. एवामां तो ते पाखंमीए जीमने पकमीने
आकाशे उछाल्यो. त्यांथी पमतां एक यक्षिणी देवी तेने करसंपुटमां
राखी पोताना मंदिरमां लइ गइ. त्यां रत्नमय सिंहासन उपर बेसारीने
यक्षिणी कहेवा लागी, हे सुजग! आ विंध्याचल पर्वतमां हुं वैक्रिय जुवन
बनावी क्रीमाने अर्थे वसुं छुं. हुं कमला नामे यक्षिणी छुं. आजे परिवार
सहित अष्टापदे जइने त्यांथी पाछी वलतां तुजने पमतो देखीने हुं इहां
लइ आवी छुं. हुं महाकंदर्पे करी पीडा पामुं छुं, अने तुं दयावंत छे. हुं तहा
रे शरणे आवी छुं. ते माटे मने पीडा पामती राख. आ महारो परिवार ते
तहारा चाकर रूप जाणजे. ते माटे महारी साथे दिव्यजोग जोगव. ते
सांजलीने जीम बोल्यो, हुं जूमिगोचर अने तमे देवांगना छो, तेथी आप

णो संगम केम थाय ? वली पण म्हारी वात सांभल. जे विषय ते आग ल महा दारुण विपाक आपे छे, विषयासक्त थका जीव नरक निगोदने विषे भमे छे ॥ यतः ॥ सल्लं कामा विसं कामा, कामा आसीविसोवमा ॥ कामा पछेयमाणा, अकामा जंति डुग्गइं ॥ ४ ॥ ते माटे तमे म्हारे माता बरोबर छो. तो एवी वात म कहेशो. एम कहीने पगे लाग्यो. त्यारे यक्षि णी बोली, तुं साहसिक छो, माटे कांइक माग ! कुमर बोल्यो, म्हारे सर्व छे, एक श्रीजिनेश्वरनुं शरण छे, ते उपरांत म्हारे बीजुं कांइ जोतुं नथी. देवी बोली, म्हारे पण आज पछी श्रीजिनेश्वर वीतराग तेहज शरण छे.

ए रीते बंने जण परस्पर वातो करे छे, एवामां अकस्मात् मधुर ध्वनि सांभलीने कुमरे पूछ्युं के, आ ध्वनि क्यां थाय छे ? देवी बोली, एक साधु उपवास करीने चोमासुं रह्या छे, ते सज्झाय करे छे, तेनो ए शब्द छे. भीम बोल्यो, तेमने वांदीने जन्म सफल करीए. एम कही कुमर तेनी साथे चाल्यो. यक्षिणी पण परिवारसहित मार्गे देखाडती चाली. बेहु मुनि पासे आवी वंदना करीने मुनि सज्झाय करेछेते सांभले छे अने अनुमोदना करे छे.

एवामां आकाशथी एक भुजा आवती दीठी. ते अकस्मात् कुमरनी पासे आवी पडी. भीमे विचार्युं के, आ शुं करशे ? एटलामां तो ते भुजा भीमनुं खड्ग लइ चालवा मांडी. कुमरे विचार्युं के, आ लांबी काली कोनी भुजा छे अने ए क्यां जशे ? एवुं विचारी कौतुकसहित उछलीने ते भुजा उपर चडी बेठो. भुजा आकाशमार्गे चाली मार्गे अनेक पर्वत, नदी, वन देखतो कालिकानुं भुवन धरती उपर छे त्यां आव्यो. ते भुवन केवुं छे ? जेने नाना प्रकारना हाडकांनी तो भींत छे, मनुष्यना मस्तकना तो कोशीषा छे, ह स्तिना दांतनां तोरण छे, केशपाशनी ध्वजा छे, वाघना चामडानो चंडु उं छे, रुधिरे करी रक्त पृथ्वीनुं तलुं छे. ते भुवनने विषे मस्तकनी माला नी धरनारी, क्रूर नेत्रनी धणियाणी, पाडानुं जेनुं वाहन छे एवी कालि कानी मूर्त्ति दीठी. तेना मुख आगल एक डुष्ट, धृष्ट, पापिष्ठ, पाखंडी, जे णे वामहस्तमां एक पुरुष पकड्यो छे एवो एक कापालिक बेठो दीठो. ए नो जमणो हाथ ते जेना उपर भीम बेसीने आव्यो तेज छे. ते जोइने भीम मनमां विचारे छे के, एना हाथमां पुरुष छे तेने ए शुं करशे ? ते तमा सो जोउं. एम विचारीने ते हाथ उपरथी उतरीने क्यांक छानो उभो रह्यो.

हवे ते कापालिक हाथमां खड्ग लइने ते वाम हाथमां पकडेला पुरुषने कहेवा लाग्यो, रे रांक ! तुं तहारा इष्ट देवने संजार. हुं आ खड्गे करी तहारुं मस्तक छेदीने देवतानी पूजा करीश. त्यारे ते पुरुष बोल्यो, जगत् जीवना उपगारी एवा एक श्रीवीतराग तेनुंज महारे शरण होजो. वली परोपकारी, पुण्यवंत, मने प्राण थकी अधिक, दयावंत, धर्मनो रसियो एवो जे जीम कुमर जेने में वार्यो तो पण ते कापालिकनी साथे शुं जाणुं क्यांय गयो ? तेनुं महारे शरण होजो. एम कही पछी पाखंमीने कह्युं के 'हवे तहारे जे करवुं होय ते तुं वहेलुं कर.' पाखंमी बोल्यो, ते जीमकुमरने तो लक्षणवंतो जाणी हुं देवनी पूजाने अर्थे लाव्यो हतो, पण ते शुं जाणीए क्यांए नासी गयो. हवे तेने स्थानके तुजने लक्षणवंतो जाणीने लाव्यो छुं. माटे तेने संजार्याथी शुं वलवानुं ? ते तो श्वेतजिक्षु पासे बेगे छे. ते वात सांजलीने जीमकुमर बोल्यो, रे दुष्ट पापीष्ट ! महारा मित्रने विटंबना पमाडे छे ? ते हुंज जीमकुमर सर्व जीवनी रक्षा करवाने सौम्य छुं, पण तहारो संहार करवाने जीम छुं. त्यारे कापालिक मंत्रिपुत्रने मूकीने जीम साहामो चाल्यो. जीमकुमर अवसर पामी साहसिक थइ ते कापालिकना बे पग पकडी तेने हेठो नांखी हृदयउपर पग मूकीने तामना तर्जना करवा लाग्यो. एटले देवी आकुल व्याकुल थइने बोली. रे रे जीम ! एने म मार. ए महारी सेवानो करनार छे. मनुष्यना मस्तकरूप कमले करी महारी पूजानो करनार छे. ए मुजने ज्यारे एकसो ने आठ मस्तक चढावशे, त्यारे हुं एने प्रत्यक्ष थइश अने जे ए मागशे ते हुं आपीश. पण हमणां तो तहारुं पराक्रम देखीने हुं तहारी उपर संतुष्ट थइ छुं. माटे कांइक माग. त्यारे जीम बोल्यो, जो मुजउपर तूठी होय, तो मने वचने अने कायाए करीने तुं हिंसा मूकी दे. हे माता ! सर्व धर्मनुं बीज तो दया छे. दया होय तो सर्व मनवांछित फले, अने हिंसाए तो घणो संसार जमीए ॥ यतः ॥ कृपानदीमहातीरे, सर्वे धर्मास्तृणांकुराः ॥ तस्याः शोषमुपेतायां, कियन्नंदंति ते चिरम् ॥ ५ ॥ ते माटे हिंसा तजो अने समता जजो. एवुं सांजलीने देवी कहेवा लागी, हे वत्स ! आज थकी हुं सर्व जीवने महारा जीव सरखा जाणीश. हवे कोइने नहीं मारुं. एम कहीने देवी अदृश्य थइ.

हवे अवसर पामीने मंत्रिपुत्र बोल्यो, हे कुमर ! तमारी स्त्री,

नमां प्रथम पहोरे गइ, त्यारे तमने न दीठा. तेणीए चोकीदारने पूछ्युं. तेने पण तुं न जड्यो. त्यारे राजाने कह्युं. राजाए खोल करावबा मांडी, पण तुं न जड्यो. त्यारे राजा राणी सर्व मूर्छा खाइने धरतीए पड्यां. वली चेतन वल्युं, त्यारे प्रधान पागिया सर्व चिंतातुर थइने बेठा. एवामां एक देवी आवीने कहेवा लागी, के हुं तमारी कुलदेवी छुं. भीम कुमरनी चिंता न करो. पछी तेणे मूलथी मांडीने सर्व चरित्र कही देखाड्युं. अने कह्युं के, केटलेक दिवसे भीम कुमर घणी ऋद्धि लइने इहां आवशे. एम कहीने अदृश्य थइ. ते सांभलीने हुं स्मशानमां तमने खोलवा नीकल्यो. एटले आ कपालीए उपाडीने मने इहां आण्यो. में पुण्ययोगे तमने दीठा. ते सांभलीने कापालिक बोल्यो, हे सात्विक! तें कालिकाने दयाधर्म कह्यो ते में पण अंगीकार कर्यो. तुं आजथी महारो धर्मगुरु छो, अने हुं तहारो सेवक छुं. तहारा केटला गुण वर्णवुं? तुं गुणे करी परिपूर्ण भर्यो छे.

एवामां प्रातःकाल थयो. तेवारे पर्वत सरखी कायावालो सप्तांग प्रतिष्ठित एवो एक हाथी तिहां आव्यो. ते हाथी मंत्रिसहित कुमरने उपाडी पोतानी पीठे आरोपीने आकाशे उत्पत्यो. त्यारे कुमर कहेवा लाग्यो के, पृथ्वी उपर एवा पण हाथी होय छे! के जे आकाशे उडे. त्यारे मंत्रिपुत्र जैनधर्मे वासित थको बोल्यो, हे कुमर! ए हाथी नथी, तमारा पुण्य नो प्रेर्यो कोइक देवता छे. माटे आपणने ज्यां लइ जाय, त्यां लइ जवा द्यो. सर्व स्थानके पुण्यथी सारुं थशे. हवे बे जण सहित ते हाथी गगनथी हेठो उतरीने एक उजड नगरने दरवाजे ते बेहुने मूकीने पोते क्यांय जतो रह्यो. त्यारे कुमर, मंत्रीने बहार मूकीने पोते कौतुकने लीधे ते नगरमां गयो. त्यां ऋद्धिए परिपूर्ण, मनोहर परंतु मनुष्ये करी शून्य एवा घर हाट जोतो जोतो चाल्यो जायछे, तेवामां एक सिंहे पोताना मुखमां एक र लीधो छे, तेने कुमरे दीठो. ते देखी विचारवा लाग्यो के, आ कोइक छे. एम चिंतवी विनयपूर्वक सिंहने कहेवा लाग्यो. हे सिंह! पुरुषने मूक. सिंह पण ते पुरुषने पोताना पगनी वचमां घालीने शंकित थइ भीमने कहेवा लाग्यो, हे सत्पुरुष! हुं क्षुधार्थी छुं, घणे काले भक्ष मल्युं छे, ते केम मूकुं? कुमर बोल्यो, तमे कोइ देवता छो, पण कोइक कारणे सिंहनुं रूप कर्युं जणाय छे. पण सांभलो, देवताने पण

हिंसा न घटे. देवता कवलआहारी होय नहीं. तथापि जो तमारे मांसनी इच्छा होय, तो हुं म्हारा शरीरनुं मांस आपुं. ते सांभली सिंह बोल्यो, हे कुमर! तें साची वात कही, पण एणे पाछले भवे मने घणुं दुःख दीधुं छे, जे मुखे कही शकाय नही. माटे ए पापीने हुं सो सो भव सूधी मारुं, तो पण म्हारो क्रोध जाय नही. कुमर बोल्यो, हे भद्र! ए तो दीन देखाय छे तो दीन उपर एवडो श्यो क्रोध? वली क्रोध करवाथी पोतानो भव बगडे, माटे क्रोध मूको. इत्यादिक युक्तिए कह्युं, पण ते सिंहे मान्युं नही. त्यारे कुमरे विचार्युं के, दुष्ट होय ते तो आक्रोश कर्ये थके ज पाधरा थाय. एम चिंतवी हाथमां खड्ग लइने सिंहनी सन्मुख दोड्यो. सिंह पण ते पुरुषने पीठ उपर थापीने मुख विकस्वर करीने कुमर सन्मुख आव्यो. एटले कुमर खड्ग लइने सिंहना मस्तक उपर भमाडवा लाग्यो. त्यारे सिंह ते नरने त्यांज मूकीने अदृश्य थइ गयो.

हवे कुमर अने ते पुरुष बेउ जणा साथे राजमंदिरमां गया. त्यां सर्व शून्य देखतां एक सात भूमिना महेल उपर चड्या. तेमां एक काष्ठनी पुतली छे. तेणीए सुवर्णमय आसन घणा आदर सहित कुमरने आप्युं. भीम पण विस्मय पामीने त्यां बेठो. क्षणेक थइ एटले स्नाननी सामग्री लावीने कहेवा लागी के, हे प्रभु! स्नान करो. भीम बोल्यो, म्हारो मित्र मतिसागर नामे बहार छे, तेने इहां लावो, एटले ते मित्रने पण त्यां लावी, ते मित्र सहित स्नान करीने भोजन कराव्युं, सुंदर शय्या पाथरी आपी, त्यां सूता. एम सविस्मयपणे कुमर त्यां रह्यो छे, एवामां चलितकुंडलाभरणवालो एक देवता प्रत्यक्ष थइ कहेवा लाग्यो, हुं त्हारा धैर्ये तुष्टमान थयो छुं, माटे वर माग. कुमर बोल्यो के, तूठ्यो छो तो कहे तुं कोण छे? अने आ नगर शून्य केम छे? देवता बोल्यो, आ हेमपुर नगरमां हेमरथ नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने चंड नामे पुरोहित हतो. ते लोकने घणुं पीडे, राजा पण काननो काचो ते थोडा अपराधे घणो दंड करे. एकदा पुरोहितनो जूठो अपराध कोइक पुरुषे राजा आगल कह्यो. राजाए रूठे थके अणविचार्ये उष्ण तेल छांटीने तेने मार्यो. ते अकाम निर्जराए मरीने हुं राक्षस थयो छुं; में पाछला भवनुं वेर संभारीने सर्व नगरीना लोकने प्रछन्न कर्यां छे. तथा सिंहरूप करी राजाने मुख मध्ये लीधो हतो ते तें मूकाव्यो. पछी त्हारी

स्नानादिक सर्व सामग्री में करी. तहारी अनुवृत्तिए लोक पण सर्व प्रकट कर्यांछे. ते सांभली कुमर जुए छे तो नगर सर्व संपूर्ण लोके करी वसतुं दीठुं.

एवामां सुरासुरे स्तवना कराता एवा एक चारणमुनिराज आकाशमार्गे त्यां आव्या. अनुक्रमे नगर बहार उतर्या, तेने कुमरे दीठा. पछी कुमर राजाने कहेवा लाग्यो, ए मुनीश्वरना चरणकमल वांदीने भव सफलो करो. कह्युं छे के जिनेंद्रप्रणिधानेन, गुरूणां वंदनेन च ॥ न तिष्ठति चिरं पापं, छिद्रहस्ते यथोदकम् ॥ ६ ॥ एम सांभली गोखथी हेठा उतरी कुमर, मंत्री, राक्षस अने हेमरथ राजा ए सर्व मुनि पासे गया, नगरना लोक पण आव्या, वंदना करीने यथोचित स्थानके बेठा. मुनिए धर्मदेशना दीधी के, हे भव्य प्राणिउं ! क्रोध न करीए, क्रोध महादारुण छे. पोताना आत्माने तपावे, परना आत्माने तपावे, अने जन्मनी प्रीतिनो क्षणेकमां विध्वंस करे. सिद्धांतेप्युक्तम् ॥ यतः॥ परुस वयणेण दीणतवं, अहिखिवंतोअ हणइ मासतवं ॥ वरिस तवं सवमाणो, हणइ हणंतोअ सामन्नं ॥ ७ ॥ इत्यादिक देशना सांभलीने राक्षस बोल्यो, हे भगवन् ! आ कुमरना प्रभावे गामना लोक उपरथी तथा राजा उपरथी में क्रोध मूक्यो. एवामां गर्जारव करतो एक हाथी त्यां आव्यो. तेने देखीने पर्षदा बीहवा लागी. एटले ते गज रूप मूकीने चलितकुंमलाभरण थइ दिव्यरूप धरी यक्ष थइने बेठो. त्यारे मुनि बोल्या, हे यक्ष ! तमारो पुत्र हेमरथ राजा तेने राखवा माटे तमे हाथीना रूपे भीम कुमरने उपाड़ी लाव्या. यक्ष बोल्यो, हा स्वामी ! तमे सत्य कह्युं. ए हेमरथ राजा महारो पुत्र छे. में परभवना स्नेहथी ए काम कर्युं. में पूर्वे समकित अंगीकार करीने कुसंसर्गे विराध्युं. ते दोषे हुं व्यंतर थयो. ते माटे हे स्वामिन् ! मने फरी समकित उचरावो, त्यारे मुनिराज पण यक्ष, राक्षस अने राजा प्रमुख सर्वने विधिपूर्वक सम्यक्त्व देता हवा.

हवे ते सर्व मुनिने वंदना करीने यक्षादिक सर्व राजाने घेर आव्या. त्यारे हेमरथ राजा कुमरने विनंति करतो हवो के, हे कुमर ! आ सर्व राजसंपदा तमारी छे. हुं तमारी आज्ञानो करनार छुं. तमे महारी मदालसा नामे कन्यानुं पाणिग्रहण करो. कुमर पण अति आग्रह कर्ये थके ते कन्याने परणतो हवो. एवामां ते कालिका देवी वीश भुजाने धारण करी कापालिक सहित विमान उपर बेसीने त्यां आवी. कुमरने प्रणाम करी बेसीने

कहेवा लागी के, हे जीम! आ म्हारो हार तुं ले. ए हारमां नव रत्न ठे. तेने प्रजावे तुं त्रण खंमनो धणी थइश. तथा एथी आकाशे गमन थशे. सर्व राजा तहारी आज्ञाए वर्त्तशे. वली सांजल, हुं विमाने वेसी तहारा नगर उपर थइने जती हती, तहारा माता पिता तथा नगरना लोक तुजने घणुं संजारे ठे. तहारे विरहे तहारा माता पिता घणा विलाप करे ठे. ते सांजली में तेमने कह्युं के, वे दिवसमां जीम कुमरने हुं तेमी आवुं बुं. माटे हे जीम! तमे चालो. ते सांजली जीम कुमर पोताना नगर जणी जवाने उजमाल थयो. एटले यक्ष विमान विकुर्वीने कहेवा लाग्यो, हे कुमर! आ विमानमां वेसीने पोताने नगरे जाउ. त्यारे हेमरथ राजा पण घणां हाथी, घोमा, आजरण, रत्न प्रमुख कुमरने आपतो हवो.

पठी घणा आग्रहथी हेमरथ राजानी आज्ञा लइने विमानमां वेसी कन्या अने मंत्री सहित कुमर पोतानी नगरी जणी चाल्या. हाथी, घोमा, पायक प्रमुख सर्व जोंय उपर चालता हवा. अनुक्रमे घणा आमंबरथी कमलपुरना वनमां पहोच्या. त्यां चैत्यने विषे यक्ष राक्षसादिक सहित जीमकुमर, परमेश्वरनी स्तवना करी पादविहारे पिताने नमवा चाल्यो. पिताने पण वनपालके वधामणी दीधी के, हे स्वामिन्! जीम कुमर आव्या ठे. ते सांजली राजाए पोतानां आजरण सर्व वनपालकने आप्यां. सर्व नगर शणगार्युं. प्रधान प्रमुख सर्व सामा आव्या. जीम पण ते सर्वने आवतां देखी माता पिताने चरणे नम्यो, सहुने हर्ष थयो, सर्व स्थानके पहोच्यां, जोजन कर्यां, मंत्रीए सर्व वृत्तांत राजाने कही संजलाव्यो. राजा घणो रीझ्यो. पठी घणी राजकन्याउ कुमरने परणावी. अनुक्रमे कुमरने राज्याजिषेक करीने हरिवाहन राजाए गुरु पासे दीक्षा लीधी. जीम राजा जैन शासननो घणो प्रजावक थतो हवो. अनुक्रमे ते त्रण खंमनो जोक्ता थयो. ए रीते देवतानी पेठे सुख जोगवतां पांत्रीश हजार वर्ष व्यतीक्रम्यां.

एक दिवसे वनपालके आवी राजाने वधामणी दीधी के, हे राजन्! क्षमासागर नामे आचार्य चार ज्ञानना धणी घणा साधुए परिवर्या थका आपणा सहस्राम्र वनने विषे पधार्या ठे. राजा पण वधामणीयाने शीघ्र आपीने परिवारसहित वंदना करवा आवतो हवो. गुरुने वांदी यथोचित स्थानके वेसी सर्व धर्म सांजलवाने इछता हवा. गुरु पण धर्मदेशना देता

हवा ॥ यतः ॥ स्वर्णस्थाले क्षिपति स रजः पादशौचं विधत्ते, पीयूषेण प्र वरकरिणं वाहयत्यैंधभारम् ॥ चिन्तारत्नं विकिरति कराद्वायसोड्डायनार्थं, यो दुष्प्रापं गमयति मुधा मर्त्यजन्म प्रमत्तः ॥ ८॥ अपारे संसारे कथमपि समासाद्य नृभवं, न धर्मं यः कुर्याद्विषयसुखतृष्णातरलितः ॥ ब्रुडन् पारावारे प्रवरमपहाय प्रवहणं, स मुख्यो मूर्खाणामुपलमुपलब्धुं प्रयतते॥ए॥ इत्यादि देशना सांभलीने राजा हाथ जोडीने पूछतो हवो के, हे भगवन्! में पाछले भवे शुं पुण्य कर्युं हतुं के, जेथी आटलुं सुख पाम्यो? गुरु बोल्या, सांभल-

प्रतिष्ठानपुर नगरने विषे देवदत्त अने सोमदत्त एवे नामे बे भाइ वसे छे. पण ते मांहोमांहे द्वेष धरे, अमर्ष वहे. तेमां महोटा भाइने पुत्र न थवाथी घणी स्त्रीयो परण्यो, पण पुत्र न थयो. ते एक दिवस कोइक गामे उघराणी जाय छे, वाटमां जतां दावानल दीठो. तेमां एक सर्प बलतो आकुल व्याकुल थतो दीठो. त्यारे देवदत्तना मनमां दया आवी के, जो ए सर्प उगरे तो हुं सर्वे पाम्यो, कारण के सर्व प्राणीने जीवितव्य वहालुं छे. एम विचारीने पोताना जीवितव्यनी अपेक्षा कर्या शिवाय तेणे दावानलमांथी सर्पने काढ्यो. ते वेला तेणे आकरुं पुण्य उपार्ज्युं ॥ यतः ॥ क्रीडाभूः सुकृतस्य दुष्कृतरजःसंहारवात्याभ्रमो, दुर्वार व्यसनाग्निमेघपटली संकेतदूतिश्रियाम् ॥ निःश्रेणीस्त्रिदिवौकसः प्रियसखी मुक्तेः कुगत्यर्गला, सत्त्वेषु क्रियतां कृपैव भवतु क्लेशैरशेषैः परैः ॥ १०॥ वली एक दिवस भोजन करवा बेसतां मासखमणनां पारणार्थी मुनिराज पधार्या. तेमने घणा हर्षे करी प्रतिलाभ्या. अनुक्रमे आउखाने क्षये मरण पामीने तुं इहां राजा थयो छे. पूर्वभवे सर्पने कष्टथी मूकाव्यो ते पुण्ये तहारुं कष्ट गयुं, अने राज्य पाम्यो. तथा पूर्वभवनो भाइ सोमदत्त ते हमणां कापालिक थयो छे. ते पाछला भवना अभ्यासथी तहारा उपर द्वेष धरतो रह्यो. ते माटे हे भीम! तुं दया पालजे अने हिंसा त्यजजे. एवुं सांभली भीमराजाने जातिस्मरण ज्ञान उपज्युं, पूर्वभव दीठो. गुरु उपर प्रतीत आवी. त्यारे वैराग्य पामीने गुरुने विनंति करी, हे भगवन्! कृपा करीने इहां चोमासुं रहो तो घणो लाभ थशे. गुरु पण लाभ जाणीने त्यां चोमासुं रह्या. राजाए समस्त देशने विषे अमारीनो पडहो वजडाव्यो. नवां जिनचैत्य कराव्यां. निरंतर व्याख्यान सांभलतां भीमकुमरे चोमासाने अंते

चारित्र अंगीकार कर्युं. हवे त्रीस मुनि गुरु साथे विहार करतां, निरति चार चारित्र पालतां, अनेक जीवने प्रतिबोध देतां, केवलज्ञान पामी परमानंद पद पाम्या. इति त्रीमकुमरनी कथा. श्रीपार्श्वनाथ चरित्रमां विशेष छे.

हवे आगला पदमां विष तथा अमृत सप्रतिपक्ष उदाहरण सहित कह्यां, तेज माटे शत्रु तथा मित्र सप्रतिपक्ष देखाडे छे.

॥ माणो अरि किं? एटले इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पुछे छे के, हे स्वामिन्! (अरि किं के०) शत्रु ते कोण? त्यारे गुरु कहे छे के, (माणो के०) मान. एटले ए जाव जे मान छे ते आत्माने शत्रुतुल्य छे ॥ माणेण अहमा गइ ॥ इति वचनात्. ते मानना आठ प्रकार छे. यतः ॥ जाति लाजकुलैश्वर्य, बलरूपतपःश्रुतैः ॥ कुर्वन् मदं पुनस्तानि, हीनानि लजते जनः॥११॥ तिहां प्रथम जातिमद उपर हरिकेशीना पाछला जवनुं दृष्टांत कहे छे.

मथुरा नगरीने विषे शंखराजा राज्य करे छे, ते राजा घणो न्यायनिपुण छे. एक दिवसे ते शंख राजा गुरुपासे धर्मदेशना सांजली वैराग्य पामी चारित्र लेता हवा. ते तपस्या करतां घणा लब्धिपात्र थया. एकदाजिक्षाने अर्थे हस्तिणाउर नगरमां गया, त्यां मार्गने नहि जाणवाथी कोइ सोमदेव नामे पुरोहित हतो तेने मार्ग पूछ्यो. पण ते पुरोहित मुनिना वेषनो द्वेषी छे; वली ते नगरमां बे मार्ग छे, तेमां एक मार्ग व्यंतरअधिष्ठित छे, तेथी जे कोइ ते मार्गे जाय. ते बलीने राख थइ जाय, एवी उष्ण धरती तेणे विकुर्वी छे. बीजो मार्ग पाधरो छे, पण पुरोहिते मुनिने व्यंतराधिष्ठित मार्ग देखाड्यो. मनमां जाण्युं के, ए बली जस्म थाय तो कौतुक जोइए.

हवे साधु तो ते मार्गे चाल्या. तेवारे ते व्यंतर पण साधुना तपतेजथी नाठ्यो. तेथी मार्ग शीतल थयो. शंखराजर्षि तो ईर्यासमितिए हलवे हलवे चाल्या जाय छे. त्यारे सोमदेव पुरोहिते गोखमां बेठां विचार्युं के, अहो! ए धर्म महोटो छे; जेथी एवो मार्ग ते पण एने प्रजावे शीतल थयो. तेमाटे ए वेषने धन्य छे, अने ए मार्गने पण धन्य छे. एम चिंतवी गोखथी हेठो उतरी साधुने पगे लागी कह्युं, हे स्वामिन्! में अज्ञानपणे महा पाप कर्युं. महारो अपराध खमो. साधुए पण योग्य जाणी धर्म कह्यो. ते सांजलीने पुरोहित प्रतिबोध पाम्यो. मनमां विचार्युं के, ए मुनिराज महा उपगारी छे. जे माटे में अपराध कर्यो, तो पण एणे मुजने धर्म समजा

वीने उपगार कर्यो ! पछी कह्युं के, हे स्वामिन्! संसार समुद्रमां चारित्र रूप प्रवहण दइने मने तारो. गुरुए पण तेने चारित्र अंगीकार कराव्युं. ते निरतिचार चारित्र पाले, पण ब्राह्मणजाति माटे जातिमद घणो कर्यो ते थी नीच गोत्र कर्म बांध्युं. बहुकाल चारित्र पाल्युं पण अंते मद कर्यो ते आलोव्यो नहि, पछी काल करीने देवता थयो. त्यां बहुकाल सूधी देवता ना जोग जोगवीने नीचगोत्र नामकर्मने उदये ते सोमदेव पुरोहितनो जीव गंगाने कांठे बलकोट नामे चंडाल रहे छे, तेनी गौरी नामे जार्यानी कूखे आवी उपन्यो. एथी आगल ए कथा "अजूसणो सोहइ बंजयारी" त्यां लखाशे. इति श्रीउत्तराध्ययनसूत्रवृत्तौ ॥ ए जातिमद उपर कथा कही.

हवे लाज मद उपर सुजूम चक्रवर्तीनी कथा कहे छे.

॥ वसंतपुरनगरे जेनो सर्व वंश उछेद पाम्यो छे एवो एक छोकरो हतो. ते देशांतर जमतो एक तापसनी पालीमां गयो. ते तापसनुं जम एवुं नाम छे. ते तापसे छोकराने महोटो कर्यो. अनुक्रमे जमनो पुत्र माटे जमदग्नि नाम कहेवाणुं. ते पण घोर तपस्या करवा लाग्यो. तेथी लोकमां प्रसिद्धि पाम्यो. एवा अवसरमां एक विश्वानर देवता जे श्रावक छे, अने बीजो धन्वंतरि नामे देवता जे तापसनो जक्तिवंत छे, ए बेहु देवोने मांहो मांहे विवाद थयो. एके कह्युं, साधु दृढधर्मी होय, अने बीजाए कह्युं के तापस दृढधर्मी होय. पछी बेहु जणे विचार कर्यो के, तापस तथा साधुनी परीक्षा करीए. त्यारे श्रावक देवता बोल्यो के, अमारो सर्वमां नवो जे साधु होय तेनी परीक्षा करीए अने तमारो सर्वमां प्रधान मुख्य जे तपस्वी होय तेनी परीक्षा करीए. एवो ठराव बेहु जणे कर्यो.

एवा अवसरमां मिथिला नगरीने विषे ताजो धर्म पामेलो एवो पद्मरथ नामे राजा ते चंपानगरीमां श्रीवासुपूज्य स्वामीनी प्रतिमा पासे चारित्र लेवा जाय छे. ते राजानी परीक्षा करवा माटे देवताए तेना चालवाना मार्गमां देडकीओ विकुर्वी. ते देखीने मेघकुमारना जीव हाथीनी परे ते रा पोतानो पग उंचो राखी मूक्यो, पण आगल न चाल्यो. इहां कोइ कहे छे के देवता सिद्ध पुत्रनुं रूप करी राजा पासे गया, अने चमत्कारनी वातो देखाडीने कह्युं के 'तुं ए धर्म हमणां म कर. तहारुं आउखुं घणुं छे.' त्यारे

राजा बोल्यो, जो घणुं आउखुं हशे, तो घणो धर्म सधाशे. इत्यादिक घणा प्रकारे छल करतां पण ते देवो राजाने चलावी न शक्या.

पछी जमदग्नि तापस पासे गया. त्यां पंखीनुं रूप करी तापसनी दाढीमां माळो कर्यो, अने पंखी पंखणीने कहेवा लाग्यो, हे भद्रे! हुं हिमवंत पर्वते जाउं छुं; त्यारे ते पंखणी तेने जवा न देतां कहेवा लागी के, तमे पाछा नहीं आवो. त्यारे पंखीए सम खाधा तो पण न मान्युं. त्यारे गोहत्या, ब्रह्महत्या, स्त्रीहत्या अने बालहत्यानुं पाप कबूल कर्युं, तो पण न मान्युं. पछी पंखणीए कह्युं, जो तुं ए जमदग्निनुं पाप ताहरे माथे ले तो हुं तुजने जवा दउं. ते सांभळीने जमदग्नि रूठ्यो, बेहु हाथे बे पंखीने पकडीने कारण पूछवा लाग्यो. त्यारे ते बोल्या, तमारे पुत्र नथी, अने पुत्रविना गति नथी ॥ यतः ॥ अपुत्रस्य गतिर्नास्ति, स्वर्गो नैव च नैव च ॥ तस्मात्पुत्रमुखं दृष्ट्वा, स्वर्गं गछंति मानवाः ॥ १२ ॥ ते सांभळीने तापस क्षोभ पाम्यो अने विचार्युं के ए साचुं कहे छे, तेथी तप मूकीने मृगकोष्ट नगरे गयो. इहां ते बे देवतामांथी मिथ्यात्वी हतो ते देवता समकित पाम्यो.

हवे ते नगरमां जितशत्रु राजा राज्य पाले छे, तेनी पासे गयो. राजा पण पगे लागी कहेवा लाग्यो के, तमने शुं आपुं? तापस बोल्यो के, तहारे सो कन्या छे, तेमांथी एक कन्या मने आपो. राजा पण शापथी बीनो थको बोल्यो के, जे कन्या तमने इछे ते कन्या तमो ल्यो. ते सांभळीने तापस अंतेउरमां गयो. तेने देखीने सहु कन्याए थुथुकार कर्या. एवी ते कन्याउनी निर्भर्त्सना जोइने तापसे सर्वने शाप दइ कुबडिउ करी मूकी. एवामां एक लघु कन्याने धूलमां रमती देखीने एक फल आप्युं. ते फल कन्याए लीधुं. त्यारे तापसे राजाने कह्युं के, आ बालकन्या मने इछे छे. एम कहीने तेने अंगीकार करी. एटले कुबडी कन्याउए प्रार्थना करी. तेने साली छे जाणीने साजी करी. अनुक्रमे ते कन्याने आश्रमे लावी पाणिग्रहण कर्युं.

हवे ऋतु अवसरे स्त्रीने कहेवा लाग्यो के, तहारे माटे ब्राह्मण संबंधी चरु मंत्र्यो छे, ते जमवाथी तहारे घणो सुंदर पुत्र आवशे. त्यारे ते स्त्री बोली के, महारी भगिनी हस्तिणाउर नगरमां अनंतवीर्य राजानी भार्या छे, तेने माटे एक क्षत्रिय संबंधी चरु पचावो: जेथी महारी भगिनी रूडो पुत्र प्रसवे. ते सांभळीने तेणे बे चरु पकवीने स्त्रीने आप्या. स्त्रीए चिंता

युं के जो हुं ब्राह्मण संबंधी चरु जमीश, तो जेम हुं वनमां रझलुं बुं तेम महारो पुत्र पण रझलशे, एम चिंतवीने क्षत्रिय संबंधी चरु पोते खाधो, ने बीजो चरु नगिनीने मोकल्यो. अनुक्रमे तेने राम नामे पुत्र थयो. तथा बहेनने कृतवीर्य नामे पुत्र थयो. पछी ते तापसपुत्र राम यौवन पाम्ये थके त्यां एक विद्याधर आव्यो, ते अकस्मात् मांदो पड्यो.रामे तेनी घणी चाकरी करी, त्यारे ते विद्याधरे परशुनी विद्या आपी. रामे ते विद्या साधी तेथी परशुराम एवे नामे विख्यात थयो. हवे ते परशुरामनी माता बनेवीने घेर पोतानी बहेनने मलवा गइ छे. त्यां अनंतवीर्य नामे बनेवी साथे व्यनिचार सेव्यो, तेथी एक पुत्र थयो. ते जोइ जमदग्निने क्रोध चढ्यो, ते छतां ते रेणुकाने पुत्रसहित त्यांथी लावतो हवो. ते वात जाणीने परशुरामे परशीए करी अनंतवीर्यने मार्यो. त्यार पछी अनंतवीर्यनो पुत्र कृतवीर्य राज्ये बेठो. कृतवीर्य पण परशुरामथी पोताना पितानुं मरण जाणीने जमदग्निने मारतो हवो. तेवारे परशुरामने रीस चढी. तेणे जाज्वल्यमान परशु लइने संग्राममां कृतवीर्यने मारी पोते तेना राज्ये बेठो. कृतवीर्यनी राणी नासीने तापसने आश्रमे गइ. तिहां नयविह्वल थवाथी पुत्र प्रसव्यो. तेनुं सुनूम नाम पाड्युं, ते तापसने आश्रमे महोटो थयो.

हवे परशुरामनी परशु क्षत्रियनी समीपे जाय, एटले ज्वली उठे. एक दिवस तापसना आश्रमनी पासे थइने जतां परशुरामनी परशु ज्वलवा लागी. त्यारे परशुराम बोल्यो के, इहां कोइक क्षत्रिय छे ? ते सांनली तापसो बोल्या के, इहां तो अमे क्षत्रिय छीये. गमे तो मार. त्यारे तेनी शंका टली. एम अनुक्रमे परशुरामे सात वार निःक्षत्रिय पृथ्वी करतां क्षत्रियनी दाढाए करीने थाल नर्यो. हवे परशुरामे निमित्तियाने पूछ्युं के, महारुं मरण कोनाथी छे?निमित्तियो बोल्यो, जे तारा सिंहासनने विषे बेसशे, अने जेना देखतां आ दाढाउनी खीर थइ जशे ते खीरने जे खाशे, तेनाथी तारुं मरण जाणजे. ते सांनलीने तेने जाणवा निमित्ते परशुरामे दानशाला मंमावी, सिंहासन मंमाव्युं, अने तेनी आगल दाढाउनो थाल मूक्यो.

एवामां वैताढ्यपर्वते मेघनाद नामे विद्याधर छे, तेणे निमित्तियाने पूछ्युं के, महारी पद्मश्री नामे पुत्रीनो नर्त्तार कोण थशे ? निमित्तियो बोल्यो, सुनूम चक्रवर्ती थशे. ते दिवसथी मेघनाद विद्याधर नित्य सुनू

मनी सेवा करे. एवामां सुनूम यौवनमां आव्यो थको नोंयरामां रहे छे. माटे माताने पूछे छे के, शुं लोक आटलोज छे? त्यारे माताए सर्व वृत्तांत कह्यो. ते सांजलतांज अहंकार करीने ते हस्तिनागपुरे गयो. तिहां दानशालाने को नना पमाडतो पूर्वोक्त सिंहासने बेठो. एवामां थालमां नरेली दाढाउ सर्व खीर थइ गइ; ते जोइ चाकर लोक सुनूमने मारवा लाग्या. तेने मे घनादे ताकना करी छूर कर्या; सुनूम स्वस्थ थइने ते खीर खाइ गयो. चाकर लोके परशुरामने खबर कही; तेणे पण संनरूबरू थइ सुनूमनी उपर परशु मूकी, ते जेम सूर्यनी आगल दीवो उल्हाइ जाय तेम सुनूम नी आगल परशु उलाइ गइ. सुनूम पण धरती पर पग पछाकी उन्नो थयो. तेज थाल हाथमां लीधो, एटले थाल ते चक्र थइ गयुं; ते चक्रे करी परशुरामनुं मस्तक छेदीने सुनूम पोते राज्यनो धणी थयो.

हवे ते सुनूमे अहंकारे करी तथा रोषे करी एकवीशवार निर्ब्राह्मणी पृथ्वी करी. ते मेघनाद विद्याधरनी पुत्री परण्यो. अनुक्रमे छ खंक साधीने चक्रवर्तीनी पदवी पाम्यो. वली पोतानी ईश्वरता ठकुराइ देखी अहंकारे न राइ विचार्युं के, छ खंड तो सर्वे चक्रवर्ती साधे छे; तो म्हारी ए ऋद्धिनो श्यो विशेष? माटे हुं धातकी खंकना छ खंक साधुं. एम चिंतवी अंत अ वस्थाए छ खंकनी ऋद्धि लइने लवणसमुद्र मध्ये चर्मरत्न उपर बेठो. त्यारे चर्मरत्नना एक अधिष्ठायके विचार्युं, जे हुं एक चर्म नहीं उपाडुं तो चालशे, कारण के बीजा घणा देवता उपाकनारा छे; एम समकाले ह जारे देवताउए विचारीने चर्मरत्न मूकी दीधुं. तेथी छ खंकनी ऋद्धिसहित सुनूम समुद्रमां बुमी मुउ! मरीने सातमी नरके उपन्यो. इत्यादि कटुक फल पाम्यो; ए रीते एने अहंकार तेज शत्रु थयो. इति आवश्यकनिर्युक्तौ. समुद्रमां बुड्या ए अधिकार सर्व वडेरा सज्झाय प्रमुखमां आणे छे, तेथी लख्यो छे. अन्यथा ग्रंथोक्त नजरमां नथी आव्यो; पण पकघोष साचो छे, नहिं तो वडेरा लावे नहीं.

हवे त्रीजा कुलमद उपर मरीचिनुं दृष्टांत कहे छे. यथा—

॥ श्रीऋषनदेव स्वामीना पुत्र नरत महाराजा, तेनो मरीचि नामे पुत्र, श्रीवीरस्वामीना स्थूल सत्तावीश नवनी अपेक्षाए त्रीजा नवे उपन्यो. ते णे श्रीऋषनदेव स्वामीनी पासे देशना सांजली वैराग्य पामीने चारित्र ली

धुं. स्थविर पासे अगीआर अंग भण्यो. एक दिवस उष्णकाल आव्यो, त्यारे तापादिके पीडा पामतो चिंतववा लाग्यो के, संयमभार तो दुःखे वहेवाय. हुं तो निर्वाह करी न शकुं, अने घेर जवुं ते पण रुडुं नहीं. एवुं विचारीने एक नवो वेष पेदा कर्यो के, साधु तो त्रण दंमथी विरम्या छे, अने हुं तो नथी विरम्यो, तेमाटे म्हारे त्रिदंडनुं चिह्न हो. तथा साधुए द्रव्यथी केशनो लोच कर्यो छे, अने भावथी क्रोधादिक मुंडाव्या छे, अने हुं तो एवो नथी, माटे हुं क्षुरमुंमन अने शिखा राखीश; तथा साधु सर्वप्राणातिपातथी विरम्या छे, अने हुं नथी विरम्यो, माटे मुऊने स्थूलथी ते हो. तथा साधु शीलसुगंधी छे अने हुं तेवो नथी, माटे म्हारे चंदनादिके विलेपन हो. तथा साधु तो मोहरहित छे, अने हुं तो मोहे ढांक्यो छुं, ते माटे म्हारे छत्र हो; तथा साधुना पगे उपानह नथी, अने म्हारे उपानह हो. तथा साधु कषायरहित छे अने हुं तेवो नथी, माटे म्हारे कषायिक वस्त्र हो. वली साधु तो स्नान थकी विरम्या छे, अने म्हारे तो परिमित जले स्नान पान थाउ. एम पोतानी बुद्धिए परिव्राजकनो वेष लीधो.

पछी लोक नवो वेष देखीने धर्म पूछे. तेने मुनिनो धर्म संभलावे. देशना शक्तिए अनेक राजपुत्र प्रमुखने प्रतिबोधीने प्रभुने शिष्यपणे आपे. प्रभुनी साथेज विहार करे. पछी एक दिवसने विषे प्रभुजी अयोध्या नगरीए समोसर्या. भरत राजा वंदन करवा आव्या; भरते पूछ्युं के, हे भगवन्! आ पर्षदामां कोइ एवो जीव छे के जे आ भरतमां आ चोवीशीमां तीर्थंकर थाय? प्रभु बोल्या, हे भरत! तहारो मरीचि नामे पुत्र आ चोवीशीमां चोवीशमो तीर्थंकर थशे. वली महाविदेहने विषे मूका राजधानीमां प्रियमित्र नामे चक्रवर्त्ती थशे. तथा एज भरतमां त्रिपृष्ठ नामे प्रथम वासुदेव थशे. एवुं सांभलीने भरत चक्री हर्ष पामतो मरीचिनी पासे आवी त्रण प्रदक्षिणा दइ वंदना करीने कहेवा लाग्यो, हे मरीचि! जेटला जगत्मां लाभ तेटला तुंज पाम्यो छे. जे माटे तुं तीर्थंकर तथा चक्रवर्त्ती तेमज वासुदेव थइश. वली हुं तहारा परिव्राजकपणाने नथी वांदतो, पण तीर्थंकर थइश माटे वांडु छुं. एम वारंवार स्तवना करी भरत पोताने स्थानके गया. मरीचि पण ते सांभलीने हर्षना उद्रेक थकी त्रिपदी आस्फोटन करी नाचतो थको एम कहेवा लाग्यो के, हुं पहेलो वासुदेव थ

इश, चरम तीर्थंकर थइश, अने मूका नगरीए चक्रवर्त्ती पण थइश; तेमाटे म्हारुं कुल उत्तम छे. वली नव वासुदेवमां प्रथम वासुदेव हुं, तथा बार चक्रवर्तीमां प्रथम चक्रवर्त्ती म्हारा पिता, वली चोवीश तीर्थंकरमां पण प्रथम तीर्थंकर म्हारा पितामह (बापना बाप) श्रीरुषभदेवजी थया, माटे म्हारुं कुल उत्तम छे. ए रीते मद करवाथी ते मरीचि नीच गोत्रकर्म बांधतो हवो ॥ यतः ॥ जातिलाभकुलैश्वर्य, बलरूपतपःश्रुतैः ॥ कुर्वन् मदं पुनस्तानि, हीनानि लभते जनः ॥ १ ॥ ए कर्म मरीचिने भवे बांध्युं. ते श्रीवीरस्वामीना भवमां पण अछेराभूत ब्राह्मणने कुले प्रभु उपज्या. ए कथा श्रीहेमचंद्राचार्यकृत श्रीवीरचरित्रमां छे.

हवे चोथा ऐश्वर्य मद उपर दशार्णभद्र राजानुं दृष्टांत कहे छे.

॥ दशार्णपुर पाटणने विषे दशार्णभद्र राजा राज्य करे छे. त्यां एकदा श्रीवीरस्वामी दशार्ण पर्वते आवी समोसर्या. वनपालके राजाने वधामणी दीधी. ते सांभली हर्ष पामीने राजाए आसनथी उठी उत्तरासंग करी परमेश्वरनी सन्मुख सात आठ पगलां भरीने श्रीवीतरागने विधिपूर्वक वंदना करी. पाछा सिंहासने बेसी वधामणियाने महादान आपीने विचार्युं के, प्रभाते जगद्गुरुने जेम कोइए न वांद्या होय ते रीते हुं वांदीश. एवुं चिंतवी रात्रिने विषे नगर शणगार्युं, पताकाउ उभी करी, हाटे शोभा करी, सुगंधी पाणीए धरतीने विषे छंटकाव कराव्यो, रत्ननां तोरण बंधाव्यां. पुत्तलियो सहित एवा मंचातिमंचनी श्रेणी विराजित करी, स्थाने स्थाने कृष्णागरु प्रमुखनी धूपघटी प्रकट करावी. स्थानके स्थानके नाटक मंमाव्यां.

प्रातःकाले शणगार करी राजा गंधहस्ति उपर बेसी सर्व सामंते परिवर्यो, सर्व ऋद्धिसहित तथा जेणे रूपे करी इंद्राणी सरखीने पण जीती छे एवी पांचसे अंतेउरी, प्रत्येके शिबिकारूढ थकी साथे चालती, तथा अढार हजार हाथी, चोवीश लाख घोमा, एकाणुं क्रोम पायदल अने एकवीश हजार रथ इत्यादिक परिवारे परिवर्यो. सर्व जगत्‌ने तरणा बरोबर गणतो, नगरमांथी श्रीमहावीर परम गुरुने वांदवाने नीकल्यो. पगले पगले वाजिंत्र. गीत अने नाटक जोतो थको, याचकोने यथाइच्छाए दान देतो, अनुक्रमे दशार्ण नामे पर्वतनी पासे पहोंच्यो. प्रभुने देखी हाथी थकी हेठो

उतरी समवसरणमां पेसवानी विधिए पेसीने त्रण प्रदक्षिणा दइ वीत रागने नमस्कार करी यथोचित स्थानके बेठो.

एवा अवसरे सौधर्मेंद्र ज्ञाने करी तेने देखीने चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको विचरतो हवो के, अहो! विश्वपूज्यने पूजवानो ए राजाने अत्यंत राग छे! पण हा इति खेदे! माने करी दूषित छे ! जे कारण माटे सर्व सुरासुरना इंद्र मलीने पोतानी सर्व ऋद्धिए करी समकाले पूजा करे, तो पण श्री परमेश्वर देव अनंतगुणी न पूजाय कारण के गुण अनंत अने पूजा तो मानोपेत छे, ते माटे ए राजानुं मान मूकाववानो यत्न करुं.

आ प्रमाणे चिंतवी ऐरावण देवता पासे चोसठ हजार चालता पर्वत सरखा हाथी कराव्या. ते एकेक हाथीने पांचसे ने बार मस्तक छे, एकेक मुखे आठ आठ दंतूशल छे. सर्व मली एक हाथीना (४०९६) दंतूशल थाय. ते एकेक दंतूशले आठ आठ वावडियो करी. ते वावडियो (३२७६८) थइ. एकेक वावडीने विषे आठ आठ कमल छे, ते कमल सर्वे (२६२१४४) थयां. एकेक कमलने विषे लाख लाख पांखडी ते पांखडीयो सर्वे (२६२१४४०००००) छवीशशे क्रोड, एकवीश क्रोड ने चुम्मालीश लाख थाय. ते कमलना वचमां कर्णिका, ते उपर एकेको प्रासाद, ते प्रासादने विषे इंद्रमहाराज आठ अग्रमहिषीयुक्त बेठा थका कमलना पत्र पत्रने विषे जे नाटक थाय छे, ते जुए छे. ए एक हाथीनी रीति कही, ए रीते चोसठ हजार हाथीने परिवारे इंद्र आव्या. ते चोसठ हजार ने पांचसे बारे गुणतां (३२७६८०००) मस्तक थाय, तेना दंतूशलनी संख्या (२६, २१, ४४०००) तथा (२०,९,७१ ५२०००) बसे क्रोड, नव क्रोड, एकोतेर लाख ने बावन हजार एटली वावडी थाय, तथा (१६७७७२१६०००) सोलसे ने शित्तोतेर क्रोड, बोतेर लाख ने सोल हजार एटली कमलसंख्या जाणवी, अने कमल जेटलीज इंद्रनी संख्या पण जाणवी, तेथी वली इंद्राणीनी संख्या आठगुणी जाणवी. इत्यादिक ऋद्धिए करी इंद्र महाराज श्रीजिनराजने नमस्कार करवा आव्या. ते इंद्र हाथी उपर बेठाथका परमेश्वरने प्रदक्षिणा दइ वांदता हाथीना आगला बे पग पत्थरमां मग्न थया, ते कारणे गजाग्रपद एवे नामे ते तीर्थ कहेवाणुं.

हवे दशार्णभद्र राजा सौधर्मेंद्रने देखीने चिंतववा लाग्यो के, अहो

इंद्रनुं रूप ! अहो ऋद्धि ! अहो इंद्राणीनो समूह !! अहो जक्ति ! अहो शक्ति ! जे वस्तु देखीए ठीए, ते सर्व आश्चर्यकारी ठे, हे हे ! धिक्कार पमो मने ! कूवाना देमकानी पेठे में फोकट ऋद्धिनो अहंकार कर्यो, तेथी हुं लघुता पाम्यो. तेमाटे ए अनर्थनी दायक लक्ष्मीए सर्युं. एम विचारी ते राजाए पंचमुष्टि लोच करी श्रीमहावीर पासे दीक्षा लीधी.

तेवारे इंद्र महाराजे विचार्युं के, हुं हार्यो. महाराथी ए चारित्र न ले वाय. एम चिंतवी दशार्णजद्र मुनिने नमस्कार करीने बोल्यो, हे राजर्षि ! तमे धन्य ठो, दुःखे करी पूराय एवी तमे पोतानी प्रतिज्ञा पूरी करी ! एम वारंवार स्तवना करीने सौधर्मेंद्र स्वर्गे पधारता हवा. दशार्णजद्र राजर्षि पण चारित्र पाली घाति कर्म क्षय करी केवल ज्ञान पामी अघाति कर्म क्षय करी मोक्षे पधार्या ॥ इति वृंदारवृत्तौ ॥ ए ऐश्वर्यमदनी उपर कथा ॥

हवे पांचमा बलमद उपर श्रेणिक राजानुं दृष्टांत कहे ठे.

॥ जेम श्रेणिक राजाए सगर्जा मृगली बाणे करी हणी, अने पोताना बलनो गर्व कर्यो, तेथी नरकनुं आउखुं बंधाणुं. ए कथा परुघोपथी सांज लीने लखी ठे. पण कथावालो ग्रंथ सांजरतो नथी. अथवा बलना मदथी श्रीवीरस्वामीना जीवे नियाणुं कर्युं के, महारा तपफले करी हुं महा वीर्यवंत पराक्रमी थजो. तेथी त्रिपृष्ठ वासुदेव थइ नरके गया. इति बलमद.

हवे रूप मद उपर सनत्कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा कहे ठे.

॥ थोवेणवि सप्पुरिसा, सणंकुमारुव केइ बुज्झंति ॥ देहे खण परिहाणी, जंकिर देवेहिं से कहियं ॥ १ ॥ कुरुदेशने विषे हस्तिनागपुरे कुरुवंशनो अश्वसेन राजा राज्य करे ठे. तेने सहदेवी नामे पट्टराणी घणी शीलवंती, सौजाग्यवंती हती. एकदा तेनी कूखे गर्ज रह्यो. तेना योगे रात्रिमां गजवृषजादि चौद स्वप्न दीगं. अनुक्रमे संपूर्ण मासे पुत्रजन्म थयो. तेनुं सनत्कुमार नाम आप्युं. सामी एकतालीश धनुष शरीरमान, त्रण लाख वर्षनुं आउखुं, महारूपवंत जगत्मां एवुं उत्कृष्ट रूप कोइनुं नथी. अनुक्रमे ठ खंम साध्या. चौद रत्न, नव निधान. बत्रीश हजार देश, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोमा. चोराशी लाख रथ, ठन्नु क्रोम पायदल अने चोसठ हजार स्त्रियो इत्यादिक महाचक्रवर्त्तीनी पदवी पाम्यो त्यारे राज्याजिषेकनो अवसर थयो.

एवा समयने विषे सौधर्मेंद्र उपयोग दीधो के, सनत्कुमारने राज्याभिषेकनो अवसर छे, अने ए तो पूर्वभवे महारा सरखा सौधर्मेंद्र हता. एवो चित्तमां राग आणीने वैश्रमण देवने बोलावी कह्युं के, सनत्कुमार महारो बांधव छे, माटे एना राज्याभिषकने अर्थे हार, वनमाला, छत्र, मुकुट, चामरयुग्म, कुंडलयुग्म, पादपीठसहित सिंहासन अने पाडुका एटलां वानां लइ जइ भेटणुं मूकीने कहेजो के, शक्र तमने सुखशाता पूछे छे. ते वचन वैश्रमण देव प्रमाण करीने हस्तिनागपुरे आव्यो. वली इंद्रे अभिषेक महोत्सवने अर्थे अप्सराउ पण मोकली.

हवे वैश्रमण देव भेटणुं मूकीनें सनत्कुमारने कहेवा लाग्यो, हे स्वामिन् ! तमारा राज्याभिषेकने अर्थे शक्रे मुजने मोकल्यो छे. ते वात चक्रवर्त्तीए अंगीकार करी. त्यारे वैश्रमण देवे योजन प्रमाण मणिपीठ रच्युं. ते उपर रत्नमय मंडप रच्यो, तेना मध्य भागे मणिमय पीठिका रची. ते उपर सिंहासन रच्युं. त्यां बेसाडीने खीरसमुद्रना पाणीए रत्न कनकना कलशो भरी जय जय शब्द थते मांगलिकना गीत गाते, बहु वाजित्र वाजते, अभिषेक करता हवा. रंभा तिलोत्तमाउ पण सर्व अलंकारे विभूषित करती हवी, पछी घणा आडंबरे गजपुरमां प्रवेश कराव्यो. त्यां ते चक्रवर्त्ती मनुष्य संबंधी पंच विषयसुखनो अनुत्तर भोगी थको काल गुमावे छे.

एकदा सौधर्म सभाने विषे सौधर्मेंद्र सिंहासन उपर बेसी देवांगनानां नाटक जोता थका विचरे छे. एवा अवसरे एक संगम नामे देवता ईशान देवलोकनो वसनारो सौधर्मेंद्र पासे आवतो हवो. ते देवतानी कांतिए करी सर्व देवतानुं तेज नाश पामतुं हवुं. जेम सूर्यप्रभाए ग्रहगण अने तारा निस्तेज थाय, जेम गमे तेवा तार्किक होय पण जैन आगल निस्तेज थाय, ते रीते सर्व देवताउ उल्हाइ गया. हवे संगम देव त्यांथी गया पछी बीजा देवता सौधर्मेंद्रने पूछता हवा के, हे स्वामिन् ! एनुं आवडुं तेज केम छे ? त्यारे इंद्र बोल्या, एणे पाछले भवे आयंबिल वर्द्धमान तप मुनिराजपणे कर्युं हतुं. तेना प्रभावथी एवी रूपसंपदा ए पाम्यो छे. ते सांभली सर्व देवताए फरी पूछ्युं के, हे स्वामी ! हमणां एवो संपूर्ण रूपवान कोइ बीजो छे के नथी ? त्यारे इंद्र बोल्या के, हस्तिनागपुर नगरे सन

कुमार नामे चक्रवर्त्तीनुं तेज अने रूप देवताथकी पण अधिक छे, ते म हारा सरखाथी पण वचने कहेवाय नहीं.

ते इंद्रनी वातने बे देवता असद्दहता ब्राह्मणनां रूप करी चक्रीनुं रूप जोवा आव्या. तेमने प्रतिहारे रोक्या. पछी चक्रीनी आज्ञा लावीने मांहे पेसवा दीधा. ते वेलाए चक्रवर्त्ती स्नानने अर्थे सुगंधी द्रव्ये, सुगं धी तैले मर्दन करावे छे. सर्व आज्ञरण अलंकार उतार्यां छे. तोपण रूप अथाग छे. ते रूप देखी देवता घणो विस्मय पाम्या. चक्रीए पूछ्युं, रे ब्राह्मणो! श्या प्रयोजने इहां तमारुं आववुं थयुं? त्यारे विप्र बोल्या, तमारुं रूप त्रिज्ञुवनमां वर्णववा योग्य सांजल्युं हतुं. ते माटे जोवाना कौतुके आव्या हता. पण जेवुं सांजलता हता, तेथी अधिक दीठुं. त्यारे चक्रीए अतिरूपना गर्वे करी ब्राह्मणोने कह्युं, जो जो विप्रो! तमे शुं म्हारुं रूप दीठुं? जो रूप जोवुं होय तो थोमीवार थोजो, हुं ज्यारे न्हाइ, अलंकार पहेरी सज्ञामां बेसुं त्यारे म्हारुं रूप जोजो. ते सांजली विप्रे विलंब कर्यो. राजा पण शीघ्र स्नान करी अलंकार आज्ञरण पहेरी सिंहासने बेठा, ते वे ला ब्राह्मणोने बोलाव्या. त्यारे ते ब्राह्मणो चक्रीनुं शरीर देखी खेद पामता सता मुखे बोलवा लाग्या, अहो! मनुष्यनां रूप, लावण्य, यौवन क्षणमात्र तो रूमा देखीए, पण क्षणेकमां नहीं जेवा थइ जाय.

एवां वचन सांजली चक्रीए पूछ्युं, रे विप्रो! तमे एटलो खेद केम करो छो? अने म्हारुं शरीर केम निंदो छो? विप्र बोल्या, हे राजन्! देव तानां रूप अने यौवन छे ते तो ज्यारे देवता शय्यामां उपजे त्यांथी मां मीने छ मास आउखुं बाकी रहे, त्यांसूधी तेमनुं तेम रहे. पछी हानि पामे छे, अने मनुष्यने तो मध्य अवस्था थाय, त्यांसुधी तेज तथा यौव न वृद्धि पामे, अने पछी हानि पामे. परंतु तमारा रूपमां तो वली विशे ष आश्चर्य दीठुं के, हमणांज रूप दीठुं अने हमणांज हानि पाम्युं. त्या रे राजा बोल्या, रे विप्रो! तमे केम जाणो छो? देवोए शक्रप्रशंसा प्रमुख सर्ववृत्तांत कहीने वली कह्युं, हे चक्रिन्! तहारा शरीरने विषे सात महा रोग प्रगट थया छे ॥ उक्तं च योगशास्त्रवृत्तौ ॥ कुष्ठशोपज्वरश्वासारुचि कुक्षिदृग्वेदनाः॥ सप्ताधिसेहे पुण्यात्मा, सप्तवर्षशतानि सः ॥१॥ श्रीउत्तरा ध्ययनसूत्रटीकानो पण एज अज्ञिप्राय छे. तथा ऋषिमंमल टीकामां

वली आ प्रमाणे सात रोग कह्या छे ते कहे छे. ॥ यतः ॥ कंडू अन्नत्तस द्धा, तिव्वा वेअणाउ अछिकुछीसु ॥ कासं सासं च जरं, अहियासइ सत्तवाससाए ॥ १ ॥ इति ॥ तथा मरणसमाधिपयन्नामध्ये तो ॥ यतः ॥ सोलस रोगायंका, सहिया सइचक्किणा चउछेण ॥ वास सहस्स सत्तउ, सामन्नधुरं उवगएणं ॥ १ ॥ ए रीते सात हजार वर्ष सूधी सोल रोग सह्या. तथा उत्तराध्ययननी दीपिका मध्ये तो ॥ सप्तवर्ष सहस्राणि अष्टादश रोगान धिसेहे ॥ ए रीते सात हजार वर्ष पर्यंत अढार रोग सहन कर्या. इत्यादिक पाठनुं तत्त्व बहुश्रुत जाणे. एम चक्रवर्त्तीने मात्र रूपनो मद करतांज कर्म उदय थइ गयुं, माटे रूपमद न करवो. इहां एटलीज कथानुं प्रयोजन छे. तथापि प्रसंगागत विशेष कथा पण आगल लखीए छीए.

हवे चक्री पोतानुं शरीर विछाय देखीने चिंतववा लाग्यो के, अहो! अनित्यता संसारनी! अहो असारता शरीरनी! जे एटली वारमां शरीर विनाश पाम्युं. तेमाटे एने विषे प्रतिबंध करवो ते अयुक्त छे. रूप यौवननो अभिमान करवो ए महोटी मूर्खाइ छे. माटे हवे एनो त्याग करीने परलोकनुं साधन करुं. एम विचारी पुत्रने राज्ये थापतो हवो. ते जोइ ते बे देवता पण बोल्या के, अहो धीर पुरुष! तमे पूर्व पुरुषनो भलो मार्ग अंगीकार कर्यो. एम प्रशंसा करी ते देवता देवलोके जता हवा.

हवे चक्री पण सर्वसंग त्याग करी चारित्र अंगीकार करता हवा. त्यारे स्त्रीरत्न प्रमुख चौद रत्न, नव निधान, यक्ष देवता तथा लश्कर प्रमुख जे परिवार हतो ते सर्व साथे थयो. घणा विलाप करता हवा, चारे तरफ विंटाइने रह्या. सनत्कुमार ऋषि छठने पारणे गोचरीए नीकल्या. त्यां चणानां फोतरां अने बकरीना दुधनी छाश मली ते वावरीने वली बीजो छठ कर्यो, त्यारे सर्व रोग बहार नीकल्या, तेनी महावेदना भोगवता हवा. एम तप करतां थकां आमोसहि, खेलोसहि, विप्पोसहि प्रमुख सात लब्धियो उपजती हवी. तो पण शरीरनी शुश्रूषा कांइ पण करे नहीं.

वली एकदा सौधर्मेंद्र सभामां बेठा प्रशंसा करता हवा के, अहो! सनत्कुमार मुनिनी धीरता जूओ केवी छे के, रोगे कदर्थना पामे छे, तोपण तेनो उपचार करता नथी. ते वात नहि मानता बे देवता शबर वैद्यनां रूप करीने त्यां आव्या; अने कहेवा लाग्या के, हे भगवन्! त

मारा रोगनुं औषध करीए, रोग शमावीए; तो पण मुनि बोल्या नहीं फरी मुनिने पूछ्युं, त्यारे मुनि बोल्या के तमे द्रव्यरोग टालशो के भावरोग टालशो? वैद्य बोल्या के भावरोग तो अमे जाणता नथी. त्यारे चक्रीए पोतानुं थूंक लइ अंगुलिए चोपड्युं. एटले कनकवर्णी काया थइ गइ. ते देखाडीने कह्युं के, हे वैद्यो! आ द्रव्यरोग तो हुं पण टाली शकुं छुं. परंतु संसाररूप भावरोग टालवा समर्थ हो तो टालो.

ते सांभली देवता विस्मय पामीने कहेवा लाग्या के, ए भावरोग टालवाने तो तमेज परम वैद्य छो. एम प्रशंसा करी शक्रनो व्यतिकर संभलावीने चलितकुंडलाभरण थइ, देवतानुं रूप प्रकट करी, प्रणमीने स्वस्थानके गया. सनत्कुमार पण पचास हजार वर्ष लगी कुमरपणे रह्या, पचास हजार वर्ष लगी मंडलिक राजा रह्या, एक लाख वर्ष चक्रवर्त्तीपणे रह्या, लाख वर्ष साधुपर्याय पाल्यो, अंते समेतशिखरने विषे अनशन करी, आलोइ, पडिक्कमी, समाधिमां काल करीने सनत्कुमार नामे त्रीजे देवलोके देवतापणे उपज्या. त्यांथी च्यवी महाविदेह क्षेत्रने विषे मोक्षे जशे ॥ इति सनत्कुमार चक्रवर्त्तीनी कथा श्रीउत्तराध्ययनसूत्रादिकने विषे छे.

हवे तपमद उपर नंदिषेण मुनिनी कथा कहे छे.

कोइक गामने विषे कोइक ब्राह्मणे यज्ञ मांड्यो. त्यां तेणे एक चाकर राख्यो. ते चाकर कहेवा लाग्यो के, शेष भात उगरे ते मुजने आपो तो हुं रहुं, अन्यथा न रहुं. ते वात ब्राह्मणे कबुल करीने तेने यज्ञपाटकमां राख्यो. तिहां ते चाकर जे अन्न वधे ते पोते लइने साधुओने पडिलाभे. ते पुण्योदये करीने देवतानुं आउखुं बांध्युं. ते दास मरीने देवता थयो.

त्यांथी च्यवीने राजगृह नगरने विषे श्रेणिक राजानो नंदिषेण नामे पुत्र थयो. यज्ञकारक ब्राह्मण तो घणी योनिने विषे घणा भव भमीने सेचानक हाथी थयो. अनुक्रमे ते हाथी श्रेणिक राजाए पकड्यो, अने तेने आलान मूले बांध्यो. त्यांथी ते हाथी नाठो त्यारे सहु लश्कर मली तेने पकडवा गया, पण पकडाणो नहीं. परंतु त्यां ते हाथी नंदिषेणनां वचन सांभलीने शांत थयो. ते अवधिज्ञाने पाछला भव जाणतो हतो माटे आलानमूले बांध्यो थको रह्यो. ते हाथी राजा श्रेणिकनो पट्टहस्ती थयो.

एकदा भगवंत, जगद्गुरु, त्रिलोकीनायक एवा श्रीवीरवर्धमान स्वामी

जगृह नगरीने विषे आवीने समोसर्या. तेमने राजा तथा नंदिषेण प्रमुख वांदवाने गया. भगवंतनी देशना सांभलीने नंदिषेण प्रतिबोध पामतो हवो. पछी ते घणा आग्रहे करी माता पितानी आज्ञा लइ दीक्षा लेवा चाल्यो. ते वारे आकाशे देववाणी थइ के, रे वत्स ! अकाले चारित्र लेवा केम उज माल थाय छे ? हजी तुजने भोगकर्मफल घणां छे, माटे थोडो काल घरमां रहे, कर्मक्षय थया पछी दीक्षा लेजे, काल विना क्रिया फले नहीं. ते सांभलीने नंदिषेण विचारवा लाग्यो के, साधुनी संगते रहेतां मने भोग कर्मफल शुं करशे ? एम चिंतवी प्रभुजी पासे जतो हवो. प्रभुए अटकाव्यो छतां पण पराणे दीक्षा अंगीकार करतो हवो. छठ अठम प्रमुख तपस्या करतो भुवनगुरु साथे ग्रामपुरनगरादिकने विषे विचरे. ते सूत्र अने अर्थ भ णतो, भावना भावतो, परीसह सहेतो थको रहे छे.

तेने भोगकर्मना उदयथी भोगनी इछा तो थाय, तो पण बलात्कारे रोकी राखे. तपस्याए करी शरीर अतिदुर्बल करे, इंद्रियोना विकार टा लवाने निरंतर स्मशानादिकने विषे जइ घोर आतापना ले, तो पण विष यविकार घणो जागे, तेवारे व्रतभंगना भयथकी शरीरबंध बांधवा मां ड्यो, ते बंध देवताए त्रोडी नाख्यो. वली शस्त्रे करी आत्मघात करवा मांड्यो, त्यारे देवताए शस्त्र बूंठां करी नांख्यां. विष खावा मांड्युं, तेवारे देवताए विषशक्ति अपहरी लीधी. वली अग्निमां पेसी बली मरवा मां ड्युं त्यारे देवताए अग्नि शीतल करी नाख्यो. वली पोते पर्वत उपर च ढी झंपापात करवा मांड्यो, त्यारे देवताए प्रगट थइने कह्युं के, महारुं वचन संभार. भोगकर्मफल भोगव्या विना तीर्थंकर सरखा पण छुटे न हीं, तो तुं श्यो फोकट विकल्प करे छे ? एम सांभली एकाकी विहार क रतो एक दिवसने विषे छठने पारणे गोचरी करवा चाल्यो. अनाभोग थ की वेश्याना घरमां जइ धर्मलाभ दीधो. त्यारे वेश्या बोली, अमारे धर्म लाभनुं तो प्रयोजन नथी, पण अर्थलाभ जोइए छीए. एवुं हास्यनुं व चन सांभलीने नंदिषेणे विचार्युं के, ए बापडी रांक मने हसे छे ! एम चिं तवी छापरेथी एक तरणुं ताण्युं एटले लब्धिए करी रत्ननी वृष्टि थती ह वी; तेवारे वेश्याने कह्युं के, तमारे अर्थलाभ थयो. एम कही तेना घर मांथी बहार नीकल्या, त्यारे वेश्या पण संभ्रमसहित पछवाडेथी दोडती

आवीने कहेवा लागी के, हे तपस्वि! ए व्रत मूको, अने महारी साथे जोग जोगवो; नहिं तो हुं निश्चये करी प्राणत्याग करीश. एम वारंवार ते वेश्याए प्रार्थना करे थके. जोगनां कटुक फल जाणतो थको पण जोग कर्मना वशथी वेश्यानुं वचन अंगीकार करतो हवो. त्यां वेश्याने घेर रहे तां थकां पण एवी प्रतिज्ञा करी के, महारे प्रतिदिन दश जणने प्रतिबोध देवो. जो दशने प्रतिबोधी न शकुं, तो फरी दीक्षा लेवी. एम करी साधुनो वेष मूकी वेश्याने त्यां रह्या. पण देवताए कहेलुं दीक्षानुं निषेध वचन त था प्रभुजीनुं वचन संजारे, वेश्या साथे जोग जोगवे, अने नित्य दश दश जणने प्रतिबोधीने प्रभुजी पासे मोकले एम करतां बार वर्ष वीत्यां.

एक दिवस नव जणने प्रतिबोध्या पछी दशमो एक सोनी आव्यो पण ते बूझे नही. एवामां रसोइ तैयार थइ, त्यारे वेश्याए विनंति क री के, हे प्रभु! जमवा उठो, रसोइ टाढामी थाय छे. तेने नंदिषेणे कह्युं के, महारो अभिग्रह पूरो थयो नथी. एम कही वली सोनीने विविध प्र कारनां वचनेप्रतिबोधेछे. एटलामां वली वेश्या आवीने कहेवा लागी के, एक रसोइ तो वगमी गइ. वली नवी रसोइ तैयार करी छे; माटे हवे विलंब न करो. नंदिषेण बोल्या के, दशमो पुरुष प्रतिबोध्यो नथी माटे आज दशमो हुं पोतेज दीक्षा लइश. एम कही दीक्षा लीधी. ग्रंथांतरे वे श्याए कह्युं के, उठो आज तमेज दशमा थाउ. एवुं वेश्यानुं वचन सांभली उठ्या. वेश्याए घणा विलाप कर्या पण ते गणतिमां आण्या नही, अने पोते श्रीवीरस्वामीनी पासे चारित्र लइ, आलोइ पमिक्कमीने देवलोके पधा र्या. ए नंदिषेणना बार वर्षमां प्रतिबोधेला जीव सर्व मली (४३१०ए) थाय. ॥ इति नंदिषेणकथा श्रीवीरचरित्रादि ग्रंथे छे ॥ ७ ॥

हवे श्रुतमद उपर थूलिजद्रजीनी कथा कहे छे.

॥ पाडलिपुर नगरे त्रण खंम धरतीनो धणी एवो नवमो नंद नामे राजा हतो. ते राजाने महाबुद्धिनो निधान कल्पकना वंशमां उपज्यो एवो श कमाल नामे मंत्रीश्वर हतो. तेनी लक्ष्मीवती नामे शीलवंती स्त्री हती. तेने एक स्थूलिजद्र अने बीजो सिरियो एवे नामे वे पुत्र थया. ते नगरमां जेणे रूपे करी इंद्राणीने पण जीती छे अने जगतना चित्तने वश करनारी एवी एक कोश्या नामे वेश्या वसे छे. ते वेश्या साथे श्रीथूलिजद्रजी नित्य

भोग भोगवतो त्यां रहे छे. एम ते वेश्याने घेर रहेतां बार वर्ष वही गयां.

एवा अवसरमां एक कवीश्वर, महावादी, वैयाकरणशिरोमणि एवो वररुचि नामे विप्र नित्य एकसो आठ नवां काव्य करीने नंदराजानी ओलग करे. ते सांभली राजा मंत्री सामुं जुए; पण मिथ्यात्वी जाणीने मंत्री तेनी प्रशंसा करे नही. त्यारे राजा पण तुष्टिदान दे नही. ते अभिप्राय ब्राह्मणे जाण्यो, त्यारे ते ब्राह्मण मंत्रीश्वरनी स्त्रीनी सेवा करवा लाग्यो. तेथी लक्ष्मीवतीए संतुष्ट थइने एक दिवसे तेने पूछ्युं. त्यारे विप्रे कह्युं, तमारो स्वामी महारा काव्यनी प्रशंसा करे, तो हुं दान पामुं. तेवारे स्त्रीए भर्त्तारने तेनां काव्यनी प्रशंसा करवा कह्युं. प्रधान बोल्या, हुं मिथ्यात्वीनी प्रशंसा केम करुं ? तो पण स्त्रीए घणो आग्रह करवाथी प्रधाने मान्युं; कारण के अंध, स्त्री, बाल अने मूर्ख ए चारनो आग्रह बलवंत होय छे.

पछी ते विप्रे राजाना मुख आगल काव्य कह्यां. त्यारे मंत्रीश्वर बोल्या के, ए सुभाषित रूडां छे. ते सांभली राजाए एकसो आठ दीनार आप्या, ते दिवसथी मांडी निरंतर एकसो आठ सोनैया तेने राजा आपे. एक दिवस मंत्रीए राजाने पूछ्युं के, हे राजन् ! आ सोनैया तमे केम आपो छो? राजाए कह्युं के, तमे प्रशंसा करी माटे आपुं छुं. अन्यथा पूर्वे केम न आप्या ? मंत्री बोल्या, में एनी प्रशंसा तो करी नथी, में तो मात्र पूर्वनां काव्य वखाण्यां हतां, ए तो पूर्व पुरुषोनां जोडेलां काव्य ते तेणे पोते जोडेलां छे एवुं जुठुं अभिमान धरीने तमारी आगल कहे छे. राजा बोल्यो, ए वात केम मनाय ? मंत्री बोल्यो, महारी दिकरीउने पण ए काव्य आवडे छे. तेनी परीक्षा तमोने प्रातःकाले करी देखाडीशुं.

हवे ते मंत्रीश्वरने सात पुत्रीओ छे ॥ यतः ॥ जक्खा य जक्खदिन्ना, भूआ तह चेव भूअदिन्ना य ॥ सेणा वेणा रेणा, भयणीउ थूलिभद्दस्स ॥ १ ॥ तेमां पहेली कोइ पण काव्य जो एकज वार सांभले तो तेने मुखपाठ थइ जाय एवी डाही छे, बीजीने बे वार सांभले एटले आवडे, त्रीजीने त्रणवार सांभले एटले आवडे, एम सातमीने सात वार सांभले एटले आवडे. पछी प्रधाने ते साते पुत्रीयोने पर्यंचने आंतरे राजसभामां बेसारी; अने जेवखते वररुचीए एकसो आठ काव्य नवां जोडीने कह्यां, तेवखते यक्षाए ते तरत कही देखाड्यां; पछी बीजीए कह्यां, पछी त्रीजीए क-

थां, एम अनुक्रमे सातमीए कह्यां. ते सांजली राजाने रीस चढी, त्यारे निषेध कर्यो के, ब्राह्मणने कांइ आपशो नही. हवे वररुचीए गंगामध्ये ज इने यंत्र कर्युं. तेमां एकसो आठ सोनैयानी पोटली बांधी मूके. प्रातःका ले गंगानी स्तुति करी पोताने पगे आक्रम करे, एटले पोटली पाणी उपर आवे तेवारे ते पोते तेने उपाडी ले. एम नित्य करे, ते जोइ लोक सर्व विस्मय पाम्या. ते वात राजाए सांजली मंत्रीने कही. त्यारे मंत्रीश्वर बोल्या, जो ए वात सत्य छे, तो प्रातःकाले जोवा जइशुं राजाए पण मान्युं.

हवे मंत्रीश्वरे छानो दूत मूक्यो, ते सरने थांजे छुपीने पंखीनी पेठे रह्यो. जेवारे ते ब्राह्मणे सोनैयानी ग्रंथि घाली, तेवारे ते चर पुरुषे दीठी. ते ब्राह्मण गयो त्यारे ते ग्रंथि चर पुरुषे काढीने छानी मानी जइ मंत्रीश्वरनेआपी

प्रातःकाले मंत्रीश्वर राजाने तेडी गंगाने कांठे जोवा गया. वररुचीए पण प्रातःकाले आवी गंगानी स्तवना करी, पगे करीने यंत्रचालना घणीए करी पण ग्रंथि आवी नही!! त्यारे हाथ घाली खोलवा लाग्यो, पण जडी नही, तेथी मौनपणे रह्यो. ते जोइ प्रधान बोल्यो के, आज गंगाजी केम सोनैया आपतां नथी? हे मूढ! आगलथी गंगामांहे ग्रंथि घाली ते तो म्हारी पासे छे. माटे हवे शुं खोले छे? ले आ त्हारी गांठडी ठलव! एम कहीने गांठडी आपी. ते देखीने तेने मरणथकी पण वधारे दुःख लाग्युं. प्रधान राजाने कहेवा लाग्यो, हे महाराज! लोकने ठगवाने माटे आगला दिवसनी सांजे घाली जाय छे, अने सवारे आवी काढे छे. राजा ए कह्युं के, तें जलुं कपट जाएयुं. पछी सौ पोतपोताने घेर आव्या.

हवे वररुचि हृदयमां घणो द्वेष राखे, मंत्रीनां छिद्र खोले, मंत्रीश्वरना घरनी वात दासी प्रमुखने पूछ्यां करे. एक दिवस दासीए कह्युं के, मंत्री ना पुत्र सिरियानो विवाह छे, माटे राजा जमवा आवशे. तेने जेट करवा सा रु शस्त्रादिक थाय छे. ते वात सांजली विप्रने छल जड्युं. तेवारे न्हानां छोकरांने चणा प्रमुख खावा आपीने जणावतो हवो के, "जे सकडाल करे छे ते नंदराजा जाणतो नथी. सकडाल तो राजाने मारीने सिरिया ने राजा करशे." ते छोकरा पण गाम गाम एम कहेतां फरे. अनुक्रमे परं पराए ए वात राजा सूधी आवी, त्यारे राजा विचारवा लाग्यो के, बालक बोले ते साचुं थाय ॥ यतः ॥ बालका यत्र जापन्ते जायन्ते

तः ॥ औत्पातिकी च या भाषा, सा भवत्यन्यथा नहि ॥ १ ॥ हवे तेनी प्रतीत करवा माटे मंत्रीश्वरने घेर खबर काढवा एक पुरुष राजाए मोकल्यो. ते पुरुषे पाछो आवीने दीठुं तेवुं राजाने कह्युं. ते वात राजाए धारी राखी. जेवारे मंत्रीश्वर राजा पासे सलाम करवा आव्यो, त्यारे राजा अवलुं मुख करीने बेठो. एवो राजानो भाव जाणीने मंत्री घेर आव्यो. सिरियाने बोलावी कह्युं के, राजाने काने कोइक वैरी लाग्यो छे, माटे राजानो आपणा उपर द्वेष थवाथी आपणा कुलनो उछेद करवा तत्पर थयो छे. माटे तुं जो म्हारुं वचन माने तो हुं कहुं तेम कर. ज्यारे हुं राजाने मुजरो करुं, त्यारे तुं तरवारे करी म्हारुं मस्तक छेदी नाखजे. ज्यारे राजा ठपको दे त्यारे कहेजे के, स्वामीनो अभक्त ते पिता पण इया कामनो? अने हुं तो घरडो छुं, चार दिवस रहीने पण मरवुं तो छेज; परंतु आम करीश तो आपणुं कुटुंब सर्व जीवतुं रहेशे. ते सांभली सिरियो गदगद वचने रोतो थको कहेवा लाग्यो के, हे तात! ए घोरकर्म चंडाल पण न करे, तो हुं केम करुं ? प्रधान बोल्यो, एवो विचार करीश तो सर्व कुटुंब घाणीमां पीलाशे, अने वैरी हसशे. ते माटे कुल राखतां म्हारो क्षय ते रूडो छे ॥ यतः ॥ त्यजेदेकं कुलस्यार्थे, ग्रामस्यार्थे कुलं त्यजेत् ॥ ग्रामं जनपदस्यार्थे, आत्मार्थे सकलं त्यजेत् ॥ १ ॥ तथा हुं गले तालपुट बांधीने राजाने मुजरो करीश, एटले तने पिता मार्यानुं पाप पण नही लागे. एम कहे थके सिरिये ते वचन अंगीकार कर्युं, अने पितानुं मस्तक छेद्युं. एटले राजाए कह्युं, हे भूंडा! ए काम शुं कर्युं? सिरियो बाल्यो, स्वामीद्रोही जाण्यो माटे मार्यो. स्वामीना अनुयायी काम करे, ते सेवक कहीए.

पछी सिरियाए प्रधाननुं मृतकार्य कर्युं, राजा सिरियाने कहेवा लाग्या के, तमारा बापनी मंत्रिमुद्रा तमे ल्यो. त्यारे सिरियो बोल्यो, महाराज! म्हारो वडेरो भाइ थुलिभद्र छे ते मुझने पिता बरोबर छे, ते अमारा पिताना हेतथी बारवर्ष थयां कोश्याने घरे भोग भोगवतो सुखे रहे छे, ते भाइ साथे हुं विचार करुं. तेने राजाए कह्युं के, आजनो आज विचार करो. त्यारे थूलिभद्रने बोलावी सर्व वात मांडीने कही. थूलिभद्रजी अशोकवाडीमां जइ विचार करवा लाग्या के, राजकाजमां शयन भोजन प्रमुख वखत उपर करी शकीए नही, स्त्रीनां सुख पण भोगवी शकीए नही, तथा

राजानां कामकाज करतां चाकिया लोक उपद्रव करे. वली पोतानुं द्रव्य तथा पोतानुं शरीर व्यय करीने राजानो स्वार्थ साधवाने यत्न करवो पडे, त्यारे पोतानाज आत्मसाधनने अर्थे यत्न कां न करीए ? एम चिंतवीने श्री थूलिभद्रजी पोतेज पोताना हाथे मस्तके लोच करता हवा. रत्नकंबलनां दशियानो उंघो कर्यो. पछी राजानी सभामां जइ धर्मलाभ दइने राजाने कह्युं के, में आलोच्युं. पछी जेम गुफामांथी सिंह नीकले, ए रीते राजसभा मांथी नीकल्यो. राजाए मनमां विचार्युं के, ए कपट करीने पाछो वेश्याने घेर जशे, तेमाटे राजा गोखमां वेसीने जोवा लाग्या के, ए क्यां जाय छे?

हवे स्थूलिभद्र वाटे जतां दुर्गंधि स्थानके पण नासिका मरडी नही. ते देखीने राजा माथुं धुणावतो हवो; अने मनमां चिंतववा लाग्यो के, अहो! ए तो भगवान् वीतराग थया देखाय छे! में मातुं चिंतव्युं ! स्थूलिभद्र पण श्रीसंभूतिविजय आचार्य पासे जइने दीक्षा अंगीकार करता हवा. पछी राजाए सिरियानो हाथ पकडीने बलात्कारे मंत्रिमुद्रा आपी.

सिरियो पण राजकाज चलावतो हवो. ते जाणे नवा शकडाल महेताज आव्या होय नहिं ! ते सिरियो महा विनीत स्थूलिभद्रना स्नेहथी नित्य कोश्याने घेर जाय, भाइनी स्त्री जाणीने तेनुं बहुमान करे; कोश्या पण स्थूलिभद्रना वियोगथी सिरियाने देखीने रुए. त्यारे सिरियो कहे के, शुं करीए! वररुचि ब्राह्मणे अमारो पिता मराव्यो, अने स्थूलिभद्र भाइ नो तमने तथा अमने वियोग कराव्यो. ते वररुचि तहारी बहेन जे उपकोश्या छे तेनी साथे हमणां रक्त छे. तेमाटे कांइक वैरनिर्यातननो उपाय विचारो अने उपकोश्याने कहीने एने मदिरापान करावो तो रुडुं थाय.

कोश्याए पण भर्त्तारना वियोगथी अने सिरियाना मोहदाक्षिण्यथी उपकोश्याने शीखवीने वररुचीने मदिरापान कराव्युं ! ! स्त्रीनो वशवर्त्ती प्राणी शुं शुं अकार्य न करे ? वली ते वररुचीथी अमात्यनो अभाव थयो, ते दिवसथी सिरियो पण राजानी सेवामां तत्पर रहे छे. एक दिवस प्रातःकाले उपकोश्याए आवी कोश्याने कह्युं के, आज वररुचिने मदिरा पाइ छे, ते वात सिरिए सांभलीने विचार्युं के, हवे पितानुं वैर लइशुं.

वररुचि पण निरंतर सभामां आवे. तेने राजा, दासी, मोहदासी सर्व घणो आदर करे. एकदा राजा, मंत्रीश्वरना गुण संभारवा लाग्यो, अने

सिरियाने गदगद वाणीए कहेवा लाग्यो के, म्हारो अमात्य शकमाल घ णो भक्तिवंत, घणो शक्तिवंत, इंद्र ने बृहस्पति सरखो हतो. ते सहेजे जेम तेम मार्यो गयो ! हा हा दैव ! ए तें शुं कर्युं ! अहो भाइ ! शकमाल वि ना सर्व सूनुं देखुं बुं. त्यारे सिरियो बोल्यो, हे महाराज ! हुं शुं करुं! ए सर्व मदिरानो पिनारो वररुचि पापी तेनां काम छे. ते सांभली राजा बोल्यो के, शुं वररुचि मदिरा पीए छे, ए वात साची छे ? त्यारे सिरियो बोल्यो, राजन् ! ए वात काले देखाम्भीश. पछी सिरिए पोताना माणसने शीखवी मूक्युं के, कचेरी मले ते वेलाए तुं एकेकुं कमल सहुने आपजे, अने वर रुचीने मींढलरसे करी तत्काल भावित करेलुं एवुं कमल आपजे. तेवारे ते पुरुषे तेमज कर्युं. त्यारे राजा प्रमुख कहेवा लाग्या के, अहो ! ए अ द्भुत सुगंध क्यांथी लाव्या ? एम करी नासिकाग्रे दीधां; वीप्रे पण सुंघ्युं, तेथी तेणे रात्रिए चंद्रहास मदिरा पीधी हती एटले वमन कर्युं ते जोइ स हुए वररुचिने धिग्धिग् करी सभामांथी काढ्यो. वररुचिए एक विप्र पासे जइ प्रायश्चित्त माग्युं. तेने विप्रे कह्युं के, तपाव्युं तरुवुं पान करे तो ए पाप टले. वररुचिए पण तेमज लोकलाजे तरुवुं पीधुं तेथी मरण पाम्यो.

हवे स्थूलिभद्र पण श्रीसंभूतिविजय आचार्य पासे चारित्र पालतां श्रु तसमुद्रना पारगामी थता हवा. ज्यारे चोमासुं आव्युं, त्यारे एक मुनिए गुरुने प्रणमीने एवो अभिग्रह लीधो के, हुं चार मास लगी सिंहगुफाने बारणे उपवास करी काउस्सग्गे रहीश. बीजो साधु बोल्यो के, हुं दृष्टि विष सर्पना बिलनी उपर चार महिना उपवास करीने काउस्सग्गे रहीश. त्रीजो साधु बोल्यो के, हुं उपवास करीने कूवाना भारवटीयानी उपर का उस्सग्गे रहीश. एवुं सांभली गुरुए पण योग्यता जाणी ते त्रणेने आज्ञा दीधी. एटले स्थूलिभद्रजी उठी वंदना करीने बोल्या के, हुं कोश्या नामे वेश्याने घेर चित्रशालानी याचना करीने तेमां रहीश, पण तपस्या करीश नही; षट्रस भोजननो आहार करतो चार मास पर्यंत अभिग्रह लइने रहीश. त्यारे गुरुए उपयोग दइने योग्य जाणी तेने आज्ञा आपी.

एम ते चारे मुनि आज्ञा लइने स्वस्वस्थानके गया. ते मुनि शीतल तीव्र त पस्यावंत देखीने त्यां वनना सर्प, सिंह अने अरहट्टना खेडु प्रमुख सर्व जीव शांत थता हवा. स्थूलिभद्र पण कोश्याने घेर आव्या. तेने जोइ कोश्या

पण हाथ जोडी सामी आवी उभी रही. मनमां विचार्युं के एणे व्रत तो लीधुं पण निर्वाह न थयो, माटे इहां आव्या छे. एम चिंतवीने कहेवा लागी के, हे स्वामिन्! आज्ञा करो, हुकम फरमावो, ते हुं करुं. आ शरीर, धन, परिवार, सर्व तमारुं छे. त्यारे स्थूलिभद्रजी बोल्या, मने चोमासुं रहेवा माटे तमारी चित्रशाली आपो. वेश्या बोली, स्वामी! सुखे रहो, पधारो. एम कही वेश्याए चित्रशाली तैयार करी, एटले श्रीस्थूलिभद्रजी पण कामना घरमां बलियो थइने जेम धर्म पेसे तेम चित्रशालीमां पेठा.

त्यां ते वेश्या षट्रस भोजन मुनिने वहोरावे. त्यार पछी सोले शणगार सजी मुनिने क्षोभाववा आवे, पूर्वला कामभोग संभारीने नवनवा कामविलास जे प्रमाणे शास्त्रमां कह्या छे ते प्रमाणे करे, तेथी ते मुनिराज क्षोभाय नही, एम निरंतर क्षोभावतां मुनिने तो उलटी ध्यानधारा वधती हवी. एवुं मुनिनुं निर्विकारीपणुं देखीने वेश्या पगे लागी. स्थूलिभद्रजीनी दृढता देखीने वेश्याए श्राविकापणुं अंगीकार कर्युं; अने एवो अभिग्रह लीधो के, कदाचित् राजा कोइनी उपर संतुष्ट थइ म्हारे घेर मोकले तो ते पुरुष छुटो, पण बीजो पुरुष म्हारे न कल्पे.

हवे चोमासुं उतरतां ते त्रणे मुनि गुरु पासे आव्या. तेमां प्रथम सिंहगुफावासी साधुने गुरुए कह्युं, अहो "दुकरकारक" तमे सुखेथी आव्या? एम कही कांइक आसन ऊंचुं कर्युं. वली बीजा बे साधुने पण गुरु एम ज कहेता हवा. पछी ज्यारे श्रीस्थूलिभद्र साधु आव्या त्यारे गुरु उभा थइने बोल्या के अहो! दुक्करकार! दुक्करकार! तमे सुखशाताए आव्या? एवुं सांभली पूर्वला त्रणे मुनि विचारवा लाग्या के, अहो! ए मंत्रिपुत्र छे माटे गुरु एनुं केटलुं बहुमान करे छे? जे माटे षट्रस आहारनुं भोजन करी ह्रष्ट पुष्ट थको आव्यो, तेने गुरु केटला वाना करे छे? तथापि कांइ फीकर नही, ए सर्व आवते चोमासे जाणीशुं. एम धारी अमर्ष धरतां आठ मास काढ्या. फरी चोमासुं आव्युं. त्यारे सिंहगुफावासी साधु गुरुनी पासे आवी प्रतिज्ञा करतो हवो के, कोश्या नामे वेश्याने घेर षट्रस आहार भोजन करीने हे भगवन्! हुं चोमासुं रहीश. त्यारे गुरुए ज्ञानना उपयोगे विचार्युं के, ए स्थूलिभद्रजी उपर ईर्ष्या लावीने बोले छे, पण एनाथी निर्वाह नही थाय! एम चिंतवी गुरु बोल्या, हे वत्स! ए अभिग्रह दुक्कर

डुक्कर छे; माटे न करो. स्थूलिभद्रजी मेरुनी पेठे ए अभिग्रह पालवाने स्थिरतावंत हता. त्यारे ते साधु बोल्यो के, महारे डुक्कर नथी तो डुक्करडुक्कर केम कहो छो ? माटे हुं अवश्य करीश. गुरु बोल्या के, पूर्वेला तपनो पण भंग थशे. कारणके शक्तिविना घणो भार उपाडीए तो शरीर भांगी पडे. तोपण ते गुरुनुं वचन अपमानीने वेश्याने घेर गया.

वेश्याए विचार्युं के, श्रीथूलिभद्रजीनी स्पर्द्धाए ए महात्मा आव्या छे, पण एने संसारमां पडता राखुं.एम विचारी उठीने प्रणाम कर्यो. मुनिए रहेवा माटे चित्रशाली याची, वेश्याए पण जग्या आपी, एटले मुनि त्यां रह्या. षट्रस आहारनी भोजन सामग्री वेश्याए तैयार करी, ते भोजन साधुए कर्युं.

हवे मध्यान्ह समये तेनी परीक्षा करवा वेश्या सोल शणगार सजीने आवी. मुनि तो देखतां मात्रमां क्षोभायमान थता हवा. तेवी स्त्री अने तेवुं भोजन ते कोने विकार न करे ? ते साधु कंदर्पे व्याकुल थयो थको वेश्याने भोगनी प्रार्थना करतो हवो. वेश्या बोली के, अमे तो धन होय तो वश थइए. मुनि बोल्या, अमारी पासे द्रव्य क्यांथी ? वेश्या बोली के, नेपाल देशनो राजा मुनिने रत्नकंबल आपे छे, ते लावो. मुनि पण नेपाल देशे रत्नकंबलने अर्थे चाल्या. चोमासानो काल छे, मार्गमां कचरा पाणी घणा छे; तो पण ते साधु जेम अंतरथी पोताना व्रतमां खलाया तेम बाह्यथी पण पगे पगे खलाता चाल्या. एम करतां त्यां रत्नकंबल पाम्या. तेने वांसनी लाकडीमां गोपवी वाटे पाछा आवतां चोरनी पल्लीमां एक सूडो हतो ते बोल्यो, "लक्षमायाति" एटले लक्षद्रव्य आवे छे. तेवारे पल्लीपतिए कोइ चाडीयो पुरुष झाड उपर बेठो हतो, तेने पूछ्युं के, शुं आवे छे ? ते पुरुष बोल्यो, एक भिक्षुक आवे छे. एवामां साधु त्यां आव्यो, तेने पल्लीपतिए तपासी जोयुं, पण कांइ दीठुं नही. त्यारे मुनिने मूकी दीधो. ते जोइ पंखी बोल्यो, " लाख जाय छे. " ते सांभली फरीथी ते पल्लीपतिए साधुने पकडीने पूछ्युं के, साचुं बोल, अमारो पंखी जूठुं बोले नही. साधुए पण जेवुं हतुं तेवुं कह्युं. पल्लीपतिए दया आणी जवा दीधो. अनुक्रमे पाडलीपुर आवीने वांसमांथी रत्नकंबल काढी वेश्याने आप्युं. ते वेश्याए लइने खालमां नाखी दीधुं. मुनि बोल्या, रे भूंडी ! घणो क्लेश खमी बहु मूल्युं रत्नकंबल में आण्युं, तेने तुं अपवित्र कचरा मांशुं नांखी दे छे ?

वेश्या बोली, रे मूढ ! तुं रत्नकंबलनी शोचना करे छे, पण गुणरूप रत्नम य पोतानो आत्मा ते नरकरूप कचरामां पडे छे, तेने केम नथी शोचतो ? ते सांजली मुनिने संवेग आव्यो; त्यारे ते कहेवा लाग्या के, हे वेश्या ! संसारमां पमतां तें मने बचाव्यो; हवे अतिचार पंक शोधवाने अर्थे हुं गुरुचरणे जश्श. हे निष्पाप ! तुजने धर्मलाज हो. कोश्या पण कहेवा लागी के, में ब्रह्मचारी थकां तमने खेद पमाड्यो, ते मने मिछा मिडुक्कडं हो. में तमने प्रतिबोधवा निमित्ते एटलां वानां कर्यां, ते हे रुषीश्वर ! तमे खमजो, अने हवे उतावला गुरु पासे जार्ज अने गुरुवचन करो. मुनि पण ते वचन प्रमाण करी श्री संजूतिविजय गुरु पासे गया, त्यां प्रायश्चित आलोचीने तप अंगीकार करता हवा.

हवे श्रीसंजूतिविजयजी पण अनशन करी देवलोके पधार्या. एक दिवसे राजा कोइ रथिक पुरुषनी उपर संतुष्ट थयो; तेवारे तेना मागवाथी तेने राजाए कोश्याने घेर उतारो आप्यो. हवे कोश्या तो एक थुलिजद्र शीवाय अन्य कोइ पुरुषने इछती नथी. ते माटे रथकार पुरुषनी आगल पण श्री थूलिजद्रजीना गुणवर्णन करती हवी. रथकारे पण घरनी वाकी मध्ये ढोलीए बेसीने वेश्यानुं चित्त रीजववा माटे पोतानुं विज्ञान देखाकवा आंबानी लुंब बाणे वींधी, पछी ते बाणना पूंखने विषे बीजुं बाण सांध्युं. वली बीजा बाणे ते सांध्युं, तेणे करी बेठां थकांज आम्र वृक्षनी लुंब तोमी कोश्याने आपी. त्यारे कोश्या पण पोतानुं विज्ञान देखाकवा माटे एक सरसवनो ढगलो करी ते उपर सूची मूकी पुष्पपत्रे ते सूइ ढांकीने ते उपर नाटक करती हवी, पण सूची विंधाणी नही, अने सरसव पण खस्या नहीं ते जोइ रथकार पुरुष कहेवा लाग्यो के, तहारी डुक्कर करणी देखीने हुं संतुष्ट थयो बुं; माटे कांइक माग, ते तुजने आपुं. त्यारे कोश्या बोली, शुं महारी डुक्कर करणी दीठी के, जे जोइने तुं महारी उपर रीजयो? अज्यासीने शुं डुक्कर छे ? ए तहारी तथा महारी बेउनी करणी कांइ पण डुक्कर नथी, पण जे थूलिजद्रे कर्युं ते डुक्कर छे. कारणके बार वर्षे मारे त्यां रही महारी साथे जोग जोगव्या, तेज चित्रशालीमां रही अखंक व्रत राखीने गया ! स्त्रीनी पासे एक दिवस पण रही न शकाय. ते श्रीथूलिजद्र चारमास पर्यंत अखंक व्रते रह्या. वली षड्रस जोजननो आहार करता तथा

डुक्कर छे; माटे न करो. स्थूलिभद्रजी मेरुनी पेठे ए अभिग्रह पालवाने स्थिरतावंत हता. त्यारे ते साधु बोल्यो के, म्हारे डुक्कर नथी तो डुक्करडुक्कर केम कहो छो? माटे हुं अवश्य करीश. गुरु बोल्या के, पूर्वला तपनो पण भंग थशे. कारणके शक्तिविना घणो भार उपाडीए तो शरीर भांगी पडे. तोपण ते गुरुनुं वचन अपमानीने वेश्याने घेर गया.

वेश्याए विचार्युं के, श्रीथूलिभद्रजीनी स्पर्द्धाए ए महात्मा आव्या छे, पण एने संसारमां पडता राखुं. एम विचारी उठीने प्रणाम कर्यो. मुनिए रहेवा माटे चित्रशाली याची, वेश्याए पण जग्या आपी, एटले मुनि त्यां रह्या. षड्रस आहारनी भोजन सामग्री वेश्याए तैयार करी, ते भोजन साधुए कर्युं.

हवे मध्यान्ह समये तेनी परीक्षा करवा वेश्या सोल शणगार सजीने आवी. मुनि तो देखतां मात्रमां क्षोभायमान थता हवा. तेवी स्त्री अने तेवुं भोजन ते कोने विकार न करे? ते साधु कंदर्पे व्याकुल थयो थको वेश्याने भोगनी प्रार्थना करतो हवो. वेश्या बोली के, अमे तो धन होय तो वश थइए. मुनि बोल्या, अमारी पासे द्रव्य क्यांथी? वेश्या बोली के, नेपाल देशनो राजा मुनिने रत्नकंबल आपे छे, ते लावो. मुनि पण नेपाल देशे रत्नकंबलने अर्थे चाल्या. चोमासानो काल छे, मार्गमां कचरा पाणी घणा छे; तो पण ते साधु जेम अंतरथी पोताना व्रतमां खलाया तेम बाह्यथी पण पगे पगे खलाता चाल्या. एम करतां त्यां रत्नकंबल पाम्या. तेने वांसनी लाकडीमां गोपवी वाटे पाछा आवतां चोरनी पल्लीमां एक सूडो हतो ते बोल्यो, "लक्षमायाति" एटले लक्षद्रव्य आवे छे. तेवारे पल्लीपतिए कोइ चाडीयो पुरुष झाड ऊपर बेठो हतो, तेने पूछ्युं के, शुं आवे छे? ते पुरुष बोल्यो, एक भिक्षुक आवे छे. एवामां साधु त्यां आव्यो, तेने पल्लीपतिए तपासी जोयुं, पण कांइ दीठुं नही. त्यारे मुनिने मूकी दीधो. ते जोइ पंखी बोल्यो, "लाख जाय छे." ते सांभली फरीथी ते पल्लीपतिए साधुने पकडीने पूछ्युं के, साचुं बोल, अमारो पंखी जूठुं बोले नही. साधुए पण जेवुं हतुं तेवुं कह्युं. पल्लीपतिए दया आणी जवा दीधो. अनुक्रमे पाडलीपुर आवीने वांसमांथी रत्नकंबल काढी वेश्याने आप्युं. ते वेश्याए लइने खालमां नाखी दीधुं. मुनि बोल्या, रे भूंडी! घणो क्लेश खमी बहु मूल्यनुं रत्नकंबल में आण्युं, तेने तुं अपवित्र कचरा मांशुं नांखी दे छे?

वेश्या बोली, रे मूढ ! तुं रत्नकंबलनी शोचना करे छे, पण गुणरूप रत्नम य पोतानो आत्मा ते नरकरूप कचरामां पडे छे, तेने केम नथी शोचतो ? ते सांजली मुनिने संवेग आव्यो; त्यारे ते कहेवा लाग्या के, हे वेश्या ! सं सारमां पमतां तें मने बचाव्यो; हवे अतिचार पंक शोधवाने अर्थे हुं गुरुचरणे जइश. हे निष्पाप ! तुऊने धर्मलाज हो. कोश्या पण कहेवा लागी के, में ब्रह्मचारी थकां तमने खेद पमाड्यो, ते मने मिछा मिडुक्कडं हो. में तमने प्रतिबोधवा निमित्ते एटलां वानां कर्यां, ते हे रु षीश्वर ! तमे खमजो, अने हवे उतावला गुरु पासे जाउ अने गुरुवचन करो. मुनि पण ते वचन प्रमाण करी श्री संजूतिविजय गुरु पासे गया, त्यां प्रायश्चित आलोचीने तप अंगीकार करता हवा.

हवे श्रीसंजूतिविजयजी पण अनशन करी देवलोके पधार्या. एक दिव से राजा कोइ रथिक पुरुषनी उपर संतुष्ट थयो; तेवारे तेना मागवाथी तेने राजाए कोश्याने घेर उतारो आप्यो. हवे कोश्या तो एक थुलिजद्र शीवाय अन्य कोइ पुरुषने इबती नथी. ते माटे रथकार पुरुषनी आगल पण श्री थूलिजद्रजीना गुणवर्णन करती हवी. रथकारे पण घरनी वामी मध्ये ढोलीए बेसीने वेश्यानुं चित्त रीऊववा माटे पोतानुं विज्ञान देखामवा आंबानी लुंब बाणे वींधी, पछी ते बाणना पूंखने विषे बीजुं बाण सांध्युं. व ली बीजा बाणे ते सांध्युं, तेणे करी बेठां थकांज आम्र वृक्षनी लुंब तोमी कोश्याने आपी. त्यारे कोश्या पण पोतानुं विज्ञान देखामवा माटे एक स रसवनो ढगलो करी ते उपर सूची मूकी पुष्पपत्रे ते सूइ ढांकीने ते उप र नाटक करती हवी, पण सूची विंधाणी नही, अने सरसव पण खस्या नहीं ते जोइ रथकार पुरुष कहेवा लाग्यो के, तहारी डुक्कर करणी दे खीने हुं संतुष्ट थयो बुं; माटे कांइक माग, ते तुऊने आपुं. त्यारे कोश्या बोली, शुं महारी डुक्कर करणी दीठी के, जे जोइने तुं महारी उपर री ऊयो? अज्यासीने शुं डुक्कर छे ? ए तहारी तथा महारी बेउनी करणी कांइ पण डुक्कर नथी, पण जे थूलिजद्रे कर्युं ते डुक्कर छे. कारणके बार वर्ष मारे त्यां रही महारी साथे जोग जोगव्या, तेज चित्रशालीमां रही अखंम व्रत राखीने गया ! स्त्रीनी पासे एक दिवस पण रही न शकाय. ते श्रीथूलिजद्र चारमास पर्यंत अखंम व्रते रह्या. वली षट्रस जोजननो आहार करता

कामने जागृत करनारी चित्रशालीमां रहेता, पोतानी स्त्रीनी पासे वस्या. उप रांत वर्षाकाल, यौवनावस्था, पूर्वलो राग, एटलां वानांमांहेलुं जो एक वानुं बतुं थाय तो लोढानुं शरीर होय ते पण गली जाय, तो सर्व कारणनी शी वात ! ॥ यतः ॥ न डुक्करं अंबय लुंबतोमणं, न डुक्करं सरिसवनच्चिया ए ॥ तं डुक्करं तं च महाणुन्नावं, जे सो मुणीपमयवणंमि वुज्ञो ॥ १ ॥ कवयोऽपि ॥ गिरौ गुहायां विजने वनान्तरे, वा संश्रयन्तो वशिनः सहस्रशः ॥ हर्म्येऽतिरम्ये युवती जनान्तिके, वशीश एकः शकमालनन्दनः ॥ २ ॥ योऽग्नौ प्रविष्टोऽपिच नैव दग्धः, छिन्नो न खड्गाग्रकृतप्रचारः ॥ कृष्णाहिरन्ध्रेऽप्युषितो न दष्टो, नाक्तो जनांगारनिवासकोऽपि ॥ ३ ॥ वेश्या रागवती सदा तदनुगा षड्नीरसैर्जोजनं, शुभ्रं धाम मनोहरं वपुरहो नव्यो वयःसंगमः ॥ कालोऽयं जलदाविलस्तदपि यः कामं जिगायादरात्, तं वंदे युवतिप्रबोधकुशलं श्रीस्थूलिन्नद्रं मुनिम् ॥ ४ ॥ रे काम वामनयना तव मुख्यमस्त्रं, वीरा वसन्तपिकपंचमचंद्रमुख्याः ॥ त्वत्सेवका हरिविरंचिमहेश्वराद्या, हा हा हताश मुनिनापि कथं हतस्त्वम् ॥ ५ ॥ श्रीनंदिषेण रथनेमिमुनिश्वरादि–बुद्ध्या त्वया मदन रे मुनिरेष दृष्टः ॥ ज्ञातं न नेमिमुनिजम्बुसुदर्शनानां, तुर्यो नविष्यति निहत्य रणांगणे माम् ॥ ६ ॥ श्रीनेमितोऽपि शकडालसुतं विचार्य, मन्यामहे वयममुं नटमेकमेव ॥ देवोऽद्रिडुर्गमधिरुह्य जिगाय मोहं, यन्मोहनालयमयं तु वशी प्रविश्य ॥ ७ ॥

इत्यादिक श्रीस्थूलिन्नद्रजीना गुण वर्णन सांनलीने रथकार पुरुष बोल्यो, रे स्त्री ! ते स्थूलिन्नद्र महासत्त्वनो धणी कोण छे ? जेना तुं एटला गुण वर्णन करे छे. त्यारे वेश्या बोली, राजानो प्रधान शकमाल नामे हतो तेनो पुत्र स्थूलिन्नद्र तेने हुं वर्णवुं बुं. ते सांनली संत्रांत थयो थको रथकार बोल्यो, रे स्त्री! ते महामुनिनो हुं किंकर बुं. एम सांनली वेश्याए तेने संवेगमां आव्यो जाणी, धर्मदेशना दइने तेनी अनादिकालनी मोहनिद्रा टाली, त्यारे रथकार बोल्यो के, हे नद्रे ! तें मुजने नलो प्रतिबोध कर्यो; हुं पण ते मुनिने मार्गे चालीश. तें मुजने आज मार्ग देखाड्यो, तहारुं थाउं. तुं तहारो अन्निग्रह दृढ राखजे. एम कही सद्गुरु पासे जइने रथकारे पण प्रव्रज्या अंगीकार करी.

नगवान् श्रीस्थूलिन्नद्रजी पण तीव्र व्रत पालतां बार वर्ष डुकाल पड्यो.

ते महाविकराल डुकालने विषे साधुनो समुदाय मली समुद्रने कांठे जइने रहेतो हवो. ते दुःखे करी सूत्र गणी न शके, तेथी सर्व सूत्र वीसरी गयां. ॥ यतः ॥ अगणिज्जंति नासे विज्जा, दंमिज्जंति नासे पज्जा ॥ कुट्टिज्जंति नासे नज्जा, बहु बोलंति नासे लज्जा ॥ १ ॥ हवे डुकालने अंते पाडलिपुर नगरने विषे साधुनो समुदाय एकठो थयो. ते वखत जे साधुनी पासे अंग, अध्ययन, उद्देशादिक जे कांइ कंठाग्रे हतुं ते लीधुं. त्यारे अगीयार अंग तो मल्यां, पण दृष्टीवाद पूर्वमध्ये कांइए न जड्युं. त्यारे सर्व संघ नेगो थइने पूर्व विद्या मेलववाना निमित्ते चिंता करवा लाग्यो.

ते अवसरे नेपाल देशना मार्ग मध्ये रहेला एवा श्रीनद्रबाहुस्वामी पूर्वधर होवाथी तेमने तेडवा माटे श्रीसंघे मली बे साधुने मोकल्या. ते साधु त्यां जइ श्रीनद्रबाहुने नमस्कार करी हाथ जोडीने एम कहेता हवा के, श्रीसंघे तमने तेडवा माटे अमने मोकल्या छे. गुरु बोल्या के, में तो महाप्रणिधान मांड्यो छे ते बारवर्षे पुरो थाशे तिहांसुधी महाराथी अवाशे नही. ए महाप्रणिधान निपज्यां पछी जो कोइ कार्य आव्युं होय तो सर्व पूर्व सूत्र ने अर्थ सहित अंतर्मुहूर्त्तमां संपूर्ण गणी शकाय.

हवे ते मुनिए पाछा जइने श्रीसंघने ते वात कही. तेवारे श्रीसंघे वली बीजा बे साधुने मोकल्या. तेमने कहेवराव्युं के, तमे गुरुने पूछजो के जे श्रीसंघनी आज्ञा न माने तेने श्यो दंड थाय? ते कृपा करी कहो. त्यारे गुरु कहेशे के, तेने संघबहार करवो; त्यारे तमे सारी पेठे कहेजो के, ए दंडयोग्य तमे छो. ते साधुए पण त्यां जइने तेमज कह्युं. त्यारे आचार्य बोल्या के, श्रीसंघ एम करी शके ते वात महारे प्रमाण छे; पण श्रीसंघ महारा उपर प्रसाद करीने बुद्धिवंत साधुने जो इहां मोकले तो हुं तेमने नित्य सात वाचना आपीश. तेमां एक वाचना गोचरीथी आवीने आपीश, त्रण वाचना काल वेलाए आपीश, तथा त्रण वाचना सांजना पडिक्कमणा पछी आपीश. ए रीते पण संघकार्य थशे, अने महारुं कार्य पण नहि सीदाय. पछी ते मुनिए आवीने संघने तेमज विनंति करी. श्रीसंघे पण स्थूलिनद्र प्रमुख पांचशे मुनि नणनारा बुद्धिवंत जोइने मोकल्या. आचार्य पण सहुने नणावता हवा. पण ते साधु थोडी वाचना माटे नणतां उद्वेग पाम्या. एक श्रीस्थूलिनद्रजी टकी रह्या. ते नणतां नणतां आठ वर्षे आठ

पूर्व भएया. पछी आचार्यें पूछ्युं के, उद्वेग केम पामो छो ? त्यारे स्थूलिभद्रजी बोल्या के, हुं उद्वेग नथी पाम्यो, पण वाचना थोडी छे. त्यारे आचार्य बोल्या, हवे प्रणिधान प्रायः पूर्ण थयुं छे. पछी तमारी इछा प्रमाणे वाचना आपीशुं. स्थूलिभद्र बोल्या, हुं केटलुं भएयो अने केटलुं बाकी छे ? गुरु बोल्या, एक बिंदु जेटलुं तुं भएयो, अने समुद्र जेटलुं बाकी छे.

हवे ध्यान पुरुं थये थके बे वस्तु उणां दशपूर्व स्थूलिभद्रजीए संपूर्ण कर्यां, एटले विहार करतां करतां पाडलिपुर नगरने विषे भगवान् श्रीभद्रबाहुस्वामी उद्यानमां पधारता हवा. त्यारे यक्षादिक स्थूलिभद्रजीनी बहेनो साध्वीओ थइ छे ते वंदना करवा आवी. तेणीए गुरुने वांदीने पूछ्युं के, हे प्रभु! स्थूलिभद्रजी क्यां छे ? गुरु बोल्या, नहाना देवकुलमां छे. ते सांभली देवकुल तरफ चाली. एटले बहेनोने चमत्कार देखाडवा श्रीस्थूलिभद्रजी सिंहनुं रूप करी बेठा. ते रूप देखी बहेनो बीहीनी थकी पाछी आवी गुरुने कहेवा लागी के, वडा भाइने तो सिंह भक्षण करीने त्यां बेठो छे;ते सांभली आचार्यें उपयोग दीधो, अने फरी कह्युं के, ते तमारा महोटा भाइ छे, पण सिंह नथी, माटे जइने वांदो; त्यारे ते साध्वीउंए फरी त्यां जइ भाइने मूलगे रूपे देखी वंदना करी. पछी पोतानी कथा कहेती हवी के, आपणा भाइ सिरिये अमारी साथे दीक्षा लीधी, परंतु एकासणुं करवाने पण असमर्थ होवाथी एक दिवस पर्युषण पर्वने दहाडे में कह्युं के, आज पोरिसी करो, ते तेमणे करी. पहोर पूर्ण थयो त्यारे में कह्युं के, आ पर्व दोहिलुं छे माटे पूरिमड्ढ करो; ते पण कर्युं. एम करतां अपरार्द्धनुं पच्चरकाण कराव्युं. में कह्युं एटलो काल तो सुखे जशे, ते पण कर्युं. पछी अवसरे वली पण में कह्युं के, हवे रात्रि ढूकडी छे, उंघमां रात्रि जशे माटे उपवास करो. तेवारे उपवास पण कर्यो. रात्रिए देवगुरुने संभारतां क्षुधाए पीड्यो थको मरीने देवलोके गयो. माटे मने ऋषिघातनुं पाप लाग्युं तेनो पश्चात्ताप करती श्रीसंघपासे प्रायश्चित्त माग्युं. त्यारे संघे कह्युं के, तमारो शुद्ध भाव छे, तेथी प्रायश्चित्त न आवे. में कह्युं के, जो साक्षात् परमेश्वर मने कहे तो शाता थाय, अन्यथा नहि. ते सांभलीने संघे काउस्सग्ग कर्यो, शासन देवता आव्या, तेणे संघने कह्युं के, कहो शुं करुं ? संघे कह्युं के, यक्षाजीने श्रीजिनेश्वर पासे लइ जाउ. त्यारे शासन देवी बोल्या

के, हुं निर्विघ्नपणे जइ शकुं, माटे तमे काउस्सग्गमां रहेजो. ए वातनी संघे हा कही, त्यारे शासनदेवी मने श्रीसीमंधरस्वामी पासे लइ गया. में श्रीपरमेश्वरजीने वंदना करी. प्रभुजी बोल्या के, भरतक्षेत्रथी आ आर्या आव्या छे, ते निर्दोष छे. ते सांभलीने महारो संदेह टल्यो, श्रीसंघनी समक्ष कृपा करीने प्रभुजीए मने चार अध्ययन आप्यां. शासनदेवता पाछां मने महारे स्थानके लाव्या. एक भावना अध्ययन, बीजुं विमुक्ति अध्ययन, त्रीजुं रतिकला अध्ययन, अने चोथुं विविक्तचर्या अध्ययन, ए चारे अध्ययन में एक वाचनाए ग्रह्यां. श्री संघनी आगल वात कहीने ए चारे अध्ययन कही देखाड्यां. तेमांना बे अध्ययन श्रीआचारांगजीनी चूलिकापणे थाप्या अने बे अध्ययन श्रीदशवैकालिकजीनी चूलिकापणे थाप्यां. एवुं कहे थके स्थूलिभद्रजीए आज्ञा दीधी. एटले साध्वी पोताने ठेकाणे आव्यां.

हवे स्थूलिभद्र पण गुरु पासे वाचना लेवा आव्या. गुरु बोल्या के, तुं वाचनाने अयोग्य छे. ते सांभलीने स्थूलिभद्रे पण दीक्षा दिवसथी मांकीने पोतानो अपराध विचार्यो, पण कोइ अपराध दीठो नही. त्यारे गुरुने कह्युं के, स्वामी! महारो अपराध तो महारी नजरमां आवतो नथी. गुरु बोल्या, अपराध करीने वली मानतो नथी! त्यारे स्थूलिभद्र सिंहरूप संभारीने गुरुना चरणे मस्तक मुकी कहेता हवा के, हे स्वामिन्! हवे फरी एवुं नही करुं. ए महारो अपराध खमो. गुरु बोल्या, हवे तुं न करजे, पण ए काम कर्युं तेथी वाचना नहि आपुं. एम कहे थके स्थूलिभद्रजीए संघने विनंति करी गुरुने कहेवराव्युं; कारणके महोटा कोप्या तेने महोटा ज प्रसन्न करवा समर्थ होय! सूरि बोल्या, हवे बीजा पण आज पछी मंदसत्वना धणी थशे, माटे योग्यता नथी. बाकीनां पूर्व महारीज पासे रहो, एनो दंड तो बीजाने शिक्षा माटे छे. ते सांभली संघे घणो आग्रह कर्यो त्यारे गुरुए उपयोग दीधो. तेथी जाण्युं के, महाराथी पूर्व विछेद नही जाय, एम जाणी हवे कोइने भणावशो नही एवो श्रीस्थूलिभद्रजीने अभिग्रह करावीने थाकतां पूर्व तेमने भणाव्यां. इहां कोइ कहे छे के, सूत्रेज चार पूर्व भणाव्यां पण अर्थ न आप्यो. अनुक्रमे आचार्य पद भद्रबाहुस्वामीए स्थूलिभद्रने आप्युं. ए रीते स्थूलिभद्र जेवा मुनि पण श्रुत मद करवाथी भणवाने अयोग्य थया तो बीजानी शी वात? माटे श्रुतमद न

करवो. ए आठमा मद उपर कथा श्रीपरिशिष्ट पर्वणीमध्ये बे. इति ॥

हवे सामान्य मान उपर बाहुबलीनो दृष्टांत कहे बे.

श्रीरुषभदेवजीए दीक्षा लीधी, त्यारे जरतने विनीतानुं राज्य आप्युं. बाहुबलीने बहुलि देशनुं राज्य आप्युं; तथा बीजा अठाणु पुत्रने अंगवंगादि देश वहेंची आप्या. प्रजुने दीक्षा लीधां एक हजार वर्ष थयां. त्यारे जरतने चक्ररत्न उपज्युं, ब खंम साध्या, बीजा अठाणु जाइने आज्ञा मनावतां तेउं राज्य बांमी, श्रीरुषभ स्वामी पासे दीक्षा लइ केवलज्ञान पाम्या.

जरतचक्री ब खंड साधी, विनिताए आव्या, पण आयुधशालामां चक्र आवे नहि, त्यारे प्रधाने कह्युं के, तमारो जाइ बाहुबली तमारी आण मानतो नथी, माटे आयुधशालामां चक्र आवतुं नथी. जरते जाइ उपर दूत मोकल्यो. ते बहुलि देशने विषे गयो. त्यांनी स्त्रीयोए पूब्युं, तुं कोण बे? दूते कह्युं, हुं जरतनो दूत बुं, बाहुबली पासे जाउं बुं. त्यारे स्त्रीए कह्युं, जरत ते कोण बे? जरत तो अमारे कांचलिए बे. ते सांजली दूते चिंतव्युं के, इहांना लोक एवा डुर्दम बे, तो तेनो राजा केवो हशे? एम विचार करतो तिक्षशिला नगरीए पहोच्यो. त्यां बाहुबली राजा सजा जरी बेठा बे. तेना त्रण लाख पुत्र बे, तेमां महोटो सोमयशा बे. तेने वली चोराशी हजार स्त्री बे. तेना श्रेयांस प्रमुख बहोतेर हजार पुत्र बे. एम पुत्र पौत्रादिके परिवर्यो सूर्यनी पेरे देदीप्यमान बाहुबलीने देखी जयत्रांत थको दूत बोल्यो, हे महाराजा! तमारा जाइए तमने जुहार कह्यो बे; अने कह्युं बे के, चक्ररत्न आयुधशालाने विषे आवतुं नथी, माटे महारी आण दाण मानजो. ते सांजली त्रकुटी चढावी, रातां लोचन करी, बाहुबली बोल्या, अरे दूत! जरतने हजी लाज नथी? कारणके अठाणु जाइनुं राज्य लइ ब खंमनो धणी थयो, तो पण तेने तृप्ति न थइ? के जेथी हजु ते महारुं राज्य लेवा वांबे बे? ते दहाका विसरी गया के, न्हानपणमां रमतां दमानी पेठे उंचो उबालीने पमतो तेवारे हुं जाली लेतो, हुं तेनो तेज बुं. माटे राज्यनो खप होय तो वहेलो आवे एम कहेजे; पण आण तो श्रीतातजीनीज मानीश. एम कही दूतने निभ्रंबी काढ्यो. दूते आवी सर्व वात जरतने कही. त्यारे जरतचक्रवर्त्तीने क्रोध चढ्यो. पबी पोताना सवाक्रोम पुत्र बे, तेमां महोटो पुत्र आदित्ययशा बे, तेना वली महाजसा प्रमुख सवालाख पुत्र

छे, ते सहित पोतानी ऋद्धि लइ बहुलिदेशनी समीपे आव्या. बाहुबली पण पोतानुं कटक लइ सामा आव्या. मांहोमांहे युद्ध थयुं. तेमां घणा लोकनो संहार थवा मांड्यो. एम युद्ध करतां बार वर्ष थयां; त्यारे इंद्रे आवी बे भाइने समजावी दृष्टियुद्ध, वचनयुद्ध, बाहुयुद्ध, मुष्टियुद्ध अने दंडयुद्ध ए पांच युद्ध करवां ठराव्यां. ते पांचे युद्धमां भरत हार्या. त्यारे क्रोधने वश थइ भाइ उपर चक्र मूक्युं. ते चक्र पण बाहुबलीने प्रदक्षिणा दइ पाछुं भरत पासे गयुं. कारण के सगोत्रीने चक्र लागतुं नथी.

भरते विचार्युं के, अमोघ शस्त्र पण पाछुं फर्युं तेथी निश्चय ए महारुं राज्य लेशे. हवे भरते चक्र मूक्याथी बाहुबलीने पण क्रोध चढ्यो के ज्यारे एणे महारुं मस्तक छेदवानुं कर्युं तो हुं पण चक्रने अने चक्रवर्त्तीने मुष्टिए करी चूर्ण करुं. एम चिंतवी क्रोध चडावी मुष्टि उपाडी,एटले भरत पण सामो थयो. ते वखते बाहुबलीने विचार उपन्यो के, हा हा! भुंडुं थशे !!! ए मुष्टिये भरत मरशे, छखंड रंडाशे! ऋषभना वंशने कलंक लागशे !! लोकमां हाहाकार थशे!!!!! पण में मुष्टि उपाडी ते निष्फल केम जाय ? एम चिंतवी ते मुष्टिये मस्तकनो लोच कर्यो एटले देवताए वेष आप्यो. जय जय शब्द थयो. भरत पण पगे लागी अपराधनी क्षमा मागी पोताने स्थानके गयो.

बाहुबलीए विचार्युं के, महारा अठाणुं भाइ दीक्षा लइ केवली थया छे, तेथी म्हारे नहाना भाइउने वांदवुं पडे, माटे केवलज्ञान प्राप्त करी पछी भगवानना समवसरणमां जाउं, जेथी तेमने वांदवा न पडे. एवुं अभिमान राखी त्यांज काउस्सग्ग करी रह्या. वर्ष दिवस सुधी भूख तृषा खमी, पगे डाभ उग्या, वृक्षनी पेठे वेलडीये विंटाणा, कानमां पंखीए माला घाल्या, टाढताप खमता रह्या. वर्ष दिवसने अंते ब्राह्मीने श्रीऋषभदेव स्वामीए मोकली, तेणे आवी कह्युं के, हे वीर! गज थकी हेठा उतरो. ए वचन सांभली बाहुबलीए विचार्युं के, हुं तो गज उपर नथी चढ्यो, अने ए महासतीनुं वचन पण जुठुं न होय, एवुं विचारतां मनमां ज्ञान उपन्युं के, हुं अभिमानरूप हाथीए चढ्यो छुं; कारणके न्हाना भाइ तो परमगुणी थया. केवली थया, वीतराग थया, रत्नत्रयीरूप गुणे करी ते परम वडेरा छे, त्रिभुवनने वंदवा योग्य छे, तो अभिमान करवाथी मने आशातना लागी. त्यांजइने तेमने वंदना करुं. एम विचारी पग उपाडे छे के तरतज

नाए क्षपकश्रेणी मांझी घातिकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्या अनुक्रमे केवली पर्याय पाली मुक्ति पाम्या. माटे मान वडे धर्म न होय ॥ यतः ॥ धम्मोमएण हुंतो, तो नवि सीउन्हवायविझ्झडिउ ॥ संवछरमणसिउ, बाहुबली तह किलिस्संतो ॥ १ ॥ कारणके वर्ष दिवस सूधी माने केवलज्ञान अटकाव्युं. माटे मानथी विशेष वली बीजो शत्रु कोण छे ? ॥ इतिश्रीउपदेशमालायाम् ॥ हवे मानने वैरी कह्यो. माटे वैरीनो प्रतिपक्षी हेतु छे, माटे हेतु पूछे छे.

इहां "हियमप्पमाउ" ए पदनो अर्थ कहे छे. शिष्य पूछे छे के, हे स्वामिन्! वैरी तो मानने कह्यो त्यारे (हियं किं के०) हित ते शुं ? इहां किंशब्द पछवाडे छे ते लेवो. गुरु बोल्या के, हे शिष्य! (अप्पमाउ के०) अप्रमाद तेज हित छे. कारण के थोडा पण माठा अध्यवसाय करवा, ते प्रमाद रूपज छे माटे ते न करवा तेनुंज नाम अप्रमाद. ते अप्रमादनां दृष्टांत तो गौतम, सुधर्म, जंबू, प्रभव अने वयरस्वामी प्रमुख घणानां छे ते जाणवां. इहांतो व्यतिरेके चंदा अने सर्ग मातापुत्रनुं दृष्टांत कहे छे. कारणके थोडो प्रमाद पण महाअनर्थनुं मूल छे.

आज जंबुद्वीपना दक्षिणार्द्ध भरतने विषे उत्तरापथ देशमां वर्द्धमानपुर नगरमां अजितवर्द्धन नामे राजा राज्य करतो हतो. त्यां सद्ध एवे नामे गाथापति रहेतो हतो. तेनी चंदा नामे भार्या अने सर्ग नामे पुत्र हतो. ते पूर्वकृत कर्मे करी निर्धन छे. अनुक्रमे ते सद्ध मरण पाम्यो. केटलोएक काल गया पछी आजीविका पण दुःखे पूराय एवो वखत आव्यो. तेथी चंदा उदरभरण निमित्ते परघरने विषे काम करे; सर्ग पण साग प्रमुखनां इंधणां लावी आजीविका करे.॥यतः॥किं किं न कयं को को, न पछिउ कह कह ण णामियं सीसं॥ दुप्परउयरस्स कए, किं न कयं किं न कायवं ॥ १ ॥ एम करतां एक दिवसे तेना पाडोशी ईश्वरशेठने घेर तेनो जमाइ आव्यो छे. सर्गनी पण घेर आववानी वेला थइ छे; एवा अवसरे ईश्वर शेठे पाणी भरवा माटे चंदाने बोलावी; त्यारे चंदा पण पुत्र भूख्यो आवशे एवुं जाणी तेना सारु भोजन मूकी, कूतरा प्रमुखना भय थकी बारणे कडी चढावीने त्यां २. थोडी वेला पछी सर्ग आव्यो. तेणे इंधणां मूकी माताने खोली पण जडी नही; शींके जोयुं नही, एटले भूख तरश वडे पीडावाथी क्रोधवंत थयो. हवे चंदा पाणी तो भरी रही, पण शेठना माणस कामकाजमां व्यग्र हता

तेथी तेने कांइ आप्युं नहि. चंदाना मनमां घणो खेद उपन्यो. पछी घेर आवी एटले क्रोधथी सर्ग बोल्यो, अरे तने त्यां शुलिये दीधी हती के शुं? म्हारी भोजनवेला वीसरी गइ, हुं भूखे पीडा पामुं बुं. त्यारे ते पण दुःखी हती, तेथी बोली के शुं तहारा हाथ कपाणा हता के, शींकेथी लइने खाधुं नही ? एवी रीते बे जणने तथाविध वचन उच्चारतां हीणां कर्म बंधाणां.

एकदा कोइ कर्मविचित्रताए अगर भाविभावना योगे विशिष्ट फल थनार छे तेथी मानतुंग नामे आचार्य पासे ते बेहु जणे जैनधर्मनो बोध पामी श्रावकपणुं अंगीकार कर्युं. तेने घणा काल पाली वृद्धावस्थाए शुभ परिणामे बेहु जणे चारित्र लीधुं. अंते संलेषणा करी समाधिये मरण पामी देवलोके उपन्या. त्यां आयुष्य पूर्ण थये सर्गनो जीव च्यवीने जंबुद्वीपना भरतमां ताम्रलिप्ति नगरीए कुमारदेव नामे शेठने घेर तेनी भींजुआ नामे भार्यानी कूक्षीथी पुत्रपणे उपन्यो. तेनुं नाम अरुणदेव पाड्युं. ते अनुक्रमे योवनावस्था पाम्यो.

चंदानो जीव पण देवलोकथी च्यवीने पाडलापथ नगरे जसादित्य नामे शेठनी इलुआ नामे भार्यानी कुक्षीए स्त्रीपणे आवीने उपज्यो. तेनुं देयणी एवुं नाम पाड्युं. ते महोटी थइ, त्यारे भाविभावना योगे अरुणदेवने आपी. तेणे परण्या पहेलांज व्यापार माटे समुद्रगमन कर्युं. ते महाकडाह द्वीपे गयो, त्यांथी पाछा वलतां कर्मपरिणामनी विचित्रताए जहाज भाग्युं. पोते अने एक महेश्वर नामे बीजो पुरुष एक पाटीए वलग्या. पाटीयुं तरतुं तरतुं समुद्रने कांठे आव्युं. ते कांठे पाडलापथ नगरनुं उद्यान हतुं त्यां आव्या. पछी महेश्वर बोल्यो, हे कुमार! इहां तमारुं सासरुं छे, माटे गाममां जइये, अरुणदेव बोल्यो. हे आर्य ! आ अवस्थाए सासरे जवुं युक्त नथी. महेश्वर बोल्यो, जो एम छे तो तमे आ देवकुलमां वेसो, हुं चौटामांथी कांइक भोजन लइ आवुं. एम कही महेश्वर गाममां गयो. पाछलथी अरुणदेवने मार्गना खेदे देवकुलमां उंघ आवी गइ.

एवा अवसरमां देइणीए पाछला भवे पुत्रने कह्युं हतुं के, "तहारा हाथ कपाणा हता के?" ते वचनना कर्मनो तेने उदय आव्यो. ते उद्यानने विषे रही छे, त्यां तेने तस्करे ग्रही तेना हाथमां महामूल्यकनां कटकयुगल हतां. ते अर्द्ध काढ्यां, पण घणां आकरां हतां काढी न शकाया. तेथी तेनुं मुख बंध करी, छरीथी हाथ कापी

गल लइने नासवा मांड्युं. तेने उद्यानपालके दीठो. तेणे बूम पाडी, एटले कोटवाल आव्यो. ते चोरनी पाछल दोड्यो. चोर पण उतावले चालवाथी श्वासे भराइ गयो, शक्ति क्षीण थइ अने जाण्युं के, हवे आगल नहिं चाली शकुं. एटले पूर्वे देवकुल धारी मूक्युं हशे तेथी ज्यां अरुणदेव सूतो छे तेज देवकुलमां पेठो. एवा अवसरे अरुणदेव पण पूर्वभवे बोल्यो हतो के तने शूलिये दीधी हती के शुं? इत्यादिक वचननुं कर्म उदय आव्युं तेथी चोरे विचार्युं के, हवे बीजो उपाय नथी, तेथी कटकयुगल अने छरी ए बे वस्तु अरुणदेवनी पासे मुकी पोते शिखरमां संताइ गयो.

हवे अरुणदेव जाग्यो, दैवयोगे कडां अने छरी बंने पोते लीधां अने विचार्युं के, कोइ देवताए संतुष्ट थइने मने आप्यां हशे, माटे फांटमां घाल्यां. पण वली शंका उपनी के, देवे आपेलामां छरी केम होय? एम चिंतवे छे एवामां कोटवाल आव्यो, तेने देखी मनमां क्षोभ पाम्यो. कोटवाल बोल्यो, रे दुष्ट दुराचारी! हवे क्यां जइश? एवुं सांभलतां हाथमांथी छरी हेठी पडी. तेने कोटवाले पकड्यो त्यारे अरुणदेव बोल्यो के, हुं कडांनी वात जाणतो नथी. एटले कोटवालने रीस चढी ने तेने मारवा मांड्यो. भये करी पूरां गोपव्यां न हतां तेथी कडां हेठा पड्यां ते कोटवाले लीधां, अने निश्चय कर्यो के, एज चोर! पछी राजा पासे लाव्या. सर्व व्यतिकर राजाने संभलाव्यो. राजाने कांइपण शंका रही नही. तेथी हूकम कर्यो के, एने शूलियें चडावो. राज्यपुरुषोए वधस्थानके लावी तेने शूलिये चडाव्यो.

एवामां महेश्वर भोजन लइने आव्यो. देवकुलमां जोयुं तो अरुणदेवने दीठो नही. पछी ढूकडो आवी सर्व ठेकाणे जोयो, पण न जड्यो. महेश्वर आकुलव्याकुल थयो. पछी देवकुलनी समीपे मालीप्रमुखने पूछ्युं के, अरे पुरुषो! तमे एवा प्रकारना शेठना पुत्रने देवकुलमांथी जतो आवतो दीठो? त्यारे ते बोल्या, भाइ! कोइने दीठो नथी, पण हमणां एक चोर मार्यो गयो. तिहां कदापि कौतुक जोवा गयो होय तो होय. त्यारे महेश्वर क्रोध पामी बोल्यो, रे भद्र! क्यां ते स्थानक आव्युं? त्यारे मालीए मार्ग देखाड्यो, हृदय थकी महेश्वर त्यां गयो. तेणे शुलि उपर शरीर भेदावाथी दारुण अवस्था भोगवतो अरुणदेवने दीठो.

हवे महेश्वर पण हे श्रेष्ठिपुत्र! हे श्रेष्ठिपुत्र! एम कहेतो मूर्छा खाइ

ज्ञूमिये पड्यो. त्यां जे लोक जोवा आव्या हता ते लोके कौतुक अने अनुकंपाए आश्वासना करी पूब्युं, 'हे आर्य, ए श्रेष्ठिपुत्र कोण बे? त्यारे गद्गद वाणीए महेश्वर बोल्यो, 'अरे जाइ, ए कथा शी पूबो बो? ए कथा तो हवे पूरी थइ. ए तो ताम्रलिप्ति नगरीने विषे तिलकजुत एवो कुमारदेव नामे शेठनो पुत्र बे अने आ नगरमां वसनारा जसादित्यनो जमाइ बे, तेनुं जहाज जांग्युं, एटले परिवारथी वियोग पामीने आजज इहां आव्यो बे. में कह्युं के इहां तहारुं सासरुं बे. चालो आपणे तेने घेर जइये. त्यारे एणे कह्युं के, आ अवस्थाए सासरे केम जइये? त्यारे में कह्युं, आ देवकुलने विषे तमे रहो. हुं चौटेथी जोजन लावुं. एम कहीने हुं जोजन लेवा गयो. हुं पापकर्मा जोजन लइने आव्यो त्यारे सघले जोयुं पण में तेने न दीठो. अनुक्रमे मालीने पूबवाथी तेणे कह्युं के, हमणां चोर मार्यो गयो, ते त्यां जोवा गयो होय तो कोण जाणे? ए जोवा हुं इहां आव्यो. एटले तेने आ स्थितिमां दीठो. एम कहेतो कहेतो वली पृथ्वी उपर पड्यो. ते जेम तपावेली वेलुमध्ये मच्छ तरफडे, तेम तरफरुवा लाग्यो. वली ते उठी शिलावडे पोतानो वध करवा लाग्यो. एटले लोकोए तेने पकडी राख्यो. ए वात सर्वत्र प्रसिद्ध थइ. जसादित्ये पण ए व्यतिकर जाण्यो, त्यारे तेज वेला देइणीने लइने त्यां आव्यो. ते पण अरुणदेवने शूलिये देखी विलाप करवा लाग्यो. अहो! महारी अधन्यता! एम कहेतां देइणीसहित मूर्बा खाइने धरतीए पड्यो. परिजने आश्वासना करी, पबी जसादित्य बोल्यो के, काष्ठ लावो, महारे वली मरवुं बे. आ शोक संताप महाराथी खमाय नही. परंपराए ए वात राजाए पण सांजली. राजा कोटवाल उपर कोपायमान थयो. कोटवाल बोल्यो, 'महारो कांइ वांक नथी. में चोरने मुद्दा सहित पकड्यो बे. हुं कांइ ज्योतिषी नथी.' आथी राजाने प्रतीति थइ, राजा पण जसादित्यने प्रतीति कराववा निमित्ते वधस्थानके आवीने शेठने कहेवा लाग्यो, रे जद्र ! इहां अमारो वांक नथी, दैवनो वांक बे माटे मरवानो व्यवसाय न करो. दैवपरिणति एवीज होय बे. एम कही अरुणदेवने शूलियेथी उतार्यो.

एवा समये चार ज्ञानना धणी अमरेश्वर नामे आचार्य घणा जीवने प्रतिबोध देवानो अवसर जाणीने घणा साधु, घणा देवताए परिवर्या थकां त्यां पधारता हवा. तेमना प्रजावेज महेश्वरादिकना शोकनो अनुबंध विलय

जतो हवो. अहो! अपूर्व दर्शन थयुं. आ भगवंत प्रशांतने देवताए पूजित छे माटे धर्म सांभळीए, एवी बुद्धि थइ. देवताए पण धरती शुद्ध करी, सुगंधी पाणी वरसावीने सुगंधि कुसुमनी वृष्टि करी. सुवर्णकमल रच्युं. ते उपर बेसी गुरुए धर्मदेशना दीधी. "भो भो! देवाणुप्पिया, मोहनिद्रा छांडो, धर्म जागरणे जागो, प्राणातिपात प्रमुख अढार पापस्थानक परिहरो, क्षमाप्रमुखगुण अंगीकार करो, भाव शत्रु प्रमादने छांडो, प्रमादरसे वाह्यो जीव थोडा पण अनाचार दोषे घणाकाल दारुणविपाक वेदवा योग्य कर्म बांधे. तेने विपाके अरुणदेव अने देइणीनी पेरे शरीरसंबंधी अने मनसंबंधी घणां दुःख भोगवे." त्यारे राजा प्रमुखे पूछ्युं के, हे भगवन! एणे शुं दुष्कृत कर्युं हतुं? एटले गुरुए पूर्वनुं सर्व कथानक कह्युं. ते सांभळी, अहो! एटला दुष्कृतना एवा विपाक! तो बीजानी शी वात? एवुं विचारी पर्षदा वैराग्यवंत थइ.

एवामां अरुणदेव अने देइणी मूर्छा पामी, फरी चेतना पाम्या, जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, हृदयथी संक्लेश गयो, अने शुभ परिणाम वध्या. तेथी ते कहेवा लाग्यां के, "हे भगवन! जेम तमे कह्युं तेम अमे साक्षात् दीठुं. जिनधर्म अचिंत्य चिंतामणि रत्नसरखो पाम्यां. अमे सारीपेठे जाण्युं के, कर्मपरिणति एवीज होय छे. तेथी अमारुं सर्वे आर्त्तध्यान गयुं. अमने परम संवेग उपन्यो छे. ते माटे हवे अमने अनशन पच्चरकावो, अने जन्म, जरा, मरण, शोकना भय टालो." आचार्य भगवान् बोल्या, ए योग्य छे, एमज घटे छे, आ अवस्थाए विशुद्ध पच्चरकाण आवश्यक छे, ते भवनी परंपराने टाले, दुर्गति दूर करे, सद्गतिये पहोंचाडे, मनुष्यनां अने देवतानां सुखने सधावे, अने अनुक्रमे परम निर्वाणपद पमाडे. एम कही राजा अने शेठनी सम्मति लइ ते बेने अणसण पच्चरकावता हवा. तेणे अमरेश्वर आचार्यनी घणी स्तवना करी के, हे भगवन! अमारुं मनुष्यपणुं सुलब्ध थयुं के जेथी तमे धर्मसारथी मल्या, विचित्र कर्म परिणामने वश जे प्राणी थया छे तेना तमे परम वैद्य समान छो. हवे हे भगवन्! अमारे शुं करवुं? गुरु बोल्या के, "जे करवानुं हतुं ते कर्युं. वली विशेषे सर्व भावने विषे जे ममत्व छे ते दुःखनुं मुल छे तेने टालो, वली परमपदनुं कारण एवुं जे मैत्रिपणुं ते समस्त जीव उपर भावो, पूर्वे दुष्कृत कर्या होय, तेनी विशुद्ध भावे दुगंछा करो, तीर्थंकरनी प्ररूपेली ज्ञानदर्शनचारित्ररूप रत्नत्रयीनुं बहुमान करो, प्रमाद परिह-

रीने परम पदनुं स्वरूप चिंतवो,ते सर्व तेमणे यथाशक्तिए करवा मांड्युं.

ए अवसरे राजा परम संवेगे करी बोलतो हवो, हे जगवन्! एटला पापे तेना एवका विपाक आव्या तो अमने शुं निपजशे ? उद्दाम प्रमादने परवश थइ अणविचार्यां कामना करनारा अमारा सरखा प्राणीनी शी गति थशे ? गुरु बोल्या, हे राजन्! कर्मपरिणति एवीज बे.ए रीते थोडा प्रमादथी उपन्यां कर्मनां एवां अथवा एथी पण आकरां विपाक उदय आवे, अने घणां अधिक कर्म संच्यां होय तो तेथी वली नारकी तिर्यंचनां तीव्र डुःख पण जीव जोगवे. ते पण घणा काल सुधी जोगववा पडे, ते माटे जगद्गुरुए कह्युं बे के,सुख इब्रवारे थोको प्रमाद पण न करवो. वली ऊर खावुं ते रूकुं,व्याधिये शरीर तपाववुं ते रूडुं, अग्निमध्ये ऊीपलाववुं ते रूडुं, शत्रुनी संगत करवी ते जली, जुजंग जेगा वसवुं ते श्रेष्ठ; पण प्रमाद करवो ते रूडो नही; तेने तो महा डुःखदाइ जाणवो. पूर्वे सर्व विष प्रमुख जे कह्या ते तो मात्र एकज जवे डुःखना देनार बे,अने प्रमाद तो बहु जवे डुःखदायक बे. वली प्रमादना सामर्थ्यथी जीव आत्मकार्य न देखे, रजस वृत्तिये प्रवर्त्ते, अनागत काल न देखे, गुरुलाघव न विचारे, गुरुनुं बहुमान न करे, अनुक्रमे पापकर्म बांधीने तेना विपाके नरकादिकने विषे जाय. त्यां एवुं कोइ संक्लेशस्थानक नथी के जे प्रमादी प्राणी न पामे. त्यारे राजा बोल्यो, हे जगवन्! ए प्रमाद सेव्यो तेनो हवे शो उपाय ? गुरु बोल्या, सर्व आरंज अने परिग्रहनो त्याग करीने चारित्र अंगीकार करवुं. ए अप्रमादनुं जे आराधन ते हे राजन्!एकांते कर्म व्याधिनुं औषध बे, सर्व लोकमां अनिंदित, पंकित लोकने आनंदनुं उपजावनार, आ जव अने परजवने विषे विघ्नकष्टनुं टालनार बे, मिथ्यात्वने दूर करनार बे, ज्ञानपरिणतिने वधारनार बे,सकल कल्याणनुं साधन बे, परम आरोग्यताना सुखने उपजावनार बे. ए अप्रमादथी शीघ्र, निरतिचार चारित्र पालवा वडे पूर्वला महा प्रमादे करी संच्यां जे पाप ते क्षय थाय अने स्वजावे तेवा कारणने अजावे नवां कर्म न बांधे, त्यारे हे देवानुप्रिय! कर्मजाल खपावी, केवलज्ञान पामी अपुनरागमने सिद्धि वरे. ज्यां जन्म नही, जरा नही, रोग नही,शोक नही, संयोग नही, वियोग नही, एवुं निरुपम सुख पामे.

त्यारे राजा बोल्यो, हे स्वामी! शुं एणे अप्रमाद नहोतो सेव्यो के ए-

जतो हवो. अहो! अपूर्व दर्शन थयुं. आ भगवंत प्रशांतने देवताए पूजित छे माटे धर्म सांभलीए, एवी बुद्धि थइ. देवताए पण धरती शुद्ध करी, सुगंधी पाणी वरसावीने सुगंधि कुसुमनी वृष्टि करी. सुवर्णकमल रच्युं. ते उपर बेसी गुरुए धर्मदेशना दीधी. "भो भो! देवाणुप्पिया, मोहनिद्रा छांमो, धर्म जागरणे जागो, प्राणातिपात प्रमुख अढार पापस्थानक परिहरो, क्षमाप्रमुख गुण अंगीकार करो, भाव शत्रु प्रमादने छांमो, प्रमादरसे वाह्यो जीव थोका पण अनाचार दोषे घणाकाल दारुण विपाक वेदवा योग्य कर्म बांधे. तेने विपाके अरुणदेव अने देइणीनी पेरे शरीरसंबंधी अने मनसंबंधी घणां दुःख भोगवे." त्यारे राजा प्रमुखे पूछ्युं के, हे भगवन! एणे शुं दुष्कृत कर्युं हतुं? एटले गुरुए पूर्वनुं सर्व कथानक कह्युं. ते सांभली, अहो! एटला दुष्कृतना एवा विपाक! तो बीजानी शी वात? एवुं विचारी पर्षदा वैराग्यवंत थइ.

एवामां अरुणदेव अने देइणी मूर्छा पामी, फरी चेतना पाम्या, जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं, हृदयथी संक्लेश गयो, अने शुभ परिणाम वध्या. तेथी ते कहेवा लाग्यां के, "हे भगवन! जेम तमे कह्युं तेम अमे साक्षात् दीठुं. जिनधर्म अचिंत्य चिंतामणि रत्नसरखो पाम्यां. अमे सारीपेठे जाण्युं के, कर्मपरिणति एवीज होय छे. तेथी अमारुं सर्व आर्त्तध्यान गयुं. अमने परम संवेग उपन्यो छे. ते माटे हवे अमने अनशन पच्चरकावो, अने जन्म, जरा, मरण, शोकना भय टालो." आचार्य भगवान् बोल्या, ए योग्य छे, एमज घटे छे, आ अवस्थाए विशुद्ध पच्चरकाण आवश्यक छे, ते भवनी परंपराने टाले, दुर्गति दूर करे, सद्गतिये पहोंचाडे, मनुष्यनां अने देवतानां सुखने सधावे, अने अनुक्रमे परम निर्वाणपद पमाडे. एम कही राजा अने शेठनी सम्मति लइ ते बेने अणसण पच्चरकावता हवा. तेणे अमरेश्वर आचार्यनी घणी स्तवना करी के, हे भगवन! अमारुं मनुष्यपणुं सुलब्ध थयुं के जेथी तमे धर्मसारथी मल्या, विचित्र कर्म परिणामने वश जे प्राणी थया छे तेना तमे परम वैद्य समान छो. हवे हे भगवन्! अमारे शुं करवुं? गुरु बोल्या के, "जे करवानुं हतुं ते कर्युं. वली विशेषे सर्व भावने विषे जे ममत्व छे ते दुःखनुं मुल छे तेने टालो, वली परमपदनुं कारण एवुं जे मैत्रिपणुं ते समस्त जीव उपर भावो, दुष्कृत कर्या होय, तेनी विशुद्ध भावे दुगंछा करो, तीर्थंकरनी प्ररूज्ञानदर्शनचारित्ररूप रत्नत्रयीनुं बहुमान करो, प्रमाद परिह-

रीने परम पदनुं स्वरूप चिंतवो,ते सर्वे तेमणे यथाशक्तिए करवा मांड्युं.

ए अवसरे राजा परम संवेगे करी बोलतो हवो, हे ज्ञगवन्! एटला पापे तेना एवरुा विपाक आव्या तो अमने शुं निपजशे ? उद्दाम प्रमादने परवश थइ अणविचार्या कामना करनारा अमारा सरखा प्राणीनी शी गति थशे ? गुरु बोल्या, हे राजन्! कर्मपरिणति एवीज छे.ए रीते थोडा प्रमादथी उपन्यां कर्मनां एवां अथवा एथी पण आकरां विपाक उदय आवे, अने घणां अधिक कर्म संच्यां होय तो तेथी वली नारकी तिर्यंचनां तीव्र डुःख पण जीव ज्ञोगवे. ते पण घणा काल सुधी ज्ञोगववा पडे, ते माटे जगद्गुरुए कह्युं छे के,सुख इछवारे थोमो प्रमाद पण न करवो. वली झेर खावुं ते रूडुं,व्याधिये शरीर तपाववुं ते रूडुं, अग्निमध्ये झीपलाववुं ते रूडुं, शत्रुनी संगत करवी ते ज्ञली, ज्ञुजंग ज्ञेगा वसवुं ते श्रेष्ठ; पण प्रमाद करवो ते रूडो नही; तेने तो महा डुःखदाइ जाणवो. पूर्वे सर्व विष प्रमुख जे कह्या ते तो मात्र एकज ज्ञवे डुःखना देनार छे, अने प्रमाद तो बहु ज्ञवे डुःखदायक छे. वली प्रमादना सामर्थ्यथी जीव आत्मकार्य न देखे, रज्ञस वृत्तिये प्रवर्त्ते, अनागत काल न देखे, गुरुलाघव न विचारे, गुरुनुं बहुमान न करे, अनुक्रमे पापकर्म बांधीने तेना विपाके नरकादिकने विषे जाय. त्यां एवुं कोइ संक्लेशस्थानक नथी के जे प्रमादी प्राणी न पामे. त्यारे राजा बोल्यो, हे ज्ञगवन्! ए प्रमाद सेव्यो तेनो हवे शो उपाय ? गुरु बोल्या, सर्व आरंज्ञ अने परिग्रहनो त्याग करीने चारित्र अंगीकार करवुं. ए अप्रमादनुं जे आराधन ते हे राजन्! एकांते कर्म व्याधिनुं औषध छे, सर्व लोकमां अनिंदित, पंमित लोकने आनंदनुं उपजावनार, आ ज्ञव अने परज्ञवने विषे विघ्नकष्टनुं टालनार छे, मिथ्यात्वने दूर करनार छे, ज्ञानपरिणतिने वधारनार छे, सकल कल्याणनुं साधन छे, परम आरोग्यताना सुखने उपजावनार छे. ए अप्रमादथी शीघ्र, निरतिचार चारित्र पालवा वडे पूर्वला महा प्रमादे करी संच्यां जे पाप ते क्षय थाय अने स्वज्ञावे तेवा कारणने अज्ञावे नवां कर्म न बांधे, त्यारे हे देवानुप्रिय! कर्मजाल खपावी, केवलज्ञान पामी अपुनरागमने सिद्धि वरे. ज्यां जन्म नही, जरा नही, रोग नही, शोक नही, संयोग नही, वियोग नही, एवुं निरुपम सुख पामे.

त्यारे राजा बोल्यो, हे स्वामी! शुं एणे अप्रमाद नहोतो सेव्यो के ए-

टलो लगारेक प्रमाद, ते एवमा दुःखनो दातार थयो? त्यारे भगवंते क-हुं के अप्रमाद तो सेव्यो हतो, पण कर्मपरिणति विचित्र छे, माटे अप्रमाद मात्रे सकल कर्म न खपे, किंतु उत्कृष्टो अप्रमाद सेवे त्यारेज खपे. वली हे राजन्! सांभल, एटला अप्रमादथी पण एणे घणां कर्म खपाव्यां. वली आ-गले एनी संततिपरंपरा त्रुटी, उत्कृष्टा अप्रमादनुं बीज वाव्युं, मात्र एक भव भोगववा योग्य रह्युं हतुं ते भोगव्युं, माटे अप्रमादीने धन्य छे. तेथीज परमे-श्वरे कह्युं छे-"समयं गोयमा मा पमायए" ते माटे पूर्वलां दुष्कृत निं-दीए, गुरु पासे वैराग्ये करीने आलोइए, विधिपूर्वक प्रायश्चित्त अंगीकार करीए, ए रीते शुभ परिणामरूप अग्निए करी कर्मबीज बल्ये थके निय-मा विपाकरूप अंकुरानी उत्पत्ति न होय. ते माटे अप्रमादनी सामग्री मल्ये प्रमाद न सेववो. ते सांभली राजा प्रतिबोध पाम्यो, बंदीखानां मू-काव्यां, दान दइ चारित्र अंगीकार कर्युं. जसादित्ये तथा महेश्वरे पण दीक्षा लीधी. ए वात सांभली कमाना चोरने पश्चात्ताप थयो, त्यारे ते गुरु पासे प्रगट थइ कहेवा लाग्यो के, ते पापकर्मा हुं छुं. महा निर्दयकाम में अंगीकार कर्युं, घणुं शुं कहुं? अवश्य महारे हवे मरवुं छे. माटे महारे योग्य होय ते बतावो. त्यारे गुरुए विचार्युं के, एने लौकिक सुंदरपणुं आव्युं छे, तेथी एने गुणभाजन तो करी शकीए नही; तो पण तेने अन-शन कराव्युं, नवकार दीधो, चोरे पण तेम अंगीकार कर्यो, गुरुने वांद्या, पछी आउखाने क्षये अरुणदेव अने देइणी तथा चोर ए त्रणे मरीने देवलो-के गया. ते माटे अप्रमाद ते प्राणीनो हेतु छे ॥ इति समरादित्य चरित्रे॥

हवे भय तथा शरण पूछे छे.

॥ इहां शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के, हे भगवन्! (भयकिं के०) भय ते शुं? त्यारे गुरु बोल्या के, हे शिष्य! (माया के०) माया तेज भय. एटले परने मायाकपट करी, ठगवुं, आल देवुं ते भय कहीए. ते उपर सर्वांगसुंदरनुं दृष्टांत कहे छे.

वसंतपुर नगरने विषे जितशत्रु नामे राजा राज्य करे छे. ते नगरमां ति अने धनावह नामे बे भाइ वसे छे. तेने धनश्री नामे बहेन छे, प-ण ते बालरंमा छे. परलोक साधवानी अर्थी छे. एवामां श्रीधर्मघोष नामे आचार्य त्यां पधार्या. मासकल्प रह्या. ते आचार्य पसे धनश्री प्रतिबोधा

पामी, जाइ पण धर्म सांजलीने समज्या. पठी धनश्रीए जाइ पासे दीक्षा-नी आज्ञा मागी, पण संसारना स्नेहे करी जाइए आज्ञा आपी नही.

ते धनश्री धर्ममां घणो धनव्यय करे, तेथी जोजाइओ कलकलाट करवा लागी. ते जोइ धनश्रीए विचार्युं के, जाइनो अजिप्राय जोउं के जाइने महारा उपर केवो राग ठे? जोजाइथी महारे शुं प्रयोजन ठे? एम चिंतवीने माया-ए आलोच करी एकदा तेणे सूती वखते एक जोजाइने धर्मोपदेश कहे-वा मांड्यो. ते धर्म कहीने पठी जेम तेनो जर्त्तार सांजले तेम तेने कह्युं के घणुं कहे शुं थाय? सारी संजाली राखीए. ते सांजलीने जाइए विचार्युं के ए महारी स्त्री निश्चये दुश्चारिणी देखाय ठे. तेथीज महारी बहेने एने शी-खामण दीधी अने जगवंते तो असतीपोषण कर्मनी ना कही ठे. ते माटे हुं ए स्त्रीनो त्याग करुं. पठी ते स्त्री ज्यारे पर्ल्यंके बेसवा आवी, त्यारे ते-णे निषेध कर्यो. ते जोइ स्त्रीए विचार्युं के आ शुं? वली जर्त्तारे कह्युं के, तुं महारा घरमांथी नीकल. स्त्रीए चिंतव्युं के में शुं दुष्कृत कर्युं? विचार करतां तेणे पोतामां हीणुं आचारण तो कांइ न दीठुं. त्यारे त्यांज धरती उपर महाकष्टे रात्रि गमावी. प्रजाते आमण दुमणी थकी बहार नीकली त्यारे तेनी नणंद धनश्रीए पूछ्युं के, तुं आमणदुमणी केम ठे? ते रोती रोती कहेवा लागी के, महारो शो अपराध ठे ते हुं जाणती नथी. तमा-रा जाइए मने घरमांथी काढी मूकी. त्यारे धनश्रीए कह्युं के तुं धैर्य राख, हुं ए वातनी खबर काढीश. पठी धनश्रीए पोताना जाइने पूछ्युं के तहारी स्त्री दिलगीर थायठे, तेनुं शुं कारण ठे? जाइए कह्युं के, ए कुशीला स्त्री-थी सर्युं! बहेने कह्युं के, तें एने कुशीला केम जाणी? ते बोल्यो के, तें धर्मदेशना देतां निवारण कर्युं ते में सांजल्युं. त्यारे धनश्री बोली के अहो! केवुं तहारुं पंम्तिपणुं अने विचारदाक्षिण्य! में तो तेने धर्मोपदेश देतां एवुं कह्युं के, दुःशील ते बहु दोषमय ठे, माटे सारी संजाली राखीए. ए-टला माटे तहारी समज प्रमाणे ते दुशीलणी थइ गइ? ते सांजलीने जाइ लाज्यो, मिठामि दुक्कम देवराव्युं, त्यारे धनश्रीए विचार्युं के, ए जाइ तो कालुं घोलुं जे कांइ हुं कहीश ते सर्व मानशे.

पठी धनश्रीए बीजा जाइनी परीक्षा पण एमज करवा मांडी, तेमां ए-टलुं विशेष के, तेनी बहुने धर्मोपदेश देतां कह्युं के, हाथ वश राखीए. ते जाइ-

ए पण तेमज कर्युं. ते सर्व पूर्वे कहेला पहेला भाइनी पेठे जाणवुं. त्यारे धनश्रीए जाएयुं के ए भाइ पण कालुं धोलुं जे कहीश ते सर्व मानशे.

ए रीते मायाए आल देवाना दोष थकी तीव्र कर्म बांध्युं. पछी कर्म अणआलोइ अणपडिक्कमीने भावथकी पोताना बे भाइ अने बे भोजाइ उनी साथे धनश्रीए दीक्षा लीधी. ते पांचे जण दीक्षा पालीने देवलोकने विषे उपन्यां. त्यां आउखुं पूर्ण थये बे भाइ आगलथी च्यव्या. ते साकेतपुर नगरे अशोकदत्त नामे शेठना समुद्रदत्त अने वरदत्त नामे बे पुत्र थया. बहेननो जीव पण च्यवीने गजपुर नगरे शंख नामे श्रावकनी पुत्रीपणे आवी उपन्यो. ते रूपाली अने सर्वांगे सुंदर हती, माटे तेनुं सर्वांगसुंदरी एवुं नाम दीधुं. बे भोजाइना जीव पण देवलोकथी च्यवीने कोशलापुर नगरे नंदन शेठनी श्रीमती अने कांतिमती नामे पुत्रीओ थइ. अनुक्रमे ते सर्व यौवन अवस्था पाम्या.

एकदा अशोकदत्त शेठ कांइ काम उद्देशीने गजपुर नगरने विषे आव्या, तेणे सर्वांगसुंदरीने दीठी. त्यारे कोइकने पूछ्युं के, ए कोनी कन्या छे? तेणे सर्ववात कही. ते सांभलीने पोताना समुद्रदत्त पुत्रने माटे शंखशेठ पासे तेने मागी. शंखशेठ हाकारो भएयो. अनुक्रमे समुद्रदत्त अने सर्वांगसुंदरी परण्या. त्यार पछी अन्यदा जमाइ ससराने घेर आव्यो. ससराए आदरसत्कार दीधो, वासघर सज्युं, एवा अवसरमां ते सर्वांगसुंदरीने प्रथमनुं मायाबद्ध कर्म उदय आव्युं, तेवारे भर्त्तारे वासघरने विषे रहेतां, कोइ देववाणी अने कोइ पुरुषनी छाया दीठी. त्यारे भर्त्तारने शंका उपनी के, महारी स्त्री कुशीलणी छे, एने कोइक जोइने गयो. पछी ते स्त्री वासभवनमां आवी, पण भर्त्तारे बोलावी नही. तेवारे दुःखार्त थइने तेणे पृथ्वी उपरज रात्रि गुमावी. प्रभाते कोइ सज्जनने विना पूछेज एक ब्राह्मणने कहीने समुद्रदत्त साकेतपुर नगरे गयो. पछी कोशलपुरने विषे नंदनी दीकरी पूर्वभवनी स्त्री श्रीमतीने परएयो, अने एनो नहानो भाइ पण ते श्रीमतीनी बहेन अने पाछला भवनी पोतानी स्त्री कांतिमतीने परएयो. सर्वांगसुंदरीए सांभल्युं पोतानो भर्त्तार बीजी स्त्री परएयो. तेना कुटुंबने सर्वांगसुंदरीने विषे घणी अधृति उपनी. पछी जवुं आववुं पण टल्युं, त्यारे सर्वांगसुंदरी धर्मने विषे तत्पर थइ. अनुक्रमे कोइक साध्वी पासे दीक्षा लीधी. का-

ळांतरे विहार करती गुरुणी साथे साकेतपुर गइ. त्यां पूर्वेभवनी भोजाइओ तो उपशांत चित्तवाळी श्राविकाउं थइ छे, पण बे भाइओ धर्म पाम्या नथी.

ते अवसरे बीजुं मायाबद्ध कर्म ते आर्याने उदय आव्युं, तेथी पारणाने दिवसे गोचरी गया, त्यां श्रीमती वासघरमां रही थकी हार परोवे छे, एवामां एने घेर साध्वी आव्या. तेने जोइ श्रीमती उठीने उभी थइ, ते हार पडतो मूकी भिक्षा आपवाने अर्थे घरमां अन्न लेवा गइ, एवामां चित्रामणनो मोर उतरीने हार गळी गयो. ते साध्वीए उभा उभा दीठो, अने विचार्युं के, आ अचरज ते केवुं! एवामां साडीने छेडे ढांकी भिक्षा लइ श्रीमती आवी, ते लइने साध्वी त्यांथी चालती थइ. पाछळथी श्रीमतीए हार जोयो पण जड्यो नही, त्यारे तेणे महोटा आश्चर्य पूर्वक परिजनने पूछ्युं. परिजने कह्युं के एक आर्या शिवाय बीजुं कोइ आजे अहीं आव्युं नथी. तेणीए स्वजनने ठपको दीधो के ए शी वात बोल्यां? कांइ आर्याजी हार ले नही. पछी तो वात फूटी. आर्याए पण पोतानी गुरुणीने मोरनो व्यतिकर कही देखाड्यो. त्यारे गुरुणीए कह्युं के, कर्मनी परिणति विचित्र छे. पछी ते साध्वी उग्र तप करवा लागी. ते जोइ श्रीमती अने कांतिमतीना भर्त्तार हस्या. पण साध्वी धर्मथी चूकी नही. तेथी पूर्वे जे कर्म बांध्युं हतुं ते पातळुं पड्युं.

एकदा श्रीमती भर्त्तार सहित वासघरने विषे बेठी छे, एवामां चित्रामणना मोरे हेठे उतरीने हार वमन कर्यो. ते जोइ स्त्रीभर्त्तार बेउ वैराग्य पाम्यां अने विचारता हवा के, अहो! केवुं साध्वीजीनुं गंभीरपणुं! अहो! केवुं महोटुं साहासिकपणुं! के ते पोते जाणता हता पण कह्युं नही!! एम विचारीने ते खमाववा जाय छे, एवा अवसरने विषे त्यां साध्वीजी कोइ तथाविध भावनाए करी ध्यानारूढ थइने क्षपकश्रेणी मांडी केवलज्ञान पाम्या. तेनो देवता महोत्सव करवा आव्या. स्त्रीभर्त्तार पण खमावीने पूछवा लाग्या के, आ शो विपाक? त्यारे केवली भगवाने सर्व पूर्वभवनो व्यतिकर कह्यो अने कह्युं के, कोइ माया करशो नही. ते सांभळी ते स्त्रीभर्त्तार वैराग्य पामी चारित्र अंगीकार करता हवा. एवी माया दुःखावह छे ॥ इति आवश्यके अरिहंत वर्णनाधिकारे ॥

हवे भयनुं प्रतिपक्षी शरण छे, माटे शरण कहे छे.

शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के हे भगवन्! (सरणं तु किं? के०)

रण ते शुं? त्यारे गुरु बोल्या के, हे शिष्य! (सच्चं के०) सत्य तेज शरण जाणवुं. ॥ यतः ॥ विश्वासायतनं विपत्तिदलनं देवैः कृताराधनं, मुक्तेः पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंभनम् ॥ श्रेयःसंवननं समृद्धिजननं सौजन्यसंजीवनं, कीर्तेः केलिवनं प्रभावभवनं सत्यं वचः पावनम् ॥ १ ॥ ते कालिकाचार्यनी पेठे जाणवुं. कालिकाचार्यनो संबंध कहे छे-

तुरमिणी नामे नगरीमां जितशत्रु नामे राजा छे. त्यां एक कालिक नामे ब्राह्मण वसे छे, तेनी भद्रा नामे बहेन छे. ते बहेननो दत्त नामे पुत्र छे. एकदा कालिक ब्राह्मणे पोतानी मेले प्रतिबोध पामी चारित्र लीधुं. अनुक्रमे ते आचार्यपद पाम्या. तेमनो दत्त नामे भाणेज निरंकुश थवाथी व्यसने पराभव पाम्यो; राजानी सेवा करतां कर्मयोगे राजाए तेने मंत्रिपद दीधुं.

हवे सत्ता मलतां तेणे राजाने पण बहार काढी पोते राज्य लइ लीधुं. राजा पण तेना भयथकी नासी छानो रहेवा लाग्यो. हवे ते दत्तराजा महाक्रूरकर्मा मिथ्यात्वमोहित अनेक याग करावे; घणां पशुनो घात करे. एकदा त्यां कालिकाचार्य पधार्या. त्यारे दत्त पण पोतानी भद्रा माताना आग्रह थकी आचार्यने वांदवा आव्यो. गुरुए देशना दीधी.॥यतः ॥ धर्माद्धनं धनत एव कामा, कामेभ्य एव सकलेंद्रियजं सुखं च ॥ कार्यार्थिना हि खलु कारणमेषणीयं, धर्मो विधेय इति तत्त्वविदो वदंति ॥ १ ॥ एम सांभली दत्तराजाए यागनुं फल पूछ्युं. त्यारे गुरु बोल्या के, ज्यां हिंसा त्यां धर्म न होय ॥ यतः ॥ कृपानदी महातीरे, सर्वे धर्मास्तृणांकुराः ॥ तस्यां शोषमुपेतायां कियन्नंदंति ते चिरम् ॥ १ ॥ तथा ॥ दमो देवगुरूपास्ति, दानमध्ययनं तपः ॥ सर्वमप्येतदफलं, हिंसां चेन्न परित्यजेत् ॥२॥ एम गुरुए कहे थके राजाए फरी यागनुं फल पूछ्युं. त्यारे गुरु बोल्या, हिंसा ते दुर्गतिनुं कारण छे ॥ यदुक्तम् ॥ पंगुकुष्ठिकुणित्वादि, दृष्ट्वा हिंसाफलं सुधीः ॥ निरागस्त्रसजंतूनां, हिंसां संकल्पतस्त्यजेत् ॥१॥ त्यारे फरी दत्ते कह्युं के एवो यद्वा तद्वा उत्तर केम द्यो छो ? जेम होय तेम सत्य कहो. त्यारे कालिकाचार्ये विचार्युं के, यद्यपि ए राजा यागना धर्ममां रक्त छे, माटे जेम थर होय ते थाउ, पण जुठुं बोलवुं ते मंगलिक भणी न थाय ॥ यतः ॥ शो यस्मात् भस्मीभवति वनवह्नेरिव वनं, निदानं दुःखानां यदवनिरुहाणां जलमिव ॥ न यत्र स्याच्छायातप इव तपःसंयम कथा, कथं-

चित्तन्मिथ्या वचनमभिधत्ते न मतिमान् ॥ १ ॥ एम विचारीने गुरु बोल्या के हे दत्त ! निश्चये यागनुं फल ते नरक ॥ यदुक्तम् ॥ यूपं कृत्वा पशून्हत्वा, कृत्वा रुधिरकर्दमम् ॥ यद्येवं गम्यते स्वर्गे, नरके केन गम्यते ॥१॥ त्यारे दत्त बोल्यो, 'केम जणाय के, यागनुं फल नरक ?' गुरु बोल्या के 'आजथी सातमे दिवसे घोडानी खुरीए विष्ठा उछलशे, ते तहारा मुखमां पडशे; पछी लोहनी कुंडीमां तुं पडीश. ए वात जो म्हारी साची थाय तो ते अनुमाने ए सत्य जाणजे के, तहारे नरके जवुं छे'. त्यारे दत्त बोल्यो के तमारी शी गति थशे ? आचार्य बोल्या, अमे धर्मना प्रभावे स्वर्गे जइशुं. एम सांभलीने दत्तने क्रोध उपज्यो. तेणे मनमां चिंतव्युं के जो सात दिवसमां ए वात नहि बने तो ए आचार्यने अवश्य मारीशुं. एम विचारीने आचार्यनी पासे सुभटोनी चोकी मूकी, पोते नगरमां आवीने नगरना सघला मार्गमांथी अशुचि प्रमुख कढावी शुद्ध करावीने सर्व ठेकाणे सात दिवस फूल पथराववानो हुकम करी पोते अंतेउरमां जइने बेठो.

ज्यारे छ दिवस गया त्यारे आठमा दिवसनी भ्रांतिए सातमे दिवसे क्रोध करीने अश्वउपर बेसी जेवामां गुरुने मारवा आवे छे, एवा अवसरे कोइक घरडो माली वडीनीतिनी बाधाए पीडा पामवा लाग्यो; तेणे मार्ग वच्चे फूल पाथरतां खाडमां वडीनीति करीने तेनी उपर फूल ढांकीने गयो, ते विष्ठानी उपर दत्तराजाना घोडानो पग पड्यो, तेमांथी विष्ठानो छांटो उछल्यो ते राजाना मुखमां पड्यो. राजाने विश्वास आव्यो एटले पाछो वल्यो. त्यां एकांत स्थल जोइने राजपुरुषोए तेने दुष्ट जाणी पकडी लीधो. जितशत्रु राजाने राज्ये स्थाप्यो. पछी सामंत प्रमुखे विचार्युं के ए जीवतो रहेशे तो वली पण दुःखदायी थशे, एम जाणीने लोढानी कोठीमां घाल्यो. घणा दिवस सुधी महाकष्ट भोगवतो विलाप करतो, पोकार करतो ते दत्त मरीने सातमी नरके गयो, अने श्रीकालिकाचार्य चारित्र पाली स्वर्गे गया. ए रीते प्राणांते पण जुठुं न बोलवुं ॥ इति उपदेशमालायाम् ॥

हवे जे लोभ छे तेज दुःख छे ते देखाडे छे.

इहां शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के, हे स्वामिन् ! (दुहं किं के०) ते शुं ? त्यारे गुरु बोल्या, हे शिष्य, (लोहो के०) लोभ तेज दुःख. लोभ उपरांत बीजुं कांइ पण दुःख नथी. ॥ यतः ॥ य

ति विकटं क्रामंति देशांतरं, गाहंते गहनं समुद्रमतनुक्लेशां कृषिं कुर्वते ॥ सेवंते कृपणं पतिं गजघटासंघट्टदुःसंचरं, सर्प्पंति प्रधनं धनांधितधियस्तल्लोभविस्फूर्जितम् ॥ १ ॥ ते उपर मम्मण शेठनुं दृष्टांत कहे छे.

राजगृह नगरे महान्यायवंत, समकितयुक्त श्रेणिक राजा राज्य करे छे. तेने शीलवंती, सम्यक्त्ववंती अने पतिचित्तानुवर्त्ती एवी चेलणा नामे राणी हती. तथा ते राजाने चार बुद्धिनो निधान, सकलकलासंपन्न एवो अभयकुमार नामे मंत्रीश्वर हतो. ते नगरमां अनेक कोटिद्रव्यनो धणी, अनेक व्यापारनो करनार, परंतु क्यारे पण रूडां वस्त्र पहेरे नही, दान सन्मानमां समजे नही, सर्व कृपणमां शिरोमणि, जो कदाचित् पाडोशीने घेर प्राहुणो आव्यो होय तो पण ते शेठना पेटमां दुखवा आवे, तथा याचक जनने स्तवना करतां सांभले तो ते अवलुं मुख करी बेसे, तथा कोइ माणस दान देतो होय, अथवा रूडुं भोजन करतो होय तो तेने देखीने तेना मनमां खेद उपजे एवो मम्मण नामे शेठ वसे छे.

ते शेठे कृषि, वाणिज्य, पोठिया अने शकट प्रमुख वहेवरावी अनेक प्रयत्न करी रत्नना पुंज भेगा करी तेनो एक रत्नमय वृषभ करावीने पोताना घरना उपरला माले थाप्यो छे; अने बीजो पण रत्नमय वृषभ करवा मांड्यो छे, पण तेनुं शींगडुं अधुरुं छे ते संपूर्ण करवाने अनेक व्यापार करे छे.

एकदा चोमासानो काल आव्यो छे, जलवट स्थलवटना मार्ग चालता नथी, देशावर प्रमुखने विषे वाणोतर व्यापारनां काम चलावे छे, अने पोते तो नकामो बेठो छे; तेथी मनमां विचार्युं के हुं नकामो बेठो छुं, माटे आज नदीमां पूर आववाथी लाकडां तणाइ जतां हशे, तेनो भारो बांधी लावुं तो पांच पैसा कमाउं. एम चिंतवी वर्षाद वरसते, एक कौपिन पहेरी शीतल वायरे शरीर कंपाते थके, अंधारे करी एकाकी, दिशाउ ढंकाइ गइ छे एवे मार्गे चालतो नदीए आव्यो. तेणे तेमां पेसी काष्ठ काढवा मांड्यां. ते अवसरे चेलणा राणीए गोखे बेठां थकां महा दुःखीयाने महा दरिद्री ते शेठने वीजलीना चमकारे दीठो.त्यारे राजा पासे आवीने ते कहेवा लागी, 'भो राजेंद्र, तम सरखा जे छे ते भर्याने भरे, पण आवा दुःखीयाने कोइ न आपे' ॥ यतः आकह्रिऊण नीरं, रेवा रयणायरस्स अप्पेइ ॥ नहु गब्बइ मरुदेसे, सव्वं भरियं भरिज्जंति ॥ २ ॥ ते माटे हे राजन् ! भरे

लाने नरवुं ते वृथा छे ॥ यथा ॥ वृथा वृष्टिः समुद्रेषु, वृथा तृप्तेषु ज्ञोजनम् ॥ वृथा दानं धनाढ्येषु, वृथा दीपो दिवापि च ॥ ३॥ हे राजन् ! जे अनाथ, डुःखीआ ने दरिद्री होय तेने उपगारनो करनारा थोमा होयछे.एवां राणीनां वचन सांजलीने राजाने दया आवी. तेवारे पोताना पुरुषोने मोकलीने शेठने तेमावी पूठ्युं के, हे मोसा ! आ वेलाए नदीमांथी लाकमां काढे छे, तेनुं शुं कारण ? त्यारे ते बोल्यो 'हे राजेंद्र! महारे घेर एक वृषन्न छे, अने बीजो जोइये छे; माटे धन उपार्जवानी इछाए में विचार्युं के, आज वर्षाकाले नवरा बेठा कांइ कार्य करीए, वली आज इंधणां मोंघां छे, एम जाणीने आ काम करुं बुं. त्यारे राजा तेनी उपर संतुष्ट थइने पोतानी गमाणीमां महा बलवंता,धुरंधर अने मनोहर एवा अनेक वृषन्न देखाड्या,अने कह्युं के एमांथी जे तहारे गमे ते ले. पण शेठने एके वृषन्न न गम्यो. त्यारे राजाए तेने पूठ्युं के तहारो वृषन्न केवो छे ?त्यारे शेठ बोल्यो, रत्नजमित सुवर्णमय छे. ते सांजली राजा, चेलणा राणी अने अन्नयकुमार प्रमुखे परिवर्यो थको वृषन्न जोवा सारु मम्मण शेठने घेर गयो. ते वृषन्न देखी राजा विस्मय पाम्यो. ते बलदमां एकेकुं रत्न एवुं छे के, राजाना जंमारमां पण तेवुं नथी. त्यारे राजाए शेठने ठपको दीधो के शुं आ कष्ट ने कृपणाइ करे. छे ? ए कांइ तहारी साथे नहि आवे तोपण ते शेठना मनमां न आव्युं ॥ यतः॥ उपदेशो हि मूर्खाणां, प्रकोपाय न शांतये ॥ पयःपानं जुजंगानां, केवलं विषवर्द्धनम्॥पछी राजाप्रमुख तेनी निंदा करतां पोताने घेर आव्या. मम्मण शेठ पण अनंतानुबंधी लोजना उदयथी मरीने सातमी नरके गयो. त्यांथी नीकली ते वली अनंतो संसार रझलशे ॥ इति श्रीआवश्यक निर्युक्तौ ॥ तेमाटे लोज्ञ उपरांत कोइ बीजुं डुःख नथी.

हवे डुःखनुं प्रतिपक्षी सुख छे माटे ते पूछे छे.

इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पूछे छे के हे स्वामिन् ! (सुहं किं के०) सुख तेशुं ? त्यारे गुरु (आह के०) बोल्या के हे शिष्य !(तुठि के०)संतोष तेज सुख छे.संतोष उपरांत बीजुं सुख नथी.ते उपर कपिल केवलीनुं दृष्टांत कहेछे.

कोशांबी नामे नगरीने विषे जितशत्रु नामे राजा राज्य करे छे, त्यां काश्यप नामे ब्राह्मण रहे छे. ते चौद विद्यानो पारगामी, राजानो पुरोहित, राजमान्य छे. तेने जसा नामे जार्यानो कपिल नामे पुत्र छे. ते बालक हतो त्यारे

तेनो पिता मरण पाम्यो. पुरोहितनी पदवी राजाए बीजाने आपी. एकदा ते नवा पुरोहितने घोडे बेसी छत्र धरावतो मार्गे चाल्यो जतो देखीने जसा रोवा लागी. त्यारे कपिले पूछ्युं के हे माता ! तुं शामाटे रुए छे ? जसा बोली के, तहारो बाप आवी ऋद्धिथीज नीकलतो हतो, कारणके ते विद्यावंत हतो. ॥ यथा ॥ विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रछन्नगुप्तंधनं, विद्या जोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः ॥ विद्या बंधुजनो विदेशगमने विद्या परं देवतं, विद्या राजसु पूज्यते नहि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥ १ ॥ त्यारे कपिल बोल्यो के हुं पण विद्या जणीश. तेने माताए कह्युं के इहां मत्सरे करी तने कोइ नहि जणावे. ते माटे जो जणवानी इछा होय तो सावछी नगरीए जा. त्यां तहारा बापनो मित्र इंद्रदत्त नामे पंमित छे ते तने जणावशे. एम सांजलीने कपिल त्यां गयो. जइने इंद्रदत्तने पगे पड्यो. तेणे पूछ्युं के तुं कोण छे ? त्यारे कपिले सर्व वृत्तांत निवेदन करी हाथ जोमीने कह्युं के हुं विद्यार्थी छुं, महारा मातापिता अने तमारामां कांइ फेर नथी, ते माटे हुं तमारे चरणे आव्यो छुं. तो तमे मने जणावीने पसाय करो. त्यारे उपाध्याय बोल्या के तुं महारे पुत्रसरखो छे. तुजने विद्या ग्रहवानो उद्यम करवो युक्त छे. ॥ यतः ॥ श्लोकार्धं श्लोकपादं वा, समस्तं श्लोकमेव वा ॥ अवंध्यं दिवसं कुर्या, द्दानाध्ययनकर्मसु ॥ १ ॥ विद्यारहित पुरुष ते पशुसरखो जाणवो. ते माटे तुं सुखे जण, पण जोजननी सामग्री महारे घेर नथी. हुं निर्धन छुं, अने जोजनना सुख विना जणाय नही ॥ यतः ॥ आचार्यपुस्तकनिवाससुसंगजिक्षा, बाह्या इमे पठन पंचगुणा जवंति ॥ आरोग्यबुद्धिविनयोद्यमशास्त्ररागा, अच्यंतराः पठनपंचगुणा जवंति ॥ १ ॥

ते सांजली कपिल बोल्यो के जिक्षावृत्तिए जणीश. उपाध्याय बोल्या के जिक्षाने अने जणवाने बनशे नही, ते माटे तुं चाल, तहारे अर्थे कोइक शेठने जोजननी प्रार्थना करीए. पछी ते बेहु जण मली शालिजद्रमे शेठने घेर गया. आशीर्वादमां गायत्री कही ॥ ॐजूर्जुवःस्वस्तत्सवितुर्वर्यं जर्गों देवस्य धीमहि इत्यादि ॥ त्यारे शेठे प्रयोजन पूछ्युं. उपाध्याय बोल्या के ए महारा मित्रनो पुत्र कौशांबी नगरीथी जणवा माटे आव्यो छे. तेने तमे जोजननो आश्रय आपो तो सुखे विद्या जणे. तम-

ने महोटुं पुण्य थशे. शेठे ते वात मानीने दासीने कह्युं के ए विद्यार्थी छे, तेने तुं निरंतर जमाडजे अने एनी खबर राखजे.

हवे ते कपिल नित्य जणे अने शेठने घेर जमवा जाय. पण कपिलने सहेजेज हांसीनो ढाल घणो छे, यौवन पण विकारनुं घर छे, कंदर्प पण डुर्जय छे तेथी दासी साथे रक्त थयो. दासी पण कपिल साथे अनुरक्त थइने बोली के, तुंज महारो जर्त्तार हो. पण तहारी पासे कांइ द्रव्य नथी, हुं तो वस्त्र प्रमुखनी लालचे बीजा साथे वसुं छुं. तुं कबूल करे तो कोइनी पासे न जाउं! कपिले तेनुं वचन कबूल कर्युं.

पछी ते कपिल दासी साथे रमतां काल काढे. एक दिवसे दासीमहोत्सव आव्यो तेवारे दासी शोकातुर थइने बेठी छे. कपिले पूछ्युं 'तुं आज शोकातुर केम छे?' त्यारे दासीए कह्युं, 'आज दासीमहोत्सव छे, महारी पासे वस्त्र, फूल, तंबोल, आजरण कांइ पण वस्तु लाववाने द्रव्य नथी, माटे सखीउ मध्ये महारी हांसी थशे.' ते सांजली कपिल घणुं डुहवाणो. दासी कहेवा लागी, तुं डुहवाइश नही. आज नगरमां धन नामे शेठ वसे छे. तेने प्रथम जे कोइ आवी आशीर्वाद दे तेने बेमासा सुवर्ण आपे छे. माटे तुं पण वहेलो जइ आशीर्वाद दे. कपिले तेनुं कह्युं मान्युं.

हवे कपिले विचार्युं के, रखेने शेठनी पासे महाराथी आगल कोइ जाय तो मने सोनुं मलशे नही, माटे घणो वहेलो नीकल्यो. मार्गमां कोटवाल पुरुषे तेने पकड्यो, बांध्यो, अने प्रजाते राजा पासे लाव्या. राजाए वात पूछी त्यारे आद्यथी मांडी जेवी हती तेवी कही देखाडी. साचुं जाणी राजा संतुष्ट थयो ने कहेवा लाग्यो के माग, माग, जे मागे ते आपुं. त्यारे कपिले कह्युं 'एकांते जइ आलोची आवुं.' एम कही अशोकवाडीमां जइ आलोचवा बेठो. त्यां विचारे छे के, बे मासे वस्त्र आजरण नही थाय, माटे सो सोनैया मागुं? वली विचार्युं के यानवाहनादिक सर्व सो सोनैयामां शुं थाय, माटे हजार मागुं? वली हजार पण परणवुं प्रमुख करतां नही पहोंचे, माटे कोडि किंवा सो कोडि किंवा हजार कोडि मागुं? इत्यादिक चिंता करतां शुज कर्मना उदयथी शुज परिणाम थयो, संवेग पाम्यो अने विचारवा लाग्यो के अहो! लोजनो विलास केवो छे! कारण के हुं बे मासा सोनाने अर्थे नीकल्यो हतो, अने लाज देखीने कोडीसूधी

पण लोभ पूरो न थयो. वली विद्या भणवा माटे परदेश आव्यो छुं, मैं माताने पण न संभारी, उपाध्यायनो उपदेश पण लेखे न गण्यो, कुल पण न विचार्युं, आ दासीने नीच जाणतो छतो पण तेमां मूंझाणो! माटे ए सुवर्णे सर्युं, ए विषयसंगे सर्युं, ए संसारना प्रतिबंधे सर्युं. इत्यादिक भावनाए जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं ने स्वयंबुद्ध थयो. पछी पोतानी मेले लोच करीने देवताए आपेलो वेष लइने राजा पासे आव्यो. राजाए पूछ्युं, शुं विचार्युं? त्यारे कपिल मुनिए सर्व वृत्तांत कह्यो॥ यथा॥ जहा लाहो तहा लोहो, लाहा लोहो पवढ्ढइ॥ दोमासाकणयकज्जं, कोडिएवि न निठियं॥ १॥ राजा हर्ष पाम्यो थको बोल्यो के कोडि पण आपुं. मुनि बोल्या, 'महारे खप नथी. में सर्व संग तज्यो, हे राजन्! संतोषमां सुख छे, तुं पण रूडां काम करजे.' एम कही विहार कर्यो. ते माटे संतोष तेज सुख छे. इहां तो एटलुंज प्रयोजन छे, पण प्रसंगे आगल कथा कहीए छीए.

हवे कपिल मुनिए धर्मलाभ दइ विहार कर्यो. पांच समितिए समिता, त्रण गुप्तिए गुप्ता, घोरतपवंत, उग्र ब्रह्मचर्यधारी, निर्मम, निरहंकारी, अस्खलित पंच महाव्रतना धरनार एवा श्रीकपिल मुनिने छ महिने केवलज्ञान उपन्युं. एवा अवसरे राजगृह नगरने अंतरे अढार योजननी अटवीमां बलनट उत्कट आदि नामवाला पांचशे चोर वसे छे. कपिल मुनिए ज्ञाने करी जाण्युं के, ए चोर बुझशे, माटे बीजो मार्ग मूकीने अटवीने मार्गे चाल्या. अनुक्रमे ते स्थानके पहोच्या. चोरे वेगलेथी जाण्युं के कोइक

इति सकलसज्ञाज्ञामिनीज्ञालस्थतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणि शिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे चतुर्थ गाथायां षोडशोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे संतोष उपरांत सुख नही एम कह्युं, अने जे संतोषी होय ते प्राये विनयवंत होय; माटे पांचमी गाथानी आदिमां विनय कहे छे. ए संबंधे आवी पांचमी गाथा तेनुं सूत्र.

बुद्धी अचंडं जयए विणीयं, कुद्धं कुसीलं जयए अकित्ती ॥ संजिन्नचित्तं जयए अलछी, सच्चे ठियंसं जयए सिरीय ॥ ५ ॥

अर्थः--बुद्धी अचंमं जयए विणीयं ॥ जे प्राणी (विणीयं के०) विनयवंत होय, तथा (अचंमं के०)सौम्यपरिणामी होय, तेने (बुद्धी के०) विद्या (जयए के०) जजे, एटले सेवे. अर्थात् जे प्राणी विनयवंत सौम्यपरिणामी होय तेने विद्या सेवे. अकषायी विनयवंतने ज्ञान आवे. इति जावः ॥ इहां अकषायी उपर जवराजऋषिनो दृष्टांत कहेछे.

विशाला नामे नगरी अनेक जैनप्रासादे मंमितमहा ऋद्धिए जरेली छे. त्यां जव नामे राजा महान्यायवंत, प्रजानो पालनार, फुष्टनो निग्रह करनार अने शिष्टने पालनार छे. तेने गर्दजिल्ल नामे पुत्र छे, अणुल्लिका नामे पुत्री छे, दीर्घपृष्ठ नामे महा अमात्य सर्व मंत्रीमां मुख्य छे. एक दिवसे राजा पाछली राते जाग्यो. तेना चित्तमां चिंता उपनी के में पूर्वे दानादिक शुज करणी करी छे,तो समुद्रपर्यंत महारी आज्ञा अखंडपणे प्रवर्ते छे, महारे चतुरंगी सेना शोजायमान छे. महारा देश मध्ये फुर्निक्ष वगेरे उपद्रव, रोगनो जय नथी. सर्व लोक देवतानी पेठे सुखिया छे; पण ए सर्व पूर्वेनी पूंजी वावरुं छुं माटे हवे आवता जवनुं संवल करुं. एम विचारतां प्रातःकाल थयो तेवारे सजामध्ये जइ कचेरी जरी वेठो.

ते अवसरे वनपालके आवी विनंति करी के हे राजन् ! वहार उद्याननने विषे सद्गुरु पधार्या छे. ते सांजली राजा हर्ष पाम्यो, मुकुट सिवाय

जां सर्व आभूषण वधामणियाने आप्यां. नगरमां उद्घोषणा करावी के राजा गुरुने वंदना करवा जाय छे, माटे सहु आडंबर करी वंदना करवा नीकलजो. लोक पण हर्ष पाम्या. मनगमतुं ने वैद्ये कर्तुं. राजा पट हस्तिउपर बेसी, सहु लोकथी परिवर्यो, याचकादिकने दान देतो, जिनशासन प्रभावतो केइक मिथ्यात्वीने विषे धर्मबीज वावतो, चालतो हतो. अनुक्रमे पंचाभिगम साचवीने गुरुने वंदना करी, उचित स्थानके बेठो. सद्गुरुए मोक्षमार्गने देखाडनारी धर्मदेशना दीधी के राज्यलक्ष्मी ते पत्र छे, स्वर्गादिकनां सुख ते फूल छे, मोक्षसुख ते फल छे, एवो धर्मरूप कल्पवृक्ष जयवंतो छे. संसारसमुद्र जन्मजरामृत्युरूप कल्लोले सहित छे, तेमां जहाजरूप धर्म ते पुण्ययोगे पामीए. ते धर्म साधुश्रावकयोग्य द्विविध कह्यो छे; ते बेमां यद्यपि साधुपणुं दुष्कर छे, तथापि ते निर्वाणसुख शीघ्र आपे, माटे भुजाए समुद्र तरवो, एक हाथे मेरुपर्वत तोलवो, एकलाए कर्म शत्रुनुं महासैन्य जीतवुं, खड्गधारा उपर चालवुं, वेलुना कोलिया भरवा, एवीज दीक्षा पालवी पण कठण छे; अने श्रावकधर्म ते समकितमूल द्वादश व्रतरूप छे.एवी देशना सांभली राजा पण हाथ जोडी गुरुने विनंति करतो हवो के हे भगवन् ! हुं पुत्रने राज्ये थापीने तमारी पासे चारित्र लइश. गुरु बोल्या के प्रमाद न करो. भाग्य होय तो एवा मनोरथ थाय.

राजाए पण गुरुनुं वचन प्रमाण करी घेर आवी पुत्रने राज्ये थापीने शीखामण दीधी के हे पुत्र! तमे प्रजाने पुत्रनी पेठे पालजो; कारण के दान भोगादिके करी लक्ष्मी क्षय पामे नही, पण प्रजाने संताप उपजावतां तेना शापे राजानी लक्ष्मी क्षय पामे. वली अन्याय टालजो, न्याय पालजो, निरंतर धर्म चूकशो नही, तमे महारी पेठे अंते राज्य छांडी चारित्र लेजो, अन्यथा ए राज्य नरके पहोचाडशे. ए रीते शीखामण दइ, प्रजानी आज्ञा मागी, शासननी प्रभावना करीने दीक्षा लीधी ॥ यतः ॥ स्वर्णाद्रिस्तावदुत्तुंगः पारावारश्च दुस्तरः ॥ कष्टा कार्यगतिर्यावत्, न धीर प्रतिपद्यते ॥१॥ पछी गई भिल्लराजा तथा अमात्य अने नगरना लोक वंदना करी स्वस्थानके आव्या.

हवे जवराजऋषि गुरु साथे विहार करतां घणो विनय, वैयावृत्य करतां महा तपस्या करतां विचरे. सर्व सिद्धांतनुं सार एवो जे पंचपरमेष्ठि तेने संभारतां अप्रमत्त थका रहे छे, पण भणता नथी; तेमने गुरुए

कह्युं, 'हे वत्स! तमे जणो, मोक्षमार्ग देखाडवाने ज्ञान ते त्रीजुं नेत्र छे.' त्यारे जवऋषि बोल्या, 'हे स्वामिन्! महाराथी वृद्धावस्थाए जणातुं नथी माटे तमारा चरणकमलनी सेवा करीश अने दुस्तर तप करीश'. एम करतां केटलेक काले ज्ञानवंत गुरुए लाभ जाणी आज्ञा करी के विशाला नगरीए पुत्रने प्रतिबोधवा निमित्ते जाओ. त्यां बीजा प्राणीने पण पुण्यनो लाभ थशे. ते गुरुवचन प्रमाण करी चाल्या. कारण के गुरुनी आज्ञा ते मुख्य मार्ग छे.

हवे जवऋषि मार्गे विहार करतां चित्तमां चिंतवे छे के मने कांइ आवडतुं नथी, माटे पुत्रने शो उपदेश दइश? अने उपदेश विना बीजा प्राणी पण केम प्रतिबोध पामशे? एवा अवसरने विषे एक जवनुं खेतर छे, त्यां एक गर्दभ छे, ते अहीं तहीं दृष्टि क्षेपवतो जव खावानुं मन करे छे, ते देखीने क्षेत्ररक्षके एक गाथा कही. कारण के पूर्वकृत कर्मे करी विजातीयने पण विद्या होय छे ॥ गाथा ॥ उहावसी पोहावसी, ममं चेव निरिक्खसी ॥ लक्खिओ ते अभिप्पाओ, जवं पछेसि गद्दहा ॥ १ ॥ व्याख्याः—(उहावसी पोहावसी के०) आरहो आवे छे, अने परहो जाय छे. (ममं० के०) मनेज देखे छे. (ते अभिप्पाओ के०) ए तहारो अभिप्राय (लक्खिओ के०) ओलख्यो. (गद्दह- के०) हे गर्दभ! तुं (जवं पछेसि के०) जवनी प्रार्थना करे छे. ए गाथा सांभलीने जव राजऋषि विस्मय पामीने ते गाथा भणवा लाग्या, ते जाणे अमोघ शास्त्र पाम्या एम मानता हता. विद्या पाम्यानी पेठे मार्गमां ते गाथाने गोखता आगल चाल्या. एवामां नहानां बालक मोइदांडिये रमे छे, तेमां एक छोकरे काष्ठखंड रूप अणुल्लिका(मोइ)उछाली. ते क्यांक जती रही, घणीए खोली पण न जडी. त्यारे पूर्वभवना अभ्यासथी एक बालके गाथा कही ॥ यथा ॥ अओ गया तओ गया, जोइज्जंती न दीसई ॥ अम्हे न दिठा तुम्हे न दिठा, अगडे छुढा अणुल्लिआ ॥ व्याः—(अओगया के०) इहांथी गइ, (तओगया के०) तिहांथी गइ, (जोइज्जंती० के०) जोतां थकां पण नथी देखाती. (अम्हे० के०) अमे न दीठी, तमे पण न दीठी. (अगडे के०) ते माटे कूवामां नांखी. अणुल्लिका शब्दे काष्ठखंडरूप मोइ कहीए. ते सांभलीने जवराज ऋषीश्वर ते गाथा पण भणवा लाग्या. तेणे विचार्युं के, जेवुं तेवुं पण भणवुं ते सर्व रूडुं छे. एम करतां केटलेक दिवसे विशाला नगरीए पहोच्या. त्यां कुंभारनी शालाए

एवामां त्यां कुंजारनी शालामां उंदरका वारंवार घणो खडखकाट करे बे, ते सांजली कुंजारे पण एक गाथा कही ॥ यथा ॥ सुकुमाल कोमल जद्द- लया, तुम्ह रात्ति हिंकणसीलणया ॥ अम्ह पसाउं नत्थि जयं, दीहपीठाउं तुह्म जयं ॥ ३ ॥ व्याख्याः-(सुकुमाल के०) सुकोमल सुंवालुं जद्रवंत रूका (रात्ति के०) रात्रे चालवानो शील एटले आचार बे जेने एवा तुमने (अम्ह के०) अमारा पसायथी जय नथी, पण (दीहपिठाउं के०) दी- र्घपृष्ठ जे सर्प तेथकी तुमने जय बे. ते गाथा सांजलीने मुनिए विचार्यु के कामधेनु, चिंतामणि अने कल्पवृक्ष ए त्रण हुं पाम्यो.

एवा अवसरे त्यां राजानी बहेनने, दीर्घपृष्ठ मंत्रीश्वरे बानी लावीने जूमिगृह मध्ये राखी बे; तथा हरकोइ उपाय करी ए राजाने मारीने म- हारा पुत्रने राज्ये बेसारीशुं, अने राजानी बहेन महारा पुत्रने परणावी- शुं, एवो दीर्घपृष्ठ मंत्रीए निश्चय कर्यो बे. कारण के डुर्जन अने सर्प ए बे कांइ कोइनो उपगार करेलो जाणता नथी.

राजाए पोतानी जगिनी शोधवाने माणसो मूक्यां, तो पण जमी नही. प्रधाने सांजल्युं के, कुंजारने घेर जवराज रुषीश्वर आव्या बे ते डुस्तर तप करीने ज्ञान पाम्या बे, माटे एमने मुखे वृत्तांत सांजलीने जो महारी वात राजा जाणशे तो मने कुटुंबसहित यमने घेर पहोंचाडशे. माटे हुं तेनो आगलथी उपाय करुं ! पापी होय ते पोताने पापे पोतेज शंका पामे.

हवे मंत्री राजा पासे गयो. तेने राजाए पूब्युं के तमे आ रात्रिनी वेला- ए केम आव्या ? मंत्री पण बलवेला जाणी बोल्यो के, तमारा पिता जग्न- व्रत परिणामी थइ कुंजारने घेर आव्या बे ते प्रजाते तमारुं राज्य लेशे. त्यारे राजा बोल्यो, 'जो पिता राज्य ले तो महारुं महोटुं जाग्य! हुं चा- कर थइने पितानां चरणकमल सेवीश.' तेने मंत्रीए कह्युं, 'हे राजन्! रा- ज्य तो बलात्कारे लइए पण पाम्युं राज्य केम खोइए ? माटे आज कुंजा- रने घेर जइने पिताने मारो, पढी निर्विघ्नपणे राज्य जोगवो.' ते राजाए साचुं मान्युं. राजाने कांइ विचार होय नही. कारण के पाणीनी नीक राजा ए बे ज्यां वालीए त्यां वले.

रात्रे सर्व लोक सूता, ते वेलाए राजा एकलो हाथमां खड्ग लइने घेर गयो; तिहां पिता सूता बे के जागे बे एवुं ढिद्र करी जोवा

मांड्युं, एटले मुनिए खेत्रपालक पासे सांभलेली प्रथम गाथा गणी. ते गाथामां जव शब्दे धान्य हतुं, अने इहां जव शब्दे जवराजा समज्यो, तथा त्यां गद्दहा शब्दे गर्दभ हतो अने इहां गर्दभिल्ल एवो अर्थ समजाणो. ते गाथा सांभलीने राजा विचारवा लाग्यो के, पिताने ज्ञान उपन्युं देखाय छे. कारणके में क्रूरपणे आडुंअवलुं जोयुं, ते एमणे जाणी लीधुं; तोपण ए खरा ज्ञानी त्यारे मनाय के, ज्यारे म्हारी बहेननी खबर कहे. एम राजा चिंतवे छे, एटलामां तो वली मुनिए बीजी गाथा कही. तेमां अणुल्लिका शब्दे कुमरीनुं नाम छे ते जणायुं. तथा अगड शब्दे भूमिगृह जाएयुं. ते सांभली राजाए विचार्युं के ए ज्ञाने जाणीने जे विचारुं छुं, तेनोज जवाब दे छे. अहो! ज्ञान ते म्होटी वात छे माटे हवे जे शत्रुए म्हारी बहेन छानी राखी छे, तेनुं नाम कहे तो रुडुं थाय. एटले गुरुए त्रीजी कुंभारवाली गाथा कही. ते गाथामां दीहपिठ एटले दीर्घपृष्ठ नामे प्रधानथी तुऊने भय छे एवुं समजायुं. ते सांभली राजाए जाएयुं के म्हारा पिता अतिशय ज्ञानवंत छे. म्हारा मनना संदेह सर्वे जाणे छे, अने ते संदेह टाले पण छे.

एम विचारीने राजा द्वारमां पेठो. आंखे आंसु रेडतो मुऊने धिग् धिग् हो!! कारणके एक तो पिता, वली संयमी अने ज्ञानवंत तेने हुं मारवा आव्यो छुं! एम पोतानी निंदा करतो पगे लागीने वली कहेतो हतो के हे पिताजी! पुत्र कुपुत्र थाय, पण पिता कुपिता न थाय. जो दुध पाइए तो पण जे सर्प छे ते जेर मूके नही, ते सर्प्प सरखो हुं थयो; अने तमे तो रागद्वेष रहित छो ॥ यतः ॥ शत्रौ मित्रे तृणे स्त्रैणे, स्वर्णेऽश्मनि मणौ मृदि ॥ मोक्षे भवे भिदा नास्ति, निर्विशेष मनः सताम् ॥१॥ तमे तो ज्ञानवंत छो, अनुक्रमे मोक्ष पामशो. पण हुं तमारो पुत्र थइने धिक्कार थाउं मने के दुष्ट थयो!! अथवा दीपथकी पण धूंम होय छे; एम राजाए कहे थके पण मुनि बोल्या नही. कारण के परमार्थ अजाणताने मौनपणे रहेवुं तेज रूडुं छे. राजा पण महात्माने खमावतो, आत्मनिंदा करतो, शेष रात्रि त्यां काढीने प्रभाते स्वस्थानके गयो. प्रभाते दीर्घपृष्ठ प्रधाननुं सर्वत्र घर खोळतां त्यां भोंयरामांथी राजाने

भगिनी जाणी. तेवारे राजाए प्रधानना घरबार लुंटी लइने तेने देश बहार काढी मूक्यो. लोकोए पण प्रधाननो तिरस्कार कर्यो.

पछी राजा समस्त परिवार लइ मुनिने वंदना करवा आव्यो अने सभामध्ये स्तवना करतो हवो के हे स्वामिन्! तमे गाथा कही ते थकी मुजने कुमंत्री थकी बचावीने उपगार कर्यो. पछी मुनिए धर्म कह्यो. ते सांभली घणा जीव प्रतिबोध पाम्या. शासननी प्रभावना करीने, मुनि पाछा गछ मध्ये आव्या. पछी मुनिए विचार्युं के क्षेत्रपालक, छोकरा तथा कुंभारनी गाथावडे हुं ज्ञानीनी पेठे मानीतो थयो, तो ते प्राणीने धन्य छे के जे प्राणी निरंतर श्रद्धाए करी श्रीसिद्धांत भणे छे. एम चिंतवीने पोते निर्मायी थका भणवा मांड्युं. जेम जेम भणे तेम तेम आत्माने कृतार्थ मानता हता. वस्त्र, पात्र, अशनादिकनो लोभ तजीने एक स्वाध्याय विनयादिकने विषे तत्पर थया थका भणवा मांड्युं; घणुं भण्या तो पण भणवानी इछा निवर्त्ती नही. ए रीते घणुंज तप तपी, घणी समता करी, सझायरूप अमृतनुं पान करी, गुरुनी सेवा वेयावच्च करी, अनुक्रमे काल करी देवलोकने विषे देदीप्यमान देवता थया. एम जे क्रोधरहित होय तेने विद्या आवे. ते उपर ए जवराज ऋषीश्वरनुं दृष्टांत कह्युं.

हवे विनयवंतने विद्या भजे ते उपर बे विद्याधरनुं दृष्टांत कहे छे.

॥ कोइक सिद्धपुत्रना बे शिष्य हता ते निमित्त भण्या. एक दिवसने विषे तृणकाष्ट निमित्ते बहार नीकल्या छे, एवामां हाथीनां पगलां दीठां. तेमां एक बोल्यो के ए हाथणीनां पगलां छे. बीजाए कह्युं, 'तें केम जाण्युं?' तेणे कह्युं, में लघुनीतिए करीने जाण्युं. वली कह्युं के ए हाथणी काणी छे. बीजाए कह्युं 'तें केम जाण्युं?' तेणे कह्युं के एणे एक दिशिनां तरणां खाधां छे. ते उपरथी जणाय छे के ते बीजी आंखे देखती नथी. वली कह्युं के ए हाथणीउपर स्त्री अने पुरुष बेठा छे. बीजाए कह्युं 'तें केम जाण्युं?' तेणे कह्युं, बेहु जणे हेठा उतरीने लघुनीति करी छे. ते भिन्न भिन्न जणाय छे. वली बोल्यो के, ए स्त्री गर्भवती छे. बीजाए पूछ्युं, 'तें केम जाण्युं?' तेणे के हाथनो टेकणो दइने उठी छे तेथी जाण्युं. वली कह्युं के गर्भमां पुत्र छे. पूछ्युं के तें केम जाण्युं? तेणे कह्युं के जमणो पग भारे छे. वली

कह्युं के रातां वस्त्र पहेर्यां छे. बीजे पूछ्युं के तें केम जाण्युं? तेणे कह्युं, ते वस्त्रना दशिया वरूढ्के लाग्या छे, तेथी में ते जाण्युं.

एम करतां आगल नदीने कांठे गया. त्यां एक डोसीनो दीकरो परदेश गयो छे तेनी चिंताथी डोसीए पूछ्युं के महारो दीकरो क्यारे आवशे? एम पूछतांज डोसीनो घडो पडी गयो. ते घडो जांग्यो, त्यारे एक बोल्यो ॥ यतः ॥ तज्जायेण तज्जायं, तन्निभेण य तन्निभं ॥ तारूवेण य तारूवं, सरिसं य विणिद्दिसे ॥ १ ॥ ए रीते चूडामणि ग्रंथमां कह्युं छे. ए श्लोकनो अर्थ चिंतवीने बोल्यो के तहारो दीकरो मरण पाम्यो छे. एम कह्युं त्यारे बीजो बोल्यो, रे डोसी! तहारो दीकरो घेर आव्यो छे. ते सांजली डोसी घेर गइ. दीकराने आवेलो दीठो. तेवारे तेज वेलाए बे रूपीआ लइने डोसीए आवी सिद्धपुत्रनो सत्कार कर्यो: ते जोइ पहेलाने बीजाए पूछ्युं, तें केम जाण्युं के ते मुर्ड? तेणे कह्युं के घडो फूट्यो माटे जाण्युं. वली बीजाने पहेलाए पूछ्यु के तें केम जाण्युं के घेर आव्यो? तेणे कह्युं के "तज्जायेण" ए श्लोकनो अर्थ विचार्यो. जे जूमिथकी घट थयो अने फूटीने जूमिने मल्यो, तेथी ते दीकरो पण डोसीने मलवो जोइए. त्यारे तेणे गुरुने जइने ठपको दीधो के मने ए अर्थ केम न जणाव्यो? गुरु बोल्या, विनीतने यथार्थ परिणमे अने विनयरहित होय तेने यथार्थ न परिणमे. तेमां महारो शो दोष छे? इति आवश्यके ॥ माटे विनयवंतने बुद्धि जजे.

हवे विनयी होय ते अचंड एटले अक्रोधी होय एम कह्युं, माटे तेथी विपरीत तो क्रोधी तथा कुशील होय ते कहे छे.

अर्थः—(कुद्धं कुसीलं जयए अकित्ती ॥ (कुद्धं के०) क्रोधीने तथा (कुसीलं के०) कुशीलियाने (अकित्ती के०) अकीर्त्ति (जयए के०) जजे. एटले क्रोधी अने कुशीलियानो अपजस थाय. तेमां प्रथम क्रोधी उपर कुलवालुकनी कथा छे. ते पूर्वे एज ग्रंथमां लोजइच्छक प्राणीना दृष्टांते कोणिक राजानी कथा आवी छे तेनी अंतरजूत ए कथा छे त्यांथी जोइ लेवी. हवे कुशीलियाने अपकीर्त्ति जजे, ते उपर मुंजराजानी कथा कहे छे.

धारा नगरीमां जोजराजाना जाइ मुंजराजा चौदशे चुम्मालीश हाथीनी ठकुराइ जोगवे छे. तेने अनुक्रमे कोइक प्रत्यंतर राजाए संग्राम करतां बांधी लइने नजरकेद राख्यो. तेने जमवा सारु नित्य दासीनी साथे जात-

पाणी मोकले एम करतां मुंजराजा ते दासीनी साथे विषय सेववा लाग्यो.

पछी भोजराजाए सुरंग देवरावीने मुंजराजाने जणाव्युं के आ ठेकाणे बारणुं छे ते मार्गे थइने आपणा नगरमां आवो; त्यारे मुंजे दासीने जणाव्युं के आ सुरंगमार्गे थइने हुं तो जइश. तहारे आववुं होय तो तुं पण चाल. त्यारे दासीए कह्युं, हुं आभरण लइ आवुं त्यां सुधी तमे रहो. एम कही आभरण लेवा गइ. तेने कांइक वार लागी तेवारे मुंजे विचार्युं के दासीने घणीवार थइ माटे कोइने खबर पडी जशे, एम चिंतवीने पोते जवा मांड्युं. एटले दासी पण आवी, तेमणे मुंजने जतो देखी विचार्युं के मने मूकीने गयो. एम जाणीने पोकार कर्यो के मुंज जाय छे. ते सांभलीने राजाना माणसो आव्या. तेणे मुंज राजानुं उपरथी माथुं पकड्युं अने नीचेथी तेना माणसोए पग पकड्यो. एम ताणखेंच थइ. तेवारे मुंजे पोताना पुरुषोने कह्युं के तमे पग खेंचशो एटले तो वैरी उपरथी मस्तक कापी लेशे, ते माटे तमे मुजने मूकी द्यो. एवुं सांभली ते माणसो जता रह्या. पछी मुंजने पकडीने गाम मध्ये भीख मागवा फेरव्यो. एवामां कोइक घरमां कोइक स्त्री रहेंटीउं कांतती हती ते रहेंटीउं चरड चरड बोलतो हतो. त्यां जइने मुंजे कह्युं के हे माता! भिक्षा आपो. एम कह्युं तोपण ते स्त्रीए कांततां सांभल्युं नही, तेथी जवाब दीधो नही. त्यारे मुंजे एक श्लोक कह्यो ॥ यतः ॥ रे रे यंत्रक मा रोदीर्यदहं भ्रामितोऽनया ॥ रामरावणमुंजाद्याः स्त्रीभिः के के न भ्रामिताः ॥ १ ॥ एम कही वली आगल चाल्यो. बीजे घेर कांइक प्रकरण छे, तेणे मांडा तैयार कीधा छे. त्यां जइ कह्युं के भिक्षा द्यो. त्यारे ते स्त्रीए अर्धो मांडो फाडीने घीए टीपां पडतां लावीने आपवा मांड्यो, त्यारे मुंजराजा बोल्यो ॥ यतः ॥ रे रे मंडक मारोदीर्यदिहं त्रोटितोऽनया ॥ रामरावणमुंजाद्याः स्त्रीभिः के के न त्रोटिताः ॥ १ ॥ एम कही वली आगल चाल्यो. त्यां एक गृहस्थने घेर कोइ स्त्री छाणपुंजो करे छे, कोइक पशुने छोडे छे, कोइक पशुने बांधे छे; एवामां मुंजे जइने कह्युं, भिक्षा द्यो, त्यारे एक स्त्री बोली, भिक्षा क्यां छे? हाय नवरा नथी. ते सांभली मुंज बोल्यो ॥ गाथा ॥ रे भोली मम गव करी [illegible] गडरोआंहिं ॥ चउदहसें चउआलसा, मुंज गइंद गयाइं ॥ [illegible] आगल चाल्यो. एवामां कोइक धनवंती स्त्री मुंज राजाने भी-

ख मागतो देखीने हसवा लागी. त्यारे मुंजराजा बोल्यो ॥ काव्यं ॥ आपन्नतं हससि किं द्रविणांधमूढे, लक्ष्मीः स्थिरा न भवतीति किमत्र चित्रम् ॥ दृष्टं सखे भवति यज्जलयंत्रमध्ये, रिक्तो भृतश्च भवति भरितश्च रिक्तः ॥१॥ ए रीते नगरमां फेरवी लोकमुखे अपजश बोलाते मुंजने मारी नांख्यो. इति ॥ एनो विस्तारयुक्त संबंध मुंजप्रबंधथी जाणवो; माटे कुशीलियाने अपकीर्त्ति भजे. हवे ए कुशीलनुं चित्त स्थिर न होय माटे आगल पद कहे छे.

अर्थः—संभिन्नचित्तं भयए अलछी ॥ (संभिन्नचित्तं के०) भग्नचित्तवालाने (अलछी के०) अलक्ष्मी एटले निर्धनपणुं (भयए के०) भजे. एटले अस्थिरचित्तवाला प्राणीने दरिद्रपणुं आवे. ते उपर शूर ब्राह्मणनी कथा एज ग्रंथमां त्रीजी गाथानी आद्यमां क्रोधव्याप्त जीवना दृष्टांत उपर कही छे, त्यांथी वांचवी. अहीं फरी लखी नथी.

हवे अलक्ष्मी भजे एम कह्युं, माटे तेनी प्रतिपक्षी लक्ष्मी भजे ते कहे छे.

॥ सच्चे ठियंसं भयए सिरी य ॥ (सच्चेठियंसं के०) सत्यने विषे रहेला पुरुषने (सिरीय के०) लक्ष्मी (भयए के०) भजे, एटले सेवे. अर्थात् सत्यभाषकने लक्ष्मी भजे. ते उपर मकरध्वज राजानी कथा कहे छे.

आज जंबूद्वीपने विषे दक्षिण भरतार्द्ध मध्य खंडने विषे कांति नामे नगरी छे. त्यां वैरिदमन नामे राजा राज्य करे छे. ते राजाने घणा पुत्र छे, तेमां मकरध्वज नामे लघु पुत्र छे. ते विनय, औदार्य, गांभीर्य, आर्जव, सौभाग्यादि गुणे करी महोटो छे. एक दिवसने विषे वनमां वसंतऋतु फूली छे. त्यारे वनपालके आवी राजाने विनंति करी के हे महाराज! वसंत फूल्यो छे. तेनी शोभा जोवाने पधारो. एवामां राजाए पोताना मस्तके धोलो वाल दीठो, तेथी विचार्युं के हुं तो हवे धर्म करवा योग्य थयो. ते माटे म्हारे जवुं न घटे. एम चिंतवीने पुत्रोने मोकलतो हवो. ते पुत्रोए वसंतोत्सव करतां याचकने कोइए लाख आप्या, कोइए बे लाख, कोइए त्रण लाख, कोइए चार लाख सोनैया आप्या, अने मकरध्वज कुमारे तो महा उदार थइने कोडीसोनैया दान दीधुं. बीजा सहु कुमारोए म[illegible] पचाश लाख सोनैया आप्या. ए स्वरूप भंडारीए राजाने कह्युं[illegible] मकरध्वज कुमारने पूछ्युं, रे कुमार! एटला सोनैया दानमां[illegible] दुर्भिक्ष होय अथवा कोइ साथे संग्राम करवो पडे, त्यारे

केम निर्वाह थाय? कारणके म्हारा देशमां त्रीश क्रोड सोनैया वर्षे वर्षे उपजे छे. तेमां सोल क्रोड अंतेउरना खरचमां वपराय छे, अने चार क्रोड सोनैया घरखरचे व्यय थाय छे. एक क्रोड सोनैया हाथीउं माटे खरच थाय छे. बे क्रोड सोनैया गाय घोडा प्रमुखना खरचमां वपराय छे. याचकना दानमां चार क्रोड सोनैया वपराय छे. त्रण कोडी सोनैया भंडारमां आपुं छुं. माटे तुं एकलोज जेवारे एक दिवसमां एक कोटि सोनैया खरच करी आवीश, तेवारे थोडा दिवसमां म्हारो भंडार खाली थइ जशे.

ते सांभली मकरध्वज कुमार बोल्यो—जेने पुण्य प्रबल छे तेने दान देतां पण भंडार वृद्धि पामे. जो भाग्यहीन होय तो भंडार खाली थाय. ते सांभली राजा बोल्यो, जो त्हारे पुण्यज प्रमाण छे, तो क्रोड सोनैया जे दानमां तुं आपी आव्यो ते पाछा लाव, नहि तो तारुं मस्तक छेदीने आप. एवुं राजाए क्रोधे वचन कह्युं. ते सांभली मकरध्वज कुमार अभिमान आणी सभामांथी उठीने पूर्व दिशाना दरवाजे गयो, एटले जमणो खर थयो. त्यारे दक्षिण द्वारे गयो एटले जमणो घुवड थयो. पछी पश्चिम दिशाए आव्यो, त्यां घोर शिवारुत सांभल्युं. त्यांथी उत्तर दिशाए आव्यो, एटले डाबी भैरव थइ. ए सर्व अपशकुन जाणीने पाछो वल्यो. ते वेला दरवाजाने मुखे त्यांज शिवाशब्द थयो. ते शिवाशब्दे वंशजालमां चार रत्न वंशयष्टिमां रह्यां छे, एवुं शकुनज्ञाने जाणी वंशजाली छेदी वंशने भेदीने तेमांथी चारे रत्न लीधां; अने ए सर्व पुण्यप्रभाव छे, एम मनमां विचारीने घर तरफ चालवा मांड्युं. एवामां दिव्य गीतध्वनि सांभली ते शब्दने अनुसारे चाल्यो. आगल एक यक्षनुं देहरुं दीठुं. त्यां एक मुनिराजनी आगल दिव्य नाटक थाय छे. तेने कुमार जुए छे, एटलामां तो देवताए नाटक संहर्युं. पछी कुमारे मुनिने प्रणाम करीने पूछ्युं के ए देवता कोण छे?

मुनि बोल्या, हे कुमार! ए देवतानो पाछलो भव हुं कहुं छुं ते तुं सांभल. ए पूर्वे कोइक नगरने विषे शेठ हतो. तेणे साधुना परिचये करीने मृषावाद बोलवानुं पच्चख्खाण कर्युं. पछी एकदा लोभे पराभव पाम्या थका तेणे पारकी थापण उलवी. ते पापे करी अल्पऋद्धिवालो यक्ष थयो छे. जो व्रत- करत तो वैमानिक देवता थात. ते माटे हे कुमार! प्राण जते पण ए. ते सांभली मकरध्वज कुमारे बीजुं अणुव्रत अंगीकार

कर्युं. पछी संतोषे करी तुष्टात्मा थतो कुमार घर जणी चाल्यो. त्यार पछी यद्दे साधुने पूछ्युं, हे महाराज ! ए मकरध्वज कुमार पण महारी पेठे व्रत खंमशे किंवा राखशे ? साधु बोल्या, हे यद्द ! ए कुमार प्राणांते पण व्रत नहि खंडे. ते सांजली तेनी परीद्दा करवा माटे ते यद्द कापडीनो वेष लइ राजद्वारे आवी तृणनो पूलो लइ पोकार करवा लाग्यो के जो राजन् ! महारां चार रत्न वंशनी जालमां मूक्यां हतां ते कोइक चोर लइ गयो. माटे जे कोइ ते चोरी कबुल करे तेनो निग्रह करो पण बीजानुं नाम लेशो नही. ते सांजली राजाए ढंढेरो फेरव्यो. ते पडह सांजली कुमारे आशंका आणी चारे रत्न आणी आप्यां. लोकोए घणो समजाव्यो के जुवुं बोल तो पण ते प्राणांते जुवुं न बोल्यो. त्यारे देवताए प्रगट थइने कुमारनी पूजा करी नमस्कार कर्यो, सुवर्णनी वृष्टि करीने चार रत्न पाछां आप्यां. पुण्यप्रजाव प्रकट थयो. सर्व लोक चमत्कार पाम्या. देवता ठेकाणे गयो. वैरिदमन राजा पण मकरध्वजनो पुण्यातिशय देखीने अपराध खमावतो हवो अने बोल्यो के हे कुमार ! तें जे पुण्यनी वात कही हती ते साची छे. पछी मकरध्वज कुमारने राज्ये थापी राजा पोते दीद्दा लइ तेने रुडी रीते पालीने स्वर्गे गयो.

मकरध्वज राजाए अनेक जीर्णोद्धार कराव्या, नवा जिनप्रासाद पण कराव्या. महाधार्मिष्ठपणे न्याये राज्य पाली सद्गुरु समीपे दीद्दा लीधी. ते राजा उग्र तपस्या करी आठमे देवलोके देवता थया. त्यांथी मनुष्यावतार पामीने दीद्दा अंगीकार करशे. अनंतज्ञान अनंतदर्शन अनंतवीर्य अनंतसुखमयी थशे. ते माटे सत्य वचन बोलवुं ॥ यतः ॥ नेंडुरश्मिनिचयो न नंदनं, नो सुधापि न च हारयष्टयः ॥ निर्वृत्तिं मनसि तन्वते तथा, सत्यवादिवचनं श्रुतं यथा ॥ १ ॥ पुनः ॥ विश्वासायतनं विपत्तिदलनं दैवैः कृताराधनं, मुक्तेः पथ्यदनं जलाग्निशमनं व्याघ्रोरगस्तंजनम् ॥ श्रेयः संवननं समृद्धिजननं सौजन्यसंजीवनं, कीर्त्तेः केलिवनं प्रजावजवनं सत्यं वचः पावनम् ॥ १ ॥ इति श्रीमकरध्वजनृपकथा ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे पंचमगाथायां षमुदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे छठी गाथा कहे छे. तेनो पूर्वली गाथा साथे ए संबंध छे के पूर्व गाथामां एम कह्युं के जे सत्य बोले तेने लक्ष्मी आवे, अने तेथी विपरीत एटले असत्य बोलनार प्राये कृतघ्न होय, माटे कृतघ्ननुं लक्षण कहेवाने संबंधे आवी जे छठी गाथा ते कहे छे.

चयंति मित्ताणि नरं कयग्घं, चयंति पावाइ मुणिं जयंतं । चयंति सुक्काणि सराणि हंसा, चएइ बुध्धी कुवियं मणुस्सं ॥ ६ ॥

अर्थः—चयंति मित्ताणि नरं कयग्घं (कयग्घं के०) कृतघ्न एटले करेला गुणना हणनार एवा (नरं के०) पुरुष तेने (मित्ताणि के०) मित्र होय ते पण (चयंति के०) छांडे छे—त्यजे छे एटले कृतघ्न पुरुषने मित्र होय ते पण दीर्घराजानी पेठे छांडे छे. ते दीर्घराजानी कथा कहे छे.

कांपिल्यपुर नामे नगरमां ब्रह्म नामे राजा राज्य करे छे. तेने चुलणी नामे राणी छे. तेनो पुत्र ब्रह्मदत्त नामे बारमो चक्रवर्त्ती थयो छे. ते कुमारपणे छतांज तेनो पिता मरण पाम्यो. त्यारे ब्रह्मराजाना चार मित्र हता ते वाराफरती तेनुं राज्य संभालवा लाग्या. एम करतां ते चारमांहेलो एक दीर्घराजा चुलणी राणीथी लुब्ध थयो अने तेनी साथे विषय भोगववा लाग्यो; एम ते कृतघ्न थयो त्यारे बीजा त्रण मित्रोए तेने उवेखी मूक्यो. अहीं तो एटलीज वातनुं प्रयोजन छे. ए कथा विस्तारथी सातमी गाथाना आद्यमां ब्रह्मदत्त चक्रीने अधिकारे आवशे त्यांथी जोइ लेवी.

हवे अहीं त्यजवाना अधिकार माटे वली कहे छे.

॥ चयंति पावाइ मुणिं जयंतं (जयंतं के०) यत्नवंत (मुणिं के०) मुनिने (पावाइ के०) पाप जे छे ते (चयंति के०) तजे छे, एटले यतनावंत मुनि जे होय तेने पाप त्यजे छे. ॥ यतः ॥ जयं चरे जयं चिठे, जयं मासे जयं सए ॥ जयं भुजंतो भासंतो, पावं कम्मं न बंधइ ॥ १ ॥ ते उपर मेतार्य मुनिनुं दृष्टांत जाणवुं. ते कथा आगल त्रीजा भागमां उपशमने अधिकारेमां सविस्तर आवी छे त्यांथी वांचवी, पण तेमां मेतार्यजीना पूर्वलाना भवमां एटलुं विशेष छे के दीक्षा लीधा पछी दुगंछा क-

रतां तपस्या करी छे, पण चारित्र दुष्कर पाल्युं छे. अहीं संक्षेपे लखीए छीए.

जेमने सोनीए लीलुं वाधर मस्तके बांधी वचमां कीलिका घाली. ते वाधर सूकायां तेथी मुनिनां नेत्र तरुतडाट करी त्रुटी पड्यां. मुनि पण ते वाधरने फूलनी माला सरखुं मानतां एम ध्यावता हवा के हे आत्मन्! तें घणुं सुकृत काम कर्युं. कारण के तें पंखीने अन्नयदान दीधुं. प्राण तो नव नवने विषे पामवा सहेला छे, पण परप्राण उगारवा दोहिला छे. सहेजे दया पालवी तो सहेली छे, पण पोताना प्राण जते दया पालवी दोहिली छे ॥ यतः ॥ नवंति शतशो मर्त्याः सुस्थावस्थाः सुकृत्कराः ॥ छिन्नास्त एव ये प्राण–प्रयाणेऽपि कृपालवः ॥ १ ॥ धनधान्यादिकना देनारा सुलन्न छे, पण अन्नयदान देनारा थोडा छे. ते माटे रे आत्मा! तें आ जीवदया करी तेथी तें शुं सुकृत न कर्युं? इत्यादिक मैत्रीन्नावना न्नावता क्षपकश्रेणी मांडी घातिकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्या; अने आउखुं पण पुरुं थयुं, एटले मोक्षे गया. ए कथा प्रश्नोत्तररत्नमालावृत्तिमां छे. ते माटे मेतार्य मुनिनी पेठे यतनावंतने पाप त्यजे छे ॥ ४४ ॥

वली तजवाना अधिकार माटे दृष्टांते करी त्यजवुंज बतावे छे.

॥ चयंति सुक्काणि सराणि हंसा (सुक्काणि के०) सुकाइ गयेला (सराणि के०) सरोवरोने (हंसा के०) हंस पक्षिउ (चयंति के०) त्यजे छे. एटले सुकायेला सरोवरोने हंस पक्षी त्यजे छे. अहीं दृष्टांत रूपे ए पद जोडीए. जेम हंस सूका सरोवरने त्यजे छे, तेम अहीं (हंस के०) आत्मा जाणवो. ते सर शब्दे शरीररूप तलाव ते आउखारूप पाणी खूटवाथी जेवारे सूकाय तेवारे तेने आत्मारूप हंस त्यागीने गत्यंतरे जायइति न्नावः ॥ एटले आउखुं अस्थिर छे माटे धर्म करो, एम सूचव्युं. ते उपर समुद्रदत्तादिकनी कथा छे. ए कथा एज पुस्तकना पहेला न्नागमां गौतमपृछा ग्रंथमां आठमा प्रश्न अल्पायु बांधवाना अधिकारे पृष्ठ ४४० मां आवी छे. तोपण तेमां अने एमां फेरफार होवाथी पाछी अहीं पण लखीए छीए.

आज न्नरतक्षेत्रने विषे उज्जयिनी नगरीमां समुद्रदत्त नामे वाणियो वसे छे, तेने धारणी नामे स्त्री छे, अने शिव नामे पुत्र छे. ते वाणियाने एक यक्षदत्त नामे चाकर छे. प्राये ते सर्वमां दयानुं नाम नथी. एकदा ते समुद्रदत्त मरण पाम्यो. तेना दीकराए मरणकार्य कर्युं. तेनी स्त्री धारणीए तो

केटलाएक दिवस गया पछी यज्ञदत्त चाकरने महारूपवंत जाणीने भर्तार कर्यो. लोकमां घणो अपवाद थयो. शिवे पण जाण्युं ॥ यतः ॥ चंदकला बुरिमुंमितं, चोरिअ रमियं च थीजणे मंत ॥ एए गोविज्जंता, जंति दिणे पायमा हुंति ॥ १ ॥ एक दिवस धारणीए एकांते यज्ञदत्तने कह्युं के शिवने तुं मारी नांख. आगल जतां ए महारो पुत्र वधतो थको आपणने दुःखदायी थशे. कारण के वैरी अने रोग बेउने वधवा देवा नही.

यज्ञदत्त बोल्यो, ए कुमार तहारो पुत्र थाय, अने महारो स्वामी थाय, एने प्रसादे आपणे सर्व सुख भोगवीए छीए. माटे विचार कर के ए अनर्थ केम करीए? फरी धारणी बोली, रे मूढ! जो मुजने तथा तने पोताने कुशल इछे तो एने मारी नांख. अहो! स्त्रीना चित्तनी वृत्ति ॥ यतः ॥ मारेइ पियभत्तारं, हणइ सुअं तह विणासए अछं ॥ नियगेहंपि पलीवइ, नारी रागाउरा पावा ॥ १ ॥ एम घणे कष्टे तेने हाकारो भणाव्यो, अने तेणे अंगीकार कर्युं के एने हुं मारीश. स्त्रीए प्रेरेलो पुरुष शुं शुं न करे? ॥ यतः ॥ अनश्वा यत्र हेषंते, पर्वणि मुंमितं शिरः ॥ तत्किं न कुर्यात् न किं हन्यात् स्त्रीभिरभ्यर्थितो नरः ॥ १ ॥ सुवंशजोप्यकृत्यानि, कुरुते प्रेरितः स्त्रिया ॥ स्नेहलं दधि मथ्नाति, पश्य मंथानको न किम् ॥ २ ॥

अन्यदा धारणीने रमती देखी शिवे पूछ्युं, हे माता! तमे रुदन केम करो छो? ते बोली, हे वत्स! शुं करीए? कोइ गायोनो संभाल करनार नथी ते माटे सकल गोकुल विनाश पामशे. ते सांभली शिवे विचार्युं के अहो! स्त्रीना कपटनी खबर न पडे. स्त्री वीजली थकी पण अत्यंत चपल होय, वंशजालनी पेठे अतिवक्र हृदयवाली होय; माटे एनो कोण विश्वास करे? तोपण हुं स्वात्मरक्षा करीश. एम चिंतवी शिव बोल्यो, हे माता! हुं पण जाणुं छुं पण शुं करुं? गोवालीआ गायो संभालता नथी. सामो क्लेश उपजावे छे. तेवारे माता बोली, रे वत्स! ए तें साचु कह्युं, तोपण तुं यज्ञदत्त साथे गोवालीआ पासे जा. त्यारे शिव अने यज्ञदत्त बे जण हाथमां तरवार लइ चाल्या. मार्गमां आगल पाछल चालतां एक खाम आवी, त्यां छाया वधती देखीने शिवने आशंका उपजी. तेवारे उतावलो चाल्यो. तेथी यज्ञदत्त मारी न शक्यो. अनुक्रमे बेउ जण गोकुलमां पहोच्या. तेने

 जाणी गोवालीआ हरख्या, तथा तेनी आज्ञामां तत्पर थया. बे-

हु जणने दधि दूधे जमाड्या. रात्रे पाधरामां लावी बेहु जणने सूवा माटे जुदी जुदी शय्या आपी. तेनी उपर बेहु सूता. एवामां शिवने बुद्धि उपजी, तेथी जेवारे सर्व गोवालियाने निद्रा आवी, तेवारे शिवे उठीने पोतानी देह प्रमाणे एक काष्ठ लावीने पोतानी शय्या उपर मूक्युं. तेनी उपर एक वस्त्र ढांक्युं, अने पोताना हाथमां तरवार लइने कोइक स्थानके जइ छानोमानो बेसी रह्यो. एवामां यज्ञदत्त जाग्यो. तेणे शिवनी शय्या पासे आवीने विचार्युं के ए तो उंघे छे. तेवारे खड्ग काढीने जेवो तेने मारवाने धायो तेवामां शिवे आवीने तेनुं मस्तक खड्गे करी छेदी नाख्युं; पछी काष्ठखंड बीजे स्थानके मूकीने पोतानो अपयश टालवाने पोकार कर्यो के 'अरे रे! गोपो उठो. कोइक चोर मारी जाय छे.' ए रीते शोरबकोर कर्यो. ते सांभली गोवालिया पण चोरने शोधवा माटे तेनी साथे थोडीक भूमिए गया पण चोर नही मलवाथी पाछा वल्या.

प्रातःकाले यज्ञदत्त मुउं देखी शिव बोल्यो, अहो! ए शुं थयुं!! एम मायाकपटे लगारेक विलाप करी तेनुं मरणकार्य करीने कहेवा लाग्यो रे रे! गोपालो! यज्ञदत्त विना हुं रही शकतो नथी. माटे हुं तो म्हारे घेर जाउं बुं. एम कहीने घेर आव्यो तेवारे तेनी माताए विचार्युं के ए तो जीवतो क्षेमकुशल घेर आव्यो. यज्ञदत्त मूर्खाए एने मार्यो नहीं, एम विचारीने पुत्रने कहेवा लागी, हे वत्स! यज्ञदत्त गोकुलमांथी केम न आव्यो? त्यारे शिव बोल्यो, हे माता! यज्ञदत्त आवतां थकां पछवाडेथी पाछो वल्यो. एम कहीने शिव विचारवा लाग्यो, अहो! आ दैवनो शो विलास छे के माता पण म्हारा प्राण लेवा सारु सावधान थइ छे! एवामां धारणीनी दृष्टिए तरवार पडी. ते उपर कीडीओ पेसती नीकलती दीठी. त्यारे आशंका आवी, अने विचार्युं के यज्ञदत्त एने मारीने आवशे ए म्हारो मनोरथ निष्फल गयो! एम चिंतवी म्यानमांथी तरवार कहाडी जोइ तो रुधिरे खरडायेली दीठी. ते वेलाए रोषे करीने तेनां नेत्र रक्त थयां, अने विचार्युं के एणे म्हारा स्वामीने मार्यो, तो हुं पण एने मारुं. पछी तेज तरवारे करीने पुत्रनुं मस्तक छेद्युं. ते जोइने शिवनी धावमाताए स्नेहे करी तेज वेलाए एक मुसलुं लइने धारणीने मार्युं, तेथी ते पण तत्काल मरण पामी; अने धावमाताने वली एक दासीए तरवार मारी तेथी ते पण

मरण पामी. वळी ते दासीने बीजा कोइए मारी नाखी. एम ते बधा म-रण पाम्या. ते जोइ आउखुं अस्थिर जाणी त्यां घणा धर्मी लोकोए चा-रित्र लीधां. ए कथा प्रश्नोत्तररत्नमालानी वृत्तिमां छे. इति समुद्रदत्तादि-कथा ॥ ४५ ॥ ए कथा पहेला जागमां गौतमपृछामां पण आवेली छे.

वळी पण तजवाना अधिकार माटेज तजवुं बतावे छे.

॥ चएइ बुद्धी कुवियं मणुस्सं (कुवियं के०) कोपवंत थयेला (मणु-स्सं के०) मनुष्य प्रत्ये (बुद्धी के०) बुद्धि (चएइ के०) तजे छे. एटले कषा-यवंत मनुष्यने पक्षिघातक राजानी पेठे बुद्धि पण तजे छे. ते कथा कहे छे.

कोइक नगरनो राजा एकदा रयवाडीए रमवा नीकळ्यो. ते वक्रशि-क्षित अश्व उपर बेसीने चाल्यो. जेम जेम राजा लगाम खेंचे ते-म तेम अश्व दोडे, पण उजो रहे नही. एम करतां महाअटवीमां लइ ग-यो. त्यां राजा थाक्यो,लगाम मूकी दीधी.त्यारे घोडो पण उजो रह्यो.राजा पण तरश्यो थयो छे, तेथी विशाल छायावाला एक महोटा वृक्ष हेठल विसामो ले छे, एवामां ते वृक्षना कोटरमां एक अजगर रहेलो छे, तेना मुखथकी गरल पडतुं देखीने पाणीनी ज्रांतिए राजाए पत्रनो दडियो क-रीने नीचे धर्यो. अनुक्रमे ते अजगरनी गरलथी जराणो. ते दडियो लइने जेवारे राजा पीवाने तत्पर थयो तेवारे ते वृक्षनी उपर एक पंखी बेठो हतो, तेणे ते सर्व व्यतिकर जाण्यो अने विचार्युं के ए राजा घणा लोक-नो आधारजूत छे, ते ए पाणी पीशे अने मरण पामशे. एम चिंतवीने राजानुं हित वांछता तेणे झापट मारीने राजाना हाथमांथी दडियो ढोलावी नांख्यो. एमज वळी बीजीवार पण राजाए तेज गरलथी दडियो जर्यो, अने ते पंखीए बीजीवार पण ढोलावी नांख्यो. एमज त्रीजीवार पण ढोलावी नांख्यो. त्यारे राजा क्रोधयुक्त थइ, अकारण दुष्टपणुं जाणी जलपा-नांतराय कर्त्ता पंखीने खड्गे करीने मारतो हवो. पछी राजानुं सैन्य त्यां आव्युं. तेवारे राजाए पाणी पीधुं, आहार कर्यो, स्वस्थ थयो; पछी राजा वृक्षना कोटर मध्ये जोवा लाग्यो. त्यां अजगरना मुखथकी नीकल-तुं गरल देखी विचार करवा लाग्यो के अरे! ए तो विष देखाय छे. अहो! ...ी निःकारण उपकारीने महारा जीवितनो दातार अने हुं तो कृतघ्न यो. कारण के विचार कर्या विना पंखीना प्राण लीधा, माटे हुं महापापी

वन्यो. ए रीते पश्चात्ताप करतो, महा शोक धरतो, चंदनना काष्ठे करी ते पंखीना शरीरने संस्कार करतो हवो. अनुक्रमे नगरे आव्यो; ते कालांतरे शोकरहित थइने राज्य पालतो हवो. ए रीते कषायीने बुद्धि छांडे; ते माटे बुद्धिना अर्थिए कषाय न करवो. इति पक्षिघातक राजानी कथा ॥ ४६ ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे षष्ठगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे सातमी गाथा कहे छे. तेनो छठ्ठी गाथा साथे ए संबंध छे के पूर्वनी गाथाना अंते जे कह्युं के क्रोधीने बुद्धि छांडे, अने बुद्धि विना जे करवुं ते विलाप तुल्य जाणवुं. ते माटे सातमी गाथामां विलाप देखाडे छे.

अरोइ अत्थं कहिए विलावो, असंपहारे कहिए विलावो॥ विक्खित्तचित्तो कहिए विलावो, बहू कुसिसे कहिए विलावो ॥ ७ ॥

अर्थः—अरोइ अत्थं कहिए विलावो (अरोइ के०) अरुचिवालाने (अत्थं के०) परमार्थनी वात (कहिए के०) कहेवी, ते (विलावो के०) विलापरूप एटले निरर्थक जाणवी, अर्थात् अरुचिवालाने परमार्थनी वात कहेवी ते विलापरूप जाणवी. ते माटे सांभलनारने रुचि होय तो ज कहेवुं. नहि तो ब्रह्मदत्त अने चित्र मुनिनी पेठे विलाप सरखुं निरर्थक थाय इति भाव. ते ब्रह्मदत्तनी कथा कहे छे.

साकेत नगरने विषे चंद्रावतंसक राजा हतो. तेनो पुत्र मुनिचंद्र नामे हतो; ते कामभोग थकी विरम्यो थको पुत्रने राज्ये थापीने पोते सागरचंद्र मुनिराज पासे दीक्षा लेतो हवो. एक दिवसे उग्र तपस्या करतां गुरु साथे विचरतां कोइक गामे गोचरीए गया. साथ हतो ते जतो रह्यो, गुरुने पण विस्मरण थयुं; तेथी गुरु पण साथ साथे चाल्या गया. पाछलथी सागरचंद्र पोते एकला अटवीमां आव्या, क्षुधातृषाए बाधा पामता थका त्रीजे दिवसे होठ, कंठ, तालु सूकाइ गयां, तेथी मूर्छा पामी वृक्ष

नीचे पड्या. एवामां गोवालियाना चार बालके आवी तेमनी सेवा करी. ते चारे बालके मुनिनी देशनाए प्रतिबोध पामी दीक्षा लीधी. तेमां बे जण तो चारित्रनी डुगंछा करी अणआलोइ समकित गुणे करी देवलोके गया तथा बीजा पण बे जण देवलोके गया; पण तेनो अधिकार अहीं नथी.

अन्यदा दशपुर नगरे संभिन्न नामे ब्राह्मणनी जसमती नामे दासी हती. तेनी कूक्षिए पहेला बे जण पुत्रना जोडलापणे आवी उत्पन्न थया. ते अनुक्रमे यौवन पाम्या. एकदा खेत्रनी रखवाली करवा अटवीमां गया, त्यां रात्रे एक वड हेठल सूता छे. एवामां वडना कोटरमांथी एक सर्प नीकल्यो, तेणे ते बेमांथी एकने डश्यो. त्यारे बीजाए सापने खोलवा मांड्यो. एटले बीजाने पण तेज सापे करड्यो; त्यां बेहु जण मरण पामीने कालिंजर नामना पर्वतने विषे मृगलीनी कूक्षिए युगलपणे आवी उपन्या. अनुक्रमे पूर्वनी प्रीतिए पासे पासे ढूकडा चरतां जोइ त्यां कोइ व्याधे आवीने एकज बाणे ते बेहुने मार्या. मरीने गंगाने कांठे बेहु जण एक हंसीनी कूक्षिए उपन्या, एटले हंस थया. तेने पण एक मछबंधके पासमां नांखी कोट मरडीने मारी नांख्या. मरीने वाणारसी नगरीए महाधनवंत भूतदिन्न नामे चंडालने घेर पुत्रपणे उपन्या. त्यां पण पूर्वनी पेठे परस्पर बेहु जणने प्रीति थइ. एकनुं नाम चित्र अने बीजानुं नाम संभूति थयुं. एज समये तेज वाणारसी नगरीने विषे शंख नामे राजा राज्य करे छे. तेने नमुचि नामे मंत्री छे. एक दिवस मंत्री अपराधी होवाथी राजाए भूतदिन्न चंडालने हुकम कर्यो के ए मंत्रीने छानो मारजे. चंडाले पण मारती वेलाए मंत्रीने कह्युं के जो तुं भोंयरामां रहीने महारा पुत्रने भणावे तो हुं तुजने जीवतो राखुं. मंत्रीए पण जीवितव्यना लोभे भणाववानी हा कही.

हवे ते छोकराने भणावतां केटलोएक काल गयो. त्यां ते मंत्री भूतदिन्न चंडालनी स्त्री साथे लपटाणो. ते वात भूतदिन्ने जाणी, तेवारे तेने मारवा मांड्यो, पण चित्र अने संभूति ए बे भाइओए पोताने भणाव्यानो उपकार जाणीने तेने नसाडी मूक्यो. त्यांथी नीकली हस्तिणाउर नगरने विषे सनत्कुमार चक्रवर्तीने जइ मल्यो. त्यां ते मंत्रिपद पाम्यो.

हवे ते चित्र संभूति चंडालपुत्रोए पण रूप, यौवन, लावण्य, गीत, कला प्रमुखे करी तथा वीणा बजाववे करी वाणारसी नगरीना

लोकनां चित्त हर्यां. एक दिवस वसंतऋतुने विषे अनेक लोको, युवान स्त्रीउनां नाटक थवाथी क्रीमा करवा प्रवर्त्या छे. तेवामां चंमाल पण पोताना परिवार सहित क्रीमा करवा नीकल्यो. त्यां चित्र संजूति पण गीत गान करवा लाग्या. तेमनो मनोहर स्वर सांजलीने सर्व नगरीना लोक एने जोवा मल्या. तेमां वली स्त्रीउ तो विशेष जेगी थइ. ते देखीने चतुर माह्या लोके राजाने विनंति करी के हे देव! सर्व लोकोने ए चंमाले वटलाव्या. ते सांजली राजाए पण ते चंडालने नगरीमां प्रवेश करवो निवार्यो. वली केटलोक काल गयो; अन्यदा कौमुदीमहोत्सव आव्यो, त्यारे पूर्वली शीखामण वीसारी पोतानी जूमिका अणगणीने बे जण नगरीमां पेठा. त्यां कौतुकरसे गीतगान सांजलीने पोते पण एक देशे रही गावा लाग्या.ते जावा सर्व लोक जेगा थया. तेमणे पूर्वली वात जाणीने मारमार करतां प्रहार देतां तेमने काढी मूक्या. तेवारे उद्यानमां जइ आमणडुमणा थइ विचारवा लाग्या के अमारुं रूप, यौवन, सौजाग्य, लावण्य, कला तथा कुशलपणाने धिक्कार छे! कारणके,एक चंमालना कुलकलंकमात्रथी सर्व फोक थयुं. त्यां तेउ वैराग्य पाम्या, अने स्वजन कुटुंबने कह्या वगर मरवानो निश्चय करीने दक्षिण दिशामां चाल्या. त्यां दूर एक पर्वत दीठो. ते उपर चढतां एक शिला उपर डुर्बल शरीरे ध्यान करता, आतापना लेता, काउस्सग्गे रहेला एक मुनिने दीठा. ते देखी तेउए हर्षे करी पासे जइ वंदना करी. मुनिए पण ध्यान संपूर्ण थये धर्मलाज दइ पूछ्युं के तमे क्यांथी आव्या? तेणे पोतानुं सर्व वृत्तांत निवेदन करीने कह्युं के हवे अमे आ पर्वत उपरथी पमीने मरीशुं. त्यारे ऋषि बोल्या, एम पामरनी पेठे मरवुं तमने न घटे. तमने तो शारीरिक अने मानसिक एवा बे प्रकारनां डुःखनो क्षयकारक एवो श्रीजिनेश्वरनो प्ररूप्यो धर्म करवो घटे छे.

तेमणे मुनिवचन अंगीकार करी दीक्षा लीधी. अनुक्रमे गीतार्थ थया. छठ, अठम, दशम, डुवालस, मास अने अर्धमासादिक विचित्र तपस्याए आत्माने जावता, ग्रामानुग्रामे विचरता, अन्यदा हस्तिणाउर नगरना उद्यानने विषे आवीने रह्या छे. एकदा मासखमणने पारणे संजूति मुनि, ते नगरमां गोचरीने माटे इर्यासमिति सहित जमे छे. तेवा समये राजमार्गे जमतां तेने नमुचि प्रधाने दीठा अने उलख्या के ए चंडालनो दीक्-

रो छे, ते राजा प्रमुखने म्हारी वात जणावशे. एवा नयने लीधे तेणे पोताना माणस मूक्या. तेउं यष्टिमुष्टिना प्रहारे मुनिने कदर्थना करीने काढता हवा.

ते अवसरे मुनिने निरपराध मारे छे, ते माटे कोप थयो. तेणे करी मुखमांथी तेजोलेश्या नीकलवा मांमी, धूमनो समूह नगरमां व्याप्यो, धूमाडाना गोटेगोट नीकल्या, तेथी आकाश पणछवाइ जता साथे अंधकार थइ गयो; ते नय अने कौतुके करी नगरना लोक आव्या, मुनिने देखी वंदना करी प्रसन्न करवा लाग्या. सनत्कुमार चक्री पण आव्या. वंदन नमस्कार करी हाथ जोमीने कहेवा लाग्या के हे नगवन्! अमारा सरखा अज्ञान प्राणीए जे अपराध कर्यो होय ते खमो, तपतेज संहरो, अमने जीवितव्य आपीने प्रसाद करो, फरी एवुं काम नही करीए; तोपण मुनि प्रसन्न न थया.

हवे ते धूमादिक देखी लोकने मुखे पण सांनलीने चित्र साधु त्यां आव्या अने कहेवा लाग्या, हे संनूति मुनि! कषायअनल समावो, समता करो, समताप्रधान मुनिराज होय ते अपराधीनुं पण मावुं न चिंतवे, क्रोध अनर्थनुं मूल छे, क्रोध संयमनो घातक छे, क्रोध दुर्गतिए लइ जाय, क्रोध पूर्व कोडीनुं चारित्र बाली नसम करे. ते वचन सांनली संनूतिमुनिनो क्रोधानल उपशम्यो. वैराग्यमां व्याप्त थइ पाछा उद्यानमां आव्या, लोक सहु सहुने ठेकाणे गया. मुनिए विचार्युं के संलेषणा तो अमे करी. हवे अणसण करीए. एम चिंतवी अणसण कर्युं.

हवे सनत्कुमारे नमुचिनो सर्व व्यतिकर जाण्यो, त्यारे नमुचिने दृढ रज्जु बंधने बांधीने मुनि पासे लाव्या. मुनिए तेने मूकाव्यो. ते समये सुनंदा नामे चक्रवर्तीनी स्त्रीरत्न ते संनूति मुनिने पगे लागी. तेवामां तेनी वेणीनो फरस संनूतिमुनिने थयो. तेथी संनूतिए नियाणुं करवा मांड्युं, त्यारे चित्र मुनिए विचार्युं के अहो! दुर्जयेंद्रिय! अहो विषयउन्माद! जेथी करीने एवो तपस्वी जिनवचननो जाण छतां स्त्रीना वालाग्र फरसवाथी एवा अध्यवसायवालो थयो! एम चिंतवीने तेने प्रतिबोधवाने अर्थे कहेता हवा के हे संनूति! एवा अशुन अध्यवसायथी निवर्तो. ए कामनोग असार छे, परिणामे दारुण छे, संसार नमवाना हेतु छे, परमार्थे दुःखरूप छे, सुखतुं अनिमान मात्र छे ॥ उक्तं च ॥ जह कछ्छो कछु, कंडूअमाणो दुहं मुणइ सुरकं ॥ मोहाउरा मणुस्सा, तह कामदुहं सुहं बिंति ॥ १ ॥ केवल

अशुचिए नर्युं मनुष्यनुं शरीर, निरंतर अशुचि द्वारे वहे तो विष्ठानो कोथलो एमां शी नलीवार छे? वली प्रधान वस्त्र, प्रधान फुल, प्रधान गंध के विलेपन होय तो ते पण शरीरना संगे विणसी जाय. वली दांतने विषे दुर्गंध, मुखने विषे अशुचि रस, नासिकामांथी अपवित्र पदार्थ नित्य वहे, वली रोगनुं घर एवा शरीरने विषे हे मुनिराज! तमे मुंफाउ नहीं. जेमाटे नियाणाथी घोर तप अनुष्ठान कर्यां होय ते पण तेवां फलवंत न थाय. इत्यादिक वचन कह्यां पण तेने प्रतिबोध न लाग्यो अने नियाणुं कर्युं के जो ए तपनुं फल होय तो जन्मांतरे हुं चक्रवर्त्ती थाउं. अनुक्रमे मरण पामी सौधर्म देवलोके बेहु नाइ देवता थया. त्यांथी चित्रनो जीव च्यवीने पुरिमताल नगरे शेठनो पुत्र थयो, अने संजूतिनो जीव च्यवीने कंपिल्लपुर नगरने विषे ब्रह्म नामे राजानी चुल्लणी नामे राणीना उदरने विषे चौद स्वप्नसूचित पुत्र थयो; तेनुं ब्रह्मदत्त एवुं नाम पाड्युं, ते अनुक्रमे महोटो थयो, बहोत्तेर कला नणयो.

हवे ब्रह्मराजाने उत्तम वंशना चार राजा मित्र छे. तेमां एक तो काशी देशनो धणी कनक नामे राजा छे, बीजो गजपुरनो धणी कणेरदत्त नामे राजा छे, त्रीजो कोशल देशनो धणी दीर्घ नामे राजा छे, चोथो चंपानो धणी पुष्पचूल नामे राजा छे. ते चारे मांहोमांहे स्नेहे करी एकबीजाना विरहने अणइछता अनुक्रमे एकेक वर्ष नेगा रहे. अने विचित्र क्रीमा करतां काल गुमावे छे. अन्यदा ते चारे ब्रह्मराजाने घेर रह्या छे. एकदा ते ब्रह्मराजाने मस्तके रोग ऊपन्यो, त्यारे तेणे पोताना पुत्रने चारे मित्रने खोले मूक्यो. पछी ब्रह्मराजा मरण पाम्यो. तेनुं मृत्युकार्य करीने चारे जणे विचार कर्यो के ज्यांसुधी ब्रह्मदत्त राज्य चलाववाने समर्थ थाय नहि त्यां सूधी राज्यनो निर्वाह आपणे करवो. एम निरधारी चार जणमांथी दीर्घ राजाने राज्य सोंपीने त्रण राजा पोताने स्थानके गया. पछी ते दीर्घराजा सकल सामग्री सहित राज्य नजरे जोइ नंमारमां पेठो. अंतेउर पण जोयुं. हवे इंद्रियो दुर्निवार छे, माटे ब्रह्मनी मित्राइ पण न गणी, लोकमां निंदा थशे ते पण न गणी. ते चुल्लणी राणीना प्यारमां पड्यो. केटलोएक काल गयो, तेवारे धनु नामे प्रधाने ते वृत्तांत यथार्थ जाणीने पोताना वरधनु नामे पुत्रने कह्युं के चुल्लणी कुशीलिणी थइ छे, माटे ए वात कुमारने जणावो. तेणे पण तेमज कर्युं.

ब्रह्मदत्त पण मातानुं दुश्चरित्र सही न शक्यो. माटे कागडो अने कोयल बे पक्षियोने पकडी अंतेउरमां जइ तेमनो संयोग करावतो जाय, अने कहेतो जाय के जे कोइ आ रीते करशे तेनो हुं निग्रह करीश. इत्यादिक चेष्टा करतो देखीने दीर्घ राजाए चुल्लणीने कह्युं के कागडो अने कोयलनो संयोग करावीने बालकनी पेठे जेम तेम बोलतो बोलतो आपणने समजाववा माटे मुजने कागडो अने तुजने कोयल ठरावे छे, एम निश्चय जाणजे. माटे जो तुं एने मार तो निर्विघ्नपणे आपणाथी सुख भोगवाय, अने हुं छुं तो तुजने घणा दीकरा थशे. ते सांभली स्नेहने परवश थइ तेणे एवी अनार्य वातनी पण हा भणी ॥ उक्तं च ॥ मारइ पियभत्तारं, हणइ सुयं तहय नासए अछं ॥ नियगेहं पि पलीवइ, नारी रागाउरा पावा ॥ १ ॥ पछी मारवा माटे कुमारनो विवाह मांड्यो. अनेक स्तंभसहित लाखनुं घर कराव्युं. त्यारे वरधनु प्रधाने गंगाने कांठे दान देवाने मिषे दानशाला मंडावी. त्यांथी विश्वासी पुरुषो पासे सुरंग खोदावीने लाखना घर सूधी लाव्यो. हवे विवाह थयो, छेवटे लोक सहु घेर गया. वरवहु लाखना घरमां आव्या. वहुवर अने प्रधानपुत्र वरधनु ए त्रण बेठा छे. बे पहोर रात्रि गइ. एटले चारे तरफ आग लागी, हाहाकार थयो. कुमारने कांइ सूजे नहीं. त्यारे मंत्रिपुत्रने ते पूछवा लाग्यो के ए शुं थयुं? ते बोल्यो के जे राजकन्या परणवानी हती तेने तो अमे पत्र लखीने निषेध कर्यो हतो. माटे आ तो कोइ अन्य स्त्री मोकली छे, तेथी ए स्त्री उपर प्रतिबंध करशो नहीं. तमे आ स्थानके प्रहार करो, जेथी आपणे नीकली जइए. कुमारे पण तेमज कर्युं. बेहु जण सुरंगने मुखे बहार नीकल्या. त्यां पूर्वसंकेतित विश्वासु बे पुरुष अश्व लइ उभा छे. ते अश्व उपर चढी आगल चाल्या. अहीं ब्रह्मदत्तनुं बधुं वृत्तांत कहेवुं. अनुक्रमे चौद रत्न, नव निधान, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी लाख रथ अने छन्नु क्रोड पायदल, चोसठ हजार अंतेउरी इत्यादिक सर्व चक्रवर्तीनी सामग्री सहित कंपिल्लपुर नगरे आव्या. तेवारे चुल्लणीए भये करी चारित्र लीधुं, अने दीर्घराजाए संग्राम कर्यो. ब्रह्मदत्ते चक्र मूक्युं तेथी दीर्घ राजा मरण पाम्यो. पछी सर्व राजाए मली ब्रह्मदत्तने चक्रवर्तीपदे अभिषेक कर्यो. ते कंपिल्लपुर राज्ये बेठा. एम चक्रवर्तीपणुं भोगवतां रहे छे. अहीं विस्तारना अर्थीए ब्रह्मदत्त चरित्र जोवुं.

हवे अन्यदा ब्रह्मदत्तनी हजूर नाटकीए नाटक मांड्युं छे. पाछलो पहोर छे, एवामां एक दासी फूलनी माला तथा दडा प्रमुख लावी राजा पासे मूकती हवी, ते कुसुम तथा नाटक जोतां राजाने विकल्प थयो के एवुं नाटक क्यांक में दीठुं छे, एवो फूलनो दडो पण क्यांक में सुंघ्यो छे. एम विचारतां जातिस्मरणज्ञान उपज्युं,नीचे पड्यो, मूर्छा आवी, सामंत प्रमुखे चंदन वगेरे छांट्यां, शीतल वायु नांख्या, एटले चेतन आव्युं. त्यारे पाछले नवे पद्मगुल्म विमानमां पोते सौधर्म देवलोके हतो त्यांनां नाटक, सुगंध, फूल प्रमुख सांभर्यां,पण नाइ क्यां उत्पन्न थयोछे तेनी खबर न पडी. माटे तेनी खबर काढवा सारु दोढ श्लोक गुप्त करी वरधनु प्रधानने आप्यो. तेनी मारफत नगरमां उद्घोषणा करावी के कोइ पछवाडाना बे पद पूरे तेने अर्द्धुं राज्य चक्रवर्त्ती आपे. ते सांभली सहु दोढ श्लोक भणे पण कोइथी पाछला बे पद पूराय नही. ते दोढ श्लोक ए छे ॥ दासा दसन्ने आसी, मिया कालिंजरे नगे ॥ हंसा य गंगतीराइं सोवागा कासिभूमिए ॥ १ ॥ देवा य देवलोएसु, आसी अम्मे महड्ढिया ॥ इति ॥

एवा अवसरे पुरिमताल नगरमां पूर्वेला भवे ब्रह्मदत्त राजाना भाइ चित्र नामे हता ते श्रेष्ठीपुत्र थया छे, ते जातिस्मरणज्ञान पामी चारित्र लइ ब्रह्मदत्तना नगरमां मनोरम उद्याने आवी काउस्सग्गे रह्या छे, त्यां कोइ अरहट्टनो खेडुत पूर्वोक्त दोढ श्लोक भणे छे, ते सांभली ज्ञान उपयोगे भाइनुं सर्व स्वरूप जाणीने मुनिए बीजा श्लोकनुं पश्चार्द्ध पूर्युं. यथा ॥ इमाणे छट्ठिआ जाइ, अन्नमन्नेण जाविणा ॥ ते सांभलतांज अरहट्ट खेडुत, सर्व काम पडतां मूकी हर्ष पामतो राजा पासे गयो. जइने संपूर्ण बे श्लोक कह्या. ते सांभलीने राजा भाइना स्नेहे मूर्छा पाम्यो. ते वेला राजसभा क्षोभ पामी, पासे उभेला सेवकोए अरहट्ट खेडुतने चपेटाए हणवा मांड्यो, मारतां थकां ते बोल्यो, ए बे पद में नथी पूर्यां पण वनमां रहेला मुनिए पूर्या छे. एम विलाप कर्यो तेवारे तेने मूकी दीधो. ते पोताने ठेकाणे गयो.चक्रवर्तीने पण मूर्छा वली,तेवारे ते वृत्तांत सांभलीने जाण्युं के भाइ आव्या देखाय छे. ते स्नेहे करी ब्रह्मदत्त चक्री परिवार सहित उद्यानमां वांदवा नीकल्या, त्यां मुनिने देखी तेने वंदना करी बेठा.मुनिए पण देशना दीधी, संसारनी निर्गुणता देखाडी, कर्मबंधना हेतु देखाड्या, मो-

क्षमार्ग वर्णवी देखाड्यो; ते सांभळीने पर्षदाने वैराग्य थयो. ब्रह्मदत्त तो अभावित थइ बोल्या, हे भगवन्! जेम तमे पोते मुजने मळवाथी आनंद उपजाव्यो, तेम हवे म्हारुं राज्य अंगीकार करीने हर्ष उपजावो. म्हारे आवास छे; गीत, नाटक, वाजिंत्र, स्त्रियो प्रमुख छे, तेना तमे भोग भोगवो,प्रव्रज्या तो महादुःख रुप छे, में तप कर्युं तेनुं फल हुं पाम्यो छुं अने तमे तो तेवाने तेवाज छो. मुनि बोल्या, हे राजन्! तें नियाणुं कर्युं हतुं ते विपाके आपणो बेहुनो वियोग थयो. वळी हे राजन्! तारे जेम राजऋद्धि छे, तेम मारे घेर पण घणी ऋद्धि हती; पण में जिनवचन सांभळीने तेनो त्याग कर्यो. वळी हुं तो गीत ते विलाप जाणुं छुं, नाटक ते विटंबना जाणुं छुं, सर्व आभरण ते भार जाणुं छुं. कामभोग तो बाळकने मीठा लागे छे, पण पंडितने तो महादुःखदायी छे; जे कोइ मुनिराज कामभोगथी विरम्या, तपोधन थया, शील गुणमां रंगाणा ते मुनिने जे सुख छे ते तहारा कामभोगमां सुख नथी ॥ यतः ॥ सव्वं विलवियं गीयं, सव्वं नट्टं विडंबणा ॥ सव्वे आभरणा भारा, सव्वे कामा दुहावहा ॥ १ ॥ बालाभिरामेसु दुहावहेसु, न तं सुहं कामगुणेसु राया ॥ विरत्तकामाण तवोधणाणं, जं भिक्खुणो सीलगुणे रयाणं ॥ २ ॥

ते माटे हे राजन्! आपणे सर्वथी नीच निंदनीक एवी चंडाळनी जातिमां हता, अने अहीं एवा कामभोग पाम्या; ते सर्व संयम तप कर्यां तेनां फल छे. एवुं जाणी प्रमाद न करो, ए अशाश्वता भोग छांडीने घरमांथी चारित्र लेवा नीकळो, ए जीवित अशाश्वतुं छे, तेमां जे प्राणी पुण्य न करे ते प्राणी धर्म कर्या विना मरण ढूकडुं आवे त्यारे परलोकने विषे घणो शोच करे. जेम सिंह होय ते मृगने लइ जाय, तेम अंतकाले मृत्यु आवी प्राणीने लइ जाय. ते वखत माता पिता भाइ प्रमुख कोइ पण सखा न थाय. वळी स्वजन, मित्र, पुत्र, बांधव प्रमुख कोइ दुःख पण वहेंची ले नहीं, एकलो जीव पोतेज भोगवे. कारणके कर्म ते कर्त्तानी साथे जाय, ए सर्व द्विपद, चतुष्पद, खेत्र, धन, धान्यादिक मूकीने परभवे पोतानां कर्यां शुभाशुभ कर्म लइने जाय; वळी पोते मरे त्यारे तेनी भार्या, पुत्र तेना शरीरने बाळीने लोकानुयायी केटलाएक दिवस शोक करीने पछी पोतानो स्वार्थ पोते पूरो पाडे; माटे हे राजन्! तुं भारे कर्म न कर.

चक्री बोल्या, हे मुनीश! तमे कहो छो ते हुं पण जाणुं छुं. पण ए जोग-संग दुःखकारी छे छतां अमारा सरखाने घणा दुर्जय छे. में पूर्वे हस्तिणागर नगरने विषे चक्रवर्तीनी ऋद्धि देखीने कामजोगमां गृद्ध थइने अशुन्न नियाणुं कर्युं ते पमिक्कम्युं नहीं, तेनां ए फल छे. माटे धर्मने जाणतां छतां पण हुं कामजोगमां मूर्छाणो छुं. जेम हाथी होय ते घणो कचरो अने थोडुं पाणी जे स्थले होय तेमां पेठो थको स्थलने देखे खरो, पण कचरामां खूत्यो होय तेथी कांठे आवी न शके. एम हुं पण कामजोगमां मग्न थयो थको साधुनो मार्ग लइ शकुं तेम नथी. मुनि बोल्या, जोग अनित्य छे. तेने जो तुं छांमवा असमर्थ छे, तो पण गृहस्थावासमां रह्यो थको आर्यकाम करजे. जो धर्मने विषे रही सर्व जीवनी अनुकंपा करीश, तो पण वैमानिक देवता थइश ॥ यतः॥ जइ तंसि जोए चइउं असत्तो, अज्जाइ कम्माइ करे हि रायं ॥ धम्मे ठियं सवहियाणुकंपी, तं होहिसी देवइउं विउवि ॥१॥ तुझने जोग छांमवानी बुद्धि थती नथी, अने आरंजपरिग्रहमां गृद्ध छे; तेथी एटलीवार विप्रलाप में कर्यो ते व्यर्थ थयो. माटे हे राजन्! हवे हुं जाउं छुं ॥ यतः ॥ न तुझ जोगे चइऊण बुद्धि, गिद्धोसि आरंजपरिग्गहेसु ॥ मोहो कउ एत्तिउ विप्पलावो, गछामि रायं अममातिउसि॥१॥ एम कहीने मुनिए विहार कर्यो. अनुक्रमे उग्र चारित्र पालीने तेज जवे सिद्धि वर्या. ब्रह्मदत्ते पण कामजोग न छांड्या, ते उत्कृष्टा कामजोग जोगवीने सातमी नरके नारकीपणे जइ उपज्यो. ते माटे अरुचिवंतने जे कहेवुं ते सर्व विलाप जाणवो. इति ब्रह्मदत्त कथा. श्रीउत्तराध्ययने.

हवे कोइक प्रतमां "अईय अछे कहिए विलावो" एवो पाठ छे. त्यां एम अर्थ करवो के (अईअ के०) गइ छे (अछे के०) वस्तु जेथी ते अतीतार्थ कहीए. तेनी पासे (कहिए के०) कह्युं एटले माग्युं, ते पण विलाप जाणवो. एटले जे पोतानी पासे नथी ते परने शुं आपे? ॥ यतः ॥ योगशास्त्रे ॥ परिग्रहारंजमग्नास्तारयेयुः कथं परान् ॥ स्वयं दरिद्रो न परमीश्वरीकर्त्तुमीश्वरः ॥१॥ अहीं श्रीकृष्ण अने वीरा सालवीनुं दृष्टांत कहे छे.

द्वारिका नगरीए श्रीनेमिनाथजी समोसर्या. कृष्ण प्रमुखे वंदना कर्या पछी प्रजुजीए देशना दीधी. देशनाने अंते श्रीकृष्णे पूछ्युं के, हे स्वामिन्! साधु चोमासामां विहार केम न करे? प्रजु बोल्या, हे कृष्ण! चोमासामां

जीवनी उत्पत्ति घणी होय छे तेथी विहार करतां जीवविराधना थाय; माटे साधु वर्षाकाले एक स्थानके अंगोपांग गोपवीने रहे. ते सांभली श्रीकृष्णे प्रतिज्ञा करी के सोल हजार मुकुटबंध राजाउने जतां आवतां घणी हिंसा थाय, माटे चोमासामां कचेरी नहि करुं. एम कहीने घेर आव्या अने सहुने निषेध कर्यो के चोमासा मध्ये कोइ सभामां आवशो नहीं. ते दिवसथी लोकोमां देवसूती अगियारश कहेवाय छे.

हवे कृष्णनो भक्तिवंत वीरो नामे एक सालवी छे. ते कृष्णनुं मुख जोया विना जमतो नथी, माटे नित्य बारणे आवी पूजा करीने जाय. एम चार मास भूख्यो रह्यो. चोमासुं व्यतिक्रांत थयुं त्यारे वीरो आव्यो. तेने कृष्णे पूछ्युं के तुं डुबलो केम देखाय छे? त्यारे पासे बेठेला लोके वृत्तांत कह्युं. ते सांभली श्रीकृष्णे विचार्युं के एनी महारा उपर आवडी भक्ति छे! तो हुं सर्वने कही मूकुं के एने आवतां कोइ रोकशो नहीं. एवुं निर्धारी ते प्रमाणे श्रीकृष्णे सहुने संभलाव्युं.

हवे कृष्ण महाराजने प्रतिज्ञा छे के पोतानी कन्याने परणाववी नहीं. तेथी जे कन्याने शणगार करावीने तेनी माता राजसभामां मोकले ते कन्याने कृष्ण पूछे के तमे राणी थशो के दासी थशो? त्यारे कन्या कहे के राणी थइशुं. तेने श्रीकृष्ण कहे के राणी थवानी इछा होय तो प्रभुजी पासे जइ चारित्र अंगीकार करो. त्यारे ते वात प्रमाण करीने चारित्र ले. एम करतां एक दिवस एक राणीए पोतानी दीकरीने शीखवी मूक्युं के ज्यारे कृष्ण पूछे के राणी थशो के दासी थशो? त्यारे तुं दासीपणुं मागजे. एवुं सांभली ते कुमारीए पण तेमज कर्युं. त्यारे कृष्णे चिंतव्युं के हवे हुं एवुं करुं के फरी बीजी स्त्री ए काम न करे. एम विचारी वीरा सालवीने एकांते तेडी पूछ्युं के तें तहारा भवमां शी करणी करी छे? त्यारे ते बोल्यो के बोरडी उपर बेसीने में पथ्थरे करी काकिडो मार्यो हतो, तथा पांजणी करवानी घेंशनी कलशीमां माखीउं भराणी हती त्यारे में तेनी उपर हाथ दीधो हतो,तेथी मक्षिका गणगणाट शब्द करवा लागी. वली चोमासामां रथ चालवाना मार्ग मध्ये पाणी चाल्युं जतुं हतुं, त्यारे में आडो डाबो पग दीधो हतो, तेथी पाणी रोकाइ रह्युं.

ते सांभली श्रीकृष्ण राजा तख्ते बेसी सभामां कहेवा लाग्या के सां-

ल्लो, वीरो सालवी एवो बलियो छे ॥ यतः ॥ जोय रक्तफणो नागो, वसंतो वदरीवणे ॥ (पाठांतरे) आहर्ड पुढवीसत्थेणं ॥ पत्थरसत्थेण हर्ड, वेमइ णाम खत्तिर्ड ॥ १ ॥ जेण घोसवइ सेणा, वसंति कलुसी उरइ ॥ धारीया वामहत्थेणं, वेमई णाम खत्तिर्ड ॥ २ ॥ जेणे चक्खुकया गंगा, वहंती कलुसोदयं ॥ धारिया वामपाएणं, वेमई णाम खत्तिर्ड ॥ ३ ॥ माटे हुं एने आ कन्या आपुं छुं. एम कही श्रीकृष्णे कन्या आपी. वीरा सालवीए तेने घेर लावी तख्ते बेसारीने सेवा करवा मांडी. एम केटलाएक दिवस गया पछी कृष्णे पूछ्युं, रे वीरा! घरनां काम करावे छे के नथी करावतो? वीरो बोल्यो, हे महाराज! हुं चाकरनी पेठे सेवा करुं छुं. कृष्ण बोल्या, जो घरनां सर्व काम एनी पासे नहि करावे तो तहारी वात तुं जाणे. ते सांभलीने वीरो घेर आवी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के उठ, वंश रांध, पांजणी कर. ते स्त्रीए कह्युं, रे कोलिक! तारी जाति विचार! एवुं सांभलीने वीरो सालवी ताडना तर्जना करवा लाग्यो. त्यारे ते रोती रोती माता पासे आवीने कहेवा लागी, मने महारो धणी मारे छे. ते सांभली राणीए जइ कृष्ण आगल कह्युं. कृष्ण बोल्या, हे स्त्री, महारो शो वांक छे? एणे पोते दासीपणुं मागी लीधुं छे. ते सांभली राणीए कह्युं, जवा द्यो, हवे ए दीक्षा लेशे. कृष्णे कह्युं के वीरा सालवीने पूछीए. एम कही वीराने पूछी महोत्सवथी तेने दीक्षा लेवरावी.

वली एकदा श्रीनेमिनाथ समोसर्या छे. तेमने कृष्ण वंदना करवा आव्या. त्यां द्वादशावर्त्त वंदनाए अढारहजार साधुने वंदना करवा मांडी. त्यारे बीजा पण घणा राजाए कृष्णनी साथे वंदना करवा मांडी; अनुक्रमे सर्व थाक्या, पण वीरा सालवीए कृष्णनी साथे अढारे हजार मुनिने वांद्या. पछी कृष्णे प्रभुजीने पूछ्युं. हे स्वामिन्! आज थाक घणो लाग्यो. पूर्वे घणा संग्राम करतां पण क्यारे आवो थाक लाग्यो नथी. तेने प्रभुजीए कह्युं के हे कृष्ण! ए तो तमारो थाक उतर्यो जाणो. कारणके सातमा नरकना दलियां त्रोडी त्रीजी नरकनां कर्यां, जिननामकर्म उपार्ज्युं, तथा क्षायिक समकित प्राप्त कर्युं. ते सांभली कृष्ण बोल्या, फरीथी वंदना करुं, जेथी शेष त्रण नरकनां दलियां त्रुटे. परमेश्वरे कह्युं, ते भाव हवे न आवे. त्यारे कृष्णे पूछ्युं, हे स्वामिन्! वीराने श्यो लाभ थयो? प्रभुजी बोल्या, एक तो तें रूडुं

मान्युं, अने बीजुं कायक्लेश थयो. ए बे शिवाय बीजो कांइ लान्न वीरा सालवीने थयो नथी.इत्यादिक सर्व अधिकार श्रीआवश्यकनिर्युक्ति मध्ये बे. वीरा सालवीए कृष्णनी घणी सेवान्नक्ति करी, पण कांइ फल न पाम्यो. केमके कृष्ण पोतेज आरंन्न परिग्रहे मग्न हता, पोतानी पासे चारित्रधन न हतुं, तो वीराने संसारथी केम पार उतारे? एम उपनय जोमवो ॥४७॥

॥ असंपहारे कहिए विलावो (असंपहारे के०) अनिश्चित अर्थ एटले परमार्थ समज्या विना जे अर्थ (कहिए के०) कहेवो, ते गामम्रीया पुरुषनी पेठे (विलावो के०) विलाप तुल्य जाणवो. तेनी कथा कहे बे.

एक गामने विषे कोइक मूर्ख हतो. ते दैवयोगे समस्त राग रागिणीनी जाण एवी कन्या परण्यो. पबी ते स्त्रीने आणुं करवा गयो. सासरे ते मूर्खना साला हता, तेमणे विचार कर्यो के आपणे प्रन्नाते पंचम राग गाइशुं. ते विचार तेनी न्नगिनीए सांन्नल्यो. तेणीए न्नरतारने कह्युं के तमने महारा न्नाइओ रागनी वात पूबे त्यारे कहेजो के ए पंचम राग थयो. पबी प्रन्नाते सालाए तेमज पूब्युं, त्यारे मूर्खे कह्युं के ए पंचम राग बे. ते सांन्नली सालाए मनमां विचार्युं के आ तो शृंग पूंब विनानो पशु बे,पण कांइक घरनो न्नेद मल्यो जणाय बे. एम चिंतवी नगर बहार जइने चारे काने विचार कर्यो के आपणे प्रातःकाले धन्याश्री राग गावो ॥ यतः ॥ षट्कर्णो न्निद्यते मंत्रश्चतुष्कर्णो न न्निद्यते ॥ द्विकर्णस्य तु मंत्रस्य, ब्रह्माप्यंतं न गबति ॥१॥ एम करी प्रातःकाले धन्याश्री राग गाइने पूब्युं के ए शो राग? तेवारे मूर्ख बोल्यो, ए बठो राग. ते सांन्नली साला ताली दइने मांहोमांहे हसवा लाग्या. मूर्ख बोल्यो, रे मूर्खो! हसो बो शुं? काले तमे पंचम राग गायो हतो, माटे आज बठोज राग युक्त बे. कारणके पांच पबी ब एम तो बाल गोपाल पण जाणे बे. ते सांन्नली वली साला घणुंज हास्य करवा लाग्या, त्यारे तेनी स्त्रीए जणाववा माटे धान्यनी हांमली देखामी. ते देखी मूर्ख बोल्यो.जाण्युं जाण्युं ए तोल्लड राग बे. त्यारे वली अत्यंत हांसी योग्य थयो ॥ ए कथा एज गौतमकुलकनी वृत्तिमां बे ॥

॥ विक्खित्त चित्ते कहिए विलावो (विक्खित्तचित्ते के०) ब्याक्षेपवंत चत्तवालाने जे (कहिए के०) कहेवुं ते सर्व (विलावो के०) विलाप जाणवुं. ते उपर बटुकनी कथा कहे बे.

कोइक गामने विषे एक ब्राह्मण कथा कहेवा बेठो. तेने ज्यारे बे घडी थइ, त्यारे ब्राह्मणे पूछ्युं के कांइ समज्या? त्यारे एक बटुक बेठो हतो ते बोल्यो, समज्या. विप्र कहे के शुं समज्या? बटुक बोल्यो के तमारो हरडियो (गलानी नीचेनो भाग) हालतो हतो. विप्र बोल्यो, आ ते तें शुं धार्युं? कांइ कहुं छुं तेमांथी प्रमाण कर. बटुक बोल्यो, फरी कथा कहो तो प्रमाण करुं. त्यारे विप्रे फरी कथा कहेवा मांडी. वली बे घडी थइ एटले पूछ्युं के प्रमाण कर्युं? त्यारे बटुक बोल्यो, आ दरमांथी ७०७ कीडिकाउं नीकली, अने सातशे सात पेठी. विप्र बोल्यो, भूंडा! एमां शुं प्रमाण कर्युं? हुं कहुं ते वात धार. बटुक बोल्यो, फरी कथा कहो. विप्रे फरी कथा कहेवा मांडी. वली बे घडी पछी पूछ्युं, कांइ धार्युं? बटुकबोल्यो, हा, में धार्युं. विप्र बोल्यो के शुं धार्युं? बटुक बोल्यो के तमने कथा कहेतां घणी वार थइ. हवे क्यारे मूकशो? त्यारे विप्रे कह्युं के में फोगट विलाप कर्यो! माटे विक्षिप्तचित्तवालाने न कहेवुं. ए कथा उपदेशरत्नाकरमां छे ॥ ५० ॥

॥ बहू कुसीसे कहिए विलावो (कुसीसे के०) कुशिष्यने (बहु के०) घणुं (कहिए के०) कहेवुं ते युगप्रधान कालिकाचार्यना शिष्योनी पेठे (विलावो के०) विलाप जाणवो. तेनी कथा कहे छे.

कालिकाचार्यने सर्व शिष्य आलसु मल्या हता. गुरु घणी शिक्षा दे तो पण वेलासर पडिक्कमणुं पडिलेहण न करे. आंखो चोलतां थकां असुरा उठे. एक दिवस आचार्ये विचार्युं के हुं एमने केटली शिक्षा दउं! जे कहुंछुं ते सर्व अलेखे जाय छे. एम चिंतवी प्रातःकाले प्रतिक्रमण तथा पडिलेहण करीने एक शय्यातर श्रावकने जणाव्युं के हुं अमुक ग्रामे सागराचार्य पासे जाउं छुं, कदाचित् अति आग्रहे महारा शिष्यो पूछे तो महारुं ठेकाणुं बतावजो, एम कहीने गया. पछी केटलीएक वेलाए चेला उठ्या, तेमणे गुरुने दीठा नहीं, खोलतां पण जड्या नहीं. त्यारे विचार्युं के ज्यां गया हशे त्यां शय्यातरी श्रावकने कहीने गया हशे; माटे शय्यातरी श्रावकने घेर जइ पूछ्युं के गुरुजी क्यां गया? ते बोल्यो, फिट मूर्खो! पांचशे शिष्य मली एक गुरुने जालवी न शक्या? गुरुने खोइ बेठा. तेने शिष्योए कह्युं, तमने कही गया हशे, माटे अमने बतावो. शय्यातरी बोल्यो: तमारा दुःखेज गया छे; गुरुजी नित्य तमने ठपको देता हता पण तमे

मानता नहोता, त्यारे गुरुजी शुं करे? हारीने जता रह्या. ते सांभली चेला बोल्या, हवे अमे फरी एवुं नहीं करीए, पण हमणा अमने बतावो. शय्यातरीए कह्युं के सागराचार्य पासे गया छे. ते सांभली सर्वे शिष्योए विहार कर्यो. लोक पूछे के कोण साधु जाय छे? त्यारे ते कहे के कालिकाचार्य जाय छे.

हवे पूर्वे कालिकाचार्ये पण सागराचार्यने उपाश्रये जइ जग्या मागी ने एकांते उतर्या. ते सागराचार्य कालिकाचार्यना शिष्यना शिष्य छे, पण तेणे पोताना दादा गुरुजीने नजरे दीठा नहोता, माटे उलख्या नहीं. पण लोकने महोडे सांभल्युं छे के कालिकाचार्य अहीं आवे छे; तेथी मनमां घणी होंश छे के दादा गुरुजी आवशे तेमने वांदीशुं. एम करतां साधुनो संघाडो पूछतो पूछतो त्यां आव्यो, अने पूछवा लाग्यो के हे सागराचार्य! अहीं गुरुजी आव्या छे? सागराचार्य बोल्या, गुरुजी तो आव्या जाण्या नथी; पण एक डोसो प्राहुणो तो आव्यो छे. त्यारे ते बोल्या, अरे भला आदमी! एज गुरुजी छे. ते सांभलीने सागराचार्य घणुं लाजी गया. कारणके एक तो दादा गुरुजी थाय एने उलख्या नहीं, बीजुं प्राहुणा जाणीने व्याख्यान प्रमुख उत्कर्षथकी घणुं लटकाथी कर्युं. वली शिष्योने जे वाचना आपी ते पण घणोज पोतानो उत्कर्ष जणाय एम आपी. वली एम पण पूछ्युं हतुं के हे डोसा! व्याख्यान तथा वाचना प्रमुख अवल रीते थाय छे के नहीं? ते वखत डोसाए पण कह्युं हतुं के रूडी रीते थाय छे. एवी वातो करी हती माटे घणा लाज्या अने पश्चात्ताप करवा लाग्या के अहो! ए ज्ञानना समुद्रनी आगल में महारो एटलो उत्कर्ष कर्यो, ए महोटा खेदनी वात थइ. एम विचार र तां सर्वे आव्या, गुरुने वंदना करी. आहार करीने महान भूमिकाए गया. त्यां चेलाउने कह्युं के भाजनमां वेलु भरी लावो. ते पण वेलु भरी उपाश्रये लाव्या. त्यां चालणी मंगावी. ते वेलु चालणीए चाली तेमांथी कचरानो ढगलो अलगो कर्यो. पछी ते झीणी वेलु चेलाउ पासे उपडावीने बीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. वली त्यांथी उपडावीने त्रीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. एम करतां थोडी थोडी वेलु उछी थतां थतां बधी वेलु खपी गइ. त्यारे चेलाए पूछ्युं, स्वामी! ए शुं करो छो? आचार्य बोल्या, हे शिष्यो! पूर्वे श्रीसुधर्मास्वामीए जंबूने श्रुत आप्युं. जंबूस्वामीए प्रभवाजीने आप्युं. प्रभवास्वामीए

सय्यंभवसूरिने आप्युं. एम एकना कोठाथी बीजाना कोठामां आवतां सूक्ष्मज्ञान तो ठेबुं थतुं गयुं. एम जतां जतां स्थूल कांकरा सरखुं आज ज्ञान रह्युं छे. तेमां वली अहंकार करवो ते शा लेखे ? ते सांभलीने सागराचार्यें विचार्युं के अहो! गुरुजीए मने शीखामण दीधी. एम चिंतवी गुरुजीने खमाव्या इत्यादि; माटे घणा कुशिष्य करवा ते विलाप जाणवो. एम श्रीउत्तराध्ययन सूत्र मध्ये गर्गाचार्यना शिष्य पण जाणवा. इति श्रीसकलसन्नान्नामिनीन्नालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे सप्तमगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥ ७ ॥

हवे आठमी गाथा कहे छे. तेने पूर्व गाथा साथे ए संबंध छे. पूर्वे हीणा शिष्यादिक मले, ते विलाप जाणवा. माटे अहीं कहे छे जे हीणा राजा होय ते दंम करवाने तत्पर होय. ए संबंधे जे आठमी गाथा ते कहेछे.

डुगाहिवा दंमपरा हवंति, विज्जाहरा मंतपरा हवंति ॥ मुरका नरा कोवपरा हवंति, सुसाहुणो तत्तपरा हवंति ॥ ८ ॥

अर्थः—डुष्टाहिवा दंमपरा हवंति (डुष्टाहिवा के०) डुष्टराजा होय ते (दंम के०) प्रजाने दंमवाने विषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय, एटले डुष्ट राजा प्रजाने दंमवा माटे तत्पर होय. अर्थात् हीन राजा होय ते प्रजाने डुःख आपे ते उपर बलराजानी कथा कहे छे.

क्षितिप्रतिष्ठित नगरमां बल नामे राजा राज्य करे छे. ते शत्रुने विषे बलदेवनो लघु न्नाइज होय नहि एवो बलीआना पण बलने टालनारो छे. अन्यदा घणो वर्षाद आव्यो. तेणे करी नगर बहार नदी छे त्यां पूर आव्युं. ते पूर जोवा सारु नगरना घणा लोक आव्या छे. त्यां कोटवाल पण जोवा आव्यो छे. ते पूरमां एक महोटुं बीजोरुं तणातुं आव्युं. तेने कोटवाले दीतुं. तेवारे नदीमां पेसी ते बीजोरुं काढी लइने बलराजाने जइ आप्युं. ते बीजोरानो वर्ण पण घणो सुंदर, सुगंध पण घणी, स्वाद पण घणो,

मानता नहोता, त्यारे गुरुजी शुं करे? हारीने जता रह्या. ते सांभली चेला बोल्या, हवे अमे फरी एवुं नहीं करीए, पण हमणा अमने बतावो. शय्यातरीए कह्युं के सागराचार्य पासे गया छे. ते सांभली सर्वे शिष्योए विहार कर्यो. लोक पूछे के कोण साधु जाय छे? त्यारे ते कहे के कालिकाचार्य जाय छे.

हवे पूर्वे कालिकाचार्ये पण सागराचार्यने उपाश्रये जइ जग्या मागी ने एकांते उतर्या. ते सागराचार्य कालिकाचार्यना शिष्यना शिष्य छे, पण तेणे पोताना दादा गुरुजीने नजरे दीठा नहोता, माटे उंलख्या नहीं. पण लोकने महोडे सांभल्युं छे के कालिकाचार्य अहीं आवे छे; तेथी मनमां घणी होंश छे के दादा गुरुजी आवशे तेमने वांदीशुं. एम करतां साधुनो संघाडो पूछतो पूछतो त्यां आव्यो, अने पूछवा लाग्यो के हे सागराचार्य! अहीं गुरुजी आव्या छे? सागराचार्य बोल्या, गुरुजी तो आव्या जाणया नथी; पण एक डोसो प्राहुणो तो आव्यो छे. त्यारे ते बोल्या, अरे भला आदमी! एज गुरुजी छे. ते सांभलीने सागराचार्य घणुं लाजी गया. कारणके एक तो दादा गुरुजी थाय एने उंलख्या नहीं, बीजुं प्राहुणा जाणी ने व्याख्यान प्रमुख उत्कर्षथकी घणुं लटकाथी कर्युं. वली शिष्योने जे वाचना आपी ते पण घणोज पोतानो उत्कर्ष जणाय एम आपी. वली एम पण पूछ्युं हतुं के हे डोसा! व्याख्यान तथा वाचना प्रमुख अवल रीते थाय छे के नहीं? ते वखत डोसाए पण कह्युं हतुं के रूडी रीते थाय छे. एवी वातो करी हती माटे घणा लाज्या अने पश्चात्ताप करवा लाग्या के अहो! ए ज्ञानना समुद्रनी आगल में महारो एटलो उत्कर्ष कर्यो, ए महोटा खेदनी वात थइ. एम विचार र तां सर्वे आव्या, गुरुने वंदना करी. आहार करीने महान भूमिकाए गया. त्यां चेलाउने कह्युं के भाजनमां वेलु भरी लावो. ते पण वेलु भरी उपाश्रये लाव्या. त्यां चालणी मंगावी. ते वेलु चालणीए चाली तेमांथी कचरानो ढगलो अलगो कर्यो. पछी ते झीणी वेलु चेलाउ पासे उपडावीने बीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. वली त्यांथी उपडावीने त्रीजे ठेकाणे ढगलो कराव्यो. एम करतां थोडी थोडी वेलु उछी थतां थतां बधी वेलु खपी गइ. त्यारे चेलाए पूछ्युं, स्वामी! ए शुं करो छो? आचार्य बोल्या, हे शिष्यो! पूर्वे श्रीसुधर्मास्वामीए जंबूने श्रुत आप्युं. जंबूस्वामीए प्रभवाजीने आप्युं. प्रभवास्वामीए

सथ्यंजवसूरिने आप्युं. एम एकना कोठाथी बीजाना कोठामां आवतां सूक्ष्मज्ञान तो ठंबुं थतु गयुं. एम जतां जतां स्थूल कांकरा सरखुं आज ज्ञान रह्युं ठे. तेमां वली अहंकार करवो ते शा लेखे ? ते सांजलीने सागराचार्यें विचार्युं के अहो! गुरुजीए मने शीखामण दीधी. एम चिंतवी गुरुजीने खमाव्या इत्यादि; माटे घणा कुशिष्य करवा ते विलाप जाणवो. एम श्रीउत्तराध्ययन सूत्र मध्ये गर्गाचार्यना शिष्य पण जाणवा. इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृतबालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे सप्तमगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥ ७ ॥

हवे आठमी गाथा कहे ठे. तेने पूर्व गाथा साथे ए संबंध ठे. पूर्वे हीणा शिष्यादिक मले, ते विलाप जाणवा. माटे अहीं कहे ठे जे हीणा राजा होय ते दंम करवाने तत्पर होय. ए संबंधे जे आठमी गाथा ते कहेठे.

डुगाहिवा दंमपरा हवंति, विज्जाहरा मंतपरा हवंति ॥ मुरका नरा कोवपरा हवंति, सुसाहुणो तत्तपरा हवंति ॥ ८ ॥

अर्थः—डुहाहिवा दंमपरा हवंति (डुहाहिवा के०) दुष्टराजा होय ते (दंम के०) प्रजाने दंमवाने विषे (परा के०) तत्पर (हवंति के०) होय, एटले डुष्ट राजा प्रजाने दंमवा माटे तत्पर होय. अर्थात् हीन राजा होय ते प्रजाने डुःख आपे ते उपर बलराजानी कथा कहे ठे.

क्षितिप्रतिष्ठित नगरमां बल नामे राजा राज्य करे ठे. ते शत्रुने विषे बलदेवनो लघु जाइज होय नहि एवो बलीआना पण बलने टालनारो ठे. अन्यदा घणो वर्षाद आव्यो. तेणे करी नगर बहार नदी ठे त्यां पूर आव्युं. ते पूर जोवा सारु नगरना घणा लोक आव्या ठे. त्यां कोटवाल पण जोवा आव्यो ठे. ते पूरमां एक महोटुं बीजोरुं तणातुं आव्युं. तेने कोटवाले दीठुं. तेवारे नदीमां पेसी ते बीजोरुं काढी लइने बलराजाने जइ आप्युं. ते बीजोरानो वर्ण पण घणो सुंदर, सुगंध पण घणी, स्वाद पण घणो,

पौष्टिकता पण उत्कृष्ट, एवुं बीजोरुं आस्वादन करीने राजा घणो हर्ष पाम्यो. कोटवालने आदर दइने पूछवा लाग्यो, ए बीजोरुं क्यांथी पाम्या? कोटवाल बोल्यो, नदीना पूरमां तणातुं आवतुं मळ्युं. राजा बोल्यो, ए बीजोरानी मूल उत्पत्ति खोळी काढो. त्यारे ते नदीमां खोळवा लाग्यो. त्यां आगल जतां तेणे एक वन दीठुं. ते वनमां पेसवा मांड्युं, एटले पासे गोवाळिया हता ते बोल्या, रे भाइ! जे कोइ एमांथी फल ले छे ते निश्चे मरण पामे छे, माटे विचारी काम करजो. ते सांभली कोटवाल पाछो वळ्यो. कारण के "मरण समं नत्थि भयं" तेणे आवीने राजाने कह्युं. राजा पण सर्व मर्यादा मूकीने एम कहेतो हवो के आपणा नगरमां वारो बांधो. नित्य एकेकुं मनुष्य जइने बीजोरुं लावे. ते सांभळीने कोटवाल पण नित्य सर्व लोकना नामनी चिठी लखी, एक घडामां नाखीने कुमारी कन्या पासे चिठ्ठी कढावे. तेमां जेना नामनी पत्री नीकळे ते जमराजानी दूती सरखी लोकने लागे, अने ते पुरुष बीजोरुं तोडे एटले मरी जाय, ते बीजोरुं कोटवाल लावीने निरंतर राजाने आपे. ए रीते लोकोनो क्षय थतो हवो. सर्व नगरना लोक भयभ्रांत थता रह्या के आज मरवानो वारो आवशे, के काल आवशे.

हवे एक दिवसे जिनदास नामे श्रावकनी चिठ्ठी नीकळी. त्यारे ते श्रावके घरदेरासरमां पूजा करी, घरमां स्वजन कुटुंबने खमावीने सागारी पच्चख्काण कर्युं के जो हुं ए उपसर्गथी जीवतो आवीश तो आहार पाणी लइश, अन्यथा जावज्जीव सूधी पच्चख्काण छे. पछी ते श्रावक अदीन मन थको जाणे लीलावनमांज पेसतो होय नहि!!! तेम वनमां बीजोरुं लेवा जतो हवो. त्यां ते महाबुद्धिवंत, धीर पुरुष गाढे स्वरे 'नमो अरिहंताणं' कहेतो थको वनमां पेठो. ते समये ते वननो अधिष्ठायक कुरु व्यंतरदेव पूर्वभवे व्रत विराधीने उपन्यो छे, तेने नमस्कार सांभळवाथी पाछलो भव सांभर्यो ने तत्काल प्रतिबोध पाम्यो. हाथ जोडी प्रत्यक्ष थइ श्रावकने नमस्कार करी घणी भक्ति पूर्वक कहेतो हवो के हे जिनदास! तमेज महारा गुरु छो, सदा पूजवा योग्य छो, तमे मने धर्म पमाड्यो, पापथकी वार्यो, माटे आजथी घेर बेठां हुं तमने बीजोरुं पहोंचाडीश.

जिनदास श्रावक कृतकृत्य थइ पाछा आव्या. राजाने सर्व व्यतिकर

कह्यो. हवे ते व्यंतर बीजोरुं आपे, ते लइने शेठ आवी राजाने निरंतर आपे. राजा जिनदासनी घणी स्तवना करे, जैनधर्म वखाणे, एम शासननी उन्नति थइ. शेठ राजानो घणो मानीतो थयो, सकल नगरना लोकने हर्ष थयो, लोक सर्व नवो जन्म मानता घेर घेर उत्सव मांकता हवा. ए कथा वृंदारवृत्तिमां छे. राजाए एक रसेंद्रियनो लोलुपी थइ सर्व नगरनी हत्या पण हिसाबमां न गणी. नगर दंड्युं. माटे दुष्टराजा एवा होय.

॥ विज्जाहरा मंतपरा हवंति (विज्जाहरा के०) विद्याधर होय ते मेघरथनी पेठे (मंतपरा हवंति के०) मंत्र साधवाने तत्पर होय. ते कथा कहे छे.

आ जरतक्षेत्रने विषे वैताढ्य नामे पर्वत, जेम बेहु पांखे पंखी फरशी रहे तेम बेहु पाखे जरतने फरशी रह्यो छे. त्यां उत्तरश्रेणीने विषे आजूषण सरखुं देवताने पण वल्लज एवुं एक नगर हतुं. त्यां बे विद्याधर सगा जाइ तरुणवयवाला, मांहोमांहे प्रीतिवंता एवा मेघरथ अने विद्युन्माली नामे हता. ते बेहु जण नीचकुलनी कन्या परणीने एक वर्ष सूधी ब्रह्मचर्य पालवुं, ते विधि प्रमाणे विद्या साधवा माटे गुरुनी आज्ञा मागीने विचार करता हवा के आपणे ए विद्या साधवा सारु जूचर मनुष्य पासे जइए. त्यां आपणी विद्या सिद्ध थशे. पछी तेउ दक्षिण जरतमां वसंतपुर नगरमां चंडालनो वेष करी चंमालना पाडामां आव्या. त्यां बुद्धिप्रपंचे करी कोइक महाबुद्धिनिधान एवा चंडालनी साथे प्रीति बांधी. एकदा मातंग बोल्यो, तमने आव्या घणा दिवस थया; माटे तमे क्यांथी आव्या अने केम आव्या, ते वात कहो. तेवारे ते बेहु विद्याधर पण पोतानो सद्भाव गोपवीने बोल्या, अमे क्षितिप्रतिष्ठित नगरथी आव्या. अमने अमारा मातापिताए कुटुंब बहार करी काढी मूक्या, तेम अमे पण रीसे करी नीकल्या; ते फरतां फरतां अहीं आव्या. मातंग बोल्यो, सुखेथी अहीं रहो. जो तमारी इच्छा होय तो एक एक कन्या पण दइए; पण अमारी कन्यानुं पाणिग्रहण करो तो अमारुं उचित अनुष्ठान सर्व करवुं पडशे. विद्याधरोए कह्युं के एमज करीशुं. ते वेला चांडाले पण पोतानी काणी अने दंतुर एवी बे कन्याउ तेमने परणावी दीधी.

हवे विद्युन्माली तो चंडालनी कन्या उपर घणो राग धरे. कुरूपीनी उपर पण मोही रह्यो, तेथी विद्यासाधन करे नहीं. एम करतां अनुक्रमे ते

विद्युन्मालीनी स्त्री गर्भवती थइ, अने वर्ष पण संपूर्ण थयुं. एटले मेघरथ तो साधवा मांडेली विद्याने सिद्ध करीने सिद्ध विद्यावंत थयो, तेवारे प्रीतिए करीने भाइने कहेवा लाग्यो, हे भाइ! आपणने विद्या सिद्ध थइ. आपणे हवे चंडालकुल मूकी वैताढ्यमां जइ विद्याधरनां सुख भोगवीए. तुं चंडालणीने तजी दे, हवे आपणने विद्याधरी कन्याउं स्वयंवराए आवशे. ते सांभलीने विद्युन्माली पण लज्जाथी नीचुं मुख करी बोल्यो, हे भाइ! तमे तो कृतकृत्य थया. व्रत राखीने विद्या सिद्ध करी. ते माटे तमे तो सुखे जाउं. हुं तो अधम सत्वनो धणी होवाथी में नियमरूप वृक्ष भांग्युं. माटे मुझने विद्या सिद्ध क्यांथी थाय ? वली तमे सुविद्यावंत अने हुं अविद्यावंत माटे साथे आवतां पण लाज उपजे छे. वली हमणां महारी स्त्री सगर्भा छे,तेने केम तजाय? ते माटे तमारुं कल्याण थाउं. तमे विद्यावंत थका सुखे जाउं. हुं विद्यारहित थको कुटुंबने मुख केम देखाडुं ? में प्रमादे करी पोताना आत्माने पोते ठग्यो. हवे उद्यमवंत थइने विद्या साधीश. एक वर्ष पछी महारा उपर स्नेह राखीने तेडवा आवजो. हुं तमारी साथे आवीश. एम मेघरथ चंडालणीनो स्नेह विद्युन्मालीने मूकावी न शक्यो. तेथी पोते एकलोज वैताढ्ये गयो. तेने कुटुंबे पूछ्युं, एकला केम आव्या? तमारो भाइ क्यां छे ? त्यारे तेणे कुटुंबने विद्युन्मालीनी कथा कही संभलावी.

हवे विद्युन्माली पण कुस्वप्ननी पेठे विद्याधरनां सुख वीसारी मूकीने चंडालणीए पुत्र जण्यो ते देखी हर्ष पामतो हवो. वली विद्युन्मालीनी स्त्रीए फरी गर्भ धर्यो. हवे मेघरथथी पण भाइनो वियोग खमातो नथी, माटे विचारवा लाग्यो के हुं देवांगना सरखी विद्याधरीओने भोगवुं छुं, अने महारो भाइ तो काणी दंतुर चंडालणीने भोगवे छे. हुं सात भूमि आवासने विषे रहुं छुं, अने भाइ तो हाडका प्रमुखे सहित मसाण सरखा घरमां रहे छे. हुं विविध विद्यासहित मनोवांछित करुं छुं, अने भाइ तो जुनां वस्त्र पहेरे छे, कदन्न आहार खाय छे. एम चिंतवतो केमे करी एक वर्ष काढीने वली विद्युन्माली पासे आवी कहेवा लाग्यो के भाइ ! चालो वैताढ्य पर्वते जइ विद्याधरनां सुख भोगवीए.

ते सांभली विद्युन्माली विलखो थइ बोल्यो, हे भाइ! महारी स्त्री गर्भवती थइ छे. हुं आवुं तो तेने कोण आधार थाय ? हुं तहारी पे-

ठे कठोरहृदयवंत नथी, माटे जाइ तमे जाउं, वली अवसरे दर्शन देजो. हमणां तो हुं अहींज रहीश. महारा उपर रीस करशो नही. ते मेघरथ जाइने प्रतिबोध देतो छेवट थाकीने पोताने ठेकाणे गयो. कारणके जमने गमे तेवो उपदेश द्यो पण लागे नही. हवे ते विद्युन्मालीने बीजो पण दीकरो आव्यो. तेवारे तो ते स्वर्गथी पण अधिक सुख मानतो वस्त्र जोजननुं दुःख जोगवे. बेहु बालक खोलामां बेठां वमीनीत लघुनीत करे, तो पण ते तेने गंगास्नाननी पेठे मानतो हवो, चंडालणी तर्जना करे ते पण दासनी पेठे खमे, स्नेहबंधे करी मेघरथ पण वारंवार तेनी पासे आवीने कहे के हे कुलवंता ! तुं चंमालकुले न रहे. जे मानस सरोवरनो हंस होय ते कांइ घरनी खालकुंमीमां रति न करे. माटे तुं पोतानुं कुल शामाटे मलिन करे ठे ? एम आलिंगन दइने कहे तो पण विद्युन्माली माने नहीं, छेवटे हवे हुं नही आवुं एम कहीने ते मेघरथ पोताने ठेकाणे पहोंच्यो. त्यां पोताना पिता संबंधी राज्यने घणा काल सूधी पाली अवसरे पोताना पुत्रने राज्ये थापी सुस्थित नामे अणगारनी पासे चारित्र लइ तप तपीने स्वर्गे गयो. एम जे विद्याधर होय ते मेघरथनी पेठे मंत्र साधवा तत्पर होय ॥ ए कथा परिशिष्टपर्वमां जंबूस्वामीअधिकारे ठे.

अर्थः—मुक्खा नरा कोवपरा हवंति (मुक्खा नरा के०) मूर्खनर जे होय ते (कोवपरा के०) कोप एटले क्रोध करवाने विषे तत्पर (हवंति के०) होय ठे. ते उपर आहिर अने आहिरीनुं दृष्टांत कहे ठे.

कोइक आहिर पोतानी जार्याने साथे लइने घीनुं गाकुं जरीने वेचवा माटे पासेना नगरमां चौटामध्ये आव्यो. घी वेचवानुं मूल्य ठराव्युं. ते घीने उतारवा माटे जर्तार गामीउपरथी घमो आपे ते आहिरणी हेठल उत्नी रही ले. एम करतां आपतां अथवा लेतां अणउपयोगथकी एक न्हानो घमो आहिरणीना हाथमांथी जोंये पड्यो. ते जांगी खंमो खंम थयो, त्यारे घीनी हानि थइ. आहिरनुं मन दुहवाणुं. माटे उंलंजा देवा सारु जार्याने कर्कश वचन कहेवा मांड्यां, के हे पापिणी ! दुःशीला ! तुं कामे विडंबना पामी थकी, कोइ रूपवंत तरुण पुरुष सामुं जोती थकी रूडी रीते घडो लेती नथी. त्यारे स्त्री पण कठोर वचन सांजलीने महाकपाय प्रकट थतां होठ फफमावती, स्तन कंपावती, पांपण चढावती, का-

त्यां कटाक्ष सहित महा विकराल नेत्र करीने बोली, 'रे अधम गामडीआ! घीनो घडो आपे छे तेमां चित्त राखतो नथी, पण मदोन्मत्त कामिनीनां मुखकमल जोतो रहे छे, अने सामां मने कठोर वचन कहे छे ?' ते सांभलीने आहिर पण अत्यंत कोपानले बलतो, जेमतेम असंबंध बोलवा लाग्यो. स्त्री पण तेमज असंबंध असमंजस बोलवा लागी. एम करतां परस्पर वलग्या, झूमाझूमी थइ, केशे केश पकड्या, मारामारी आव्या, एटले पग आघो पाछो पडतां घडामांहेलुं घी तो प्राये सघलुं भोंयपर ढली गयुं. तेमां केटलुंक धरतीए शोषी लीधुं. कांइक रह्युं ते कूतरा चाटी गया. कांइक गाडीमां बाकी रह्युं ते ताकी रहेला चोरप्रमुख लइ गया.

हवे एनी साथे बीजा आहिर गाडीओ भरीने घी वेचवा आव्या हता ते सर्व वेचीने परवार्या. घेर जवाने उजमाल थका सहु कोइ पोताने घेर गया, अने ए आहिरने स्त्री साथे लडतां शेष-स्वल्प दिवस बाकी रह्यो त्यारे युद्ध शम्युं. कांइक प्रथमथी घृत वेच्युं हशे तेनुं द्रव्य लइने स्त्रीभर्तार पोताना गामभणी चाल्या. मार्गमां सूर्यास्त थयो, दशे दिशाए अंधकार व्याप्यो, त्यारे चोर आवीने वस्त्र, बलद अने द्रव्य लइ गया. एम जे मूर्ख क्रोध करे ते दुःख भोगवे. ए कथा उपदेशरत्नाकरमां छे॥

॥ सुसाहुणो तत्तपरा हवंति (सुसाहुणो के०) भला उत्तम जे साधु मुनिराज छे ते (तत्तपरा के०) तत्त्व जे परमार्थ तेने विषे तत्पर (हवंति के०) होय छे. ते उपर आर्यसुहस्ति, आर्यमहागिरिनुं दृष्टांत कहे छे.

श्रीथूलिभद्रजीना एक आर्यमहागिरि अने बीजा आर्यसुहस्ति ए बेहु शिष्य दश पूर्वना धणी थया. ते पृथ्वीतलने विषे भव्य जीवने उपगार करतां विचरे छे. एमने बालक थका यक्षा आर्याए मातानी पेठे पाल्या. ते माटे आर्यपद आगलथी प्रसिद्ध पाम्युं छे. अनुक्रमे जगदबंधु महागिरि अनेक वाचनाए करी घणा शिष्य नीपजावी पोतानो गछपरिवार आर्यसुहस्तिने सोंपी पोते जिनकल्प विछेद गयो माटे गछनी निश्राए रहेतां थकांज जिनकल्प वृत्तिए मन थकी एकाकीपणे विचरे छे. एकदा ते पाडलिपुरे आव्या. त्यां वसुभूति नामे शेठने आर्यसुहस्तिए प्रतिबोध दइने जीवाजीवादिक तत्त्वनो जाण एवो श्रावक कर्यो छे. ते शेठ पण आचार्यने कुटुंबने धर्मदेशना दे, पण कोइ प्रतिबोध पामे नही. ते शेठे

गुरुने कह्युं, महाराज ! महारो प्रतिबोध लागतो नथी, माटे तमे प्रतिबोध द्यो. ते सांभली आर्य सुहस्तिजी शेठने घेर आवी देशना दे छे, एवामां आर्य महागिरि पण भिक्षाने अर्थे त्यां आव्या. तेमने आर्यसुहस्तिजीए उभा थइने नमस्कार कर्यो. ते जोइ श्रेष्ठी बोल्या, तमे जगत्ने वांदवा योग्य छो, तो तमारो पण कोइ गुरु छे ? कारणके तमे पण नमस्कार करो छो. आर्यसुहस्ति बोल्या, ए आचार्य महारा गुरु छे, ए सर्वदा नांखी देवातो आहार लइने आहार करे छे. ए निरंतर उपवासी छे. एमना पगनी रज पण महारा सरखाने पगे लागवा योग्य छे. एम आर्यमहागिरिनी स्तवना करी, शेठना कुटुंबने प्रतिबोध दइ पोताने स्थानके आव्या. शेठे पण महा भक्तिवंत थइने कुटुंबने कही मूक्युं के ए गुरुराज ज्यारे भिक्षा लेवा आवे त्यारे अन्न पाणी नांखी देवानो आग्रह देखाडीने एमने वहोरावजो तो महाफल थशे.

बीजे दिवसे वली आर्यमहागिरिजी पधार्या. तेवारे तेज रीते शेठना कुटुंबे रूडुं अन्न नांखी देवानुं छे एम देखाडी देवा मांड्युं, अने विनंती करी के आ आहार अमारे कांइ खपनो नथी, माटे तमे ल्यो. गुरु पण उपयोग दइ, अकल्प जाणीने ते आहार लीधा विनाज पोताने स्थानके आवी आर्यसुहस्तिने कहेवा लाग्या के तें महारो विनय कर्यो, तेथी बधुं अशुभ कर्युं. तहारा उपदेशे मने श्रावके भिक्षा आपवा मांडी ते अशुद्ध हती. ते सांभलीने आर्यसुहस्ति बोल्या, फरी एवुं नहि करुं. एम कही आर्यमहागिरिना पग वच्चे माथुं घालीने अपराध खमाव्यो.

एकदा उज्जयिनी विषे ते बेहु मुनि पधार्या. त्यां जीवितस्वामीनी रथयात्रा छे, तेथी यद्यपि परिवार घणो होवाथी भिन्न भिन्न स्थानके उतर्या छे, तो पण यात्रामां सर्वे भेगा नीकल्या छे. एवामां राजमार्गे संप्रति राजाए तेमने दीठा. त्यारे राजाए विचार्युं के एवुं में क्यांइक दीठुं छे. एम ऊहापोह करतां राजाने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. त्यारे गुरु पासे आवी पगे लागी राजा कहेतो हवो, हे भगवन् ! जैनधर्मनुं शुं फल ? गुरु बोल्या, स्वर्ग तथा मोक्ष. फरी पूछ्युं, स्वामिन् ! अव्यक्त सामायिकनुं शुं फल ? गुरु बोल्या, अव्यक्त सामायिकनुं फल राज्यादिक पदवी जाणवी. एम सांभल्युं, एटले राजाने प्रतीति उपनी. तेवारे राजा बोल्यो, मने ओलखो छो? महारुं शुं

नाम ? गुरु पण उपयोग दइ बोल्या, हुं रूडी रीते उलखुं छुं. ताहारो पाछलो भव सांभल. एकदा अमे बेहु गुरुभाइ कोसंबी नगरीए आव्या. त्यां वस्ती सांकडी हती अने अमारो परिवार घणो हतो माटे अमे जुदा जुदा स्थानके उतर्या हता अने वली ते काले दुकाल हतो, पण लोकने आहारपाणी आपवानी भक्ति अमारा उपर घणी हती.

एक दिवस एक शेठना घरमां साधु गोचरीए पेठा. पछवाडेथी एक रांक पण पेठो. साधुने तो इच्छा प्रमाणे ते श्रावके आहारादि वहोराव्या ते रांके दीठा. भिक्षा लइने साधु वल्या, त्यारे रांक पछवाडे आवीने भिक्षा मागतो हवो. साधु बोल्या, अमाराथी तो न अपाय, अमारा गुरु पासे माग. त्यारे तेणे पण साधुउनी साथे साथे आवी अमारी पासे आहार माग्यो. साधुए पण कह्युं के अमारी पासे एणे आहार माग्यो हतो. त्यारे अमे पण ज्ञानना उपयोगे करी तेने भावि शासननो उद्योतक जाणीने कह्युं के जो तुं दीक्षा ले तो तुजने अमे आहार आपीए. ते सांभली रांके विचार्युं के कष्ट तो हमणां पण निरंतर सहन करुं छुं, तो ते करतां व्रतनुं कष्ट सहन करुं तो घणुंज रूडुं, अने भोजननो लाभ पण छे. एम चिंतवीने दीक्षा लीधी. भूख्यो हतो माटे मोदक पण यथारुचिए स्वाद करीने पेट भरी खाधा के श्वासोश्वासनो वायु पण पेसी न शके ! तेथी तेज रात्रिए मध्यस्थ परिणामे काल कर्यो. मरीने कुणाल राजाना पुत्रपणे तुं उपन्यो छे. ते वात सांभलीने राजा बोल्यो, तमारा पसाये करी हुं राज्य पाम्यो. तमे दीक्षा न दीधी होत तथा जैनधर्म न फरश्यो होत तो म्हारी शी गति थात ? ते माटे आ भव अने परभवना तमे उपकारी छो; तो हवे मुजने आज्ञा करो, जेथी आप कहो ते करीने हुं कांइक अनृणी थाउं. गुरु बोल्या, आ लोक अने परलोकने विषे सुखदायी एवो जैनधर्म छे ते तुं अंगीकार कर. राजा बोल्यो, अरिहंत ते देव, सुसाधु ते गुरु अने अरिहंते भाष्यो ते धर्म, ए म्हारे प्रमाण छे. पछी पांच अणुव्रत, सात शिक्षाव्रत धरतो संप्रति राजा श्रावक थयो. ते त्रिकाल जिनपूजा करे, स्वामीवात्सल्य करे, जीवदयामां तत्पर थको वर्षोवर्ष संघसहित श्रीजिनेश्वरने पूजे, रथयात्रा करे, तेम दीन अनाथने दान देतो, त्रण खंडनो भोक्ता थइने भरतक्षेत्रने जैनप्रासादथी मंडित करतो हवो.

आर्य सुहस्तीजीए त्यांज रहेतां कोइक वर्षे संघ सहित देहरानो यात्रोत्सव मांड्यो, त्यां निरंतर संघ यात्रा करवा नीकले, त्यारे आर्यसुहस्तीजी आवीने मंरूप मध्ये बेसे. तेमना मुख आगल संप्रति राजा लघु शिष्यनी पेठे बेसे. ते चैत्ययात्राने अंते संघे रथयात्रा करवा मांडी. कारणके यात्रानो उत्सव ते रथयात्राएज संपूर्ण थाय. ते वखते सुवर्ण, माणिक्यमय, सूर्यना रथ सरखो दशे दिशाए अजवालुं करतो, एवा रथमां श्री अरिहंतनी मूर्ति थापीने नीकल्या. त्यां पूजाविधिना जाण एवा श्रद्धावंत श्रावक स्नात्र जणावता, सुगंधी द्रव्यथी प्रतिमाने विलेपन करता, मुखे मुखकोश बांधीने मालती शतपत्रादिकनी मालाए पूजा करता, कृष्णागरु प्रमुखना धूप उवेखता, आरति उतारता अने श्री अरिहंतने नमस्कार करी आगुआनी पेठे आगल थइ रथने खेंचता हता. अनेक प्रकारनां वाजित्र वाजते, घणी सोहागणी स्त्रीओ धवलमंगल गाते, ए रीते हाट हाट प्रत्ये घर घर प्रत्ये नित्य पूजा थते, घनसार कुंकुमने उत्तम पाणीए धरती सिंचते, अनुक्रमे संप्रति राजाने मंदिरे रथ आव्यो. त्यारे रोमराजी विकस्वर करी, अष्टप्रकारी पूजा करी, घणा आनंदपूर्वक राजाए सर्व सामंतने बोलावीने कह्युं, जो तमे सार पदार्थनी इछा राखता हो, तो सम्यक्त्व ग्रहण करो. जो मने स्वामीपणे मानो छो, तो श्रमणना उपासक थाउ. महारे तमारा द्रव्यनुं प्रयोजन नथी. मात्र में कह्युं ते प्रमाणे करो. एटले महारुं सर्व मनोवांछित कर्युं मानीश. एम कही सर्वने पोतपोताना देश प्रत्ये विदाय कर्या. ते पण स्वामीनी जक्ति साधुनी सेवा घणी करता हवा. ते सर्व राजाउए पोतपोताना देशने विषे रथयात्रा प्रवर्त्तावी. ए रीते जे प्रांत देश हता ते पण साधु विहारयोग्य थया. एकदा रात्रिए संप्रति राजाए विचार्युं के अनार्य देशमां साधुने विहार करावुं. पछी अनार्य देशना राजाउने बोलावीने कह्युं के जेम मने कर आपो छो तेम महारा जे पुरुष आवे ते कहे तेम करजो, एम कही पोताना पुरुषाने साधुनो वेष पहेरावीने अनार्य देशमां मोकल्या. ते त्यां जइ अनार्य लोकोने कहेवा लाग्या के अमने बेंतालीश दोषरहित वस्त्रपात्र अन्नपाणी आपो, तथा जैननां शास्त्र जणो. इत्यादिक अमारुं कह्युं करशो तो संप्रति राजाने रीझ उपजशे, अन्यथा नहि उपजे. ए रीते राजपुरुषोए कह्युं ते प्रमाणे ते सर्व करता हवा.

पछी राजाए गुरुने पूछ्युं, आर्य देशनी पेठे अनार्य देशमां विहार केम नथी करावता ? गुरु बोल्या, अनार्य देशमां अज्ञाने करी रत्नत्रयीनो वधारो थाय नही. राजा बोल्या, अनार्य देशने विषे साधुने विहार करावो तो तेनी चतुराइ मालम पडे. एम राजाना आग्रहथी कोइक साधुने आंध्रद्रविड प्रमुख देशे विहार कराव्यो. त्यां ते लोको पण ए संप्रति राजाना पुरुष आव्या छे, एम जाणी तेमने अशनपानादिक शुद्धमान आपता हवा. एवुं अनार्य देशमां निरवद्य शुद्धमान आहार मलतो देखी ते साधुउ गुरुनी आगल आवी विस्मयनी वात संजलावता हवा. ए रीते संप्रति राजाए अनार्य देश पण साधुने विहारयोग्य कर्यो. वली राजाए पाछला जवनुं रांकपणुं संजारीने गामने चारे दरवाजे दानशाला मंडावी. त्यां पोतानो परनो वहेरो वंचो नथी, त्यां सहु रांक प्रमुखने जोजन करावतां जे उगरे ते रांधणिया तथा चाकर वहेंची ले. एक दिवस राजाए पूछ्युं के वधेलुं जोजन कोण ले छे ? रांधणिया प्रमुख बोल्या, अमे लइए छीए. राजा बोल्यो, जे अन्नपाणी वधे ते निरवद्य आहारना लेनारा मुनिने आपजो. तेनुं तमने डव्य आपीशुं. ते पण राजाना कह्या मुजब मुनिने आपता हवा. मुनि पण शुद्ध जाणी लेता हवा. वली राजाए कंदोइने, तेलना वेचनाराने, दहिंना वेचनाराने तथा वस्त्रना वेचनाराने बोलावीने कह्युं के जे कांइ साधुने जोइए ते आपजो, तेनुं मूल्य हुं आपीश. कांइ पण शंका लावशो नही. तेवारे ते पण घणा हर्ष पामता तेमज करता हवा. कारणके वाणियाने तो वस्तु वेचाय एटले घणो हर्ष थाय.

ए सर्व वात आर्य सुहस्तीजी सारीपेठे जाणे छे, पण शिष्यनो राग बलवत्तर छे, माटे बोले नही. त्यारे आर्यमहागिरि बोल्या, अरे तमे अशुद्ध जाणता थका शामाटे आहार ल्यो छो ? सुहस्तिजी बोल्या, "यथा राजा तथा प्रजा" जेम राजा रागे जक्ति करे छे, तेम लोक पण तेना अनुयायीपणे जक्ति करे छे. ए वात सांजलीने महागिरिजी आर्यसुहस्ती उपर कोप्या, अने कहेता हवा के तुं माया करे छे माटे आजथी म्हारे असांजोगिकपणुं छे, आहारपाणीनो संबंध नथी, आपणी जिन्न सामाचारी थइ, तेथी तहारो म्हारो पंथ पण जूदो जाणजे. ते सांजलीने आर्यसुहस्तीजी कंपता थका बालकनी पेठे पगे लागी हाथ जोडीने कहेवा लाग्या, हे जगवन्!

हुं अपराधी छुं मने मिच्छामि डुक्कडं हो. म्हारो अपराध खमो. फरी एवुं नहीं करुं. आर्यमहागिरिजी बोल्या, तम्हारो शो दोष छे ? पूर्वे श्रीमन्महावीरस्वामी कही गया छे के म्हारा शिष्यनी परंपरामां श्रीस्थूलिभद्रजी पछी सामाचारी हानि पामशे, अने श्री स्थूलिभद्रजीनी पछवाडे तो तीर्थना प्रवर्त्तावनार आपणे बेहु थया. ते माटे ते प्रभुनुं वचन खरुं कर्युं. एम कही भिन्न सामाचारी असांभोगिकपणुं थापी, उज्जयिनीने विषे जीवितस्वामीनी यात्रा करीने, गजाग्रपद पर्वतने विषे अनशन लइ स्वर्गे पधार्या. संप्रति राजा पण श्रावकव्रत पाली देवता थयो. अनुक्रमे मोक्षे जशे. आर्य सुहस्तीजी पण अनुक्रमे अवंतिसुकुमालने प्रतिबोधी, प्रधान शिष्यने गच्छ सोंपी, अनशन करीने स्वर्गे पधार्या. ए कथा परिशिष्ट पर्वमां छे. ए रीते साधु होय ते तत्त्वने विषे तत्पर होय॥इति श्रीसकलभट्टारकमिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकबालावबोधे अष्टमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि

हवे नवमी गाथानो प्रारंभ करीए छीए. तेने पूर्व गाथा साथे ए संबंध छे के पूर्व गाथाने अंते कह्युं के जे सुसाधु होय ते तत्त्वने विषे तत्पर होय, ते सुसाधु तपस्यावंत पण होय, ते तप करीने क्षमा करे तो शोभा थाय. ते माटे शोभानी वात नवमी गाथामां कहे छे.

सोहा भवे उग्गतवस्स खंती, समाहिजोगो पसमस्स सोहा ॥ नाणं सुझाणं चरणस्स सोहा, सीसस्स सोहा विणए पवित्ति ॥ ए ॥

अर्थः—सोहा भवे उग्गतवस्स खंती (उग्गतवस्स के०) उग्र तपस्यावंतने (खंती के०) क्षमाथकी (सोहा भवे के०) शोभा होय. एटले उग्र तप करे तेनी शोभा शी ? एम शिष्ये पूछे थके गुरु बोल्या के जो क्षमा सहित तप करे तोज शोभे. ते उपर सुकोसलमुनिनी कथा कहे छे.

अयोध्या नगरीमां श्रीऋषभदेवस्वामीना वंशमां कीर्त्तिधर नामे राजा थयो. ते एकदा महेलमां बेठा सूर्यनुं ग्रहण थतुं देखीने वैराग्यभावनाए विचारवा लाग्यो के जेम सूर्यनी क्षणेकमां आ अवस्था थइ तेम सर्व

जगत् एज रीते अनित्य छे, माटे चारित्र लेवुं ते सारुं. एवो विचार करी तेणे पोतानो अभिप्राय मंत्रीने कह्यो. मंत्री बोल्यो, पुत्रने राज्ये थापीने संयम ल्यो. ते राजाए मान्युं. अनुक्रमे सुकोशला राणीने सुकोशल नामे पुत्र आव्यो. तेने राज्यतिलक करीने कीर्त्तिधर राजाए चारित्र लीधुं. ते मुनि श्रुताभ्यास करतां बहुश्रुत थया. अनुक्रमे एकलविहारी थइ तप संयम पालता, ग्रामानुग्रामे विचरता, छठ, अठम, दशम, मासखमण, चारमासी प्रमुख तप करता, गिरिगुफाने विषे रहेता, अनुक्रमे अयोध्या नगरीए पधार्या. मासखमणने पारणे नगरी मध्ये गोचरीए नीकल्या.

ते अवसरे सुकोशला राणीए भर्त्तारने आवतां देखीने मनमां विचार्युं के जो महारो कुमार एने देखशे, तो एना कुलनी रीत प्रमाणे ए पण कदापि पोताना बाप साथे जतो रहेशे ! एम चिंतवी सुभटो मोकल्या. ते सुभटे जइ गलुं पकडीने मुनिने काढवा मांड्या. ते जोइ कुमारनी धाव्य माताने मूर्छा आवी, धरतीउपर पडी, तेने शीतल उपचारे करी कुमारे सज्ज करी. तेवारे ते आंसु रेडवा लागी. एटले सुकोशल राजा विनंति करवा लाग्यो, रे माता ! एवडुं दुःख तमे शामाटे करो छो ? तमने कोणे दुहव्या ? त्यारे ते बोली, हे वत्स ! नगरमां महोटुं पाप थाय छे, तेथी मने दुःख लाग्युं. जेम पहाड त्रुटी पडे, अथवा समुद्र पृथ्वीने रेलछेल करे एवुं पाप नगरमां वर्त्ते छे. कुमार कहेवा लाग्यो, हे मात ! एवुं शुं पाप वर्त्ते छे ? धाव्यमाता बोली, तहारा पिता कीर्तिधर राजर्षि आ नगरमां गोचरी करवा आव्या हता. तेने देखीने राणी उपद्रव करीने कढावे छे. एवा धाव्यनां वचन सांभलीने सुकोशल राजाना मनमां घणो खेद उपज्यो. तेज वेलाए आंखमांथी आंसु रेडतो उघाडे पगे चालतो नगर बहार जइ मुनिने मल्यो. सुभटोने हांकी काढ्या. ते पण जेम सिंह देखी शियाल नासे तेम नाठा. साधुनो उपसर्ग टाल्यो. पछी सुकोशल राजा विनंति करवा लाग्यो, हे स्वामिन् ! नगर मध्ये गोचरीने अर्थे पधारो. परंतु मुनिए तो बीजुं मासखमण कर्युं. तेथी वहोरवा आव्या नहीं, पण पुत्रने धर्मदेशना दीधी. ते सांभली पुत्रने पण वैराग्य उपज्यो. तेवारे पोतानी स्त्रीने गर्भ हतो, ते गर्भनेज राज्ये थापीने पोते चारित्र अंगीकार कर्युं.

ते पितापुत्रनी जोडी संयममार्ग पालतां, उग्र तपस्या करतां, मोह

जट साथे संग्राम करतां, कहेणी तथा करणी बेहु सरखी राखतां, ईर्यासमिति शोधतां, पगलां दइ धरतीने पवित्र करतां विचरे छे, मुनिमार्गे सावधान रहे छे.एवा अवसरे जे वेलाए सुकोशले चारित्र लीधुं,ते वेलाए रागे करीने तेनी माता सुकोशलाए महेल उपरथी झंपापात कर्यो. ते अशुजध्याने मरण पामीने वाघण थइ. मुनि पण विचरतां चित्रकूट पर्वते आवी घोर तप करतां चोमासुं रह्या. अनुक्रमे पारणाने माटे नगर उद्देशीने बेहु गोचरी जणी चाल्या. ते समये ते वाघणे पण तरत अपत्य प्रसव्यां छे. माटे जूखी थकी विकराल थइ चारे दिशाए नजर फेरव्या करे छे, एवामां ते बे मुनिने आवतां दीठा. मुनिउंए पण वाघणने दीठी. त्यारे कीर्तिधर राजर्षि सुकोशल मुनिने कहेवा लाग्या, हे वत्स ! ए वाघण उछलती फाल मारती आवे छे, ते उपसर्ग अमारे सहेवो छे,माटे तमे पछवाडे रहो,अमे आगल थइशुं. सुकोशल मुनि बोल्या, हे तात! तमे उजा रहो. म्हारा उपर कृपा करो तो हुं म्हारुं कार्य साधुं. त्यारे कीर्त्तिधर मुनि बोल्या, हे वत्स ! तमे बाल छो, वाघण विकराल छे, माटे ए परीसह तमे केम जीती शकशो? सुकोशल मुनि बोल्या के न्हाना म्होटानुं शुं कारण छे? मन दृढ करवुं जोइए. ते कारणे पारणामां ए सुखडी मने आपो. एम कहीने पोते आगल नीकल्या. वाघण पण जूखी थकी फाल देती आवी. ते वेलाए सुकोशल मुनिए चार आहारनां पच्चखाण करीने चोराशी लाख जीवायोनि खमावी. जेम शूर सुजट संग्राममां चढे, तेम परीसहनी फोजने म्होडे जइ अड्या. वाघण पण मुनिने थापो दइ हेठ पाडी चटचट चामडी चूंटवा लागी, तड तड नसाजाल त्रोडवा लागी, फटफट हाडकां फूटवा मांड्यां, रुधिर वहेवा लाग्युं. त्यां सुकोशल मुनि परम संवेग समताए परिणम्या सता पोतानां कर्म अहियासता हवा. कीर्त्तिधर पिता पण निर्जामता हवा. अनुक्रमे सुकोशल मुनि शुक्लध्याने करी, क्षपकश्रेणी मांडी, घन घातिकर्मनो क्षय करी, केवलज्ञान पामी, योगनिरोध करी, चौदमे गुणठाणे शैलेशीकरण करीने परमानंदपद पामता हवा. ए कथा रामचरित्रमां छे.

हवे वाघण पण मुनिमांस जक्षण करती, घणुं घणुं राचती माचती. मुनिना मुख सूधी खावा आवी. त्यां सोनानी रेखा दांते झलकती दीठी. ते पूर्वपरिचित देखीने जातिस्मरण पामी, त्यारे पश्चात्ताप करवा लागी

के हा हा ! में आ शुं कुकर्म कर्युं ? कारणके में महारा पुत्रने मार्यो. माथुं पटकवा लागी. अरे ! ए कर्मथी हुं केम छूटीश !!! एम चिंतववा लागी. ते अनुमाने कीर्त्तिधर मुनिए जाएयुं के ए कोइक जातिस्मरणादिके समजी देखाय छे. एम जाणीने मुनि बोल्या, रे वाघण ! एम करे शुं थाय ? हवे चार शरण करी चारे आहारनां पच्चरकाण कर के जेथी कर्म छूटे. ते सांभली वाघण पण अनशन करीने अनुक्रमे देवलोके गइ. कीर्त्तिधरजी पण अनुक्रमे केवलज्ञान पामी मोक्षे गया. माटे उग्रतपनी शोभा ते क्षमा छे.

॥ समाहिजोगो पसमस्स सोहा ॥ (के०) समाधियोग जे छे तेज उपशमनी शोभा छे. ते उपर सुव्रतमुनिनुं उदाहरण कहे छे.

सुदर्शनपुर नगरमां सुभाग नामे गृहपति वसे छे. तेने सुजसा नामे भार्या छे. ते स्त्रीभर्त्तार बंने श्रावक छे. स्त्रीए सुव्रत नामे पुत्र प्रसव्यो. अनुक्रमे ते महोटो थयो. ते यौवन अवस्थाए कोइ मुनिनी देशना सांभलीने प्रतिबोध पाम्यो. त्यारे तेणे वगर परण्ये मातापिताने पूछीने घणा आग्रहथी दीक्षा लीधी. अनुक्रमे गीतार्थ थयो, घणो समतावंत थयो; एकल विहार पडिमा अंगीकार करी. एवा महा समतावंत, धैर्यवंत मुनिने देखी सौधर्मेंद्र देवतानी सभामध्ये प्रशंसा करी के सुव्रतमुनि पोताना समाधियोगथी कोइना चलाव्या चले नही. ते सांभलीने बे देवता अणमानता परीक्षा करवा आव्या. तेमणे प्रथम तो अनुकूल उपसर्ग करवा मांड्या. तेमां एक देवता बोल्यो, धन्य छे सुव्रत अणगार ! जे तमे कुमार थका ब्रह्मचारीपणे दीक्षा लीधी. बीजो देवता बोल्यो, एने शुं वखाणे छे? एणे तो कुलसंताननो उच्छेद कर्यो, माटे ए अधन्य छे. एवुं सांभल्युं तो पण ते मुनि समाधियोगमां रह्या. वली देवताए ते मुनिनां मातापिताने विषयने विषे आसक्त रहेलां देखाड्यां, तोपण समाधियोगमां रह्या. वली देवताए मातापिताने मारवा मांड्यां, त्यारे मातापिताए करुणस्वरे रोवा मांड्युं, तोपण मुनि समाधिमां रह्या. पछी दिव्य स्त्री विकुर्वीने विभ्रम विलास सहित मुनिने जोवा मांड्युं. दीर्घ निसासा नांखीने मुनिने आलिंगन देवा मांड्युं, तो पण पोताना समाधियोगथी चल्या नही. एम समाधियोगमां रहेतां केवलज्ञान पाम्या. अनुक्रमे मोक्षे गया. इति आवश्यकनिर्युक्तौ योगसंग्रहे कथा॥

॥ नाणं सुझाणं चरणस्स सोहा (नाणं के०) ज्ञान तथा (सुझाणं के०)

शुनध्यान, तेज पुष्पनूति आचार्यनी पेरे (चरणस्स के०) चारित्रनी (सोहा के०) शोना ठे. ते पुष्पनूति आचार्यनी कथा कहे ठे.

सिंधुवर्धन नगरने विषे मुंफिवक नामे राजा हतो. त्यां पुष्पनूति नामे आचार्य वहुश्रुत महागुणवंत हता. ते आचार्ये राजाने प्रतिवोधीने श्रावक कर्यो ठे. ते आचार्यने पुष्पमित्र नामे शिष्य ठे. ते वहुश्रुत ठे पण क्रिया व्यवहारे शिथिल ठे, माटे आचार्यथी जूदो रहे ठे. सुखमां काल गुमावे ठे. एक दिवसे ते आचार्य सूक्ष्मध्यानमां पेसवानी इछा करे ठे, पण ते महाप्राण ध्यान सरखुं ठे. ते ध्यानमां रह्या थका चेतना ठे के नथी एवुं पण जाणवामां न आवे, एवुं ते प्रवल ध्यान ठे. वली ते आचार्यनी पासे जेटला शिष्य ठे ते सघलाओ अवहुश्रुत ठे. माटे आचार्ये पुष्पमित्र शिष्यने वहुश्रुत जाणीने वोलावीने कह्युं के महारे ध्यानमां प्रवेश करवो ठे, माटे तुं पासे रहे तो प्रवेश करुं. ते चेले पण अंगीकार कर्युं. पठी एकांते उरमामां वेसी आचार्ये ध्यान करवा मांरुयुं. जे कोइ आवे तेने ते पुष्पमित्र मांहे आववा न दे अने कहे के तमे अहीं रहीनेज आचार्यने वंदना करो. आचार्यजी तो कार्यमां व्याकुल ठे. एम केटलाक दिवस गया पठी साधु मांहोमांही विचारवा लाग्या के पूज्यजी शुं करता हशे? तेमां एक साधुए जइने जोयुं पण आचार्य अंशमात्र चाले नही, अने वोले पण नही. ते जोइ तेणे आवी सर्व साधुने संनलाव्युं. ते सर्व रुठा थका पुष्पमित्रने कहेता हवा के नो नो ! आचार्य तो काल पाम्या ठे. तेम ठतां तुं अमने केम नथी कहेतो ? पुष्पमित्रे कह्युं, आचार्य काल पाम्या नथी, पण ध्यान ध्याय ठे; माटे आचार्यने ध्यानमां व्याघात न करो. त्यारे ते वोल्या, ए तहारुं धूर्त्तपणुं ठे. कारणके आचार्य लक्षणवंता ठे. तेने तुं वेताल साधना करनारो मल्यो ठे, अने अमने तुं ठगे ठे. ए रीते सर्व साधु ते पुष्पमित्र साथे क्लेश करवा लाग्या. अनुक्रमे राजाने तेमी लाव्या अने कह्युं के हे राजन् ! जुउ, आचार्य काल पाम्या ठे तेने परठववा देता नथी. राजाए पण आचार्यने रूडीरीते जोया अने निर्धार कर्यो के आचार्य काल पाम्या ठे. तेवारे पुष्पमित्रनी अवज्ञा करीने शिविका वनावी. हवे आचार्ये पूर्वे पुष्पमित्रने कही मूक्युं ठे के अग्निप्रमुखनो महा उपद्रव थयो जाणे तो महारो अंगुठो स्पर्शजे. ते संकेत संनारीने आचार्यनो

अंगुठो फरश्यो. एटले आचार्य जाग्रत थइ बोल्या, मने ध्यानमां व्याघात केम कर्यो ? पुष्पमित्र बाल्यो, तमारा शिष्योए व्याघात कर्यो छे. त्यारे ते आचार्यें शिष्योने ठपको दीधो के ए तमे रूडुं न कर्युं. इत्यादि कथा आवश्यक निर्युक्तिमां छे, माटे चारित्रनी शोभा ते ज्ञानध्याने छे.

॥ सीसस्स सोहा विणए पवित्ति ॥ (विणिए के०) जे विनय गुणमां (पवित्ति के०) प्रवृत्ति करवी तेज (सीसस्स के०) शिष्यनी (सोहा के०) शोभा छे. एटले विनयने विषे प्रवर्त्तवुं तेज शिष्यनी शोभा जाणवी. माटे श्री उत्तराध्ययन मध्ये प्रथम विनय अध्ययने उदाहरण कह्युं छे, ते कहे छे.

उज्जयिनी नामे नगरीने विषे अंबरुषि नामे ब्राह्मण वसे छे. तेने मालुंगा नामे भार्या छे. ते बेहु श्रावक छे. तेने निंबक नामे पुत्र छे. अनुक्रमे मालुंगाए काल कर्यो. ते जोइ पिता पुत्र बेहुने वैराग्य उपज्यो. तेवारे बेहु जणे कोइक आचार्य पासे दीक्षा लीधी. पण तेमां छोकरो दुर्विनीत छे. माटे समाधि लइ बेठेलानी जगाने कांटे करी खोदे, कालग्रहणनी क्रिया करतां छींके, एम काल गुमावे, सर्व सामाचारी विपरीत आचरे. त्यारे सर्व साधुए मली आचार्यने विनंति करी के तमे ए निंबकने राखो, अथवा अमने राखो. कारणके निंबक रहेशे तो अमे सर्व चाल्या जइशुं. ते सांभली आचार्यें निंबकने काढी मूक्यो. पिता पण पुत्रना रागे साथे नीकल्यो. ते बेहु कोइ बीजा आचार्यनी समीपे जइने रह्या. त्यां पण छोकराने अपलक्षणो जाणी काढी मूक्यो. एम उज्जयिनीमां पांचसें संघाडामां ते बेहु पिता पुत्र फर्या, पण क्यांइ टकी शक्या नही. एक दिवस पितापुत्र बहीर भूमिकाए गया छे, त्यां पिता रुदन करवा लाग्यो. त्यारे पुत्र बोल्यो, शा माटे रडो छो ? तमेज महारुं नाम निंबक दीधुं छे. पिता बोल्यो, में सार्थक नाम दीधुं, तहारा दुष्कृते करी हुं पण क्यांइ स्थानक पामतो नथी. हवे आचार्य पासे पण जइ न शकाय, त्यां पण कोइ विश्वास न करे. त्यारे पुत्र बोल्यो, हे पिता ! हवे एकवार कोइक स्थानके जग्या गवेषो. ते सांभली बाप बोल्यो, जो तुं विनीत थाय तो हुं जग्या खोलुं. निंबक बोल्यो, हवे हुं विनीत थइश. ते सांभली तेउ मूल आचार्य पासे आव्या, एटले सर्व साधु क्षोभना पाम्या. तेमने तेना पिताए कह्युं के हवे ए महारो अन्याय नही करे, तोपण ते साधु माने नही; त्यारे आचार्य बोल्या, हे

आर्यो! एम न करो. हाल तो ए आपणी पासे प्राहुणा तरीके रहेशे. ते आजकाल वे दिवस रहीने जशे. एम करीने वेहु जण रह्या.

हवे ते चेलो पडिलेहण वेलाए पडिलेहण करे, उच्चारप्रस्रवणभूमिका वहार पडिलेहे, इत्यादिक सर्व सिद्धांतोक्त समाचारी करतो सर्व साधुने रीझ उपजावी; अनुक्रमे उज्जयिनी नगरी मांहेला पांचसे उपाश्रयना सर्व साधुउ मलीने ते निंवकने अमृतना आंवा सरखो माने. ज्यां जाय त्यांथी नीकलवा न दीए. एवो महर्ध्य थयो, महाविनयवंत थयो, घणी यश कीर्त्ति वृद्धि पामी. एम शिष्यनी शोजा विनयमां प्रवृत्ति करवाथी थाय. इति निंवककथा आवश्यकवृत्तौ योगसंग्रहे. इति सकलसन्नाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकवालावबोधे नवमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ ए ॥

हवे दशमी गाथानो प्रारंज करीए डीए. तेने पूर्वगाथा साथे ए संवंध डे. जे पूर्वे चार प्रकारनी शोजा कही, अने अहीं पण जे गुणे करी शोजे, ते गुण वतावे डे. ए संवंधे करी आवी जे दशमी गाथा ते कहे डे.

अजूसणो सोहइ वंजयारी, अकिंचणो सोहइ दिरकधारी ॥ बुद्धीजुउ सोहइ राय मंती, लज्जाजुउ सोहइ एगपत्ति ॥ १० ॥

अर्थ-"अजूसणो सोहइ वंजयारी (वंजयारी के०) जे ब्रह्मचारी डे, ते (अजूसणो के०) जूपण एटले आजरण तेणे करी रहित होय तो पण (सोहइ के०) शोजे डे. एटले ब्रह्मचारी पुरुष आजूपण विना पण शोजे डे. ते उपर हरिकेशी अणगारनुं उदाहरण कहे डे.

मथुरा नगरीना शंख नामे राजाए धर्म सांजली चारित्र लीधुं. ते एकदा विहार करतां गजपुर नगरे गया. नगरीना मार्गनी वचमां आव्या. त्यां स्वजावेज धरती अत्यंत उष्ण डे, जेथी चाली न शकाय; पण ते साधु अजाणतां सोमदेव नामे पुरोहितने मार्ग पूडता हवा. त्यारे पुरोहिते हांसीमां तेज मार्ग वताव्यो. साधु ते मार्गे चाल्या. साधुना तपना प्रजावे

मार्ग शीतल थयो. ते व्यतिकर पुरोहिते गोखे बेठां जोयो, त्यारे विचारवा लाग्यो के में साधुनी आशातना करी. पछी उद्यानमां जइ साधुने कहेवा लाग्यो, स्वामिन्! में पापकर्म कर्युं तेथी केम छूटीश? साधु बोल्या, दीक्षा ल्यो. ते सांभली तेणे दीक्षा लीधी, दीक्षा पाली, परंतु जातिमद कर्यो, तेथी मरण पामीने देवलोके गयो. त्यांथी च्यवीने, मृतगंगाने कांठे बलकोटे हरिकेशी चंडालनो स्वामी छे, तेने गोरी तथा गंधारी नामे बे भार्या छे, तेमां गोरीनी कुक्षिए उत्पन्न थयो. गोरीए स्वप्नमां वसंतमास दीठो. फूल्यो फल्यो आंबो दीठो. प्रभाते स्वप्नपाठकोने तेनुं फल पूछ्युं. ते बोल्या के तहारे महात्मा पुत्र थशे. अनुक्रमे पुत्र आव्यो. पूर्वभवना मदने दोषे करी शरीरे कालो महाविरूप थयो. बल एवुं नाम पाड्युं. भंडणशील क्लेश करे. कोइनुं कह्युं करे नही.

एकदा वसंतनो कांइक उत्सव छे, तेथी सहु भेगा थइ जमे छे, मदिरा प्रमुख पीए छे, बलने तो उद्धंठ जाणीने वेगलो काढी मूक्यो छे, ते पण वेगलो बेठो जुए छे. एवामां सहसात्कारे एक सर्प नीकल्यो. तेने सर्वे मलीने मार्यो. एवामां वली बीजो भेरुंड सर्प नीकल्यो. तेने सहुए निर्विष जाणीने जीवतो मूक्यो. ते देखीने बलने विचार थयो के अहो! पोताना दोषे करीने जीव क्लेशनो भागी थाय छे! माटे भद्रक थवुं तेज रूडुं छे. जे भद्रक होय ते भद्र पामे. कारणके विषसहित सर्प हतो ते हणायो, अने बीजो सर्प निर्विष हतो तो तेने जीवतो मूकी दीधो. ॥ यतः ॥ भद्दएणेव होयव्वं, पावइ भद्दाणि भद्दउ ॥ सविसो हम्मइ सप्पो, भेरुंडो तत्र मुच्चइ ॥ १ ॥ एम विचारतो पोतानी मेले प्रतिबोध पाम्यो. जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, त्यारे दीक्षा लीधी. विहार करतां वणारशी नगरीने विषे तिंडुक नामे उद्याने पहोच्या. त्यां छठ्ठ अठ्ठमादिक तप करता मंडिक नामे यक्षने देरे रह्या. तपने प्रभावे ते यक्ष अत्यंत मुनिनो रागी थयो. एकदा त्यां बीजो प्राहुणो यक्ष आव्यो. तेणे मंडिकने कह्युं, महारा वनने विषे तमे हमणां केम नथी आवता? मंडिक यक्ष बोल्यो, हुं मुनिनी सेवामां छुं. एमना गुणे आवर्ज्यो थको बीजे ठेकाणे जइ शकतो नथी. ते सांभलीने प्राहुणो यक्ष मुनिनो रागी थयो. प्राहुणा यक्षे मंडिकने कह्युं, एवा मुनि तो महारा वनमां घणा उतर्या छे. चालो, त्यां जइने सेवा करीए. एम कहीने बेहु जण त्यां गया. त्यां रहेला मुनिने वि-

कथा करता तथा प्रमादने विषे तत्पर दीठा. ते कारणे ते मुनिथी विरक्त थइने ते यक्ष पाछो फरी हरिकेशी बल मुनि पासे आवी प्रणाम करीने निरंतर सेवा करतो रह्यो. एकदा वणारशीना धणी कौशलिक राजानी भद्रा नामे दीकरी छे, ते अनेक परिवारे परवरी, पूजानी सामग्री लइने त्यां आवी. तेणे ते यक्षनी प्रतिमाने पूजीने पछी प्रदक्षिणा देतां जेनुं शरीर मलिन अने वस्त्र पण मलिन एवो महाकुरूपी मुनि दीठो. ते देखीने थुथुकार कर्यो. यक्षे विचार्युं के मुनिनो तिरस्कार करे छे, माटे एने शिखामण देवी जोइए. पछी तेज वेला यक्ष तेना शरीरमां पेठो, तेथी ते कन्या असमंजस बोलवा लागी. तेने दासीओ उपाडीने घेर लावी. राजाए घणाज मंत्रवादी तथा वैद्य बोलाव्या. तेणे आवी अनेक औषधोपचार कर्या, पण गुणविशेष कांइ न थयो.

हवे तेने मुखे यक्ष संक्रमीने स्पष्टपणे बोल्यो, एणे म्हारा देरामां रहेला मुनिनी निंदा करी छे, माटे ते साधुनुं पाणिग्रहण करे तो एना शरीरमांथी नीकलुं. राजाए विचार्युं के ऋषिपत्नी थइने पण जो जीवती रहे तो सारुं. तेथी राजाए ते वचन अंगीकार कर्युं. त्यारे कुंवरी साजी थइ. हवे राजा पण कुंवरीने सर्व अलंकार पहेरावी विवाहनां उपकरण लइ घणा आडंबरसहित यक्षने देरे लाव्या. त्यां मुनिने पगे लगाडीने विनंति करवा लाग्या के हे मुनि! म्हारी कन्यानुं पाणिग्रहण करो. मुनि बोल्या, हे भद्र! ए निंदित वाते सर्युं! साधु तो स्त्री साथे एक वसतिमां पण वसे नहीं. वली सिद्धिरूप नारीनो रागी एवो जे साधु ते अशुचिए पूर्ण शरीरवाली एवी स्त्रीने केम इच्छे?

पण ते यक्षे ऋषिनुं शरीर ढांकीने नवुं शरीर विकुर्वी कन्यानुं पाणिग्रहण कर्युं. संपूर्ण रात्रि त्यां रही. प्रभाते यक्ष दूर थयो, त्यारे स्वभाविकरूपे कन्याने देखीने ते मुनि बोल्या, रे भद्र! हुं संयमी मन वचन कायाए स्त्रीनो संग न करुं. में तहारुं पाणिग्रहण पण नथी कर्युं, पण म्हारो भक्तिवंत जे यक्ष ते तने विडंबना करे छे. ते यक्ष हमणां दूर गयो छे, माटे तुं चाली जा. ते सांभलीने ते भद्रा परणवानी वातने स्वप्ननी पेठे मानती खेद करती घेर गइ. राजाने सर्व व्यतिकर कह्यो. ते वेलाए राजा पासे रुद्रदेव नामे पुरोहित बेठो हतो ते बोल्यो के हे राजन्! ए ऋषि-

पत्नी यतिए मूकी माटे ब्राह्मणने आपो. त्यारे राजाए पुरोहितनेज आपी. ते साथे विषयसुख जोगवतां केटलोक काल गयो. हवे यज्ञ करवानो इच्छक थइ पुरोहिते तेने यज्ञपत्नी करी. ते यज्ञमंरूपे देशांतर थकी घणा विप्र जेगा थया छे. तेने माटे जोजनसामग्री तैयार करी छे. ते अवसरे ते मुनि पण गोचरीए जमतां यज्ञमंरूपे आव्या. त्यारे पुरोहिते हरिकेशी बलने कह्युं,रे तुं अहीं क्यां आव्यो ? अति बीहामणो, वर्णे कालो, देखीतो विकराल, धूलथी खररुायेला शरीरवालो,दर्शन करवाने अयोग्य एवो तुं शी आशाए अहीं आव्यो छे ? जा नजर आगलथी ! केम उजो रह्यो छे ? त्यारे ते यक्ष जक्तिए करी मुनिना शरीरमां पेसीने बोल्यो, हुं श्रमण संयति, ब्रह्मचारी, परिग्रहथी निवर्त्यो, रांधवुं प्रमुख न करुं,परने अर्थे जे अन्न नीपन्युं होय तेमांथी वध्युं होय तेनी जिक्षा लउं,एवो हुं अन्नने अर्थे अहीं यज्ञवाडामां आव्यो छुं. वली दीनअनाथने आपो छो;घेबर,शालि,दाल प्रमुख प्रत्यक्षपणे तैयार छे, अने हुं याचीनेज आजीविका करुं छुं. एवुं जाणीने अंतप्रांत आहार मने तपस्वीने आपो. त्यारे विप्र बोल्या, आ अवल सुंदर जोजन ब्राह्मणे पोताने अर्थे रांध्युं छे. ते मात्र ब्राह्मणनेज आपीए, पण बीजाकोइने न आपीए तो ते उत्तम अन्न तने केम अपाय ? माटे केम उजो छे ? तुं तहारे मार्गे जा. साधु बोल्या, कर्षणी धान्य वावे छे, ते नीची धरतीमां पण वावे, अने उंची धरतीमां पण वावे. तेम तमे जो के नीची धरती सरखा छो, तोपण मने उंची धरती समान जाणीने आपो, अने पुण्यक्षेत्र जाणीने आराधो. ब्राह्मण बोल्या, पुण्यक्षेत्र अमे जाणीए छीए, ज्यां वाव्युं थकुं घणुं नीपजे. ते तो जे ब्राह्मणजाति विद्याए सहित छे तेज क्षेत्र घणुं मनोहर छे. तेने आपवाथी घणुं उगे. त्यारे वली मुनि बोल्या, जेने क्रोध होय, मान होय, हिंसा होय, तथा जे जूठुं बोले, वगर आप्युं ले, परिग्रह राखे, ते ब्राह्मणजाति विद्याहीन जाणवा, ते ब्राह्मणने पापक्षेत्र जाणवा. जो ब्राह्मणो ! तमे तो वेदनो मात्र जार वहो छो, अर्थ नथी जाणता अने वेद जणो छो. माटे उंच नीच घेर फरीने जे जिक्षा ले छे ते मुनि उत्तम क्षेत्र जाणजो. त्यारे विद्यार्थी ब्राह्मण बोल्या, अरे! अमे पासे रह्या थका पण तुं अमारा उपाध्यायना सामुं बोले छे? माटे आ अन्नपाणी सर्व विणशी जाय, पण तने नहि आपीए. मुनि बोल्या, हुं पांच समिते समितो, त्रण गुप्ते गुप्तो, समा-

धिवंत, पांच इंद्रिय जीतनारो बुं तेने जो तमे ए दोषरहित अन्नपाणी नहि आपो तो आ यज्ञनुं फल शुं पामशो?

हवे उपाध्याय बोल्यो, अरे कोइ ठात्र अध्यापक अग्नि पासे बेठो होय ते ए यतिने वांसनी लाकडीए तथा कोठ प्रमुख फले करी मारीने गले पकडीने काढी मूको. एवां अध्यापकनां वचन सांजलीने घणा युवान कुमारो दंडे करी, वेत्रे करी, कोरडे करीने ते यतिने ताडना करवा लाग्या. एवा अवसरे जद्रा नामे राजकुमारी ते मुनिने मारता देखीने क्रोधमां आवेला कुमारोने उपशमाववा माटे कहेवा लागी के मुजने देवताना बलात्कारे राजाए एने आपी हती, पण एणे मने ठांमी दीधी, इछी पण नहीं, एवो ए ऋषि ठे. ए उग्रतपनो धणी, महात्मा, जितेंद्रिय, संयमी, ब्रह्मचारी, महायशवंत, महामहिमावंत, घोरव्रती, डुक्करव्रतवंत, घोर पराक्रमी, कषायादिकनो जीतनार ठे. एनी हेलना न करो. अपमान न द्यो. रखे तमने तपतेजे करी वालीने राख करे! एवां जद्रानां वचन सांजलीने ते यक्ष ऋषिनुं वैयावृत्य करवाने अर्थे घणा देवताने परिवारे परिवर्यो उपसर्गना करनारा कुमारोने निवारतो हवो. ते यक्षना किंकरदेवो आकाशमां विहामणे रूपे रह्या थकां कुमारोने लोही वमता करता हवा. ते देखीने जद्रा ब्राह्मण प्रत्ये कहेती हवी के अरे! तमे नखे करीने पर्वत खणो ठो. दांते करीने लोढुं चावो ठो. पगे करी अग्निने हणो ठो. आ जिक्षुने अपमान देतां एटलां वानां करो ठो. वली ए आशीविष सर्प सरखा ठे, जेथी मरण पामीए. जेम पतंगियानी श्रेणी अग्निमां झंपापात करे अने मरण पामे, तेम तमे जिक्षुने जोजनअवसरे ढूंढू करो ठो, तेथी मरण हुकडुं करो ठो. माटे जो धन जीवितव्यनी इछा होय तो सर्व परिवार सहित मस्तक नमावीने ए ऋषिनुं स्मरण करो. नहि तो ए कोप्यो थको सर्व लोकने वालीने राख करशे. हवे त्यां सघला कुमार वांका चुंका थइ हाथ पहोला करी पड्या ठे, आंखो फटकार्या करे ठे, मुखे लोही वमे ठे, मुख उंचां रही गयां ठे. जीज तथा आंखो बहार नीकली ठे, बांहो लांबी करी पड्या ठे, हालता चालता नथी, एवा कुमारोना हाल देखीने ते ब्राह्मण चिंतावंत, विमनस्क, महाखेदवंत थयो. अहो! ए केम साजा थशे! एम विचारीने जार्यासहित ऋषिने संतोष उपजावतो हवो.

ते रुषिने कहेवा लाग्यो, हे नगवन्! ए बात्र सर्व बाल छे. एमणे मूढपणे करी तथा अज्ञानपणे करीने तमारी हेलना करी, निंदा करी ते खमो. रुषीश्वर तो महाप्रसादवंत होय, पण क्रोध करवा तत्पर न होय. ते सांनलीने मुनि बोल्या, पूर्वे पण मारामां क्रोध न हतो, अने हमणा पण नथी, तेम हवे पछी पण क्रोध करीश नहीं, परंतु महारी वैयावृत्य करनारा यक्षे ए कुमारोने हण्या छे. ते सांनली उपाध्याय प्रमुख बोल्या, तमे शास्त्रार्थना जाण तथा रुमी रीते यतिधर्मना पालक थका कोप करो नहीं, तमे महाप्रज्ञावंत छो. ते कारणथी तमारा चरणे अमे सर्व मलीने आव्या छीए. तमे पूजवा योग्य छतां अमे तमने पूज्या नहीं; माटे अमारो अपराध खमीने शालि सालणां प्रमुख अत्रे घणुं अन्न छे ते अमारा उपगारने अर्थे वहोरो. एवो तेनो आग्रह जाणीने मासखमणने पारणें ते महात्मा नातपाणी लेता हवा. ते वेला सुगंधी पाणीनी तथा सुगंधी फूलनी वृष्टि थइ. वली वसुधारा (सोनैयानी) वृष्टि थइ. देवताए देवडुंडुनी वगामी. आकाशने विषे "अहो दाणं महा दाणं" एवा शब्द थया. ते जोइ ब्राह्मण हर्ष पामीने कहेता हवा के आ साक्षात् तपनो महिमा देखाय छे. जातिनो विशेष कांइ देखातो नथी. कारण के हरिकेशीबल चंमालनो पुत्र तेनी एवी साक्षात् रुद्धि देखीए छीए.

हवे मुनि कहे छे, हे ब्राह्मणो! तमारे यज्ञ करतां अग्निनो आरंन करवो युक्त नथी, तथा पाणीवडे शुद्ध थाउ छो ते बाह्य शुद्धि छे. ते बाह्य शुद्धिने तत्त्वना जाण नथी मानता. वली माज, यज्ञनो थंन, तृण, काष्ठ जे नेगां करो छो, सांजे अने प्रनाते पाणीना कोगला करो छो, ते सर्व प्राणनूतनी हिंसा करो छो, एम करतां फरी पाप करो छो. ते सांनली ब्राह्मण पूछे छे के त्यारे अमो यज्ञने अर्थे केम चालीए? अमे पापथकी वेगला केम थइए? हे यक्षपूजित मुनि! तत्त्वना जाण! तमे रूमो यज्ञ केवी रीते थाय ते कहो. मुनि बोल्या, जे छकायनो आरंन न करे, मृषा न बोले, अदत्त न ले, स्त्रीनो संग न करे, परिग्रह न राखे, क्रोध मान माया अने लोन न करे, इंद्रियो दमीने यज्ञने अर्थे प्रवर्त्ते, वली सर्व आश्रवने संवरे, जीववानी आशा अणकरता जे पोतानी कायाने वोसिरावे, उप-

सर्ग सहित शरीरनी सुश्रूषा अणकरता कर्मरूप शत्रुने हणे एवो यज्ञ ते उत्तम यज्ञ ठे, माटे ते यज्ञ तमे करो.

त्यारे ते विप्रो मुनिने पूठता हवा के तमारे ए यज्ञमां अग्नि कयो ठे? तथा अग्नि थापीए ते स्थानक कयुं ठे? तमारे होम करतां चाटुकीथी घी प्रमुख सिंचवाने चाटुकी प्रमुख कयी ठे? तमारे अग्नि संधूकवाने ठाणानो गोर कयो ठे? तमारे खीजमा प्रमुखनां इंधणां कयां ठे? तमारे शांति कोण ठे के जेणे करी उपद्रव टले.तमारे होमवानो विधि शो ठे?ते सर्व कहो.

मुनि उत्तर कहे ठे, अमारे बारन्नेदनुं तप ते अग्नि ठे. अग्निनुं स्थानक ते जीव ठे. मन वचन कायाना योग ते चाटुकी ठे. शरीर ते गोर ठे. कर्म ते इंधण ठे. संयमयोग ते शांति ठे. ए विधिए अमे यज्ञ करीए ठीए.

वली ब्राह्मण अभ्यंतर स्नान शुद्धि पूठे ठे, हे मुनि! तमारे स्नान करवानो द्रह कोण ठे? तमारे संसारसमुद्र तरवाने तीर्थ कोण ठे? पाप उपशमावे एवुं पुण्यक्षेत्र शांतितीर्थ कोण ठे? शाने विषे नाह्या थका कर्मरूप रज परिहरो ठो? ए वात अमे सांन्नलवा इठीए ठीए माटे कहो.

मुनि उत्तर कहे ठे, हिंसारहित धर्म ते अमारे द्रह ठे, ब्रह्मचर्यरूप शांति ते तीर्थ ठे, ते तीर्थ एवुं ठे के मिथ्यात्वादिके म्होलुं नथी, जीवने विषे जे निर्मल लेश्या तेणे करी ते निर्मल ठे, जेने विषे न्हायो थको जीव, निर्मल विशुद्धिए कलंकरहित परम शीतलन्नूत थइने सर्व दोषने ठांडे, ए स्नान तीर्थंकरे कह्युं ठे. मुनिने ए स्नान घणुं प्रशस्त ठे. एने विषे स्नान करी महाऋषि शुद्ध निर्मल थइने उत्तम स्थानने विषे पहोच्या, एटले के सिद्धि वर्या.

ए हरिकेशी मुनिने रूप पण न हतुं, न्नूषण पण न हतां, परंतु ब्रह्मचारी पुरुष होवाथी घणुं शोन्नता हवा. ए कथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना बारमा अध्ययने ठे.

॥ अकिंचणो सोहइदिरकधारी (दिरकधारी के०) जे दीक्षाधारी साधु, ते (अकिंचणो के०) अकिंचन एटले परिग्रहरहितपणे करीने (सोहइ के०) शोन्ने ठे. ते उपर करकंडु प्रत्येक बुद्धनी कथा कहे ठे.

॥यतः॥ करकंडू कलिंगेसु, पंचालेसु य डुम्मुहो ॥ नमिराया विदेहेसु, गंधारेसु य निग्गइ ॥१॥ वसन्ने य इंदकेऊ, वलए अंबेय पुप्फिए बोही ॥ करकंडु डुम्मुहस्सा, नमिस्स गंधार रणो अ ॥२॥ एनो अर्थ कथाथी जाणवो.

॥ चंपानगरीनो दधिवाहन राजा हतो. तेने पद्मावती नामे राणी बे, ते चेमा महाराजानी पुत्री बे. एकदा तेने गर्जने प्रजावे दोहद थयो के राजानां वस्त्र हुं पहेरुं. राजा मने बत्र धरे, अने उद्यानमां क्रीमा करुं. राजा ते दोहद पूरवा माटे राणीने हाथी उपर बेसामीने उद्यानमां चाल्यो. एवामां वर्षानो प्रारंज थयो बे, तेना योगे माटीनी गंध आववाथी हाथी मदोन्मत्त थयो थको वनजणी दोमतो हवो, तेनी पबवाडे कोइ पहोंची शक्युं नहीं. हाथी घणो दूर अटवीमां गयो. एवामां वेगलेथी एक वम देखीने राजा राणी प्रत्ये कहेतो हवो के हाथी वमतले थइने जशे, माटे वडनी शाखा पकडी लेजो; ज्यारे वम आव्यो त्यारे राजाए तो शाखा पकडी लीधी पण राणी शाखाने पकडी शकी नहीं, तेथी राणीने ज्यां कोइ मनुष्य पण न मले तेवी अटवीमां हाथी लइ गयो. एवामां ते हाथीए एक द्रह दीठो. त्यारे तृषावंत थयो थको जलकेलि करवा लाग्यो. राणी पण हलवे हलवे उतरीने मार्ग नही जाणवाथी सागारी पच्चरकाण करीने एक दिशा जणी चाली. आगल जतां राणीने एक तापस मल्यो. ते बोल्यो, रे वत्स! तुं कोण बे? राणी बोली, हुं चेडा महाराजानी पुत्री बुं अने दधिवाहन राजानी जार्या बुं. मने हाथी अपहरी लाव्यो बे. ते तापस चेमा महाराजानो गोत्रिउ हतो, माटे राणीने घणी आश्वासना करीने वनफल खावाने आणी आप्यां. केटलाक दिवस त्यां रह्या पबी तापसे राणीनी साथे चालीने ते अटवी उलंघावी.पबी तापस बोल्यो, हवे हले खेडेली धरती आवी माटे महाराथी चलाय नहीं, ए अमारो आचार नथी; माटे तमे ए मार्गे चाल्या जजो, आगल दंतपुर नगर आवशे. ते सांजलीने राणी दंतपुरे गइ, त्यां साध्वी पासे दीक्षा लीधी, पण गर्जनी वात साध्वीने कही नहीं. परंतु साध्वीजीए उधाननी वात जाणीने राणीने एकांत जगामां राखी. अनुक्रमे पुत्र आव्यो. त्यारे रात्रिए ते बालकना कंठे नामांकित मुद्रा थापी रत्नकंबले विंटीने स्मशाने मूक्यो. ते बालकने स्मशानना रखवाल चंडाले लइने पोतानी स्त्रीने आप्यो. राणीए साध्वीजीने कह्युं के पुत्र मुएलो आव्यो माटे परठव्यो बे, एम समजावीने पोते चंमालणी साथे सखीपणुं करीने नित्य पुत्रने जोवा जाय.

ते बालक वधतो थको बालको साथे रमतां रमतां एम कहे के हुं त-

मारो राजा हुं, माटे मने कर आपो. ते दंममां जे मने खरज आवे ते खरज खणो. तेथी करकंडू एवुं नाम पड्युं. साध्वीनो ते बालकनी उपर राग घणो हतो, तेथी सुंदर मोदक भिक्षामां लावीने बालकने आपे. एम करतां ते जुवान थयो, एटले स्मशाननी रखवाली करवा जाय.

एवामां एक दिवसे बे साधु त्यां आवी चड्या. तेणे त्यां वंशनी जालीमां एक वंश ऊगो दीठो. त्यारे ते बेमां एक सामुद्रिक लक्षणनो जाण ठे, ते लघु साधुने कहेवा लाग्यो के जो ए बालक आ वंशना दंमने चार आंगल वधवा दइने पठी ले तो राजा थाय. ते वचन करकंमूए सांजल्युं; तथा एक ब्राह्मणे पण सांजल्युं. ते ब्राह्मण मुनिनुं वचन सत्य मानतो उतावलो चार आंगल धरती खोदी दंम कापीने लइ गयो. ते देखीने करकंडूए ते ब्राह्मण पासेथी लाकमी ऊंटावी लीधी. त्यारे ते ब्राह्मण नगरीमां पंचातीआने एकठा करीने कहेवा लाग्यो के महारी लाकमी चंमालपुत्र पासेथी अपावो. बालके कह्युं, महारी स्मशानजूमि ठे, माटे हुं नहि आपुं. पंचातीयाए कह्युं, हे विप्र! तुं बीजी लाकड़ी ले. विप्रे कह्युं के महारे तो एज लाकमीनो खप ठे. कारणिया बालकने पूठवा लाग्या, तुं लाकमी केम नथी आपतो? बालक बोल्यो के ए दंडना प्रजावथी हुं राजा थइश. ते सांजली कारणिया हसीने बोल्या के ज्यारे तने राज्य मले त्यारे ए ब्राह्मणने एक गाम आपजे. ते वचन बालके अंगीकार कर्युं. पठी ब्राह्मणे बीजा ब्राह्मणो एकठा करीने कुमारने मारवानो उपाय कर्यो, ते वात चंमाले सांजली. त्यारे तेना मावाप ठोकराने लइने नाठां. अनुक्रमे कांचनपुर गयां. नगरनी बहार ते चंमालपुत्र सूतो. हवे त्यां अपुत्र राजा मरण पाम्यो ठे, तेथी पंचे मली अश्व अधिवास्यो ठे. तेणे ज्यां बालक सूतो ठे त्यां आवीने हेषारव कर्यो, त्यारे लक्षणना जाण पुरुषे आवीने जोयुं तो लक्षणवंतो बालक जाण्यो. जय जय शब्द थयो. बालक उठ्यो. तेने घोमा उपर बेसार्यो; पण चंमाल जाणीने ब्राह्मणोए तेने नगरमां पेसतां अटकाव्यो. त्यारे करकंमूए वज्रनी पेठे ते वांसना दंमने हाथमां लीधो, एटले ते दंड अग्नि जेवो जाज्वल्यमान दीसवा लाग्यो. ते जोइ सर्व ब्राह्मण बीहीने नासी गया. करकंमूने सहुए मली राज्ये बेसाड्यो. त्यां वाटवस्थानकवासी जे चंमालो हता, ते सर्वने राजाए

ब्राह्मण कर्यो. जे मार्ग राजा चलावे ते चाले ॥ यतः ॥ दधिवाहनपुत्रेण, राज्ञा च करकंडूना ॥ वाटस्थानकवास्तव्याश्चंडाला ब्राह्मणीकृताः ॥ १ ॥

हवे करकंडू राज्य पाम्यो ते सांभली पेलो ब्राह्मण आवी गाम मागवा लाग्यो. राजा बोल्यो, तहारी इछामां आवे ते गाम माग. विप्र बोल्यो, महारुं घर चंपानगरीए छे, माटे त्यां एक गाम आपो. त्यारे करकंडू राजाए चंपापुरीनो राजा पोतानो पिता हतो तेने लख्युं के ए ब्राह्मणने महोटुं गाम तमारी धरतीमां आपजो, अने तेने बदले तमे कहो ते एक गाम अथवा नगर महारी धरतीमांथी तमने आपुं. कारण के देतां लेतां स्नेह घणो वधे. ॥ यतः ॥ ददाति प्रतिगृह्णाति, गुह्यमाख्याति जल्पति ॥ भुंक्ते भोजयते चैव, षड्विधं प्रीतिलक्षणम् ॥ १ ॥ ते लेख वांचीने दधिवाहन राजा कोप्यो थको बोल्यो के ए चंडालने पोताना आत्मानी खबर नथी, अने महारी उपर कागल लखे छे. ते सांभली दूत पाछो जइने करकंडूने संभलावतो हवो. करकंडू पण सर्व लश्कर लइ अहंकारे जइने चंपा नगरी वींटतो हवो.

बेहु राजाने घोर युद्ध थवा लाग्युं त्यारे साध्वी करकंडू पासे जइ एकांते तेडीने कहेवा लागी के ए राजा तहारो पिता छे. ते सांभली करकंडूए चंडाल मावापने पूछ्युं, तेणे पण यथार्थ वात कही. नामांकित मुद्रा तथा रत्नकंबल देखाड्युं, ते जोइने साध्वीने कहेवा लाग्यो, हे माता! हुं तो अहंकारथी पाछो न वलुं. त्यारे साध्वी चंपापुरीए राजाना महेलमां गया, तेमने सहुए उलख्या, नमस्कार कर्यो; दासीउ रोवा लागी. ते सांभलीने राजा पण त्यां आव्यो, साध्वीने गर्भनी वात पूछी, साध्वी बोल्या, जेणे आ नगरीनो रोध कर्यो छे ते तहारो पुत्र छे. ते सांभली राजा हर्षित थइ पुत्रने मल्यो, महोत्सव कर्यो. पछी राजा बेहु राज्य करकंडूने आपीने पोते चारित्र लेतो हवो.

ते करकंडू राजाने प्राये गोकुल घणा प्रिय हतां. तेणे एक दिवस शरत्काले एक वाछडो घणो सुंदर उज्ज्वलवर्णे दीठो. ते वेलाए हुकम कर्यो के ए वाछडानी माताने दोहशो नही, सर्व दूध वाछडाने पीवा देजो, तेम बीजुं दूध पण एने पीवरावजो. गौरखवाले पण तेमज कर्युं. अनुक्रमे ते बलद घणो दूर्धर थयो. राजा देखीने घणो हरख्यो. एकदा घणा काले गोकुल जोवा गयो. त्यां ते वृषभनो बीजा पाडा पराभव करतां देखीने राजाए गोवालने

पूछ्युं के ते वृषन्न क्यां छे? गोपाले ते वृषन्न देखाड्यो. तेने घणो घरमो थयेलो दीठो. ते देखी राजाने वैराग्य उपज्यो. जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. यदाह न्नाष्यकारः ॥ सेयं सुजायं सुविहित्तसंगं, जो पासिया वस्सन्नं गोठमप्ने ॥ रिद्धि अरिद्धिं समुपेहियाणं, कलिंगराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥ गोठंगणमप्ने ढंकिय सद्देण जस्स न्नचंति ॥ दित्ता विदरिय वसन्ना, सुतिरकसिंगा समठा वि ॥ २ ॥ पोरायण गयदप्पो, गलंतनयणो चलंतवसुतुठो ॥ सो चेव इमो वसन्नो, पड्डुय परिघट्टणं सहइ ॥ ३ ॥ अर्थः—श्वेत, उज्वल, सुजात, गर्न्नदोषे रहित, रूमां वहेंच्या बरोबर शीगमां छे जेनां, एवो जे वृषन्न तेने गोष्ट मध्ये, गोकुल मध्ये देखीने राजा चिंतवणा करे छे के जेनां ढंकित शब्द (न्नांकार शब्द) सांन्नलीने बीजा दर्पवंता तीक्ष्णशृंगवाला एवा समर्थ बलद पण नासता हवा. ते बलीवर्द पुराणिक घरमो गतदर्प एटले गयो छे मद जेनो, तथा नेत्र गलतां छे अने होठ चलतां छे, एवो थको पाडाना परान्नव सहे छे. ए रीते ऋद्धि पण विपरीत छे. धिक्कार पडो संसारने! सर्व प्राणीनी एज स्थिति छे. माटे ए संसारे सर्युं. एम विचारीने करकंडू प्रतिबोध पाम्या. दीक्षा लइने विहार करता हवा ॥ १ ॥

हवे बीजा द्विमुख प्रत्येकबुद्धनी कथा कहे छेः—

॥ पांचाल नामे देशने विषे कांपिल्लपुरमां द्विमुख नामे राजा हतो. तेणे एकदा लोकथी पूजातो एवो इंद्रध्वज अनेक लघु ध्वजाए परिवर्यो दीठो. वली तेज इंद्रध्वज पड्यो थको तेना उपर लोकोथी लघुनीति वडीनीति करतां डुर्गंध सहित दीठो. तेथी द्विमुख राजाने पण वैराग्य उपज्या, जातिस्मरणज्ञान पामी दीक्षा लइने विचरता हवा ॥ २ ॥ यदाह न्नाष्यकारः ॥ जो इंदकेउ सुअलंकियंतं, दठुं पडंतं पविलुप्पमाणं ॥ रिद्धि अरिद्धि समुपेहियाणं, पंचालराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥

॥ हवे त्रीजो प्रत्येकबुद्ध नमि नामे राजा हतो, एकदा तेना शरीरे महा दाह रोग उपन्यो. ते दाहनी उपशांतिने अर्थे राणीओ चंदन घसवा लागी. घसतां थका तेनां कंकणनो खमखमाट थाय ते राजाने काने खमाय नहीं. त्यारे राणीओए वलय उतारीने मात्र एकेकुं वलय राख्युं. तेथी खमखडाट मटी गयो. राजाए पूछ्युं के हवे खमखडाट केम नथी थतो? त्यारे पासे बेठेला जनोए कह्युं के महाराज! राणीठंए एकेकुं वलय रा-

खीने बीजा वलय सर्व उतारी मूक्यां ठे. ते सांजलीने राजाने एकत्व जावना आवी. तेणे विचार्युं के एकाकीपणामांज सुख देखाय ठे ! ! ! बहुमां खडबम देखाय ठे. एम चिंतवतां जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. तेथी वैराग्य पामी दीक्षा लइने विचरता हवा. यदाह जाष्यकारः ॥ बहुयाण सद्दयं सुच्चा, एकस्सय असद्दयं ॥ वलयाण नमीराया, निरकंतो महिलाहिवो ॥ ३ ॥

हवे चोथा प्रत्येकबुद्धनी कथा कहे ठे.

॥ गंधार देशने विषे सिंहपुर नामे नगरमां निग्गइ नामे राजा हतो. ते एकदा राजपाटिए नीकल्यो ठे. त्यां तेणे एक फल्यो फूल्यो आंबो दीठो. तेमांथी एक मांजर राजाए लीधी. पठवाडे लश्कर आव्युं. तेणेपण कोइए पत्र, कोइए मांजर लीधी. एम अनुक्रमे पठवाडे लाकमानुं ठुंठुं रह्युं. रयवाडीथी पाठा वलतां राजाए सेवकोने पूठ्युं के ते आंबो क्यां गयो ? मंत्री बोल्यो, हे राजन् ! तमे एक मांजर लीधी. त्यार पठी सेनाना लोकोए पत्रादिक लेतां लेतां एवो काष्ठना थंजजूत आंबो रह्यो. राजा विचारवा लाग्यो, राज्य पण ए रीतनुं ठे. ज्यां सुधी ऋद्धि होय त्यां सुधी शोजे. एम वैराग्य पामी व्रत अंगीकार करी निर्मम थका विहार करता हवा, तथा चाह जाष्यसुधांजोनिधिकारः ॥ जो चूअरुरकं तु मणाजिरामं, समंजरीपल्लवपुप्फचित्तं ॥ रिद्धिं अरिद्धिं समुपेहियाणं, गंधारराया विसमिरक धम्मं ॥ १ ॥

ए रीते चारे साधु विहार करतां क्षितिप्रतिष्ठित नगरमां चार द्वारनुं देवकुल ठे त्यां आवी चढ्या. पूर्वदिशिद्वारे करकंडू पेठा, दक्षिणदिशि द्वारे द्विमुख पेठा, पश्चिमदिशि द्वारे नमिराजर्षि पेठा अने उत्तरदिशिद्वारे निग्गइ पेठा. देवताए विचार्युं के एके ऋषिने पुंठ केम दउं ? एम विचारीने तेणे चार मुख कर्यां. हवे ते करकंडूने बाल अवस्था थकी खरज घणी ठे, माटे तेने खणवाने अर्थे एक पंजो राख्यो ठे, तेणे करी कान खणी पाठो गोपव्यो. ते देखीने द्विमुख साधु करकंडूने कहेता हवा ॥ यतः ॥ जया रज्जं परिच्चज्ज, पुरं अंतेउरं तहा ॥ लठमेयं परिच्चज्ज, संचयं किं करेसिमं ॥ १ ॥ अर्थः– जो राज्य, पुर, अंतेउर सर्व ठांड्युं तो आनो संचय शो करो ठो ? तेने पण तजी द्यो. ते सांजलीने करकंडूए जवाब दीधो नहीं. एटले नमिराजऋषि द्विमुख प्रत्ये बोल्या ॥ यतः ॥ जया ते पेइए रज्जे, कया किच्चंकरा बहु ॥ तेसिं किच्चं परि

चऊं, अऊ कऊपरो नव ॥ १ ॥ अर्थः—ज्यारे पिता संबंधीआ राज्यने विषे कामना करनारा घणा चाकर हता ते सर्वनो त्याग करीने आज निरर्थक अन्यदोषचिंतक तमे शामाटे थाउ ठो? इति ॥ त्यारे गंधारदेशना वासी निग्गइ नामे मुनि नमिराजऋषि प्रत्ये बोल्या ॥ यतः ॥ जया सव्वं परिचऊ, सुखाय घम्मसी नवं ॥ परं गरीहसी कीस, अत्तनिस्स सकारए ॥ ॥ १ ॥ अर्थः—जो सर्व तजीने मोक्षने अर्थे उजमाल थया ठो, त्यारे आत्माने निःश्रेयस जे मोक्ष तेना कारक एवा जे तमे ते पारकी गर्हा जे निंदा ते शामाटे करो ठो? ए नणे मुनिनां वचन सांनलीने करकंडूजी बोल्या ॥ यतः ॥ मुक्कमग्गं पवन्नेसु, साहूसु बंनयारिसु ॥ अहियठं निवारंते, न दोसं वत्तुमरिहसि ॥ १ ॥ अर्थः—मोक्षमार्गने पाम्या एवा साधु ब्रह्मचारीने विषे अहित अर्थने निवारतां दोष कहेवा योग्य नथी. ॥ रुसउ वा परो मा वा, विसं वा परियत्तउ ॥ नासियवा हिया नासा, सपरकगुणकारिया ॥ १ ॥ अर्थः—अन्य रुसो अथवा न रुसो अथवा विष परावर्त्त थाउ; पण हितकारी, आत्माने गुणकारी एवी नाषा कहेवी. इत्यादिक कहेतां करकंडूए पण सर्व परठव्युं. एम गुरुमुखे सांनलीए ठीए. माटे कांइ न राखवुं ए साधुनी शोना ठे. ॥ इति श्री आवश्यक निर्युक्तौ योगसंग्रहे ॥

अर्थः—बुद्धीजुउ सोहइ रायमंती (रायमंती के०) राजानो मंत्री एटले प्रधान, ते (बुद्धीजुउ के०) बुद्धिए करी युक्त होय, त्यारेज (सोहइ के०) शोने ठे. एटले बुद्धियुक्त प्रधाने करी राजा शोने ठे. ते उपर अनयकुमारादिक अनेकनी कथाउ ठे ते प्रसिद्ध ठे, माटे अहीं कल्पकनो दृष्टांत लखीए ठीए.

पाडलिपुर नगरने विषे उदायी राजा राज्य करे ठे. पण ते वर्षोवर्ष कटकाइ करे त्यारे सर्व राजाने तेडावे, ते माटे सर्व राजा खेद पाम्या थका मनमां विकल्प कर्या करे के केमे करी उदायी राजा मरे तो ठीक थाय. एवा अवसरे कोइक राजानो कांइक अपराध थयो, एटले उदायी राजाए तेनुं राज्य हरी लीधुं. त्यारे ते राजानो दीकरो नासतो उज्जयिनी जइ चंडप्रद्योत राजानी सेवा करतां ते कुबुद्धिनो धणी राजाने कहेवा लाग्यो के उदायीने हुं मारुं; पण तमे सखाइ थजो. चंडप्रद्योते अंगीकार कर्युं. त्यारे ते पण पाडलिपुर नगरे गयो. मारवाना घणाए ठिद्र जुए पण ठिद्र पामे नहि. परंतु साधुने राजानी पासे जतां देखीने ते पण कपटी

साधु थयो. तेणे सर्व साधुनो विनयादिक करवा वडे सर्वने वश कर्या.

उदायी राजा आठम चौदशे पौषध करे ठे, त्यारे आचार्य पण धर्मकथा संन्नलाववा राजा पासे जाय ठे. एक दिवस संध्या समये आचार्ये चेलाने कह्युं के उपधि ल्यो, राजा पासे जवुं ठे. ते सांन्नलीने तत्काल तेणे उपधि लइने कंकलोहनी पाली पण साथे ठानी लीधी. आचार्य राजकुले गया. धर्मकथा कही. अनुक्रमे पोरिसी न्नणावीने आचार्य तथा राजा सहुए सूता ठे, ते वखत चेलो उठीने राजाने गले ठरी मूकी बहार नीकल्यो, चोकीआते पण साधु जाणी रोक्यो नहीं. तेथी कपटी यति जतो रह्यो.

अनुक्रमे उदायी राजाना शरीरनुं रुधिर गुरुना संथारे आव्युं. गुरुए उठीने राजाने जोया. राजा मरण पाम्या जाणीने गुरु विचारवा लाग्या के हुं जीवतो रहुं तो लोकमां कहेवाशे के गुरुए राजाने मरावीने चेलाने नसाडी मूक्यो. एम शासनमां उड्डाह थशे. ते वेला गुरुए आलोइ पडिक्कमी सर्व जीवने खमावी तेज पाली पोताने गले मूकी. प्रातःकाले राजा तथा गुरु बेहु जण मरण पाम्या देखीने लोक विचारता हवा के कोइक घातक पुरुष ठले करी बेहुने मारी गयो. पठी बेहुनो संस्कार कर्यो. राजा अपुत्र ठे, माटे राज्ययोग्य पुरुष पामवा अश्वने अधिवासना करीने नगरमध्ये तथा नगरबहार फेरवे ठे. ते अवसरे एक नापिते प्रातःकाले एवुं स्वप्न दीठुं के महारे आंतरडे करी पाडलिपुर नगर वींट्युं ठे. तेणे ते स्वप्ननुं फल स्वप्नना जाण उपाध्यायने पूठ्युं. उपाध्याये पण तेने पोताने घेर लावीने न्हवराव्यो. पठी पोतानी दीकरी परणावी दीधी.

हवे ते अश्व पण न्नमतो न्नमतो ज्यां नापित ठे त्यां आव्यो. ते नापित सामो रहीने हेषारव करवा लाग्यो. त्यारे प्रधानलोको ते नापितने दीपतो देखीने राज्यने विषे थापता हवा. पण राजलोक तेने नापित जाणीने अमर्षे करी तेनो विनय न करता हवा. ते जोइ ते नापितनंद सुन्नटोने कहेवा लाग्यो के अहो सुन्नटो ! ए लोकने पकडो. एवुं सांन्नलीने ते सुन्नटो परस्पर सामुं जोइने हसता हवा. त्यारे नंदनापित राजाए लेप्यमयी एटले न्नींते चित्रित बे पुरुषोनी सामुं जोयुं के तत्काल ते लेप्यमय बे पुरुष हाथमां खड्ग लइ सामा थया. तेने जोइ कोइक नासी गयाने कोइक मराइ गया. ते देखीने सर्व प्रधान पागीया राजाने खमावीने

विनय बहुमान करता हवा. हवे ते राजानी प्रधान कोइ नथी, तेने खोळे छे.

एवा अवसरे ते नगरने बहार एक कपिल नामे ब्राह्मण वसे छे. एक दिवसे सांज समये कोइ साधु विहार करतां त्यां आव्या. असुर वेळा हो-वाथी गाममां जवाय नहीं, एम जाणी ते साधु कपिल अग्निहोत्रना घरने विषेज रह्या. त्यां ब्राह्मणे विचार्युं के कांइक प्रश्न पूछुं के ए कांइ स-मजे छे? एम जाणी जे जे प्रश्न पूछ्यां ते ते सर्वेना उत्तर साधुए कह्यां. त्यारे कपिल श्रावक थयो. एम केटलाक दिवस गया. पछी साधुए विहार कर्यो. एकदा बीजा साधु एने घेर चोमासुं रह्या. एवामां कपिलने एक पुत्र आव्यो. तेने जन्मतांज व्यंतरी वळगी. एवामां साधु पात्राने काप देता हता, ते पाणीना हेठळ कपिले छोकरो लावीने धर्यो. तेना प्रजावे व्यंतरी नाठी. ते जोइ कपिल पण धर्ममां स्थिर थयो. पछी जे कारणे पिता धर्मे स्थिर थया ते कारणे करी ते पुत्रनुं नाम कल्पक एवुं दीधुं. अनु-क्रमे तेनां मातापिता कालधर्म पाम्यां. कल्पक महोटो थयो. चौद विद्यानो जाण थयो. एवामां त्यां एक ब्राह्मण वसे छे. तेने एक पुत्री छे ते जलो-दर रोगिणी छे. तेथी तेने वर मळतो नथी. ते ब्राह्मणे कोइक उपाये कल्पकने ते कन्या आपवामाटे आंगणे कूठ खोदी तेमां कन्याने मूकी.

एवामां कल्पक मार्गमां चाल्यो जाय छे, तेने जोइ ब्राह्मणे पोकार कर्यो, जो कल्पक! कन्या कूवामां पमी छे, माटे जे काढे तेनी ए कन्या. ते सांजळीने कल्पक दयाए करी दोडतो आवीने ते कन्याने खेंची काढतो हवो. त्यारे ब्राह्मणे कह्युं, ए कन्या तमारी थइ, माटे तमे परणो. कल्पक पण लोकना अपवादथी बीहीतो थको ते कन्याने परण्यो पछी औप-धने योगे रूपे रति सरखी ने नीरोगी करी दीधी.

हवे कल्पक महा संतोषी, कोइनुं दान इछे नहीं. विद्यार्थी आवे तेने जणावे, एम अनेक छात्रे परिवर्यो चाले. ते वात राजाए सांजळी के कल्प-क महाबुद्धिवंत छे; माटे तेडावीने कह्युं के तुं मंत्रीपदवी ले, कल्पके कह्युं, मंत्रीने तो लोजने वशे पाप करवां पडे, अने हुं तो जोजन तथा वस्त्र टाली अधिक परीग्रह पण राखतो नथी. ए वात सांजळीने राजाए विचार्युं के ए कांइक वांकमां आवशे तो महारी वात मानशे. पछी राजा तेनां छिड जोवा लाग्यो, पण प्राये महोटा पुरुषने छिड होय नहीं. माटे

सिद्ध जड्युं नहीं. त्यारे राजाए कल्पकनां वस्त्रनो धोनारो धोबी हतो, तेने बोलावीने कह्युं के कल्पकनां वस्त्र धोइने पाछां आपीश नही. ते धोबी पण राजानी आज्ञा प्रमाण करीने घेर गयो. एकदा कौमुदीमहोत्सव ढूकड्यो आव्यो. त्यारे कल्पकनी स्त्रीए कल्पकने कह्युं, राजाना धोबी पासे महारुं वस्त्र धोवरावी आपो, जेथी ते चोखां वस्त्र थाय, ते धूपीने कौमुदीमहोत्सवना पर्वमां पहेरुं. ते सांजली कल्पके विचार्युं के धोबी जाणाने लोज्ने कौमुदीमहोत्सव ढूकड्यो छे माटे मने वस्त्र नहीं आपे तो हाथे करीने क्लेश वेचातो लेवो पडशे. एम चिंतवी स्त्रीनुं वचन उवेखी मूक्युं. जे पंडित लोक होय ते स्त्रीने आधीन होय नहीं. तथापि स्त्रीए अति आग्रह करवाथी कल्पके ते धोबीने वस्त्र धोवा आप्यां. कारण के स्त्रियोनो, बालकनो, राजानो अने मूर्खनो कदाग्रह पण बलवंत छे.

हवे पर्वदिवस आव्यो, त्यारे कल्पक धोबीने घेर वस्त्र लेवा आव्यो, पण धोबीने राजानी आज्ञा नथी, माटे आपे नहीं. ते कहे के आज तो जाउं, काल आवजो. ए रीते वायदा करे. एम जेम लेणीयात देणीयातने घेर जाय तेम नित्य धोबीने घेर वस्त्र लेवा जाय; एम करतां बे वर्ष वही गयां, पण धोबी वस्त्र आपे नहीं. कल्पकविचार्युं के अतिक्रमा ते पराजवनुं स्थानक थाय. जय विना प्रीति न होय. एम विचारीने त्रीजे वर्षे धोबीने घेर जइने कल्पक बोल्यो, तुं चोर छे. महारा वस्त्र तुं देतो नथी पण जो तहारा रुधिरे रंगीने वस्त्र लेउं तो हुं कल्पक खरो जाणजे. अन्यदा रातना समयने विषे ते कल्पक विद्यासाधक पुरुषनी पेठे साहसिक थको गुप्त छरी राखीने धोबीने घेर गयो. ज्रकुटी चढावी महा कोपवंत थइने धोबीने कहेवा लाग्यो, रे दुष्ट! तहारे घेर में चाकरनी पेठे फेरा खाधा. हवे वस्त्र आपे छे के नहीं? ते धोबी पण कल्पकने राक्षस सरखो जयंकर देखीने पोतानी स्त्रीने कहेवा लाग्यो के एनां वस्त्र आप. तेम धोबणे पण वस्त्र प्रकट करी देखाड्यां. त्यारे कल्पके छरी काढीने धोबीना पेटमां मारी. जेम कोशे करी धरतीने विदारीए तेम धोबीनुं पेट विदार्युं. तेना रुधिरे करी वस्त्र रंगी लीधां. ते जोइ धोबण बुंबारव करती बोली, अरे अमने शुं मारे छे? अमेतो राजानी आज्ञाथी एटला दिवस तुजने वस्त्र नहीं आप्य ते सांजलीने कल्पक संभ्रांत थको विचारवा लाग्यो, अहा! राजानुं वचनां

में न मान्युं, माटे ए आो प्रपंच राजाए कर्यो छे? हवे में धोबीने मार्यो. ए अपराधे राजाना पुरुष मने लइ जशे, माटे तेनी पहेलांज हुं राजानी पासे जाउं. एम निरधारीने राजानी पासे गयो. तेने नंदराजाए पण घणा आनंदसहित आदर आप्यो. राजा इंगिताकारनो जाण होवाथी कल्पकने अभिलाष सहित जाणीने प्रार्थना करी के तमे अमात्यपदवी ल्यो. कल्पके पण पोताना अपराधनुं औषध जाणीने राजानुं वचन मान्युं. कारण के बुद्धिवंत होय ते अवसरना जाण होय.

हवे नंदराजा पोताने कृतकृत्य मानतो, कल्पक साथे वातो करतो थको संदेहनी वातो पूछेछे. कल्पक पण राजाना सर्व संदेह भांगेछे. एवामां त्यां धोबीओ सर्व एकठा थइने पोकार करता आव्या. तेणे कल्पकने गौरवता सहित राजानी पासे बेठेलो दीठो. ते जोइ धोबी पोतपोताने घेर गया. राजाए पूर्वेला सर्व अमात्य टालीने एक कल्पकने महामंत्री कर्यो. कल्पक पण अनेक उपाय करीने नंदराजाने धरती अने लक्ष्मी अपावतो हवो. राजानो पण जशवाद घणो थतो हवो. हवे पूर्वेला मंत्री कल्पक उपर घणो द्वेष धरे, कल्पकनां छल खोले. ते दुष्ट मंत्रीओए कल्पकना घरनी दासीने वस्त्रादिक आपीने वश करी लीधी. तेने कल्पकना घरनी खबर नित्य पूछे. दासी पण लोभे करीने कल्पकना घरनी सर्व वात तेमने कहेती रहे.

हवे कल्पकने घणा पुत्र छे. कारण के जैनशासनीने प्राये घणा पुत्र होय. एकदा कल्पकने पुत्रनुं विवाहमंगल करवुं छे, माटे राजाने अंतेउर सहित घेर तेडवानी इछा करे छे. तेणे राजाने आपवा सारु मुकुट छत्र चामरादिक करावत्रा मांड्या छे. बीजी पण राजाने योग्य वस्तु करावे छे. ते सर्व वात दासीए पूर्वेला मंत्रीओ आगल कही. तेणे पण छल पामीने राजाने कह्युं, हे स्वामिन्! तमारा लेखे अमे कशा कामना नथी, तो पण अमे स्वामीना भक्तिचंता छीए, हितवांछक छीए, कुलवंत छीए, माटे हितनी वात कहीए छीए. तमारा वहाला मंत्रीश्वर कल्पके जे वात मांडी छे ते सांभलो. तेणे पोताने घेर छत्रचामरादिक राज्यालंकार करावत्रा मांड्या छे. एटली वात तो अमे कही. तेनो आशय तो तमे महाराज जाणो. कारण के बुद्धिवंत पुरुषने एक सिक्थ जोवामां आवे तो सर्व रांध्यानी खबर पडी जाय. अमे महाराजनुं लूण खाइने सर्व महोटा थया छीए ते माटे कहीए

छीए, पण कल्पकनी ईर्ष्याए नथी कहेता. कदाचित् आप एम जाणो के ए मत्सरे कहेछे, तो चरपुरुष मूकीने खबर कढावो.

ते सांभली राजाए पण चरने जोवा मोकल्या. तेणे तेमज दीठुं. आवीने राजाने सर्व कह्युं. तेवारे राजाए पण कल्पकने कुटुंब सहित अंधारा कूवामां उतार्यो. तेने खावा माटे एक सेइ कोद्रवा अने एक नेकरवो पाणीनो कूवामां मूक्यो. त्यारे थोडुं अन्न देखीने कल्पक बोल्यो, आपणने एक सिछ सिछ भागे आवशे, परंतु कोलीयानी तो वात शी? अने कवल तो शत संख्याए होय त्यारे उदर पूर्ण थाय, अने सिछ प्रमाण खातां तो सर्व मरी जइशुं. ते माटे जे कोइ मंत्रिपदनुं वैर वालवा समर्थ होय ते एकज जण ए अन्न पाणी वावरो. त्यारे सर्व कुटुंब मलीने कहेवा लाग्युं के वैर वालवा तो तमे समर्थ छो, बीजो कोइ नथी, ते माटे तमे एकला वावरो. ते सांभली कल्पक ते अन्न वावरे. बीजा सर्व कुटुंबी माणस तो अनशन करी देवलोके गया. ते अवसरे सामंत राजाए जाण्युं के कूपमां रहेतां कल्पकनो अभाव थयो हशे, माटे नंदने उठाडी पाडलिपुर लइ लइए. एम विचारी पाडलिपुर नगरने सर्व सामंत राजाए मली वींटी लीधुं. नंद राजाए दरवाजा बंध कर्या. लोक पण महा भयभ्रांत थया. नंद राजा पण ते शत्रु साथे लढवा असमर्थ थयो थको बेसतां, सूतां, खातां, पीतां कोइ स्थानके पण दाहज्वर पीडितनी पेठे रति न पामतो हवो. त्यारे ते विचारवा लाग्यो के ज्यां सूधी कल्पक मंत्रीश्वर हतो, त्यां सूधी सिंहनी गुफानी पेठे कोइ पाडलिपुर सामुं जोइ न शक्युं; अने कल्पक विना नगरीनी आ अवस्था थइ! रखवाल विना उपवनने पंथी लोक पण पराभव करे. ते माटे जो कल्पक जीवतो होय तो सर्वने उखाडी मूके. बीजा सर्व मंत्री तो जोइ रह्या छे, पण कोइने कांइ सूझतुं नथी. कारणके प्राये हाथीनो भार तो हाथीज उपाडे. एम विचारी कारागारना अधिकारीने तेडीने पूछ्युं. त्यारे ते बोल्यो, स्वामिन्! आज सूधी कोइक कोद्रवा तो ले छे, एम कही तेज वखते कूवामां मांची मूकी. ते मांची उपर बेसारीने जेम निधान काढे तेम कल्पकने बहार काढ्यो. कल्पकने सर्व हकीकत कही संभलावी. कल्पक बोल्यो, मने कोटनी रांगे चारे दिशाए फेरवीने शत्रुनी नजरे पाडो. त्यारे राजाए कल्पकने शिबिका उपर बेसाडीने पाका वृक्षना

पत्र सरखो चारे दिशाए कोट उपर फेरव्यो. ते देखीने वैरी विचारवा लाग्या के नंदराजा घणो निर्मल छे. ते कारणथी आपणने कूटकल्पक देखाडीने बीवरावे छे. एम चिंतवी वली घणो उपद्रव करवा लाग्या. ते जाणीने कल्पके दूत मोकली वेरीउने कहेवराव्युं के तमो सर्वने मान्य एवो मंत्री प्रमुख जे होय तेने नावमां बेसारीने तमे गंगामध्ये आवो. हुं पण नावमां बेसीने आवुं छुं. आपणे विचार करी जेम तमने गमशे तेम करीशुं.

एवुं दूततुं वचन सांभलीने ते संधि करनारा पुरुषो नावमां बेसीने आव्या. कल्पक पण नावमां बेसीने गंगामां सामो आव्यो. त्यां कोइकना हाथमां शेलडी हती, ते देखीने कल्पके आंगलीनी संज्ञाए बताव्युं के ए शेलडीनुं मूल अने छेडो कापी नांखीए त्यारे शेष शुं रहे? एम कहे थके ते संधिविग्रहिक पुरुषोमां घणा बुद्धिवंत हता, घणा डाह्या हता, पण कल्पकना बोलवानो आशय न समज्या. कल्पकनो आशय ए हतो के जेम शेलडी मूले वधे अथवा प्रांते वधे, तेम बेहु संधि सरखी होय त्यारे क्षत्रियनी संतति वधे. पण एक सत्य संधिवालो होय, अने बीजो मायासंधिवालो होय, ते केम चाले? ते माटे सत्यसंधिवंत नंद छे, अने मायासंधिवंत तमे छो, तेथी तमारुं कांइ न चाले. वली ते स्थानके एक आहीरणीने माथे दहिंनी हांडी देखीने कल्पके हस्तसंज्ञाए देखाडीने कह्युं के आ दंडे करी जो ए हांडी भांगी नांखीए तो शुं थाय? ए आशय पण संधिविग्रहिक पुरुष न समज्या; परंतु कल्पक अमात्यनो ए आशय हतो के तमारुं लश्कर ते हांडी सरखुं छे, ते म्हारा वीर्यरूप दंडे हण्युं थकुं तमारुं सर्व दहिंनी पेठे वेराइ जशे, फोडे फोडा थइ जशे. वली कल्पके पोतानुं नावडुं शत्रुना नावडानी वचमां घालीने त्रण प्रदक्षिणा दीधी. तेनो अभिप्राय पण ते संधिविग्रहिक पुरुषोए न जाण्यो, पण ते कल्पकनो अभिप्राय ए हतो के जेम म्हारी नावे तमारी नावने आवरी. तेम म्हारुं तेज तमने आवरशे. ए त्रण संज्ञा करी, एके संज्ञानो भावार्थ अणजाणतां ते संधिकारको विचारसमुद्रमां पड्या. तेउ जेम कागडानुं बालक मुख विकस्वर करी रहे तेम रह्या. कल्पक तो वगर बोल्ये पाछो वली पोताने स्थानके आव्यो. संधिविग्रहिक पुरुषो तो भावार्थ अणजाणतां विलखा थइने पोताना लश्करमां गया. तेमने सामंत राजाए पूछ्युं के कल्पके

तमने शुं कह्युं ? ते कहेवा लाग्या के कल्पक तो असंबंधप्रलापी लवारी छे, तो पण संधी करवानो जवाब न मलवाथी सामंत राजा फरी फरी तेमने पूछवा लाग्या. त्यारे ते लाज पामीने बोल्या के अमे तो कल्पकनो अभिप्राय समजी शक्या नही. ते सांभली सर्व वेरी राजाए विचार्युं के कल्पके एने कांइक द्रव्यादिकने लोभे लपटाव्या देखाय छे. नहिंतो साचुं केम न बोले ? तो रखेने ए मांहेला भेदु थइने आपणने मरावे! तेथी आपणने हवे अहीं रहेवुं घटतुं नथी.एम जाणीने ते सर्व लश्कर सहित नासवा लाग्या.

ते जोइ कल्पके नंदराजाने कह्युं, हवे अस्वारी करीने जेम तमने गमे तेम लूटो. कोइ आडा हाथ करनार नथी. ते सांभलीने नंदराजाए पण चढाइ करी ते राजाउना हाथी, घोडा, रथ, रत्नभंमार प्रमुख घणां लूंटी लीधां. नंदराजानुं राज्य स्थिर थयुं. नंदराजा पण पूर्वला दुष्ट मंत्रीनो कल्पकने दुःखदायक, अनर्थकारक जाणीने नीग्रह करतो हवो, ने कल्पक न्यायनीतिए करी द्रव्य उपार्जीने राजानो भंमार भरतो हवो. ए कल्पकनी कथा परिशिष्ट पर्वणीमां छे. माटे कल्पक जेवा मंत्रि होय तो राजा शोभे. अभयकुमारे करी जेम श्रेणिक राजा शोभतो हवो, तेम सकल कलामां कुशल एवा कल्पक मंत्रीए करीने नंदराजा शोभतो हवो.

अर्थः—लज्जाजुउ सोहइ बंभयारी. अथवा लज्जाजुउ सोहइ एगपत्ति. (लज्जाजुउ के०) लज्जायुक्त (एगपत्ति के०) पतिव्रता स्त्री एटले शीयलवंती स्त्री (सोहइ के०) शोभे छे. अथवा सती होय ते लाज मूकीने जेम तेम न बोले तो घणुं शोभे. अहीं जिनमतीनो दृष्टांत कहे छे.

एक अद्भुत नगर हतुं. त्यां प्रबल शत्रुने मर्दन करे एवो जनार्दन नामे राजा राज्य करे छे. त्यां राजाने घणो मानीतो, महाजनमां मुख्य, परोपकार करवा तत्पर, एवो वसुमित्र नामे शेठ वसे छे. ते शेठने निर्मल गुणवंती यशोमती नामे भार्या छे; ते स्त्रीभर्त्तारने समस्त मनोरथ पूर्ण थते काल जाय छे, पण पुत्र नथी तेनुं घणुं दुःख धरे छे. ते शेठे कुलदेवता आराध्यो. तेणे तुष्टमान थइ वर आप्यो, तेथी पुत्र आव्यो. वधामणां कर्यां, वरदत्त एवुं नाम दीधुं. ते अनुक्रमे महोटो थयो, सर्व कला भण्यो, यौवन अवस्था पाम्यो. तेने एक सागर नामे बालमित्र छे; पण ते वक्र छे अने वरदत्त पोते सरल छे. अन्यदा कोइ एक कन्याने पोताना घरनी नीचे

कंदुकक्रीडा करती देखीने वरदत्ते विचार्युं के अहो! जुर्ज एनुं रूप लावण्य अने कांति केवी छे! एम चिंतवी पोताना सागर नामे मित्रने पूछ्युं के ए कोनी पुत्री छे? मित्र बोल्यो, एज गामनो वसनारो बंधुदत्त नामे शेठ तेनी बंधुमती नामे जार्या, तेनी ए जिनमती नामे पुत्री छे. ते सांजलीने वरदत्त रीझ्यो. एवामां जिनमतीए पण तिर्छी दृष्टिए तेने दीठो.

वरदत्त पोताना मित्र सहित घेर आव्यो, पण बीजो सर्व व्यापार मूकी ते स्त्रीने चित्तमां ध्यातो शय्याए सूतो. त्यां तप्तशिलातले जेम मछ तरफडे ते रीते तरफडे छे, लांबा निसासा नांखे छे; ते वात तेना पिताए जाणीने सागरने पूछ्युं के वरदत्तने शी अशाता छे? त्यारे सागरे सर्व वात कही. वसुमित्र शेठे बंधुदत्तनी याचना करी के तमारी पुत्री म्हारा पुत्रने आपो. बंधुदत्त बोल्यो, तमे युक्त वात कही, तमाराथी बीजो उत्तम कोण छे? पण म्हारो नियम छे के श्रावक विना बीजाने पुत्री आपवी नही. ते सांजली शेठे घेर आवीने पुत्रने सर्व वात कही. वरदत्ते पण कन्या परणवानी इछाए मुनि पासे जइने श्रावकपणुं अंगीकार कर्युं. ते तेने जाव थकी परिणम्युं पण खरुं. ते वात बंधुदत्ते जाणीने पोतानी पुत्री वरदत्तने परणावी. ते स्त्रीजर्त्तारने मांहोमांहे घणो राग थयो, विश्वास थयो, बेहु विषयसुख अनुजवतां काल गुमावे छे.

अन्यदा वरदत्त वहार गयो जोइने सागर जिनमती पासे आव्यो. ते जिनमतीने कहेवा लाग्यो के रुद्रदेव शेठनी वहु साथे तमारो जर्त्तार एकांते कांइक विचार करता हता, ते वात तमे जाणो छो के नहि? ते सांजली सरल स्वजाववाली जिनमती बोली, ते वात तो तेर्ज जाणे, अथवा तमे तेमना मित्र छो माटे तमे जाणो. सागर बोल्यो, हुं जाणुं छुं; पण पूछ्या विना केम कहुं? जिनमती बोली, तमे कहो, शुं कार्य हशे? सागर बोल्यो, जे म्हारे तमारी साथे काम छे ते काम तमारा जर्त्तारने तेनी साथे छे. जिनमती बोली, म्हारी साथे तमारे शुं काम छे? सागर बोल्यो, त्हारो जर्त्तार मूढ छे, जे त्हारा सरखी स्त्रीने मूकीने बीजी स्त्री पासे जाय छे, पण विषयरसना आस्वादनो जाण होय तेने तो त्हारो ग्लप केम न होय? एवुं घणुंज डुर्वचन ते जिनमतीने कर्णकटुक लाग्युं, त्यारे कोपे जराणी थकी तिरस्कार करती कहेवा लागी, रे निर्लज्ज! रे अनार्य! तुं एवुं पाप चिंतवे छे!! अथवा जेवुं चि-

त्तमां चिंतव्युं होय तेवुं वचन पण नीसर्युं जणाय छे, माटे धिक्कार हो तने! अने तहारां चरित्रने पण धिक्कार हो! तें महारा भर्त्तारने पण कलंक दीधुं; माटे अहींथी दूर जा. तहारुं दर्शन पण महापापभणी थाय.

ते सांभलीने ते सागरने चोरनी पेठे त्यांथी नीकलतो सामो आवतां वरदत्ते दीठो. गौहत्याकारकनी पेठे मलिनमुख थको देखीने तेने वरदत्ते पूछ्युं, तमने शो उद्वेग छे? श्या कारणे आमणडुमणा देखाउ छो? सागर निसासा नांखी बोल्यो, शुं उद्वेगनी वात पूछो छो! ए वात प्रकाशी न शकीए, तेम गोपवी पण रखाय नही. जेम कुस्थानके गुंबडुं थयुं होय तेनी पेठे ए जाणजो. एम कहेतो आंसुनी धार रेडतो कपटे करी छानो रह्यो. ते सांभली वरदत्ते विचार्युं के एना मनमां कोइ महोटो उद्वेग देखाय छे. वरदत्त बोल्यो, कहेवा जेवुं होय तो उद्वेगनुं कारण कहो. हुं डुःखनो संविभाग करीने तमारुं डुःख उछुं करीश. सागर बोल्यो, तमे महारा परम मित्र छो माटे तमाराथी महारे शुं छानुं होय? तमे जाणो छो के नारी अनर्थनुं कारण छे. जेम हिंसा सर्वडुःखनुं कारण छे, जेम अंधकारनुं कारण रात्रि छे तेनी पेरे स्त्री पण सर्व डुःखनुं कारण छे. वरदत्त बोल्यो के आज महाफेरवंती सापणी सरखी एवी कोइ स्त्रीना संकटमां तमे पड्या हता? सागर बोल्यो, जिनमतीए मुफने निर्लज्ज कर्यो. घणा काल सूधी कंदर्पना विकार असमंजसपणे मुफने एणीए देखाड्या, तेम मुखथी पण विषय सेववा कह्युं खरुं; तथापि में जाएयुं के ए आज काल पोतानी मेले ठेकाणे आवशे. एम विचारीने एटलो काल उवेखी मूक्यो, पण नित्य नित्य अधिकाधिक असतीना चाला करती वचन कहेवा लागी, परंतु कहेती रही नहीं. आज हुं तुफने जोवा माटे घेर आव्यो हतो, त्यारे तेणे राक्षसणीनी पेठे बल जोइ मने रुंधी राख्यो.पण जेम हरिण वाघरी के पाराधी थकी छूटीने नासे,तेम जिनमतीथकी हुं महारा आत्माने मूकावीने भये बीहीनो थको नाठो, एवामां तमे मल्या. में मनमां विचार्युं के जीव आपवा विना मने छूटको नथी, तेमाटे मरुं तो रूडुं. वली विचार्युं के मरवुं तो युक्त नथी, वली जिनमती भर्त्तारनी आगल कांइक कहे, ते कदापि परोक्षने माटे महारो मित्र साचुं पण माने; तेथी मित्रने सर्व वात यथार्थ संभलावुं. जो एनां चरित्र मित्र जाणे तो एनो विश्वास तो न करे! रखे मित्रने कांइक आपदामां नांखे!

वली में विचार्युं के ए पण न घटे, कारणके एक तो में एनी आशा पूरी न करी. वीजुं वली एनुं कुशीलपणुं प्रगट करवुं ए तो चांदा उपर खार चोपड्या सरखुं थाय. एवी विचित्र चिंता चिंतवतो थको मुफने तमे दीठो. माटे हे मित्र! म्हारुं उद्वेगनुं कारण जे हतुं ते में तमने कह्युं.

एवां ते पापी मित्रनां वचन सांजलीने वरदत्तने घणो रोषनो जर थयो. ते घेर गयो एटले जिनमती तेना पग पखालवा पाणी लावीने तेना मुख आगल आवी उन्नी, तेवारे तेणे रीसे करी ठरी लइने जिनमतीनुं नाक ठेद्युं, तेथी हाहाकार थइ गयो, सर्व सगाकुटुंबी नेला थया, सहुए वरदत्तने ठपको दीधो, रे पापी! निःकरुण! कुलमां कलंक पण न विचार्युं? सज्जनस्नेह पण न गएयो? आ लोकने विषे अने परलोकने विषे फुःखदायीपणुं न विचार्युं? तें ए शुं काम कर्युं? ए जिनमती समस्त गुणवंती ठे, तिलतुष मात्र पण जेमां दोष नथी. कारण के एनुं उत्तम कुल, उत्तम जाति, मनोहर रूप, मधुर वाणी, विनयवंती, पर पुरुष सामुं जुए पण नही, लज्जावती, एना गुणे करी सकल कुटुंब एने वश थइ रह्युं ठे, एनुं चंड्रमा सरखुं निर्मल शील ठे, तेने तें शुं कर्युं? एवो कोलाहल सांजलीने राजपुरुष आवी वरदत्तने पकमी राजा पासे लाव्या. राजाए पूठ्युं, रे जड! ए स्त्रीए तहारो शो अपराध कर्यो, जे माटे राजकुले जणाव्या विना तें तहारे हाथेज निग्रह कर्यो? वरदत्त बोल्यो, महारो सागर मित्र ठे. ते एनो सर्व अपराध जाणे ठे. राजाए अनुचरोने कह्युं के जाउ सागरने तेमी लावो. ते सांजली कोटवाल तेने खोलवा गयो. खोलतां थका कोइ वननी कुंजमां नासतो पकड्यो, अने बांधीने राजा पासे लाव्या. राजाए पूठ्युं, रे फुराचारी! ए महासतीए शो अपराध कर्यो? सागर ध्रुजतो थको कांइ बोल्यो नहीं, त्यारे कोरमाना प्रहारे मार मार्यो. पठी जेवो हतो तेवो वृत्तांत कह्यो. राजाए बेहुने अन्यायना करनार जाणी बंदीखाने नांख्या.

कुलवंती स्त्रीने जरतार गमे तेवी पीमा दे, तो पण जर्त्तार उपर माठुं न चिंतवे. जेम शेलमीने पीले तो पण मधुर रस आपे, तेम जिनमती जर्त्तार उपर अथवा सागर उपर लेश पण द्वेष हृदयामां न धरती हवी. वली जैन मतनी वासनाए वासित थकी एम विचारे ठे के में जवांतरे फुष्ट कर्म कर्यां ठे, एनां ए फल मने उदय आव्यां ठे ॥ यतः ॥ सवो पुवकयाणं, कम्माणं पावए फलविवागं ॥ अवराहेसु गुणेसु य, निमित्तमित्तं परो होइ

॥ १ ॥ वली ते विचारे छे के म्हारी नासिका छेदाणानुं तो कांइ दुःख नथी. कारण के कर्मने वशे जीव शी शी विटंबना नथी पामतो ? पण म्हारा निर्मल कुलने में कलंक लगाड्युं. बीजुं जैनधर्मनी में लघुता देखाडी. ए मुझने महादुःख लागे छे. एम कहेती घरना देहेरासर मध्ये जइने जिन प्रतिमा आगल एकाग्र मने काउस्सग्गे रही. ऐवा समये जिनमतीनुं अखंड शील देखी शासनदेवता घणुं रीझ पाम्या थका जिनमतीनी नासिका सुंदर सरल स्वरूपवाली निपजावता हवा. आकाशथी फूलनी वृष्टि करी, देवदुंदुभी वागी, जैनशासन जयवंतुं छे, ज्यां जिनमती सरखी सतीओ वसे छे, एवा घोष कर्या. ए सर्व सतीनुं अद्भुत स्वरूप सांभलीने राजा पोते त्यां आवीने जिनमतीना गुण वर्णव करवा लाग्यो के हे सती ! तुं धन्य, तुं कृतपुण्य, तहारो जन्म सफल छे, तहारा शीलनो महिमा अद्भुत छे.

हवे जिनमतीए हाथ जोडीने कह्युं, हे राजन् ! म्हारा भर्त्तारने तथा भर्त्तारना मित्रने छोडी मूको. त्यारे राजाए तेना वचनथी ते बेहुने मूक्या. जिनमती पण संसारनुं स्वरूप असार जाणीने दीक्षा लेती हवी. ते तीव्र तप चारित्र सेवीने सद्गतिए गइ. वरदत्त पण लोकनी निंदा सांभली कोइने मुख पण देखाडी न शक्यो, पश्चात्ताप पण घणो थयो. ए रीते एक पत्नी लज्जावंत थकी शोभे छे. इति जिनमतीकथा श्रीसुमतिनाथचरित्रे प्राकृतप्रबंधे पूर्वभवे० ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमान पंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते श्रीगौतमकुलकप्रकरणबालावबोधे अष्टमगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि.

हवे अगीयारमी गाथा कहे छे. तेने पूर्वली गाथा साथे ए संबंध छे. जे पूर्व गाथाने अंते एम कह्युं के एक पत्नी सती लज्जावंत होय ते शोभे. ते सतीपणुं तो जो आत्मा स्थिर होय तो थाय, अने स्थिरनुं प्रतिपक्षी अस्थिरपणुं छे, माटे एमां अस्थिरपणुं कहे छे. ए संबंधे करी आवी जे अगीयारमी गाथा ते कहे छे.

अप्पा अरी हो अणवठियस्स, अप्पा जसो सीलमउनरस्स ॥ अप्पा दुरप्पा अणवठियस्स, अप्पा जिअप्पा सरणं गईय ॥ ११ ॥

अर्थः—अप्पा अरी हो अणवठियस्स (अणविठयस्स के०) अनवस्थितस्य एटले जेना मनादिक योग्य ठेकाणे न होय, तेने पोतानो (अप्पा के०) आतमाज (अरी हो के०) वेरी समान होय. एटले चपळ चित्तवाळाने शेठनी स्त्रीनी पेठे पोतानो आत्मा तेज वेरी जाणवो. ते कथा कहे छे.

श्रीपुरनगरने विषे वसुनामे शेठ वसे छे. तेने गोमती नामे स्त्री छे, अने धनपाल नामे पुत्र छे. अनुक्रमे पिता मरण पाम्यो. तेनां मृतकार्य कर्यां. काळे करी शोक टळ्यो. पछी गोमती पुत्रनी वहु साथे निरंतर क्लेश करे. पुत्रे कह्युं, हे माता! तमारे घरसंबंधी चिंता करवानुं शुं प्रयोजन छे? तमे वेठा थका धर्म करो, हुं तमारो आज्ञाकारी छुं, तमे आज सूधी घरना व्याक्षेपे करी धर्म सांभळ्यो नथी, अवधार्यो नथी, माटे धर्म सांभळो. एम कहीने कोइक शास्त्रना वांचनारने घेर तेड्यो, तेणे शास्त्र वांचवा मांड्युं, गोमती सांभळवा वेठी. ते वांचनार बोल्यो के भीष्म उवाच. एटले खडकीमां अरधो पेठो कूतरो दीठो. त्यारे दूरथी हाड हाड एम कहेती ते गोमती उठी ऊभी थइ. ते खडकीना रखवाला उपर रुठी, तेने कांइक ठपको दीधो, थोडीक वारे आवीने वळी सांभळवा वेठी. वळी वांचनार बोल्यो, भीष्म उवाच. एटलुं कह्युं एटले रसोडानी ढूंकडी बिलाडी दीठी, त्यारे वेगळेथी छिरि छिरि एम कहेती उठी. रांधणीआ उपर रूठी रीस करी वळी पाछी वेठी. वळी पुस्तकनो वांचनार बोल्यो, भीष्म उवाच. एटले वाछडो छूट्यो ते जोइ उठीने पोकारवा लागी के अरे वाछडो छूट्यो, रे वाछडो छूट्यो. एम करती वाछडाना पालक उपर रीस करती वळी सांभळवा वेठी. वळी वांचनार बोल्यो, भीष्म उवाच, एटले कागडा काळ काळ करवा लाग्या, त्यारे मुख वांकुं करीने चाकर उपर रीस करवा लागी. एम याचक प्रमुखना आववाथी वारंवार उठवे करी एक पहोर थयो. एटले पुस्तकनो वांचनारो घेर गयो. वळी बीजे दिवसे प्रातःकाळे वांचनार आव्यो. त्यारे पण सांभळवानी जे रीत हती तेनी तेज रीत हती. वांचनारो थाकीने घेर गयो ॥ यतः ॥ अणवठियस्स धम्मं, मा हु कहिज्जा सुठु वि पियस्स ॥ विज्झायं होइ मुहं, विज्झाय ग्गिंधमंतस्स ॥ १ ॥ पुनः ॥ अप्युल्लसद्धिनिधिः प्रबोधयेत्, सदुपदेशैरपिकोऽनवस्थितम्॥ नेतुं तकिंछहि मलं न पुष्करा, वर्त्तोऽपिधाराशत लक्षकोटिभिः ॥ २ ॥ इत्युपदेशरत्नाकरे.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा जसो सीलमउं नरस्स (सीलमउं के०) शीलवंत (नरस्स के०) जे पुरुष होय, तेनो (अप्पा के०) आत्मा तेज सीलवतीनी पेठे (जसो के०) जस पामे.

(आहीं शीलवतीनी कथा मूल ए ग्रंथमां लगनग (२२५) श्लोक जेटली संक्षेपथी लखेली छे, परंतु ए पंदर नागमांहेलो चोथो नाग छपाइ बहार पमी चुको छे. तेमां चोथा शीलव्रतनी उपर दृष्टांतरूपे पृष्ट १९८ मध्ये श्लोक ९०० जेटली ए कथा छपाइ गयेली छे. माटे अहीं लखी नथी, त्यांथीज वांची लेवी. ए कथा श्री सुमतिनाथ चरित्रमां विस्तारे छे. तथा ए शीलवतीनो रास पण माहारी पासे श्लोक ३००० ने आसरेनो छे.

वली शीलवतीनी सासुनुं नाम यशश्री छे. तेने बदले चोथा नागमां श्री एवुं नाम छपाइ गयेलुं छे. तेमज शीलवतीना श्वशुरने पहेलां जेवारे पुत्र न हतो, तेवारे यशश्रीए पुत्रप्राप्तिने माटे पोताना नरतारने कह्युं छे के हे आर्यपुत्र! आपणा नगरना उद्यानने विषे अजितनाथ स्वामीना देरासरना द्वारदेशे अजितबला नामे देवी छे. ते अपुत्रियाने पुत्र, निर्द्धनियाने धन, राज्यरहितने राज्य, अविद्यावंतने विद्या, डुखियाने सुख, आंधलाने आंखो अने रोगीयाने निरोगीपणुं आपे छे, माटे तमे पण उद्वेग करवो पमतो मूकीने ते देवीनी याचना करो तो मनोवांछित पूर्ण थाय. तेवारे शेठ बोल्यो, हे स्त्रि! तें नली याद आपी. एम कही नाही, उज्वल वस्त्र पहेरी, पूजाना उपकरण लइने, जिनेश्वरने देहेरे गया. श्रीअजितनाथस्वामीनी प्रतिमानी पूजा बावना चंदन, बरास, कस्तूरी, अगर, फूल, स्नात्र अर्चाए करी, पछी अजितबला देवीनी आगल आव्या. तेनी पूजा पण तेज रीते करीने शेठ बोल्या, हे नगवति ! तमारा पसाये महारे पुत्र थशे, तो हुं जैनधर्मने विषे तत्पर थयो थको तमारी महोटी नक्ति करीश, तथा पुत्रनुं नाम पण तमारा संबंधी दइश. एम कही घेर आव्या. एटली वात मांहेलो केटलोक नाग तेमां छपायो नथी, परंतु बीजी वात तो आप्रत करतां चारगुणी विस्तारे तेमां छपाइ छे, ते जाणवी.)

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा डुरप्पा अणविठियस्स. जेनुं चित्त धर्मने विषे (अणवठियस्स के०) अनवस्थित एटले अस्थिर छे, तेने पोतानो (अप्पा के०) आत्माज (डुरप्पा के०) डुरात्मा जाणवो. एट-

ले जेनो आत्मा गंगापाठकनी पेठे धर्मने विषे न रह्यो, मोहे मूझ्यो थको वस्तुतत्त्व न समजे, अने वस्तुनुं स्वरूप कोइ कहे तोपण माने नहीं तेज दुष्टात्मा जाणवो. ते गंगा पाठकनी कथा कहे छे.

लाटदेशने विषे जरुच्च नगरे गंगा नामे पाठके, घणा बालक निशाली-आने जणावी जणावीने घणुं धन एकठुं कर्युं. पछी वृद्धावस्थाए परण्यो. ते स्त्री तरुण होवाथी तेने विषय शमाववुं विषम थइ पड्यो, तेथी नर्मदा नदीने पहेले कांठे कोइक पुरुष साथे रंगाणी छे; माटे निरंतर रात्रीए घडाए करी नर्मदा नदी उतरीने पार जाय. त्यां विषय सेवीने पाछी आवे. घणी माया केलवीने जर्त्तारनुं मन रीझवे. दिवसे कागडाने बलि नांखवा जाय, त्यारे जर्त्तारने कहे के हुं कागडाथी बीहुं छुं. जर्त्तार पण सत्य मानतो तेनी रक्षा करवा पोताना छात्रोने मोकले. कोइक अवसरे तेने जर्त्तारे कह्युं के अमुक मनुष्यने अमुक कार्यमाटे नित्य तेडी आवजे. स्त्रीए कह्युं के हुं पुरुष साथे बोली जाणुं नहीं. त्यारे पाठक पोते बोलावी लावे. ते देखी एक छात्रे विचार्युं के ए सरलनां लक्षण नहीं ॥ यतः ॥ अत्याचारमनाचारमत्यार्जवमनार्जवम् ॥ अतिशौचमशौचं च, षड्विधं कूटलक्षणम् ॥ १ ॥ एम विचारीने एनां चरित्र जोवा लाग्यो, ते जोतां जोतां रात्रिए तेने नर्मदा नदी उतरती दीठी. एवामां सामा आवता चोर कुतीर्थे उतर्या, ते चोरने मगरे पकड्या; ते देखीने ते स्त्री बोली, कुतीर्थे शुं करवा उतर्या ? तोपण जलुं थयुं. हजी कांइ गयुं नथी. तमे ए मगरमत्स्यनी आंख्यो ढांकी मूको, एम कह्युं. ते छात्रे सांजलीने विचार्युं के अहो! जूठ स्त्रीनुं साहसपणुं केवुं छे! ॥ यतः ॥ अनृतं साहसं माया, मूर्खत्वमतिलोजता ॥ अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वजावजाः ॥ १ ॥

वली एक दिवस बलि नांखवा अवसरे कागडाथी रक्षा करवा माटे पाठकना आदेशथी तेज छात्र स्त्रीनी साथे आव्यो छे. बलि नांखतां ते छात्र बोल्यो ॥ उक्तं च ॥ दिया कागाण बीहेसी, रत्तिं तरिसि नम्मयं ॥ कुतिछाणि य जाणासि, अछीणं ढंकणाणि य ॥ १ ॥ ते सांजलीने स्त्रीये विचार्युं के महारी वात ए जाणतो देखाय छे. तेवारे ते बोली के लोकस्वजाव एवोज देखाय छे, माटे मौन करो. आजथी नर्मदा तरवुं मूक्युं. त्यार पछी चंचलपणे करी तेज छात्र साथे संयोग थयो.

एक दिवस देशांतर जवा माटे तेज छात्रने घर भलावी पाठक देशांतर गया. पाछलथी घरमां एक मृत कलेवर लावी राते अग्नि लगाडीने ते छात्र संगाथे स्त्री नीकली गइ. प्रातःकाले पाठक घेर आव्यो. घर बल्युं ते संबंधी सर्व स्वरूप जाएयुं. त्यारे हा प्रिया! मरी गइ, एम घणो खेद करतो मृतकारज करी ते स्त्रीनां हाडकां लइने गंगाभणी मार्गे चाल्यो जाय छे. ते स्त्रीने पण छमास पर्यंत छात्र साथे रम्या पछी कोइक वातने लीधे रुसणुं थयुं छे. त्यारे ते स्त्रीने पश्चात्ताप उपन्यो के भर्त्तार मूकीने हुं अहीं क्यां आवी? एवुं पोतानुं सर्व स्वरूप भर्त्तार त्यां आवी पहोंच्यो तेने कह्युं. त्यारे पाठक बोल्यो, तुं म्हारी स्त्री सरखी देखाय छे खरी, पण ते तो तुं नथी. तेनां अस्थि तो आ म्हारी गांठे बांध्यां छे. त्यारे स्त्रीए तेने पूर्वली अनेक प्रकारनी निशानीओ बतावी, तो पण ते हाडकां बतावे पण माने नहीं. त्यारे स्त्रीए छात्र देखाड्यो. तेने जोइ पाठके कह्युं के ए म्हारा छात्र सरखो देखाय छे, पण ते स्त्रीनां हाड तो म्हारी पासे छे. त्यारे ते स्त्री खेद पामीने भर्त्तारने तजती हवी. एवा पाठकसरखा पुरुष कोइनुं कह्युं सांभले नहीं, धर्मने विषे उजमाल थाय नहीं, तेनो आत्मा डुरात्मा जाणवो. ए कथा आवश्यकनिर्युक्ति तथा उपदेशरत्नाकरमां छे.

॥ हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. अप्पा जिअप्पा सरणं गईय (अप्पा के०) आत्मा ज्यारे इंद्रियो जीती मनने वश करे, त्यारे (जिअप्पा के०) जितात्मा थाय एवो जे आत्मा, तेज (सरणं गईय के०) संसारथी बीहीता एवा प्राणीओने आश्रयभूत थाय. एटले ते थावच्चा मुनिनी पेठे डुःखी प्राणीने सुखने अर्थे थाय ते थावच्चा मुनिनी कथा कहे छे.

ते काले ते समयने विषे द्वारिका नामे नगरी हती. ते पूर्वपश्चिम बार योजन लांबी अने उत्तरदक्षिण नव योजन पहोली छे. धनदे निपजावी छे, सुवर्णनो कोट छे, नानाविध पंचवर्णमणिना कोशीशा छे, धनदनी अलका नगरी सरखी छे, जेमां हर्षवंत क्रीडावंत लोक वसे छे, ते नगरी प्रत्यक्ष देवलोक सरखी छे. ते द्वारिकाने बहार ईशान कूणे गिरनार पर्वत छे, ते उंचो गगनथी वातो करतो, अनेक प्रकारनी वनस्पतिए मंडित, हंस, मृग, मयुर, क्रौंच, सारस अने चक्रवाक प्रमुख पक्षीओवडे शोभित छे. अनेक देवता तथा देवांगनाना मिथुन, चारण, विद्याधर एणे करी संकीर्ण छे. ते गि-

रनारने ढूंकडुं नंदनवन नामे उद्यान छे. ते सर्व ऋतुना फल फूले सहित घणुं रमणीक छे. ते उद्यानने मध्यभागे सूरप्रिय नामे यक्षनुं देवल छे. ते द्वारिकामां कृष्ण नामे वासुदेव वसे छे, ते समुद्रविजय प्रमुख दशे दसार, बलदेव प्रमुख पांच महावीर पुरुष, उग्रसेन प्रमुख सोल हजार राजा, प्रद्युम्न प्रमुख साडात्रण क्रोड कुमार, साम्ब प्रमुख साठहजार दुर्दांत कुमार, वीरसेन प्रमुख एकवीश हजार वीर पुरुष, छप्पन्न हजार बलदेवना पुरुष, रुक्मिणी प्रमुख हजारो स्त्रीउं, अनंगसेना प्रमुख अनेक हजार गणिकाउं, इत्यादिक तथा वैताढ्यगिरी पर्यंत त्रण खंड भरतार्द्धनुं अधिपतिपणुं करतां विचरे छे. ते नगरीने विषे थावच्चा नामे गाथापतिणी वसे छे. ते महा ऋद्धिवंत कोइने पराभवनीय नथी. तेने थावच्चा नामे पुत्र थयो. ते आठ वर्षनो थयो जाणीने उत्तम मुहूर्त्त जोइने कलाचार्य पासे भणवा मूक्यो. अनुक्रमे महोटो थयो त्यारे सर्व भोग समर्थ जाणीने एके दिवसे बत्रीश कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं. ते साथे पांचे इंद्रियना विषयसुख भोगवतो विचरे छे.

एकदा दश धनुषनी काया, श्यामवर्णे शोभित, संयमतपस्यावंत एवा अरिहा श्री अरिष्टनेमि अढार हजार मुनिराज, चालीश हजार आर्याजीने परिवारे परिवर्या यथाप्रतिरूप अवग्रह ग्रहीने द्वारिकानी बहार गिरनारनी पासे नंदनवन उद्यानने विषे सूरप्रिययक्षना देहेरानी ढूंकडुं अशोक वृक्ष छे त्यां समोसर्या. संयमने विषे आत्माने भावता थका विचरे छे. पर्षदा परमेश्वरने वंदना करवा नीकली. ते प्रभुजीने आव्या जाणीने वासुदेवनी सुधर्मा सभामध्ये कौमोदिकी नामे भेरी रहे छे, ते वजडावता हवा. ते शब्द द्वारिकाने मांहे तथा बहार सघले व्यापतो हवो. ते सांभलीने सर्व लोक हर्ष पाम्या, सहु लोक नहाइ, बलिकर्म करी, वस्त्रआभूषण पहेरी, कोइ हाथीउपर, कोइ घोडाउपर, कोइ रथने विषे, कोइ शिबिकाए बेसीने, कोइ हिंडता थका, पुरुषना समूहे परिवर्या थका कृष्ण पासे आव्या. त्यारे कृष्ण वासुदेवे सर्व सामग्री सज्ज थइ जाणीने चतुरंगी सेना तयार करावी; विजया नामे गंधहस्ति शणगारी. अनुक्रमे प्रभुजीने वांदवा नीकल्या. पंचाभिगम साचवी प्रभुजीने वंदना करी. थावच्चा पुत्र पण ते वात सांभली वांदवा आव्या. अनुक्रमे प्रभुजीए धर्मदेशना दीधी. ते धर्मदेशना सांभली हर्ष पामी थावच्चा कुमार बोल्या, हे स्वामिन्! जेम तमे कह्युं तेम-

ज छे. म्हारे तमारी पासे चारित्र लेवानुं मन छे, पण मातानी आज्ञा लइ आवुं. प्रभुजी कहे जेम सुख उपजे तेम करो; ए वातमां प्रतिबंध करशो नहीं.

अनुक्रमे माता पासे आवीने कह्युं, हे माता! में नेमप्रभुजीनी देशना सांभली ते मने रुची. माता कहे, तुं धन्य कृतार्थ थयो. त्यारे माताने कह्युं, जो तमारी आज्ञा होय तो हुं चारित्र अंगीकार करुं. ते सांभली माता मूर्छा पामी, चित्त वळ्या पछी माताए घणा विषयनां अनुकूल प्रतिकूल वचन कहीने चारित्रनी दुष्करता देखाडी, पण थावच्चा पुत्र ते वचनमां न मूंझाणा. मातानी इच्छा विना दीक्षानी आज्ञा मागी. तेवारे थावच्चा गाथापतिणी, म्होटाने योग्य म्होटुं भेटणुं लइने सज्जने परिवरी थकी कृष्णवासुदेव पासे आवी. मुख आगल भेटणुं मूकी एम कहेवा लागी, हे देवानुप्रिय! म्हारे थावच्चा नामे एकज पुत्र छे, घणो इष्ट छे, ते संसारना भयथकी उद्वेग पाम्यो छे, अरिहा श्रीअरिष्टनेमि पासे प्रव्रज्या लेवा उजमाल थयो छे, तेमाटे दीक्षामहोत्सव करवानुं मन छे, तेथी छत्र चामर मुकुट प्रमुख आपो, तो महोत्सव करुं. त्यारे कृष्णवासुदेव बोल्या, ए वातनी तमे फिकर करशो नहीं. तमे सुखशातामां रहो. हुं पोते थावच्चा पुत्रनो दीक्षामहोत्सव करीश. एम कही कृष्णजी चतुरंगीसेना सहित विजय नामे हस्ति उपर बेसीने थावच्चा गाथापतिणीने घेर आवी थावच्चा पुत्रने एम कहेता हवा, हे देवानुप्रिय! तमे दीक्षा न ल्यो, म्हारी बाहुछायाए सुखे रहो, एक तमारा शिर उपर वाउकाय स्पर्शे तेने तो हुं वारी न शकुं, पण बीजो कोइ तमने जो बाधा पीडा उपजावे तो ते सर्व उपद्रव हुं निवारीश. त्यारे थावच्चापुत्र बोल्यो, जो तमे जीवितव्यना अंतनो करनार एवो जे मृत्यु, तेने निवारो, अथवा रूपरंगनी हानि करे एवी जे जरा, तेने आवती निवारो, तो तमारी बाहुछायाये रहीने मनुष्य संबंधी विपुल कामभोग भोगवतो हुं विचरुं. त्यारे कृष्णवासुदेव बोल्या, हे देवानुप्रिय! ए तो दुर्गतिक्रमणीय छे. एने तो महाबलिया एवा देव दानव पण निवारी शके नहीं, एक पोतानां कर्मक्षय थाय, तोज जरा मरण टले; त्यारे थावच्चापुत्र बोल्या, हे देवानुप्रिय! एटलाज माटे हुं अज्ञान मिथ्यात्व अविरत कषाए करीने संचेला जे कर्मसंचय तेनो क्षय करवाने इच्छुं छुं.

ते सांभलीने कृष्णवासुदेव कौटुंबिक पुरुषने बोलावीने एम कहेता हवा

के द्वारिका नगरी मध्ये शिंगोडाने आकारे मार्ग होय, त्रण मार्ग होय, चार मार्ग मळता होय इत्यादिक मार्गने विषे, तमे हाथी उपर बेसीने ढंढेरो फेरवो, अने एम कहो के थावच्चापुत्र संसारना तापथी उद्वेग पाम्या छे; जन्म जरा मरणथी बीहीना छे, ते अरिहा अरिष्टनेमि पासे चारित्र लेवा उजमाल थया छे, ते माटे हे देवानुप्रिय! राजा अथवा युवराजना कुमार, ईश्वर, तलवर, कौटुंबिक, माडंबिक, इभ्य, शेठ, सेनापति सार्थवाह प्रमुख जे कोइ थावच्चापुत्रनी साथे प्रव्रज्या ले, तेने कृष्ण महाराजा आज्ञा आपे छे. तेने पछवाडे मित्र ज्ञाति प्रमुख जे आतुर होय, द्रव्यवान न होय, तो तेनो घरनो निर्वाह श्रीकृष्ण करशे. एज रीते कौटुंबिके उद्घोषणा करी त्यारे हजार पुरुष उपाडे एवी शिबिका उपर प्रत्येक प्रत्येक बेसीने एक हजार पुरुष दीक्षा लेवामाटे थावच्चापुत्रने घेर आव्या. ते देखीने कृष्णवासुदेवे महोटे विस्तारे दीक्षामहोत्सव कर्यो. अनुक्रमे अरिहा अरिष्टनेमिना छत्रातिछत्र देखीने सर्व शिबिकाथी हेठा उतर्या. पछी कृष्णवासुदेव थावच्चापुत्रने आगल करीने प्रभुजी पासे आव्या. त्यां थावच्चापुत्रे आभूषण उतार्यां, ते थावच्चा गाथापतिणी हंसलक्षण पट्टसाडीमां लइ, छिन्न मुक्तावलीना हार सरखां आंसु मूकती एम कहेती हवी के हे वत्स! संयमने विषे यत्न करजो, पराक्रम फोरवजो, ए अर्थने विषे प्रमाद न करवो, एम कहीने जेम आव्यां हतां तेम पाछां गयां. त्यार पछी थावच्चापुत्र हजार पुरुष साथे पंचमुष्टि लोच करी, अनुक्रमे अणगार थया. स्थविर पासे सामायिक आदि दश चौद पूर्वना जाणनार थया. घणा चउछ छठ अठमादिक तप करता विचरे छे. प्रभुजीए ते हजार पुरुष थावच्चापुत्रने शिष्यपणे सोंप्या.

एकदा प्रभुजीने वंदना नमस्कार करीने थावच्चापुत्र कहेता हवा के हे भगवन्! तमारी आज्ञाए सहस्र अणगार सहित बीजे देशे विहार करवा इच्छुं छुं. प्रभुए कह्युं, हे देवानुप्रिय! जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारे थावच्चापुत्र अणगार बहार देशने विषे विहार करता विचरे छे.

एवा अवसरने विषे सेलंगपुर नामे राजा तेनी पद्मावती नामे राणी छे. तेनो मंडुक नामे कुमार युवराज छे. ते सेलंग राजाने पंथक आदि दश ने चार बुद्धिना जाण. राज्यधुराना चिंतवनारा एवा पांचसें मंत्री छे.

ज छे. म्हारे तमारी पासे चारित्र लेवानुं मन छे, पण मातानी आज्ञा लइ आवुं. प्रभुजी कहे जेम सुख उपजे तेम करो; ए वातमां प्रतिबंध करशो नहीं.

अनुक्रमे माता पासे आवीने कह्युं, हे माता! में नेमप्रभुजीनी देशना सांभली ते मने रुची. माता कहे, तुं धन्य कृतार्थ थयो. त्यारे माताने कह्युं, जो तमारी आज्ञा होय तो हुं चारित्र अंगीकार करुं. ते सांभली माता मूर्छा पामी, चित्त वळ्या पछी माताए घणा विषयनां अनुकूल प्रतिकूल वचन कहीने चारित्रनी दुक्करता देखाडी, पण थावच्चा पुत्र ते वचनमां न मूंझाणा. मातानी इछा विना दीक्षानी आज्ञा मागी. तेवारे थावच्चा गाथापतिणी, महोटाने योग्य महोटुं भेटणुं लइने सज्जने परिवरी थकी कृष्णवासुदेव पासे आवी. मुख आगल भेटणुं मूकी एम कहेवा लागी, हे देवानुप्रिय! म्हारे थावच्चा नामे एकज पुत्र छे, घणो इष्ट छे, ते संसारना भयथकी उद्वेग पाम्यो छे, अरिहा श्रीअरिष्टनेमि पासे प्रव्रज्या लेवा उजमाल थयो छे, तेमाटे दीक्षामहोत्सव करवानुं मन छे, तेथी छत्र चामर मुकुट प्रमुख आपो, तो महोत्सव करुं. त्यारे कृष्णवासुदेव बोल्या, ए वातनी तमे फिकर करशो नहीं. तमे सुखशातामां रहो. हुं पोते थावच्चा पुत्रनो दीक्षामहोत्सव करीश. एम कही कृष्णजी चतुरंगीसेना सहित विजय नामे हस्ति उपर बेसीने थावच्चा गाथापतिणीने घेर आवी थावच्चा पुत्रने एम कहेता हवा, हे देवानुप्रिय! तमे दीक्षा न ल्यो, म्हारी बाहुछायाए सुखे रहो, एक तमारा शिर उपर वाउकाय स्पर्शे तेने तो हुं वारी न शकुं, पण बीजो कोइ तमने जो बाधा पीडा उपजावे तो ते सर्व उपद्रव हुं निवारीश. त्यारे थावच्चापुत्र बोल्यो, जो तमे जीवितव्यना अंतनो करनार एवो जे मृत्यु, तेने निवारो, अथवा रूपरंगनी हानि करे एवी जे जरा, तेने आवती निवारो, तो तमारी बाहुछायाये रहीने मनुष्य संबंधी विपुल कामभोग भोगवतो हुं विचरुं. त्यारे कृष्णवासुदेव बोल्या, हे देवानुप्रिय! ए तो दुर्गतिक्रमणीय छे. एने तो महाबलिया एवा देव दानव पण निवारी शके नहीं, एक पोतानां कर्मक्षय थाय, तोज जरा मरण टले; त्यारे थावच्चापुत्र बोल्या, हे देवानुप्रिय! एटलाज माटे हुं अज्ञान मिथ्यात्व अविरत कषाए करीने संचेला जे कर्मसंचय तेनो क्षय करवाने इछुं छुं.

ते सांभलीने कृष्णवासुदेव कौटुंबिक पुरुषने बोलावीने एम कहेता हवा

के द्वारिका नगरी मध्ये शिंगोडाने आकारे मार्ग होय, त्रण मार्ग होय, चार मार्ग पडता होय इत्यादिक मार्गने विषे, तमे हाथी उपर बेसीने ढंढेरो फेरवो, अने एम कहो के थावच्चापुत्र संसारना तापथी उद्वेग पाम्या छे; जन्म जरा मरणथी बीहीना छे, ते अरिहा अरिष्टनेमि पासे चारित्र लेवा उजमाल थया छे, ते माटे हे देवानुप्रिय! राजा अथवा युवराजना कुमार, ईश्वर, तलवर, कौटुंबिक, माडंबिक, इभ्य, शेठ, सेनापति सार्थवाह प्रमुख जे कोइ थावच्चापुत्रनी साथे प्रव्रज्या ले, तेने कृष्ण महाराजा आज्ञा आपे छे. तेने पठवाडे मित्र ज्ञाति प्रमुख जे आतुर होय, द्रव्यवान न होय, तो तेनो घरनो निर्वाह श्रीकृष्ण करशे. एज रीते कौटुंबिके उद्घोषणा करी त्यारे हजार पुरुष उपाडे एवी शिविका उपर प्रत्येक प्रत्येक बेसीने एक हजार पुरुष दीक्षा लेवामाटे थावच्चापुत्रने घेर आव्या. ते देखीने कृष्णवासुदेवे महोटे विस्तारे दीक्षामहोत्सव कर्यो. अनुक्रमे अरिहा अरिष्टनेमिना छत्रातिछत्र देखीने सर्वे शिविकाथी हेठा उतर्या. पछी कृष्णवासुदेव थावच्चापुत्रने आगल करीने प्रभुजी पासे आव्या. त्यां थावच्चापुत्रे आभूषण उतार्यां, ते थावच्चा गाथापतिणी हंसलक्षण पट्टसाडीमां लइ, छिन्न मुक्तावलीना हार सरखा आंसु मूकती एम कहेती हवी के हे वत्स! संयमने विषे यत्न करजो, पराक्रम फोरवजो, ए अर्थने विषे प्रमाद न करवो, एम कहीने जेम आव्यां हतां तेम पाछां गयां. त्यार पछी थावच्चापुत्र हजार पुरुष साथे पंचमुष्टि लोच करी, अनुक्रमे अणगार थया. स्थविर पासे सामायिक आदि दश चौद पूर्वना जाणनार थया. घणा चउछ छठ अठमादिक तप करता विचरे छे. प्रभुजीए ते हजार पुरुष थावच्चापुत्रने शिष्यपणे सोंप्या.

एकदा प्रभुजीने वंदना नमस्कार करीने थावच्चापुत्र कहेता हवा के हे भगवन्! तमारी आज्ञाए सहस्र अणगार सहित बीजे देशे विहार करवा इच्छुं छुं. प्रभुए कह्युं, हे देवानुप्रिय! जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारे थावच्चापुत्र अणगार बहार देशने विषे विहार करता विचरे छे.

एवा अवसरने विषे सेलगपुर नामे राजा तेनी पद्मावती नामे राणी छे. तेनो मंडुक नामे कुमार युवराज छे. ते सेलग राजाने पंथक आदि दइने चार बुद्धिना जाण, राज्यधुराना चिंतवनारा एवा पांचसें मंत्री छे.

त्यां थावच्चापुत्र अणगार समोसर्या. राजा वंदना करवा नीकल्यो. गुरुए धर्मकथा कही. ते सांभली राजा तथा पांचसें मंत्रीश्वर सर्वे श्रावकपणुं अंगीकार करता हवा. त्यांथी थावच्चापुत्र अणगार विहार करता हवा.

एवा अवसरने विषे सौगंधिका नामे नगरी हती. त्यां नीलाशोक नामे उद्यान हतुं. त्यां सुदर्शन नामे नगर शेठ वसे छे, ते महाऋद्धिवंत छे.

एवा अवसरे एक शुक नामे परिव्राजक, चार वेदनो पारंगामी, पांच यम पांच नियम सहित शौचमूल दश प्रकारनो परिव्राजकधर्म पालतो तथा दान धर्म करवो, तीर्थविषे स्नान करवुं एवुं प्ररूपतो एकदा भगवां वस्त्र पहेरी, दंम कुंमिका, छत्रालय अंकुश, अंगुठी प्रमुख राखतो, हजार तापसे परिवर्यो थको, सौगंधिका नगरीने विषे ज्यां परिव्राजकनी वसति छे त्यां आवी सर्व उपकरण मूकी सांख्य समयमां आत्माने भावतो थको विचरे छे. ते वात नगरीमां प्रसिद्ध थइ. अनुक्रमे लोक सर्व तेने पगे लागवा नीकल्या; सुदर्शन पण नीकल्यो, ते सुदर्शनने सांख्यमतनो धर्म संभलावतो हवो के हे सुदर्शन! अमारे शौचमूल धर्म कह्यो छे. ते शौच बे प्रकारे छे. एक द्रव्यशौच अने बीजुं भावशौच. त्यां द्रव्यशौच ते पाणी अने मृत्तिका, तथा भावशौच ते माभ पाणी मंत्री करीने थाय. तेथी जे कांइ अपवित्र होय ते पवित्र करीए. एम करतां निर्विघ्नपणे स्वर्गे जइए. ते सांभलीने सुदर्शनशेठे शौचमूल धर्म अंगीकार कर्यो. अनुक्रमे शुक परिव्राजक पण सौगंधिका नगरी थकी नीकली बीजे गामे विचरतो हवो.

अन्यदा ते थावच्चापुत्र अणगार पण सौगंधिका नगरीए समोसर्या, पर्षदा वांदवा आवी, सुदर्शनशेठ पण आव्या, वंदना करीने एम पूछता हवा के हे स्वामिन्! मूलधर्म कयो? त्यारे थावच्चापुत्र बोल्या, विनय मूल धर्म कह्यो छे. ते विनय बे प्रकारनो छे. एक गृहस्थविनय अने बीजो मुनिविनय. तेमां गृहस्थविनय ते पांच अणुव्रत, सात शिक्षाव्रत अने श्रावकनी अगीयार प्रतिमारूप कह्यो छे. तथा मुनिविनय ते पांच महाव्रतरूप कह्यो छे. वली अढार पापस्थानकनुं वोसिरावबुं, दश प्रकारना पच्चरकाण करवा, बार भिक्षु प्रतिमा आराधवी, एवो विनयमूल धर्म आराधीने अनुक्रमे आठ कर्म खपावीने जीव लोकना अग्रभागे सिद्धि वरे.

पछी थावच्चापुत्र अणगारे सुदर्शन शेठने पूछ्युं, तमारो शो मूलधर्म छे ? शेठ बोल्यो, अमारो शौचमूल धर्म छे. यावत् एथी स्वर्गे जइए.

त्यारे थावच्चापुत्र बोल्या, हे सुदर्शन! रुधिरे खरड्युं वस्त्र होय तेने रुधिरे धोइए तो शुद्ध थाय? सुदर्शन बोल्या, शुद्ध न थाय. थावच्चापुत्र बोल्या, तेम तमारे पण प्राणातिपात प्रमुख अढार पापस्थानक सेवतां शुद्धि न थाय.

वली हे सुदर्शन! रुधिरे खरड्या वस्त्रने साजीखारे लीपी अग्निए चढावी पछी शुद्ध पाणीए धोइए त्यारे ते वस्त्र शुद्ध थाय? सुदर्शन बोल्या, हा शुद्ध थाय. ए रीते हे सुदर्शन! अमारे प्राणातिपातनुं विरमण प्रमुख अढारे पापस्थानकना विरमण होवा थकी अमारो आत्मा शुद्ध थाय. ते सांजली सुदर्शन शेठ बूझ्या. थावच्चापुत्रने वंदना नमस्कार कर्यो. थावच्चा पुत्रे धर्म संजलाव्यो. अनुक्रमे बारव्रतधारी श्रावक थया. जीव अजीवना जाण थया. इत्यादिक श्रावकना गुण सर्व अंगीकार कर्या.

एम सुदर्शन शेठे शौचमूल धर्म छांडीने विनयमूल धर्म आदर्यो. ते सांजलीने शुक परिव्राजके विचार्युं के हुं पाछो जइने शौचमूल धर्म अंगीकार करावुं. एम चिंतवी एक हजार परिव्राजक सहित सौगंधिका नगरीने विषे आवी, परिव्राजकनी वसतीमां उपकरण मूकी, धाउकुं वस्त्र पहेरी, थोमा परिव्राजकने साथे लइने सुदर्शन शेठने घेर आव्यो. सुदर्शन शेठ पण शुक परिव्राजकने आवतो जाणीने उजा न थया, वंदना पण न करी, सामा पण न गया, मौनपणे बेसी रह्या.

त्यारे शुक परिव्राजक बोल्यो, 'आगल हुं आवतो त्यारे तुं उनो थतो, सामो आवतो, अने हमणां तो उनो पण थतो नथी. एवो विनयमूल धर्म तें क्यां अंगीकार कर्यो छे?' त्यारे सुदर्शन शेठ उना थइने एम कहेता हवा के 'हे देवानुप्रिय! अरिहा अरिष्टनेमिना अंतेवासी थावच्चा नामे अणगार अहीं आव्या छे. ते नीलाशोक उद्यानमां विचरे छे. तेमनी पासे में विनयमूल धर्म अंगीकार कर्यो छे.' त्यारे शुक बोल्यो, 'हे सुदर्शन! चालो थावच्चापुत्रनी पासे जइए. हुं अर्थ हेतु प्रश्न पूछुं. तेनो जो मुझने खरो उत्तर आपशे तो हुं पण वंदना नमस्कार करीश, तथा जो मुझने खोटो उत्तर आपशे तो हुं तेमने हेतु प्रश्ने निःपृष्टव्याकरण करीश.' एम कही ते शुक परिव्राजक एक हजार परिव्राजक संघाते सुदर्शन शेठने ते-

मी थावच्चापुत्र अणगारनी पासे आवीने पूछतो हवो के 'तमारे यात्रा छे? यापनिका छे? अव्याबाध छे? प्राशुक विहार छे?'

थावच्चापुत्र बोल्या, ए चारे वानां मह्रारे छे. जे ज्ञान, दर्शन, चारित्र, तप, संयमादिकना योगे मह्रारे यतना वर्त्ते छे. ते मह्रारे यात्रा छे ॥ १॥

तथा यापनिका बे प्रकारनी छे. एक इंड्रिययापनिका अने बीजी नोइंड्रिय यापनिका. तेमां इंड्रिययापनिका ते पांचे इंड्रियो मह्रारे वशवर्त्ति छे; अने नोइंड्रिययापनिका ते क्रोध, मान, माया, लोन्न ए चारे क्षीण उपशांत छे. ए मुऊने उदय आवता नथी ॥ २ ॥

तथा अव्याबाध ते मुऊने वात, पित्त, श्लेष्म, सन्निपात, विविध प्रकारना रोगातंक ते पण हमणा उदीराता नथी ॥ ३ ॥

तथा प्राशुक विहार ते आरामने विषे, उद्याननने विषे, देवकुलने विषे, सन्नाने विषे, स्त्री पशु पंमक रहित वसतीने विषे, पाम्हिार पीठ फलक शय्या संथारो ग्रहीने विचरुं छुं ॥ ४ ॥ एम चारे उत्तर वाल्या.

एटले वली शुक परिव्राजके पूछ्युं के प्राकृत न्नाषाए "सरिसवया" ए तमारे नक्षवा योग्य छे के अन्नक्ष छे? थावच्चापुत्र बोल्या, सरिसवया बे प्रकारना छे. तेमां एक मित्ररूप अने बीजा धान्यरूप छे. त्यां मित्र सरिसवय ते त्रण प्रकारे छे. एक साथे जन्म्या, बीजा साथे मह्रोटा थया, त्रीजा साथे धूलमां रम्या. ए त्रणे साधुने नक्षवा योग्य नथी; अने बीजा धान्य सरिसव जे छे ते बे प्रकारना छे. तेमां एक तो शस्त्रे परिणमेला होय छे अने बीजा शस्त्रे परिणम्या नथी होता, तेमां जे शस्त्रे नथी परिणम्या ते तो साधुने अकल्प्य छे, अने जे शस्त्रे परिणम्या छे ते वली बे प्रकारना छे. तेमां एक तो प्रासुक अने बीजा अप्रासुक होय. ते अप्रासुक तो साधुने न कल्पे; अने जे प्रासुक छे ते वली बे प्रकारना छे. एक याचना करी लावेला अने बीजा अयाचित होय छे. तेमां अयाचेला तो साधुने अन्नक्ष्य छे; अने जे याचेला छे ते वली बे प्रकारे छे. एक शुऊमान अने बीजा अशुऊमान; तेमां जे अशुऊमान ते न कल्पे, अने जे शुऊमान छे ते बे प्रकारे छे. एक दातारे आपेला, अने बीजा दातारे नथी आप्या. तेमां जे दातारे नथी आप्या ते खावा योग्य नथी अने जे दातारे आप्या छे ते श्रमण निर्ग्रंथने खावा योग्य छे.

अहीं पूछनार परिव्राजकनो ए आशय छे के जो ए सरिसवया खावा योग्य कहेशो, तो हुं एने छलमां नांखीने कहीश के तमारे मित्र पण खावा योग्य देखाय छे. परंतु एम तो थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारे वली शुक परिव्राजक छल करीने पूछे छे के तमारे कुलत्थी खावा योग्य के न खावा योग्य छे? थावच्चापुत्र बोल्या, कुलत्थी बे प्रकारे छे, एक कुलवंती स्त्री ते कुलत्थी कहेवाय छे, अने बीजुं कुलत्थी जे धान्य विशेष छे ते जाणवुं. तिहां कुलत्थी स्त्रीना त्रण भेद छे. एक कुलपुत्री, बीजी कुलमाता अने त्रीजी कुलवधू, ए त्रण तो खावा योग्य नथी, अने जे धान्य कुलथी छे ते सरिसवनी पेठे जाणवी. ए प्रश्नमां पण थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारे वली छल करीने शुक परिव्राजक प्रश्न पूछे छे के तमारे मास खावा योग्य के नहि खावा योग्य? थावच्चापुत्र बोल्या, मास त्रण प्रकारना छे. एक कालमास, बीजा अर्थमास अने त्रीजा धान्यमास. तेमां कालमास तो श्रावणथी मांडी अषाढ सूधी बार प्रकारना छे, ते साधुने खावा योग्य नथी. बीजा अर्थमास ते एक मासो, बे मासा प्रमुख जेथी सोनुं रूपुं तोलाय, ते अर्थमास कहीए. ते पण साधुने खावा योग्य नथी. त्रीजा धान्य मास ते अडद कहेवाय छे. ते सरसवनी पेठे खावा योग्य न खावा योग्य कहेवा. ए प्रश्नमां पण थावच्चापुत्र न छलाया.

त्यारे वली प्रश्न पूछे छे के तमे एक छो के बे छो? अक्षय छो के अव्यय छो? के अवस्थित छो? के अनेकभूतभाविभावस्वभाव छो? थावच्चापुत्र बोल्या, हुं एक पण छुं अने बे पण छुं, यावत् अनेकभूतभाविभावस्वभाव पण छुं. त्यां असंख्यात प्रदेशनी अपेक्षाए अक्षय छुं, अव्यय छुं, अवस्थित छुं, उपयोगनी अपेक्षाए अनेकभूतभाविभावस्वभाव हुं छुं, एटले नित्यानित्य बेहु पक्ष सूचव्या. कोइ रीते छलाया नही, त्यारे शुक परिव्राजक बूझ्या. थावच्चापुत्र अणगारने वंदना नमस्कार करी, एम कहेता हवा के स्वामिन्! हुं तमारी पासे केवलीनो प्ररूप्यो धर्म सांभलवानी इछा करुं छुं. थावच्चापुत्रे धर्मकथा कही. ते सांभली घणो हर्ष पाम्या थका थावच्चापुत्रने एम कहेता हवा के हुं तमारी पासे सहस्र परिव्राजक साथे मुंड थइ प्रव्रज्या लेवा इछुं छुं. थावच्चापुत्र बोल्या, जेम सुख उपजे तेम करो. ते वेलाए ईशान कूणे दंड प्रमुख एकांते मूकी,

पछी पोतानी शिखा उपाडी (लोच कर्यो). अनुक्रमे सद्गुरु प्रव्रज्या लीधी. सामायिक आदि दश चौद पूर्वना जाणनारा थया. थावच्चापुत्रे ते हजार परिव्राजक, शुकने शिष्यपणे सोंपीने पोते सौगंधिका नगरीथी विहार कर्यो. अनुक्रमे सिद्धाचलजीने विषे आवी, एक मासनुं पादपोपगमन अनशन पाली केवलज्ञान पामीने, हजार पुरुष संघाते सिद्धि वर्या.

त्यार पछी शुक परिव्राजक विहार करतां सेलंगपुर नगरने विषे समोसर्या. पर्षदा वांदवा नीकली, सेलंगराजा पण वांदवा नीकल्या; धर्म सांभलीने सेलंग राजा बोल्या, हे स्वामिन्! हुं पंथक प्रमुख पांचसे प्रधानने पूछी, मंडुक कुमारने राज्ये थापीने तमारी पासे चारित्र लइश. शुक मुनि बोल्या, जेम सुख उपजे तेम करो. त्यारे सेलंग राजाए घेर आवी, पांचसे मंत्रीने बोलावीने पूछ्युं, हे देवानुप्रिय! में शुक मुनि पासे धर्म सांभल्यो, ते गम्यो, रूच्यो, संसारना जयथकी उद्वेग पाम्यो छुं, माटे दीक्षा लेवानुं मन छे. तमे शुं कहो छो? तमारे हित इच्छित शुं छे? ते सांभली मंत्री बोल्या, जो तमे दीक्षा ल्यो छो, तो अमारे बीजो कोण आधार आलंबन छे? अमे पण संसारना जयथी उद्वेग पाम्या छीए. माटे तमारी साथे दीक्षा लइशुं. जेम अमारे संसारमां तमे वडेरा छो, तेम दीक्षा लीधा पछी पण अमारा तमेज वडेरा छो.

त्यारे राजाए मंत्रीश्वरोने कह्युं, तमे तमारा वडा पुत्रने कुटुंबनो जार सोंपीने, सहस्र पुरुष उपाडे एवी शिबिकाए बेसीने, महारी पासे आवो. ते मंत्रियो पण तेमज अनुक्रमे राजा पासे आव्या. राजा पण मंडुक कुमारने राज्याभिषेक करीने, सेलंगपुर शणगारावीने, पांचसे मंत्री साथे दीक्षा लइ, अनुक्रमे अगीयार अंगना जाणनारा थया. सेलंग राजऋषिने पांचसे मंत्रीने शिष्यपणे सोंपीने अन्यदा शुक अणगार अन्य देशने विषे विहार करता हवा. अनुक्रमे हजार मुनिने परिवारे परिवर्या थका श्रीसिद्धाचल उपर अनशन करी मोक्ष पधार्या.

हवे सेलंग राजऋषिने पण तुछ, लूखा, अरस, विरस, टाढा, उन्हा, कालातिक्रांत, प्रमाणातिक्रांत एवा आहार पाणी करतां सुकोमल शरीरे रोग प्रगट थयो. घणी वेदनावालो कंडू, दाघ, पित्त, ज्वर, शरीरे व्याप्यो. शरीर घणुं सुकाइ गयुं. अन्यदा विहार करता थकां सेलंगपुरे पधार्या. मंडुक रा-

जा वंदना करवा नीकळ्यो, वंदना करीने पिताना शरीरे रोग उपन्यो दे-खीने सेलंग ऋषिने एम कहेतो हवो के तमे महारी यानशालाए आवी उतरो, हुं वैद्यने तेडीने तमारा रोगनी चिकित्सा करुं. सेलंग अणगारे ते वचन मान्युं, मंडुक राजा पोताने स्थानके आव्या. सेलंग पण बीजे दिवसे प्रातःकाले पांचसे अणगारनी साथे मंडुक राजानी यानशाला मध्ये प्रासुक पीठफलकादिक याचीने रह्या. वैद्य तेडावीने प्रासुक एषणीक औषधे करी तथा मद्यपाने करी साजा थया, त्यार पछी अशनादिकमां मद्य पानमां मूर्छाया, गृद्ध थया, पासत्था थया, उस्सन्ना थया, कुशील थया, संसक्ता थया, पीठ फलक शय्या संथारामां प्रमत्त थया, ते पीठफलकादिक जेमनी पासेथी याची लाव्या होय तेने पाछां आपतां मन चाले नही.

अन्यदा पांचसे प्रधान शिष्यमांहेलो एक पंथक टालीने बीजा अणगारोने पाछली राते धर्म जागरिकाए जागतां एवो विकल्प उपन्यो जे सेलंग राजाए राज्य छांडी दीक्षा लीधी, पण हवे प्रमादमां पड्या थका रसगृद्धि छांडी शकता नथी, ते साधुने न कल्पे. माटे प्रातःकाले सेलंग राजर्षिने पूछी, पीठफलकादिक आपीने, एक पंथक मुनिने वैयावच्चमां थापीने आपणे वहार उग्रविहार करवो कल्पे छे. एम चिंतवी अनुक्रमे सहुए विहार कर्यो.

हवे पंथक मुनि पण शय्या, संथारो, उच्चार, खेल, औषध, भेषज, भात पाणीए करी, अगिलानपणे वैयावच्च करे. एम करतां एकदा कार्त्तिक चोमासाने दिवसे सेलंग राजऋषि विपुल अशनादिक आहार करी मद्यपान करी पाछले पहोरे सुखे सूता छे. तेवामां पंथक मुनिए चोमासी प्रतिक्रमण करवा मांड्युं. विचाले चोमासी खामणा खामतां गुरुने मस्तके पग फरस्यो, ते थकी सेलंग कषायमां आव्या, रीस चढी, उठीने बेठा थया, अने एम कहेवा लाग्या के कोण आ अप्रार्थ्यानो प्रार्थनारो, हीणी चौदशनो उपन्यो, जे मुजने सुखे सूताने संघटे छे? ते वचन सांभलीने पंथकजी भय पाम्या, त्रास पाम्या, हाथ जोडी कहेवा लाग्या, "हे स्वामिन्! हुं पंथक देवसिक पडिक्कमणानो काउस्सग्ग करीने चोमासी खामणा खामुं छुं. तेमां हे देवानुप्रिय! तमने वंदना करतां तमारा पगने मस्तक फरस्युं. ते महारो अपराध खमो. तमे खमवा योग्य छो." एम वारंवार कहेवा लाग्या.

पंथकजीनां एवां वचन सांभलीने सेलंग राजर्षिने एवो विकल्प उपन्यो

के में राज्यभार छांड्यो.हवे अहीं अशनादिकमां गृद्ध थइने विचरुं बुं ते न घटे.माटे प्रातःकाले मंडूक राजाने पूछीने,पडिहार पीठ फलग शय्या संथारो पाछां आपीने, पंथक अणगार संगाते उग्र विहारे बहार विहार करीशुं. पछी जेम विचार्युं तेमज करीने विहार करता हवा. ते वात चारशें नवाणुं अणगारे सांभली, तेवारे मांहोमांहे कहेवा लाग्या, रे साधुउ! सेलंक राजऋषिए पंथक मुनि साथे बहार देशे विहार कर्यो. तो हवे आपणे पण सेलंग राजऋषिने अंगीकार करीने तेमनी साथे विचरवुं घटे छे. एम विचारी, सेलंग राजऋषि पासे आवीने, साथे विचरता हवा. ते सर्वे घणा वर्ष सूधी घणा तप जप करतां, अनुक्रमे श्रीसिद्धाचलजी उपर पादपोपगमन अनशने केवलज्ञान पामीने सिद्धि वर्या. इति श्री ज्ञातासूत्रे पंचमाध्ययने ॥

अहीं थावच्चा मुनिने प्रसंगे बीजो अधिकार पण कह्यो. आ श्रीज्ञातासूत्रमां श्रीशत्रुंजय महातीर्थनुं नाम आव्युं. माटे ए तीर्थवंदनीक पूजनीक छे, ऋषभकूटनी पेठे शाश्वतुं छे,अहीं ग्रंथ वधे माटे चर्चा लखी नथी. जो थावच्चा अणगार जितात्मा थया तो पोतानो आत्मा तेने पोताने तथा बीजा प्राणीने पण शरणभूत थयो. इति श्री थावच्चापुत्र अणगार कथा ॥ इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिकृते श्रीगौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे एकादशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ए अगीयारमी गाथा कही ॥ ११ ॥

हवे बारमी गाथा कहे छे. तेने पूर्व गाथा साथे ए संबंध छे के पूर्वे गाथाने अंते जितात्मा ते गति शरण थाय एम कह्युं, तो अहीं जे धर्मी होय तेज जितात्मा थाय.ते अधिकारे आवी जे बारमी गाथा ते कहेछे.

न धम्मकज्जा परमत्थि कज्जं, न पाणिहिंसा परमं अकज्जं ॥ न पेमरागा परमत्थि बंधो, न बोहिलाभा परमत्थि लाभो ॥ १२ ॥

अर्थः—न धम्मकज्जा परमत्थि कज्जं (धम्मकज्जा के०) धर्मकार्य समान बीजुं (परमत्थि के०) परम अर्थ एटले उत्कृष्ट (कज्जं के०) कार्य

(न के०) नथी. एटले ए नाव के जगत्ना जीवोए खावुं, पीवुं, पहेरवुं, उढवुं, घरवार, स्वजन, कुटुंबपरिवार, ढैयां, ढोकरां धणीयाणी प्रमुखनुं कार्य, ते पोतानुं करी मान्युं ढे; पण ते अज्ञानपणानो विलास ढे. परंतु परमार्थे तो एक धर्मकार्य करवुंज योग्य ढे. ते उपर मुग्धनट्टनुं दृष्टांत कहे ढे.

कौशांवी नगरीने ढुकडुं शाली नामे गाम ढे. तेमां दामोदर नामे नट्ट रहे ढे.तेनी सोमा नामे नार्या ढे. तेने मुग्धनट्ट नामे पुत्र ढे.तेने सुलक्षणा नामे नार्या ढे. ते स्त्रीनर्त्तारने सुखे रहेतां केटलोक काल गयो. अनुक्रमे माता-पिता मरण पाम्यां, अनंतर पितानी लक्ष्मी क्षय थइ ॥ यतः ॥ इंदिरा मंदिरेऽन्यस्य, कथं स्थैर्यं विधास्यति ॥ या स्वसद्मनि पद्मेऽपि, संधाबधि विजृंनते ॥ १ ॥ त्यारे नाना प्रकारनी आपदानुं स्थानक एवुं दरिद्रीपणुं आव्युं ॥ यतः ॥ निर्द्रव्यो ह्रियमेति ह्रीपरिगतः प्रज्रश्यते तेजसा, निस्तेजाः परिजूयते परिनवान्निर्वेदमागछति ॥ निर्विन्नः शुचिमेति शोक सहितो बुद्धेः परिभ्रश्यति, निर्बुद्धिः क्षयमेत्यहो निधनता सर्वापदामास्पदम् ॥ १ ॥ ते मुग्धनट्ट लज्जाए करी स्त्रीने पण वगर पूढे रात्रिने विषे ढानो नगर बहार नीकल्यो. धननो अर्थी थको बार वर्ष सूधी परदेशे नमतो पाढो घेर आव्यो. त्यारे पोतानी स्त्रीने अत्यंत विनयवंत देखीने पूढवा लाग्यो, रे स्त्री ! तें बार वर्ष सूधी एकली थकी केम निर्वाह कर्यो? त्यारे स्त्री बोली, हे प्राणप्रिय ! विमला नामे जैनमती प्रकृतिए परउपकारिणी ढे. तेणे विशिष्ट तत्त्व रसनो उपदेश कर्यो. तेमां मग्न थइ थकी में बार वर्ष ते बार दिवसनी पेठे काढ्या. ते सांनलीने ब्राह्मण घणो विस्मय पाम्यो. ते हसते मुखे कहेवा लाग्यो के ते तत्त्वनी वात मुजने पण कहे, जेथी हुं पण सुखी थाउं; त्यारे तेणे पण जीवाजीवादिक नव तत्त्व रूडी रीते कही समजाव्या. तेवारे ते विप्र पण सुश्रावक थयो.

हवे ते गामना वसनारा अन्य ब्राह्मणो ते स्त्रीनर्त्तारने घणो आक्रोश करे, पण ते जैनधर्ममां दृढ थका न चले, जाणे के जैनधर्म उपरांत बीजुं कांइ पण नथी. एकदा माह मासनी टाढ वहाते थके पुत्रने लइने तापवाने अर्थे अंगीठी करीने ज्यां सर्व ब्राह्मण तापे ढे त्यां मुग्धनट्ट पण आव्यो. एटले सर्व ब्राह्मणे मली तेने तिरस्कार कर्यो. रे पापिष्ट दुष्ट ! अहींथी उसर ! उसर ! दूर जा ! ते सांनलीने नट्ट विलखो थको बोल्यो, नाइ !

एक जिनधर्मज सत्य छे, बीजुं सर्व असत्य छे. जो जिनधर्म असत्य होय तो आ म्हारो पुत्र बली जाजो. एम कहीने सहसात्कारे धैर्य धरीने सलगेली अंगीठीमां पुत्रने मूक्यो, ते जोइ सर्व ब्राह्मण हाहाकार करवा लाग्या, त्यां तत्काल उपयोगवंत शासनदेवताए पासे थका अग्नि शीतल करीनांख्यो; ने शासनदेवता प्रकट थइने जिनधर्मनी प्रशंसा करवा लाग्या. ते शासनदेवताए पाछले नवे चारित्र लइने विराध्युं हतुं; तेथी मरीने व्यंतरी थई छे. ते व्यंतरीए केवलीने पूछ्युं हतुं के हुं सुलनबोधी छुं के डुर्लनबोधी छुं? केवली नगवाने कह्युं, तें पूर्व नवे संयम विराध्युं छे, तेथी आ नवमां कोइने कष्ट पडे त्यारे तेने सहाय करी शासनप्रनावना करीश तो सुलन बोधी थइश. ते सांनलीने ते देवी पण गाम गाम जिनशासननी प्रनावना करती त्यां आवी चढी. तेणे मुग्धनट्टने पण सहाय करी. ते महिमा देखी ब्राह्मण विस्मय पाम्या, श्रीजिनधर्मनी प्रशंसा करता हवा. पछी मुग्धनट्ट घणो हर्ष पामतो पोताने घेर आव्यो. पोतानी स्त्रीने वात कही. त्यारे स्त्रीए उलटो ठबको दीधो के तमे ए नोलापणुं केम कर्युं? कदाचित् देवतानी सहाय न थइ होत तो पुत्र बली जात अने तमे पण धर्मनृष्ट थात, लोकमां धर्मनी अपन्नाजना थात, ते माटे एम न करीए. अनुक्रमे ते स्त्रीनर्त्तार श्रीअजितनाथ परमेश्वर पासे चारित्र अंगीकार करीने संयम तप पाली, केवलज्ञान पामीने मोक्षे गयां. ब्राह्मण प्रमुख पण प्रतिबोध पाम्या ॥ इति आचार प्रदीपे मुग्धनट्ट कथा ॥ ते माटे धर्मकार्य उपरांत बीजुं कोइ पण उत्कृष्ट कार्य नथी.

॥ हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. न पाणिहिंसा परमं अकज्जं (पाणिहिंसा के०) प्राणीनी हिंसाथी कोइ पण (परमं के०) उत्कृष्टुं (अकज्जं के०) अकार्य (न के०) नथी. एटले जीवहिंसा उपरांत कोइ पण अकार्य नथी. ते उपर देवप्रसाद, सामदेव अने वामदेवनी कथा कहे छे.

आज जंबुद्वीपना नरतक्षेत्रने विषे पंचाल देशे कांपिल्लपुर नामे नगर छे. त्यां जयवर्म नामे राजा राज्य करे छे. तेने जयावली नामे राणी छे. तेनी साथे विषयसुख नोगवतो राजा काल गुमावे छे. एकदा राणीए एवुं स्वप्न दीठुं के कोइक डुष्टे रत्नजडित मुकुटे करी देदीप्यमान एवुं नुं मस्तक छेद्युं, ते मस्तक म्हारा खोलामां पड्युं. राणी संभ्रम पामी

जागी. राजाए जाण्युं त्यारे पूछ्युं के शुं छे ? राणी पण शोके करी रोवा लागी. राजाए तेनी आश्वासना करी. वली अवसरे पुछ्युं. तेणे जेम हतुं तेम कह्युं. राजा बोल्यो, शोक कर्ये सर्युं; मुकुटनो धरनार महाराजा तहारे पुत्र थशे. वली राजाए चित्तमां चिंतव्युं के महारुं मरण पण ढूकडुं छे, एवुं ए स्वप्ने सूचवाय छे; तोपण उद्यम मूकवो नही. एम केटलोएक काल गयो. हवे राणीने तो गर्भ रह्यो.

एवा अवसरे शूरसेन नामे एनो गोत्रियो प्रधान हतो, तेणे सामंत प्रमुखने वश करीने तेमनी साथे आवीने नगर रुंध्युं. त्यारे राजाए पोतानुं निर्वलपणुं जाणीने राणीना घरथी सुरंग खोदावीने स्मशान सुधी काढी. ते राणीने देखाडीने कह्युं के वैरी प्रवल छे, कार्यनी गति विषम छे, कोण जाणे शुं थशे, माटे अवसर जाणो तो आ सुरंगमांथी नीकलजो. एम करतां शत्रुए नगरभंग करवा मांड्युं. त्यारे जयवर्म्म राजा लडवाने सामो नीकल्यो. ते युद्धमां मरण पाम्यो. कोलाहल थयो ते सांभलीने सुरंगे थइने राणी नाठी. एवामां भये करी राणीने प्रसव थयो; ते बालकने राजानी मुद्रा सहित कंवल रत्ने वींटीने मसाणमां मूक्यो. पोते वेगली लताने अंतरे जइने वेठी.

एवा अवसरे तेज नगरमां भद्र नामे शेठ रहेछे तेनी सुभद्रा नामे भार्या छे, पण ते मुआ वालक जणे छे, तेथी शेठे कुलदेवी आराधी. तेणे तुष्टमान थइने कह्युं के तुं ज्यारे मुआ वालकने परठववा जाय त्यारे त्यां कोइ वालकने देखे तो उपाडी लेजे. एज रीते शेठे वालक लीधो; तेने लेतो देखीने राणी आगल चालती थइ. मनमां घणुं वैराग्य धरती तापसणी थइ.

हवे शेठे पण ते वात पोतानी भार्याने न कही; परंतु आपणो वालक तो जीवतो छे, एम कहीने पाछो पोतानी स्त्रीने आप्यो. एक मास थयो त्यारे वधामणुं कर्युं. देवप्रसाद एवुं नाम दीधुं, महोटो थयो, कलाउ भण्यो, यौवन पाम्यो. घणा शेठोनी कन्या आवे पण कुमार सरखी न होवाथी शेठ परणावे नही. एकदा एक निमित्तियो आव्यो. लोकोना मुखथी वखाण सांभलीने तेने शूरसेन राजाए बोलाव्यो. मुष्टिप्रश्न प्रमुख प्रश्ने रूडो जाण्यो. त्यारे राजाए एकांते पूछ्युं. ए राज्य महारा वंशमां रहेशे के नही ? निमित्तियो बोल्यो, खेद करशो नही. हुं तो शास्त्रमां कह्या मुजब कहीश. राजा बोल्यो. खेदनो शो अवसर छे ? निमित्तियो बोल्यो, तमारा वंशमां तो

नहि रहे. राजाए पूछ्युं, तो कोण राज्य करशे? निमित्तियो बोल्यो, आजथी पंदर दिवसे गायना गोकुलने भिल्ल लइ जतां देखी जे पुरुष ते गोकुलने पाछुं वालशे, तथा तमारा पुत्रनी आज्ञा नही मानशे, तथा रत्नपुरनो धणी पूर्णचंद्र राजा छे तेनी दीकरीओने जे परणशे ते तमारुं राज्य भोगवशे. ते वचन राजाए मान्युं, अने निमित्तियाने कह्युं के कोइ आगल ए वात कहेशो नही. एम कही पूजीने निमित्तियाने विसर्ज्यो. शूरसेन राजाए पोताना पुत्रोने गोकुलमां मूक्या अने शीखव्युं के एक मास सूधी त्यां रहीने गोकुल जालवजो. ते पण अनादर थकी परिवार विना त्यां गया. अर्द्धमास गयो, ते सघला राजकुमार प्रमादमां रह्या, अने भिल्ले गोकुल हर्युं. एवामां देवप्रसाद सज्जनना विवाहकार्ये गयो हतो, तेणे मार्गनी वचमां गोकुल हरी जतां भिल्लोने देखीने पराक्रम फोरवी गोकुल पाछुं वाल्युं. ए व्यतिकर सांभलीने राजाए जाण्युं के राज्यनो धणी शेठपुत्र देवप्रसाद थशे.

हवे राजपुत्रे पण नगरमां पडह वजडाव्यो के जे युवान पुरुष रमवा नीकलशे तेने तो राजकुमार प्रसाद करशे, अने जे रमवा नही नीकले तेनो अपराध राजकुमार खमशे नही. एम सांभली नगरना घणा कुमार नीकल्या, पण देवप्रसाद न नीकल्यो. मातापिताए कह्युं, हे वत्स! राजपुत्रनो उत्सव जुउ, राजानी आज्ञा ते विषम छे. कुमार बोल्यो, महारुं माथुं दुःखे छे, ते माटे बोलशो नही, स्नेहे करी माता पण न बोल्या.

एवामां देवप्रसादे वचन सांभल्युं के रत्नपुर नगरने विषे पूर्णचंद्र राजानी लक्ष्मीवती अने कांतिमती नामे बे दीकरीओ छे. ते गंध द्रव्यना संयोग रूडा जाणे छे. ते एम कहे छे के अमे गंधद्रव्य भेगा करीए. तेनो विशेष जे जाणे तेने परणवुं, पण बीजाने न परणवुं. एम निर्धारी ते गंधद्रव्य भेगा करीने घणा राजपुत्रोने दासीने हाथे देखाडे छे, पण कोइने विशेष मालम पडतुं नथी. ए व्यतिकरे राजा घणो दुखीओ छे. तेथी नगरमां पडह फेरव्यो छे के जे पुरुष कुमारीना गंधनो विशेष कहे तेने हुं अर्धुं राज्य अने ए कन्याउ परणावुं. ते सांभलीने देवप्रसाद त्यां जवानी चिंता सहित उद्यानमां आव्यो. एवामां उत्सवमां न आव्यो ए वांक काढीने राजाए देवप्रसादने तेडवा पुरुष मोकल्या. पुरुषे आवीने शेठने कह्युं के देवप्रसाद क्यां गयो? राजानी आज्ञानो लोपक दुष्ट, महा पापी, क्यां

छे ? राजानी आज्ञाए अमारे तेने मारवो छे. शेठ बोल्या, ए तो गइ काले रत्नपुर नगरे मामाने घेर प्राहुणे गयो छे, माटे हुं राजा पासे आवुं छुं; एम कही शेठे एक पुरुषने शीखवी कुमार पासे मोकल्यो. तेणे जइने कुमारने कह्युं के तमारा पिताए कहेवराव्युं छे के रत्नपुर नगरे मामाने घेर जजो.

पछी शेठ पण राजा पासे गयो, राजाने सर्व हकीकत कही. राजाए विचार्युं के निमित्तियानुं वचन साचुं छे; तोपण मीठुं वचन बोलीने उपाय करवो ते श्रेष्ठ छे.एम चिंतवी शेठने कह्युं,पुत्रने वहेलो बोलावो. शेठे कह्युं, आपनुं वचन प्रमाण छे. एम कही शेठ पोताने घेर आव्यो. कुमार पण रत्नपुर नगरे बंधुदत्त नामे मामाने घेर पहोच्यो. त्यां उचित कृत्य करी मामाने कह्युं, मने ते गंध देखाडो. मामाए कुंवरीनी दासीने तेडावी गंधद्रव्य देखाड्युं. देवप्रसाद कुमारे पण परीक्षा करीने सर्व द्रव्य जूदा जूदा कही देखाड्या. अनुक्रमे सर्व प्रतीत करावी. ते जाणीने कुंवरीए हर्ष पामी राजाने जणाव्युं. पूर्णचंद्र राजाए विचार्युं के धनवंत तो खरो पण वाणियो छे,अने एवो उदार विज्ञानवंत वाणीयो न होय, तेम राजकन्याने पण ए वाणिया उपर राग केम होय ? एवो विचार करे छे,एवामां देवप्रसादनो कृत्रिम मामो कंबलरत्न तथा जयवर्म राजानी नामांकित मुद्रा लइने राजा पासे आव्यो. तेणे राजाने कह्युं, हे राजन् ! महारा बनेवीए कंपिल्लपुर थकी माणस मोकल्यो छे, ते माणसे मुजने एम कह्युं के शूरसेन राजाए तमारा बनेवीने वगर वांके पकड्या छे, ते आपदामां कहेवराव्युं छे के ए देवप्रसाद जयवर्म राजानी नामांकित मुद्रा सहित मसाणमांथी लीधो छे. ते मुद्राए अमे जाण्युं के ए जयवर्म राजानो पुत्र छे, पण जन्त्रे करी अमे कोइने कह्युं नही, अने महोटो कर्यो. बीजुं तो अमे कांइ जाणता नथी. वली बीजी वात कहुं छुं ते सांभलो. शूरसेन राजाने ए कुमारनी उपर घणो द्वेष छे, एने पकडतां जूठुं मिष करीने में तमारे त्यां मोकल्यो छे, माटे एने शूरसेन राजाना द्वेष रूप जयथी राखजो. एवी वात कहीने मुद्रा तथा कंबल रत्न राजाना मुख आगल मूक्यां. राजाए विचार्युं, अहो ! जयवर्मनो पुत्र तो महारो भाणेज छे. एम जाणी हर्ष पाम्यो थको शेठने कहेवा लाग्यो, रे शेठ ! तमारा बनेवीने कहेवरावो के तमे रूडुं कर्युं के कुमारने अहीं मोकल्यो अने समाचार जणाव्या. हवे शूरसेननी

अंशमात्र पण बीक राखशो नही. एम कही देवप्रसादने बोलाव्यो,राजाए तेनुं मुख जोइने कह्युं के अहो ! ए तो जयवर्म राजा सरखो बे. एम आनंद पामीने सर्व लोकने ते वात संजलावी तेने बेहु कन्याउ परणावी दीधी.

एकदा शूरसेन राजाए मारनारा पुरुष मूक्या ते आवी कुमारने मल्या, कुमारे तेमने पाड्या. कुमारने जमणी जुजाए प्रहार आव्यो, ते सांजलीने राजा त्यां आव्यो. तेणे ते अर्द्धमुवेला मारनाराने पकड्या. कुमार बोल्यो, ए मुआने मारवा ते घटतुं नथी, एम अजयदान देवरावीने पूब्युं के खरुं कहो तमने कोणे मूक्या बे? तेउ बोल्या, शूरसेन राजाए मूक्या बे. कुमार पोताना बापनो वैरी जाणीने कोपायमान थयो थको पूर्णचंद्र राजाने विनंती करतो हवो के मने तमारुं लश्कर आपो तो हुं महारा पितानुं वेर लउं. राजा बोल्यो. लस्करनुं शुं काम बे? हुं साथे आवुं बुं, एम कही राजा पोते नीकल्यो. ते निरंतर प्रयाणे करी कंपिल्लपुर नगरे पहोच्यो. दूतमुखे कहेवरावी मूक्युं के हे शूरसेन! तुं हवे राज्य मूकीने धर्म कर! ते वचन शूरसेने न मान्युं अने संग्राम कर्यो, त्यां घणा उद्यमे शूरसेनने जीत्यो, तेने गाढ प्रहार लाग्या तेथी अनुक्रमे मरण पाम्यो. देवप्रसाद राज्ये बेठो. पूर्वनी नीतिउ थापी प्रजालोक सर्व आनंद पाम्या. सहु सामंत राजा वश कर्या. देवप्रसाद महाराजा थयो. स्वजावेज दयावंत होवाथी ते कोइ जीवनी हिंसा न करे.

एक दिवसे देवप्रसाद राजाए, उगता सूर्य सरखुं ईशान कूणे अजवालुं दीठुं. राजाए खबर काढवा प्रतिहारने मोकल्यो. प्रतिहार आवीने कहेवा लाग्यो, हे महाराज !आज कुसुमकरंडक नामे उद्यानने विषे दमसार मुनिने केवलज्ञान उपन्युं बे. देवता उत्सव करवा आव्या बे, तेनुं ए अजवालुं बे. राजाए विचार्युं के प्रजाते केवलीनां चरणकमल वांदीशुं. एम चिंतवतां रात्रि गइ. सवारमां राजा हाथी उपर बेसी बत्र धरावते, चामर विंजावते, वंदना करवा बहार नीकल्यो. एवामां जे चाली शकतो नथी, मेष सरखो कालो बे, जूखे कूख पण उणी बे, दांत बहार नीकल्या बे, हाथ पग सूएया बे, कोढे करीने कीडा पड्या बे, शरीर विणशी गयुं बे,अगणित माखीए शरीर ढांक्युं बे, एवा प्रत्यक्ष पापना पुंज सरखा एक जीखारीने देखीने राजाने करुणा आवी.ते विचारवा लाग्यो के अहो ! पूर्वजवे पाप कर्यां तेनुं फल ए रांक जोगवे बे. अनुक्रमे उद्यानमां पहोच्यो. बत्र, बडी

प्रमुख राजचिह्न मूक्यां, केवलीने नमस्कार करी उचित स्थानके बेसीने राजाए पूछ्युं, हे जगवन्! में मार्गमां एक जीखारी दीठो तेनो पूर्वजव शीरीते छे ते कृपा करीने मुजने कहो. तेवारे केवली बोल्या–

धनपुर नगरमां जयपाल नामे राजा हतो.त्यां सामदेव अने वामदेव नामे बे जाइ वसे छे. एकदा डुकाल पडवाथी वामदेवे सामदेवने कह्युं, जोजन मलतुं नथी तो डुकाल केम उतरीशुं? माटे आपणे आहेडो करीने आजीविका करीए. एम निर्धारी बेहु अटवीमां गया अने पारधीकर्म करवा लाग्या. एक हरणने देखी सामदेवे बाण मूक्युं, ते बाण हरणने न लाग्युं, पण जवितव्यताना योगे एक फाडने अंतरे नासिकाग्रे दृष्टि थापी लंबायमान हाथ करीने एक मुनिराज काउस्सग्गे रह्या छे तेमना मुख आगल पड्युं. ते बाण खोलतां खोलतां त्यां पडेलुं दीठुं. ते देखीने सामदेवनुं श्याम मुख थइ गयुं. ते विचारवा लाग्यो के अहो! में अकार्य कर्युं, जो साधुने ए बाण लाग्युं होत तो मने नरकमां पण रहेवाने ठेकाणुं न मलत. पछी मुनिने पगे लागीने खमावतो हवो. मुनि पण योग्यता जाणी काउस्सग्ग पारीने धर्मकथा कहेता हवा के जीवनी हिंसा करवी ते महादुःखदायक छे. एथी नरके जइए ॥ यतः सवे जीवा वि इछंति, जीविउं न मरिज्जिउं ॥ तम्हा पाणवहं घोरं, निग्गंथा वज्जयंति णं ॥१॥ जो कुणइ परस्स दुहं, पावइ तं चेव सो अणंतगुणं ॥ लप्नंति अंबयाइं न हु, निंब तरुमिय विवियंमि ॥२॥ जो जीववहं काउं, करेइ ण खणमित्तमत्तणो तित्तिं ॥ छेयणजेयणपमुहं, नरयदुहं सो चिरं लहइ ॥ ३ ॥ जं दोहग्गमुदग्गं, जं जणलोए डुहावहं रूवं ॥ जं अरससूलरकय, खास सासकुठाइणो रोगा ॥ ४ ॥ जं कन्नमासकरचलण, कत्तणं जं च जीवियं तुछं ॥ तं पुवारोविय जीव, डुरक रुरकस्स फुरइ फलं ॥५॥ जवजलहीतरितुल्लं, महल्लकल्लाणडुमअमअकुल्लं ॥ संजणियसिवसुरकं, समुदयं कुणह जीवदयं ॥ ६ ॥ इत्यादिक उपदेश सांजलीने सामदेव गुरु पासे निरपराधी जीवने हणवो नही. एवी विरति लेतो हवो. पछी गुरुए कह्युं. ए व्रत रूडी रीते पालजो. कारणके व्रत जंग करवुं ते महाअनर्थ जणी थाय छे. ते स्पष्ट समजाववा माटे अहीं कुंद नामे कर्मकरनुं उदाहरण कहुं छुं ते सांजलो.

सोरठ देशमां अणुमंजीपुर नगरे एक कुंद नामे कर्म्मकर वसे छे. तेने

मंजरीआ नामे भार्या छे. कुंद प्रकृतिए घणो भद्रक विनीत छे. एकदा मेघघोष नामे आचार्य वनने विषे पधार्या छे, निरवद्य स्थानके उतर्या छे, एवामां कुंद पण काष्ठादिक लेवा निमित्ते वनमां जाय छे, तेणे वचमां आचार्यने दीठा. त्यारे अहो ! धन्य छे एमने, एवुं बहुमान आचार्यनी उपर उपन्युं. ते वखत भक्तिसहित वंदना करी, गुरुए पण योग्यता जाणी तेने धर्मदेशना दीधी. ते सांभली कुंद प्रतिबोध पाम्यो. कांइक व्रत लउं, एवी इछाए मद्यमांसनी विरति करीने पोताने घेर गयो. त्यां पोतानो सालो प्राहुणो आव्यो छे, तेने माटे मांस रांध्युं छे, ते एने पण पीरश्युं, त्यारे एणे निषेध कर्यो. तोपण पोतानी स्त्रीना आग्रहथी घणो विकल्प करतां मांस खाधुं. पछी घणो पश्चात्ताप करे छे, एवामां रात पडी. स्त्रीए पूछ्युं, निसासा केम नांखो छो ? तेवारे एणे व्रतभंगनुं वृत्तांत संभलावीने कह्युं के मुजने एनो महोटो संताप छे. हे भूंडी ! तें म्हारा व्रतनो भंग कराव्यो. ते वचन सांभलीने तेनी स्त्रीने पण उद्वेग उपन्यो. ते बोली, तमे मने केम न संभलाव्युं ? अहोहो ! तमे मने पण पापमां नांखी, हवे प्रभाते गुरुने पूछीने जे युक्त हशे ते करीशुं. कुंदे पण युक्त वचन जाणीने मान्युं.

प्रभाते लज्जावंत छे तो पण स्त्रीने साथे तेडी गुरुपासे आवी बेठो, पण लाजे करी बोले नही. गुरु बोल्या, ए रीते तुं आमणडुमणो केम थयो छे? ते बोल्यो, हे भगवन् ! हुं पापी छुं, हुं बोलवा योग्य नथी. गुरु बोल्या, श्या माटे ? त्यारे तेनी स्त्रीए गुरुने प्रणाम करीने सर्व वृत्तांत कह्युं. गुरुए विचार्युं, ए घणा रूडा छे के जेना एवा परिणाम छे. एम चिंतवीने गुरु बोल्या, तमे खेद शाने करो छो ? शुं त्रुट्यो तंतु न सांधिए ? शुं विष्टाए खरड्यो पग न धोइए ? तेम घणा पश्चात्तापे करी अल्पबंध थाय. इत्यादिक देशना दीधी. तेथी बेहु जणने वैराग्य उपन्यो, मदिरा मांसनां व्रत लीधां ते भावथकी पाली आउखाने क्षये मरीने श्री कंठ नामे देशने विषे जयंती नामे नगरी त्यां कुरुचंद्र नामे राजा तेने मंगला नामे राणी तेनी कूखे कुंदनो जीव पुत्रपणे आवी उपन्यो. तेज रात्रिने विषे राजहंस मुखमां पेसतो स्वप्नमां राणीए दीठो. ते जागी त्यारे भर्तारने विधिपूर्वक संभलाव्युं. राजा बोल्यो, हे सुंदरी ! तहारें राजहंस पुत्र थशे. राणीए पण तहत्ति कही अंगीकार कर्युं. अनुक्रमे जिनेश्वरनी तथा मुनिनी सेवा करुं,

एवो दोहलो उपन्यो. राजाए दोहलो पूर्ण कर्यो. अनुक्रमे पुत्रनो जन्म थयो, वधामणां कर्यां, शकुनने अनुसारे राजहंस एवुं नाम दीधुं. निमित्तिये कह्युं, ए महोटा राज्यनो धणी थशे. अनुक्रमे पिता मरण पाम्यो. त्यारे राजहंसने वालक जाणीने तेनो काको श्रीचंद नामे हतो ते राज्ये वेठो, राजहंसने युवराजपदवी दीधी. एवामां पूर्वभवे व्रतभंग कर्युं छे, ते दोषे करी तेनी ओरमान माता रक्षा नामे हती, तेणे विचार्युं के ए महारा पुत्रनो वेरी छे, कारण के ए जीवतां महारा पुत्रने राज्य न मले. एम विचारीने तेणे राजहंस कुमारनी उपर कामण कर्युं. तेथी थोडा दिवसमां तेने जलोदर रोग थयो. राजाए औषध उपचार घणा कर्या, पण रोग न गयो. एवामां शत्रु राजाए पोतानो देश पराभव्यो जाणीने राजा धाड लइने ते उपर चडी गयो. पण ते डुर्गभूमिवले जीतांणो नही; तेथी तेनो काको श्रीचंद राजा त्यांज विनाश पाम्यो.

हवे ओरमान राणीना वले करी परिवार पण राजहंसने कायर करे. त्यारे राजहंसे विचार्युं के महारुं घर परदेश जेवुं छे तेथी परदेश जवुं रुडुं छे. एम चिंतवीने घेरथी छानो नीकल्यो. महाकष्ट सहेतो, ग्रामानुग्रामे भमतो, उज्जयिनी नगरीए गयो. रोगे अत्यंत ग्रहवाणो, चाली पण शके नही एवो थको एक देवकुलने विषे रह्यो. त्यां दयाए करी लोक खावाने आणी आपे, एम महाकष्टे दिवस काढे छे. ए अवसरे तेनी पूर्व जन्मनी भार्या मंजरी नामे हती ते पण आउखाने क्षये मरण पामी थकी उज्जयिनी नगरीमां महासेन राजानी सेना नामे राणी छे तेनी कूखने विषे देइणी नामे पुत्री थइ. तेने पण पूर्वना व्रतभंगदोषे करी रोग उपन्यो छे ते औषधादिके करीने पण न गयो. अनुक्रमे योवन पामी, एवामां कांइक रोग पोतानी मेले पातला पड्या. ए अवसरे महासेन राजा सेवकोने पूछे छे के तमे कोना पुण्ये ऋद्धि विलसो छो? ते बोल्या, हे स्वामिन्! तमारा पुण्ये करीने विलसीए छीये. ते सांभली राजाए सर्व सेवकोने आदर पूर्वक विसर्ज्या.

ते वात सांभलीने देइणी हसती थकी बोली के जूओ राजा लोकने मुग्धताए ठगे छे. ते तेनी सोक मातानी दासीए सांभल्युं; त्यारे दासीए देइणी कुमारीने पूछ्युं, हे स्वामिनी! एमां शुं खोटुं छे? देइणी बोली, पारके पुण्ये लक्ष्मी कोइ भोगवे नही. ते व्यतिकर दासीए जइ राजाने

कह्यो. राजा कोप्यो,देइणीने बोलावी कह्युं, तुं कोने पुण्ये लक्ष्मी नोगवे बे? देइणी बोली,हे राजन्! परमार्थे पोताना पुण्ये नोगवुं बुं. कारण के सर्व प्राणी पोताना कर्या सुखदुःख नोगवे बे, पर तो निमित्तमात्र बे. एवुं वचन सांनलीने राजाने अधिक कषाय जाग्यो, तेवारे कोटवालने तेमावीने कह्युं के तमे कोइ अत्यंत दुःखीओ पुरुष दीठो होय तो तेने अहीं वहेला तेमी लावो. कोटवाल पण राजानुं वचन प्रमाण करीने नगरमां खोलवा लाग्यो. तेणे देवकुलमां राजहंस कुमारने महादुःखीओ दीठो, तेने राजा पासे लाव्या. राजाए पण अवज्ञाए करी तेने देइणी परणावी दीधी. ते वहुवरने देशनिकाल दइने वली देइणीने विशेषे कह्युं के हवे तमे पोतानुं पुण्य नोगवो. कुमारीए कह्युं, प्रमाण बे. पबी तेउ क्लेशे करी नगरी वहार नीकल्या, मार्गमां उत्तरापथ गामी साथ दीठो.देइणीए सार्थवाह पासे जइने पोतानुं वृत्तांत संनलाव्युं अने कह्युं के हुं महारा पितानो देश मूकुं, त्यां सूधी महारा नर्त्तारने लइ चालो. ते सार्थवाहे अंगीकार कर्युं, एक पामो बेसवा आप्यो, अनुक्रमे एक देश मूकी बीजा देशे पहोच्या; साथ अटवीमां उतर्यो,देइणीए पण नर्त्तारने लइने पासेना ऊाडतले वृक्षना पत्रनो साथरो कर्यो. त्यां राजहंस बेठो अने देइणी पण नर्त्तारनुं शरीर जोती थकी बेठी.

एवामां कुमारनी माता मंगला राणी मरण पामीने ते स्थानके व्यंतरी थइ बे, तेणे राजहंसने दीठो. तेनी उपर राग उपन्यो. त्यारे दिव्य शक्तिए इंद्रजाल विकूर्वी,तेथी उदेहीना शिखरमांथी एक कालो सर्प नीकल्यो, अने कुमारना मुखमांथी एक उज्वल सर्प नीकल्यो. ते सर्प एक बीजाना मर्मे बोलवा लाग्या.तेमां कालो सर्प बोल्यो, अरे दुरात्मा, तुं आ राजकुमारना उदरमां रहीने शामाटे एनो विनाश करे बे?कारण के अहीं कोइ जाण पुरुष नथी. नहीं तो राइ वाटी तक्र साथे एने पीवरावशे तो तुं मरण पामीशः त्यारे मुखमांथी नीकलेलो उज्वल सर्प बोल्यो, रे कृष्णसर्प! तुं जे द्रव्यने अधिष्ठीने रह्यो बे ते जो कोइ जाणशे तो तारो बिल खोदीने द्रव्य लइ जाशे. ते सर्व वात देइणीए सांनली. आ राजपुत्र बे, एम जाणी देइणीने घणो हर्ष उपन्यो. ते चिंतववा लागी के अहो! एणे सत्य कह्युं बे ॥ यतः ॥ परस्परं च मर्माणि,ये रक्षंति मानवाः ॥ त एव निधनं यांति, वल्मीकोपरि

सर्पवत् ॥ १ ॥ ते माटे मने रोग मटाडवानो उपाय मल्यो. पण तातना देश सुधयोठ तो अहींज रहीने कांइ क्रिया करुं.

हवे खोलतां खोलतां एक गोकुल जड्युं. ते गोकुलना स्वामीने वात कहीने प्रार्थना करी. तेणे पण अंगीकार करी देइणीने दीकरीपणे राखी. त्यारे तेउ सार्थवाहने पूठीने त्यां रह्या. राइचाटी तक साथे आपवाथी कुमार थोमा दिवसमां साजो थयो. विद्याधर सरखुं स्वरूप थयुं. देइणी हर्ष पामी. विशिष्ट गोरसे करी ते पण शरीरे पुष्ट थइ. एकदा देइणीए पतिने पूढ्युं, तमे कोण अने क्यांना वासी ठो? राजहंसे पण यथार्थ वात कही दीधी. ते सांजलीने देइणीए विचार्युं के एनो विधाता अनुकूल थयो, माटे पोताने देश जवुं युक्त ठे. पठी जर्त्तारने कह्युं, आपणे पोताने देश जइए. राजहंस बोल्यो, जइए तो खरा, पण गोकुलना धणीने उपगार कर्या विना जवुं युक्त नथी. देइणीए विचार्युं के ए महासत्त्ववंत पुरुष देखाय ठे; माटे संपदापात्र थशे. पठी निधाननो व्यतिकर संजलाव्यो, तेणे पण सर्पनुं स्थानक खोदीने मांहेथी डव्य काढ्युं, ते गोकुलपतिने आपीने अनुक्रमे जयंती नगरीए पहोंच्या. बहार उद्यानमां आंबानी ठांयमीए बेठा ठे. त्यां राजहंसने निडा आवी; एवा अवसरे ते नगरीनो श्रीचंद नामे अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो ठे, नवो राजा शोधवाने पंचदीव्य अधिवासना करीने नीकट्या ठे, फरतां फरतां नगर बहार राजहंस पासे आव्या. जुए तो आंबानी ठाया चली नथी. कुमारने मस्तके कलश ढाल्यो, हर्षे करीने नगरमां लाव्या, सर्वे मली राज्याजिषेक कर्यो, पुण्यना बले सामंतादिकने मान्य थयो. त्यां राज्य जोगवतां केटलोक काल गयो.

एकदा उज्जयिनीना महासेन राजाए सांजल्युं के राजहंस जंपानगरीनो राजा थयो ठे. त्यारे दूत मोकलीने कहेवराव्युं के सर्व धनजंमार महारी पासे मोकली देजे. नहितो युद्ध करवा सज्ज थजे. ते सांजलीने राजहंस बोल्यो, हे दूत! तहारो स्वामी महोटो ठे. ते माटे प्रथमथी तो हुं कांइ नही करुं, अने युद्ध प्रारंज्या पठी तो वगर बोल्यो तत्काल जे उचित हशे ते करीश. एम कही दूत विसर्ज्यो. दूत उज्जयिनीए गयो, सर्व व्यतिकर महासेन राजाने संजलाव्यो. राजा ते सांजलीने कोपायमान थयो. तेज दिवसे प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे देइणी ए वात सांजलीने राजहंस राजाने

कहेवा लागी के तमे पण सामा नीकलो. एम सांभली राजहंस पण बमणे प्रमाणे पोताना देशनी सीमा मूकीने महोटा सैन्यनी सामग्री सहित जइने पमाव कर्यो. बीजे दिवसे संग्राम थयो, घणा संग्रामे महासेन राजाने पामीने बांधी लीधो. पछी देइणीने बोलावी पूछ्युं के हवे शुं करवुं युक्त छे? देइणी बोली, सत्कार करीने विसर्जावुं ए सज्जनने युक्त छे. राजाए पण एमज अंगीकार कर्युं, प्रहार भगाव्या, व्रणने विषे पाटा बांध्या, ते अवसरे देइणीए आवी प्रणाम करीने राजाने कह्युं, हे तात! तमे प्रसाद करीने मुजने भर्त्तार आप्यो, ते महारुं पुण्य जुउ. ते सांभली राजाए देइणीने उंलखी, पण बीजो भर्त्तार कर्यो जाणीने राजा लाज्यो. देइणीए सर्व वृत्तांत कह्युं, ते सांभली सामंतादिक सर्व हर्ष पाम्या के कुरुचंद्र राजानो पुत्र राजहंस कुमार छे, अने कुमारी पण महासेन राजानी पुत्री छे, माटे सरखो योग मळ्यो छे. राजा पण विचारवा लाग्यो के अहो! में रूडुं न कर्युं! कारण सर्व कोइ पोतानुंज पुण्य भोगवे छे, एम देइणीए जे कह्युं हतुं ते सर्व सत्य छे. हवे राजाने व्रण रुझाया एटले विसर्जन कर्यो. ते राजा एम कहेतो गयो के हुं वनमां जाउं छुं. महारा पुत्र तमारा चाकर छे, तेनी संभाल करजो. ए रीते राजहंस राजाधिराज थयो. अनुक्रमे देइणीने पुत्र थयो, तेनुं राजमृगांक एवुं नाम दीधुं.

एकदा राजाने एवी चिंता थइ के मने शा कर्मना विपाक हशे? ए अवसरे प्रतिबोधवानो समय जाणीने चार ज्ञानना धरनार श्रीज्ञानभानु आचार्य त्यां पधार्या. पुरोहिते आचार्यनुं आगमन कह्युं. राजा पण देइणी संघाते वंदना करवा गयो, धर्म सांभळ्यो, पूर्व योगे करी धर्म परिणम्यो. तेणे सूरीने पूछ्युं, में पूर्वे शां पुण्यपाप कर्यां हतां के जेथी हुं सुख तथा दुःख पाम्यो? तेने गुरुए पाछलो सर्व संबंध कह्यो, ते सांभली राजाने जातिस्मरण ज्ञान उपन्युं. त्यारे ते कहेवा लाग्यो के हे भगवन्! जेम तमे कह्युं तेमज छे. परिजनने पण संभलाव्युं. व्रतभंगना अधिकार सांभलीने घणा लोक प्रतिबोध पाम्या. सिद्धांत सांभलवानी इछा थइ. अणुव्रत अंगीकार कर्यां. धर्मना अधिकार घणा कर्या. घणा काल सुधी श्रावकपणुं पाळ्युं. पुत्रने राज्ये थापीने देइणी तथा प्रधान परिजननी साथे राजहंसे चारित्र लीधुं. साधुपणुं पालीने स्त्रीभर्त्तार बेहु ब्रह्मदेवलोके देवता थया, अनुक्रमे सिद्धि वर्या.

एम व्रतभंगना विपाक सांभलीने सामदेव बोल्यो, हे भगवन् ! हुं प्राण जतां पण व्रतभंग नही करुं, एवो नियम लइ घेर गयो. वामदेव तो कर्मना दोषे करी गुरुवचन पडिवजीने पण प्राणीनो वध करवामां प्रवर्त्यो, मांसभक्षण करवा लाग्यो; एवुं देखीने सामदेव तेनाथी जूदो रह्यो, तेवारे वामदेव तेना उपरकोप्यो थको जयपाल नामे राजा पासे गयो.ते राजाने पारधी कर्म वहालुं छे. तेने वामदेव कहेवा लाग्यो के हे राजन् ! सामदेव कहे छे के जे पुरुष पारधीकर्म करे ते महापापी जाणवो. ते सांभली राजा कोप्यो, सामदेवने बोलावीने पारधीकर्म कराववा साथे लइ गयो. राजाए कह्युं, जो तुं पारधीकर्म करे तो हुं पसाय करुं. सामदेव बोल्यो, प्राणीनी हिंसाए ऋद्धि पामीए ते ऋद्धिए सर्युं ! ते सांभली राजाए चाकरपुरुषोने कह्युं के एना हाथमां शस्त्र आपो, जो ए हरणादिकने न मारे तो एने मारो. चाकरपुरुषो पण तेमज सामदेवने मारवा लाग्या, तोपण तेणे कोइ प्राणीनो घात न कर्यो. त्यारे राजाए विचार्युं के ए लोभथी किंवा भयथी पण जीव नथी मारतो. ते माटे ए अंगरक्षक घणोज रूडो छे. एम चिंतवतो अनुक्रमे राजा पण जीववधथी वेगलो थयो.

ए रीते निरतिचार व्रत पालीने सामदेव सौधर्म देवलोके देवतापणे उपन्यो. वामदेवे पारधीकर्म करतां कोइक काले निरपराधी सूअरने मार्यो. सूअरे पण रोषे रातो थइने वक्र दाढाए करी तेनी ऊंचाउं छेदी नाखी, एटले भूमिए पड्यो. सूअरे तेनुं पेट विदार्युं. वामदेव रौद्रध्याननां वशे मरण पामीने प्रथम नरके नारकी थयो. सामदेवनो जीव देवलोकथी चवीने हे राजन्! तुं अहीं राजापणे उपन्यो, अने वामदेवनो जीव नरकमांथी नीकलीने ए द्रुमक थयो छे. ए माटेज एने देखीने तने लगार पण स्नेह न उपन्यो,एना अति उत्कृष्ट पापे करीने तें एनो कांइ पण उपचार न कर्यो. हजी पण ते पापने प्रभावे दीर्घ संसार रझलशे: तथा तें पूर्व भवे हिंसानी विरति करी. तेथी सकलोगमे आपदाउं उलंघीने राज्य पाम्यो. ते सांभली राजाने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं:त्यारे ते कहेवा लाग्यो, हे मुनीश्वर ! जे तमे कह्युं ते तेमज प्रत्यक्षपणे में दीठुं. हवे पसाय करीने मुजने सर्व जीवना वधनी विरति करावो. ते सांभली गुरु बोल्या, हे श्रावक ! सर्व जीवनी विरति तो चारित्र अंगीकार करे त्यारे थाय. रा-

जा बोल्यो, हे स्वामिन्! राज्य स्वस्थ करीने दीक्षा लइशुं. त्यार पछी राजाए, जय कुमारने राज्ये थापीने विजय कुमारने युवराजपदवीए थाप्यो, अने पोते दमसार केवली पासे दीक्षा लीधी. ते तीव्र तपस्या करीने स्वर्गे गया; अनुक्रमे मोक्ष पण गया॥ ए हिंसानी उपर देवप्रसाद,सामदेव अने वामदेवनी कथा श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां छे.

॥ हवे त्रीजुं पद कहे छे. न पेमरागा परमत्थि बंधो (पेमरागा के०) प्रेमराग एटले स्नेहराग उपरांत कोइ (परमत्थि के०) उत्कृष्ट (बंधो के०) बंधन (न के०) नथी. एटले स्नेहराग ते महोटुं बंधन छे. ते उपर आर्द्रकुमारनो संबंध कहे छे.

समुद्र मध्ये आर्द्रपुर नामे नगर छे. त्यां आर्द्र नामे राजा राज्य करेछे. तेने आर्द्रा एवे नामे राणी छे. तेने आर्द्रकुमार नामे पुत्र थयो. ते राजाने एक दिवस श्रेणिक राजाए भेटणुं मोकल्युं छे,ते भेटणुं देखीने आर्द्रकुमारे पूछ्युं, ए भेटणुं कोनुं आव्युं छे ? राजा बोल्यो, महारा मित्र श्रेणिक राजा छे, तेणे मंत्री साथे भेटणुं मोकल्युं छे. त्यारे कुमारे ते मंत्रीने पूछ्युं के तमारा राजाने कोइ गुणवंत पुत्र छे ? मंत्री बोल्यो, अभय कुमार नामे पुत्र छे. ते सांभलीने अभय कुमारने योग्य भेटणुं जोइ आप्युं, तेनी साथे पत्र पण लखी आप्यो अने कह्युं के आ भेटणुं अभय कुमारने आपजो. तेणे पण राजगृहे जइने राजानुं भेटणुं राजाने आप्युं, अने कुमारनुं भेटणुं तथा पत्र अभयकुमारने आप्यां. अभय कुमारे विचार कर्यो के ए महारी साथे मित्राइ करवा इछे छे, अने महारी साथे जे मित्राइ करे ते तो अवश्य समकित पामे, एम प्रभुजीए कह्युं छे. ते माटे ए कोइ आसन्नसिद्धियो लघुकर्मी जीव देखाय छे. पण पाछले भवे व्रत विराधीने आव्यो छे, तेथी अनार्य देशमां उपन्यो छे. इत्यादिक विचारीने आभरण उपकरण सहित एक श्रीऋषभदेवस्वामीनी प्रतिमा पेटीमां घालीने पोताना पुरुष साथे प्रतिबोध देवाने माटे आर्द्रकुमारने मोकली. आर्द्रकुमारे पण एकांते जइ अपूर्व भेट जाणीने पेटी उघाडी. त्यारे ते जिन प्रतिमा देखीने विचारवा लाग्यो,आ केवुं आभरण हशे ? एम कही काने, कोटे प्रमुख पोताने अंगे मांडी जोइ, पण शोभे नही. छेवटे थाकीने मुख आगल मांडी, त्यारे शोभवा लागी; वारंवार सामुं जोतां इहा-

पोह करतां जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. तेणे पाछलो भव दीठो. ते आवी रीते-

वसंतपुर नगरे सामायिक नामे कुटुंबी हतो. तेने बंधुमती नामे भार्या छे. एक दिवस धर्म सांभलीने स्त्री भरतार बेहुए दीक्षा लीधी. भिन्न भिन्न विहार करतां एक नगरमां भेगा गया. भार्याने आर्यापणे देखीने राग उपन्यो. ते वात आचार्यें जाणी प्रवर्त्तिनीने कहेवराव्युं के बंधुमती आर्याने काऊं बहार नीकलवा देशो नही. ते कारण बंधुमतीए जाण्युं, त्यारे विचार्युं के अहो! धिक्कार पडो महारा रूपने के जे देखीने भर्त्तारना चारित्रमां पण परिणाम बगड्या ! एम चिंतवी आर्याए अनशन कर्युं. अनुक्रमे काल करी देवलोके गइ. ते वात सामायिक नामे साधुए सांभलीने तेणे पण अनशन कर्युं. काल करी देवलोके देवता थयो. त्यांथी च्यवी हुं अनार्य देशे उपन्यो छुं. एवुं ज्ञानमां देखीने अहो! अभयकुमार विना मने अनार्य देशमां कोण प्रतिबोध आपे? एने घणो उपकारी जाण्यो, पण अभयकुमारने मलवा माटे पिताए आज्ञा आपी नही. पिताए तेने वैराग्यवंत जाणीने, पांचसे सुभटने रखवाला मूकीने कह्युं के कुमारने नजरमां राखजो. आर्द्रकुमार बहार रमवा जाय, घोडा दोडावतां एक पाटी पोतानो घोडो आगल काढे, एम करतां कोइ वेला एक घडी पछी आवे. कोइ वेला बे घडीए पण आवे. एम विश्वास पमाडीने एक दिवस सहुने वंचीने दरियाने कांठे गयो. त्यां जहाज उपर बेसीने बीजां सर्व जहाज साथे हंकारीने परकांठे पहोच्यो. कांठे उतरीने त्यांथी आर्यक्षेत्रे आवी दीक्षा लेवानुं मन कर्युं. देवताए वार्यो के हजी तहारे भोगकर्म बाकी छे; तोपण न मानतां दीक्षा लीधी. ते विचरतां वसंतपुर नगरे पहोंच्या. त्यां कोइ यक्षने देहेरे काउस्सग्गे रह्या छे, एवा समयमां पूर्वभवनी भार्या देवलोकथी च्यवीने ए नगरमां शेठने घेर श्रीमती नामे पुत्री थइ छे, ते सखीओनी साथे विहार क्रीडा करवा आवी छे. त्यां सर्व कुमारीओ पोते पकडेला थांभाने भर्त्तार करी माने छे. एवी क्रीडा करे छे. तेमां श्रीमतीना हाथमां मुनिनो पग आव्यो. तेणे सहसात्कारे कह्युं के आ महारो वर. ते वेला देवताए सोनैयानी वृष्टि करी. मुनि तो पग छोडावीने जता रह्या. ते द्रव्य राजाए लेवा मांड्युं. देवताए निषेध कर्यो. ते सर्व द्रव्य देवताने वचने शेठने घेर अनामत राख्युं. कन्या पण बोली के महारे आ भवमां तो एज वर

वरवो, बीजो नही. पछी ते वर पामवा माटे दानशालाए दान देतां बार वर्ष वही गयां. तेवारे ते मुनि पण दैवयोगे तेज नगरे आव्या. मुनिए जाण्युं के नगरी तो तेज छे, तथापि विचार्युं के ते वातने बार वर्ष वही गयां, माटे हवे कोण उलखशे? एम जाणी नगरमां गोचरी फरतां तेनेज घेर आव्या.

त्यां ते स्त्रीए पण मुनिने पगे पद्म झलकतुं धारी मूक्युं छे, ते निशानीए उलख्या. अनुक्रमे राजा अने शेठ प्रमुखे घणो आग्रह कर्यो. त्यारे मुनिए विचार्युं के अंगीकार न करुं तो कन्या मरण पामे, तथा देवताए पण दीक्षा लेवानी ना कही हती. एवुं जाणीने पाणिग्रहण कर्युं. अनुक्रमे पुत्र थयो, तेने निशाले भणवा मूक्यो.

हवे आर्द्रकुमार दीक्षा लेवाने उजमाल थया, ते सांभलीने श्रीमती रेंटीयो लइने कांतवा बेठी. निशालेथी पुत्र आव्यो. तेणे पूछ्युं, रे माता! आ शुं मांड्युं छे? माता बोली, रे वत्स! तुं लघु छे, अने तहारो बाप दीक्षा ले छे, तो हवे महारे ए रेंटीयोज आधार छे. त्यारे पुत्र बोल्यो, हे माता! महारा पिताने हुं नहि जवा दउं, बांधी राखीश, तमे चिंता न करो. एम कहीने सूत्रनी कोकडी ताणी हती ते लइने पिताने पगे वींटवा लाग्यो. कोइक ग्रंथमां खाटला उपर बेठा हता तेमाटे खाटलाने चारे पासे सूत्रनो तांतणो वींटतो जाय अने कहेतो जाय के पिताने बांधी राखुं छुं एम कह्युं छे.

एवां मर्मनां वचन सांभलीने आर्द्रकुमारे विचार्युं के जो जइशुं तो बालक दुहवाशे, दिलगीर थशे, माटे जेटला तंतु हशे तेटला वर्ष रहीशुं. एवामां सूत्र वींटी रह्या पछी बालक बोल्यो, तमने बांधी राख्या छे, हवे क्यां जशो? त्यारे तंतु गण्या तो बार थया. आर्द्रकुमारे स्त्रीने कह्युं, हुं हजी बार वर्ष रहीश. ते पण अनुक्रमे पूर्ण थयां. एटले पाछुं चारित्र लीधुं.

हवे रखवाली करनार पांचसे सुभटोए विचार्युं के आपणे राजाने शुं मुख देखाडीए? एम चिंतवी आर्यक्षेत्रे आवी चोरी करी, वाटपाडु थइ पेट भरता रह्या छे. त्यां आर्द्रकुमार आवी चढ्या. तेने उलखीने ते पांचसे आवी पगे लाग्या. ऋषिए धर्मदेशना दइ, पांचसेने प्रतिबोधी दीक्षा दीधी. ते पांचसेने परिवारे परिवर्या थका राजगृही नगरीए प्रभुने आव्या जाणीने त्यां जवा चाल्या. मार्गमां जतां गोसालो मल्यो. ते कहेवा लाग्यो के तमे क्यां जाउ छो? मुनि बोल्या, अमे श्री महावीर पासे जइशुं. गोसालो बोल्यो,

ते वीर नथी. जे उग्र तप करता, वनमां एकांते रहेता, कोइ साथे बोलता नही, ते सर्व लोकने ठगवा माटे करता हता, तेणे सर्वने ठग्या. हवे तो नित्य आहार करे छे, स्त्रीओनी वचमां वेसे छे, लाखोगमे लोकोने एकठा मेलवे छे, चामर विंजावे छे, छत्र धरावे छे, रूपुं सोनुं तथा रत्नना गढमां सिंहासने वेसे छे. माटे तुं जाणतो होइश के ते वीर छे, पण ते वीर नथी. मुनि बोल्या, वीर तेवाज छे. पूर्वे करता हता तेज करे छे. कारणके पूर्वे एवां कर्म हतां के तपस्या करीने मौन रहे, एकांते वनवास सेवे, त्यारेज ते कर्म खपे; अने हवे एवां कर्म छे के छत्र चामर धरावे, देवता मनुष्यनी पर्षदा मध्ये वेसे, देशना दे, त्यारे कर्म खपे. इत्यादिक युक्तिए गोसालाने निरुत्तर करी आगल चाल्या. त्यां हस्ति सांकले बांध्यो हतो, ते मुनिने देखीने सांकल नांगीने छूट्यो, सर्व लोक नाठा, हाथी आर्द्रकुमारने पगे लागीने वनमां चाल्यो गयो. ते यशवाद नगरमां विस्तार पाम्यो. ते वात राजा श्रेणिके तथा अन्नयकुमारे सांन्नलीने मंत्रि प्रमुख परिवारसहित त्यां आव्या. तेउ नमस्कार करी मुनिने पूछवा लाग्या, हे न्नगवन्! हाथीने बंधनथी केम मूकाव्यो? मुनि बोल्या, ए सांकल त्रोमवी कांइ कठन न लागी, पण सुत्रनां बार तंतु त्रोडवा घणा डुक्कर लाग्या. राजाए पूछ्युं, ते केम? मुनिए आद्यथी पोतानुं वृत्तांत कह्युं. ते सांन्नलीने राजाने घणो हर्ष उपन्यो. अन्नय कुमारने पण हर्ष उपन्यो अने विचार्युं के में प्रतिमा मोकली तेनुं आ फल थयुं छे. इत्यादिक हर्ष पामता घेर गया. मुनि पण श्री वीरस्वामी पासे जइ, नमस्कार करी, उग्र तप करी, क्षपकश्रेणि मांमी केवलज्ञान पामी मोक्षे गया ॥ इति श्री सूत्रकृतांगनिर्युक्तौ आर्द्रकुमारकथा॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. न बोहिलान्ना परमत्थि लान्नो.(बोहिलान्ना के०) समकितरूप बोधिबीज समान बीजो कोइ (परमत्थि के०) उत्कृष्ट (लान्नो के०) लान्न (न के०) नथी ॥ यतः॥ जह चिंतामणि मणीणं, कप्पतरू तरुवराण जह पवरो ॥ तह सम्मत्तं वुत्तं, पवरं सवाण वि गुणाणं ॥१॥ पक्खीण पक्खिराउ, सुराण इंदो गहाण जह चंदो ॥ तह सम्मत्तं पवरं, न्नणियं सवाण वि गुणाणं ॥ २ ॥ अमयं सवरसाणं, नरवराण चक्की मुणीण गणनाहो ॥ तह दंसणपसढं, जाणह सवाण वि गुणाणं ॥ ३ ॥ जं संमत्तवित्ता, निरवयं पालिऊण जइ किरियं ॥ गेविज्जं पि हु पत्ता, पुणो

वि भमिरा भवसमपारं ॥४॥ नरयाइसु दुक्खाइ, सहंति अइदुस्सहाइं इह जीवा ॥ न य तेसिं सिवगमणं, मोत्तुं सम्मत्तसंपत्ति ॥ ५ ॥ सम्मत्तं पुण पत्ता, अंतमुहुत्तं पि जंति मुक्खंमि ॥ आसायण बहुला वि हु,अवढ्ढपरियट्टमझंमि ॥६॥ तो अइयारविमुक्कं, धन्ना पालंति केइ सम्मत्तं ॥ धन्नाण वि धन्नयरा, जे तं जणयंति अन्नेसिं ॥७॥ अहीं चंपकमालानुं उदाहरण कहे छे.

जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रमां विशाला नामे नगरीनो ललितांग नामे धर्मवंत राजा हतो. तेने शीलवंती अने धर्ममां उजमाल एवी प्रीतिमती नामे भार्या हती. तेने पांच पुत्र उपर एक चंपकमाला नामे पुत्री थइ. ते पुत्रीने कुमुदचंद पाठक पासे भणवा मूकी. अनुक्रमे ते लक्षण, साहित्य, ज्योतिष प्रमुख शास्त्र भणी. एकदा राजा सामंत अने मंत्रिमंडल प्रमुख कचेरी मेलवी बेठो छे, तेवामां प्रतिहारे आवीने कह्युं, हे स्वामिन्! कुणाला नगरीनो स्वामी अरिकेसरी नामे राजाधिराज तेनो अमरगुरु नामे प्रधान पुरुष अहीं आव्यो छे. ते सांभली राजाए कह्युं, तेने वहेलो मोकल. तेणे पण तत्काल मोकल्यो. राजाए पण उभो थइ आलिंगन दइने तेने उचित स्थानके बेसाड्यो, अने अरिकेसरी राजानुं क्षेमकुशल पूछ्युं.

एवा अवसरमां चंपकमाला पण सखीयोए परिवरी अध्यापक सहित राजा पासे आवी. राजाए तेने खोलामां बेसाडीने पूछ्युं, रे वत्स! तुं शुं भणी छो ते कहे. त्यारे कुमारी कांइ बोली नही. ते जोइ कुमुदचंद उपाध्याय बोल्या, हे राजन्! ए बोली नही पण घणा शास्त्रना परमार्थ जाणे छे. त्यारे अमरगुरुए विचार्युं के जो ए अरिकेसरी राजानी स्त्री थाय तो घणुं रूडुं थाय. एम विचारीने अमरगुरु बोल्या, रे राजपुत्री ! तें चूडामणि ग्रंथनो अभ्यास कर्यो छे ? कुमारी बोली, कांइक कर्यो छे. त्यारे अमरगुरु बोल्या, कहो, तमारो भर्त्तार कोण थशे ? क्यारे थशे ? केटला पुत्र थशे ? अने केटली पुत्रीओ थशे ? ते सांभली कुमारी लाजथकी बोली नही. उपाध्याय बोल्या, तुं लज्जाए नथी बोलती पण विद्यानी हेलना थशे. त्यारे विचारीने कुमारी मधुर वचन बोली, अरिकेसरी राजा एक वर्ष पछी महारो भर्त्तार थशे. बार वर्ष सुधी राग रहेशे. पछी छ मास सुधी राग उतरशे. पछी वली राग थशे. बे पुत्र थशे. एक पुत्री थशे. एटली वात ता पूछी ते कही. पण हवे कांइक वगर पूछ्युं कहुं छुं, ते सांभलो.

तमारो पुत्र आजथी दशमा दिवस उपर मरण पाम्यो छे. तेज रात्रिए तमारी स्त्रीए बीजो लक्षणवंत पुत्र प्रसव्यो छे. ते सांजली हर्षविषाद सहित मंत्री पूछवा लाग्यो, पुत्रने परलोके जवानुं कोण हेतु थयुं? त्यारे कुमारी चूमामणि ग्रंथना परमार्थे विशेषे विचारीने बोली, ज्यारे तमे राजानी आज्ञाए म्हारा पिता पासे आववाने चाल्या, त्यारे तमारो पुत्र पण तमारी साथे नीकल्यो. वाटमां थाक्यो तेथी तमे मूक्यो, तेवारे मनमां अपमान धारतो पाछो गयो. पोताना मित्रो साथे क्रीमा करतो काल गमावतो एकदा मंत्रिमंडल साथे तमारा पूर्व पुरुषनो खड्ग लइने उजाणीए जवा मांड्युं, त्यारे माताए कह्युं, रे वत्स! ए खड्गरत्न पूजवा योग्य छे. एने हलावीए नही,माटे एने मूकीने जाउ.ते सांजलीने पोताना आत्माने अपमानतो राते सर्व परिवार सहित माता सूते थके कुमार हलवे हलवे घरमांथी नीकलीने उपवनमां जइ वाव्यमां पड्यो के तेज वखत प्राण जता रह्या. माता प्रमुखे सर्वत्र खोल्यो, पण जड्यो नही. तेथी तमारी पासे माणस मोकल्यो छे. ते हमणां आव्यो छे. एवी वात करे छे, एटले ते माणस पण आव्यो. तेणे जेम कुमारीए कह्युं, तेम सघलो समाचार कह्यो. अमरगुरु बोल्या, हे राजन्! तमारे घेर आ प्रत्यक्ष सरस्वती अवतरी छे. आस्थान-सन्नाना लोक सर्व कुमारीनी घणी प्रशंसा करवा लाग्या.

हवे कुमारीए ज्यारे उठवा मांड्युं. तेटले राजाए अंगलग्न आजूपण कुमुदचंदने आप्यां. बीजा सन्नालोके पण आप्यां. बीजुं लाख सोनैयानुं आसन आप्युं. चंपकमाला अने अध्यापक पोताने ठेकाणे पहोच्या. राजा अमरगुरुने कहेवा लाग्या के राजाए संदेशो कह्यो होय ते संक्षेपे कहीने उतावला घेर जाउ. त्यारे अमरगुरु बोल्यो, तमारा देशनी सीमाए गढ छे ते अमने आपो. त्यारे ललितांग राजा बोल्यो, सर्व राज्य अरिकेसरी राजानुं छे. गढनो शो न्नार छे? अमरगुरु बोल्यो, तमारा सरखा सज्जन कोण हशे? के जेणे गढ आप्यो.एम कही ते कुणाला नगरीए गयो. अरिकेसरी राजाने ललितांग राजानुं जेटणुं आप्युं. सर्व वृत्तांत संन्नलाव्युं. कुमारीनुं पण सर्व वृत्तांत कह्युं.त्यारे राजा बोल्यो.म्हारो एटलो प्रमाद थयो. कारण के ते बाला ते मागी नही: नेथी जो ते कोइ अन्य राजाने आपशे तो मने नेत्र आपीने उलाली लीधां जेवुं थशे. त्यारे अमरगुरु बोल्यो,ते

कन्याएज एक वर्ष पछी तमे वरशो एम कह्युं छे. राजा बोल्यो, तोपण नजरे दीठा विना मने तृप्ति न थाय. ते माटे वली प्रार्थना करवाने मिषे त्यां जा. हुं पण माहारो वेष बदलावीने तहारी साथे बचकानो झालनार थइने आवीश. एम निर्द्धारी अमरगुरु प्रधान पोतानी साथे लश्कर लइ त्यां गयो. राजा पण साथे गयो. ललितांग राजाने अमरगुरु मल्यो. राजाए उचित आसने बेसारी तरत पाछा आव्या, माटे अरिकेसरी राजानुं कुशल पूछ्युं; फरी शीघ्र आव्यानुं कारण पूछ्युं. त्यारे अमरगुरु बोल्यो, मह्हारे मुखे तमारी पुत्रीना गुण सांभलीने अरिकेसरी राजाने घणो राग उपन्यो.एक वर्षनी ढील जाणी तो पण जोवाने मन घणुं उत्सुक थयुं. जो राजा कुमारीने न देखे तो प्राणत्याग करे; ते माटे जेम तमने घटे तेम करो. एवी वात करतां कुमारी पण सरखी वयवंती सखीओनी साथे पिताने पगे लागवा सारु त्यां आवी. राजाए खोलामां बेसाडी पूछ्युं, रे वत्स! ए अमरगुरु शे कारणे आव्या छे? कुमारी बोली, अरिकेसरी राजा मने जोवा वांछे छे तेमाटे ए आव्या छे पण एना बचकानो झालनार ते राजा पोतेज छे. ते सांभली विस्मय पामीने ललितांग राजाए आसन थकी उठीने बचको झालनार अरिकेसरी राजाने प्रणाम कर्यो, अपर आसने बेसाड्या. पछी कुमारीने ताते पूछ्युं, तहारा पाणिग्रहणनो वर्ष दिवसनो विलंब शा माटे छे? कुमारी पोताना पगना अंगुठा सामुं जोइने बोली नही.

त्यारे पिताए ज्योतिषीने बोलावीने पूछ्युं, कुमारीनुं लग्न जोइने कहो. ज्योतिषी बोल्यो, आ वर्षमां रूडुं लग्न नथी. कारणके सूर्यक्षेत्रे बृहस्पति आव्यो छे ॥ यदुक्तम् ॥ गुरुक्षेत्रगते भानौ, भानुक्षेत्रगते गुरौ ॥ विवाहादि न कुर्वीत, वांछन् शुभपरंपराम् ॥ १ ॥ तेरस मासे अहिए, गुरुस्स एगंमि होइ रासिम्मि ॥ जं भुत्ति तो वरिसे, गयंमि वइसाह मासस्स ॥ २ ॥ एटले वैशाख शुदि अगियारशे उत्तरा फाल्गुनीने पहेले पाये हर्षण योगे सूर्य नक्षत्रथी दशमे नक्षत्रे शुद्ध लग्न छे. कारण के पांच ग्रहने बले युक्त सूर्य तथा शुक्र उंच स्थानक पामे छे. लतापातादिक दोष रहित छे. ते लग्नदिवस लखावीने पुरोहितने आप्यो. ज्योतिषीने आदर सत्कार करी विसर्जन कर्यो. त्यार पछी अरिकेसरी राजाने लक्षपाक तेले मर्दन करावी, नवरावीने, वस्त्रादिक पहेरावी, देहेरासरने विषे लावीने फूलगंधादिक आप्या. ते राजाए पण व्यवहार थकीज पूजाप्रणाम कर्या.

पठी भोजनशालाए लावीने परिवारसहित भोजन कराव्युं, घणुं आदर सन्मान दइ हाथी,घोमा,रथ,रत्न,आभूषणादिनी पहेरामणी करी सिंहासने बेसाडीने ललितांग राजा एम कहेतो हवो, हे राजन्! मारवाडनी धरतीए फरतो हंस क्यांथी आवे? अने आवे तो केटली वार रहे? तेम अमारे घेर तमे आव्याळो माटे ज्यारे घेर पधारशो त्यारे चंपकमाला तमारी साथे आवशे. ते सांभली राजा बोल्यो, उचितना जाण, कालना जाण, धीर, वीर, सज्जनमां धोरी एवा तमारा सरखा बीजा कोण थशे? तमारुं लावण्य, तमारो स्नेह, तमारो विनय देखीने हुं तृप्ति पामतो नथीः पण चंपकमाला साथे न आवे त्यां सूधी जे धार्युं कार्य ते अधुरुं ळे. ते सांभलीने तरत चंपकमाला सहित राजाने विदाय कर्या. ललितांग राजा अरिकेसरी राजाने विदाय करीने पोताने स्थानके आव्यो. अरिकेसरी राजा पण पोताने नगरे पहोच्यो.तेणे चंपकमालाने एवो प्रासाद आप्यो के पोताने स्थानके बेठां चंपकमालानुं दर्शन थाय.ते निरंतर चंपकमालाने आवासे जाय ळे.

एक दिवस राजा अमरगुरुने साथे लइने राणी पासे गयो.अमरगुरु बोल्यो, कांइक कलाविचार कहो. ते बोली, विविध प्रकारनां दर्शन ळे, तेमां तमारे कयो धर्म मान्य ळे? अमर बोल्यो, ए प्रस्ताव विनानी शी वात कहो ळो? ते बोली, प्रस्ताव विनानी केम कहो ळो? कारण के सर्व कलामां प्रधान आ लोक अने परलोकने साधनारी तो धर्मकला ळे ॥ यतः ॥ बावत्तरी कला पंडिया वि पुरिसा अपंडिया चेव ॥ सव्व कलाणं पवरं,जे धम्मकलं न जाणंति ॥१॥ अमरगुरु बोल्यो, एमां कांइ विचार करवा जेवुं नथी. जेना पूर्व पुरुषे जे धर्म सेव्यो ते तेना धर्म जाणवो. जेम माता दुःशील होय अथवा सुशील होय. तेना विचारनुं शुं प्रयोजन ळे? तथा रोगीने औषध साथे प्रयोजन, पण वैद्य गमे तेवो होय, तेनुं प्रयोजन नथी. तेम पोताना गुरु प्रमुखे यज्ञ प्रमुख धर्म जेम कह्यो तेम प्रमाण.बीजी चिंता करवानुं शुं प्रयोजन ळे?

एम अमरगुरु बोली रह्यो, त्यारे चंपकमाला बोली. तमे कह्युं ते खरुं हशे, परंतु तमारा सरखा पंडितने एम बोलवुं घटे नही. कारण के धर्म, अर्थ अने काम ए त्रण पुरुषार्थमां धर्म पुरुषार्थ ते परम पुरुषार्थ ळे.कारण के धर्मथी अर्थ अने अर्थथी काम निपजे ळे. ॥ यतः ॥ धर्मादर्थोऽर्थतः कामः, कामात्सुखफलोदयः ॥ आत्मानं हंति तौ हत्वा, यो युक्त्या न निषे-

वते ॥ ते माटे धर्मनो विचार तो करवोज घटे छे. वली तमे कह्युं के पूर्व पुरुषनो क्रमागत आव्यो ते धर्म, ते युक्ति पण घटे नही. कारण के पूर्व पुरुष दरिद्री होय अथवा रोगिष्ट होय, त्यारे तेना पुत्र थाय ते पण शुं रोगीपणुं तथा दरीद्रिपणुं न छांडे? तेम मातानो दृष्टांत दीधो ते पण अयुक्त छे. जो माता दुःशील होय अने पुत्र तेनो त्याग न करे, तो ते माता पुत्रने मारे; तथा औषधनुं दृष्टांत दीधुं ते पण युक्त नथी. अहीं वैद्य स्थानीय गुरु लेवा; ते पण रागद्वेषरहित, परमार्थना जाण एवा होवा जोइए. तेवा गुरु तो अरिहंत पोते छे अथवा तेमनी आणाए चालता, कालोचित यतनाए वर्त्तता, मत्सररहित एवा गुरु सुसाधु छे अथवा रागादिके रहित एवा पोते श्री अरिहंत देव छे.तेवा बीजा देव नथी. ते सांजली राजा बोल्यो,अहीं शुं प्रमाण देखाडो छो? कुमारी बोली, सर्व शास्त्रमां जे देव कह्या छे तेमां देखीए छीए के पूर्व सृष्टिनो संहार करवो, नवी सृष्टि उपजाववी, वली स्त्रीने पासे राखवी, शस्त्र धरवां, जपमाला धरवी, इत्यादिक सर्व रागद्वेषनां लक्षण छे, माटे ते देव नही. इत्यादिक युक्तिए करी निरुत्तर कर्या. त्यारे अमरगुरु अने अरिकेसरी राजा सम्यक्त्व पाम्या, निश्चलचित्त थया. अमरगुरु बोल्यो, तें अमने जैनधर्ममां थाप्या माटे संसारसमुद्रमां तुं अमने जहाज सरखी थइ.

एम करतां एक वर्ष ते एक युग सरखुं कष्टे काढ्युं. पछी लग्नदिवसे राजा परण्यो. ते स्त्री साथे देवतानी पेठे विषयसुख जोगवतां गयो काल पण जाणतो नथी. एकदा रात्रिना प्रथम पहोरे उंट उपर चढीने दक्षिण दिशाए जाउं छुं एवुं स्वप्न देखीने अमरगुरु जाग्या; पछी तेणे विचार्युं के जो ए साचुं स्वप्न हशे तो हवे महारुं आयु अल्प जाणवुं. एम चिंतवीने राजाने कह्युं के राणीने महारुं शेष आउखुं पूछो. त्यारे राजा अमरगुरुने राणी पासे लइ आव्या. गुरुए राजाने कह्युं के तमे पूछो. एवामां राणीए वगर पूछे सर्व व्यतिकर संजलावीने कह्युं के दश महिना आउखुं बाकी छे. ते सांजलीने फरी पूछ्युं, हे धर्ममाता! महारा धर्मगुरु क्यां छे? राणी बोली,अहींथी सो योजन पुराणपुर नगरे छे. ते सांजलीने अमरगुरुए राजा राणीने खमाव्या; राजा बोल्यो, जे इहलोक तथा परलोकना सुखनुं कारण एवी चंपकमालाने देशांतरथी तमे लाव्या ते तमारो वियोग महाराथी कोइ रीते नही खमाय एवो छे. ते वेला राजाए अमरगुरुना पुत्रने तेडावीने अमरगुरुना पदे

थाप्यो, अमारीनो पमह वजमाव्यो, बंदीखानां ठोड्यां, दीन अनाथने दान दीधां, अमरगुरु पण साधर्मिकने सन्मान दइ, जिनमंदिरने विषे पूजा रचावी, अट्ठाइ महोत्सव करावी, धर्मकार्ये घणुं द्रव्य व्यय करी, शूर वीर सुजटने सखाइ लइ, राजाने पूछीने दीक्षा लेवा चाल्या. राजा वलावीने पाछा वल्या. अमरगुरुए श्री समयजलधि नामे केवलीनी पासे जइ चारित्र अंगीकार कर्युं. चारित्र पाली केवलज्ञान पामी मोक्षे पधार्या.

हवे राजानी जे पूर्वेली पटराणी छे ते चंपकमालानी उपर द्वेष धरती रहे छे. तेणीए सुलसा नामे परिव्राजिकानी घणी सेवा करीने कह्युं के हे जगवती! चंपकमालाने कांइक कलंक आपो, जेथी राजा विषमिश्रित अन्न-नी पेठे एनो त्याग करे. परिव्राजिका बोली, ए राजा चंपकमालाना ज्ञान गुणे रीझथो थको एने बहुमान दे छे. वली राजा मूढ आत्मा थको विचारे छे के परमपदनो हेतु जैनधर्म छे. ते धर्म एणे मुझने पमाड्यो, एवुं जाणी एने बहुमान दे छे. ते माटे हुं ए चंपकमालाने धर्मथी ज्रष्ट करुं, त्यारे राजा पोतानी मेले चिंतवशे के ए जेम मुखथी कहे छे तेम करती नथी; तेथी ते एनो त्याग करशे. माटे पहेलां एने धर्मथी ज्रष्ट करवानो उपाय करीने पछी कलंक देवानो उपाय करीश. एम राणीने कहीने ते परिव्राजिका पो-तानी मेलीए गइ. चंपकमालाने जैनधर्मथी ज्रष्ट करवानो निरंतर उपाय चिंतवतां जाण्युं के एने पुत्र नथी, माटे प्रजाते जइने एने पुत्रनो उपाय कहुं, एम चिंतवी प्रजाते चंपकमालाना वासजुवने गइ. ते आशीष दइने बेठी. एकांते चंपकमालाने कहेवा लागी के तमारे पुत्र नथी अने पुत्र विना जो जर्तारनो घणो प्रेम होय तोपण पातलो पडे, वली पुत्र विना सद्गति न होय, माटे पुत्रप्राप्तिनो उपाय हुं कहुं ते करो. आ मूली तथा मंत्रे पवित्र गंगा लइने स्नान करो, तथा तर्पण करीने कालीदेवीनी पूजा करो, काली देवी पासे पुत्र मागो, एम करतां तमारे पुत्र आवशे.

ते सांजलीने चंपकमाला सम्यक्त्वमां दृढचित्त राखीने बोली, रे धूर्त्त! एम बीजा लोक धूताय; पण जे धर्मे जावित होय, जेणे संसारने दुःखरूप जाण्यो होय ते धूताय नहीं. पुत्र विना जरतारनो प्रेम पातलो पडे एम जे तें कह्युं ते मूर्खनुं वचन जाणवुं. कारण के चक्रवर्त्तीनी स्त्रीरत्नने पुत्र थयां था छे? अने स्नेह तो आखा जव पर्यंत रहे छे. वली तें कह्युं के अपुत्रि

सद्गति न होय, ते पण अज्ञानविलास छे. पुत्र तो अब्रह्मनो हेतु छे. माटे ब्रह्मचर्य ते धर्म छे, अने धर्मथी सद्गति छे. तथा पुत्रथी जो स्वर्ग होय तो भूंड, शूकरी, कूतरी अने कूकडी प्रमुखने सद्गति थवी जोइए. तथा रक्षा प्रमुखे पुत्र थतो होय तो जगत्मां कोइ अपुत्रियो न रहेवो जोइए. वली कालीदेवीनी पूजा करो, इत्यादिक जे तें कह्युं ते कालीदेवी कोण छे ? ते जो मदिरामांसमां गृद्ध होय तो तेमां देवपणुं पण जे मूर्ख होय ते माने. ते माटे एक जिन अने ते जिनमतमां रहेला जनो तेने टालीने बीजाने हुं पगे न लागुं. हे भूंडी ! हाथी उपर चढीने गर्दभनी असवारी कोण करे? एम युक्तिए निवारी तोपण ते धूतारी उठी नही.

त्यारे तेणे तेने प्रतिहारी पासे बांह झालीने काढी मूकावी, तेथी ते परिव्राजिका, कषाये धमधमती थकी पूर्वसाधित विद्या संभारती हवी. एटले ते विद्या आवी. विद्या बोली, मुजने केम संभारी छे ? परिव्राजिका बोली, ए पापणी चंपकमाला पोताना ज्ञाने गर्ववंती थकी महारी पण अवज्ञा करे छे! माटे ए जीवती थकीज शारीरिक तथा मानसिक दुःख भोगवती रहे अने राजा एनो त्याग करे, एवुं कुशीलनुं कलंक चढावो. विद्याए कबुल कर्युं; पछी जेटले चंपकमालाना वासभवनमां राजा आव्यो एटले विद्या देवीए एक पुरुष देखाड्यो.तेने जेवामां राजा रूडीरीते जोवा लाग्यो, एवामां ते पुरुष अदृश्य थयो. त्यारे राजा सहसात्कारे विस्मय पाम्यो थको चिंतववा लाग्यो,जे एना रूपे मोहेला कोइक विद्याधरे प्रार्थना करे थके तेने एणीए अंगीकार कर्यो देखाय छे !! माटे धिक्कार पडो स्त्रीना स्वभावने ! स्त्रीने कोइ रीते हाथमां लेवाय नहीं; पण जे तेना मनमां गम्युं ते खरुं. ए जिनवचने वासित, निर्मल कुलनी उपनी; वली धैर्यवाली छतां पण जो कुशीलता सेवे छे तो बीजी स्त्रीनी शी वात कहेवी! एम विचारीने राजा विरक्तमन थको चिंतवे छे के हवे ए स्त्री भोगयोग्य तो नथी; तोपण एणीए मुजने जैनधर्म पमाड्यो ए महोटो उपगार कर्यो छे, जेनो लाखो भवसुधी पण प्रत्युपकार करी न शकीए; माटे एनी साथे नित्य आलापसंलाप तो करवो,परंतु कागडे विटाळ्युं भोजन खावा कोण इछे ? ए रीते ते साथे भोगनुं मन छुपावीने इंगित आकार गोपवीने राणी पासे गयो. राणी पूर्वनी पेठे उभी थइ. राजा पोते पण क्षणेक शय्या उपर बेसीने उठ्यो. एम राजा निरंतर जाय, वातवि-

गत करीने रहे, पण जोगनी वात करे नही. त्यारे राणीए विचार्युं के राजा मंदस्नेही शा कारणे थया हशे? कारणके क्षणेक आवीने जता रहे छे. पछी शब्दना अक्षर लइने चूडामणि ग्रंथनो उपयोग दीधो,तेथी जाण्युं के ए परिव्राजिकानो विलास छे. तोपण परिव्राजिकानी उपर लेश मात्र खेद धर्यो नहीं. तेणे जाण्युं के म्हारे छ महिना सूधी जोगांतराय छे.ते काढवाने ए निमित्त थइ छे, तथा एमां अंतराय पण शो छे ? एतो अज्ञानी जीव मोहवशे अनादि कालनो अभ्यास सेवे छे; माटे विशेषे धर्मने विषे उद्यम करवो घटे छे. जे धर्म सकल सुखनुं कारण छे.

पछी ते राणी, कोइक दिवस मधुर कंठे सज्झाय करे, कोइक दिवस सुगंधी फूले देवपूजा करे, कोइक दिवस संसारस्वरूप जावे, कोइक दिवस देवगुरुना गुणग्राम करे. एम दिवस काढे छे, वली सखियो सहित सामायिक प्रतिक्रमण करेछे.एम अरतिरहित रात्रिदिवस गाले छे. एक दिवस महर्द्धिक सखीए राणीने पूछ्युं के तमारा उपर राजानो मंदस्नेह केम देखाय छे ? चंपकमाला बोली, चंद्रमानी कलानी पेठे स्त्रीने जर्त्तारनो स्नेह घटे पण खरो, अने वधे पण खरो. वली हे सखी! वात सांजलो, विषयनां सुख किंपाक वृक्षनां फल सरखां छे. देखातां तो रूडां पण अंते प्राण हरे एवां छे. वली पोतानी मेले न संपजे तो तेमां शुं अयुक्त छे ? सखी बोली, एमज हो. पण लोकमां परपुरुषना संगमनो अपवाद चाल्यो छे. ते सांजलीने सज्जनोनां हृदय बले छे. चंपकमाला बोली, लोकमां शी रीते वात चाले छे? सखी बोली, कोइक विद्याधर तमारी साथे रमे छे. चंपकमाला बोली,तें साचुं कह्युं.में पण चूडामणि ग्रंथे करी जाण्युं छे, लोकमां अपकीर्त्ति पण परिव्राजिकाए करी छे. तथापि हवे एवो उपाय करीशुं के जेम तमारा सरखां सज्जनोनां मुख उज्ज्वल थशे. एम सांजलीने सखी उठी, एटले राजा आव्या.चंपकमाला बोली,हे राजन्! तमे नरमां चूडामणि रत्न सरखा छो. तमारा गुण कोण गणी शके ? जेणे प्रत्यक्ष दोष देखीने पण म्हारी उपर एटलो राग राख्यो, तथा छांड्या जोजननी पेठे तमे म्हाराथी जोग छांड्यो, ते में चूडामणि ग्रंथना उपयोगे जाण्युं. शय्याने विषे म्हारी साथे रमतो पुरुष तमे दीठो तथा लोकमां पण अपकीर्त्ति थइ, ते पण में ज्ञान उपयोगे जाण्युं. तेथी लोक प्रत्यक्ष तमे मुजने आकरुं धीज

करावो, जेथी मह्हारो अपजस टले. राजा बोल्यो, क्यारे करावीए? ते बोली, प्रनाते करावो. राजा बोल्यो, शुं धीज करशो? ते बोली, नगरना महर्द्धिक लोक कहेशे ते करीशुं. राजाए हाकार मान्यो. राणीने पूठीने उठ्यो.राजा अन्य स्थानके जइ सूतो.पाठली राते जाग्यो त्यारे ते विचारवा लाग्यो के राणी धीज करशे,अने जो कदाचित् शुद्ध थशे नहि तो अमने बमणी अशाता थशे.इत्यादिक मोलायमान हृदयथका प्रातःकाल थयो, राजा सन्ना मध्ये आव्यो. परिजनने तथा नगरना लोकोने तेमाव्या. राजा बोल्यो, चंपकमाला कुशीलणी ठे, एवो लोकमां परुघोष चाल्यो ठे, ते राणीए सांनल्योठे. हवे ते कहे ठे के धीज करीने शुद्ध थइश, तो नोजन करीश. ते माटे तप्तमाषनुं धीज करावीए, तेनी सामग्री तैयार करो. त्यारे ते बोल्या, पामरलोकनां वचनमात्रे एवुं करवुं घटे नही. राजा बोल्यो, जे अवर्णवाद विस्तर्यो ते महोटा पुरुषनो महिमा हणे. गामना मुखे गरणुं बंधाय नही. ते सांनली लोक बोल्या, जेम आपने गमे तेम करो. त्यारे राजाए दिव्य स्थानके जइने राणीने तेमवा मोकली. राणी पण पौषध पारी, विधि पूर्वक देवपूजा करी, शिबिका उपर बेसीने त्यां आवी. दुल्लह देवी प्रमुख अंतेउर पण जवनिकाने आंतरे राजानी आज्ञाए जोवा बेठा, लोकमां कोलाहल थइ रह्यो जे आज देवी शुद्ध थशे.

हवे कारणीआ पुरुषे जाज्वल्यमान अग्नि तैयार करी तेमां प्रचुर तेल घालीने कढा चढावी. पठी जेटले मांहि माष(अडद)नांख्या एटले सहसात्कारे प्रलयकालनी अग्नि सरखी अनलज्वाला उठी, तमतम करी आकाश विवर पूरी काढ्या, खडहमाट करतां प्रासादनां शिखर त्रुटी पड्यां, माता पुत्रने मूकी नासती हवी,पुत्र माताने मूकीने नासवा लाग्या,कोइ प्रासादने अग्रे चढेठे, कोइ कोट उपर चढे ठे, कोइ पोकार करे ठे, कोइ विलाप करे ठे, कोइ हाहाकार करे ठे, रे पुत्र ! रे माता ! रे पिता ! इहां अमारी शी गति थशे? अमने राखो, इत्यादिक लोकनो शब्द विस्तार पाम्यो, एवामां आकाशे रही शासनदेवताए कह्युं, ए हजी थोडुं ठे? परंतु चंद्रकला सरखी निर्मल स्त्रीनुं अपजस बोलता एवा तमे पोताना आत्माना वैरी ठो. माटे जुर्ड हवे शुं थाय ठे? ते सांनलीने लोक नये बीहीता थका चंपकमालाने पगे लागीने बोल्या, रे देवी ! बलती एवी आ अनाथ नगरीने तुं

राख! राख!! अविनीत लोकने पण महोटा पुरुष उवेखे नही. यतः॥ उपजीविकेषु विमुखाः, सुजना न भवंति दुर्विनीतेषु ॥ वत्सव्यथितेऽप्युरसि, सुरभिर्न संहरेत् क्षीरं ॥१॥ राजा बोल्यो, रे राणी! स्फटिक सरखुं उजलुं तह्मारुं शील तेने मूढ लोके कलंक चढाव्युं. तेज पापरूप विष वृक्षनां फल अनुभवे छे, पण तेने तह्मारो पसाय टालीने बीजुं कोइ शरण नथी. ते सांभली चंपकमाला बोली, जो अरिकेसरी राजा शिवाय बीजो कोइ महारा मनमां न वस्यो होय, तो ए अग्नि उलवाइ जाउ. आ सर्व लोक वलुं वलुं करे छे ते स्वस्थ थाउ. एवुं कह्युं. एटले शासनदेवताए तेमज कर्युं. वली जे देवता कौतुकने लीधे भक्ति भावथकी आव्या हता, तेणे जयजय शब्द कर्यो, कुसुमनी वृष्टि करी, देवदुंदुभि वगाडी. आकाशे देवांगनाउ नाटक करवा लागी, लोक पण पृथ्वीने विषे नगरमां कुंकुमना छांटा देवरावता हवा, चंदनमालानां तोरण बंधाव्यां, सर्व बाल, वृद्ध, स्त्री पुरुष एम कहेता हवा के चंपकमाला चिरंकाल जीवती रहो.

एवुं अति अद्भुत कौतुक देखीने भयथकी बीहीनी एवी परिव्राजिका विचारवा लागी के अहो! ए अनर्थनुं मूल हुं थइ! माटे हवे मने मरण तेज शरण छे. लाखो पापनी करनारी एवी हुं पापिणीने हवे लाखोगमे दुःख सहेवां पडशे. ए महापापनो निस्तार तो जिनमतना निपुण पुरुषो अप्रतिष्ठान नरकेज कहे छे त्यां जाउं त्यारे थाय, तो पण महारुं जे दुष्ट चरित्र छे ते सर्वलोक प्रत्यक्ष कहीने ए महासतीनां चरणकमलने पगे लागुं. एम करवाथी हुं पापभरे भराणी छुं, तेथी हलकी थइश ने जो त्यां कदाचित् मुजने मरण आवशे तो पण रुडुं थशे. एम धैर्य अवलंबी ते परिव्राजिका त्यां दिव्य भूमिकाए आवी, वेगलेथी भुजादंड ऊंचा करीने कहेती हवी के जिनशासन जयवंतु वर्त्तो. ए महासतीने प्रभावे दिव्य प्रातिहार्य प्रत्यक्ष आज पण देखाय छे.एम कहीने चंपकमालाने पगे लागीने कहेवा लागी, हे देवी! तह्मारुं शील जयवंतु वर्त्तो. तुं समकितने विषे निश्चल छो. आजथकी तह्मारा पसाये मने पण समकित हो. जावज्जीव सुधी जे तह्मारा देव ते महारा देव. तह्मारा गुरु ते महारा गुरु. एम समकित अंगीकार करीने चंपकमालानुं कलंक विशेषे टालवाने लोकोमां पोतानुं दुष्ट चरित्र कही देखाडती हवी के ए देवी सतीमां शिरोमणि

छे. में विद्याशक्तिए करीने एनी साथे रमतो पुरुष देखाड्यो, अने में ज नगरना सर्व लोकमां एनो अपजस कहेवराव्यो.

तेने राजा पूछवा लाग्यो, ए तुऊने शा माटे करवुं पड्युं? परिव्राजिका बोली, कूडकपटनी भंडार हुंज छुं. बीजुं कोण कारण होय? राजा बोल्यो, जेम तमारुं डुष्कृत तमे कह्युं तेम तेनो हेतु पण कहो. नहि कहो तो तमारो विनाश थशे. परिव्राजिका बोली, ए डुःख ते केटलुं थशे? हजी मने तो आगल नरकनां डुःख घणां भोगववां छे. राजा बोल्यो, रे रे सुभटो! एनी उपर उस्त तेल सींचो. एटले जेवा ते काम करवा सुभट ऊठ्या, तेवी चंपकमाला बोली, रे स्वामी! वारो वारो! ए काम न करो, तमारा सरखा दयावंत पुरुष एवुं काम केम करे? ए परिव्राजिका पोताना प्राणत्यागे करी परना प्राण उगारे छे. वली पोतानुं डुष्कृत लोकमध्ये प्रत्यक्षपणे कहेवुं ते डुष्कर छे, ए तो जेने जिनवचन चित्तमां रम्युं होय ते ज कहे. ते एणे कह्युं माटे एनी पूर्व अवस्था तो गइ. हवे ए तो तमारी साधर्मिक थइ, माटे एनुं वात्सल्य करवुं घटे छे. यतः ॥ साधर्मिकवत्सलता, कल्पलता संपदां प्रसवे ॥ यस्मात्तस्मात्तत्रैव कृतधियः कुर्वते यत्नम् ॥ १ ॥ राजा बोल्यो, ए युक्तायुक्त तमे जाणो. पछी राजा चंपकमाला सहित पोताने घेर आव्यो, परिव्राजिका पण शांत थइ थकी, पश्चात्ताप सहित निरंतर चंपकमाला पासे जइने गृहस्थ योग्य धर्म सांभलती हवी.

हवे डुल्लहदेवीए पण पोताना प्राण त्याग करवा धार्युं. ते वात चूडामणिना बले जाणीने चंपकमाला त्यां गइ, अने पूछवा लागी के शुं काम करो छो? राणी बोली, तमाराथी शुं अजाण्युं छे? चंपकमाला बोली, ए अपजशनो ए प्रतीकार नथी. हमणां तमे धर्म करतां दिवस कहाडो. पछी अवसरे उपाय बतावीशुं. डुल्लहदेवी बोली, हे अपकार करे तेना उपर पण उपकारिणी, छिद्रनी ढांकनारी, कुलवंती, तने नमस्कार थाउं. एम कही धरणीए मस्तक नमावीने फरी कहेवा लागी, हे सती! तमारा चरण तेज मारे शरण छे ॥ यतः ॥ निर्गुणेष्वपि सत्त्वेषु, दयां कुर्वंति साधवः ॥ न हि ... ज्योत्स्नां, चंद्रश्चंडालवेश्मसु ॥१॥ ए रीते चंपकमाला साथे घणी प्रीति धरती रहेवा लागी. राजा पण ते देखीने चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको चिंतववा लाग्यो के चंपकमाला उत्तम कुलमां उपनी छे. माटे एना उपर मत्सर

करवो घटे नही ॥ यतः ॥ वरं ज्वालाकुले वन्ही, वन्हाय निहितं वपुः ॥ नपुनर्गुणसंपन्ने, कृतः स्वल्पोऽपि मत्सरः ॥ १ ॥ ए रीते राजा तेना गुणोनुं बहुमान करतो, जिनधर्मने विषे विशेषे प्रवर्त्ततो. गाम गामने विषे, नगर नगरने विषे, जिनेश्वरनां देहेरां करावतो हवो, तेमां पण पोताना देशमां विशेषे करावतो हवो. सुविहित जननी ज्ञक्ति बहुमान वसती प्रदानादिक करे, घणां स्वामीवत्सल करे, बहुमानपूर्वक सिद्धांत सांजले, सघले अमारी पमह वजमावे, श्रावक लोकना व्यापारमां दाण मूकी दे, राज्यकार्यमां अनवद्यपणे प्रवर्त्ते; एम करतां शुज्ञलग्न शुज्ञमुहूर्त्ते चंपकमालाए पुत्र प्रसव्यो. प्रियवंदा दासीए राजाने वधामणी दीधी. राजाए एक मुगट शिवाय अंगलग्न सर्व आज्ञूषण दासीने आपी तेनुं दासपणुं टाल्युं. वधामणी दीधी, जिनेश्वरनी पूजा प्रमुख करी. नगरमां पण घरे घरे गीत गान करावतो ध्वज तोरण प्रमुखे शोज्ञित करे. एम एक मास पर्यंत उत्सव करीने ते बालकनुं ज्ञुवनानंद एवुं नाम पामता हवा. अनुक्रमे कला प्रमुख ज्ञणीने प्रवीण थये थके युवराजपदे थापता हवा. अनुक्रमे करसिंह नामे बीजो पुत्र थयो. पठी जयसुंदरी नामे एक पुत्री थइ. एम काल जते थके एक दिवस चंपकमालाए ज्ञर्त्तारने कह्युं, रे राजन्! हवे आपने महोटा पुरुषनो मार्ग आदरवो घटे ठे. राजा बोल्यो, तमे युक्त वात कही, पण हुं कर्मवशे करीने हजी तमारुं मुखकमल जोवाने तृष्णावंत ठुं. राणी बोली, एवुं वचन न कहो, अने हुं कहुं ए रीते पोताना आत्माने शिखामण आपो. जेम के रे आत्मा! तुं मनुष्यनो ज्ञव डुर्लज्ञ पामीने स्त्रीने माटे केम हारे ठे? स्त्रीना शरीरमां तुं शी मनोहरता देखे ठे? जो आ शरीरनी बहार ठे ते मांहे करीए अने मांहे ठे ते बहार करीए, तो ए शरीरने कागडा कूतरा चूंथे एवुं ठे. वली स्त्रीनुं शरीर तो चर्म, हाड, रुधिर, मूत्र, विष्टामय महा डुर्गंधी ठे. जेवुं तहारुं स्त्रीने विषे चित्त रंगाणुं ठे तेवुं जिन धर्मने विषे चित्त रंगाय तो तुं तेज ज्ञवे संसारनो क्षय करे. वली तेनो स्नेह वीजलीनी पेठे चपल ठे, माटे ते पुरुषनी रेखा पण ज्ञूमी नाख्यो. ते पंमितनी जिव्हा पण शतखंम थाउ. जेवा पुरुष मरख्या ते पुरुष जाणया के जे स्त्रीने वर्णवे ठे. रे रे आत्मा! तुजने शुं कहीए! तुं महाकष्टे जिनशासन पाम्यो ते फोकट हारे ठे, मदोन्मत्त हाथीनी पेठे विषयने विषे राचे ठे.

सुशील रूप वनराजीने भांजे छे, जिनवाणीरूप अंकुशप्रहार मानतो नथी, अमृत सरखुं जिनमत पामीने विषयरूप हालाहल पीये छे, तें धत्तुरो खाधो छे, कारणके जाणतो थको पण अज्ञान मोहे करी विषयरूप विषने सुख करी माने छे. रे आत्मा! धिक्कार पमो तहारी महोटाइने ! तथा कलाना महिमाने! जे कारणे तुं विवेक पामीने विषयसुख भोगववा इछे छे! जीवित तो इंद्रधनुष सरखुं चपल छे,माटे तुजने विषयनी शी तृष्णा रहे छे? एम जाणीने निरंतर भवस्वरूप ध्यावो के जेणे करी जन्म जरा अने मरणनां दुःखनुं हरनार संवेग रसायन पामो.

एवां चंपकमालानां वचन सांभलीने ते राजा संवेगरसे भावित थको चंपकमालाने स्नेहे करी कहेवा लाग्यो के तें मुजने मिथ्यात्वरूप कचरामांथी उद्धर्यो; जेणे करी आ भवने विषे अने परभवने विषे सुखनुं कारण एवो धर्मनो उद्यम थयो. जोके राज्यभार धरवाने समर्थ एवुं बीजुं पुत्ररत्न मुजने थयुं तो पण हुं पूर्वभवना अभ्यास थकी रागदावानले विधुर थयो छुं. माटे हवे आत्महित करवाने शीघ्र उद्यम करुं.

एवा अवसरमां चारज्ञानना धणी श्रुतजलधि नामे आचार्य बहु शिष्ये परिवर्या थका अवसर जाणीने नंदनवन उद्यानमां समोसर्या. उद्यानपालके वधामणी दीधी. तेने प्रीतिदान दइ, सात आठ पगलां सामा जइने वंदना करी; पछी मंत्रीश्वर, राणी अने कुमारोना परिवारे परिवर्यो थको, पंचाभिगमन साचवतो ते राजा आचार्य पासे पहोच्यो. चंपकमाला तथा दुल्लहदेवीए परिवर्यो थको आचार्यने नमस्कार करी उचित स्थानके बेठो. आचार्ये पण गंभीर स्वरे देशना दीधी.ते भवस्वरूपगर्भित देशना सांभली राजा हाथ जोमीने विनंती करतो हवो के हे स्वामिन् ! मुजने दीक्षारूप नावे करी भवसमुद्रनो पार पमामो. गुरु बोल्या, विलंब न करो. पछी ते राजाए पोताना कुमारने सिंहासने बेसारी सर्व समक्ष राज्ये थाप्यो; पछी मंत्रीप्रमुखने कहेतो हवो के ए भुवनानंद कुमारने महारी पेठे देखजो. एम कहीने पोताना कंठथी हार उतारी कुमारना कंठे पहेराव्यो. पछी कुमारने कहेवा लाग्यो के जेम प्रजा अने परिवारने एटला दिवस में राख्यो छे तेम तमे राखजो. पछी परिजनने कह्युं के जेम तमे महारी आणा मस्तके वहेता हता तेम हवे ए राजानी आणा वहेजो. हवे चंपकमाला पुत्रने क-

हे छे के हे जात! ए राज्य पामीने सम्यक् रीते निर्वाह करजो. हे पुत्र! लौकिक शास्त्रे धर्म अर्थ अने काम ए त्रण पुरुपार्थ कह्या छे, तेमां धर्म थकी अर्थ तथा काम पामीए, परमार्थे मोक्षनुं कारण ते धर्मज छे, पण बीजुं नथी; अर्थ काम सेव्या थकां तो केवल जवदुःखनाज हेतु थाय. ते माटे हे वत्स! अर्थ काम ते पुरुपार्थ नही. धर्म तेज पुरुपार्थ छे, एम रागद्वेपरहित एवा श्रीजिनेश्वरे कह्युं छे. ते माटे अप्रमादी थइने आत्माने धर्मने विपे प्रवर्त्ताविजो. तेम लोकने पण जिनधर्मने विपे प्रवर्त्ताविजो. तुं सकल कलामां कुशल छो, तो पण हुं अपत्यना स्नेहने लीधे तुजने जैनधर्मनो उपदेश दउं छुं. जुवनानंद राजाए पण ते उपदेश अंगीकार करी, उठीने मातापिताने प्रणाम कर्या. पछी राजा चंपकमालाप्रमुख राणीओए परिवर्यो थको चारित्र अंगीकार करतो हवो. परिव्राजिकाए पण गुरुचरणे चारित्र लीधुं. आचार्य पण चंपकमाला प्रमुख आर्याउने आनंदश्री नामे आर्याने सोंपता हवा. जुवनानंद राजा पण मुनिराजने वंदना करीने हर्पविपाद सहित घेर पहोच्यो.

जे नगरी, जे घरना प्रदेश, जे कांइ पिताए शोजित हता ते सर्व नही देखवाथी जुवनानंद राजा शोकातुर थयो. अनुक्रमे कालांतरे शोक छांकीने रूडी रीते राज्य पालतो, रिपुसमूहने आक्रमतो विचरे छे. अरिकेसरी राजऋपि पण रात्रदिवस सूत्राज्यास करता अनुक्रमे गीतार्थ थया. तेमने आचार्ये आचार्यपदे आप्या. बीजो तेना परिवार जे साधु साध्वीनो हतो ते पण एमना परिवारपणे सोंप्यो. अनुक्रमे अरिकेसरी ऋपि. घनघाती कर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. जव्य जीवने प्रतिबोध दइ, शैलेशीकरण करी, आउखाने अंते परमपद पाम्या. अव्याबाध सुखी थया. चंपकमाला पण साध्वीए परिवर्या अगीयार अंग जण्या. गुरुणीए तेने प्रवर्त्तिनीपदे आप्या. ते विविध तपस्या करतां पृथ्वीने विपे विचरे छे. घणां जव्य प्राणीना नरकनां दुःख निवारतां. गुरुसेवा वैयावच्चादिके अपूर्वकरण करी, क्षपकश्रेणि आरोही, दुस्तर मोहसमुद्र तरीने निर्मल केवलज्ञान पामी एक मासनुं अनशन करीने सुसाध्वीए परिवर्या थकां चंपकमाला सिद्धि वर्या. शाश्वता सुखना जोगी थया. एम समकितना दान उपरांत ज्ञान नर्थी. ते उपर चंपकमालानी कथा कही. ए कथा सुपार्श्वचरित्रमां छे॥ इति

सकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्य पंडितपद्मविजयगणिविरचते श्रीगौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे द्वादशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे तेरमी गाथा कहीए छीए. तेने पूर्व गाथानी साथे ए संबंध छे; जे पूर्व गाथाए चार वस्तु उत्कृष्ट देखाडी. हवे चार वस्तु जघन्य अधम छे. ते माटे तेनो त्याग करवो, ते देखाडवाने संबंधे आवी जे तेरमी गाथा ते कहेछे.

न सेवियव्वा पमया परक्का, न सेवियव्वा पुरिसा अविद्या ॥ न सेवियव्वा अहिमान हीणा, न सेवियव्वा पिसुणा मणुस्सा ॥ १३ ॥

अर्थः—न सेवियव्वा पमया परक्का (परक्का के०) पारकी (पमया के०) प्रमदा एटले स्त्री ते (न सेवियव्वा के०) न सेववी. ते उपर वीरकुमारनी कथा कहे छे.

श्रीनिलय नामे नगरे रिपुमर्दन नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने कमलश्री नामे भार्या हती, अने वीरकुमार नामे महारूपवंत पुत्र हतो. पण ते शूर, वीर, धीर, त्यागी, कर्या गुणनो जाण, विनयवंत, कलानुं घर अने कलंकरहित छे. ते कुमार एकदा महा अटवीने विषे आहेडे गयो; पण ससलो के मृग प्रमुख कोइ जनावर नजरे न आव्युं. त्यारे विस्मय पामतो परिवारसहित आगल चाल्यो, एटले एक स्थानके ससला, मृग, महिष, गज, वृषभ, वाघ, चितरा, प्रमुख सर्व तीर्यंच भेगा बेठेला दीठा. ते परस्पर वैरी पण मित्रनी पेठे वैर छांडीने रह्या छे. त्यां मेघनी पेठे गंभीर शब्दे करी कर्णने विषे अमृत समान लागे एवुं सज्झायध्यान करता मुनिराजनो शब्द सांभल्यो. एटले कुमारना परिवारे नाना प्रकारनां शस्त्र तिर्यंच उपर नांख्यां, पण तिर्यंचना शरीरे एके न लाग्युं. त्यारे कुमारे विचार्युं के आ वर वैर शम्यां छे ते अने एके शस्त्र न लाग्युं ते सर्व आ मुनिनो प्रभाव छे. एम जाणी मुनिना चरणकमले नमस्कार करी उचित स्थानके बेठो. ते देखीने तेना परिवारे पण तेमज कर्युं. मुनिवर पण धर्मलाभ दइने देशना देता हवा के जे प्राणी जीवहिंसा न करे ते सौजन्यता पामे. सर्व पा-

पमां जीवहिंसानुं पाप महोटुं छे. परम नरकनुं कारण छे. सर्व जीवने सदा काल पोतानुं जीवितव्य वहालुं छे. जेम मरण पोताने अनिष्ट छे, तेम सकल जीवने मरण अनिष्ट जाणवुं ॥ यतः ॥ अमेध्यमध्ये कीटस्य, सुरेंद्रस्य सुरालये ॥ समाना जीविताकांक्षा, समं मृत्युजयं द्वयोः ॥ १ ॥ कुवचन, गाल, घात, पराभव, बंधन तथा मरण ए जेम पोताने अनिष्ट छे, तेम परने पण अनिष्ट जाणवुं. माटे जेने जे वहालुं होय तेने ते देवुं ते परभवनुं शंबल छे. तथा वली एक जणने कोइएक एकछत्र राज्य आपे, तथा कोइएक जीवित आपे, ते बेहुमां जीवितनो आपनार वधे. वली धन, बांधव, स्वजन, पुत्र, कलत्र, सर्व करतां पोतानुं जीवित घणुं इष्ट छे. ए तो सहुने अनुभवसिद्ध छे. वली जो मनुष्य थइने पण मांस खाय, रुधिर पीए, तो कागडा कूतरा करतां तेमां शो विशेष? ते माटे जीवता अशरण अनाथ जीवोने मारीने जे तेनुं मांस खाय, रुधिर पीए ते नरक शिवाय बीजुं स्थानक न पामे. वली प्रवर स्वादवंत जे सूखडी प्रमुख भोजन तेने छोडीने जे अशुचि अपवित्र वस्तु एवुं मांस निःशुक निःकरुणपणे खाय छे तेमां ते शी अधिकता देखे छे? इत्यादिक गुरुनी देशना सांभलीने कुमार समकित पाम्यो. संकल्पीने स्थूल निरपराधी प्राणीने हणवुं नही, तथा परस्त्री सेववी नही, तथा मांस भक्षण करवुं नही एवा नियम लीधा. तेम कुमारना परिवारना पुरुषोए पण जेने जे गम्या ते नियम लीधा. मुनि पोताने स्थानके गया. कुमार पण घेर आव्यो.

हवे एकदा राजा, बुद्धिनी परीक्षा करवाने अर्थे सर्व कुमारोने भेगा करीने पूछे छे के पंचालदेशने विषे फोजदार मूकीए छीए, तेमां एक तो घणो निपुण अने प्रकृतिए अवंचक छे; ते एम कहे छे के हुं दश लाख सोनैया एक वर्षमां उपजावी आपीश, अने बीजो कहे छे के हुं पन्नर लाख सोनैया उपजावी आपीश. ते हकीकत अमे दश लाख उपजावनारने कही, त्यारे तेणे कह्युं के महाराथी तो दशलाखथी वधु न उपजे, पण राजाने गमे तेम करो. ते माटे हे कुमारो! तमे कहो के एनुं शुं करवुं? ते सांभली सघला कुमार बोल्या के जे घणुं द्रव्य उपार्जी आपे तेने मोकलो. त्यारे वीर कुमारने राजाए कह्युं, तुं केम नथी बोलतो? वीर कुमार बोल्यो, ए वात मुजने गमती नथी. मने तो तमे प्रथम पुरुष कह्यो ते के जे अवंचक, निपुण,

तातने हितकारी अने प्रजाने पीडे नही तेवो छे तेने मोकलवो योग्य लागे छे. कारण के प्रजा पीमाय नहि त्यारे व्यापारी व्यापारादिक सुखे करी शके, तेथी राजाने न्यायनो दोकमो घणो आवे अने वली न्याये चालवाथी धर्मनी पण वृद्धि थाय; ते माटे जे थोडुं पण न्याये धन उपार्जे तेने अधिकारी करवो योग्य छे. बीजो पुरुष पन्नर लाख अन्याये उपार्जे, ते अन्यायथी तमने पण अधर्म थशे तथा तमारो अपयश थशे. वली एक वर्ष तो पन्नरलाख आवशे पण पछी बीजे त्रीजे वर्षे एक लाख पण नहि उपजे. ॥ यतः ॥ अत्युपादानमर्थस्य, प्रजाज्यः पृथिवीभुजां ॥ दुग्धमादाय धेनूनां, मांसाय स्तनकर्त्तनम् ॥ १ ॥

ते सांभलीने राजाए विचार्युं के ए कुमार वये तो लघु छे, पण बुद्धिए करी सर्वथी गुरु छे. माटे राज्यभारनी धुरी ए वहेशे. तेथी यद्यपि हुं एना गुण प्रकट नहि करुं, तो पण नगरमां एना गुण छाना नहि रहे; अने सर्व कुमारथी ए विपरीत बोल्यो छे, एटले सहु एना उपर मत्सर धरशे, ते माटे अहींथी एने देशांतर मोकलुं. एम चिंतवीने राजा बोल्यो, हे कुमार! तहारा गुण घणा छे, माटे तहारे बापनी ऋद्धि भोगववी युक्त नथी, तेथी तुं ए ऋद्धि अने आ देश मूकीने परदेश जा. ते सांभली ते कुमार, राजाने प्रणाम करीने मतिसागर प्रधाननो पुत्र विमल नामे हतो तेने साथे लइने नीकल्यो. तेनी रखवाली माटे राजाए पंथीलोकने मिषे छाना सुभट मूक्या. तेणे परिवर्यो कोसलपुरना परिसरे जइने विश्राम कर्यो; एवामां घणो कोलाहल सांभल्यो. घणा वाजिंत्र सांभल्या त्यारे प्रधानपुत्र विमलनी मारफत कुमारे पूछाव्युं के अहीं शो महोत्सव छे? विमले पण कोइकने मुखे सांभलीने कुमारने कह्युं के “अहीं रणधवल राजाने पोताना प्राणथकी पण अतिवहाली एवी पुरुषद्वेषिणी कुरुमती नामे एक कन्या छे, तेने परणाववा माटे तेना पिताए कुलदेवीनुं आराधन कर्युं त्यारे कुलदेवीए कह्युं, तमारो पट्टहस्ती जेना कंठमां फूलनी माला आरोपे ते पुरुष कुमानो भर्त्तार थशे, अने कुमारी पण ते उपर राग धरशे. ते सांभलीने राए पट्टहस्ती शणगारी तेने पूजीने, तेनी उपर कुमारीने बेसामीने, अंकुश रहित छूटो मूक्यो छे. ते हाथीए मालीने हाटेथी सूंढमां माला लीधी छे. हमणा ते सर्व राजकुली साथे नगरमां भमे छे.” एवी वात करे छे एवामां

त्यां पट्टहस्ती पण आव्यो,तेणे कुमारने कंठे माला पहेरावी,अने वीरकुमारने सूंढे करी पोताने खंधे आरोपतो हवो. ते कुमारने रूपे करी कंदर्पावतार जेवो देखीने राजा घणो हर्ष पाम्यो. कुमारी पण देखीने घणो आनंद पामी. ते वेलाए कुमारना शरीरथी धूल फटकावणीने माटे दश हाथी, एक लाख सोनैया अने एक हजार घोडा राजाए आप्यां. ठाया लग्नेज कुरुमतीनुं पाणिग्रहण कराव्युं, करमोचन वेलाए राजाए एक हजार गाम आप्यां. रहेवाने प्रासाद आप्यो, कुमार त्यां रही विलास करे छे; ए सर्व वृत्तांत कुमारना पिताए जे छाना पुरुष पंथीने वेषे कुमारनी पछवाडे मूक्या हता तेमणे जइने कुमारना पिताने संभलाव्युं. राजाने घणो आनंद उपन्यो.

हवे विवाहदिवसे मांसादिकवर्जित भोजन कुमारे कर्युं. त्यारे राजाए तेनो हेतु कुमारने पूछ्यो. कुमार कहेवा लाग्यो, पंचेंद्रियनो वध कर्या विना मांसभक्षण थाय नही, अने पंचेंद्रियनो वध ते नरके जवानो परम हेतु छे. इत्यादिक देशना देतां मांसना घणा दोष देखाड्या. ते प्रसंगे साधुनो तथा गृहस्थनो धर्म पण कह्यो. वली पोते श्रावकनो धर्म अंगीकार कर्यो छे, अने मांसप्रमुखनो परिहार कर्यो छे, ते पण कह्युं. ते सांभली राजाने धर्म उपर बहुमान उपन्युं, परम विश्वास थयो. राजाए मांस भक्षण वर्ज्युं. वली देव, गुरु अने धर्म ए त्रण तत्व अंगीकार कर्यां.

एक दिवस संध्यासमये एक स्त्री आवीने कहेवा लागी, हे कुमार! राजानी भार्या, मंत्रिनी भार्या, शेठनी भार्या अने प्रतिहारनी भार्या, ए चारे जणीए तमने दीठा छे, तेथी चारे कंदर्पे विह्वल थइ छे.जुदी जुदी चारे जणीए मुझने मोकली छे. पण ते चारे मांहोमांहे न जाणे तेम तमारो संगम थाय तेवी करुणा करो. ते सांभलीने कुमार पोताना चित्तथी निश्चय करीने बोल्यो के आवती काले राते पहेले पहोरे प्रतिहारीने मोकलजे, बीजे पहोरे शेठाणीने मोकलजे, त्रीजे पहोरे मंत्रिनी भार्याने मोकलजे, अने चोथे पहोरे राणीने मोकलजे. ते स्त्री पण सांभलीने हर्ष पामती, कार्य सिद्ध थयुं मानती, स्थानके जइ सहुने वात जणावती हवी.

हवे कुमार राजाने कहेवा लाग्यो, हे राजन्! जो दीठुं अणदीठुं करो तो हुं कांइक वात देखाडुं. राजा बोल्यो, तुं महारे पुत्र सरखो छे, वली तें मुझने धर्म समजावी आ महारो जन्म सफल कर्यो छे, ते माटे तहारे

गमे त्यां अमने जोड. त्यारे कुमार बोल्यो, आज संध्यासमये महारा आवासने विषे छाना आवजो. राजा बोल्यो, हुं आवीश.

हवे संध्यासमये राजा छानो आव्यो, कुमारे पोताना पल्यंकनी पासेना पल्यंक उपर राजाने बेसाड्यो. हवे हरकोइ मिष करीने प्रतिहारी घरथी नीकली, कुमार पासे आवीने बेठी. कुमार कहेवा लाग्यो, रे स्त्री! जे विषय छे ते आ लोकने विषे दुःखनो हेतु छे, अने परलोकने विषे नरकनुं कारण छे, ते माटे कागमानुं मांस अने कूतरे बोट्युं ए उखाणुं साचुं छे. तथापि जो तृप्ति थती होय तो विषय पण जोगवीए; जो मिष्ट जोजन होय तो तृप्तिए छांमीए, पण विषय जोगवे तृप्ति न होय, अने परलोके नरकनुं कारण होय ए बे दंम केम सहीए? वली ए जीवे विषय तो देवताना जवमां सागरोपमनी संख्याना काल सूधी जोगव्या तोपण तृप्ति न थइ, तो मनुष्यजवना तुन्न जोग थोडो काल जोगवे केम तृप्ति थशे? यद्यपि विषय आपातमात्र मनोहर लागे छे, तोपण किंपाक वृक्षनां फल सरखा परिणामे दुःखदायी छे. ते-माटे विषयने छांमी इंद्रिय मनने दमी मोक्षमार्ग समजीने तेने विषे उद्यम कर. आप्रमाणे कह्युं तथा मोक्षनोमार्ग सम्यक्ज्ञान,सम्यक्दर्शन,सम्यक्चारित्ररूप रत्नत्रयीनुं स्वरूप विस्तारे समजाव्युं,तेथी प्रतिहारी प्रतिबोध पामी.

बीजे पहोरे शेठाणी आवी त्यारे प्रतिहारीने जवनिकाने आंतरे बेसाडीने शेठाणीने प्रतिबोध दीधो, त्यारे ते पण तेमज प्रतिबोध पामी.

त्रीजे पहोरे मंत्रिनी जार्या आवी, तेने पण प्रतिबोधी रूडे मार्गे थापीने तेने पोतानी पूंठे जवनिकाने आंतरे बेसामी.

चोथे पहोरे राजानी राणी आवी, त्यारे कुमारे आसनथी उठीने प्रणाम कर्यो. राणी बोली, हे नाथ! ए शुं करो छो? हमणा उन्ना थवानो शो अवसर छे? तथा प्रणामनो शो अवसर छे? पोताना अंगसंगरूप अमृते करी मने शीतलता उपजावो.विरहानलरूप अग्निए करी बलती एवी मुजने क्षणमात्र पण उवेखशो नही. जो उवेखशो तो महारुं हृदय फाटी जशे. ते सांजलीने कुमारे तेनी सामुं पण जोयुं नही, अने विचार्युं के हजी ए मदोन्मत्तपणाथी उपदेश योग्य नथी.राणी बोली,जे सत्पुरुष होय ते सत्य प्रतिज्ञावंत होय. ॥ यतः ॥ सकृदपि यत्प्रतिपन्नं, तत्कथमपि न त्यजंति सत्पुरुषाः ॥ इत्या-

दि. वली मुजने एकांते तेडीने हवे उपरांठा केम थइ रह्या छो? त्यारे कुमार बोल्यो, तमने बोलावीने जिनधर्मने विषे थापी परलोकने विषे दुःख आपनारां एवां दुष्ट चरित्रथी दूर राखीशुं. राणी बोली, तेमज करो. पण एकवार तमारा अंगनो संग कर्या पछी जेम कहो तेम हुं करुं. कुमार बोल्यो, पाणिग्रहणना दिवसथी मांडीने आज दिवस सूधी कंदर्पावतार राजानो निरंतर संगम करतां तमोने तृप्ति न थइ, तो म्हारो संगम, ते पण वली चोरीए करवो तेथी तृप्ति केम थाय? माटे ए दुर्बुद्धि त्यागीने निरपराध सन्मार्ग सेवो. इत्यादिक पूर्वोक्त युक्तिए करी राणीने घणुं समजावी पण ते समजी नही, अने कहेवा लागी के हुं सर्व तमारुं कह्युं करीश, पण तमे म्हारी दूतीने जे वचन कह्युं छे ते पालो. कुमार बोल्यो,जे में दूतीने कह्युं छे ते करवानुं नथी. आ जन्ममां तो तमारुं मनोवांछित पूरुं नहि पडे.

एवुं ते कुमारनुं असाधारण सत्त्व देखीने अने पोताना दुरध्यवसाय जोइने, वैराग्य पामी थकी कुमारना चरणे प्रणाम करीने राणी बोली, हे बांधव! हुं पापी जगिनी! तेणीए तुजने पराजव कर्यो. हवे ए पापथी हुं क्यां छूटीश? हुं तमारी ओरमान मातानी पुत्री लघु व्हेन छुं. तमे पोताना कुलरूप आकाशमां चंद्रमा सरखा थया. तमे परनारीने जगिनी करीने गणी छे,पण हवे हुं कलंके सहित प्राण केम धरी शकुं? माटे म्हारे तमारी आज्ञा तेज शरण छे. पछी कुमारनी आज्ञाए ते पोताने स्थानके गइ. बीजी त्रणे स्त्रीओ पण परपुरुषनो नियम करी समकित पामी कुमारने प्रणमीने कुमारनी शिक्षा सांजली पोतपोताने स्थानके गइ. राजा पण कुमारने कहेवा लाग्यो. हे महा जसना धणी! आ संसारनाटक देखाडवे करीने तमे म्हारी उपर घणो उपगार कर्यो. हवे आज्ञा करो तो म्हारे स्थानके जाउं. त्यारे कुमार राजाने पहोंचाडीने [illegible]

हवे प्रातःकाले कुमार [illegible] बेठा छे, एवामां [illegible] त्यारे ईशानकूणे अति [illegible] दीठो. प्रतिहारने [illegible] शुं छे? तेणे [illegible] एक केवली जगवान् [illegible] तेमने देवता [illegible] कांति देखाय छे. [illegible] ने [illegible] पछी [illegible] सहित [illegible] वंदना करीने [illegible]

दामां बेठा. कुमार केवलीने पोताना धर्मदायक जाणीने बोल्यो, हे वीतराग! तमे मने पवित्र कर्यो. घणो प्रसाद कर्यो. कारण के पोताना चरणकमलनुं मुजने दर्शन कराव्युं. राजा बोल्या, मने पण पवित्र कर्यो. सर्व पर्षदा उठी त्यारे राजाए परिवारसहित कुमारने लइने अवग्रह बहार आवी मुकुटादिक सर्व अलंकार कुमारने आप्या. पछी पोताना परिवारने एम कहेतो हवो के 'ए तमारो राजा परिवार सहित कुमारने प्रणाम करीने केवली पासे जइने दीक्षा अंगीकार करेछे.' एम कही दीक्षा लीधी. तेमज कुमार तथा राजा बेहुने पूछीने पोताना पापनी शुद्धि करवा माटे राणी पण दीक्षा लेती हवी. बीजी पण घणी राणीओ चारित्र लेती हवी. कुमार पण वंदना करीने पोताने स्थानके आव्यो. राजानी पाटे बेठो. केवली पण केटलाक दिवस रहीने विहार करता हवा. राजा पण न्याये राज्य पालतो, जिनशासन प्रनावतो थको मंत्रीश्वरने सर्व कार्यमां आगल करीने पोताना सरखो करतो हवो.

हवे रिपुमर्दन राजाए कागल मोकल्यो, ते वेलाए विमल मंत्रिने राज्ये थापीने कुमार नयपुर नगरे पहोच्यो. ते वीर कुमारे पोताना पिताने धर्म संजलाव्यो. राजाए पण धर्मतत्त्व समजीने पुत्रने राज्ये थापी चारित्र अंगीकार कर्युं. पाछलथी वीर राजा पण घणा काल सुधी राज्य पाली, अंते रणधवल राजऋषिनी पासे चारित्र लइ, नाना प्रकारना देशने विषे विचरी, घनघाती कर्मनो क्षय करी, केवलज्ञान पामीने अक्रियपदने वरता हवा. एम कंदर्पनो मद नांगी लोकोने चमत्कार देखाडीने वीरकुमार कल्याणनी परंपरा पाम्यो. ए रीते परस्त्री न सेववी. इति श्रीवीरकुमारकथा सुपार्श्वचरित्रे ॥

॥ हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. न सेवियव्वा पुरिसा अविद्या (अविद्या के०) अविद्यावंत एटले विद्यारहित एवा (पुरिसा के०) पुरुष जे होय तेने (न सेवियव्वा के०) न सेववा. ते उपर अगीतार्थनी कथा कहे छे.

वसंतपुर नगरने विषे एक अगीतार्थ संवेगी सरखा आचार्य हता. तेनी साथे गछ विचरे छे. ते गछमां एक संविज्ञ सरखा साधु रहे छे. ते निरंतर पाणी प्रमुखथी खरडेले हाथे दोष सहित अशुद्धमान आहार पाणी लइ आवीने, नित्य आवश्यक वेलाए संवेगीनी पेठे घणो खेद धरतो, गुरु पासे आवी सर्व पाप आलोवे छे. गुरु पण नित्य तेनुं प्रायश्चित्त आपेछे. ते आलोयण आपतां गुरु पोते अगीतार्थ होवाथी नित्य एम कहेता: अहो!

ए शिष्य जुर्ज, कहेवो धर्मश्रद्धावंत छे! ए महाभाग्यवान् छे. धर्म तो सुखे सेवाय; पण आलोववुं ते घणुं दुक्कर छे. ते माटे ए शुरू छे. ते देखीने बीजा मुग्ध साधु विचारवा लाग्या के अहो! आलोववुं तेज श्रेय छे. ते माटे अकृत्य करवामां कांइ दोष नथी पण अकृत्य करीने तेने आलोववुं जोइए. एम सर्वे साधुए धार्युं; पछी ते सर्व साधु एमज प्रवर्तवा लाग्या. एम केटलोएक काल गयो. एकदा कोइ गीतार्थ साधु त्यां प्राहुणा आव्या. तेमणे ए सर्वविधि दीठो, त्यारे विचारवा लाग्या के अहो! आ अगीतार्थे सर्व गच्छ नाश पमाड्योछे. एम चिंतवीने पछी ते गीतार्थ साधुए पेला अगीतार्थ आचार्यने कह्युं के हे आचार्य! तमे अकृत्यसेवी साधुनी प्रशंसा करतां गिरिनगरना राजा तथा त्यांना निवासी लोक सरखा थाउं छो.

ते कथा हुं कहुं छुं ते सांभलो. एक गिरि नामे नगर हतुं.त्यां एक कोटीश्वर वाणियो वसे छे. ते वैश्वानरनो (अग्निनो) भक्तिवंतो छे. ते वर्षोवर्ष एक उरडो रत्ने भरीने तेने अग्नि लगाडे. ते देखीने राजा तथा नगरना सर्वे लोक मली ते शेठनी प्रशंसा करे के जुर्ज, ए शेठ वैश्वानरनी केवी भक्ति करे छे? जे अग्नि नामे भगवानने वर्षोवर्ष रत्ने करीने संतोषे छे. एम प्रशंसा करता रहे. ते शेठ पण हर्षे करीने प्रतिवर्षे रत्ननो उरडो अग्निए बालीने अग्नि देवनी भक्ति करे. एक वर्ष जेवो शेठे अग्नि लगाड्यो के तेज वेलाए भावि भावथी प्रचंड वायरो पण वायो, तेणे करी अग्नि विस्तार पाम्यो. तेथी राजाना महेल प्रमुख सर्वे नगर बलीने राख थयुं. त्यारे राजा तथा नगरना लोके विचार्युं के पूर्वे एने निषेध कर्यो होत तो घणुं सारुं थात, आपणे एनी फोकट प्रशंसा करी. एवो पश्चात्ताप करी दंडीने ते वाणियाने काढी मूक्यो.

ए रीते हे आचार्य! तमे पण अविधिए प्रवर्त्तता एवा साधुनी नित्य प्रशंसा करतां पोताना आत्मानो तथा गछनो नाश करो छो. ते माटे मथुरा नगरीना राजा तथा तन्निवासी लोक सरखा थाउं तो अनर्थना भागी न थाउं. तेनी कथा हुं तमने कहुं छुं, ते सांभलो.

मथुरा नगरीने विषे एमज पूर्वोक्त रीते वैश्वानरनो भक्त एक वाणियो रहेतो हतो, तेणे रत्ने घर भरीने अग्नि लगाडवा मांड्यो, एटले राजाए तथा नगरना लोके तेनो तिरस्कार कर्यो, दंड्यो: सहु कहेवा लाग्या के अटवीमां जइ घर करीने अग्नि केम लगाडतो नथी? एम कहीने तेने

नगरमांथी काढी मूक्यो. एम हे आचार्य! तमे पण करशो तो आत्माने तथा गबने अनर्थथी राखशो. एवी युक्तिए शीखामण दीधी, तो पण अगीतार्थपणा माटे ते आचार्ये पोतानो कदाग्रह न मूक्यो. ते तो तेज रीते प्रवर्त्तवा लाग्यो; त्यारे प्राहुणा साधुए गबना साधुने कह्युं के एवा मूर्ख गुरुनी सेवा करवाथी तमारो उद्धार केम थशे? माटे एने तजो. नहितो तमने ए अनर्थ जणी थशे. ते सांजलीने गबना साधुए गुरुने ठांड्या. ए रीते अविद्यावंत पुरुषने न सेववा, ए कथा विशेषावश्यकमां बे.

॥ हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बे. न सेवियवा अहिमानी हीणा (अहिमानी के०) अजिमानी पुरुष तथा (हीणा के०) हीन एटले नीच पुरुष जे होय तेने न (न सेवियवा के०) न सेववा. ते उपर श्रीवीरस्वामी अने गोसालानुं उदाहरण कहे बे.

ठाम ठाम गोसालाना कुलक्षणे करीने केटलाक लोक प्रजुजीने मारवा आव्या. कोइए प्रजुने बेरुीमां नांखवा मांड्या. इत्यादिक कथा श्रीकल्पसूत्रादिकने विषे प्रसिद्ध बे त्यांथी जाणवी. ए गोसालो अजिमानी बतां नीच पुरुष हतो. अथवा आज जरतक्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामे नगरमां डुष्टबुद्धि अने सुबुद्धि नामे बे वाणिया वसे बे. पण ते बेनुं जेवुं नाम तेवाज परिणाम बे.एम लोकमां प्रसिद्धि पाम्या बे. ते बेहु निर्धन बे,पण कर्मसंयोगे बेहुने मित्राइ थइ बे. ते बेहु कांइक क्रियाणां लइने परदेशे धन उपार्जवा गया. अनुक्रमे कोइक पुरातन गामने विषे केटलाएक दिवस लोन्ने करी रह्या.

एक दिवसे सुबुद्धि देहचिंताए गयो बे, एवामां कोइ जुना खंडेरमांथी कांइक निधान जड्युं. ते डुष्टबुद्धिने देखाड्युं. हजार सोनैया थया, ते लइने पोताना नगर समीपे आव्या. ते वारे ते डुष्टबुद्धि, सुबुद्धि साथे विचार करवा लाग्यो के ए धन जो आपणे बेहु अर्द्धोंअर्द्ध लइने गाममां जइशुं, तो लोकमां आपणो जार वधशे. त्यारे राजा जाणशे के एमने निधान जड्युं बे, माटे लूटी लेशे. पठी जेवा हता तेवाज दरिद्री थइशुं. माटे सो सो द्रव्य लइने बीजुं द्रव्य जो तमारी हा होय तो वडतले दाटीए. ते सुबुद्धिए पण मानी; पठी राते दाटीने प्रातःकाले बेहु घेर गया.

हवे डुष्टबुद्धि तो अणविचार्युं खरच करतां थोमादिवसमां लावेलुं द्रव्य खाइ गयो. त्यारे सुबुद्धिने साथे लइने वली सो सो द्रव्य काढी लाव्या. एक

दिवस डुष्टबुद्धिए विचार्युं के शेष ड्रव्य जे रह्युं ढे ते एने ठगीने हुंज लइ आवुं. एम चिंतवीने रात्रिने समये ते धन पोते लाव्यो. प्रातःकाले सुबुद्धिने कहेवा गयो के हवे आपणे दाटेलुं ड्रव्य घेर लावीए तो चित्तमांथी चिंता टले. ते वात सरल आशयना धणी सुबुद्धिए मानी. प्रनाते बेहु जण ते स्थानके गया. त्यां जोयुं तो निधान न दीठुं. तेवारे कूडकपटनुं घर एवो ते डुष्टबुद्धि बूंब पाडीने कहेवा लाग्यो के अरे हुं ठगाणो !! कोइक धन लइ गयो!!! पत्थर लइ माथुं कूटवा लाग्यो, अने सुबुद्धिने कहेवा लाग्यो के ए धन तें लीधुं ढे. कारण के आपण बेहु विना बीजो कोइ ए स्थानक पण जाणतो नथी. ते सांनली सुबुद्धि बोल्यो, जो मने ए ड्रव्य तहाराथी गुप्तपणे लेवुं होत तो प्रथमथीज तने शुं करवा देखाडत? माटे तुं पोतेज जेम ठग ढो तेम बीजाने पण ठग जाणे ढे. एम बेहु जण क्लेश करतां राजद्वारे गया. राजा आगल ते डुष्टबुद्धि कहेवा लाग्यो, हे महाराज! अमने निधान जड्युं हतुं; ते अमे तमारी बीहीके बहार दाट्युं. ते एणे मुऊने वंचीने एकले लीधुं; माटे हवे जे युक्त होय ते करो. राजा बोल्यो, ए वातमां कोइ साक्षी ढे? डुष्टबुद्धि बोल्यो के जे महोटा वृक्षनी हेठल दाट्युं हतुं ते वृक्ष साक्षी ढे, बीजुं तो कोइ नथी. ते महावृक्ष जो एम कहे के अमुक पुरुषे लीधुं. तो तमे मने सत्य वचननो धणी जाणजो. राजा बोल्यो, जो एम करशो तो तमे सर्व लोकमां सत्यवादी कहेवाशो; ए परीक्षा काले करीशुं, एवुं दुष्टबुद्धिए कह्ये थके राजाए बेहुने विसर्ज्या. बेहु जण घेर गया. सुबुद्धि मनमां विचारे ढे के अहो! ए डुर्घट वात केम बनशे? पण धर्मथी सदा जय ढे. दुष्टबुद्धि पण घेर जइने नड नामे पोताना बापने कहेतो हवो के हे पिता! ड्रव्य तो हुं लाव्यो छुं. माटे राते हुं तमने वडना कोटरमां घालीश, लोक नेला थाय, त्यारे कोटरमांथी एम कहेजो के सुबुद्धिए ड्रव्य लीधुं ढे. ते बोल्यो, रे डुष्ट! तें ए दुष्ट काम कर्युं ढे पण हुं तहारा आग्रहे ए काम करीश. पढी तेने कोटरमां घाल्यो.

हवे प्रातःकाले राजा तथा नगरना लोक साथे डुष्टबुद्धि सुबुद्धि प्रमुख सर्वे त्यां आव्या. वडनी पूजा करीने पढी डुष्टबुद्धि बोल्यो, हे वृक्ष! तमे कहेशो ते साचुं ठरशे. ते माटे सत्य कहो के ए धन कोणे लीधुं ढे? त्यारे वडना कोटरमां रहेल डोसो बोल्यो, ए धन सुबुद्धिए लीधुं ढे, ते

सांनली सर्व लोक चमत्कार पाम्या. राजा सुबुद्धिने कहेवा लाग्यो के ए अपराध तमारो ठर्यो, माटे धन आपो. सुबुद्धिए विचार्युं, कदापि काले वृक्ष बोले नही. ए सर्व डुष्टबुद्धिनी कूट गूढरचना देखाय ठे. वृक्षना कोटरमांथी वाणी नीकली तेथी कोइक पुरुष संकेत करीने मांहे घाल्यो ठे. एम निर्धारी पठी सुबुद्धि राजाने कहेतो हवो, हे राजन्! अवश्य महारे ए धन आपवुं. पण महारे कांइक कहेवुं ठे ते आप सांनलो. राजा बोल्यो, जे कहेवुं होय ते कहो. सुबुद्धि बोल्यो, धन तो में लीधुं पण घेर लइ गयो नथी. में लइने वडना कोटरमां मूक्युं हतुं. पठी बीजे दहाडे लेवा आव्यो, त्यारे फणाटोप मांडी रहेलो एवो नयंकर सर्प दीठो. तेथी में विचार्युं के ए धन देवाधिष्ठित थयुं देखाय ठे. ते माटे हे राजन्! तमारी आज्ञा होय तो ए सर्पने कोइक उपाये हुं मारुं. राजा बोल्यो, एमज करो. तेवारे सुबुद्धिए पण बहार अने मांही ठांणां प्रमुख नर्यां, पठी अग्नि लगाड्यो, ते ठांणांनो धूमाडो आव्यो तेथी आकुलव्याकुल थयो थको नद्रशेठ पृथ्वीए पड्यो, लोकोए ठेलख्यो, कौतुकथी लोक पूठवा लाग्या. अरे नद्रशेठ! ए शुं? ते बोल्यो, ए डुष्टे मने कूटसाखीयो कर्यो, अलीक वचननुं फल मुऊने हमणाज मल्युं, ते माटे कोइ जुठुं बोलशो नही. ते सांनली राजाए नद्र शेठने राख्यो, अने सर्व धन लइ डुष्टबुद्धिने नगरमांथी काढी मूक्यो, तथा सुबुद्धिने वस्त्रालंकारादिके पूज्यो. सत्यवादीपणा माटे लोकमां घणी प्रशंसा थइ. डुष्टबुद्धि तो प्रथमथीज लोकमां मानहीन हतो, तेनी संगते सुबुद्धिने आपदा थइ. माटे मानहीननी संगत न करवी ॥ ए कथा शांतिनाथ चरित्रमां ठे.

॥ हवे चोथापदनो अर्थ कहे ठेः—न सेवियवा पिसुणा मणुस्सा (पिसुणा के०) पिशुन एटले चाडिया (मणुस्सा के०) मनुष्य जे होय, तेने (नसेवियवा के०) न सेववा. ते उपर चक्रदेवनी कथा कहे ठे.

महाविदेह क्षेत्रने विषे चक्रवाल नामे नगर ठे. त्यां अप्रतिहतचक्र नामे सार्थवाह वसे ठे, तेनी सुमंगला नारीनी कूखथी उपन्यो चक्रदेव पुत्र ते घणो विनयवंत ठे. एज नगरमां सोमशर्मा नामे पुरोहित ठे. तेनी नंदीवर्द्धना नामे स्त्री ठे. तेने यज्ञदेव नामे पुत्र थयो ठे. ते चक्रदेव तथा यज्ञदेवने घणी मित्राइ थइ; पण तेमां चक्रदेवने

तो सद्भावे प्रीति छे अने यज्ञदेव तो कपटे प्रीति राखे छे, यज्ञदेव एनां छिद्र जोयां करे छे. एनी संपदा देखी खमाती नथी ॥ यतः ॥ खलः सत्क्रियमाणोऽपि, ददाति कलहं सताम् ॥ दुग्धधौतोऽपि किं याति, वायसः कलहंसताम् ॥ १ ॥ तो पण छिद्र न जड्युं, त्यारे तेणे मनमां विचार्युं के ए, तो ठलातो नथी, माटे हवे कोइ एवो उपाय करुं के ए आ गाममांज रही शके नहि. हवे एज नगरनो रहेवासी चंदन नामे सार्थवाह छे, तेना घरमांथी द्रव्य चोरी लावुं, ते एने जइ सोंपुं; ए पण म्हारी मित्राइ दावे राखशे, पछी हुं राजाने संभलावीश त्यारे राजा एने दंडशे, मारशे, कूटशे अने एनां घर पण लूंटी लेशे. पछी तेणे जेम विचार्युं तेमज कर्युं. ते द्रव्य चोरी लावीने चक्रदेवने कहेवा लाग्यो. हे मित्र! ए म्हारुं द्रव्य प्रछन्नपणे राखजो. परंतु ते कुवेलाए लाव्यो माटे चक्रदेव न राखतो हतो, तो पण घणो आग्रह करतां दाक्षिणताए ना न कही शक्यो, अने धन गुप्त करी राख्युं. एवामां लोकमां वात प्रसिद्ध थइ के चंदन सार्थवाहना घरमां चोरी थइ छे. ते वात चक्रदेवे सांभळी, एटले मनमां शंका उपनी, त्यारे ते यज्ञदेवने पूछवा गयो. यज्ञदेव बोल्यो, रे मित्र! ए शुं कहो छो? हुं तमने केम दुःखमां नाखुं? ए द्रव्य तो म्हारा पितानी बीके में तमारे घेर मूक्युं छे; त्यारे चक्रदेवने शंका हती ते टळी गइ.

हवे चंदन सार्थवाह राजानी पासे फरियादे गयो, त्यारे राजा बोल्यो, तमारुं शुं शुं द्रव्य गयुं? शेठे पण राजाना दफ्तरमां लखाव्युं. राजाए तत्काळ ढंढेरो फेरव्यो. रे लोको! सांभळो. चंदन सार्थवाहना घरमां कोइए चोरी करी छे. तेनुं द्रव्य जो कोइए लीधुं होय तो ते आवीने राजाने कहे. राजा तेनो गुन्हो माफ करशे. पण कदापि जो जाहेर नहीं करशे, अने पछी राजा जाणशे तो राजा तेने आकरो दंड देशे, तेना प्राण लेशे. ते ढंढेरो फेरव्या पछी पांच दिवस गया, एटले यज्ञदेव राजा पासे जइने कहेवा लाग्यो. हे राजन! वात कहेवी युक्त नथी, मित्रनुं छिद्र केम कहेवाय? तो पण राजद्वारे तो जेवुं जाणीए तेवुं कहीए ए नीति छे. वळी यद्यपि जो मित्र छे, तो पण आलोक अने परलोकना विरुद्धाचारी पोताना आत्माने पण दुःखदायक ते मित्रने शुं करुं? राजाने केम छेतरवुं? जे नजरे दीठुं ते तमने कहुं हुं. राजा बोल्यो, जेवुं होय तेवुं कहो. य

न्यायने अन्याय कहेशो नहि. यज्ञदेव बोल्यो, हे राजन् ! में काने सांभल्युं छे, जो चक्रदेव न माने तो एनुं घर प्रछन्नपणे जुओ, में परिजन पासेथी सांभल्युं छे ते खरुं छे, पछी मन माने तेम करो, तमे महोटा छो, माफ करो तो घणुं सारुं, महारो महोटो भाइ छे. राजा बोल्यो, ए वात केम मनाय? यज्ञदेव बोल्यो, तमे कह्युं ते साचुं छे, परंतु रूडा माणसनुं मन पण लोभे करी काचुं थइ जाय छे. एमां कुलनो पण शो वांक छे? कारण के फुल घणुं उत्तम होय, अने सुगंधी होय तो पण तेमां कीडो निपजे छे. छाणमां वींछी थाय छे, तो तेमां कुल शुं करे? ते माटे कोइक प्रकारे आप एनुं घर जोवरावो. राजाए पण ते वात युक्त जाणीने पंच बोलाव्या, वली घणा न्यायवंत महाजन भेगा करीने कह्युं के चंदन सार्थवाहना भंडारीने साथे लइने चक्रदेवनुं घर जुओ. त्यारे कारणिया विचारवा लाग्या के राजा शुं बोले छे! कांइ पण तोल करतो नथी! चक्रदेवने धर्मनो रंग चोल जेवो छे. वली विचारे छे के आपणे शुं करीए? आपणे तो आज्ञाकारक थया, एम कही आंखमां आंसु झरतां सर्व भेगा मलीने त्यां गया. पाछलो पहोर दिवस रह्यो, त्यारे आव्या. तेने चक्रदेवे आदर सन्मान दइ बेसवाने आसन आप्यां. कारणिया बोल्या, हे शेठ ! कोइ व्यापार करतां कांइ वस्तु लाव्या होय तो कहो. चक्रदेव शंकारहितपणे बोल्यो, हुं कांइ जाणतो नथी. कारणिया बोल्या, तमे कोप न करशो, राजानी आज्ञा तमारुं घर जोवानी छे. चक्रदेव बोल्यो, इहां कोपनो शो अवसर छे? जे राजा होय ते न्याये अन्याये जुए ए तो रीतिज छे.

हवे कारणियाए पण नगरना वृद्धपुरुषोने साथे लइने राजपुरुषोने हाथे जोयुं, जोतां थकां विविध प्रकारनुं धन दीठुं, ने भांड पण चंदनना नाम सहित दीठां. मांहेथी उपाडी सर्व बहार लाव्या, चंदन शेठना भंडारीने देखाड्या, ते पण देखीने हैयामां दुःख धरतो बोल्यो, संभवे तो छे पण चित्तमां संशय आवे छे. कारणिया बोल्या, पत्र लख्युं छे ते वांचो. तेमां ए दागीना छे के नहि? पत्र जोयुं तो सर्व ते प्रमाणे दीठुं. त्यारे सहु

. कारणियाए चक्रदेवने पूछ्युं, तमारे घेर ए ऋद्धि क्यांथी आवी? त्यारे चक्रदेवे विचार्युं के मित्रनुं नाम केम देवाय? जो एने माथे चोरी आवे तो महारी सज्जनता केम रहे? वली महारा प्राण उगारीने परना

प्राण केम हणुं? एम चिंतवीने कह्युं के ए त्रांड महारा घरनां छे. कारणिया बोल्या, ए त्रांकनी उपर चंदन सार्थवाहनुं नाम केम छे? तेणे कह्युं ते तो खबर नथी, कोण जाणे फेरफार थयो हशे! कारणिया बोल्या. शी संख्याए तमारा त्रांड छे? चक्रदेव बोल्यो, सांभरतुं नथी. पछी कारणियाए पत्र वंचाव्यो. तो दश हजारनो माल थयो, ते पत्रमां लखेलां त्रांक बराबर मल्यां, नगरना लोक तथा कारणिया विस्मय पाम्या के युगांते पण चक्रदेव पारकुं धन न ले. फरी पूछवा लाग्या, हे चक्रदेव! जे होय ते प्रकट वात कहो के ए केम छे? एम फरी फरीने पूछे, पण चक्रदेव तेज जवाब आपे, वली फरीने पूछ्युं, कांइक विचारीने कहो. तोपण चक्रदेवे कांइ न कह्युं. त्यारे कोटवाल कोपीने राजा पासे लाव्यो. राजाने सर्व वात संभलावी. राजा बोल्यो, ए उभय लोकनो जाण ते आवुं हीणुं काम केम करे? चक्रदेवने राजाए पूछ्युं. जे परमार्थ होय ते कहो. त्यारे चक्रदेवे, आंखमां आंसु लावीने पूर्वनी पेठे कह्युं. राजाने चक्रदेव उपर शंका उपनी; पण चक्रदेवना बापनो आदर जाणीने कांइ कह्युं तो नहि; परंतु नगरनी बहार काढी मूक्यो. राजाना चाकरे नगरनी पासे वन छे त्यां जइ मूक्यो. त्यां चक्रदेवे मनमां विचार्युं के मुझने आवडो पराभव थयो, लोकमां अपयश थयो माटे हवे महारे जीववुं घटे नहीं. एम चिंतवीने त्यां देवलनी पासे एक वड छे, तेमां गले फांसो दीधो.

ए अवसरे वनदेवीए अवधिज्ञाने जोयुं तो वात घणी विपरीत थती दीठी. चक्रदेव उपर करुणा आवी, तेथी ते वनदेवीए राजानी माताना दिलमां आवीने जेवी वात हती तेवी कहीने कह्युं के नगरनी बहार चक्रदेवे मरवाने फांसो खाध्यो छे. ते जइने वारो, अने घणा आदरथी नगरमां तेडी लावो. ते सांभलीने राजा दुःखथी टलवलतो बोल्यो के दुराचारी यज्ञदेवने पकडी लावो. एम हुकम करीने पोते कनावलो थोडा माणसो साथे नगर बहार जतां थकां दूरथी चक्रदेवने फांसो खातो देखीने शोर करतो आवी फांसो दूर करीने पोतानी पासे बेसाड्यो. चित्तमां घणो आनंद उपन्यो. राजा बोल्यो. हे भद्र! में तने फरी फरीने पण ते कांइ वात कहीज नहीं. तुं साचो छे: तहारुं सर्व स्वरूप

म्हारी माताना दिलमां आवीने कह्युं. तेणे यज्ञदेवने जूठो कह्यो, अने तने साचो कह्यो. ते सांभलीने चक्रदेवे विचार्युं, अहो! ए काम मातुं थयुं. राजा बोल्यो, तहारी अवज्ञा करी ते हुं खमावुं बुं, तुं खमजे, में परमार्थ जाण्या विना क्रोधे करी तने घणी कदर्थना करी ने कष्टमां नांख्यो. चक्रदेव विचारे छे जे ए म्होटो अनर्थ थयो, कारण के यज्ञदेवने आपदा आवी. ते वारे राजाने कहेवा लाग्यो, हे राजन् ! तमे प्रजाना पालक छो, यज्ञदेवनी खरी खबर काढो. राजा बोल्यो, अमे खरी खबर काढी छे, ए महादुष्ट छे, सज्जनने दुःखदायी छे. चक्रदेव बोल्यो, ए म्हारो मित्र एम करे नही. राजा बोल्यो, देवी खोटुं बोले नही. चक्रदेवे विचार्युं के ते म्हारो भाइ छे तेमां ए वात केम संभवे ?

एटलामां यज्ञदेवने बांधीने राजा पासे आण्यो. राजाए कह्युं, एनी जीभ कापो, एनी बे आंखो उपाडो, एनुं घर लूंटी लावो, एने यष्टिमुष्टि प्रहारे मारीने पछी देशमांथी काढी मूको. त्यारे चक्रदेव राजाने पगे पडी घणी घणी ऊलग करी कहेतो हवो के म्हारे बीजुं कांइ जोइतुं नथी, यज्ञदेवने मूको. जो यज्ञदेव आपदा पामे तो मने खामी आवे. राजा बोल्यो, ए वात तो युक्त नथी, ए साते धाते दुष्ट छे, विश्वासघाती छे, एने राख्ये शुं थाय? माटे बीजुं कांइ माग, बीजी जे वात कहे ते हुं मानुं, तुं कहे तो तुजने सर्वनो शिरदार करी थापुं, पण यज्ञदेवने नहि मूकुं. फरी चक्रदेव बोल्यो; एने जीवितदान द्यो, एटले तमे मने सर्व आप्युं. राजा बोल्यो, तहारे वचने मूक्यो. चक्रदेवे कह्युं, ए तमे म्हारी उपर म्होटो प्रसाद कर्यो, एम कही राजाने पगे लाग्यो. राजाए चक्रदेवने घणो आदर दीधो, घणी रीते बोलाव्यो, लोक कहेवा लाग्या, राहनुं पाणी राहे गयुं. यज्ञदेव महा जघन्य थयो. ए तो जीवतोज मुओ जाणवो. चक्रदेव तो ऊंडा कुवानी पेठे महा गंभीर जाणवो. सवैयो ॥ बहिरे गीत नहु सुण्यो, भमरे चंप नहु दीठो, सोलकला संपूर्ण चंद अंधले न दीठो, करहीणे पांगुले कठिनको बाण न ताण्यो, जुवती कंठ विलग्ग मुग्धे रस भेद न जाण्यो, कूणही पूत कपूत गीत नाद चित्त नवि धर्यो, कवि गंग कहे रे ठक्कुरो तो गुणवंताहि गुण ग्रह्यो ॥१॥ चक्रदेवने वैराग्य उपन्युं, अहो! मित्रने पण एवडो खेद, अहो कर्मनी विचित्रता, अहो संसा-

रनी असारता, परचित्तनो पार न पामीए, जो मित्रज एम द्रोही थाय तो कोनी साथे चित्त मेलवीए! जो एनो त्याग करीए तो सुख पामीए ॥ यतः ॥ वरं न राज्यं न कुराज्यराज्यं, वरं न मित्रं न कुमित्रमित्रम् ॥ वरं न दारा न कुदारदारा, वरं न शिष्यो न कुशिष्यशिष्यः ॥ १ ॥

एवा अवसरने विषे अग्निभूति नामे गणधर उद्यानने विषे अवग्रह जाचीने रह्या छे. तेमने चक्रदेवे उद्याने गयो हतो त्यां दीठा, त्यारे घणो राग उपन्यो. तेणे जइने प्रणाम कर्यो, गुरुए धर्मलाभ दीधो, चक्रदेवे धर्म पूछ्यो, गुरुए पण खंति प्रमुख दश प्रकारनो मुनिधर्म वखाण्यो, ते सांभलीने घणी साता उपनी, कर्मे विवर दीधुं, त्यारे मिथ्यात्व त्याग कर्युं, समकित पाम्यो, वधते परिणामे देशविरति फरश्यो, वली चढते अध्यवसाए संवेग वध्यो, पुण्योदये करी कर्म गल्यां, वीर्यउल्लास वध्यो, कर्मस्थिति घणी त्रुटी, दीक्षानां परिणाम थयां. गुरुने कहेवा लाग्यो, तमे मने उपगार कर्यो. हवे जे कहो ते करुं. गुरु बोल्या, तुं योग्य जीव छो माटे चारित्र अंगीकार कर. गुरुनुं वचन सांभली चक्रदेवे चारित्र आदर्युं, आउखा पर्यंत पाल्युं, काल करीने पांचमे देवलोके नव सागरोपमना आउखे देवता थयो.

यज्ञदेव मरीने बीजी नरके नारकी थयो. हवे आगल ए चक्रदेव यज्ञदेवना पूर्वभवनी वार्त्ता घणी छे. ते सर्व समरादित्य चरित्रथी जाणजो. इहां तो चाडियानी संगत न करवी, ते उपर एक भवनुं प्रयोजन हतुं ते कह्युं. चाडियानी संगत मूकी त्यारे सुखिया थया. अनुक्रमे चक्रदेव त्रण चार भवे मोक्षे जशे. यज्ञदेव तो अनुक्रमे छठी नरके जइ पछी अनंतो काल संसारमां रझलशे. इति चक्रदेव कथा ॥ ७६ ॥

इति श्रीसकलसभाभामिनीभालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितश्रीपद्मविजयगणिविरचिते गौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे त्रयोदशगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे चौदमी गाथा लखीए छीए. तेने पूर्वगाथा साथे ए संबंध छे के पूर्व गाथाए न सेववा योग्य अधम पुरुष देखाड्या, अने आ गाथामां तेना प्रतिपक्षी, सेवा करवा योग्य उत्तम पुरुष देखाडे छे.

जे धम्मिया ते खलु सेवियव्वा, जे पंमिया ते खलु पूछियव्वा ॥ जे साहुणो ते अभिवंदियव्वा, जे निम्ममा ते पमिलाभियव्वा ॥ १४ ॥

अर्थः—जे धम्मिया ते खलु सेवियव्वा (जे के०) जे पुरुष (धम्मिया के०) धर्मि एटले धर्मवंत होय, (ते के०) ते पुरुष (खलु के०) निश्चये (सेवियव्वा के०) सेववा, एटले अंगीकार करवा. ते उपर श्रीऋषभदेव स्वामीनुं पाछला वैद्यना भवनुं दृष्टांत कहे छे.

जंबुद्वीपना महाविदेह क्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामे नगर छे. त्यां सुविधि नामे वैद्य हतो. तेने जीवानंद नामे पुत्र हतो. ते कालेज बीजा चार बालक उपन्या, ते जाणे दान शील तप अने भावनानी मूर्त्तियोज होय नहि! तेमां एक प्रसन्नचंद्र राजानी कनकावती भार्या तेनो महीधर नामे पुत्र थयो, बीजो सागरदत्त सार्थवाहनी अभयमती भार्या तेनो पूर्णभद्र नामे पुत्र थयो. त्रीजो शुनासीर नामे प्रधाननो सुबुद्धि नामे पुत्र थयो, चोथो धन नामे शेठनी शीलवती भार्यानो गुणाकर नामे पुत्र थयो. अनुक्रमे तेउ महोटा थता हवा. साथे पांसुक्रीमा करे, कलाना कलाप साथे भणे. तेज नगरमां ईश्वरदत्त नामे शेठनो केशव नामे पुत्र छे, ए छए जणने मांहोमांहे आकरी मित्राइ थइ. ते पंचेंद्रिय अने छठुं मन तेनी पेठे विरहरहितपणे रहे. जीवानंद पोताना पितानी विद्या आयुर्वेद संपूर्ण भएयो, अष्टांग औषधी रसनी वातोनुं सर्व फल जाणे, हाथीमां जेम ऐरावत, ग्रहमां जेम सूर्य, तेम सर्व वैद्यमां शिरोमणि थयो. छ जण साथे क्रीमा करतां एक दिवस एकने घेर रहे, बीजे दिवसे बीजाने घेर छए भेला रहे, एम सदा सघला भेगा रहे. एकदा जीवानंद वैद्यने घेर सघला भेगा मलीने रह्या छे, एवामां पृथ्वीपाल राजानो पुत्र गुणाकर नामे

छे, तेमणे अंगना मेलनी पेठे राज्य छांमीने चारित्र लीधुं छे, ते जेम उष्ण कालना तापे नदी डुबली थाय, तेम तपस्याए करी डुर्बल थया छे, तेमने अकाले अपथ्य जोजने करी कोढ नीकळ्यो छे, तेमां सर्व अंगे कृमि उपन्या छे, तो पण औषध याचता नथी, कारण के मुनिराज होय ते शरीरनी अपेक्षा न करे. ते मुनिने छठने पारणे घर घरने विषे जमतां जीवानंद वैद्यने घेर आवतां मित्रोए दीठा. त्यारे महीधर कुमारे वैद्यपुत्र जीवानंदने हांसीमां कह्युं, तुं जगतमां वैद्यशिरोमणि कहेवाय छे, तुऊने रोगनुं ज्ञान छे, तहारी पासे औषध पण घणां छे, चिकित्सामां पण माह्यो छे, पण तहारामां कांइ दया नथी, जे सदा आर्त्त होय ते तुऊने प्रार्थना करे तो पण तुं वेश्यानी पेठे द्रव्य विना तेनी सामुं पण न जुए माटे एकांते द्रव्यना लोजी न थइए. कांइक धर्म आश्रयीने पण चिकित्सा करीए, तहारी वैद्यविद्या, तहारो परिश्रम तेने धिक्कार पमो, कारण के एवुं रोगवंत पात्र आव्युं तेने उवेखे छे! ते सांजलीने जीवानंद पण सकलविज्ञानरूप रत्नो रत्नाकर छे ते बोल्यो, हे महाजाग! तें जलुं संजार्युं. कारण के ब्राह्मण अद्वेषी न होय, वाणियो अवंचक न होय, शोक्य अनइर्ष्यावंत न होय, शरीर नीरोगी न होय, पंमित, धनवंत तथा गुणवंत ए त्रण निरहंकारी न होय, स्त्री अचंचल न होय, राजपुत्र सुचरित्रना धणी न होय. ए सर्व प्राये न होय, माटे ए महामुनि चिकित्सा करवा योग्य छे. पण औषधनी सामग्री महारी पासे पूरी नथी ए वचमां अंतराय नडे छे. कारण के एक लक्षपाक तेल तो महारी पासे छे, पण गोशीर्षचंदन अने रत्नकंबल ए बे वस्तु नथी. ते सांजलीने पांचे मित्र बोल्या, ए बे वस्तु अमे लावीशुं. एम कहीने पांचे जण हाटनी श्रेणीए गया. साधु पण पोताने ठेकाणे गया. हाटवाला वाणियाने पांचे जणे कह्युं, मूल्य लइने अमने बे वस्तु आपो. एम कह्ये थके वाणियो बोल्यो, ए बे वस्तुनुं दरेकनुं लाख द्रव्य मूल थाय छे; पण तमे ए वस्तुने शुं करशो? जे प्रयोजन होय ते कहो. ते बोल्या, तमे मूल्य लइने अमने गोशीर्ष तथा रत्नकंबल आपो, अमारे साधुनी चिकित्सा करवी छे. ते सांजलीने वाणियो विस्मय पामीने विकस्वर लोचन करी रोमराजि विकस्वर करीने चिंतववा लाग्यो, एनुं उन्माद, प्रमाद ने मदननुं स्थानक एवुं

यौवन क्यां? अने महारी विवेकनुं स्थानक एवी वृद्धावस्था क्यां? जराए जर्जरित शरीरवालो हुं छुं तेथी ए कार्य मने करवुं घटे ते ए करे छे. एम चिंतवीने वृद्ध वाणियो बोल्यो, भो भद्र! ए बे वस्तु मूल्य दीधा विनाज ल्यो. तमने कल्याण थाओ. एनुं मूल्य सर्वथा नहि लउं. तमे मने भाइनी पेठे धर्ममां संविभागी कर्यो. एम कही ते शेठे बेहु वस्तु आपीने पोते चारित्र लइ तेने निरतिचारपणे पाली केवलज्ञान पामी मोक्ष गयो.

ते पांचे सत्पुरुष पण औषध सामग्री लइने जीवानंद वैद्यने साथे तेडीने मुनि पासे गया. मुनि वडना वृक्ष हेठल निश्चलपणे काउस्सग्गे रह्या छे. तेमने छए जण प्रणाम करीने बोल्या, हे भगवन्! तमारी चिकित्सा करवे करीने धर्ममां विघ्न करीशुं, पण अमने आज्ञा करो, तथा पुण्यनो अनुग्रह करो. एम मुनिनी अनुज्ञा लइने एक गायनुं मडुं लइ आव्या.

हवे मुनिने अंग प्रत्यंगे ते तैले मर्दन कर्युं. जेम नीके करीने पाणी क्यारामां आवे, तेम शरीरमां तेल संचारता हवा. ते तेलनुं वीर्य उष्ण छे, तेथी मुनि अचेतन थया. कारण के उग्र व्याधियो शमाववाने उग्र औषध जोइये, हवे तेले करीने कृमिया आकुलव्याकुल थया. पछी मुनिने शरीरे रत्नकंबल लपेटी लीधुं. ते रत्नकंबल शीतल छे, तेथी त्वचागत कृमी हता ते सर्व बहार नीकल्या. तेने रत्नकंबलमां लइने हलवे हलवे गायना शबमां खंखेर्या. कारण के सत्पुरुष होय ते सर्वनी दया पाले. पछी जीवानंदे गोशीर्षचंदने करी मुनिना शरीरे विलेपन कर्युं. तेथी आश्वासना उपनी. वली तेल चोल्युं तेथी मांसगत कृमी नीकल्या. पछी रत्नकंबल आछादन कर्युं. तेथी ते कृमि रत्नकंबलमां आव्या. ते पण गायना शबमां खंखेर्या. उपर गोशीर्षचंदन चोपड्युं, तेथी मुनि शीतल थया. अहो! वैद्यनुं कुशलपणुं जुओ, केवुं छे! वली तेल चोल्युं तेथी हाडगत कृमी नीकल्या. वली रत्नकंबले लइने गोशबमां परठव्या. वली गोशीर्षचंदने विलेपन कर्युं. ज्यारे वलीयो रुषे त्यारे वज्रपंजरमां पण रहेवानुं स्थानक न मले. मुनि निरोगी थया. पछी संरोहिणी औषधिए नवी कांति समान मुनिनो देह थयो. सुवर्ण सरखी काया थइ. त्यारे मुनिने खमावीने छए जण पोताने स्थानके गया. मुनि पण अन्यत्र गया. पछी गोशीर्षचंदन रह्युं ते तथा रत्नकंबल वेचीने सुवर्ण लीधुं. ते सुवर्ण अने पोतानुं सुवर्ण भेली म-

होइ मेरुना टुंक जेवुं एक चैत्य करावी, तिहां जिनप्रतिमानी पूजा करतां, गुरुसेवामां तत्पर थकां काल काढता हवा. ते उए जण एकदा वैराग्य पामीने चारित्र लइ ग्रामानुग्रामे विचरता, छठ अठमादिक तपस्या करता, मधुकरवृत्तिए आहार लेता, सुन्नटनी पेठे परिसह सहेता, क्षमादिके करी चार कषायनो जय करता, द्रव्य नावथी संलेषणा करता, अनशन करीने पंच परमेष्ठिनुं ध्यान करता, बारमा देवलोके वीश सागरोपमने आउखे इंद्रना सामानिक देवता थया. इहां एटलुं प्रयोजन हतुं माटे एकज नव कह्यो छे. बीजा नव श्रीहैमऋषनचरित्रथी जाणवा ॥ ७७ ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. जे पंमिया ते खलु पूछियवा (जे के०) जे पुरुष (पंमिया के०) पंमित होय, (ते के०) ते पुरुष (खलु के०) निश्चये (पूछियवा के०) पूछवा योग्य जाणवा. ते उपर तुंगिया नगरीना श्रावकनुं दृष्टांत कहीए छीए.

ते काले ते समयने विषे तुंगिया नामे नगरी हती. ते नगरीनी बहार पूर्व अने उत्तर दिशानी वचमां ईशान कूणे पुष्पवती नामे उद्यान हतुं. ते नगरीमां घणा श्रमणोपासक वसे छे. तेओ धन धान्यादिके परिपूर्ण अने प्रसिद्ध छे, अथवा पोताना धर्ममां दर्पवंता छे, घणा विस्तारवंत एवा नवनशयनासनवाहने करी नर्या छे, घणा अणिमादिक धनवंता छे, जेउ घणुं सुवर्ण, घणुं रूपुं, घणां धन बमणी वृद्धिए अथवा व्याजवृद्धिए वधारता छे. जेउए विपुल विविध प्रकारनां अशन पान नात पाणी बहु लोकना जमवाथी छांड्यां छे, नांखी दीधां छे, जेउने घणा दास दासी गाय पाडा गाडर प्रमुख छे, जे घणा लोकोने अपरानवनीय छे, जीव अजीव जाणे छे, पुण्य पाप उलखे छे, आश्रव संवर अने कायिकी प्रमुख क्रिया, अधिकरण गाडी यंत्र प्रमुख, बंध अने मोक्ष तेना हेय उपादेयमां कुशल तथा स्वरूपना जाण छे, आपदा प्रमुख आवे त्यारेपण देवता प्रमुखनी साहाय्य नथी इछता, पोतानां कर्यां कर्म पोतेज नोगवे एम विचारीने अदीन मन थका विचरे छे, पाखंमी प्रमुख समकितथी चलाववा आवे तोपण परनी साहाय्य नथी इछता, पोतेज तेनो प्रतिघात करवा समर्थ छे, जिनशासनमां अत्यंत नावित छे, तेथी नवनपति, व्यंतर, ज्योतिषी, वैमानिक देवता पण

तेमने धर्मथी चलावी शके नही तेवा छे. निर्ग्रंथना प्रवचनमां निःशंकित,निःकंखित, निर्विचिकित्सावंत, अर्थ सांभलीने लीधा छे अर्थ जेमणे, अर्थने अवधारण कर्या छे, संशय उपने अर्थ पूछ्या छे, ते पूछ्या अर्थना निश्चय कर्या छे, पर्याय अर्थ पण जाण्या छे, एटलाज माटे तेमने अस्थि मज्जाए सर्वज्ञ वचननी प्रीतिरूप रंग लाग्यो छे, कसुंबादिकना रंगे रंग्यानी पेठे रंगाणा छे, तेज देखाडे छे. ते श्रावको पोताना पुत्रादिकने बोलावीने एम शिक्षा दे छे के हे पुत्रादिको ! हे आउखावंतो ! ए निर्ग्रंथ प्रवचन रुप जे अर्थ छे तेज परमार्थ छे. बीजुं धन, धान्य, पुत्र, कलत्र, मित्र, कुप्रवचन ते सर्व अनर्थ छे, त्याज्य छे एम कहे छे. तेमनुं चित्त स्फटिकनी पेठे निर्मल छे. निर्ग्रंथ प्रवचन पामवे करी तेमनां मन परितुष्ट छे. भुंगलो उंची मूकी छे. बारणां उघाड्यां मूक्यां छे.अतिशय उदारता छे;माटे अतिशयवान दाता छे.जे भिक्षु आवे तेने कोइ निषेध न करे. तेउए परघर प्रवेश छांड्यो छे, अथवा पारका अंतेउरमां तथा परघरमां प्रवेश ते अहीतकारी छे.एटले अतिधर्मीपणे करी कोइने शंका उपजे नही. द्वादश व्रतना धरनारा, पोरिसी प्रमुख पच्चरकाण करनारा, पर्वदिवसे उपवास प्रमुखना करनारा,वली पौषधना करनारा, श्रमण निर्ग्रंथने प्रासुक एषणीक अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंबल, पायपुछण, पीठ, फलक, शय्या, संथारो, औषध, भैषज्य पडिलाभता थका विचरे छे, तथा यथाप्रतिपन्न तप करता थका विचरे छे.

ते काल ते समयने विषे श्रीपार्श्वनाथ स्वामीना संतानिया घणा स्थविर जातिसंपन्न, कुलसंपन्न, बलसंपन्न, रूपसंपन्न, विनयसंपन्न, ज्ञानसंपन्न, दर्शनसंपन्न, चारित्रसंपन्न, लज्जासंपन्न, लाघवसंपन्न, औषधप्रमुखे हलका, उयंसी, तेयंसी, वच्चंसी, मने धैर्यवंत, शरीरे तेजस्वी, वचने आदेयवंत,ए त्रणे पदने जोडीए. जस्संसि, क्रोध, मान, माया अने लोभ जीत्या छे. निद्रा जीती छे. इंद्रियो जीती छे. परिसह जीत्या छे. जेमने जीववानी आशा तथा मरणनो भय नथी. तपप्रधान, गुणप्रधान, करणप्रधान, चरणप्रधान, इहां चरणकरणशब्दे चरणसित्तरी तथा करण सित्तरी लेवी. निग्रहप्रधान, निश्चयप्रधान, मार्दवप्रधान, आर्यवप्रधान, लाघवप्रधान, क्षांतिप्रधान,मुक्तिप्रधान, विद्या, मंत्र, तप, ब्रह्मचर्य, यमनियम, सत्य तथा शौच प्रधान, चारुप्रज्ञा, सर्व जीवना मित्र, नियाण रहित, उछकता रहित,

तेजोलेश्या बहार न काढे, श्रमणपणाने विषे रक्त, जेनां प्रश्न उत्तर दूषण रहित, कुत्तियावण भूत छे. एटले स्वर्ग मृत्यु अने पातालमां जे वस्तु छे, ते सर्व कुत्तियावणना हाटमां मले ते रीते अणगारमां पण इच्छित अर्थ निपजावे एवी लब्धिवंत छे. तथा सम्यक्त्वगुणवंत छे, माटे उपमा दीधी. एवा पांचसे अणगारे परिवर्या ग्रामानुग्रामे विचरता ज्यां तुंगिया नामे नगरी, ज्यां पुष्पवती चैत्य छे, त्यां आवता हवा. यथा प्रतिरूप अवग्रह ग्रहीने संयम तपस्याने विषे आत्माने भावता थका विचरे छे.

त्यारे तुंगिया नगरीमां एक दिशाए लोकोने जतां देखीने ते श्रमणोपासकने जाण थये थके परस्पर तेडावीने भेगा थइ एम कहेता हवा के हे देवानुप्रिय ! श्रीपार्श्वनाथ स्वामीना अपत्य स्थविर भगवान पूर्वे वर्णव्या तेवा पधार्या छे. हे देवानुप्रिय ! तथारूप स्थविर भगवानना जो नाम गोत्र सांभलीए तो महाफल थाय, तो सामा जइए, वंदना करीए, नमस्कार करीए, प्रश्न पूछीए, सेवा करीए, अर्थ ग्रहिए तेना फलनुं तो कहेवुंज शुं ! ! ! ते कारण माटे हे देवानुप्रिय ! आपणे जइए, वंदना करीए, नमस्कार करीए, यावत् सेवा करीए. ते आपणने आ भवने विषे, परभवने विषे सुखकारी, क्षेमकारी, यावत् साथे आवशे. एम मांहोमांहे वात कबुल करी, पोतपोताने घेर गया.

पछी घेर जइ न्हाइने पोताना घरदेहेरासरनी पूजा प्रमुख करी, गुरुवंदनाए पहेरवा योग्य मांगलिककारी वस्त्र पहेरीने, जेतुं बहुमूल अने भार थोडो एवां आभूषण पहेरीने पोतपोताना घरमांथी नीकलीने एकठा मली पगे चालता थका पुष्पवती चैत्यने विषे आवी सचित्तद्रव्यनो त्याग करे, अचित्त पासे राखे, एक साडी उत्तरासंग करे, मुनिराजने नजरे दीठा हाथ जोडी अंजलि करे, मन एकाग्र करे, ए पांच अभिगम जालवता स्थविर भगवंत पासे आवी, त्रण प्रदक्षिणा दइ सेवा करे. त्यारे ते स्थविरे श्रमणोपासकने चार महाव्रतरूप धर्मदेशना दीधी. ते श्रमणोपासक देशना सांभलीने हर्ष पाम्या. त्रण प्रदक्षिणा दइने एम पूछता हवा के हे भगवन् ! संयमनुं शुं फल ? तथा तपनुं शुं फल ? स्थविर बोल्या, हे आर्यो ! संयमनुं अणह्नय फल. (अणह्नय के०) अनाश्रव नवां कर्मनुं अणलेवुं. तपनुं फल ते वोदाण (वोदाण के०) पूर्वकृत कर्मरूप वन गहननुं छेद-

वुं; अथवा कर्मरूप कचरानुं शोधन करवुं. त्यारे श्रमणोपासक बोल्या, हे भगवन्! जो संयमनुं अणह्नय फल छे अने तपनुं वोदाण फल छे, तो देवता देवलोकने विषे शा निमित्ते उपजे छे ?

त्यारे कालिय पुत्र नामे स्थविर एम कहे, हे आर्यो ! पूर्व तपे देवता देवलोकने विषे उपजे छे. (पूर्वतप के०) सराग अवस्थाभावी तप अने वीतराग अवस्था भावी तप, ए वे अपेक्षाए सराग तप ते पूर्व तप कहीए.

पछी मेहल नामे स्थविर एम कहेता हवा, हे आर्यो ! पूर्व संयमे देवता देवलोकने विषे उपजे छे. पूर्व संयम ते अयथाख्यात चारित्र एटले सराग संयम कहीए. रागनो अंश ते कर्मबंधनो हेतु छे.

वली आणंदरक्षित नामे स्थविर एम कहे, हे आर्यो ! कर्मे करी देवता देवलोकने विषे उपजे छे. कर्म ते शेष कर्म क्षय न थयां तेथी उपजे छे.

वली कासव नामे स्थविर एम कहे, हे आर्यो ! संगपणे देवता देवलोकने विषे उपजे छे. संग ते द्रव्यादिकने विषे संग तेणे करी उपजे छे, जे कारणे संयम सहित होय. तोपण संग ते कर्मबंधनो हेतु छे इति ॥ हे आर्यो ! ए अर्थ साचो छे. अमे अमारी बुद्धिए नथी कहेता. त्यारे श्रमणोपासक एवा प्रश्न उत्तर सांभलीने हर्ष पाम्या, संतोष पाम्या. स्थविर भगवानने वंदना नमस्कार करी प्रश्न पूछी तेना अर्थ ग्रही फरीने त्रण प्रदक्षिणा दइ वंदना नमस्कार करीने पोतपोताने घेर गया. ते स्थविर पण बीजा देशने विषे विहार करता हवा.

ते काल ते समयने विषे राजगृह नगरे भगवंत श्रीवीरस्वामी समोसर्या. यावत् पर्षदा वांदवा आवी. देशना दीधी. यावत् पर्षदा पाछी गइ. ते काल ते समयने विषे श्रमण भगवंत श्रीमहावीरस्वामीना वडा अंतेवासी इंद्रभूति नामे अणगार तेनुं वर्णन करवुं. यावत् जेणे विपुल तेजोलेश्या संक्षेपी छे, अने निरंतर छठ छठनां पारणां करतां संयम तपस्याने विषे आत्मा भावता थका विचरे छे. छठने पारणे पहेली पोरिसीए सज्झाय करे, बीजी पोरिसीए ध्यान करे, त्रीजी पोरिसीए मुहपत्ति पडिलेहीने भाजन वस्त्र पडिलेहे, पूंजे, प्रमार्जे, पछी भाजन अवगाहीने प्रभु पासे आवे. वंदना नमस्कार करीने एम कहे के हे भगवन् ! तमारी आज्ञाए राजगृह नगरमां गोचरी जवा इछुं छुं. त्यारे प्रभुए आज्ञा दीधे

थके उतावला नही, चपलपणे नही, इर्यासमिति शोधता, धूंसरा प्रमाण दृष्टि दइ, राजगृहमां गोचरी फरे छे. तेमणे फरतां थकां एम सांजल्युं जे तुंगिया नगरीनी बहार, यावत् श्रमणोपासके एम पूछ्युं. तथा तेने स्थविरोए जे उत्तर दीधो. ए वात केम मनाय? एवी लोक वातो करे छे. ते गौतमस्वामीए सांजल्युं. पछी गोचरी करीने पाछा प्रजु पासे आव्या; इरियावहि पडिक्कमी गोचरी आलोवी जातपाणी देखाडी एम कहेता हवा के हे जगवन्! तमारी आज्ञाए हुं गोचरी गयो. ते गोचरी फरतां लोक एवी वात करवा लाग्या, ते में सांजली. हे स्वामिन्! ते स्थविर, श्रमणोपासकने ए अर्थ कहेवा समर्थ के नहि? ते अविपरितपणे कहे के न कहे? ते उपयोगी, ज्ञानी खरा के नहि? ते समस्त प्रकारे जाणे के नही? प्रजुजी बोल्या, हे गौतम! ए अर्थ कहेवा समर्थ छे. अविपरीतपणे कहे, ते उपयोगी ज्ञानी छे, समस्त प्रकारे कहे. गौतम बोल्या, हे स्वामिन्! तथा-प्रकारना मुनिराजनी सेवानुं शुं फल? प्रजु बोल्या, विज्ञान एटले हेय उपादेयनो विवेक आवे, सिद्धांत सांजलीए, ए फल. विशिष्ट ज्ञानथी पाप त्याग करेज. गौतम बोल्या, पच्चरकाणनुं शुं फल? प्रजु बोल्या, संयम फल. पाप पच्चख्युं एटले संयम थायज. गौतम बोल्या, संयमनुं शुं फल? प्रजु बोल्या, अणह्नय फल. संयमवंत थाय एटले नवां कर्म न ग्रहे. एम अणह्नयनुं तप फल. अनाश्रव थयो थको तप करेज. तपस्यानुं वोदाण फल. तपस्या करतां पूर्वकर्म निर्जरे, ते वोदाणनुं अकिरिया फल. अक्रिया ते योगनिरोध. कर्मनिर्जरा थाय त्यारे योगनिरोध थायज. अक्रियानुं सिद्धिपर्यवसान फल. तेथी आगल फल नथी ॥ इति श्रीजगवतीसूत्रे बीजे शतके पांचमे उद्देशे. ते माटे जे पंमित होय ते पूछवा योग्य जाणवा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. जे साहुणो ते अजिवंदियव्वा. (जे साहुणो के०) जे साधु मुनिराज छे, (ते अजिवंदियव्वा के०) ते समस्त रीते वांदवा योग्य जाणवा. ते उपर विजयसेन आचार्यनुं दृष्टांत कहे छे.

जंबुद्वीपना पश्चिम महाविदेह क्षेत्रने विषे गंधार नामे देश त्यां गंधार नामे नगर छे. त्यां लक्ष्मीसेन नामे राजा तेनो विजयसेन नामे पुत्र छे. तथा सुवसु नामे पुरोहित तेनो विजावसु नामे पुत्र छे. ते राजकुमारने तथा पुरोहितपुत्रने घणी मित्राइ थइ. एक दिवस पुरोहितपुत्रने रोग

थयो. तेथी ते मरण पाम्यो, एवा अवसरने विषे त्यां विहार करतां गंधार पर्वतने विषे चार मुनि पधार्या. ते त्यां चोमासुं रह्या. त्यारे चरपुरुषे आवी राजकुमारने कह्युं, ते राजकुमारने मुनि घणा वहाला छे. तेथी ते वांदवा गयो. मुनिने सझाय करतां दीठा. वांदतां घणो आनंद पाम्यो. गुरुए धर्मलाभ दीधो. कुमारे सुखशाता पूछी. पछी वांदीने घेर गयो. एम निरंतर वांदवा जाय. मुनि पण चारे मास मासखमणनुं पारणुं करे. चरिम दिवसे पाछली राते कुमारे विचार्युं, अहो ! प्रातःकाले मुनि विहार करशे त्यारे शुं करशुं ? एम विचारी पाछली चार घडी रात लइने नीकल्यो. थोडे चाल्यो एटले सुगंधि वायरो वायो. आकाशे अजवालुं थयुं. गंधार पर्वत गाजवा लाग्यो. जयजयकार शब्द सांभल्यो. तेथी कुमारना मनमां घणो हर्ष थयो. आगल गयो एटले पृथ्वी समी करेली दीठी. तृणादिक सर्व दूर करेलां दीठां. सुगंधी पाणीनी तथा सुगंधी फूलनी वृष्टि दीठी. थोके थोके देवता मलीने एम स्तवना करे छे के अहो ! धन्य तमारो अवतार ! तमे राग द्वेष क्षय कर्या ! कर्मसैन्य जीत्युं ! भवसमुद्र शोषव्यो. एवां वचन सांभलीने कुमारे विचार्युं के गुरु केवलज्ञान पाम्या देखाय छे. जन्म जरा मरणनां दुःख कापीने, शाश्वता सुख पाम्या. पछी देवताए सिंहासन रच्युं. त्यां मुनि बेठा. कुमारे केवलज्ञाननो निश्चय कर्यो. वंदना करी. केवलीए देशना दीधी. देव मनुष्य पोतपोताना संदेह पूछवा लाग्या. कुमार पण पोतानो संदेह पूछे छे. हे स्वामिन् महारो मित्र विभावसु क्यां उपन्यो छे ? काल कर्या घणा दिवस थया. महारुं हृदय घणुं बले छे. हमणां शुं अनुभवे छे ? केवली बोल्या, एना भव तमे सांभलो, ते महा दुःखदाइ छे. कारण के धर्म कर्या विना सुख न होय.

आज नगरमां वसुदिन नामे धोबी वसे छे. ते धोबीने घेर मधुपिंग नामे कूतरी छे. तेना पेटनो उपन्यो कूतरो थयो छे. ते कूतरो रासडीए बांध्यो थको तेनी पासे एक गर्दभी बांधी छे तेना पाटु प्रहार खमतो बुंबारव करतो रहे छे. एवुं अनुभवे छे पण तहारे जे पूर्वनी प्रीति छे ते सांभल.

पुष्करार्द्धना भरतक्षेत्रे कुसुमपुर नगरने विषे तुं कुसुमसार नामे शेठ हतो. ए मित्रनो जीव तहारी सिरिकांता नामे स्त्रीपणे हतो. तेनी साथे स्नेह घणो हतो. ए प्रीति जाणजे. ते सांभलीने कुमारे वसुदिनने घेर चा-

कर मोकली कूतराने मूकावीने अन्नपाणी आप्युं. मुनि पासे लइ आव्या. तेने घणां चांदां पड्यां छे, कीडा पड्या छे, लोही झरे छे, शरीर क्षीण थयुं छे, चाली पण शकतो नथी, जीन्न वहार काढे छे, सघला दांत नजरे आवे छे, ते देखीने कुमारने संवेग उपन्यो. कूतरो पण राजकुमारने देखीने पूंछडं हलावतो आंखमां आंसु ज़रतो उन्नावा लाग्यो. त्यारे कुमार केवलज्ञानीने पूछे छे, ए कूतराने कांइ ज्ञान छे? ज्ञानी बोल्या, ज्ञान तो नथी पण सामान्ये प्रेम छे. वली पूछ्युं, शे कर्मे ए एम दुःखी थयो? ज्ञानी बोल्या, एणे जातिमद कर्यो हतो, तेथी दुःखी थयो छे. फरी पूछ्युं, श्यो मद कर्यो हतो? ज्ञानी बोल्या, ए अनंतर नवे गणिका हती. ते गणिकाना वृंदमां तरुण पुरुषे परिवरी थकी वसंतनी क्रीडा करवा नीकली. एवामां धोवीना समूह मुख आगल नीकल्या. वेश्याए जातिमदे करी विचार्युं के ए नीचजाति अमारा मुख आगल केम नीकले! एम करीने वसुदिन धोवीमां मुख्य हतो, तेथी वसुदिनने घणी कदर्थना करी. तेने जकड वंध वांधीने वंदीखाने नंखाव्यो. ते मदना परिणामथी तेणीए अशुन्न आउखुं वांध्युं. पछी नगरना लोके मलीने वसुदिनने मूकाव्यो. ते वेश्या ए कर्मथी कूतरो थइ. ते सांनलीने कुमारे विचार्युं, अहो! संसार ते महादुःखदाइ छे!

पछी कुमारे हाथ जोडीने पूछ्युं, हे स्वामिन्! एने ए कर्मनो अंत क्यारे आवशे? तथा ए नव्य छे के अनव्य छे? ए वीज पाम्यो छे के नथी पाम्यो? त्यारे ज्ञानी बोल्या, ए कर्मनो अंत थशे ते सांनलो. वसुदिन आश्रीने मद कर्यो तेथी ए कूतरो थयो. हवे ए धोवीनीज रासनीने पेटे गर्दन्नपणे उपजशे. घणो नार वहेतो घणो क्लेश खमतो, त्यांथी काल करीने वसुदिनना घरना माइदिन नामे चंडालनी नार्या अणगा नामे छे, तेनी कूखे नपुंसक चंडाल थशे. रूपे महादुर्नागी थशे, ते सिंहना हाथे मरीने एज चंडालणीनी कूखे पुत्रीपणे आवी उपजशे, तेने वालकालमांज सर्प करडशे. तेथी ते मरीने वसुदिनने घेर दत्तिया नामे दासीनी कूखे जातिअंध नपुंसकपणे उपजशे. शरीरे वामणो, सहु परान्नव करे एवो थशे. एवामां नगरमां दाह लागशे. तेमां वली मरण पामीने तेज दासीनी कूखे स्त्रीपणे उपजशे, ते एक दिवस राजद्वारमां हाथीए मारी थकी काल करीने तेज धोवीनी कालंजरी नामे स्त्रीनी कूखे पुत्रीपणे उपजशे.

ते यौवन पामशे त्यारे उसरक्षित नामे दरिद्री धोबीने परणावशे. अनुक्रमे गर्नवंती थशे त्यारे प्रसवसमये तेनी वेदनाए मरण पामीने पछी एनीज कूखे पुत्रपणे उपजशे. ते बालकालमांज रमतो रमतो गंधार नदीने कांठे जशे. ते नदीमां पाणी घणुं ऊंडुं छे. एवा समयने विषे उसदिननो शत्रु चिलात एवे नामे त्यां आवशे. ते बालकने गले शिला बांधीने नदीमां नांखशे. त्यां मरण पामशे. एणे जातिमदे कर्म बांध्युं छे तेनो त्यां अंत आवशे.

वली ए नव्य छे, सिद्धिगामी छे, पण बीज नथी पाम्यो. जीवने कर्म बांधतां तो खबर न पडे, पण नोगवतां महाडुःखे नोगवे. फरी कुमारे पूछ्युं, हे नगवन्! जलमरणथी आगल क्यां उपजशे? अने समकित क्यारे तथा कया ठामे पामशे? ते कृपा करी कहो. केवली बोल्या, जलमां मरण पामतां रूडा परिणाम थशे. तेथी मरीने व्यंतर देवमां उपजशे. ते नवमां आणंद नामे तीर्थंकरनी पासे मोक्षरूप कल्पवृक्षना बीजनूत समकित पामशे. त्यार पछी चार गतिरूप संसारमां संख्याता नव न्रमण करीने गंधार देशमां राजा थशे. त्यां अमरतेज नामे आचार्यनी पासे चारित्र अंगीकार करशे. ते शुद्ध चारित्र पाली अनुक्रमे क्षपकश्रेणी मांमी घातियां कर्म क्षय करी केवलज्ञान पामीने मोक्षे जशे.

ए वात सांनलीने कुमारने वैराग्य उपन्यो. तेणे संसार असार जाण्यो, अने मातापिताने पूछीने इंद्रदत्त गुरु पासे चारित्र अंगीकार कर्युं. अनुक्रमे परम क्षमावंत शुद्ध चारित्र पालता सूत्राज्यास करता गीतार्थ थया. गुरुए तेने आचार्यपदे थाप्या. तेणे ग्रामानुग्रामे विचरतां अनेक नव्य जीवने प्रतिबोध करीने शिष्यपणे कर्या. तेने अनेक शिष्यना परिवारथी विचरतां शुद्ध अध्यवसाए चोथुं मनःपर्ययज्ञान उपन्युं. अनुक्रमे मोक्षे गया. ए साधुने वंदना करवा गया, तेथी एवा गुण प्रगट्या. ते माटे साधु मुनिराज ते वंदन करवा योग्य छे. इति श्रीसमरादित्यचरित्रे विजयसेनआचार्यकथा.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. जे निम्ममा ते पडिलानियव्वा. (जे के०) जे साधु (निम्ममा के०) निर्मम एटले निरहंकारी होय, अथवा जे मुनि शरीरने विषे ममत्व नथी राखता, (ते पडिलानियव्वा के०) तेवा मुनियोने प्रतिलानवा. एटले अशनादिक वहोराववा. ते उपर सुदत्तनी कथा कहेछे.

साकेतपुर नगरमां घणा धनवंत पुरुष वसे छे. त्यां प्रकृतिए घणोज भद्रक एवो सुदत्त नामे कर्मकर वसे छे, पण तेने दान करवानी घणी इच्छा रहे छे, तथापि पोते द्रव्यरहित छे तेथी घणो खेद पामे छे. ॥यतः॥ हयविहिणो दुविलसिय,दुगंपि एयं विडंवणावीयं ॥ किविन्नाए धणं तह, निद्धणाण दाणंमि जं इच्छा ॥ १ ॥ हवे ते सुदत्त नित्य वनमां काष्ट लेवाने घणो दूर जाय, भोजन पण साथे लइ जाय, दाननुं व्यसन छे माटे दान आपीने जमे.

एम करतां एकदा तेणे प्रतिमा प्रतिपन्न मुनिराजने वनमां दीठा.काउस्सग्ग करी उन्ना छे. मुनि उपर वहुमान उपन्युं. मुहूर्त्त प्रमाण विरम्यो. एवामां ऋषि काउस्सग्ग पारीने भिक्षाने माटे चाल्या. सुदत्ते भिक्षानी निमंत्रणा करी. मुनिए पण घणो लाभ जाणी उपयोगपूर्वक भिक्षा लीधी. सुदत्त घणोज आनंद पाम्यो. आत्माने कृतार्थ मानतो घेर आव्यो. धणियाणी आगल वात कही. स्त्री पण हर्ष पामीने अनुमोदना करती हवी के हे स्वामी ! आज जीवितव्यनुं फल पाम्या. एवी भावनामां केटलोक काल गयो.

हवे सुदत्त मरण पामीने एज साकेतपुरने विषे श्रीतेज नामे राजानी भानुमती नामे सहेजे सोभाग्यवंती स्त्री छे तेनी कूखने विषे छीपमां मोतीनी पेठे उपजतो हवो. तेज राते राणी स्वप्नमां रत्ननी राशि देखती हवी. जागे थके भर्त्तारने स्वप्न संभलाव्युं. भर्त्तारे कह्युं, तारे महतेजवंत पुत्र थशे, राणीए ते वचन अंगीकार कर्युं. तेज दिवसे राजाने निधाननी प्राप्ति थइ.अनुक्रमे राणीने दोहलो उपन्यो के हुं राजा साथे नदीने कांठे दान देती क्रीमा करुं. ते दोहलो राजाए पूरो पाड्यो. पुण्यवंत प्राणीने कांइ दुष्कर नथी. ते नदीने कांठे राजा राणी क्रीमा करतां हतां तेवामां नदीनी भेखड पमी. तेमांथी मणिरत्नथी भरेला कलशना समूह नीकल्या. गर्भनो प्रभाव जाणी लोक विस्मय पाम्या. अनुक्रमे जेनुं सूर्य सरखुं तेज छे एवो पुत्र प्रसव्यो. जन्ममहोत्सव कर्या. मास पूरो थये राजाए सर्व लोकने सन्मान दइ तेनुं वसुतेज एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमे ते सर्व कलाउ भण्यो, योवन पाम्यो.

हवे पूर्वभवनी स्त्री पण कोसंबी नगरीने विषे भुजबाहु राजानी विमलमती नामे स्त्रीनी कूखे पुत्रीपणे उपनी.अनुक्रमे जन्म थये तेनुं मदनमंजरी एवुं नाम पाड्युं. ते समस्त कलाउनो समूह भणी. यौवन अवस्था पामी.

एवामां जयमंगल राजाना मंगल नामे पुत्रे कोइक पंथी लोकने

हार योग्य पुरुषने आपजो. तापसणीए माला लीधी. ते दिवस गयो. दैवयोगे बीजे दिवसे घोडे अपहर्यो वसुतेज कुमार पण त्यां आव्यो. तेने तापसणीए दीठो. त्यारे जाएयुं के ए महानुभाव छे, माटे एकावलीने योग्य छे. पछी घणो आदर करीने एकावली आपी. ते कुमारे अंगीकार करीने वात पूछी, जे ए माला क्यांथी आवी? तेणीए पण दुःखसहित सर्व व्यतिकर कह्यो. ते सांभलीने वसुतेज कहेवा लाग्यो, अरे! ते दुष्ट चरित्रनो धणी मंगल क्यां छे? एम कहेतो तेनी पछवाडे चाल्यो, ते अटवीमां भेगो थयो. कुमार विचारवा लाग्यो जे एकवार कुंवरीनुं चित्त जोउं; पछी घटती वात करीश. एम चिंतवी रूपपरावर्त्तिनी विद्याए वामणानुं रूप कर्युं. कौतुक जाणी दासीए कुंवरीने देखाड्यो. कुंवरीने पण पूर्वभवना अभ्यासथी हर्ष उपन्यो, तेणे पूछ्युं के तमे क्यांथी आव्या ? वामणो बोल्यो, हुं साकेतपुरथी आव्यो. ते सांभली तेने पोताना ससराना कुलथी आव्यो जाणी मदनमंजरी चित्तमां हरखी. वली भर्त्तारना वियोगनुं दुःख सांभर्युं तेथी संताप करती हवी. वामणो बोल्यो, रे कुंवरी! तहारुं चित्त विषादवंत देखाय छे. त्यारे राजकन्या दीर्घ निसासो नांखी बोली, ए महारा विषादनी कथाए सर्युं! हे महाभाग्य ! हुं मंदभाग्यनी धणियाणी छुं. एवुं कहेतां गदगदवाणी थइ गइ. ते जोइ वामणे विचार्युं के ए महारे माटे एटलो विषाद करे छे! तो पण पारखुं जोउं, कारण के कंदर्प दुर्जय छे. एम विचारी बोल्यो, रे राजकुंवरी ! विषाद कर नहि, में पण तहारो व्यतिकर सांभल्यो छे, तहारा मातापिताए तने वसुतेज कुमारने दीधी हती; परंतु वचमां तुजने मंगल राजाए अपहरी, ते पण हुं जाणुं छुं. पण हवे ए वात युक्त छे; कारण के मंगल राजा पण सामान्य पुरुष नथी. हवे ए वातमां बीजो उपाय नथी; तथा अवश्य जे भावि होय तेज थाय. पुराणमां पण एवी कथा सांभलीए छीए के ए रीते पण स्त्री परणे छे. वली ते वसुतेजने पण में दीठो छे. ते करतां आ मंगलराजा घणो सुंदर छे, अने विवेकी प्राणीने सुंदर पुरुषनो लाभ थाय तेमां शो खेद करवो ? ते माटे हे कुंवरी! हवे तुं हर्ष कर. एवां वामणानां वचन सांभली ते कुंवरी रीसे करी होठ फरूफडावती बोली, रे वामणा! तुं साकेतपुरथी आव्यो छे माटे में महारा कानमां ए ताहारां कहेलां कडवां वचन सांभल्यां तो पण हुं

णा. ते साजो थयो. कारणके सज्जन पुरुष अपकारना करनारने पण उपकारज करे ॥ यतः ॥ अवयारपरेवि परे, कुणंति उवयारमुत्तमं नूण ॥ सुरहेइ चंदणडुमो, परसुमुहं बिज्जमाणोत्ति ॥ १ ॥ त्यार पढी ते पाणीए करी बेहु दलना सुन्नटोने सज्ज कर्या, पढी तेज पाणीए करी वसुतेज कुमारने सज्ज कर्यो. मंगल राजाने घणो आदर दइने बोडी मूक्यो. वसुतेज मदनमंजरी लइने साकेतपुरे आव्यो. घणा आडंबरे मदनमंजरीने परण्यो. अनुक्रमे मदनमंजरी साथे विषयसुख जोगवतां एक पुत्र आव्यो.

हवे श्रीतेज राजा वसुतेजने राज्ये थापीने तपोवने गया. वसुतेज पण महाराजा थयो; घणा राजाउने पोतानी आज्ञा मनावी. सूर्यनी पेठे तेजवंत थयो. एकदा सुवर्णमय गोखने विषे बेठा राजाना मस्तकना केश राणी जुए बे; एवामां एक पलित दीठो त्यारे राणी बोली, दूत आव्यो. ते सांजली वसुतेज राजाए चपलदृष्टिए दशे दिशाए जोवा मांड्युं, त्यारे मदनमंजरी बोली, हे नाथ! तमे घणा संग्राममां जय कर्या, अने आ दूतनी वातमां केम थरहर्या? राजा हसीने बोल्यो, हुं दूतनी वातथी थरहर्यो नथी. पण तुं ते दूतने देखे बे अने हुं नथी देखतो. तथा वली पूर्वे मुजने खबर कर्या विना द्वारपाल पण ते दूतने मांहेली कोरे केम पेसवा दे? बीजुं म्हारी दृष्टि करतां तहारी दृष्टि निर्मल पण नथी. ए वातना कौतुकथी हुं चपल दृष्टिए जोउं बुं. राणी बोली, हुं मनुष्यदूत कहेती नथी. में तो पलियो देखीने धर्मदूत कह्यो बे. एम कही राणीए राजाना मस्तकमांथी पलियो काढीने हाथमां आप्यो, ते देखीने राजानुं मन कुमलाइ गयुं, नेत्रमांथी आंसुनी धारा चाली. ते आंसुने राणी वस्त्रना बेडे लूबती थकी हसीने बोली, हे राजन्! तमे जराथी लाज्या? तो हवे नगरमां हुं पमह वजडावुं के जे कोइ महाराजाने घरडा कहेशे तेने चोरनो दंड देवाशे. राजा बोल्यो, रे सुंदरी! निर्विवेकीने तो ए वात खरी बे, कारणके जीव जरा थकी लाजतां यौवन आणवाने अनेक प्रकारनां रसायन सेवे बे, वली केश धोला टालवाने निमित्ते मर्दन औषध प्रमुख करे बे, तरुण स्त्रीना मुख आगल युवाननी पेठे लीलाए चालवा जाय बे, कोइ पूबे तो घणां वर्षने स्थानके थोडां वर्ष मुजने थयां बे एम बतावे बे, यौवनावस्था गये

थके पण यौवनविकार देखाडे ठे, ए सर्व अविवेकी पुरुषो करे ठे, पण हे राणी ! मह्हारा पूर्व पुरुषो तो पलित दीठा विनाज पुत्रने राज्ये थापी वलता तृणपूलानी पेठे राज्य ठांमीने परलोक साधवा उजमाल थता, अने हुं एटला काल सूधी वेसी रह्यो हुं; माटे हवे ए राज्ये सर्युं ! हुं ए सर्व जोगनो त्याग करीने परलोकनुं हित करीश. राजानां एवां करूवां वचन सांजलीने राणी मूर्ग खाइने धरतीए पमी. ते शीतल उपचारे करी स्वस्थ थइ थकी बोलवा लागी के हे राजन् ! पलित देखाडवाने मिषे में हांसी करी, ते में पोताने असवारे करी पोतानी नगरी उपर धाड करावी ! अथवा पोताने हाथे अंगारानुं आकर्षण कर्युं, हवे हे राजन् ! तमे प्रसाद करीने राज्य ठांमो नहि, हांसीनी वात साची करी मानवी ए तमने घटे नही. राजा बोल्यो, रे देवी ! जन्म, जरा अने मरण प्रमुखना दुःखथी जरेलो संसार तेमां हवे मह्हारी मति रमती नथी; ते माटे हवे हुं राज्य ठांमीने अवश्य आत्महित आचरीश. जेनुं आलोक अने परलोकने विषे हित थाय ते मनुष्यनो जव प्रशंसनीय ठे.

एवा समयने विषे प्रतिबोधनो अवसर जाणीने चार ज्ञानना धणी अमरतेज नामे आचार्य तिहां पधार्या. ते वात पुरोहिते राजाने कही. ते सांजली हर्षना वशे राजानी रोमराजि विकस्वर थइ. मदनमंजरी साथे वंदना करवा नीकल्यो; गुरुए धर्मदेशना दीधी. ते सांजलतांज ग्रंथिजेद थयो, वैराग्यना अतिशये चारित्रपरिणाम थयो, पठी जिनजुवन तथा संघपूजा करी पोताना पुत्रने राज्ये थापीने राणी साथे राजाए गुरुचरणे दीक्षा लीधी; तेउ रूमी रीते साधुपणुं पाली, घोर तप करी स्वर्गे गया. अनुक्रमे अप्रतिपातित धर्मी थका राणी सहित देवता मनुष्यनां सुख जोगवीने वसुतेज राजा सातमे जवे मनुष्यावतार पामी शिवगति पाम्या. ए सुदत्तना जवमां निर्ममत्व मुनिने पमिलाज्या तेनुं फल जग्युं ॥ इति सुमतिचरित्रे सुदत्तकथा ॥ इति श्रीसकलसज्ञाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिकृते गौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे चतुर्दशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि ॥ १४ ॥

हवे पन्नरमी गाथा कहे छे. तेनो पूर्व गाथा साथे ए संबंध छे के पूर्व गाथाने अंते एम कह्युं जे निर्ममने पडिलाभवा. त्यां मुनि सर्व वाते निर्मम छे, तोपण शिष्यादिकनी वृद्धि तो अवश्य करे. ते माटे लोकोत्तर मार्गे शिष्यादिकनी वृद्धि करवी, अने संसारमार्गे शिष्य तथा पुत्रादिक ए बेहु सरखा छे. एवी सरखासरखी देखाडता पंदरमी गाथा कहे छे.

पुत्ता य सीसा य समं विभत्ता, रिसीय देवाय समं विभत्ता ॥ मुरका तिरिका य समं वि-भत्ता, मुत्र्या दरिद्दा य समं विभत्ता ॥१५॥

अर्थः–पुत्ता य सीसा य समं विभत्ता. (पुत्ता य के०) पुत्र अने (सीसाय के०) शिष्य, ए बेहु (समं के०) सरखा (विभत्ता के०) जाणवा. एटले लौकीकपक्षे पुत्र अने लोकोत्तरपक्षे शिष्य, ए बेहु सरखा कह्या. ते उपर आचार्यनो शिष्य तथा राजानो पुत्र तेनुं दृष्टांत कहे छे.

कोइक राजा तथा कोइक आचार्य एक दिवस बेठा हता. तेवामां ते बेहुने वाद थयो. तिहां राजा बोल्यो, राजपुत्र विनीत होय, अने आचार्य बोल्या, साधुना शिष्य विनीत होय. पछी ते बेमां प्रथम राजपुत्रनी परीक्षा करवानो ठराव कर्यो. राजाए विनीत पुत्रने बोलाव्यो अने कह्युं के गंगा कये मुखे वहे छे ते जोइ आवो. राजकुमार बोल्यो, एमां शुं जोवुं छे? गंगा पूर्वाभिमुखे वहे छे, ए तो प्रसिद्ध छे. एमां शुं जोवा जवा जेवुं छे? तोपण घणी महेनत करी तेने मोकल्यो. पछी वाटे जतां तेने मित्र पुरुष मल्या; तेणे पूछ्युं, क्यां जाउ छो? राजकुमार बोल्यो, राजाए वेठ भलावी छे, ते वेठ करवा जाउं छुं. अनुक्रमे वचमांथी पाछो आव्यो, अने राजाने कहेवा लाग्यो, हुं त्यां जइने जोइ आव्यो के गंगा पूर्वाभिमुखे वहे छे.

हवे आचार्य, साधुने कहेता हवा के जाउ गंगा कये मुखे वहे छे? ते जोइ आवो. साधु विचारवा लाग्या, गंगा तो पूर्वाभिमुखे वहे छे, ते हुं जाणुं छुं अने गुरु पण जाणे छे. तेम छतां मने जोवा मोकले छे, त्यारे कांइक कारण हशे. एम विचारीने जाणतां थकां पण गंगाए गया. गंगा पूर्वाभिमुखे वहे छे. एवुं पोते जोइने निर्धार कर्यो. वली लोकने पूछ्युं,तेणे

पण एमज कह्युं. एवी रीते निश्चय करी गुरु पासे आवीने कह्युं के गंगा पूर्वाभिमुखे वहे छे. म्हारी नजरे तो एम आवे छे. एनुं तत्त्व तो गुरुजी जाणे. हवे वेहु जणनी पठवाडे चर पुरुष मूक्या हता, तेणे आवी वेहुना समाचार कह्या, राजाए पण गुरुनुं वचन अंगीकार कर्युं. ए रीते राजानो पुत्र तथा आचार्यनो शिष्य ए वे वरोवर. ॥ इति आवश्यक टिप्पनके. ॥ वलीश्री सय्यंभव आचार्यने मनक नामे पुत्र अने तेज शिष्य यया ए वरोवर जाणवा.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. रिसी य देवा य समं विभत्ता (रिसी य के०) ऋषि एटले मुनि, अने (देवा य के०) देवता, ते (समं के०) सरखा (विभत्ता के०) जाणवा. एटले ए भाव के ऋषि पण कोइ धर्म न पामतो होय तेने हरकोइ उपाये धर्म पमाडे. तेम देवता पण हरकोइ उपाये धर्म पमाडे. इहां प्रथम ऋषि धर्म पमाडे, ते उपर उदाहरण कहे छे.

अजमेरनी पासे हर्षपुर नामे नगर छे, तेनो सुभटपाल नामे राजा छे, त्यां त्रणसो जिनभुवन छे, चारसो लौकिक प्रासाद छे, अढारसो ब्राह्मणनां घर छे, छत्रीसो वाणियानां घर छे, नवसो आराम छे, सातसो वाव्यो छे, वसो कूवा छे, सातसो दानशालाउं छे.

ते नगरने विषे एकदा प्रियग्रंथ नामे आचार्य पधार्या. त्यां एक दिवस ब्राह्मणोए यज्ञमां बकरो मारवा मांड्यो, ते वृत्तांत श्रावकोए प्रियग्रंथ आचार्यने कह्युं. आचार्ये वास अभिमंत्रीने श्रावकने आप्यो, अने कह्युं के ए बकराने मस्तके नांखजो. श्रावके तेमज कर्युं. तत्काल बकराना शरीरमां अंबिका आव्या, तेथी बकरो आकाशे जइने बोलवा लाग्यो. तमे मने अग्निमां होमशो तो आवो मने बांधो, मारो, जोउं तो खरो; पण जो हुं तमारा सरखो निर्दय थाउं तो तमने सर्वने क्षणेकमां मारुं. जो म्हारा चित्तमां दया न होय तो जेम कांइक कपायमां आवीने हनुमंते लंकामां कर्युं तेम हुं आकाशमां रह्यो करुं. इत्यादिक वचन सांभलीने ब्राह्मण बोल्या, तुं कोण छे? त्यारे ते आत्मा प्रकट करी बोल्यो, हुं पावक छुं. ए म्हारुं वाहन छे. तेने तमे फोकट केम मारो छो? इहां प्रियग्रंथ नामे आचार्य पधार्या छे, तेमनी पासे जइने धर्म पूछो, तथा ते धर्म अंगीकार करो. ते आचार्य जेम नरेंद्रमां चक्रवर्ती, जेम धनुर्वादीमां धनंजय, तेम सर्व सत्यवादीमां शिरोमणि छे. ते सांभलीने ते ब्राह्मणोए पण आचार्यने धर्म

ते धर्म सांजलीने सर्व तेमज आचरता हवा ॥ इति कल्पसूत्रस्थविरावल्यां.

वली बीजुं उदाहरण कहे ठे. आजीर देशने विषे अचलपुर नगर. तेने ढुकडी कन्ना अने बेन्ना एवे नामे बे नदी ठे. तेनी मध्ये ब्रह्मद्वीप ठे. त्यां पांचसे तापस हता. तेमां एक तापस पगे लेप करीने जूमिकानी पेठे जल उपर चाले ठे. ते पाणीए अणखरडे पगे बेन्ना उतरीने पारणुं करवा जाय. त्यारे लोक प्रशंसा करे के जूर्ज आ तापसनी तपशक्ति केवी ठे ? एवो जैनमां कोइ प्रजाविक नथी. ते सांजलीने श्रावकोए श्रीवयरस्वामीना मामा आर्यसमित आचार्यने माणस मोकली तेडाव्या, अने ते स्वरूप आचार्यने कह्युं. आचार्य बोल्या, एमां थोडीशी पादलेपशक्ति ठे, बीजुं कांइ नथी. त्यारे श्रावकोए तापसने पारणुं कराववानी निमंत्रणा करी. ते जोइ बीजा लोकोए जाएयुं के आपणा गुरुपासे श्रावक आवता नही ते पण एमना तपप्रजावे आव्या. तापसे पण पारणानो हाकारो कर्यो.

हवे पूर्वरीते बेन्ना उतरीने श्रावकने घेर पारणुं करवा तापस आव्यो. श्रावके पण तापसना पग उष्ण पाणीए धोइने चोखा कर्या. पावडियो पण धोइने चोखी करी. पठी जोजन कराव्युं. तापसे पण मनमां फिकर सहित जोजन कर्युं. अनुक्रमे सर्व श्रावक तथा बीजा पण घणा लोकोनी साथे तापस नदीने कांठे आव्यो. धिठाइ अवलंबीने नदीमां पेसवा मांड्युं, एटले बूडवा लाग्यो, तेथी ते तापसनी घणी अपज्राजना थइ, कोलाहल थइ गयो. त्यारे पूर्व संकेते आर्यसमितजी त्यां आव्या. आवीने लोकने प्रतिबोधवा माटे योगचूर्ण बेन्ना मध्ये नांखीने आचार्य बोल्या, हे बेन्ना! अमे पेले पार जइशुं. एवुं कहे थके नदीना बेहु तट मली गया, ते जोइ लोकने घणो चमत्कार थयो. पठी आचार्य तापसने आश्रमे जइ,तेमने प्रतिबोधीने पांचसेने दीक्षा दीधी॥ इति कल्पसूत्रस्थविरावल्यां आर्यसमितकथा ॥ एम ऋषि होय ते उपाय करीने पण प्रतिबोध दीये.

हवे धर्ममां स्थिर करे, ते उपर उदाहरण कहे ठे.

॥ श्रीवीरस्वामीने मोक्ष गया पठी बसे ने अठ्ठावीश वर्षे पांचमो निह्नव थयो. तेनी कथा कहे ठे. उल्लुका नामे नदीथी उंलखाणो माटे ते देशनुं नाम पण उल्लुक ठे. ते नदीने एक कांठे धूलना कोट सहित गाम ठे, माटे तेने खेड कहीए. बीजे कांठे उल्लुका नामे नगर ठे, त्यां महागिरि

आचार्यना शिष्य धनगुप्त नामे आचार्य अपर तटे रहे छे. तेना शिष्य आर्यगंग नामे आचार्य हता ते पूर्व तीरे रहे छे. ते अन्यदा शरत् कालने विषे आचार्यने वंदना करवा माटे गंगानदी उतरे छे. तेने माथे टाल छे. तेणे करीने तडके माथानी ताल तपे छे, तथा पगे नदीना पाणीनी शीतलता अनुभवे छे. ते अवसरे कोइक मिथ्यात्वमोहिनीना उदयथी ते शिष्य चिंतववा लाग्यो के सिद्धांतमां तो एक समये समकाले बे क्रियानुं अनुभववुं निषेध्युं छे, अने हुं तो एक समये शीतता तथा उष्णता ए बे क्रिया साथेज अनुभवुं छुं. ते माटे अनुभवविरुद्ध होवाथी आगममां कह्युं ते रूडुं नथी लागतुं. एम विचारी गुरु पासे आवीने ते वात कहेतो हवो. गुरु बोल्या, तुं कहे छे के हुं एक समये बे क्रिया अनुभवुं छुं. पण ते अनुक्रमेज निपजे, परंतु समकाले न निपजे. कारण के समय आवलिकानो काल सूक्ष्म छे. मति अतिचपल छे. जे काले जे इंद्रियसंयुक्त मन थाय ते काले ते ज्ञाननो हेतु थाय. ते माटे पाद अने मस्तक ए बे दूर अवयव छे तेनो उपयोग एके काले केम होय? कारणके सकल असंख्यात प्रदेशे एक वस्तुनो उपयोग थयो पछी बीजी वस्तुना उपयोग थवामां जीवनो कयो अंश बाकी रह्यो? के जेथी बीजो उपयोग थाय! ते माटे काल सूक्ष्म छे तेथी अनुक्रमे उपयोग थयो छतां पण छद्मस्थपणा माटे तुं जाणे छे के हुं समकाले बे क्रिया अनुभवुं छुं.

जेम कोइ जुवान पुरुष कमलनां शतपत्र उपरा उपर मांकीने वींधे, पछी ते एम जाणे के में समकाले वींध्यां, पण एक वींधाणा विना बीजुं न विंधाय. जे माटे पहेलुं पत्र वींधवानो काल जुदो छे, अने बीजुं पत्र वींधवानो काल पण जुदो छे. ते पछी त्रीजुं पत्र वींधाय तेनो काल पण जुदो छे. एम तुं पण अनुक्रमे उपयोग जाणजे, पण युगपत् न होय. तथा वली जेम उंबाडियो करीने फेरवे छे, ते चक्र सरखुं देखाय छे. पण ते उंबाडियो ज्यां छे त्यां एक दिशे छे. परंतु चक्रनी पेठे सर्व दिशाए नथी. तथापि भ्रमणकालना शीघ्रपणाने लीधे चक्र जेवुं देखाय छे; तेम इहां पण जाणजे. तथा वली जेम लांबी फली तथा पापडने कोइक खातां थकां चक्षुए रूप देखे छे, तथा नासिकाए तेनी गंध पण आवे छे, रसनेंद्रिये स्वाद पण आवे छे, फरस इंद्रिये तो ते हाथमां छे माटे स्पर्शज्ञान

पण थाय बे. तथा खातां थकां शब्द उठे बे, ते श्रोत्रेंद्रिये सांजले बे. ए पांचे ज्ञान, सर्व अनुक्रमे थाय बे; पण कालना सूक्ष्मपणाने लीधे तथा मन शीघ्रचारी बे ते माटे समकाले पांचे अनुजवुं बुं, एम जासे बे, तेम तुं पण जाणजे. जो एम न होय तो जेम देवदत्त उघाडी आंखे बेठो होय, अने तेनुं मन बीजामां होय, तो मुख आगलथी हाथी चाल्यो जतो होय तेने पण न देखे. एम गुरुए कह्युं. त्यारे गंग आचार्य बोल्या, जो एम बे तो में समकाले केम ग्रहण कर्या? आचार्य बोल्या, ग्रह्यानी ना कोणे कही बे? अमे तो बे उपयोगनी ना कहीए डीए. स्कंधावारादिकनो सामान्य उपयोग थाय, पण हाथी घोडा प्रमुखनो विशेष उपयोग समकाले न होय, इहां घणी वक्तव्यता बे, पण ग्रंथ वधवाना जय माटे नथी लखता. विशेषना अर्थी जे होय ते विशेषावश्यक ग्रंथ जोजो. एम कहे थके पण गंग आचार्यें पोतानो कदाग्रह न मूक्यो. त्यारे गुरुए तेने गड बहार कर्या, संघ बहार कर्या; ते विहार करतां राजगृह नगरे आव्यो. त्यां मणिनाग नामे नागनुं चैत्य बे. ते चैत्यनी समीपे रह्यो. त्यां पर्षदा मली त्यारे गंग आचार्यें देशना देतां एक समये बे क्रियानो उपयोग होय एवुं प्ररूप्युं. ते मणिनागे सांजल्युं. त्यारे मणिनाग कहेवा लाग्यो, अरे डुष्ट शिष्य! तुं एम शुं प्ररूपे बे? कारण के आज स्थानके श्रीमन्महावीरस्वामीनुं समवसरण थयुं हतुं. ते समवसरणमां प्रजु श्री वर्द्धमानस्वामीए एक समये एक क्रियानुंज वेदवुं प्ररूप्युं हतुं. ते इहां थकां में पण सांजल्युं बे. ते प्रजुजी करतां पण तुं प्ररूपनारो अधिको थयो के केम? जेथी समकाले बे उपयोग प्ररूपे बे? माटे ए हठवाद मूकी दे. जो ए खोटी प्ररूपणा नहि मूके तो हुं मारीश. तुं नाश पामीश. इत्यादिक जयवचन सांजलीने तथा पूर्वोक्त युक्तिए प्रतिबोध पाम्या. मिछामि डुक्कडं पण दीधुं; पडी गुरु पासे जइ आलोइ पडिक्कमीने रह्या. इत्यादि अधिकार श्रीविशेषावश्यके, पंचम निन्हवाधिकारे बे. ए रीते देवता पण प्रतिबोधीने ठेकाणे लावे. ए अपेक्षाए रुषि तथा देवता सरखा जाणवा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बे. मुरका तिरिरका य समं विजत्ता (मुरका के०) मूर्ख अने (तिरिरका य के० तिर्यंच ए बेहु (समं के०) स-

रखा (विजत्ता के०) जाणवा. एटले मूर्ख अने तिर्यंचने सरखा कह्या ठे. तेनी उपर मरुकनुं दृष्टांत कहे ठे.

एक गछने विषे एक साधु लब्धिवंत हतो. पण ते कोइ बाल अथवा गिलाननुं वैयावच्च न करे. एक दिवस तेने आचार्ये कह्युं के तुं वैयावच्च केम नथी करतो? त्यारे ते साधु बोल्या, मने कोइ साधु कहेता नथी, जे महारी वैयावच्च करो. ते सांजली आचार्य बोल्या, तुं साधुनी प्रार्थना वांछे ठे ए तहारी जूल ठे. ते उपर तुऊने मरुकनी कथा कहुं हुं ते सांजल.

एक मरुक नामे ब्राह्मण ज्ञानमदे करी मत्त हतो. कार्त्तिक पूर्णिमाने दिवसे ते देशने विषे राजा दान देवा उजमाल थाय ठे. त्यारे सहु कोइ दान लेवा जाय ठे पण मरुक न जाय. एकदा तेनी जार्याए प्रेर्यो के तुं दान लेवा जा. मरुक बोल्यो, एक तो शूद्रना हाथनुं दान लेवुं अने बीजुं वली तेने घेर सामुं जवुं, ए केम बने? माटे जेने सात पेढी सूधी गरज होय ते आहीं आवीने मने आपी जाय. एम करतां जावज्जीव सूधी ते ब्राह्मण दरिद्री रह्यो. एम मरुकनी पेठे हे साधु! तुं पण चूके ठे. जो बाल वृद्धनी वैयावच्च करे तो निर्जरा थाय, तथा वैयावच्चना करनार तो बीजा साधु घणाए ठे, पण तहारे लब्धि ठे ने वैयावच्च विना यम नियम सर्वे विलय जाय ठे. एम गुरुए कहे थके ते साधु बोल्यो, जो वैयावच्च करवी तमे रूमी जाणो ठो, तो तमे पोतेज वैयावच्च केम नथी करता? त्यारे आचार्य बोल्या, तुं वानरानी पेठे मूर्ख ठे. ते वानरानी कथा हुं कहुं तुं, सांजल.

कोइक जाऊने विषे एक वानरो रहेतो हतो. ते वर्षाकाल आव्यो, त्यारे टाढ वायरो अने वर्षाए ऊकलाइ जाय ठे. तेने जोइ सुग्रीव पंखिणी बोली, रे वानर! तुं पुरुष सरखो ठे. बे हाथ फोकट धारे ठे, जे माटे रहेवाने घर केम नथी करतो? टाढे मरे ठे, ऊःख खमे ठे. ते सांजली वानरो बोल्यो नही. वली सुग्रीवे बीजीवार त्रीजीवार कह्युं. त्यारे वानरो रुष्ठो थको उठलीने सुग्रीव पंखिणीनो मालो चूंथी नांखतो हवो. सुग्रीव जइने बीजे जाडे बेठी. त्यारे वानरो बोल्यो ॥यतः॥ शुचीमुखी ऊराचारे, रंडे पंडितवादिनी॥ असमर्थो गृहारंजे, समर्थो गृहजंजने ॥ १ ॥ तेम तुं पण मुऊने वैयावच्च करवा कहे ठे. पण महारे निर्जराद्वार घणा ठे तेथी निर्ज्जरा थाय ठे. जो वैयावच्च करवा जाउं तो ते लाजथी चूकुं. इत्यादि कथा आवश्यक

निर्युक्तिमां छे. ते माटे मूर्ख साधु अने वानरो तिर्यंच ए बेहु बराबर जाणवा.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छे. मुआ दरिद्दा य समं विन्नत्ता (मुआ के०) मरण पामेला अने (दरिद्दा य के०) दरिद्री ए बेहु (समं के०) सरखा (विन्नत्ता के०) जाणवा. ते उपर सारण जुगटियानी कथा कहे छे.

उज्जयिनी नगरीने विषे सारण नामे एक जुगारी वसे छे. ते रमतां रमतां एक दिवस सर्व धन हार्यो. घरमां एक वखत जमवा जेटलुं पण कांइ रह्युं नही. पछी ते जुगारी रात्रीने विषे घेर घेर भमतां एक वाणियाने घेर पिता पुत्र वातो करे छे ते सांभलवा उभो रह्यो.

पिताए कह्युं, रे पुत्र! आपदा मटाडवाने अर्थे कांइक धन राखीए तो ठीक. पुत्रे हाकारो भण्यो. पिताए कह्युं,दश हजार सोनैया मसाणमां दाटी मूकीए. ते वात जुगारीए सांभली, त्यारे आगलथीज मसाणमां जइ ज्यां अनाथ मृतक पड्यां हतां तेनी भेगो जइने सूतो. एवामां बाप दीकरो बेहु जण द्रव्य लइने आव्या. द्रव्य धरतीए मूक्युं. शेठे पुत्रने कह्युं, रे वत्स! रूडी रीते चारे दिशे जोइ आव, रखे कोइ कपटचरित्रवालो हशे तो ते आपणुं दाटेलुं देखशे ने काढीने लइ जशे. पुत्रे जोयुं, त्यारे अनाथ मडा मध्ये सारणने दीठो. मडुं जाणीने शंकाए रूडी रीते जोयो. मुख तथा नाकनो पवन जोयो. ते वायु पण नीकलतो न दीठो. वली हलावी जोयो त्यारे मुएलो जाण्यो. पछी पिता पासे आवी सर्व वात कही देखाडी. पिता बोल्यो, रे वत्स! रखे कोइ मायावी कपटी पड्यो न होय!! माटे फरी जइने रूडी रीते निर्धारीने जो. तेवारे बीजी वार पण त्यां जइ उछाली जोयो. वली टांटीयो खेंची घसरडीने वेगलो पण नाख्यो. पछी आवीने पिताने कह्युं के ते तो मुउं पड्यो छे. तेने पिताए कह्युं के तुं जइने तेनुं नाक अने कान कापी लाव. पछी जणाशे. पुत्रे जइने नाक अने कान पण काप्यां, तोपण ते धूतारो बोल्यो नही!!!

हवे ते पिता पुत्र द्रव्यने धरतीमां घालीने पोताने घेर गया. पछी धूर्त्त पण निधान लइ नगरमां पेठो, ने यथा इछाए विलास करवा लाग्यो. अन्यदा शेठे पुत्रने कह्युं, जाउ निधान जोइ आवो. पुत्र पण जोइने पाछो आव्यो. निधान न दीठुं. तेणे शेठने कह्युं, द्रव्य तो कोइक लइ गयुं छे. शेठे कह्युं, आपणे द्रव्य गोपवती वखते जेनां नाक अने कान कापेलां छे तेणे लीधुं छे.

पछी ते नगरमां बाप दीकरो बेहु जण खोलवा लाग्या, त्यारे पेलाने शेठे दीठो. प्रधान वस्त्र पहेर्यां छे, आनूषण पण पहेर्यां छे, चाकर हाथमां पानेनुं बीडुं झालीने पासे ऊनो छे, नाक तथा कान बेहु काप्यां छे, एवो जुगटुं रमतो एक पुरुष दीठो. त्यारे शेठे निश्चय कर्यो के एज चोर छे; पछी पछवाडे जोयुं तो तेणे शेठने दीठा. शेठे संज्ञा करी एकांते तेड्यो. शेठ लगारेक हसीने बोल्यो, अहो ! तमे डुष्कर कर्युं. सारण बोल्यो; प्रयोजने कर्युं, पराणे नथी कर्युं. शेठ बोल्या, खाधा पीधाथी शेष रह्युं ते लाव, तेमांथी पण कांइक तुजने आपीश; पण जो कजियो करीश तो सर्व राजद्वारे जशे. ते सांजली जुगारी पण समज्यो. शेष द्रव्य रह्युं हतुं ते शेठने पाछुं आप्युं. शेठे पण तेमांथी कांइक द्रव्य तेने आपीने मूकी दीधो. ए रीते दरिद्री ने मरुं ए बे बराबर जाणवा. दरिद्री हतो ते मरुं थइने पड्यो. इत्यादि सहस्रमल्लकथायाम् ॥ इति श्रीसकलसन्नाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते गौतमकुलकप्रकरणे बालावबोधे पंचदशगाथायां पमुदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे सोलमी गाथा कहे छे. तेने पूर्वली गाथा साथे ए संबंध छे के पूर्व गाथाए पुत्र ने शिष्य, ऋषि ने देवता, मूर्ख ने तिर्यंच, अने मुआ ने निर्धन दरिद्री ए सरखा बताव्या. ए जेम सरखा तेम कोइकथी कोइक वस्तु अधिक पण होय. ते माटे सम देखामीने हवे आ गाथामां अधिक देखाडे छे.

सवा कला धम्मकला जिणाइं, सवा कहा धम्मकहा जिणाइं ॥ सवं बलं धम्मबलं जिणाइं, सवं सुहं धम्मसुहं जिणाइं ॥ १६ ॥

अर्थः—सवा कला धम्मकला जिणाइं, (सवा कला के०) पुरुषनी बोंतेर कला अने स्त्रीनी चोसठ कला, ए सर्व कलाथी (धम्मकला के०) धर्मनी कला,ते(जिणाइं के०) जीतनारी छे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा कहे छेः—

आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे वत्स नामे देशमां कोशांबी नामे

नगरी छे. त्यां सहस्रमल्ल नामे कुलपुत्र वसे छे. ते अनेक कूम कपट छलभेद करतो, परने ठगवामां तत्पर, विषना कांटानी पेठे सर्व लोकनो क्षयकारी, लोकोने घेर चोरी करीने द्रव्यनी हाणीनो करनार, महासाहसिक छे. तेनो पिता मरण पाम्यो छे. मदिरानो प्रसंगी छे, लोकनुं द्रव्य व्याजे काढीने विलसे, अने लोक मागे त्यारे कहे के म्हारी पासे कांइ नथी, तेथी लोकोए तेने छांड्यो. कोइ पासे कांइ मागे तो पण ते न आपे. पछी व्यसने पराभव पाम्यो थको चोरी करवा जाय. ते चोरनी सर्व कलाउं शीख्यो. वाणिया ब्राह्मण प्रमुखनो वेष करवाने घणोज कुशल छे. नाना प्रकारनी देशभाषामां विचक्षण छे. भमी भमीने निर्धन अने धनवाननां घर जुए.

एम करतां एक दिवस रत्नसागर नामे वाणियाने रत्ननो व्यापार करतो दीठो. त्यारे पोते वाणियानो वेष करीने तेना हाटे गयो, रत्न कढावीने जोयां. फरी पूछ्युं, एटलांज छे के बीजां पण कांइ छे? रत्नसागर बोल्यो, बीजां पण छे. ते बोल्यो, ते पण देखाडो. वाणिए हाटमां पेसीने खाड खोदीने रत्ननो डाबडो उघाड्यो, तेमांथी रत्न काहाडीने तेने देखाड्यां, अने मूल्य पण कह्युं. ते बोल्यो, आ रत्न हुं लइ जाउं छुं. मूल्य प्रभाते आपीश. वाणियो बोल्यो, हुं कोइने उधार आपतो नथी, एम कही रत्न पाछां लइने राख्यां. ते चोर पण रत्न राखवानुं स्थानक जोइने पोताने घेर गयो. राते चोरनो वेष करी वाणियाने हाटे आव्यो. त्यां खातर पाडीने प्रथम पग घाल्या, एटले ते शय्यामां रहेला रत्नसागरना दीकराने फरश्या. तेणे पण चोरनो प्रवेश जाण्यो त्यारे शय्याथी उठी चोरना बे पग पकड्या. त्यां खेंचताण करतां चोरनुं शरीर घसाणुं. वाणियाने दीकरे तेने मूकी दीधो. नासीने पोताने घेर गयो. सर्व वात माताने संभलावी. बीजे दिवसे वेदनाए करी कणमणतां माताए कह्युं, रे पुत्र ! जे पारकुं धन लेवा जाय ते सारण जुगारीनी पेठे सर्व सहे. सारणनी कथा पाछला पदमां कही छे ते तेने माताए कही संभलावी. ते माटे पारकुं धन ले ते सर्व सहे. अनुक्रमे ते साजो थयो.

ते वारे वली चोरी करवा मांडी. पुरोहितने घेर खातर पाड्युं, सार द्रव्य काढ्युं. लावीने माताने आप्युं. माताए पूछ्युं, रे वत्स ! ए धन तुं क्यांथी लाव्यो? ते बोल्यो, तहारे ए चिंतानुं शुं काम छे? पण लोकवाक्य सांभ-

लीने मने कहेजे. प्रातःकाले नगरमां गइ पण कांइ माताने तेवी वातनी खबर पमी नही. त्यारे नगर बहार नीकलीने पणघटने मार्गे बेठी. क्षणेक थइ एटले पुरोहितनी पुत्री जल जरवा निमित्ते आवी, तेने कोइक स्त्रीए पूछ्युं के पुरोहितना घरे चोरे चोरी करी, ए वात साची छे? ते बोली, हा साची छे. फरी पूछ्युं, कांइ शुद्धि मली? ते बोली, महारा पिताए राजाने संजलाव्युं छे, राजाए कोटवालने पण बोलाव्यो. एवा समये धनसार नामे शेठ अने नापित ए बे जण कांइ कार्यविशेषे राजा पासे आव्या हता, त्यां शेठ बोल्या, चोरे घणुं धन लीधुं छे माटे प्रधान वस्त्र पहेरशे. ते वस्त्र महारे हाटे लेवा आवशे. तेम वली नापित बोल्यो, महारी पासे पण नख उतरावबा मुंमन कराववा आवशे, त्यारे पकडीने तमने सोंपीशुं.

ए वात पुरोहितनी पुत्रीना मुखथी सांजलीने चोरनी माता घेर गइ. जेवुं सांजल्युं तेवुं पुत्रने कह्युं. ते पण वाणियानो वेष करी नापितने घेर गयो. नापिते महोटुं आसन आप्युं, नख उतार्या, वाणियानो वेष देखीने नापितना मनमां घणो आनंद उपन्यो, विश्वास उपन्यो, तस्करसंज्ञा गइ, चोरे पण उठती वेलाए कह्युं के कोइकने महारी साथे मोकलो तो तेने पैसा अपावुं. नापिते पोताना छोकराने मोकल्यो. चोर धनसार शेठने हाटे गयो, शेठे आसन आप्युं ते उपर बेठो. शेठ बोल्या, शा प्रयोजने आव्या छो? चोर बोल्यो, घणा अवल सुंदर वस्त्र देखाडो. शेठे वस्त्र देखाड्यां, तेमांथी प्रधान वस्त्र लइने उठ्यो. शेठ बोल्या, एनुं मूल्य कोण आपशे? चोर बोल्यो, हुं इव्य लइने हमणां आवुं छुं. त्यां सुधी आ छोकराने मूकी जाउं छुं. शेठे कह्युं, सुखे जाओ. तेवारे चोर घेर गयो. वस्त्र माताने सोंप्यां.

वली तेणे माताने कह्युं के लोकनी वात सांजली आवो. माता सांजलवा गइ. सांजलीने पुत्रने कहेवा लागी के हे पुत्र! शेठ अने नापित बेहु जणे राजा आगल फरियाद करी के हे राजन्! अमने चोर लुंटी गयो. एवामां पासे सोदागर बेठा हता ते कहेवा लाग्यो, हे देव! ए धणीने घोमा विना नहि चाले, अने प्रधान घोमा महारा विना कोइने घेर नथी. ते माटे महारी पासे घोमा लेवा आवशे, तेवारे एने पकमीने महाराजने सोंपीश. वली कामपताका गणिका बेठी हती ते बोली, हे महाराज! महारा घर विना ए बीजे क्यांइ नहि वसे, माटे हुं बांध काढीने तमने सोंपीश.

राजा बोल्यो, एमज करो. ए वात माताए पोताना पुत्रने कही, ते सांभलीने चोर सार्थवाहनो वेष करीने नगर बहार नीकल्यो. सोदागर पासे आव्यो. सोदागरे आसन आप्युं. फूल तंबोलादिक आपीने प्रतिपत्ति करी. क्षणेक वातो करी सोदागरने पूछ्युं, तमे नगर बहार केम उतर्या छो? ते बोल्यो, अमारे इहां घर नथी. सहस्रमल्ल बोल्यो, म्हारे घेर केम नथी आवता? आवो तो त्यां तमारा घोडा पण वेचाशे. सोदागर बोल्यो, परघर प्रवेशे म्हारुं मन नथी चालतुं. ते बोल्यो, सज्जनने घेर जवुं तेमां सज्जनने शी शंका? ए पोतानुं घर जाणजो, अने ज्यां प्रेम थयो त्यां कपट शुं? सोदागरे विचार्युं, अहो! एनी महानुभावता! अहो ! एनुं विशालचित्तपणुं! अहो! एनुं गिरुआपणुं! अहो! एनुं गंभीरपणुं! अहो! एनुं धीरपणुं, अहो! एनुं विचक्षणतानुं वचन! ते माटे एनी प्रार्थना भंग न थाय. एम विचारीने सोदागर बोल्यो, जे तमे कहो ते करीए. ते बोल्यो, म्हारे घेर आवो. सोदागरे ते वचन मान्युं. त्यारे सहस्रमल्ल आगलथी उठीने कामपताका वेश्याने घेर गयो. प्रथम तेनी दासी मली तेने कह्युं, तहारी स्वामिनीने पूछ के तमारुं घर म्होटुं जाणीने सोदागर उतरवा इछे छे. दासीए वेश्याने पूछ्युं, वेश्या पण लोभमां आवीने बोली, सुखे आवो, तमारुं घर छे. तेणे तेज वखते घरनुं आंगणुं लींपी गुंपी चोखुं कर्युं. सहस्रमल्ल पण सोदागरने तेडी लाव्यो. तेना घोडा वेश्याने आंगणे बंधाव्या.

पछी ते कामपताका पासे गयो. तेणे आसन आप्युं. पग धोवा पाणी लावी. सहस्रमल्ल बोल्यो, हमणां पग धोवानुं काम नथी. हुं हजी राजाने मल्यो नथी. म्हारी पासे आभूषण नथी; माटे क्षणेकवार तमारां आभूषण आपो तो हुं राजाने मली आवुं. तेणीए पण सोदागर जाणी आभूषण आप्यां. ते लइ सहस्रमल्ल पण सोदागर पासे गयो अने कहेवा लाग्यो, हमणां रूडुं मुहूर्त्त छे. तमारा घोडानुं स्वरूप कहेवा माटे शीघ्र राजा पासे जाउंछुं. माटे एक अवल घोडो आपो तो तरत जइ पहोचुं. सोदागरे पण घरधणी व्यवहारियो जाणी सुंदर घोडो आप्यो. ते घोडा उपर बेसी पोताने घेर गयो. केटलीक वेला थइ त्यारे वेश्याने शंका उपनी. तेणे सोदागरना माणसने पूछ्युं, जे हजी सूधी सोदागर केम न आव्या? ते बोल्यो, बारणे बेठा छे. वेश्याए तेनी पासे जइने पूछ्युं के सोदागर

तमे छो? ते बोल्या, हा हुं छुं. वेश्या बोली, महारां आजूषण लइ गयो ते कोण हतो? सोदागर बोल्यो, शुं ते घरधणी नही हतो? वेश्या बोली, अहो! मने लुंटी महारां आजूषण लइ गयो. सोदागर बोल्यो, मने पण ठगीने महारो बोजो लइ गयो छे. पछी ते बेहु जण राजा पासे गया. राजाने सर्व व्यतिकर संजलाव्यो. राजा कोप्यो थको कोटवालने बोलावीने तिरस्कार करी कहेतो हवो के अरे! पांच दिवसमां चोरने खोली काढो. कोटवाले ते वचन अंगीकार कर्युं.

सहस्रमल्ल वली माताने कह्युं के लोकनी वातो सांजलीने मुजने कहो. तेणीए पण सांजली आवीने पुत्रने कह्युं, रे पुत्र! आज कोटवालने क्रोध करीने राजाए कह्युं. कोटवाले पण बीडुं ठव्युं छे. ते माटे सत्व राखीने काम करजे. ते बोल्यो, तमे बीहो नही. जुओ शुं बने छे?

हवे ब्राह्मणनो वेष करीने नगरमध्ये पेठो. जमतां जमतां एक देवकुलने विषे कोटवालने जुगटे रमतो दीठो. चोर पण विप्रने वेषे त्यांज बेठो. कोटवाल साथे रमवा लाग्यो. कोटवाले पोतानुं नामांकित मुद्रारत्न रमतां रमतां आप्युं. एणे पण साटे कांइक आप्युं. एवामां राजानो द्वारपाल आव्यो. तेणे आक्षेप करीने कोटवालने कह्युं, तमने राजा बोलावे छे माटे शीघ्र चालो. कोटवाल तेनी साथे गयो. सहस्रमल्ल पण कोटवालने घेर गयो. कोटवालनी नार्याने कह्युं, घरमां जे सार सार वस्तु होय ते आपो. ते बोली, तुजने कोणे मोकल्यो छे? ते बोल्यो, कोटवाले मोकल्यो छे. स्त्री बोली, कोटवाल क्यां छे? ते बोल्यो, तेने तो राजपुरुष बांधीने राजा पासे लइ गया. त्यारे कोटवाले मने कानमां कह्युं के तमे महारे घेर जइने सार सार वस्तु बहार काढो, में निशानी मागी त्यारे मने पोतानुं मुद्रारत्न आप्युं छे, ते आ महारी पासे छे. तमे जुओ. ते जोइ तेणीए पण प्रतीत आणी सार सार द्रव्य आप्युं. ते लइने चोर पोताने घेर गयो.

केटलेक काले कोटवाल घेर आव्यो. नार्याए पूछ्युं, केम मूकाणा? कोटवाल बोल्यो, मने कोणे बांध्यो हतो के जेथी तुं मूकवानुं पूछे छे? स्त्री बोली, राजाए तमने बांध्या हता. कोटवाल बोल्यो, तने कोणे कह्युं? ते बोली, तमारा चाकरे कह्युं. तेने तमे निशानीमां पोतानी मुद्रा आपी हती. ते निशानीए में घरमांथी सार सार द्रव्य आप्युं. कोटवाल बोल्यो, में तो

कोइने मोकल्यो नथी, पण तुजने कोइक ठगी गयो देखाय बे. पबी कोटवाल राजा पासे गयो. प्रणाम करीने विषाद सहित कहेवा लाग्यो, हे देव! ते चोरे मने पण ठग्यो. ते संबंधी सर्व वृत्तांत कह्युं. त्यारे गर्व धरीने राजा बोल्यो, तमे सर्व बेठा रहो. हवे हुं पोतेज एने खोली काढुं बुं.जो आकाशमां जाशे अथवा पातालमां जाशे अथवा समुद्रमां पेसशे, ज्यां हशे त्यांथी लावीश. कोटवाल बोल्यो, तमे लावो एमां शो संदेह बे!

चोरे पण माताने कह्युं के लोकवात सांजलीने मुजने कहो. तेणे पण सांजली आवीने पुत्रने कह्युं, रे वत्स! हवे तहारा प्राणनो पण संशय बे. कारण के राजा कोप्यो बे ते पोते प्रतिज्ञा करीने नीकलशे. चोरे पण गर्व सहित कोट उंची करीने माताने कह्युं, हे अंबे! तमे अंशमात्र पण नय राखशो नही. सहस्रमल्लनुं साहस कोइ उपाडी शके एवुं नथी.

पबी ब्राह्मणनो वेष करीने राते राजद्वारे जइ द्वारपालने कह्युं, राजाने जइने कहो के विज्ञानमां घणो डाह्यो एवो एक अंगमर्दनियो ब्राह्मण देशांतरथी आव्यो बे. तेणे पण जइ राजाने कह्युं. राजा बोल्यो, एने रूडी रीते महारी पासे मोकलो. पोलीए जइने तेने मोकल्यो. राजानुं अंगमर्दन करवा मांड्युं. राजानां आनरण लइने एक स्थानके मूक्यां. राजाने उंघ आवी गइ, त्यारे रूडी रीते सूता जाणीने आनरण उपाडी बहार नीकल्यो. अंगमर्दनियो जाणीने कोइए निवार्यो पण नही. तेथी ते सुखेथी पोताने घेर गयो. प्रनाते राजा जाग्यो, त्यारे अंगमर्दनियाने दीठो नही, तथा आनूषण पण न दीठां. त्यारे राजानुं मन विलखुं थयुं. आमणडुमणो थको राजा प्रनातनुं कृत्य करीने आस्थान सनामां आवी बेठो. सामंत मंत्री प्रमुख कचेरी मली. मंत्रीश्वरे पूब्युं, हे राजन्! आज तमे आमणडुमणा केम देखाउ बो? राजाए यथार्थ वात कही दीधी. मंत्री बोल्यो, ए कोइ गुप्त खबर कहाडनार धणी देखाय बे. ए चोरनी खबर पडती नथी, ते माटे कोइ बीजो उपाय करीए. राजा बोल्यो, शो उपाय? मंत्री बोल्यो, सर्व पाखंडीने अनुक्रमे बोलावीए. पबी मंत्रे करीने अथवा होराए करीने अथवा केवलिकाए के ज्योतिष ग्रंथ करीने तेओ चोरनी शोध करशे, पबी आपणने आवीने कहेशे. राजा बोल्यो, एमज करो.

मंत्रिए जिनचंदन नामे श्वेतांबर मुनिने बोलाव्या. ते मुनि पण

समृद्ध नामे श्रावकना जिनरक्षित नामे पुत्रने साथे लइने राजा पासे आव्या ॥ यतः ॥ जीवदया दइआइं, निच्चंचि य समवगूढदेहाणं ॥ अरिहंताणं पणमिमो, तिहुअणसुपइठिअजसाणं ॥ १ ॥ एम तीर्थंकरने प्रणाम करीने पछी राजाए आपेला आसन उपर बेठा. मंत्रीश्वरे मुनिने कह्युं, एक चोर गूढ आचारनो धणी छे. नगरने छगे छे. ते माटे तमारी केवलिकाए निर्द्धार करी देखाडो. मुनि बोल्या, ए आचार मुनिनो नथी. प्रधान बोल्यो, ए तमने अकल्प छे तो पण राजाना वचने करो. एटले जिनरक्षित श्रावक बोल्यो, में केवलिकानो अभ्यास कर्यो छे, माटे जे कहो छो ते जोइने कहीश. मंत्री बोल्यो, अमारे चोर मल्यानुं प्रयोजन छे, माटे तमारे जोइए एम करो. ते सांभली जिनरक्षिते पाननुं बीडुं लीधुं. राजाए तेने विसर्ज्यो. ते पोताने ठेकाणे गयो. ए वात चोरे जाणी के मने जिनरक्षित केवलिकाए जाणशे. त्यारे ते चोर कपटश्रावक थइ, श्वेतवस्त्र पहेरी, धोतीनुं उत्तरासंग करी फुलनी छाबडी हाथमां राखी, अनुक्रमे चैत्यवंदना करतो, श्रीमहावीर स्वामीने देरे गयो; त्यां जिनरक्षित पण बेठा छे. ते चोरने विधिपूर्वक चैत्यवंदना करतो जिनरक्षिते दीठो. त्यारे साधर्मिकना रागे जिनरक्षित बोल्या, हे महाभाग ! तमे क्यांथी आव्या? कोण छो ? क्यां जशो ? ते बोल्यो, चंपानो वासी जिनदास नामे श्रावक छुं, दीक्षा लेवानो निश्चय करीने तीर्थयात्रा करवा नीकल्यो छुं. तमे पण सिद्धाचलजी, गिरनारजी, समेतशिखरजी, मथुरा, अयोध्या, तक्षशिला, कलिकुंडजी अने बीजां पण घणां चैत्योनी वंदना करो. जिनरक्षिते पण त्यां बेठा भक्तिए करीने चैत्य वांद्यां. पछी चोरनी प्रशंसा करी कह्युं के धन्य छे तमने ! कारण के तमारा एवा उत्तम परिणाम होवाथी तमे मनुष्यनो भव लेखे कर्यो. आज हवे तमे महारे घर आवी चैत्य वांदो.

कपटी श्रावके पण त्यां जइ चैत्य वांद्यां. पछी नीकलतां थकां जिनर[illegible] तेने भोजननी निमंत्रणा करी. ते बोल्यो, [illegible] नहीं. जिनरक्षि[illegible] महारा जीवने शाता उपजावो तो भोजन करवा रहो. चोर [illegible] तमे कहो छो तो भोजन करीशुं, पछी [illegible] विनयथी भोजन [illegible] जिनरक्षित बोल्यो, ज्यांसुधी [illegible] त्यांसुधी [illegible] करजो. हे महाभाग ! [illegible]

तेनुं वचन मान्युं. रात पडी त्यारे जिनरक्षित बोल्यो, तमे आज महारे घेर सुउ. एम कहीने घरमां ढोलीयो देखाड्यो; अने कह्युं के आज रात्रे चोरनी खबर कहाडवा सारु महारे मंत्रजाप करवो बे, कारण के राजानी आज्ञा केम उलंघाय ? चोर बोल्यो, तमारा मनोरथ सिद्ध थाउ. पबी जिनरक्षित जाप करवा बेठो, सर्व परिजन सूता, अवसर पामीने कपट श्रावक घरनुं सार चोरीने नाठो. वहाणुं वायुं, त्यारे जोयुं तो घरनुं सार सर्व लइ गयो दीठो. जिनरक्षिते राजाने संजलाव्युं के कोइ धूतारे महारुं घर सर्व लुंट्युं, ते संबंधी सर्व वृत्तांत कह्युं. राजाए मंत्रीने कह्युं के एने विसर्जन करो, ए डुःखीयानी केवलीकाए सर्युं. मंत्रिए तेने विसर्ज्यो.

वली मंत्री बोल्यो के हवे दिगंबरने बोलावो. राजाए कह्युं, सुखे बोलावो. मंत्रिए पण विमलकीर्त्ति नामे दिगंबरने बोलाव्यो. ते राजा पासे आव्यो, ते पण परमेश्वरने नमस्कार करीने बेठो. राजाए तेने प्रणाम कर्यो. मंत्रिए कह्युं, हे जगवन् ! तमारी केवलिका जोइने राजाने, चोर प्रकट करी आपो. तेणे कह्युं, अमे रात्रे निरुपण करीने कहीशुं. राजाए तेने सन्मान दइ विसर्जन कर्यो, ते पोताने स्थानके गयो. चोरे पण ते वात जाणी. ते विमलकीर्त्ति पासे जइ वंदन करीने "धम्मवुद्धि होउ" एवुं कह्युं.तेने रुषिए पूब्युं, तमे क्यांथी आव्या ? ते बोल्यो, हुं श्रीपुरपाटणथी आव्यो बुं; संसारना जयथी उद्वेग पाम्यो बुं, तमारी पासे दीक्षा लेवानुं मन बे. त्यारे रुषि बोल्या, तमे केटलाएक दिवस बात्रपणे रहो. ते वचन तेणे अंगीकार कर्युं. रुषिए पण तेने कोइ रासल नामे पोताना पूर्वला बात्रने जलाव्यो, अने कह्युं के ए तमारो लघु जाइ बे. एनी साथे प्रीतिथी वर्त्तजो. ते बोल्यो, जे आप आज्ञा करो ते महारे प्रमाण बे. पबी रात पडी. विमलकीर्त्ति एकांते केवलिका जोवा बेठो, बेहु बात्र मठमां सूता, पबी मूल बात्रने निद्राधीन थयेलो जाणीने ते चोर नासी गयो. प्रजाते रासल बात्र उठ्यो, त्यारे लघुजाइने दीठो नहीं, तेणे रुषिने जइ कह्युं के हे जगवन् ! बात्र देखातो नथी, रुषि पण शंका पामीने मठमां आव्यो. रासलने कह्युं, तुं आपणो मठ रूडी रीते जो. ते पण मठ जोइने बोल्यो, हे जगवन्! औषधनी वर्त्तिका, जोगपट्टो, केवलिका अने पुस्तक सर्व देखातां नथी. रुषि बोल्या, लुंटाया जाइ लुंटाया. हवे कमंडल पींबी लावो, तो कोटवा-

लने संजलाव्युं. छात्र कमंमल पीछी जोइने आव्यो अने कह्युं, हे जगवन्! कमंडल पण नथी, अने पीछी पण नथी. रुषि बोल्या, एणे आपणने व-गोव्या, कारण के आपणो लिंग पण ए मूर्ख लइ गयो. छात्र बोल्यो, श्री शांतिनाथ पूज्य तमने प्रसन्न थाउ, आपणे वली बीजां उपकरण करी लेशुं. वली ते रुषीश्वर एकाग्र चित्त करीने क्षणेक पछी बोल्या. अहो अहो कष्ट! रे कष्ट! एम कहेतां मूर्छा आवी गइ, पछी मोन रह्यो, त्यारे छात्र विनय करी हाथ जोमीने पूछवा लाग्यो, हे जगवन्! प्रसाद करीने कहो के तमे आवडो खेद करो छो तेथी ते वली बीजुं पण कांइ लइ गयो छे के शुं? पछी जेवारे चेतना पाम्यो, तेवारे रुषि बोल्यो, रे रासल! ओषधने निमित्ते वीश सोनेया राख्या हता ते पण लइ गयो, ए धन हरतां पापीए अमारुं कांइ न मूक्युं. ते सांजलीने छात्रे पण गुरुनो खेद उतारवा माटे परिग्रहनी गाथानो अर्थ पूछ्यो. रुषि बोल्यो, हे वत्स! तें रूमो उपयोग दीधो के जे थकी में विषाद मूक्यो; हवे राजद्वारे जाउं हुं. त्यारे छात्र बोल्यो, राजाने पूजाना जाजन थाउ, जगवती चक्केसरी तमारुं सांनिध्य करो. पछी दिगं-वर राजा पासे गयो, राजाए वंदन सन्मान कर्युं, आसन आप्युं, त्यां बेठा. मंत्री बोल्या, हे जगवन्! तमारी केवलिकानो ए कल्प छे के कमंमल अने पींछी विना पण राजद्वारे जवुं? रुषि बोल्या, हे प्रधान! ए पापीनो क्षय थाउ, मने पण ते पापीए छग्यो, कमंमल अने पींछी पण लइ गयो, तेमज पोथीपानां पण सर्व लइ गयो. त्यारे मंत्री बोल्यो, केवलिकानुं परि-णाम तो अमने कहो. ते बोल्यो, हे प्रधान! अमारी केवलीका पण ते लइ गयो. ते सांजली राजाए कह्युं, हे प्रधान! एमने वहेला विसर्जन करो; मंत्रिए पण तेमने विसर्जन कर्या, ते पोताने ठेकाणे गया.

हवे चौद विद्यानो पारगामी नारायण नामे ब्राह्मण छे तेने प्रधाने बोला-व्यो, ते पण राजा पासे आव्यो॥ यतः॥ कमलासणो चेअमुहो, चउवयणो पउमगस्स समवन्नो॥ सचराचरविस्सप्पिया, पयावइ जयइ पयडो॥१॥ एम ब्रह्माने नमस्कार करीने आसने बेठो. मंत्रिए कह्युं, तमारी विद्याए त-स्कर खोळीने राजाने बतावो. ब्राह्मणे कह्युं, प्रातःकाले कहीशुं. राजाए तेने सन्मान दइ विसर्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. हवे माताने मुखे व्यतिकर सांजलीने सहस्रमल्ल पण वद्धुआनो वेष करीने नारायण जट्टने घेर आवी

नट्टने पगे लाग्यो. नारायणे पूछ्युं, तुं क्यांथी आव्यो? ते बोल्यो, हुं सावत्थी नगरीनो वासी खंदिल नामे विप्र छुं, ते तमारी पासे वेद नणवा आव्यो छुं. नारायण बोल्यो, मने त्यां कोइ उंलखे छे? तस्कर बोल्यो, तमने त्यां घेर घेर सर्व कोइ उंलखे छे, तमारी प्रसिद्धता सांनलीने मने पण आववानुं मन थयुं, ते माटे आदर करीने आव्यो छुं. विप्र बोल्यो, तुं बीजे ठेकाणे जइश नही, हुं तुजने वेदनो पारगामी करीश. सहस्रमल्ले कह्युं, हुं परमाणु सरखो छुं माटे मने पार उतारो, एम कही पगे लाग्यो; रात्र पडी त्यारे ब्राह्मणे कह्युं, तुं घरमां सुइ रहेजे, हुं तो प्रयोजन वशे बीजे ठेकाणे रहीश. पछी रात्रे त्रीजे पहोरे ज्यारे सर्व निद्रामां आव्या, त्यारे घरमांथी सार द्रव्य लइने सहस्रमल्ल नासी गयो. प्रातःकाल थयो त्यारे लूटाणा, नाइ लूटाणा! एवो शब्द घरना माणसे कर्यो. ते पोकार सांनलीने ब्राह्मण पण त्यां आव्यो. ते राजानी पासे जइने पोकार करी कहेवा लाग्यो के हे महाराज! महारुं घर धूतारो लूटी गयो. ते सांनली राजाए तेने विसर्जन कर्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो.

ते वार पछी राजाए शिवधर्मी नामे शिवधर्मना आचार्यने बोलाव्यो. ते राजानी सनामां आव्यो ॥ यतः ॥ केलासकयनिवासं, एगगवं चंदसेहरं सुदहं ॥ गंगागोरीसमागम, पमुदियमणसं सिवं नमिमो ॥ १ ॥ ए रीते महादेवने नमस्कार करीने बेठो. मंत्री बोल्यो, हे नगवन्! अलक्ष थको चोर नगरमां चोरी करे छे, तेने तमारी केवलिकाए प्रगट करो. शिवधर्मी बोल्यो, प्रनाते जाणीशुं. राजाए तेने सत्कार करी विसर्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. ए वात जाणीने ते सहस्रमल्ल पण शिवधर्मी पासे गयो. त्यां "उँ नमः शिवाय" एम कहीने बोल्यो, हे नगवन्! हुं तमारा व्रतने योग्य छुं, तो कालविलंब न करो, मने दीक्षा द्यो. तेणे पण अघोरशिव प्रमुख चेलाने पूछ्युं. चेलाए कह्युं, हे नगवन्! एने शीघ्र दीक्षा द्यो. कारण के "धर्मस्य त्वरिता गतिरितिवचनात्" त्यारे तेणे ते चेलाने दीक्षा दीधी. रात्रिसमये केवलिका जोवाने शिवधर्मी एकांते बेठो, ते चोर पण चेलानी साथे सूतो. रात्रे मठमां चोरी करीने नाठो. प्रनाते जाण्युं. शिवधर्मी राजा पासे पोकार करवा गयो, हे राजन्! केवलिका महारे माथे पडी. तेने मंत्रिए पूछ्युं, ते केम? तेवारे ते बोल्यो, केवलिका माटे मठ मूकीने हुं एकांते जइ सूतो,

एवामां कोइक तस्कर धूतारो मठमां चोरी करीने नासी गयो, राजाए कह्युं, एने पण विसर्जन करो. प्रधाने तेने काढी मूक्यो. ते पोताने ठेकाणे गयो.

हवे बौद्धमतना धणी मंजुसिरि नामे भिक्षुने बोलाव्यो, ते पण आव्यो. पोताना बुद्धदेवने नमस्कार करी बेठो. मंत्रिए कह्युं, तमारी केवलिका जोइने गूढ चोरने जाणीने राजाने कहो. ते बोल्यो, प्रभाते निश्चय कहीशुं. राजाए सत्कार कर्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. सहस्रमल्ल पण ए वृत्तांत जाण्युं, त्यारे बौद्धना श्रावकनो वेष कर्यो. मंजुसिरिने विहारस्थाने जइ वंदना करी. मंजुसिरिए पूछ्युं, हे श्रावक! तमे क्यांथी आव्या? ते बोल्यो, हुं दक्षिण पंथथी आव्यो छुं, हे भगवन्! महारा उपर उपगार करो, कारणके आज सर्व भिक्षुने महारे भोजन आपवुं छे. मंजुसिरि बोल्यो, तमे परदेशी छो, तमारे घर नथी, माटे केम करशो? ते बोल्यो, इहांज रहीने करीश. ते वचन मंजुसिरिए कबूल कर्युं. तेणे पण बजारमांथी मोदक मांडा प्रमुख लावीने यथाइछाए सर्वने भोजन कराव्युं. सहु ते श्रावक उपर प्रसन्न थया, विश्वास पाम्या, मंजुसिरि तो एकांते केवलिका जोवा बेठो; बीजा भिक्षुए ते श्रावकने पूछ्युं तमे क्यां सूइ रहेशो? ते बोल्यो, तमारां चरणकमले निद्रा लइश. भिक्षुए कह्युं, सुखे सूइ रहो. पछी रात्रीने समये ते तस्कर चोरी करी नासी गयो. ते जाणीने भिक्षु खेद पाम्यो, तेणे मंजुसिरिने कह्युं. ते पण राजा पासे जइ खेद सहित बोलवा लाग्यो, हे महाराज! धूतारो चोरी करी नासी गयो. ए हाथ केम आवे? राजा बोल्या, एने पण विसर्जन करो. मंत्रिए तेने विसर्ज्यो.

हवे कपिलनो भक्तिवंतो परमहंस नामे कापिलने बोलाव्यो, ते तत्काल राजा पासे आव्यो. मंत्रिए कह्युं, तमे तमारी केवलिकाए चोरनी खबर राजाने बतावो. परमहंस बोल्यो, प्रभाते कहीशुं. राजाए तेने आदर करीने विसर्ज्यो; ते वात चोरे सांभली, चोर पण परमहंसनो सेवक थइ तेनी पासे गयो, तेने बे गदियाणा सुवर्ण पूज्यां, पगे पड्यो, गोष्ठी करवा मांडी. चोर बोल्यो, हे भगवन्! मुजने ध्याननुं स्वरूप कहो. ते बोल्यो, तमे प्रथम अभ्यासी छो, माटे महारो हंस नामे शिष्य छे तेनी पासे अभ्यास करो. चोर तेनी पासे गयो. तेने हंसे कह्युं, रात्रे ध्यानमां निपुण थइए, चोर बोल्यो, जो एम छे तो हुं रात्रे इहांज रहीश. हंस बोल्यो, रहो. पछी ज्या-

रे रात पडी त्यारे परमहंस तो एकांते केवलिका जोवा बेठो. चोर पण हंस पासे ध्याननो लेश मात्र शीखीने सूइ गयो. पछी सहु कोइ सूइ रह्या एटले आश्रममां चोरी करी चोर जतो रह्यो. सूर्य उग्यो एटले हंसे आश्रमम कांइ दीठुं नही. त्यारे परमहंसने जइ सजलाव्युं. तेणे पण राजाने कह्युं हे राजन्! मह्यारा आश्रमने गूढ चरित्रनो धणी चोर लूंटी गयो, मा अमारी सार संजाल करो. मंत्रि बोल्यो, तमे जइने पोतानुं स्थानक शो जावो, फाकुं बोलशो नही. एम सांजली ते पण पोताने ठेकाणे गयो.

हवे सुरप्रिय नामे नास्तिकवादी पाखंडीने बोलाव्यो. ते राजा पासे आव्यो. ते बृहस्पति नामे पोताना देवने नमीने बेठो. मंत्रि बोल्यो, त मे तमारा ज्ञाने करी गूढ चरित्रवंत चोरने शोधीने कहो. ते बोल्यो, प्र जाते एनो निश्चय करीश. तेने प्रधाने विसर्ज्यो थको पोताने ठेकाणे गयो. ए व्यतिकर सहस्त्रमल्ले जाएयो त्यारे ते गणिकावाडे गयो. त्यां प्रथम यौवनवयमां वर्त्तती, परम रूपवंती, अद्भुत वेषनी धरनारी, जाणे कंदर्पनी राजधानीज होय नहि एवी अनंगसुंदरी नामे एक गणिका पासे जइ कर्पुर सहित तंबोल आपीने वेश्याने कह्युं, जो तुं महारुं कार्य साधे तो हुं तुजने दश दीनार अने अवल प्रधान वस्त्र आपुं. ते वात सांजली वेश्याए कह्युं, सारुं. त्यारे चोर बोल्यो, आज तुं कांइ बोलीश नही, जे हुं कहुं ते मौनपणे करजे. ते वेश्याए अंगीकार कर्युं, तेवारे वेश्याने लइने सुरप्रिय पासे गयो. तेने नमस्कार करीने कहेतो हवो के हे जगवन्! ए महारी ज गिनी छे. ते नास्तिक मतमां वासित छे, माटे तमारे हाथे दीक्षा लेवा इछे छे. सुरप्रिय बोल्यो, बहु सारी वात, पण अमारी दीक्षानो ए आचार छे के प्रथम दीक्षा लीधी एटले पोताने हाथे एक पशु मारवो, मदिरा पीवी, महारी साथे एक जाजनमां बेसी जोजन करवुं, जाइने पण धणीनी नजरे जोवो. चोर बोल्यो, ए सर्व करशे. वेश्याए पण तेमज कर्युं. रात्री पडी त्यारे सूरप्रिये धूर्त्तने कह्युं, महारे तो कोइ प्रयोजन वशे एकांते सूवुं छे, माटे ए तहारी जगिनीने लइ तमे सहु महारा शिष्य साथे मदिरा- पान करो. धूर्त्त बोल्यो, हे गुरु! जे आप आज्ञा करो ते प्रमाण. सुरप्रिय एकांते बेठो, तेणे पण मदिरापान प्रकट कर्युं, अनंगसुंदरीने वचमां बेसा- डी. ते पण घणा विकार प्रकट करती मदिरापान करती हवी; एम सौए

मदिरा पीधी, तेनी चेतना नाठी, विसंस्थुल केश थया, सहु धरतीए पड्या, चोरे अवसर जाणीने सर्व सार लीधुं, सर्वनां वस्त्र पण लीधां, सर्वने यथाजात एटले जेवा माताना उदरथी जन्म्या तेवा करीने नाठो, पोताने घेर गयो. प्रभात थयो एटले सर्वनो मद उतर्यो, सहु उठ्या. ते मांहोमांहे लाज पामता मठमां पेठा. सहुए वेश्याने पूछ्युं, ए तहारो भाइ हतो के? वेश्या बोली, ए म्हारो भाइ न हतो, सहुए सुरप्रियने वात कही. सुरप्रिये राजा पासे जइ पोकार कर्यो के हे राजन्! चोरे म्हारो मठ तो लुट्यो, पण म्हारा सर्व परिवारने नग्न करीने गयो. माटे ए कोइक महा धूतारो तस्कर छे. राजा लगारेक हसीने बोल्यो, रे मंत्री! ए चोर धूतारे अमने एटलो गुण कर्यो के अमारां वस्त्र लइ गयो नही !!! ए नास्तिकाचार्य पण करुणा उपजे एवो विलाप करे छे, माटे एने काढी मूको, ए दुःखीनां वचन सांभलवे सर्युं. प्रधाने पण सुरप्रियने विसर्ज्यो, ते पोताने ठेकाणे गयो. ए रीते छए दर्शनना ज्ञाननो अहंकार मर्दी नांख्यो. एवुं कोइ घर नथी, अथवा एवुं राजकुल नथी, अथवा एवुं देवकुल नथी के जेने ए धूर्त्ते कपटक्रिया करीने नथी लूट्युं! हवे राजा महा विषादवंत थयो, मंत्रीनी बुद्धि पण एमां न चाली, सर्व पाखंडीने ते धूर्त्ते विलखा कर्या; तेमज ते घणा जीवोनो संहार पण करे, यथा इच्छाए परस्त्रीयो पण भोगवे, ते निर्दय पापीनी जूगाइनो तो पारज नही. एरीते तेनो काल जाय छे, पण ते मायावी मूढ चरित्रवंत राजा प्रमुख कोइना हाथमां न आवे. ते नरक प्रायोग्य तीव्र कर्मनां आचरण करतो कर्म बांधे.

एवा अवसरने विषे ग्रामानुग्रामे विहार करतां सुविशुद्ध नामे केवली भगवान त्यां पधार्या. राजा वंदना करवा गयो. नगरना लोक पण वंदना करवा गया, ते चोर पण घणा लोक भेगा मल्या जाणीने चोरी करवाने परिणामे गुटिका प्रयोगे वेष फेरवीने त्यां आव्यो. केवली भगवाने पण धर्मदेशना दीधी. ते आवी रीते केः—प्राणीनी हिंसाथी, पारकी चोरी करवाथी महा कडुआ विपाक आवे. इत्यादिक धर्मदेशना दीधी. ते सांभलीने कोइ समकित, कोइ देशविरति, कोइक भद्रकभावी इत्यादिक अंगीकार करीने सर्व पर्षदा पोताने ठेकाणे गइ. सहस्त्रमल्ल त्यां रह्यो, केवलीने वंदना करीने कहेवा लाग्यो के हे भगवन्! एवुं कोइ कुकर्म नथी के

जे में नथी कर्युं ! में अघोर पाप कर्यां बे. हवे तमारां वचन सांजलीने संसारवास थकी महारुं मन विरम्युं बे. महारामां योग्यता होय तो मुजने जैनदीक्षा दइने अनुग्रह करो. केवली बोल्या, हे देवानुप्रिय ! निर्विघ्न थाउं, प्रतिबंध न करो, पण आगलथी मन वचन कायाना योगनी शुद्धि करो, आत्मा निर्मल करो, पढी निःशल्य थइने दीक्षा ल्यो. सहस्रमल्ल बोल्यो, हे जगवन् ! महा डुष्टकर्मनो कर्त्ता हुं बुं, इहांनो राजा महारी उपर घणो द्वेषी बे, ते माटे बीजे गामे जइने दीक्षा लउं. केवली बोल्या, रे जड़ ! तुं बीहीक न करीश, प्रजाते राजा वंदना करवा आवे, त्यारे तुं इहां आवजे, सर्व रूडुं थशे. एम सांजली प्रमाण करी ते चोर पोताने घेर गयो.

प्रजाते राजा केवलीने वंदना करवा आव्या, नगरना लोक पण वंदना करवा आव्या, सहस्रमल्ल पण आवीने केवली पासे बेठो, धर्मदेशना प्रारंजी, अनेक जीवोना अतीत अनागत वर्तमान कालना संदेह बेद्या. राजाए केवली जगवानने पूब्युं, हे जगवन् ! ते चोर कोण हतो? अने हमणां ते क्यां बे ? केवली बोल्या, हे राजन् ! ते महारी पासे बेठो बे. पण ते उपर द्वेष करवो नही. कारण के एनुं मन हवे कुकर्म थकी निवर्त्युं बे; कर्मरूप पर्वतनुं उन्मूलन करवाने वज्राग्नि सरखुं एवुं जे चारित्र ते लेवाना एना परिणाम थया बे, ते माटे हे महाराज ! ए मोक्षनुं अंग पाम्यो, तेने साहाय्य करवी घटे बे. राजा बोल्यो,आपे जे आज्ञा करी ते प्रमाण. पढी राजाने तेडीने सहस्रमल्ल पोताने घेर आव्यो. जे धन चोर्युं हतुं ते सर्व उलखावीने धणी धणीने आप्युं, राजाए दीक्षानो महोत्सव कर्यो, सहस्रमल्ले केवली पासे चारित्र लीधुं, सहस्रमल्लनी माताए पण चारित्र लीधुं. तेणे प्रथम दिवसेज केवली पासे अजिग्रह कर्यो के महारे जावज्जीव सूधी मास मासखमणे पारणुं करवुं. गुरुए तेनी घणी प्रशंसा करी. सहस्रमल्ल पण ग्रहण तथा आसेवन शिक्षा ग्रहण करीने पांच समिते समिता त्रण गुप्तिए गुप्ता मुनिराज थया. कोइ काले एक मास, कोइ काले बे मास, कोइ अवसरे त्रण मास, कोइ समये चार मास, कोइ वेला पांच मास अने कोइ वेला ब मास, एम डुक्कर तपस्या करतां अनेक वर्ष वही गयां,डुर्गति निबंधनकर्म क्षपितप्राय थयुं, कोइक वेला शुज अध्यवसाय उलस्यां, तेथी क्षपकश्रेणी मांडी, अपूर्वकरण कर्युं. अनुक्रमे अवेदी

थया. पढी मोहक्षय थयो, एटले क्षीणमोही थया. त्यां ज्ञानावरणीया- दिक कर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. केटलोएक काल केवली पर्याये विचरीने योग निरोध करी, शैलेशीकरणे सकलकर्म क्षय करीने मोक्षे गया. इति सहस्त्रमल्ल कथा. एनामां बीजी घणीए कला हती, तथापि जो धर्मनी कला न आवी होत तो डुर्गतिए जात, अने जो धर्मकला आवी तो सिद्धि वर्या. माटे धर्मनी कला ते सर्व कलाने जीतनारी ढे ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे ढे. " सवा कहा धम्मकहा जिणाइ (स- वा कहा के०) सर्व कथामां (धम्मकहा के०) धर्मनी कथा (जिणाइ के०) जितनारी ढे. एटले ए अर्थ के स्त्रीकथा, नक्तकथा, राजकथा अने देशकथा प्रमुख अनेक जातनी कथाउ ढे, पण ते सर्व कथाउने धर्मकथा ते वीतरागनी पुत्रीनी पेठे जितनारी जाणवी. ते कथा कहे ढे.

जंबुद्दीपना नरतक्षेत्रने विषे वसंतपुर नगरमां शत्रुमर्दन नामे राजा राज्य करे ढे. एकदा राजसनाए बेठां एक बटुक आव्यो. राजाए तेने आसन आप्युं. ते ते उपर बेठो. देश देशनो फरनार जाणीने राजाए पूछ्युं, रे विप्र ! बीजा राजानी पासे वस्तु होय तेथी म्हारी पासे ज वस्तु ओढी होय ते कहो. ते सांजलीने तेणे पण घणा डहापणे उत्तर वाल्यो के हे राजन् ! बीजा राजानी वात तो वेगली रही, पण इंद्रने एक उच्चैःश्रवा अश्व ढे, तथा एक ऐरावण हाथी ढे. अने तहारे तो अनेक हाथी घोडा ढे. महादेवने एक वृषन ढे अने तहारे तो लाखोगमे वृषन ढे. कृष्णने पण एकज लक्ष्मी ढे. अने तहारे तो अनेक लक्ष्मी ढे. कंदर्पने रति अने प्रीति ए बे स्त्रीयो ढे, अने तहारे तो अनेक स्त्रीयो ढे. स्वर्गमां एकज कामधेनु ढे, अने तहारे तो क्रोडोगमे ढे. राजा बोल्यो, रे बटुक ! तने म्हारी प्रशंसा करवा बोलाव्यो नथी, माटे ज पूढुं ते कहे. त्यारे बटुक बोल्यो, हे राजन् ! तमारे सर्व ढे पण एक चित्रसना नथी के जे देखी सनालोकनां चित्त रीफे. ते सांनलीने बटुकने विसर्जन कर्यो. चित्रका- रोने बोलावी. सहुने चित्र करवाने नींतना नाग करी वहेंची आप्या.

एमामां एक चित्रांगद नामे चितारो डब्बरहित अने वये मरडो एक- लो ढे. तेने एक अनंगसुंदरी नामे महारूपवंती पुत्री ढे. ते निरंतर पिताने काजे जमवासारु नातुं लइने आवे ढे. एक दिवस राजपंथमां नातुं लइने

आवे छे, एवामां राजा पण घोडो दोडावतो सामो आवे छे. त्यारे रखे मने घोडो मारे एम विचारी घणो यत्न करीने ते पुत्री चित्रसभाए आवी. भातुं मूकीने एकांते बेठी. एटले तेनो बाप कायचिंताने अर्थे बहार गयो. ते कन्याने पण बीजुं काम नथी, तेथी भींतने विषे एक मोरनुं पींछुं चितर्युं.

एवा अवसरने विषे राजा चित्रसभा जोवा आव्यो. चितारानां चित्र जोतां चितारानी कुमरीए चितरेलुं मोरनुं पींछुं देखीने विचारवा लाग्यो, अहो! ए केवुं मनोहर छे? एम विचारीने हाथे लेवा गयो. राजा नखे दुखायो, एटले चितारी ताली कूटी हसीने कहेवा लागी, हे राजन्! मूर्खना त्रण पाइयानो मांचो हतो, तेमां चोथो पाइयो तमे थया. राजा बोल्यो, रे स्त्री! त्रण पाइया तें कया कल्प्या छे? के जेनी साथे हुं चोथो थयो!! ते बोली, एक तो ते मूर्खनो शिरोमणि के लोके संकीर्ण राजमार्गे घोडो दोडावतो आवतो हतो. बीजो मूर्ख महारो बाप छे, जे निरंतर भोजन आवे ते वेलाए निहारने अर्थे जाय. त्रीजो ते मूर्ख के जेने घणा दीकरा हता तेने अने महारा बापने बराबर जग्या चितरवाने वहेंची आपी, अने चोथा तमने जाणया के जे इहां पींछु सत्य के असत्य समज्या विना ते लेवा गया. राजा पण विस्मय पामी विचारवा लाग्यो, अहो! चितारानी दीकरीए त्रण मूर्खना जेवो चोथो मनेज गण्यो! अहो! एनी मतिनो विलास! अहो! वचन विलास! अहो! रूपनी अद्भुतता! माटे महारे एने परणवी ॥यतः॥ बालादपि हितं ग्राह्य—ममेध्यादपि कांचनम्॥ नीचादप्युत्तमां विद्यां, स्त्रीरत्नं दुष्कुलादपि ॥ १ ॥ पछी ते चितारीने प्रार्थना करीने राजा तेनी पुत्रीने परणतो हवो. ते स्त्रीने जुदो आवास आप्यो. त्यां ते सुखे वसे छे.

एकदा चितारीने घेर वारो आव्याथी संध्याकर्म करी राजा तेने घेर गयो, ढोलीए बेठो, एवामां चितारीए दासी साथे संकेत कर्यो छे ते दासीए चितारीने पूछ्युं, हे स्वामिनि! रात्री महोटी छे, राजा जागे छे, ते माटे मनविनोदने माटे कोइक कथा कहो. राणी बोली, राजाने निद्रानो भंग थाय, माटे कथा कहेवी युक्त नथी. राजा उंघ्या पछी कहीशुं. राजाए विचार्युं के महारी लाजे ए नहि बोले. माटे कपटनिद्रा करुं. एम विचारीने कपटनिद्रा करवा लाग्यो; त्यार पछी राणी बोली—

कोइक गामने विषे उत्तम गुणवंत शेठ वसे छे. तेने यौवनवंती एक क-

न्या छे, तेनो बाप, तथा जाइ तथा माता ए त्रण जणे अणजाणते जूदे जूदे ठेकाणे विवाह कर्यो. लग्न माटे जे दिवस ठराव्यो हतो ते दिवसे त्रणे परणवा आव्या, माता पिता सहु चिंतातुर थया के कन्या एक ने वर त्रण, माटे हवे केम करीशुं? एवा अवसरमां कन्याने साप करड्यो; तेथी मरण पामी. तेवात त्रणे वरे जाणी, त्यां आव्या. तेमां एक तो कहेवा लाग्यो के कारिमा प्रेम शा कामनो? जे साथे प्रेम होय तेनो वियोग केम खमाय? ते माटे एनी साथे हुं बली मरीश. बीजो अन्नत्यागी अनशन लइ बेठो. त्रीजो बुद्धिवंत हतो तेणे विचार्युं के कायर थवुं नही, उद्यम करीए तो सर्व सीझे. एम चिंतवी देवता आराधवा बेठो. देवे तुष्टमान थइने संजीवन मंत्र आप्यो, ते मंत्रनी अचिंत्य शक्तिथी तेणे कन्याने जीवती करी.

हवे परणवा माटे पहेलो बोल्यो, में दुष्कर करणी करी छे. कारणके हुं एनी साथे अग्निमां पेठो हतो. बीजो बोल्यो, तें शुं दुष्कर कर्युं? में तो एनी पछवाडे आहारत्याग कर्यो. त्रीजो बोल्यो, तमारी सर्व महेनत फोगट छे, तमने तथा ए स्त्रीने में जीवता राख्या छे. एटली वात कहीने राणी बोली, हे दासी! कन्या एक अने वर त्रणे कन्या परणवाना अर्थी छे ते माटे ए कन्या कोने आपीए? ते तुं कहे. दासी बोली, हे स्वामिनि! मने खबर नथी पडती, माटे तमे कहो के ए कन्या कोने आपवी? चितारी राणी बोली, रे सखी! निद्रामां म्हारी आंखो घूमाय छे, माटे हमणातो उंघीशुं, काल ए वात कहीशुं. राजाने विस्मय उपन्यो, परमार्थ न जड्यो, ते माटे बीजे दिवसे पण राजाए एने वारो आप्यो. वली बीजे दिवसे राजा आव्यो त्यारे दासी बोली, स्वामिनी! कालनी कथा अधुरी छे ते कहो. तेनुं मने घणुं कौतुक छे अनंगसुंदरी बोली. तेथी राजा आगल जनां राजा अने प्रधाने मलीने विचार कर्यो के जेणे जीवाडी छे ते तो कन्यानो बाप थयो. अने जे कन्यानी साथे बलवा तैयार थयो हतो ते एनो जाइ थयो, माटे जे अनशन करीने बेठो हतो तेने कन्या आपवी.

ते सांभलीने वली दासी बोली, बीजुं पण कोइक सुंदर दृष्टांत कहो, त्यारे चितारी कहेवा लागी. कोइक नगरमां राजानी आज्ञाए अंतेउरने माटे आभूषण घडाववा सारु बे सुवर्णकारने भोंयरामां राख्या. ते मणिरत्नना अजवाले काम करे. बहार नीकलवा नहीं. ते बेहुमां एक बोल्यो, हे

भद्र! हमणां रात्री छे के दिवस छे? बीजो बोल्यो, रात्री छे. एटली वात सांभलीने दासी पूछवा लागी के हे स्वामिनी! सदा उद्योतमय स्थानके रहेतां तेणे रात्री केम जाणी? केमके त्यां चंद्र सूर्यनी तो खबर पमती नथी. राणी बोली, हे सखी! में आज दहिं घणुं स्वादवंत हतुं ते अधिकुं पीधुं छे, माटे मने उंघ घणी आवे छे. तेने लीधे शेष कथा काले कहीश. एम कहीने सूइ गइ. राजाए विचार्युं के ए आगल शुं कहेशे? ते सांभलवा माटे त्रीजे दिवसे पण एने वारो आप्यो. त्रीजे दिवसे दासी बोली, हे स्वामिनी! तमे कहो के तेणे रात्री केम जाणी? त्यारे अनंगसुंदरी बोली, ते सोनी पोते रात्यंधो हतो माटे तेणे रात्री जाणी ॥ १ ॥

वली दासी बोली, कांइक सरस कथा कहो. तमने हाथ जोडीने कहुं छुं. राणी कहेवा लागी—कोइक राजाना नगरमां बे चोर रहे छे. तेणे एक दिवस विचार्युं के कोइक धनवंतनुं घर फाडी धन लइए. एम चिंतवीने कोइक धनवंतना घरमां पेठा, त्यां बाप दीकरो व्यापारनुं लेखुं करे छे, तेमां एक कोडीनो मेल मलतो नथी, ते माटे बापे बेटाना मुख उपर खासडुं मार्युं, ते देखी चोरे निर्वेद पामीने विचार्युं ॥ यतः ॥ आजानुलंबितमलीमसशाटकानां, मित्रादपि प्रथमयाचितभाटकानाम् ॥ पुत्रादपि प्रियतमैकवराटकानां, वज्रं दिवः पततु मूर्ध्नि वराटकानाम् ॥१॥ ते माटे वाणीयाने द्रव्य घणुं वहालुं होय, तेथी एना घरे चोरी करीशुं तो हृदयस्फोट थशे, ते माटे बीजे ठामे ज्यां घणुं धन होय त्यां जइये. एम चिंतवी तेओ वेश्याने घेर गया. त्यां वेश्या एक कोढी पुरुषने कहे छे, तुं महारो स्वामी परमदेव बरोबर छे, आ प्राण पण तमारा छे. एम सांभली चोरोए विचार्युं के ए पण महाकष्टे द्रव्य भेगुं करे छे. माटे एनुं द्रव्य लेवुं ते पण युक्त नथी, ते माटे कोइ राजानुं घर फाडीए. एम चिंतवी राजानुं घर फाडीने तेमांथी द्रव्य लइने नीकलतां तस्कर जाणीने चोकीयाते पकड्या, राजा पासे लाव्या, राजाए पण धन लइने चोरोने पेटीमां घाली ते पेटीने नदीमां तणाती मूकी दीधी, ते वहेती थकी केटलेक दिवसे कांठे आवी, ते पेटीने कोइके दीठी, धननी आशाए कहाडीने उघाडी, त्यारे बे मनुष्य दीठा, तेमने लोके पूछ्युं, तमने पेटीमां केटला दिवस थया? त्यारे तेमांथी एक बोल्यो, आज चोथो दिवस छे. एटली वात कहीने राणी बोली, हे सखी! तुं कहे

के पेटीमां रह्या थकां सूर्य चंद्र तो देखाता नहीं त्यारे चोरे केम जाण्युं के आज चोथो दिवस छे? दासी बोली, हे स्वामिनी! ए वातमां अमे मूर्ख माणस शुं समजीए? ए तो तमेज कहो. त्यारे राणी बोली, हे सखी! आजे मध्यान्हसमये हुं सूती न हती माटे उंघ आवे छे. तेथी काले कहीशुं, एम कहीने सूती. राजाए एनो उत्तर शो हशे? ते लाजथी पूछी पण न शक्यो. त्यारे वली चोथे दिवसे उत्तर सांभलवाना कौतुके वारो आप्यो. चोथे दिवसे दासी बोली, हे स्वामिनी! कृपा करीने कहो के ते चोरे चोथो दिवस केम जाण्यो? राणी बोली, एने चोथीयो ताव आवतो हतो तेना अनुमानथी जाण्युं ॥ ३ ॥

दासी बोली. वली बीजी कोइ चमत्कार उपजावे एवी कथा कहो, कारण के चतुर लोकने जाणतां सांभलतां दिवस जाय ॥ यतः ॥ गीतशास्त्रविनोदेन, कालो गछति धीमताम् ॥ व्यसनेन हि मूर्खाणां,निद्रया कलहेन च ॥

राणी बोली, एक गाममां बे शोक्यो हती, तेमां एकनी पासे रत्न हतां, ते बीजी शोक्यनो विश्वास न करे. तेणे विचार्युं के ए रत्न पेसतां नीकलतां म्हारी नजरे आवे एवुं करुं. पछी ते रत्न तेणे एक घडामां घाली ते घडानुं मोहोडुं लीपी मूक्युं. पण बीजी शोक्ये अवसर पामी ते रत्न काढी लीधां. पाछो घडो तेमज लींपीने मूक्यो. पहेलीए जतां आवतां रत्न न दीठां त्यारे जाण्युं के कोइए काढी लीधां. एटली वात कहीने राणी दासीने कहेवा लागी के हे दासी! तमे कहो के घडो लींप्यो हतो तोपण रत्न गयां एवुं केम जाण्युं? दासी बोली, ए तमेज कहो. राणी बोली. आजे उंघ आवे छे माटे काले कहीशुं. वली राजाए बीजे दिवसे वारो आप्यो. बीजे दिवसे दासीए पूछ्युं. शोक्ये रत्न काढी लीधां एवुं तेणे केम जाण्युं? राणी बोली. ते घडो काचनो हतो तेथी आरपार जाण्युं ॥४॥

दासी बोली, वली पण बीजी कथा कहो. राणी बोली:—एक नगरने विषे एक राजा हतो. तेने एक दीकरी हती. राणीए एक दिवस तेने श्रृंगार पहेरावीने राजसभामां मोकली.राजाए तेने खोलामां बेसारी.एवामां आकाशथी कोइ विद्याधर ते कन्याने अपहरी गयो. हवे राजाने चार पुरुषरत्न छे. तेमां एक निमित्तियो, बीजो रथकार, त्रीजो सहस्रयोधी अने चोथो वैद्य. ए चारेने राजाए कह्युं, जे म्हारी पुत्री लावे तेने अर्ध राज्य आपुं

पुत्री आपुं. एम सांभलीने निमित्तियो बोल्या, कुंवरीने विद्याधर पूर्व दिशाए लइ गयो छे, ए हुं निमित्तने बले कहुं छुं. त्यारे रथकारे आकाशगामी रथ बनाव्यो. तेमां चारे जण बेसीने विद्याधरनी पछवाडे चाल्या. अनुक्रमे संग्राम थयो त्यां सहस्त्रयोधीए विद्याधरने प्रहार कर्यो. विधाधरे जाण्युं, ए स्त्री म्हारे भोग्य न आवी, ते माटे एने हाथे पण केम जवा दउं? एम विचारी तेणे कन्यानुं मस्तक छेद्युं. तेने मूइ देखीने सहु खेद पाम्या, एटले वैद्ये संजीवनी औषधीए तेने जीवाडी.

हवे ते चारे परणवाने माटे परस्पर क्लेश करता राजा पासे आव्या. त्यारे राजकुंवरी बोली, सहु विवादक्लेश केम करो छो? हुं अग्निमां पेसुं छुं, माटे म्हारी साथे जे अग्निमां पेसे ते म्हारो भर्त्तार. एटली वात कहीने राणी बोली, हे दासी! तुं कहे के कोण अग्निमां पेसे? दासी बोली, तमे कहो. राणी बोली, आजे निद्रा आवे छे माटे काल कहीशुं. राजाए वली वारो आप्यो. वली ते दिवसे दासीए पूछ्युं, कोण अग्निमां पेठो? मने विचार करतां रात गइ पण खबर न पडी. राणी बोली, रे दासी! निमित्तिया सिवाय त्रणे जणे विचार्युं के ए अग्निमां पेसे तो सुखे पेसे पण आपणे तो नही पेसीये. सोनानी छरी होय तो पण पेटे मराय नही. जो जीवता रहीशुं तो घणीये कन्याउं मलशे. एम चिंतवी बेठा रह्या अने निमित्तिए निमित्तमां कुशल दीठुं. त्यारे ते बोल्यो, हुं राजकन्यानी साथे अग्निमां प्रवेश करीश. राजकुंवरीए पण विश्वासी लोकना हाथे चयथी सुरंग खोदावी राखी छे, पछी सहु लोक देखतां इष्ट स्मरण करीने बेहु जण अग्निमां पेठां, काष्ठ भर्यां, चय लगाडी, ते बेहु जण सुरंगमार्गे नीकलीने पाछां त्यां आव्यां, लोक चमत्कार पाम्यां.राजाए निमित्तियाने कन्या परणावी.

वली दासी बोली, बीजी कथा कहो. राणी बोली, एक स्त्रीने विवाह प्रमुख कारण हतुं माटे तेणे बीजी कोइ स्त्री पासे कडां माग्यां. तेणीए रूपैया ठरावीने ते आप्यां, तेमांथी थोडा रूपैया पण पहेलीए आप्या, एम करतां अनुक्रमे विवाहादिक कारण तो थइ रह्युं, त्यारे कडां आपनारीए कडां माग्यां, पण ते पाछां आपे नही. एम करतां घणां वर्ष गयां. एक दिवस वली कडां माग्यां. त्यारे ते कहेवा लागी के आपुं छुं. एम कहीने कडां काढवा मांड्यां पण शरीर स्थूल थइ गयुं तेथी हाथमांथी नीकल्यां नही.

त्यारे तेणीए कह्युं, जे रूपैया ठराव्या छे तेमां जेटला अधुरा होय ते ल्यो. बीजीए कह्युं, हुं तो कडां लइश. ते बोली, हाथ तो कपाय नही; माटे तमने एवांज बीजां कडां करावी आपुं, तो पण तेणीए न मान्युं; अने एम कह्युं के म्हारां एज कडां आपो. एटली कथा कहीने राणी कहेवा लागी, हे दासी! तुं कहे एनुं केम थाय? दासी बोली, तमे कहो. राणीए कह्युं, आज तो उंघ आवे छे. फरी बीजे दिवसे दासीए पूछवाथी राणी बोली, ते कडां मागी लावनारीए कह्युं के जे रूपैया में तमने आप्या हता तेज रूपैया तमे मने पाछा आपो, तो कडां पण तेज पाछां आपुं! ए रीते अनेक कथाउ कहेतां, राजा साथे भोग भोगवतां छ महिना वही गया. त्यारे बीजी राणीओ शाकिनीनी पेठे रूप करती छिद्र जोवा लागी. एक दिवस चित्रकारपुत्री मध्यान्हसमये पोताना महेलनां कमाड दइने पूर्वलो वेष पहेरीने एम चिंतन करे छे के 'हे आत्मा! तुं विवेक धर, म्हारी चित्रकारनी जाति छे, तहारा बापे तो आ स्थूल साडी प्रमुख आपी छे. आ पट्टकुलादिक वस्त्र प्रमुख तो सर्व राजानां आपेलां छे, आ आभूषण पण राजानां छे, वली उत्तमकुलनी उपनी एवी घणी राणीयो ए राजाने छे, अने तेउने मूकीने तुजने राजा आदर दे छे तो तेथी रखेने तुं अहंकार करती होय?' एम निरंतर कमाड दइने ते चित्रकारपुत्री आत्मनिंदा करे. शोक्यो पण ते छिद्र पामी राजाने कहे के 'हे राजन्! पोताना आत्माने रूडी रीते जालवजो. स्त्रीयोमां कपट घणुं होय, तेमां पण नीच जातिनी स्त्रीनुं तो शुं पूछवुं! ते माटे चितारीनो विश्वास करशो नही. ए निरंतर एकांते कांइक कामण करे छे.' ते सांभली राजा पण चिंतववा लाग्या के ए स्त्रीयोने शोक्य उपर रूप छे. ते माटे बुद्धिवंते काने सांभलवा उपरथी कांइ करवुं नही ॥ यतः ॥ मा होह सुय गाही. न पत्तियं जं न दिठ्ठि पच्चक्खं ॥ पच्चक्खंमि य दिठ्ठे, जुत्ताजुत्तं वियारिज्जा ॥ १ ॥ ते माटे हुं छानो रहीने ए चितारीनुं स्वरूप जोउं, अने सांभलुं. एम विचारीने छानो कोइ न जाणे तेम जोयुं. चितारीनां आत्मनिंदानां वचन सांभलीने राजा चमत्कार पाम्यो. तेने सर्व राणीयोमां पट्टराणी करी ॥ इति आवश्यक निर्युक्तौ ॥ ते माटे चितारीने कथा तो धर्मीय कहेनां आश्चर्यनी हती, पण आत्मनिंदा ए धर्मकथानो अंश हतो तेथी राजाने ठीक थइ. ते —

होत तो कांइक अनर्थ थात. ते कारण माटे सर्व कथामां धर्मकथा ते जीतनारी छे. इति चित्रकारनी दीकरीनी कथा.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. सव्वं बलं धम्मबलं जिणाइ. (सव्वं बलं के०) सर्व बलने (धम्मबलं के०) धर्मबल, ते (जिणाइ के०) जितनार छे. एटले हाथी, घोडा, रथ, पायक, स्वजन, कुटुंबपरिवार इत्यादिक सर्व बलने एक धर्मबल जितनार छे. ते उपर कोकाशनुं उदाहरण कहे छे.

जरतक्षेत्रने विषे कुंकण देशमां सोपारक नामे नगर छे. ज्यां जीवित स्वामीनी मूर्त्ति छे, त्यां विक्रमधर नामे राजा राज्य करे छे. ते नगरने विषे सोमील नामे रथकार वसे छे, ते राजाने परम प्रसादनुं कारण, त्रण जगत्मां असाधारण कलाकुशल छे. तेनी सोमा नामे नार्याने विमल नामे पुत्र छे. तेज रथकारनी दासीनो पुत्र ब्राह्मणथी उपन्यो कोकाश नामे छे. हवे ते रथकार पोताना पुत्रने निरंतर उद्यम सहित कला ग्रहण करावे छे. ॥ यतः ॥ पितृभिस्ताडितः पुत्रः, शिष्यश्च गुरुशिक्षितः ॥ घनाहतं सुवर्णं च, जायते जनमंडलम् ॥ १ ॥ पण ते पुत्रनी तेवी बुद्धि नथी, तेवी हृदयशुद्धि पण नथी, तेवो उद्यम पण नथी, तेवो नाग्ययोग पण नथी, तेणे करी पिता घणोए उद्यम करे, पण ते पुत्र कांइ कलानिपुण थयो नही. ते रथकार घणुंज यत्न करे पण अंधोपलनी पेठे ते निर्मल न थाय. परंतु दासीनो पुत्र कोकाश जे हतो ते बुद्धिए बृहस्पति सरखो निरंतर तेनी पासे छानो बेसे. तेथी ते तत्काल समस्त कला शीख्यो, अनुक्रमे रथकारथी पण अधिक कलावंत थयो ॥यतः॥ स्थाने बीजं शुक्तौ, स्वातिजलं सति च सत्कृतिश्चैव॥पात्रे दानमति विद्या, वक्तरि वाच्यं च वृद्ध्यै स्यात् ॥

रथकारनो पुत्र तो शून्य हृदयवंत, कलारहित, राहु सरखो थयो. अनुक्रमे सोमिल रथकार स्वर्गे गयो. राजानी आज्ञाए तेना पदे कोकाश बेठो. कारणके विद्या ते कामधेनु सरखी छे ॥ उक्तं च ॥ विद्या नाम नरस्य रूपमधिकं प्रच्छन्नगुप्तं धनं, विद्या नोगकरी यशःसुखकरी विद्या गुरूणां गुरुः ॥ विद्या बंधुजनो विदेशगमने विद्या परं दैवतं, विद्या राजसु पूज्यते नहि धनं विद्याविहीनः पशुः ॥ १ ॥ हर्तुर्याति न गोचरं किमपि शं पुष्णाति सर्वात्मना, ह्यर्थिभ्यः प्रतिपाद्यमानमनिशं वृद्धिं परां गछति ॥ कल्पांतेऽप्यपि न प्रयाति निधनं विद्याख्यमंतर्धनं, येषां तान् प्रति मानमु-

मत जनाः कर्मैः सह स्पर्द्धते ॥ २ ॥ दासेरोऽपि गृहस्वाम्यमुच्चैः काम्यमवाप्तवान् ॥ गृहस्वाम्यपि दासेरः अहो प्राच्ये शुभाशुभे ॥ ३ ॥

हवे ते कोकाशे एकदा गुरुनी पासे एवुं सांभळ्युं के 'धर्म ते दयामूल होवाथी एक रूपे छे. तथा ज्ञान क्रियाए करी बे रूपे छे, ज्ञान, दर्शन अने चारित्रे करी त्रण रूपे छे, दान शील तप अने भावनाए चार रूपे छे, पांच महाव्रते करी पांच रूपे छे, छकाय रक्षाए छ रूपे छे. सात नय नैगम, संग्रह, व्यवहार, ऋजुसूत्र, शब्द, समभिरूढ अने एवंभूत ए सात नये सात प्रकारे छे, पांच समिति अने त्रण गुप्ति ए आठ प्रवचन माताए आठ प्रकारे छे. जीव, अजीव, पुण्य, पाप, आश्रव, संवर, निर्जरा, बंध अने मोक्ष ए नव तत्वे करी नव प्रकारे छे. क्षमा, मार्दव, आर्जव, मुक्ति, तप, संयम, सत्य, शौच, अकिंचनत्व अने ब्रह्मचर्य ए दश प्रकारना यतिधर्मे दश प्रकारे छे. पण ए सर्व सम्यक्त्व रूप मूळे करी दृढता पामे. देव गुरु धर्मनी श्रद्धा ते समकित कहीए. तेनो विस्तार " चउसद्दहणतिलिंगेत्यादि " सडसठ भेदे छे. तेनुं व्याख्यान सर्व एज पुस्तकना बीजा भागमां छापेला दर्शनशित्तरी प्रकरणथी जाणवुं. एम सांभळीने ते कोकाश जिनमतमां निपुण अने सम्यक्त्वमां दृढ मनवाळो थयो. ते सुखे काळ काढे छे, तेनी उपर राजानो पण घणो प्रसाद छे.

एवा समये उज्जयिनी नगरे यथार्थ नामवाळो विचारधवल राजा राज्य करे छे. तेने अद्भुत चमत्कारकारी एवा चार पुरुषरत्न छे. तेमां एक सूपकार, बीजो शय्यापालक, त्रीजो अंगमर्दक अने चोथो भंडारी छे. ते चारमां रांधणियो मनोवांछित एवी रसोइ निपजावे, जे रसोइ खाधाथी क्षणांतरे तथा पहोरे, बे पहोरे, एम त्रण चार पहोरे, तथा एक बे दिवसे, त्रण दिवसे, चार दिवसे, यावत् पक्ष मासादिके एम अवधि प्रमाणे भूख लागे, पण तेथी आगल न लागे तेम पाछल पण न लागे. तथा शय्यापालक पण एवी शय्या पाथरे छे के जेनी उपर सूतां थकां परम सुख भोगवतां इच्छित काले घणी रात्रि दिवस प्रमुखे जागे. तथा अंगमर्दकने हाथे पण बे शेर, त्रण शेर, चार शेर, पांच शेर, छ शेर, सात शेर अने आठ शेरादि प्रमाण अथवा घणुं पण तेल समाय, पाछुं पण कढावे, परंतु तेनी अंशमात्र दुःख न पामे. घणुंज सुख उपजे. तथा भंडारी एवो भंडार

रचे के बीजाने ते भंडारनुं बारणुं तो जडेज नही, कोइ खातर प्रमुख तो दइ शकेज नहि, कदाचित् कोइ भंडारमां पेसे तो पण देखाड्या विना सूक्ष्म दृष्टिए पण कोइ चीज न देखे, एवो भंडार राखे. ए चार रत्न सहित ते राजा सुखे धर्ममां तत्पर थको राज्य पाले छे. पण पूर्वला दुर्दैववशे तेनी राणीने पुत्र थयो नही. त्यारे राजा विरक्त थयो थको दीक्षा लेवानी इछाए कोइ गोत्रीयाने राज्य आपवानी इछा करे छे, तेवामां पाटलिपुरना धणी जितशत्रु राजाए चार रत्नना लोभे करी " वीरभोग्या वसुंधरा " एवो विचार करीने सैन्यसहित आवीने उज्जयिनीने वींटी लीधी. जेवामां सध्यपुरुषे युद्ध करवा मांड्युं तेवामां दुर्दैवना वश थकी विचारधवल राजाना पेटमां शूल उपन्युं, दाऊथा उपर स्फोटक प्राय महावेदना प्रकट थइ. राजा विचारे छे के ॥ यतः ॥ धीरेणवि मरियव्वं, कायरिएणवि अवस्स मरियव्वं ॥ दुण्हंपि हु मरियव्वे, वरं सुधीरत्तेण मरिअव्वं ॥१॥ एम विचारतो धीर थइ अनशन करीने देवलोके गयो ॥ उक्तं च ॥ सूलविस अहिविस सुइअ, पाणीयसत्थग्गिसंभमेहिं च ॥ देहंतरसंकमणं, करेइ जीवो मुहुत्तेणं॥१॥

त्यारे अमात्यादिके नाथरहित सैन्य जाणीने दरवाजा उघाडा मूक्या, नगरना लोके भेटणां प्रमुख करीने जितशत्रु राजाने नगरी सोंपी. ते राजाए पण हर्षित थइने सर्वने पोतपोताना व्यापार सोंप्या, ते राजा चारे रत्ननी परीक्षा करे. ते करतां, अंगमर्दके अंगमर्दन करतां पंचकर्ष प्रमाण तेल एक जंघामां पोतानी कलाए समाव्युं, वली सर्व शरीरमांथी तेल पाछुं काढ्युं; पण राजानी आज्ञाए जांघनुं तेल न काढ्युं. बीजो कोइ कलानो अभिमानवंत होय ते तेल काढो, एवुं राजाए सभामां कह्युं. ते सांभलीने कलामां पंडित, अभिमानवंत एवा घणा संवाहक पुरुषोए ते तेल काढवाने बहु बहु उपाय कर्या, तो पण ते तेल असाध्य व्याधिनी पेठे न नीकल्युं. अंगमर्दक पण ते दिवसेज काढी शके, पण बीजे दिवसे काढी न शके; कूपनी छायानी पेठे ते तेल त्यांज रहे. एवो नियम हतो, माटे तेल नीकल्युं नही, त्यारे तेना विकारथी राजानी जंघा कांइक स्थूल अने अति काली थइ. ते दिवसथी ते राजानुं काकजंघ एवुं यथार्थ नाम विस्तार पाम्युं. महोटा लोक पण लोकोक्ति वारी न शके, लोकोनुं मुख कोण बांधी शके ? ए वात प्रसिद्ध छे. माष तुष, कूरग-

ह अने सावद्याचार्यनी पेठे ते काकजंघ राजा परीक्षा करीने ते चारे कलावंतने घणुं आदर सन्मान देतो हवो. ते चारे रत्नपुरुष पोताना स्वामीनी तेवी अवस्था देखीने वैराग्य पामता हवा ॥ यतः ॥ किं राज्येन धनेन धान्यनिचयैर्दंर्पाक्षिसङ्घर्पणैः पांमित्येन भुजावलेन महता वाचापटुत्वेन च ॥ जात्याप्युत्तमया कुलेन शुचिना शुभ्रैर्गुणानां गणै, रात्मा येन न मोचितोऽतिगहनात् संसारकारागृहात् ॥ १ ॥ वरमेका कला रम्या, यथाधः क्रियते नवः ॥ बह्वीभिरपि किं ताभिः, कलंको यासु वर्तते ॥ २ ॥ ते राजानो चारेनी उपर प्रीतिबंध हतो, तो पण घणा आग्रह थकी राजानी आज्ञा मागी दीक्षा लइ डुष्कर तप करी केवलज्ञान पामी सिद्धि वर्या.

एवा अवसरने विषे कुंकण देशमां निर्धन लोकनो संहार करवा महा राक्षस सरखो डुर्भिक्ष पड्यो. जे डुकालने विषे धनवंत पण निर्धननी पेठे आचरण करे, राजा ते रांकनी पेठे आचरे, साहसिक ते कायरनी पेठे आचरे, साधुशिरोमणि ते चोरनी पेठे आचरे, महाशेठ ते तुछनी पेठे आचरे, दानेश्वरी ते मव्युं रांधे, सुधर्मी ते निर्धर्मीनी पेठे आचरे, शुभकर्मना करनार ते अशुभकर्मीनी पेठे आचरे, लज्जावंत ते निर्लज्जनी पेठे आचरे. स्नेही पण निःस्नेहीनी पेठे आचरे, सशूक पण निःशूकनी पेठे आचरे, कोमल हृदयवालो पण कठोर हृदयवालानी पेठे आचरे, संतोषी पण असंतोषीनी पेठे आचरे, प्रतिष्ठावंत ते निःप्रतिष्ठावंतनी पेठे आचरे. सुबुद्धि पण निर्बुद्धिनी पेठे आचरे. किंबहुना! जे डुकालने विषे क्षुधारूप महा राक्षसीए करी परवश चित्त थया थका पितादिक पण पोताना घणा वल्लभ एवा पुत्रादिकने चाकरनी पेठे वेची नाखे. मुआनी पेठे निःशंकपणे नांखी दे. तेना मांसभक्षणादिक असमंजसपणुं आचरे॥ ॥ उक्तंच ॥ मानं मुंचति गौरवं परिहरत्यायाति दीनात्मतां. लज्जामुत्सृजति श्रयत्यदयतां नीचत्वमालंबते ॥ भार्याबंधुसुहृत्सुतेष्वपकृतिं नानाविधं चेष्टितैः. किं किं यन्न करोति निंदितमपि प्राणी क्षुधापीडितः ॥ १ ॥

सर्व उपद्रवथी अति भीमाम्णुं गणुं परचक्र आवे. अग्नि लागे. इत्यादिक उपद्रवमां कांइक पण उगरे: परंतु डुर्भिक्षमां कांइ न उगरे. एवुं डुर्भिक्ष पडवाथी कोकाश पोताना कुटुंबनो पण निर्वाह करी शक्यो नहीं. त्यारे पोतानुं समस्त कुटुंब लइने मालवदेशे उज्जयिनी नगरीए जतो हवो. पण

त्यां कोइ साथे परिचित नथी, कोइ उंलखीतो नथी तेने लीधे राजाने मली-ने पोतानी कला देखामी शके नही; तथा कलापात्रनो निर्वाह पण राजा विना थाय नही. यद्यपि ते कोकाश एवो कलापात्र हतो तो पण कोइ तेनी सामुं न जुए, तो स्थानक आपवुं तो वेगलुं रह्यो. त्यारे ते सर्व पंथीनुं उतरवानुं जे साधारण स्थानक हतुं तेमां रह्यो. त्यां तेणे सेंकडोगमे काष्ठना पारेवा बनाव्या. कोइ खीली प्रयोग एवो कर्यो के जेणे करी ते पारेवा राजाने कोठारे जइने जीवतानी पेठे चंचूए करी कण चुंगे. ते शालिकणे पेट नरीने पाछां आवे, ते कणे कोकाश पोताना कुटुंबनो निर्वाह करे.

एक दिवस शालिरक्षक पुरुषो तस्करने खोले छे, तो त्यां कणे पूर्या पारेवां नजरे आव्यां. तेमणे ते पारेवा त्यांथी जहाजनी पेठे निसरतां दीठां. त्यारे तेउ चमत्कार पाम्या थका पारेवानी पूंठे चाल्या. यावत् कोकाशने कण काढी लेतां दीठो, त्यारे चोर मल्यो. एम हर्षित थका तेओ कोकाशने राजानी पासे लइ गया. राजाए तेने स्पष्टपणे पूछ्युं, कोकाशे पण पोतानुं सर्व वृत्तांत यथार्थ कह्युं ॥ यतः ॥ सत्यं मित्रैः प्रियं स्त्रीभि, रलीकमधुरं द्विषा ॥ अनुकूलं च सत्यं च, वक्तव्यं स्वामिना सह ॥ १ ॥ राजा पण तेने सत्यवादी जाणीने तथा तेवा काष्ठना पारेवा नीकल्या जाणीने हर्ष पामी पूछवा लाग्यो के हे अतुलकलाविलास! हे कोकाश! तुं बीजुं शुं शुं चमत्कारी विज्ञान जाणे छे? कोकाश बोल्यो, तमारा प्रसादे समस्त बीजा कलावंतनो गर्व हरे एवुं रथकारनुं सर्व विज्ञान जाणुं छुं. मनोवांछित स्थानके लइ जाय एवो मनोहर काष्ठमय मयूर, गरुम, सूमा, कलहंस प्रमुख मनोवांछित सर्व विश्वकर्मानी पेठे करुं. जेणे करी कीलिकादि प्रयोगे मनोवांछित स्थानके जाउं, तथा प्रासाद घर प्रमुख मनोवांछित सर्व विश्वकर्मानी पेठे करुं. ते सांनलीने कौतुकप्रिय राजा बोल्यो, आकाशे गमनागमन करे एवो एक गरुम बनाव के जेणे करी सकल पृथ्वीमंमल फरीने मनोवांछित जोइए. ते सांनलीने कोकाशे पण तत्काल गरुड निपजाव्यो. ते जाणे वासुदेवनो गरुमज होय नहि!!! एवो महोटो गरुम देखीने काकजंघ राजा हर्षित थयो. तेना विस्मय थकी घणुं धनकनकरत्नादिक तथा निवास योग्य आवास प्रमुख जे उपयोगी हता ते कोकाशने आप्या. त्यारे सकल नवी सामग्री पामी राजाने मान्य एवी प्रसिद्धताने पाम्यो थको ते कोकाश

कुटुंब सहित सुखे त्यां रहे छे ॥ यतः ॥ लवणसमो नत्थि रसो. विन्नाणस-मो अ बंधवो नत्थि ॥ धम्मस्स समो नत्थि निही, कोवसमो वेरिओ नत्थि ॥१॥

एक दिवस कौतुकयुक्त थको राजा पटराणी सहित जेम लक्ष्मी साथे कृष्ण नीकले तेनी पेठे ते गरुड उपर कोकाश साथे बेसीने आकाशमार्गे नाना प्रकारनां वन, नदी, नगर, ग्राम, सीम, पहाड, पर्वत नजरे जोतां उल्लंघन करतां थोडी वारमां नरुच्च नगरना माथा उपरथी जतां राणी राजाने पूछे छे, हे स्वामिन्! आ देवलोक सरखुं कयुं नगर छे? अने गं-गा सरखी निर्मल एवी आ जलवाही कोण छे? ते सांभलीने राजा सम्य-क् स्वरूप अणजाणतो थको मौन धरी रह्यो. त्यारे कोकाश बोल्यो, हे स्वा-मिन्! वीशमा तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रतस्वामीए पोतानां चरणकमले करी पवित्र कर्युं एवुं आ नरुच्च नामे नगर छे, अने ए नगरना लोकने सुख-दाइ, हंस, चक्रवाक, सारस प्रमुखना युग्मनी क्रीडाए सहित, आकाश-चारी विद्याधर किन्नर प्रमुखने पण कौतुक हास्य थाय एवी ए नर्मदा नामे नदी छे. ते नगरने विषे सुरासुरसेवित केवलज्ञानी एवा श्रीमुनिसु-व्रतस्वामी पण दक्षिण दिशाए रह्युं एवुं जे प्रतिष्ठानपुर नगर त्यांथी एक रात्रिमां साठ योजन उल्लंघीने आव्या हता. त्यां यज्ञमां होमातो सर्वांगसल-क्षणवंत एवो पोताना पूर्वभवनो मित्र जे अश्व तेने पूर्वभव कथनादिके करी जातिस्मरणज्ञान उपजावीने प्रतिबोध्यो हतो; तेथी ते अश्व सर्व सचित्तनो त्याग करी, धर्मने विषे दृढ राग धरीने, सौधर्म देवलोके सा-मानिक देवता थयो. ते देवता कृतज्ञपणा माटे त्यां स्वामीना समवसर-णने स्थानके एक रत्नमयी अद्भुत महोटुं चैत्य बनावतो हवो. तेमां ए-णीज मनोहर जीवितस्वामी एटले श्रीमुनिसुव्रतनाथनी मूर्ति थापतो ह-वो. वली पोताना पाछला भवनी अश्वमूर्त्ति पण थापतो हवो. ते दिवसथी इहां अश्वावबोध तीर्थ प्रसिद्ध थयुं छे, अने ते देवता पण आम्रभूति-सिद्धआचार्यी नित्य प्रभुपदपद्मनी सेवा करतो हवो अने जे यात्राए आवे तेना मनोवांछित पूरतो सतो तीर्थनो महिमा वधारतो हवो.

वली कालांतरे एक वड उपर समली हती. तेनी उपर पाछला भवना वं-रथी एक म्लेच्छे बाण मूक्युं, तेथी वींधाणी थकी पाछले भवे एक वार जि-नवंदन अने साध्वीनी शुश्रूषा करी हती, ते पुण्ये करी अंतसमये साधुए

तेने नवकार दीधो, तेथी शुनध्याने मरण पामीने सिंहलद्वीपना राजानी सात पुत्रनी उपर एक पुत्री थइ. ते अनुक्रमे यौवन पामे थके एकदा एक शेठ नरुच्वथी आव्यो तेने राजसनामां बींक आवी. त्यारे ते शेठे नमोअरिहंताणं ए पद कह्युं. ते सांनली ते पुत्रीने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. पढी माता पिताने आग्रह करी सातसें जहाज लइने नरुचे आवी. त्यां चैत्यनो उद्धार प्रमुख करी घणुं पुण्य उपार्जती हवी. ते दिवसथी ते तीर्थनुं नाम समलिका विहार एवुं प्रसिद्धि पामतुं हवुं. अनुक्रमे वली अंबड मंत्रीश्वरे ए तीर्थनो उद्धार कर्यो. इत्यादिक घणो विस्तार बे. वली बीजां लौकिक तीर्थ पण इहां घणां बे. एवो ते कोकाशने मुखे महिमा सांनलीने राजा, राणी तथा कोकाश ते तीर्थने नमतां हवां.

वली गरुड उपर बेसी आगल जतां दक्षिण दिशाए एक महानगर उपर थइने जतां तेमज राणीए पूढ्युं. राजा न बोल्यो, त्यारे कोकाश बोल्यो, हे स्वामिन्! घणुंज प्रसिद्ध एवुं पद्मपुर नामे आ नगर बे. इहां विद्यमान श्रीचंद्रप्रन्न स्वामीनां वचने सौधर्मेंद्र पासेथी लीधी एवी चंद्रकांतरत्नमयी श्रीचंद्रप्रन्नुजीनी प्रतिमा ते आगल मांडी त्यारे महायागनी सिद्धि थइ तेथी हर्ष पामीने त्यां श्रीचंद्रप्रन्न विहार करावतो हवो.

वली अनुक्रमे श्रीरामचंद्रजी पोताना पितानुं वचन पालवाने वनवासमां रह्यां थकां रावणनी नगिनी सूर्पनखानो पुत्र बारवर्ष सुधी वंशनी जालिमां रह्यो हतो, तेनुं मस्तक बेद थयुं देखीने मारनारनुं पगलुं शोधती थकी सूर्पनखा श्रीरामचंद्रजीनी पासे आवी. रामचंद्रने देखीने व्यामोह पामी थकी नोगनी प्रार्थना करती हवी, तेने रामचंद्रजीए निषेधी थकी लक्ष्मणजी पासे गइ. तेणे पण नोजाइ जाणी निषेध कर्यो. तेथी क्रोधे नराणी एटले नाक काप्युं त्यारे ए नगरनुं नाम नासिक्यपुर कहेवाणुं.

वली रामे, रावणने मारीने सीताने लइने पाबा वलतां इहां श्रीचंद्रप्रन्नुना चैत्यनो उद्धार कर्यो. वली पांडुराजानी पटराणी कुंतिए एकाग्र मने जैनधर्म आराध्यो, तेनो महिमा करवा श्रीयुधिष्ठिर आव्या. तेणे ए चैत्यनो उद्धार कर्यो. त्यांथी कुंतिविहार एवुंनाम थयुं. इहां गोदावरी नामे ए नदी देखाय बे.

वली आगल जतां समुद्रने विषे सुवर्णमय नगर देखीने तेमज राणीए प्रश्न कर्यो तेने राजाए कांइ उत्तर न आप्यो त्यारे कोकाश बोल्यो, हे

राजन्! ए लंका नामे नगरी छे. कूट दुर्ग तथा महासमुद्रनी खाइ तेणे करी शत्रु एनी सामुं जोइ न शके एवी छे. ए पुरीने विषे प्रकृतिएज अहंकारी एवो रावण नामे प्रतिवासुदेव जेनी लाखो विद्याधर सेवा करता ते पूर्वे राज्य करतो हतो. तेणे अहंकार धरीने चंद्रसूर्यादि देवता तथा विद्याधरो पासे विविध प्रकारनी सेवा करावीने पोताना आत्माने इंद्रथकी पण अधिक मान्यो हतो. लौकिकमां तो एनी ऋद्धिनुं स्वरूप आ प्रमाणे कहे छे—

रावणने नव ग्रह तो शय्याने पाये बंधाणा, मृत्युने बांधीने पाताले मूक्युं, वायुदेवता तो वासीदुं वाले, वारे मेघ सुगंधी पाणी वरसावे, वनस्पति पुष्पप्रकर करे, यम पोताने पाडे करी जल लावे, साते समुद्र तेने मज्जन करावे, साते मातृका आरती उतारे, विश्वकर्मा शृंगार करावे, शेष नागेंद्र छत्र धरे, गंगा यमुना चामर वींजे, षट्ऋतु पुष्पकारक थइ, सरस्वती वीणा वगाडे, रंभातिलोत्तमादिक नाटक करे, तुंबरु गायन करे, नारद ताल वगाडे, सूर्य रसोइ करे, चंद्रमा अमृत करे, मंगल केश हूहे, बुध आरिसो देखाडे, बृहस्पति घडियालो वजाडे, शुक्र मंत्रीश्वर थाय, शनिश्चर पृष्टरक्षा करे, तेत्रीश कोड देवता सेवा करे, अठ्याशी हजार ऋषि पाणीनी पर्व चलावे, नारायण दीपिका धरे, चंद्र माला करे. ब्रह्मा पुरोहित थया. जीमूत ऋषि छोकराने रमाडे, विश्वानर वस्त्र धोवे, कार्त्तिकेय कोटवाल थया, गणेश गधेडां चारे, लक्ष्मी वस्तुनी रक्षा करे, नारद दूतकर्म करे, धनद भंडारी थयो, इत्यादि अन्य दर्शनीओ असत् प्रलाप करे छे. एवो ऋधिवंत पण परस्त्रीलंपटपणाए करी दुर्बुद्धि उपनी. तेथी सीताने हरी गयो. ते महापापथी तेनुं सर्व बल निष्फल थयुं. सम्यक् न्यायवंत रामचंद्र ने लक्ष्मणे तेने लीलामात्रमां सकल परिवार सहित संहरीने परलोके पहोंचाड्यो. ए लंकाने विषे विद्याधरना इंद्राए नीपजाव्या घणा प्रासाद भव्य जनना मनने आनंददायक एवां कराव्यां छे. ते सांभली राजाराणी अने कोकाशे त्यां देव वांद्या. वली आगल चाल्या. अनुक्रमे पाछा वल्या.

वली एक दिवस कोकाशना मुखथी श्रीसिद्धाचलजी तथा गिरनारजीनो महिमा सांभलीने त्रणे जण देववंदना करवा जता हवा. एम उत्तर दिशाए अष्टापद जेनुं बीजुं नाम कैलास पर्वत छे. ते नाना प्रकारना आश्चर्यमय, विशिष्ट स्फटिक शिलामय, आठ योजननो ऊंचो छे. तेने विषे श्रीभर-

तचक्रवर्त्तीए कराव्यो एवो जे सिंहनिषद्या नामे प्रासाद तेने विषे चोवीशे परमेश्वरनां स्वस्वप्रमाण वर्णादिक सहित नवीन रत्नमय बिंब थापेलां बे. एवुं श्री अष्टापदतीर्थ प्रसिद्ध बे. वली श्रीसमेतशिखर जे अजितादिक वीश परमेश्वरना निर्वाण स्थानकने विषे दिव्यस्वरूप रत्नमय स्थूने अलंकृत बे. वली आगल जतां शाश्वत चैत्य प्रमुख आश्चर्ये न्नर्यो एवो वैताढ्य पर्वत दीठो. त्यां श्रीऋषन्नदेव स्वामीनी सेवाथी धरणेंद्र तुष्टमान थया तेथी अम्रतालीश हजार विद्या नमि अने विनमि ए बे न्नाइने आपी. ते बेहु न्नाइ दक्षिण श्रेणिए पचास नगर, उत्तर श्रेणिए साठ नगर वसावीने रह्या. इत्यादिक प्रबंध तेमने बुद्धिवंत कोकाशे कह्यो.

वली दिवसांतरे पूर्व दिशे श्रीअयोध्याने विषे ऋषन्नादि पांच तीर्थंकरना जन्म कल्याणकादिक महिमा वर्णव्यो. तेमज तिहां पण नमस्कार कर्यो. वली हस्तिणाउर नगरे आव्या. तेनुं वर्णन पण कोकाशे कर्युं. जेम के शांति कुंथु अने अर ए त्रणे तीर्थंकर तथा सनत्कुमारादिक पांच चक्रवर्त्ती वली चरम शरीरी पांच पांम्रव प्रमुख अनेक उत्तम पुरुषनुं उत्पत्ति स्थानक ए बे. वली श्रीऋषन्नदेव स्वामीने वरसी तपनुं पारणुं करावता श्रीश्रेयांसे प्रथम दान दीधुं, ते ए स्थानक बे. श्रीशांति, कुंथु अने अरनाथना एक मोक्ष कल्याणक शिवाय शेष चार कल्याणक इहां थयां बे. श्री शांत्यादिक त्रण तथा मल्लीनाथ एमनां समवसरण इहां थयां बे. वली इहां विष्णुकुमारे लाख योजननुं रूप करीने साधुना द्वेषी नमुचीने शिक्षा करी बे. वली सौधर्मेंद्रना जीव कार्त्तिक शेठने राजाना आग्रहथी गैरिक तापसने पीरसतां वैराग्य उपन्यो, तेथी शेठे एक हजार ने आठ वाणोतर साथे दीक्षा लीधी. इत्यादिक अनेक वृत्तांत इहां उपन्यां बे. इत्यादिक वर्णवतां शांत्यादिक चक्री इहां थया. ए वात पण एमां कहेवाणी.

ते सांन्नलीने चमत्कार पामतो राजा चक्रवर्त्तिनुं स्वरूप कोकाशने पूबतो हवो, त्यारे सर्व वातमां निपुण एवो जे कोकाश ते कहेतो हवो. हे राजन्! सांन्नलो, चक्रवर्त्तिने न्नरतक्षेत्रना ब खंम, नव निधान अने चौद रत्न होय, त्यां प्रथम नव निधाननां नाम कहे बे. नैसर्प, पांमुक, पिंगल, सर्वरत्न, महापद्म, काल, महाकाल, माणवक अने शंख. ए नवे निधानमां शाश्वतां पुस्तक बे. तेमां ते ते वस्तुनी उत्पत्ति तथा विश्व-

स्थिति लखी छे. कोइक कहेछे के साक्षात् ते वस्तु छे. प्रत्येके ते आठ चक्रे अधिष्टित छे. आठ योजन उंचां छे. मंजुषाने आकारे छे. सदा गंगाने कांठे रहे छे. नव योजन विस्तारे छे. वार योजन पहोलां छे. तेने वैडूर्य मणिनां कपाट छे. चंद्र सूर्यनां लक्षण छे. समवदने सहित छे. एक पल्योपमना आउखावाला प्रत्येक निधानने नामे एकेक देवता तेना अधिपति छे. इत्यादिक निधाननुं स्वरूप प्रवचन सारोद्धार ग्रंथथी जाणवुं.

हवे सेनापति प्रमुख चौद रत्न कहीए छीए. तेमां एक सेनापति रत्न ते गंगा सिंधुने पेले पार विजय करवा समर्थ, अप्रतिहत शक्तिवंत छे. वीजुं गृहपति रत्न ते शाल्यादि सर्व धान्य, सर्व फल, सर्व शाक, तत्काल निपजावनार होवाथी चक्रिना सर्व सैन्यने पूरुं पाडे एवुं छे. त्रीजुं पुरोहित रत्न ते सर्व क्षुद्रोपद्रवने शमाववा शांतिकर्म करनार होय. चोथुं हस्तिरत्न तथा पांचमुं अश्वरत्न अत्यंत वेगवालां ने पराक्रमवंत छे. छठुं वार्द्धिकरत्न ते सर्व सैन्यने तत्काल जे अवसरे जेवा जोइये तेवा सर्व जातना भवन करवा समर्थ तथा उन्मग्ना निमग्ना नामे नदीओमां सुगम पाज बांधवा समर्थ होय. सातमुं स्त्रीरत्न ते सर्वथी अतिशायी कामसुखनुं निधान होय. आठमुं चक्ररत्न ते हजार आरानुं, वाम प्रमाणे, सर्व आयुधमां मुख्य, छ खंड पृथ्वीनो मार्ग देखाडे, तथा ए अमोघ शस्त्र होय. नवमुं छत्ररत्न ते पण एक वाम प्रमाणे होय, ते स्वामीना हस्तस्पर्शथकी वार योजन विस्तारवंत थाय. वली वैताढ्यथी उत्तर दिशाना जे म्लेछ राजा तेना आज्ञाकारी, मेघकुमार देवता ते जेवारे मुसलधाराए वर्षाद वरसावे, त्यारे ते धारानो निवारनार थाय. नवाणुं हजार सुवर्ण शलाकाए ग्रथित, कांचनमयी दंडे शोभित, वस्तिप्रदेशे पंजरे विराजित, तथा जेनो पुंठनो भाग ते अर्जुन नामे उज्वल सुवर्णना ढांकणे करी ढांक्यो छे. शीत, ताप, वायु, वृष्टि प्रमुख दोषोनो नाश करनार छे. दशमुं चर्मरत्न ते वे हाथ प्रमाणे होय, वैताढ्य पर्वतथी उत्तर दिशाना जे म्लेछराजा ते ज्यारे मेघनो अत्यंत उपद्रव करे, त्यारे ए स्वामीना हाथस्पर्शे वार योजन विस्तारवंत थाय. तेनी उपर छत्ररत्न धरे एटले डावडा सरखुं थाय. तेमां रह्युं चक्रवर्त्तिनुं सैन्य तेने पृथ्वीनी पेठे आधारभूत थवाथी तेमां प्रातःकाले वावे, अने पाछला पहोरे धान्य निपजे, एम ए रत्न शाल्यादिक धान्य उत्पत्तिनुं निमित्त जाणवुं. अगी-

थारमुं मणिरत्न ते चार आंगल दीर्घ अने बे आंगल पहोळुं, वैडूर्य रत्नमय,त्र्यंस्र, छ हांसवाळुं छत्रने वस्ती प्रदेशे रह्युं उद्योत करे,अथवा हाथीने स्कंधे रह्युं थकुं बार योजन प्रकाश करे, क्षुद्र उपद्रव टाळे, हाथमां मणिरत्न होय तो यौवन अवस्थित रहे, अथवा हाथीने स्कंधे राखवाथी तेनुं यौवन अवस्थित रहे. तथा केश अने नख ए अवस्थित रहे. बारमुं कांकिणीरत्न अष्ट सोनैया प्रमाण होय, चार आंगल समचोरस होय, सर्व विषने हरे, तथा तमिस्त्रा, खंड प्रपाता गुफामां बार योजन सुधी अंधकार हरे. चक्रवर्त्तीना सैन्यमां मूक्युं थकुं सूर्यनी पेठे प्रकाश करे. चक्रवर्त्ती तमिस्त्रा तथा खंडप्रपाता गुफामां पूर्व पश्चिमनी भींत प्रत्ये योजन योजनने आंतरे पांचशे धनुषना पहोळा नेमिचक्रनी पेठे गोल गोमूत्रिकाकारे एक भींते पच्चीश अने बीजी भींते चोवीश, एवां उंगणपच्चाश मांमलां करे. ते एकेक योजन सुधी उद्योत करे. कोइक एम कहे छे के एकेक भींते ४ए मांडलां करे. ए मते ए७ मांमलां थाय एम श्रीजंबुद्वीपपन्नत्तिनी वृत्तिमां कह्युं छे, ते पण खडीनी पेठे सुखे लखतां चाले. ते मांमलां भरतक्षेत्रना उत्तरार्द्धनो विजय करवा माटे चक्री जाय त्यारे करे ते ज्यांसूधी चक्री होय त्यांसुधी रहे, अने गुफा पण त्यांसुधी उघाडी रहे. तेरमुं खड्गरत्न ते बत्रीश आंगल प्रमाण होय, तेनी संग्रामने विषे अप्रतिहत शक्ति होय. चौदमुं दंमरत्न रत्नमय पंचलताक वज्रसार, एक वाम प्रमाण होय. वैरीनी सेनानुं वित्रासक, उंची नीची जग्याने सम करे, शांतिकारक, मनोरथपूरक, सर्वत्र अप्रतिहत शक्तिवाळुं, ते दंमरत्न एक हजार योजन सुधी उंडुं जाय.

ए चौद रत्न प्रत्येके हजार यक्षे अधिष्ठित छे. ए चौदमां सेनापति प्रमुख सात पंचेंद्रिय रत्न छे, अने चक्रप्रमुख सात एकेंद्रिय रत्न छे ते पृथ्वी परिणाम छे. ते सातेने अनुयोगद्वार तथा ठाणांग ए बेहुनी वृत्ति तथा मलयगिरिकृत बृहत्संग्रहिणीनी वृत्तिने अनुसारे प्रमाणांगुले कह्यां छे, अने श्री अनुयोगद्वार सूत्रने अनुसारे उत्सेधांगुले जणाय छे, तथा प्रवचनसारोद्धारनी वृत्तिमां आत्मांगुले जणाय छे. ए त्रण मतमां निर्णय तो केवली जाणे. इति चौद रत्न स्वरूपम् ॥

वळी चक्रवर्त्तीनी सोल हजार देवता सेवा करे, तेमां चौदरत्नना चौद हजार अने बे हजार बे भुजाना जाणवा. तथा बत्रीश हजार मुकुटबंध

राजा सेवा करे. चोसठ हजार अंतेउरी, एक लाख अठावीश हजार वारांगना, बत्रीश हजार देश, बहोतेर हजार महापुर, अमतालीश हजार पाटण, नवाणु हजार द्रोणमुख, बत्रीश हजार वेलाउल, चौद हजार जलमार्ग, एकवीश हजार संनिवेश, बत्रीश हजार महोटी नगरी, सोल हजार रत्ननी खाणो, नवाणु हजार सुवर्णादिकनी खाणो, वीश हजार सामान्य आगर, सोल हजार द्वीप, छप्पन्न अंतर्द्वीप, छन्नुं क्रोम ग्राम, उंगणपचास हजार उद्यान, उंगणपचास कुराज्य. सोल हजार म्लेछ राजा, चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोमा, चोराशी लाख रथ, छन्नुं क्रोड पाला, सर्व सैन्यमां अढार क्रोम असवार, चौद हजार मंत्री, एंशी हजार पंक्ति, चोराशी हजार कोटवाल, चोराशी हजार सूत्रधार, चोराशी हजार आजरणधारक, त्रण क्रोम नियोगी, सात क्रोड कुटुंबिक. अणसे साठ रसोइया ते तो एकज मात्र चक्रवर्त्तिना जोजनने माटे होय, बाकी तो छत्रीश हजार बीजा होय. चोसठ हजार कल्याण महाकल्याण कारक, बत्रीश क्रोम अंगमर्दक, त्रण लाख शस्त्रधर, पांच लाख दीवीधर, त्रण क्रोम वाजित्र, चोराशी लाख निशान, दश क्रोड ध्वजा, बत्रीश हजार बत्रीशबद्ध नाटक, त्रण लाख जोजन स्थानक, बत्रीश क्रोड कुल, एक क्रोम गोकुल, अढार श्रेणि प्रश्रेणि, बीजा पण घणा शेठ सार्थवाहादिक होय, तथा गंगा सिंधु ए बे नदीयोनी अधिष्टायक बे देवीओ, खंडप्रपाता अने तमिस्रा गुफानी बे देवीओ, मागध, वरदाम, प्रजास तीर्थना त्रण देवता. हिमवंत पर्वत अने रूपज कूटना अधिष्टायक बे देवता, ए सर्व चक्रीने वशवर्त्ती होय. इति चक्रीस्वरूपम्.

ए रीते निरंतर कौतुककारी नवी नवी वातो सांजलतां कोकाशने राजाए पूछ्युं, हे महाजाग! तुं ए तीर्थना महिमा प्रमुख केम जाणे छे? कोकाश बोल्यो, हे राजन्! सोपारक नगरने विषे वसनारा, जैनसिद्धांत रूप वनने विषे सिंह सरखा एवा गीतार्थ आचार्यनी पासे आदर करीने में सांजल्युं छे. कारणके देवता प्रमुखनी सेवा ते घणे काले फलवती थाय, अने साधुनी सेवा तो तत्काल फल आपे ॥ तदुक्तं ॥ सेविज्जइ नीइगुरा, पाविज्जइ गुणिणा य गयदंता ॥ अंबुअणे लहइ, गुरुअंक वअभावंते प ॥ १ ॥ एम साधुना गुण सांजलीने राजा अद्दाप निधाननी पेठे

साधु संगम दोहिलो मानतो हवो. जैनमुनिनी उपर बहुमान धरतो हवो. संगते करी अचेतननुं पण परिणमन तथाप्रकारे थाय तो सचेतननुं शुंज कहेवुं ? ॥ उक्तं च ॥ एके भेजुर्यतिकरगतास्तुंबिकाः पात्रलीलां, गायंत्यन्ये सरसमधुरं शुद्धवंशे विलग्नाः ॥ एके केचिद्ग्रथितसुगुणा डुस्तरं तारयंति, तेषां मध्ये ज्वलितहृदया रक्तमन्ये पिबंति ॥ १ ॥ एम कोकाशनी साहाय्ये ते राजा महाबलवत्तर राजाउने पण गगनमार्गे अकस्मात् जइने बांधी ले, तेथी ते राजा घणोज बलीयो थयो.

एकदा उद्यानने विषे पांचसे मुनिने परिवारे परिवर्या महा महिमावंत एवा धर्मानंद आचार्य पधारता हवा. तेमने वंदन करवाने कोकाश साथे घणा आडंबरे घणा हर्षे राजा जतो हवो. परिवार सहित आचार्यने प्रणमी यथोचित स्थानके बेठा. गुरुए साधुधर्म श्रावकधर्म विस्तार सहित धर्मदेशनामां कह्यो, तेथी प्रतिबोध पामीने राजाए पोतानी इछाए समकितमूल बार व्रत यथाशक्तिए आदर्यां. तेमां पण ठठा दिग्व्रतने विषे यद्यपि कोकाशनी सहाय्ये घणां सेंकडो योजन पर्यंत एक दिवसमां जवानी शक्ति छे, तो पण पवित्र चित्तनो धणी ते राजा एक दिवसे सो योजनथी उपरांत न जवानो नियम करतो हवो. ते धर्म अंगीकार कर्यो एटले पुराणां घणां डुकर्म खपावतो हवो. गुरु पण राजानी प्रशंसा करता हवा. वली गुरु राजाने कहेता हवा के हो महाभाग! तुं चिंतामणिनी पेठे डुर्लभ धर्म पाम्यो,एटले सार्थक थयुं एम न जाणजे, किंतु अंगिकार करीने विधिए आराधतांज सार्थकता थाय.जे माटे एक तो जीवने स्वभावेज घणो प्रमादी होय. वली राज्यना व्यासंगमां विशेष प्रमाद थाय. ए प्रमाद ते अग्नि सरखो छे, तेथी थोडी वारमां व्रतनो संहार करे, ते माटे अप्रमादी थइने जेम व्रत लीधां छे, तेम निरंतर संभारीने सम्यक् रीते आराधवां. थोडोए अतिचार न लगाडवो. एम करतां गृहस्थपणे पण तमे मोक्षसुख साधशो. एम शिक्षा सांभलीने राजा घणो संतोष पामतो हवो, अनुक्रमे घेर गयो.

हवे धर्म, अर्थ अने काम ए परस्पर बाधा न पामे, एम ते राजा व्रतने सेवतो हवो. राजाने बीजी विजया नामे राणी छे. ते एम चिंतवती हवी के राजा निरंतर जसोदेवी राणीने बहुमान सहित कौतुक प्रमुख देखाडवा पासे राखे छे, पण मने अनिष्टनी पेठे कांइ कहेतो नथी, तो

राजाने महारी अवज्ञानुं फल देखाडुं. एम विचारीने एक अन्य रथकारने बोलावीने गरुडने पाछो वालवानी कीलिकाने स्थानके बीजी कीलिका घडावी. पछी मूलगी कीलिका लइने गुप्त स्थानके मूकी, अने तेने स्थानके नवी कीलिका घाली. एवुं कृत्य राणीए कर्युं.

हवे एकदा राजा राणीसहित गरुड उपर बेसीने कोकाशनी साथे पूर्वनी पेठे कोइक देशे चाल्या. यावत् थोडी वेलामांज नवनवां कौतुक जोतां ते कौतुकथी आक्षिप्तमन थइने राजाए घणो मार्ग उल्लंघन कर्यो. एटले राजाने दिग्व्रत सांभर्युं. ते कोकाशने पूछवा लाग्यो. रे प्रियमित्र! आपणे केटली धरतीए आव्या? महाप्रज्ञावंत कोकाश पण निश्चय करीने बोल्यो, हे राजन्! वसे योजन आव्या. एवुं करवतनी पेठे हृदयस्फोटन करतुं वचन सांभलीने राजा बोल्यो. रे रथकार! शीघ्र शीघ्र गरुड पाछो वाल. एम कहीने शोच करवा लाग्यो के 'हे हे मुजने महोटुं पाप लाग्युं! अहो! महारुं व्रत कामकुंभनी पेठे फोगट भंग थयुं. अहो! प्राणीने अनुपयोगे वर्त्तवुं ते अनर्थनुं मूल छे. अहो! कुतूहलप्रिय प्राणी पोताना आत्माने अहित थाय ते पण न जाणे. हा! अपार संसारने विषे पूर्वे क्यारे पण न पाम्यो एवुं जे धर्मरत्न तेने भव्यत्वना परिपाके पामीने मलिन कर्युं.' इत्यादिक सर्व द्रव्य गयानी पेठे राजा शोच करतो हवो, रथकारने आगल चलाववानो निषेध कर्यो. एटले रथकार पण गरुड पाछो वालवाने कीलिका लेवा गयो त्यां बीजी कीलिका दीठी, त्यारे चिंता करतो राजाने कहेवा लाग्यो के हे राजन्! कोइक दुष्ट बुद्धिना वशथी कीलिका फेरफार करी छे. कारणके ए महारा हाथनी कीलिका नथी, अने महारी कीलिका विना गरुड पाछो फरे नहीं. माटे आगल आ टूकडुं नगर देखाय छे त्यां कोइक सूत्रधारने घेर जइने नवी कीलिका करुं तो ते प्रयोगे पाछा विघ्नरहित आपणे स्थानके जइए, हमणा एतो ए उपाय छे. नहीं तो इहांथीज नीचे पृथ्वी उपर जइ पडशुं इत्यादि अनर्थ थशे, जीवितनी पण शंका थशे.

ते सांभलीने राजा, जेम कुवैद्ये बनावेलुं औषध ते गुण तो शीहुं पण परिणामे दुष्ट होय तेनी पेठे हुंकार करतो अकलीनी पेठे बोल्यो. 'हे कोकाश! तुं शुं ए अयोग्य अवक्तव्य वात बोल्यो? तुं धर्म मर्मनो जाण छतां जो धर्मनो ध्वंस करे एवुं वचन बोलीश तो धर्मध्वंसकारी वच-

न कोण बोलशे? कोण एवो मूढ होय के भव भवने विषे पामवुं सुलभ एवुं आलोक संबंधी जे सुख तेने माटे अनंता भवमां दुःखे पामवा योग्य एवो परलोकना परम शंबलभूत जे धर्म तेने मारवाडमां कल्पवृक्षनी पेठे उन्मूले? जे कारण माटे अजाणपणे जो नियमभंग थाय, तो व्रत मलिनतारूप अतिचार लागे पण ते प्रमाणे जाणीने जो थोडुं पण व्रतभंग करे तो व्रत भांगे, अने जे अतिचारे करी खंडित व्रत थयुं होय ते काचा कुंभनी पेठे सुखे सांधी शकीए, परंतु व्रत भांग्युं ते पाका घटनी पेठे कोण सांधी शके? तेथी जे थनार होय ते थाउ, परंतु प्राणांते पण आगल तो एक पगलुं जवुं ते म्हारे कबूल नथी. म्होटा पुरुषे जे अंगीकार कर्युं तेनोज निर्वाह करवो. ते माटे बीजी चिंता मूकीने गरुड पाछो वालवाने एज कीलिका घालो. कदाचित् पुण्ययोगे जो गरुड चाले तो चाले.' एवां राजानां वचन सांभलीने कोकाश चित्तमां चमत्कार पाम्यो थको विचारवा लाग्यो के 'अहो! ए राजानी धर्मने विषे दृढता केवी छे के जेने पोताना जीवितनी पण अपेक्षा नथी!' कोकाशे आगल जवानो उपदेश कर्यो हतो माटे कोकाशने लज्जा उपनी, तेथी नीचुं जोयुं. पछी कोकाशे पण अनन्य गतिने करवाने माटे दैवने आलंबीने, पूर्वे प्रयुंजी जे गमनकीलिका तेने काढीने, गरुडने वालवाने बीजी कीलिका घाली, एटले बेहु पांख मली गइ तेथी त्रणे जण पुरातन पुण्ये करी नीचे सरोवरमां पड्या. अखंड शरीरे सरोवर तरीने कांठे आव्या ॥ यतः ॥ वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महार्णवे पर्वतमस्तके वा ॥ सुप्तं प्रमत्तं विषमस्थितं वा, रक्षंति पुण्यानि पुरा कृतानि ॥ १ ॥ त्यां ढूकडुं एक नगर देखीने राजा कोकाशने पूछता हवा, हे मित्र! सर्वांगे शोभावंत एवुं ए कयुं नगर छे? त्यारे सर्व वातमां विचक्षण एवो कोकाश बोल्यो, 'हे राजन्! कलिंग नामे देशने विषे कंचनपुर नामे नगर छे. त्यां कनकप्रभ नामे राजा राज्य करे छे. ते अतिशय मानवंत छे. देवताने पण असह्य एवा ते तेजवंत दुर्ग्रहने तमे वश कर्यो छे. कारणके अभिमानीने अपमान थाय ते महा संतापनो हेतु छे ॥ यतः ॥ तरुणजनो निर्विभवः, तरुणी विधवा गुणी निरनुभावः ॥ अपमानितोऽभिमानी, यद्दुःखं वहति तदनुपमेयम् ॥ १ ॥ ते दुःखे दुभाणो थको कदाचित् तमने मित्रनी पेठे मले, तोपण तमारे एनो विश्वास न करवो. कारणके हुं नगरमां जइने को-

इकनां शस्त्र अड नवी कीलिका करीने पाछो आवुं त्यांसुधी तमारे सावधानपणे भूकने स्थाने तथा वामीने आंतरे देवी सहित जेम कोइ न जाणे तेम रहेवुं. ए रीते अत्यंतपणे कहीने ते कोकाश नगरमां निःशंकपणे गयो. त्यां कोइक सूत्रधार रथचक्र घडवाने उद्यमवंत थयो छे. पोताना घरनी बहार शालामां बेठो छे, त्यां जइने कीलिका घडवा माटे विशिष्ट उपकरण याच्यां, ते सूत्रधार उपकरण लेवा घरमध्ये गयो. एटले कोकाश घडयाना विज्ञाननो रसियो होवाथी ते रथचक्र क्षणेकमां निपजावतो हवो. जे चक्र पोतानी मेले उभुं रहे. हाथथकी मूक्युं थकुं दिव्यचक्रनी पेठे पोतानी मेले फरतुं आगल जाय, भींत प्रमुखने विषे हणायुं थकुं तेमज पाछुं आवे. अहो! कलानी निपुणतानो रस केवो असमंजस छे के जेथी प्राणी पोताना हितनी वात पण न चिंतवे! हवे ते कोकाश परीक्षाने अर्थे रथचक्र फेरवे छे, एटले ते सूत्रधार पण घरमांथी उपकरण लइने बहार आव्यो. त्यां ते अनुपम चक्र देखीने रुडापणथी विचारवा लाग्यो के निश्चे ए असाधारण कलावालो कोकाश छे, एवो कलावंत पृथ्वीमंडलने विषे अन्य कोइ दीठो नथी अने सांभल्यो पण नथी. माटे ए वात राजाने जणावुं. कारणके ए राजाना वैरीनो मित्र छे; तेथी राजा महारी उपर प्रसन्न थशे. एवुं दुर्ध्यान करीने पोताना माणसने कह्युं के एने नजरमां राखजो, हुं आवुं त्यांसुधी जवा देशो नही. एम कही राजा पासे जइने कह्युं. हे देव! तमारा भाग्यनो आकर्ष्यो, सर्व सूत्रधारमां शिरोमणि, महा कलावंत जे कोकाश ते क्यांकथी महारे घेर आव्यो छे. जेणे गरुड निपजाव्यो तेना बले काकजंघ राजा दूर देशांतरवर्त्ती राज्यसंपदा पोताने वश करतो हवो. ते वात सांभलीने राजा साधु साधु एम बोलतो पोताना पुरुषोने कोकाशने बांधवा मोकलतो हवो. तेणे पण कोकाशने बांधी आण्यो. तेने राजाए क्रोध वचने वंधनथी अति कदर्थना करने पूछ्युं, हे कोकाश! काकजंघ क्यां छे? पुष्ट बुद्धिना धणी एवा कोकाशे पण कांइक चित्तमां चिंतवीने काकजंघ राजानुं स्थानक प्रमुख देखाडी दीधुं, अथवा शुद्ध बुद्धिवंत पुरुषनो आशय समुद्रनी पेठे कोण जाणी शके?

हवे कनकप्रभ राजा परम हर्ष करीने जाणवा लाग्यो के आज हुं प्राप्त भुवननुं राज्य पाम्यो. एम विचारी तेम मनस्वा सुभट साथे लइने नी-

कह्यो. रे काकजंघ! क्यां गयो? क्यां गयो? इत्यादिक बोलतो त्यां गयो. काकजंघ राजा पण उंचां वचन सांभलीने शुं थयुं? एम आकुलव्याकुल थतां जेटलामां नासवा मांडे छे, एटलामां तो सुभटो आवी तेने मयूरिका बंधने बांधीने बंदीवाननी पेठे राजा राणीने कषायवशे नाना प्रकारनां कुवचन कहेतां अनेक विटंबनापूर्वक नगरमां लावीने काष्ठपंजरमां नांखता हवा. काकजंघ राजाए विचार्युं के अहो! ए रथकार खलथकी पण खल छे. नहिंतर अमे छाना रह्या हता तेने ए विटंबना केम आवे? माटे एतो पाणीमांथी अग्नि उठी, चंद्रमंडलथी गरल फर्युं, अथवा एमां एनो शो वांक? पोतानाज दुष्टकर्मनो ए विपाक छे, नहि तो एवा सज्जननुं मन दुर्जननी पेठे केम थाय? इत्यादिक चिंता करे छे, जन्मथकी पण एवी आपदा तेणे नथी भोगवी, एम ते राजा वचनातीत मानसिक पीडा भोगवे छे, एने कनक प्रभ राजा अन्न मात्र पण आपतो नथी, तेथी पासे रहेला लोक करुणाए करी कनकप्रभ राजानी बीहीके वायसपिंडनी पेठे कांइक अन्न गुप्तरीते आपे छे. ते दिवसथी वायसपिंड प्रवर्त्यो. कारणके लोक कांइ परमार्थ जाणता नथी. ए रीते वायसपिंडीए राजा राणी बेहु पोताना प्राण धरेछे. जुओ के महोटा पुरुषोने पण एवी अवस्था आवे छे! अथवा भवस्थिति सर्वत्र प्रसिद्धज छे ॥ यतः ॥ को इह्व सया सुहिओ, कस्स य लछी थिराइ पिम्माइ ॥ को मिच्चुणा न गहिओ, को गिद्धो नेव विसएसु ॥१॥

एक दिवस कनकप्रभ राजाए विचार्युं के सर्व अनर्थनुं मूल ए कोकाश छे, माटे एने राखवो नही. एम विचारीने कोकाशने चोरनी पेठे मारवानो हूकम कर्यो. तत्काल सुभटो तेने विटंबना पूर्वक पशुनी पेठे वधस्थानके लइ जतां पूर्वना शुभकर्मना वशे अनुकंपाए नगरना लोकोए दीठो. त्यारे लोकोए भेगा थइने घणो आग्रह करी राजाने विनंती करी के 'हे महाराज! हे महा निर्मल यशना धणी! जे काम करीए ते विचारीने करीए, तो परिणामे सुखदाइ थाय ॥यतः॥ शल्यवन्हिविषादीनां,सुकरैव प्रतिक्रिया॥ सहसा कृतकार्योत्थानुतापस्य तु नौषधम् ॥ १ ॥ दैववशे एवो कलापात्र, कामकुंभनी पेठे इछित अर्थनो साधक जे पंडित तेनो कोण विध्वंस करे? जे कलावंत होय तेनी साधारण वृत्ति होय, तेने पोतानो तथा परनो एम न होय, ते सर्वने बहुमान करवा योग्य होय, माटे एवा कलावंतने

पोतानी पासे राखो अने एना महिमाथी सर्व राजाथी अधिक तेजवंत थाउं."

एवुं सांजलीने राजाए ते कोकाशने तेमावीने पूछ्युं के तुं शुं विज्ञान जाणे ढे? ते बोल्यो, हे राजन्! समस्त सूत्रधारनुं अतिशय विशेष विज्ञान हुं जाणुं बुं. त्यारे राजा बोल्यो, हे कलाकुशल! म्हारे योग्य कमलाकर नामे एक मंदिर बनावो. कमलनी पेठे सो पांखमी करी तेनी मध्य कर्णिका उपर म्हारुं नुवन, तथा सो पांखमी उपर सो पुत्र योग्य सो जुवन निपजावो, एवो कलानो अतिशय करो के जेम सकल राजा थकी अधिक जुवनकृद्धि म्हारे थाय. एवो आदेश कोकाशे प्रमाण कर्यो. तेथी वंदिखानादिक परवशपणुं दूर थयुं. पठी ते जुवन नीपजाववा माटे राजाए काष्ट लेवानी आज्ञा करी.

हवे गूढ आशयनो धणी एवो जे कोकाश तेने जीववानी आशा थइ. म्हेल करवाने उजमाल थयो थको काकजंघ राजाने मलवाने अत्यंत इछा करे ढे. पण कनकप्रन्न राजानी आज्ञा विना मली शके नहीं. त्यारे विचार्युं के काकजंघ राजा म्हारा उपर घणुं हीणुं मानता हशे, मनमां एम जाणता हशे जे अमे राजा राणी बेहु जण गुप्त रयां हतां तेमने कोकाशे बताव्यां, माटे ए कोकाश असमंजसनो करनार दुर्ज्ञान थयो, एवो तेमने संदेह थतो हशे. ते संदेह टालवाने कोकाश पोतानो अनिप्राय सूचक श्लोक लखी मोकलतो हवो. ते आ प्रमाणेः— " कर्कशकर्मणि निपजा. विहिते मा मंद दुर्मनायिष्ठाः ॥ सपदि गुणायैव नवे- नकृपिता निश्चिनुष्वेति ॥ १ ॥ अर्थः—वैद्ये अति कर्कश औषध दीधुं, तेथी हे मंद! आमणदुमणो न थइश. जे कर्कश औषध ढे ते तत्काल गुणमाटेज ढे, एम निश्चय करजे. ते अन्योक्ति वांचीने राजा विचारतो हवो के, कोकाशे मने हित जाणीनेज नगरमां तेडाव्यो जणाय ढे. अन्यथा कनकप्रन राजा मने कोण जाणे मारत के शुं करत? ए उक्तिए जाणुं ढुं के कोकाश बंधुनी पेठे म्हारी पासेज ढे, मने ए कुंजचक्री मूकावशे. एम निश्चय करीने ते राजा त्यां काल काढतो हवो.

हवे कोकाश पण पोताना स्वामीने मूकाववानो उपाय तिमज्ञतो थको. पतिना नायिका स्थननी पेठे विशिष्ट आवासनी रचना करे ढे. तेवामां ते राजानो दीपिकाधारक प्रकृतिए घणो सत्य पुरुष हतो. तेणे विचार्युं के त-

खे आ पुरुषरत्ननो विनाश थाय! एम विचारीने कनकप्रत्न राजानो गूढमंत्र जे हतो ते कोकाशने कह्यो के हे विज्ञानीमां शिरोमणि! राजाए तुजने मारवानी इछा करी हती, पण न मार्यो. परंतु नवो प्रासाद निपजाव्या पछी ते घरप्रवेशनुं मुहूर्त्त करीने तेज दिवसे निश्चे तुजने तथा तहारा स्वामीने मारशे. ते वचन सांत्नलीने कोकाश महा कषायवंत थइ कलिंगदेशना कनकप्रत्न राजानो नगरसहित ध्वंस करवानो इछक थयो थको, तत्काल काकजंघ राजानो पुत्र जे विजय नामे छे, तेनी पासे एक पुरुषने प्रछन्न वृत्तिए मोकलीने कहेवरावतो हवो के तमे सार सार परिवार लइने प्रछन्नपणे आ देशनी सीमाए आवी रहेजो. ते सांत्नलीने विजय राजा पण पोताना पितानुं वैरनिर्यातन करवाने उजमाल थको जे थोरुं पण घणा लश्करनुं काम करे एवुं सारसार सैन्य लइने छानो कंचनपुरने ढूकडो दैत्यनी पेठे कोइ जाणे नही ए रीते रहेतो हवो.

हवे कोकाशे पण विचित्र आश्चर्यकारी एवा तोरण द्वार प्रमुख ते पद्माकर नामे प्रासादने विषे निपजाव्यां, ते देखीने कनकप्रत्न राजा घणो हर्षवंत थयो. शुत्न मुहूर्त्ते महोत्सवपूर्वक ते राजा पोताना पुत्रो सहित प्रासादमां पेठो, त्यां सर्व घणो विस्मय पामता आकुलव्याकुल थका प्रासाद जोवा लाग्या, घणुं प्रशंसवा लाग्या, कोकाशने प्रासाददान दीधुं, अने कहेवा लाग्या के अहो! कोकाश! अमे पूर्वे नथी दीठो, नथी सांत्नल्यो एवो ए प्रासाद न संत्नवीए एवी तहारी विज्ञानचातुरीथी नीपज्यो छे, अथवा पृथ्वीने विषे शुं न संत्नवीए? ॥ यतः ॥ दाने तपसि शौर्ये च, विज्ञाने विनये नये ॥ विस्मयो नैव कर्त्तव्यो, बहुरत्ना वसुंधरा ॥ १ ॥

हवे गूढ अत्निप्रायवंत एवो जे कोकाश ते कनकप्रत्न राजाने एम कहेतो हवो के हे राजन्! ए महोटा एक स्तंत्निया प्रासादने विषे एकज कीलिका छे ते कीलिका जो रूडी रीते प्रयुंजी होय तो ए आवास पोतानी मेले विमाननी पेठे आकाशे चाल्यो जाय. ते सांत्नलीने कौतुक जोवानो रसियो एवो ते राजा यद्यपि कोकाशनुं बोलवुं जूठुं हतुं तथापि तेने त्रांतचित्तथकी सत्य मानतो घणा सन्मान सहित कोकाशने एम कहेतो हवो के हे विज्ञानरचना करवामां निपुण! तुं ए कौतुक अमने देखारु, के जे-

थी करी अमे प्रवर महोटा नगर जोइये. कोकाश बोल्यो, तमारा पुत्र सहित तमने तत्काल अपूर्वतर देखाडुं. माटे हे राजन्! तमे तथा तमारा पुत्र सहु पोतपोताना स्थानके बेसो, पछी हुं कीलिका प्रयोगे करी तमोने अतुल कौतुक देखाडुं. ते सांभलीने जेम दुकालमां भूख्या रांकजनो भोजन करवा बेसे, तेनी पेठे शीघ्र शीघ्र ते राजा तथा राजाना सो पुत्रो मलीने सहु ते प्रासादने विषे पोतपोतानी पांखडिए बेसी गया.

हवे ते कोकाश पण जेम कोइ बंदिखानाथी नीकले तेनी पेठे प्रासादमांथी बहार नीकलीने बोल्यो के 'जो जो रे मूर्खो ! तमे महारा प्रभु काकजंघ राजाने मारवानी इच्छा करी तेनुं किंपाक वृक्षनी पेठे महा दारुण फल देखाडुं छुं' एम कहीने समकालज उत्सुकपणे कीलिका प्रयुंजतो हवो. ते प्रयोगथकी तत्काल सर्व प्रासाद मली गयो. त्यारे जेम कमलमां भ्रमर रही जाय. तेना मनोरथनी पेठे तेमां रह्यो थको राजा पोताना पुत्र सहित शोरबकोर करवा लाग्यो. ॥ यतः ॥ अन्योक्तिः ॥ रात्रिर्गमिष्यति भविष्यति सुप्रभातं, भास्वानुदेष्यति हसिष्यति पंकजश्रीः ॥ इत्थं विचिंतयति कोशगते द्विरेफे, हा हंत हंत नलिनीं गज उज्जहार ॥ १ ॥ एवा अवसरने विषे कोकाशने संकेते विजय राजा पण प्रलयकालना मेघनी पेठे कनकप्रभ राजानो वध करवा माटे नगर बहार आव्यो. ते ए प्रकारनुं असमंजस देखीने हाहाकार व्याकुल एवो सर्व नगरने विषे धुंधारव थतो हवो. एवुं देखीने कनकप्रभ राजानो सेनानी नगर बहार नीकल्यो. तेणे विजय राजाने नगरमां पेसतां क्षणेक थोभाव्यो. अने त्यां पोतानुं घणुं पराक्रम फोरवीने विजय राजानी साथे अत्यंत युद्ध कर्युं. तेमां शरे शरी, कुंते कुंति, दंडे दंडी, खड्गे खड्गी. शक्ते शक्ति, पट्टिशाए पट्टिशी.मुद्गरे मुद्गरी. शल्याए शल्यी, शूलिए शूली, चक्रे चक्री. वज्रिए वज्री, मुष्टिए मुष्टी. केशे केशी. बाहुए बाहु. कूर्परे कूर्परी, कराए करी. स्कंधाए स्कंधी. शीर्षाए शीर्षि, पगे चालनारा साथे पगे चालनारो. पादे पादी. एरीते पण कुकर क्रोधे बेहु तरफना सुभटोए संग्राम कर्यो. "एवं हतं सैन्यमनायकं" ॥ इति वचनात् ॥ परंतु नायक विनानुं सैन्य हणायुं एवुं वचनछे.तेथी हलवे हलवे कनकप्रभ राजाना सेनानीना लोक नाठा. ते जोइ विजय राजानुं सैन्य गाममां पेसीने सर्व नगरनो ध्वंस करवुं हतुं. ते ध्वंसने ख-

नंतर जेम कोइने नरकमांथी काढीए तेम विजय कुमार काष्ठपंजर मध्येथी पोताना मातापिताने काढतो हवो. पछी संपूर्ण मनोरथवंत एवो विजय राजा ते कोकाशने साथे लइने निःप्रकंप मनथको नगरमांथी नीकलीने चतुरंगी सेनाए परिवर्यो शीघ्र क्षेमकुशले पोताने नगरे पहोच्यो. माता पिता तथा कोकाश ते सर्व महामहोत्सवे पोताना नगरमां पेसता हवा.

हवे काकजंघ राजा ते कृतज्ञ शिरोमणि, परोपकारी एवा कोकाश प्रत्ये अगणित मणिसुवर्णादिक अति घणी अति अद्भुत एवी विभूति देतो हवो. तथा सूर्यरथना अश्व सरखा हजारो अश्व, सेंकडोगमे ऐरावण सरखा हाथी, घणा ऋद्धिवंत गाम आपतो हवो. एम कोकाशने पोताना सरखो करतो हवो ॥ यतः ॥ कृतज्ञस्वामिसंसर्ग- मुत्तमस्त्रीपरिग्रहम् ॥ कुर्वन् मित्रमलोभं च, नरो नैवावसीदति ॥ १ ॥

यद्यपि विजया राणीए कीलिका परावर्त्तादिकही एवुं काम कर्युं. हतुं पूर्वे पण शोक्य उपर घणी इर्ष्या राखती हती तेथी राजाए निश्चय कर्यो के ए कीलिका परावर्त्तन ते णीए कर्युं छे. तेम राणी पण नित्य शंकाती रहेती हती, परंतु राजा पोते अति गंभीर होवाथी राणीनी कांइ पण वात प्रकट न करतो हवो. ॥ यतः ॥ अर्थनाशं मनस्तापं, गृहे दुश्चरितानि च ॥ वंचनं चापमानं च, मतिमान्न प्रकाशयेत् ॥ १ ॥ राणी साथे रोष सर्व निष्फल करतो हवो. राजाए मनमां एम विचार्युं के प्राये घणुंकरी स्त्रीलोक इर्ष्यालुज होय छे ॥ यतः ॥ अवंचको वणिग् विप्रः, संतोषी क्षत्रियः क्षमी ॥ वायुः स्थास्नुरनुष्णोग्निर्योषानीर्ष्याभवेत् क्वचित् ॥ १ ॥

हवे कांचनपुरे पद्माकर नामे महेल हतो ते कीलिकाए करी संकोचाइ गयो. तेने उघाडवाने मंत्री प्रमुख कोइ समर्थ न थया, त्यारे राजा तथा कुमारने काढवा माटे कुहाडाना घात नांख्या, एटले महेल मध्ये यंत्रे करी प्रयुंजेला जे एकसो ने एक मनुष्य तेने काष्ठना घा मस्तक उपर पडे. पोतानी मेले उछलीने माथा उपर टक्कर मारे. तेथी ते एकसो एक जण दुहवाणा थका पंजरमां पंखीनी पेठे पोकार करता आक्रंद करे. त्यारे कोइ पण उपाये पोताना स्वामीने राखवो, एम प्रधान लोकोए विचारीने ते अनन्य गतिपणे उतावला उतावला उज्जयिनीए आवी, कोकाशने जइने पगे लाग्या, अने घणो आग्रह करी पोताना स्वामीने जीवाडवानी वि-

श्रा मागी. त्यारे कोकाशे अवकाश पामीने, पोताना काकजंघ राजानी घरना दासनी पेठे ते सर्व सेवा करे. एवुं तेमनी पासे कबूल करावीने तत्काल ते नगरीए जइने, प्रासादनी कीलिका काढी. त्यारे ते एकसो एकनी आशा सहित ते कमलाकर भुवन विकस्वर थयुं. ते सर्व कंठगतप्राण थया हता. तेथी जेम गर्भावासथी कोइने काढीए तेम ते एकसो ने एक जणने प्रासादमांथी कोकाश काढतो हवो. ते पण सर्व नवा अवतारे आव्या. एटला माटे ते राजा पण सूत्रधारने पितानी पेठे आराधतो हवो. चाकरनी पेठे सूत्रधारनी सेवा करतो हवो. पद्माकर नामे महेल पण काकजंघ राजाने आपतो हवो. राजाए विचार्युं के अहो ! आ कोकाशनी कला केवी अतुल्य छे के जेणे हिंसादिक कर्म विना पण पोतानो स्वामी बंधाणो हतो तेने मूकाव्यो ! वेरीने स्वकला देखाडीने वश कर्या, अथवा एनो राजा पण धर्मी छे माटे धर्मीने जे कार्य विषम होय ते पण सम थइ जाय.

हवे एकदा चारज्ञानी मुनिराज पधार्या. तेमने राजाए वंदनादिक विधिए वांदीने पछी पोताना अने कोकाशना पूर्वभव पूछ्या. मुनि बोल्या—

गजपुर नगरने विषे तुं जैनी राजा हतो. अने कोकाश जैनी ब्राह्मण हतो अने तारा प्रसादनुं पात्र सूत्रधार हतो. ते जैनी ब्राह्मणने वचने तें अनेक जैन चैत्याना जीर्णोद्धार कराव्यां, नाना प्रकारनां रत्नमयी बिंब भराव्यां, ॥यतः॥ भवणं जिणस्स न कयं, नय बिंबं नेव पूइआ साहू ॥ दुद्धर वयं न धरिअं, जम्मो परिहारिओ तेहिं ॥ १ ॥ हवे सूत्रधार पण राजाना कहे वाथी अधिकतर नवी नवी रूप शोभानी रचना धर्मबुद्धिए चैत्यादिकर्मो करतो हवो ॥यतः॥ कला कलयतः सर्व, श्लाघनीया मनीषिणाम् ॥ यां श्रीसर्वज्ञनुखदां, हेतुत्वेनोपयुंजते ॥ १ ॥

एकवार ते सूत्रधारे जातिमद कर्यो. वली एकदा कोइक राजाथी मानेलो जैनमतधारक जैन सूत्रधार महा कलावंत त्यां आव्यो. त्यारे तेणे कलाना मात्सर्य माटे राजा आगल चाडी करीने इर्ष्याए ते साधर्मी सूत्रधारने घतावी दीधो ॥ यतः ॥ कलावान् धनवान् विद्वान्, क्रियावानपमानवान् ॥ नृपस्तपस्वी दाता च, स्वतुल्यं सहते नहि ॥ १॥ राजा कानना काचा होय. तेमाटे ते धर्मी मूर्खी तेने केदमां राख्यो. पछी पश्चात्ताप करीने तेने बांदीमुक्यो. सत्कार कर्यो ॥यतः॥ साधर्मिकाणां सत्कार-स्निग्-

स्कारः किलापदाम् ॥ तेषां पुनस्तिरस्कारः, पुरस्कारः सुडुर्गतेः ॥ १ ॥

ते राजा अने सूत्रधार बेहु जण ते पापने अणआलोइने सौधर्म देवलोके देवतानी रुद्धि नोगवीने तमे इहां उपन्या. तें पूर्वे श्रीअरिहंतनी नक्ति करी हती, तेथी एटली ठकुराइ पाम्यो, तथा कोकाश अतुल्य कलामां कुशल थयो, तेणे एक वार जातिमद कर्यो हतो तेथी ते दासीपुत्रपणुं पाम्यो. फोकट ठ घमी सूधी साधर्मिकने धरी राख्यो हतो तेथी माटे ठमास सूधी बेहु जणने कनक प्रन्न राजाए धरी राख्या. पठी साधर्मिकने मूक्यो हतो माटे इहां पण बंदीखानाथी मूकाणा ॥यतः॥वाचिकं कायिकं मानसिकं कर्मपुराकृतम् ॥ अवंध्यबीजवद्दत्ते, स्वानुरूपं पुनः फलम् ॥१॥ अनालोचितशल्यत्वे, विपाकोग्रं विदन्नपि ॥ बालो नालोचयेब्रल्य- महो बाल्यविजृंनितम् ॥२॥ एवां ज्ञानीनां वचन सांनलीने तेणे विचार्युं के अणआलोयुं पाप ते घणा विपाकने आपे. एम जाणीने राजाए दिग्व्रतमां जे अतिचार लाग्यो हतो ते रूमी रीते आलोयो, गुरुए जे प्रायश्चित्त आप्युं ते आचरीने बेहु पोताने ठेकाणे आव्या.

ए रीते राजाए घणा काल सूधी राजरुद्धि नोगवीने, अवसरे पोताना पुत्रने राज्य आपी, बेहु राणी साथे प्रव्रज्या लीधी. ते राजा चारित्र पालीने सौधर्म देवलोके देवता थयो, फरी मनुष्यावतार पामी राजा थइने सिद्धिनां सुख अनुनवशे. कोकाश पण राजा साथे चारित्र लइ घणा काल सुधी चारित्र पालीने माहेंद्र देवलोके इंद्रनो सामानिक देवता थयो त्यांथी मनुष्यावतार पामीने सिद्धि पदने पामशे. ॥ ए काकजंघ राजा तथा कोकाशनी कथा आचारप्रदीप प्रकरणमां ठे.

ते माटे राजाने तथा कोकाशने बीजुं घणुंए बल हतुं पण जो धर्मरूप बल हतुं तोज बंदीखानामांथी नीकल्या. तथा जो धर्मबल हतुं तो अंते सिद्धिने पाम्या, माटे धर्मबल ते सर्व बलने जीतनार ठे. इति तृतीयपद.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे ठे. "सवं सुहं धम्मसुहं जिणाइ." (सवं सुहं के०) सर्व सुखने (धम्मसुहं के०) धर्मसुख (जिणाइ के०) जीते. एटले सर्व सुखने धर्मसुख जीतनार ठे. ॥ यतः ॥ तणसंथारनिसन्नो, मुणिवरो नठरागमयमोहो ॥ जं पावइ मुत्तिसुहं, कत्तो तं चक्कवटी वि ॥१॥ एटला माटे श्री नगवतीसूत्रे बार मासनी दीक्षा पर्यायवंत मुनि अनुत्तर विमानना सुखने पण उल्लंघेठे एम कह्युंठे. ते उपर संयति राजानुं दृष्टांत कहे ठे.

कांपिल्लपुर नगरने विषे संयति नामे राजा राज्य करे छे. ते एक समये हाथी घोडा रथ पायक चतुरंगी सेनाए परिवर्यो मृगया करवा नीकल्यो. रसनो गृध्र थयो थको मृगने हणे छे.ते राजा केसरी नामे उद्याने गयो. त्यां एक मुनिराज अणगार तपोधन सज्झायध्यानयुक्त धर्मध्यान ध्याय छे, वृक्षादिके व्याप्त नागरवेली प्रमुखना मंडपमां रह्या छे. पाप आश्रव खपाव्या छे, एवा मुनिनी पासे एक मृग आव्यो. तेने संयति राजाए हण्यो. ते वेलाए घोडो दोडावीने शीघ्र राजा त्यां आव्यो. मृगने मूओ दीठो-ने पासे अणगार दीठा. त्यारे राजा संभ्रांत थयो थको विचारे छे के में लगारेक पण मुनिने हण्या जणाय छे अहो! हुं घातक छुं,मने हणवानुं शील छे, हुं मंद पुण्यनो धणी छुं. एम चिंतवी घोडाने विसर्जन करी मुनिने विनय सहित वंदना करीने एम कहेतो हवो के हे भगवन्! तमे महारा अपराध खमो: परंतु मुनि तो ध्यानमां रह्या हता तेथी राजाने बोलावता नथी त्यारे भयभ्रांत थको राजा विचारे छे के आ मुनि रखे मुजने नीच जाणीने घणो कोप करे!!! एवुं जाणीने बोल्यो, हे भगवन्! हुं संयति राजा छुं-मने बोलावो. जो साधु कोप करे तो क्रोडोगमे मनुष्यने बाली नांखे.

हवे मुनि बोल्या. हे राजन्! तुजने अभय छे. तुं पण सर्व जीवने अभयनो देनार थाओ, आ अनित्य जीवलोकमां हिंसा करीने शुं रीझ पामे छे? तथा शरीर अनित्य छे.सर्व छांडीने अवश्य जवुं छे. माटे राज्यमां शुं मग्न थयो छे? अने जीवित तथा रूप तो वीजळी सरखुं चंचल छे. तेमां तुं मुझाणो छे, अने परभवने अर्थे कांइ बुझतो नथी. स्त्री, पुत्र, मित्र, बांधव सर्व पोते जीवतो होय त्यांसुधी खावा पीवा भोग भोगववा मळे. पण मुआ पछी कोइ केडे न आवे. मुआ पछी जो पिता मुओ होय तो दुःखीया थका तेना पुत्र तेने बाळवा काढे. पुत्र मुओ होय तो पिता बाळवा काढे. बांधव मुओ होय तो बांधव काढे. पछी ते जीव जे द्रव्य उपार्जी गयो होय तेनावडे पछवाडेना लोक हर्ष करी करीने,संतोष पामी पामीने, अलंकारादि भोग भोगवे; अने जे मुओ तेणे तो जे शुभाशुभ कर्म बांध्यां ते कर्म सहित परभवे जाय. ते माटे हे राजन्! शुभना हेतुए तुं तप अंगिकार कर. ते सांभळीने राजा महा संवेग निर्वेद पाम्यो. राज्य छोडीने गर्दभालि मुनिनी पासे जिनशासनने विषे परमश्रद्धारूप

एवुं चारित्र लेतो हवो. पछी अनियत विहार करतां थकां कोइ गामने विषे आवता हवा. एवामां कोइ अनिर्दिष्ट नामे क्षत्रिय जातिनो उपन्यो राजा ते स्वर्गथी च्यवीने आव्यो छे, तेणे कोइ निमित्ते जातिस्मरणज्ञान उपन्याथी वैराग्य पामी राज्य छांडीने दीक्षा लीधो छे, ते पण विहार करतां त्यां आव्या. ते संयति मुनिने देखीने एम कहेता हवा के हे मुनि! तमारुं नाम शुं? गोत्र शुं? मुनिपणुं शाने अर्थे लीधुं छे? आचार्यनी सेवा केम करो छो? अने विनीत केम कहेवाउ छो? तेवारे संयति मुनि बोल्या, महारुं संयति एवुं नाम छे, तथा हुं गौतमगोत्री छुं, गर्दन्नालि नामे महारा आचार्य छे, हुं जीवघातथी निवर्त्यो छुं माटे माहण छुं, मुक्तिने अर्थे क्रिया करुं छुं, अने ते आचार्यना हुकम प्रमाणे तेमनी सेवा करुं छुं एटलाज माटे विनीत कहेवाउं छुं.

वली वगर पूछेज क्षत्रिय मुनि बोल्या, हे मुनि! क्रियावादी, अक्रियावादी, विनयवादी अने अज्ञानवादी, ए चारेने जे नव तत्त्वना जाण पुरुषो छे ते कुत्सित कहे छे, हीणा कहे छे, एम तत्त्वना जाण क्षायक ज्ञानी श्रीमन्महावीरस्वामी कहे छे. तेनुं फल देखाडुं छुं के जे पापकारी पुरुष होय ते घोर नरके पडे छे; तथा जे शुद्ध प्ररूपणारूप धर्म सेवे छे ते प्राणी दिव्यगति पामे छे. ते माटे क्रियावादी प्रमुखनां जे वचन छे ते मायावी होवाथी परमार्थे शून्य छे, तेनी मृषान्नाषा छे, ते कारणे हुं तेनां वचन अणसांन्नलतो पोताने योग्य स्थानके वसुं छुं, गोचरी प्रमुख जाउं छुं. एवी रीते ते क्षत्रिय मुनिए संयति राजऋषिने स्थिर करवा माटे कह्युं. हवे वली ते वादीनां वचनथी संन्नलातो तेनो हेतु कहे छे.

ते क्रियावादि प्रमुख मिथ्यादृष्टि, अनार्य सर्वने में जाण्या छे, परलोक छतो छे, महारा आत्माने सद्योगरीते जाणुं छुं, हुं पांचमे देवलोके महाप्राण नामे विमानने विषे महा कांतिवंत उत्कृष्ट आउखे देवता हतो, त्यांथी च्यवीने मनुष्यना न्नवमां आव्यो, ए सर्व जातिस्मरणज्ञाने करी हुं जाणुं छुं, वली विशेष ज्ञाने करीने पोतानुं अने परनुं आउखुं जाणुं छुं. ते माटे अनेक वादीना मतनो जे अन्निलाष ते पोतानुं स्वछंदपणुं छे, जे अनर्थकारी संयमना घातहेतु छे ते सर्व हे संयतिमुनि! तमे वर्जजो.

वली सांन्नलो, हुं शुन्नाशुन्नसूचक प्रश्न तथा गृहस्थना घर संबंधी

कार्यना जे विचार कहेवा तेथी निवर्त्यो छुं, माटे जे कोइ एवा मार्गे चाले ते आश्चर्यकारी जाणवा. तथा में जे कह्युं के हुं आजवा प्रमुख जाणुं छुं ते विज्ञान श्री जिनशासनमां छे, पण बौद्धादिकना शासनमां नथी, ते माटे श्रीजिनशासनमां उद्यम करवो. उद्यम करवाथीज हुं पण जाणुं छुं तेम तमे पण जाणशो. ते माटे तमोने उपदेश देनां कहुं छुं के तमे आस्तिकस्वभाव अंगिकार करजो, नास्तिकस्वभाव तजजो, अने सम्यक्ज्ञाने संयुक्त थया थका दुःखे आचराय एवुं धर्माचरण करजो.

वली क्षत्रिय मुनि महापुरुषोनां उदाहरण दइने संयति मुनिने स्थिर करता कहे छे के 'एवी पूर्वोक्त वातो सांभलीने भरत राजाए भरतक्षेत्र छांड्युं, सगर राजाए सागरांत पृथ्वी त्यागी, मघवा चक्रवर्त्तीए भरतना छ खंड छांडी दीक्षा लीधी, सनत्कुमारे पण पुत्रने राज्ये थापीने तप अंगिकार कर्यो, लोकने विषे शांतिना करनार श्रीशांतिनाथ स्वामी पण भरतक्षेत्रनी छ खंड पृथ्वीनुं राज्य छांडी अनुत्तर गतिने पाम्या, एमज इक्ष्वाकुकुलनाराजामां वृषभ सरखा विख्यात कीर्त्तिना धणी कुंथु नामे राजाधिराज सिद्धि वर्या, तथा श्रीअरनाथ पण छ खंड त्याग करीने शाश्वत सुख पाम्या. तेमज महापद्म चक्रीए उत्तम भोग छांडीने तप अंगिकार कर्यो, वली एकछत्री पृथ्वी साधीने श्रीहरिषेण चक्रीए अव्याबाध सुख वर्युं, तेम जय नामे चक्री एक हजार राजा साथे दीक्षा लइने शाश्वत सुखना भोगी थया. वली दशार्णभद्र राजा दशार्ण देशनुं राज्य छांडीने दीक्षा लेता हवा, जे नमिराजाने साक्षात इंद्र महाराजाए घणी ऋद्धि देखाडीने संसारने विषे प्रेर्यो. परंतु साक्षात् परीक्षा करतां पण न चल्या. त्यारे इंद्र वारंवार प्रणाम कर्यो; पण नमिराजाए पोताना आत्माने न नमाव्यो. वली करकंडू कलिंगदेशने विषे उपन्या, दुर्मुख राजा पंचाल देशने विषे उपन्या, नमिराजा विदेह देशने विषे उपन्या, निग्गइ राजा गंधार देशने विषे उपन्या. ए सर्वे राजाओमां वृषभ सरखा थका पोताना पुत्रोने राज्ये थापीने जिनशासनमां दीक्षा लेता हवा. वली सौवीर देशनो धणी उदाइ राजा राज्य छांडी दीक्षा लइ अनुत्तर गति पाम्यो, तेम काशी देशना धणी नंदन नामे सातमा बलदेव संयम लइ कर्मक्षय करता हवा, तथा विजय ना-

मे बलदेवे गुणसमृद्ध राज्य गंमी दीक्षा लीधी, वली महाबल राजर्षि उग्र तपस्या करीने माथा साटे सिद्धि वर्या.'

एम ते क्षत्रिय मुनि संयति मुनिने महा पुरुषोनां उदाहरणे करी ज्ञान पूर्वक क्रियानो महिमा कहीने हवे उपदेश दे ठे के हे संयतिमुनि ! ते माटे ते जरत राजा प्रमुखनां उदाहरण सांजलीने उन्मत्त प्रलाप सरखा क्रियावादी आदिकना नामने कोण अंगिकार करे? कारणके श्रीजिनमत अंगिकार करीने कइक संसारसमुद्र तर्या, माटे जे बुद्धिवंत होय ते प्रमाद न करे. एटले एम कह्युं के जिनशासन अंगिकार करवुं, ते अंगिकार करीने कोइक संसारसमुद्र तर्या, कोइ तरे ठे, कोइ तरशे. ए कहेवाथी सिद्धिरूप फल बताव्युं. अनुक्रमे क्षत्रिय मुनि तथा संयति मुनि बेहु सिद्धि वरशे. ॥इति श्रीउत्तराध्ययन सूत्रे॥एटले प्रस्तुत पदने एम जोमीये, जे सर्व सुखने जीतनार एक धर्मसुख ठे,तेथी जरत राजा प्रमुखे ठ खंडनां राज्यसुख गंडीने चारित्र सुख अंगिकार कर्युं ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणे षोमशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि समाप्तानि॥

हवे सत्तरमी गाथा कहे ठे. तेनो पूर्वगाथा साथे ए संबंध ठे के पूर्व गाथामां चार वानां थकी पण धर्म उत्कृष्ट ठे एम कही देखाड्युं ते माटे हवे सात वानां सेवतो धर्मनो प्रतीपक्षी अधर्म थाय ठे अने ते अधर्मथी धन प्रमुखनो नाश थाय ठे ते देखाडे ठे. ए संबंधे आवी सत्तरमी गाथा कहे ठे.

जूए पसत्तस्स धनस्स नासो, मंसं पसत्तस्स दयाइ नासो ॥ मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो, वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो ॥ १७ ॥

अर्थः—"जूए पसत्तस्स धणस्स नासो" जे प्राणी (जूए के०) जुगटुं रमवाने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीनां (धणस्स के०) धननो (नासो के०) नाश थाय, एटले जुगटुं रमवामां आसक्त होय तेना धननो नाश थाय. ते उपर नलकूबरनुं दृष्टांत ठे. तेनी कथा

एज पुस्तकना बीजा भागमां श्री नेमीश्वर भगवानना रासमां आवेली होवाथी इहां लखी नथी. तथा पांडव चरित्रमां पण छपाइ गइ छे.

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छे. “ मंसं पसत्तस्स दयाइ नासो ” जे प्राणी (मंसं के०) मांसने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीने (दयाइ के०) दयानो (नासो के०) नाश होय. ते प्राणी हिंसा करीने कडवा विपाक भोगवे. ते उपर सोदामनुं दृष्टांत कहे छे.

एकदा श्रीकृष्णना पिता वसुदेवजी फरता थका तृणसोषकपुरने विषे आव्या, त्यारे रात्री पडीगइ हती तेथी बहार देवकुलमां सूइ रह्या. एवामां एक राक्षस आव्यो, तेणे वसुदेवजीने उठाड्या. अने तेने उपाडीने लइ जवा मांड्या, एटले वसुदेवजीए मुष्टिप्रहार कर्यो. एम करतां बेहु जणने युद्ध थयुं. प्रथम बाहुयुद्ध कर्युं, पछी शस्त्रयुद्ध कर्युं, पछी राक्षसने पकडीने जेम धोबी शिला उपर वस्त्रने पछाडे, तेम शिला उपर पछाड्यो;तेथी राक्षस मरण पाम्यो. एवामां वहाणुं वायुं, घणा लोक भेगा थया, तेउ घणुं आदरमान दइ श्री वसुदेवजीने रथ उपर बेसारी घणां वाजित्र वाजते नगरमां लइ गया. सहुए मली वसुदेवजीने पांचशें कन्या देवा मांडी, परणवानो आग्रह कर्यो. वसुदेवजी बोल्या, हमणां हुं पाणिग्रहण नहीं करुं. एक वार तमे मने ए वात कहो के ए अधम पुरुष कोण हतो? जेने मार्या थकी तमने आवडो हर्ष उपजे छे!! त्यारे तेमांथी एक पुरुष बोल्यो.

कलिंग देशे कांचनपुर नगरने विषे जितशत्रु नामे राजा राज्य करे छे. तेने सोदास नामे पुत्र थयो; पण ते सोदासने सहज स्वभावे मांस खावानो लाग पड्यो. ते घणो मांसनो लोलुपी थयो. जेनो जे स्वभाव पड्यो ते टाल्यो टले नहीं. जेम श्वान एक पग ऊंचो राखी मूतरे तेने श्युं चीर स्वरडाय छे के जे माटे एने एक पग ऊंचो करवो पडे छे? तेमज दरजी कपडानो शिवनार पोतानी आंगली चाटे छे ते श्युं आंगली मधनी भीजाशे स्वरडी छे? तथा सोनी टांको मारे ने फगांवे एटले सोनी भाननाले टांको मारे अने घणा तार ताणनारनी जेवो आकार देखाडे छे ते श्युं शाली शमणने गाळते जोतयो छे? तथा कागडो पाणीए नेरहुं शरीर मूकीने फूंकने जइ बिलाडे छे. ए सर्व तेमनी टेव पडी गयेली छे ते कांइ मटे नहीं इत्यादिक दृष्टांते सोदासने मांस खावानो लाग पड्यो ते मटे नहीं.

राजा पोते तो घणो परोपकारी ढे, पण दीकरो दुष्ट थयो तेथी बुझ्युं जाय नही; माटे राजाए सेवकने नित्य एकेका मोरना मांसनो हुकम कर्यो. ते वंशगिरि नामे पर्वतमांथी एकेको मोर एने नक्षण करवा माटे आणी आपे ढे.

एकदा रांधणीए मोरनुं मांस लावीने मूक्युं, अने पोते क्यांक आडो अवलो गयो. एवामां मांजार आवीने मांस लइ गयो. त्यारे रांधणीए नय थकी कोइकनुं बालक मारीने रांध्युं, तेने सोदाम नक्षण करवा बेगे. तेनो स्वाद घणो सारो लाग्यो, त्यारे रांधणीआने पूछ्युं, ए कोनुं मांस हतुं ? रांधणीआए सर्व हकीकत कही संजलावी. त्यारे सोदामे रांधणीआने कह्युं के तुं निरंतर मोरने बदले मनुष्यनुं मांस लावीने रांधजे. पढी ते दुष्ट सोदाम निरंतर लोकोनां बालक लइ जाय. एम करतां एकदा राजाए ते व्यतिकर जाण्युं, त्यारे राजा कोपे कलकल्यो थको ते सोदामने नगरमांथी काढी मूकावतो हवो, ते पण पिताथी बीहीतो थको पर्वतमां जइने वस्यो. परंतु ते निरंतर आ नगरमांथी एकेकुं मनुष्य लइ जतो हतो, तेने तमे यमपुरीए पोचाड्यो, ते काम घणुं रूडुं कर्युं. तमे घणा मनुष्यनी हत्या उतारी. ते सांजलीने वसुदेवजी घणो हर्ष पाम्या. पढी पांचशें कन्यानुं पाणिग्रहण कर्युं. ए रीते मांसना खानारने दया न होय, ते माटे मांस नक्षण न करवुं. मांसना खानार प्राये नरके जाय. एवुं श्री नगवतीजी सूत्रमां कह्युं ढे. ॥ ए सोदामनी कथा श्रीनेमिचरित्रमां ढे.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे ढेः—" मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो "॥ जे प्राणी (मज्जं के०) मदिराने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय ते प्राणीनो (जसस्स के०) यश जे ढे ते (नासो के०) नाश पामे. ते उपर राजाना पुत्रनी कथा कहे ढे.

साकेतपुर नगरना राजानी मदनलता राणीनी कूखथी एक पुत्र जन्म्यो, ते पुत्र अनुक्रमे महोटो थयो, राजाने घणो वहालो थयो ते यौवनावस्था पाम्यो, एटले तेने मदिरा पीवानी टेव पमी गइ. तेणे कर्मदोषे करीने एकदा मदिरा पीधी तेथी मदोन्मत्त थयो थको राजानी माताने आक्रोश गालो ताडना तर्जना करवा लाग्यो. ते वृत्तांत राजाए जाण्युं. तेणे पुत्रने तेडीने घणो ठपको दीधो. त्यारे मदिराना परवशपणाथी ते राजाने पण आक्रोश करवा लाग्यो. तेथी राजाने घणो कषाय जाग्यो. राजाए

विचार्युं के सुवर्णनी छुरी होय तोपण पेटमां मारवाने काम न आवे; ते माटे ए, म्हारो पुत्र छतां पण जो म्हारी माताने आक्रोश करे अने मने लेखामां न गणे, तो ते म्हारे शा काममां आवे ? एम विचारी पुत्रनी जीभ कपावी. तेथी तेनो मद उतरी गयो, लोकमां घणुं लाज्यो. नगरीमां घणो अपयश थयो. पछी एक मासनुं अनशन करीने ब्राह्मणनो दीकरो थयो. इत्यादिक विशेष अधिकार श्रीसमरादित्य चरित्रथी जाणजो. इहां मदिरानुं प्रयोजन हतुं तेटलीज वात कही. एम वळी सांबकुमार प्रमुखे मदिरा पीधी, तेथी अनर्थ थयो छे ॥ यतः ॥ उपदेशशास्त्रेऽपि ॥ मूलं समस्तदोषाणां, मद्यं यस्मादुदीरितम् ॥ मद्यपानं कथं कार्यं, नरेणाशुचिलक्षणम् ॥ ॥१॥ इत्यादि ॥ इहां ॥ आंब फले पति राखके, महुआ फले पत खोय॥ ताको रस मुखमां पडे, क्युं न हीन बुद्धि होय ॥ १ ॥ इत्यादि ॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे छेः—“वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो” जे प्राणी (वेसा के०) वेश्याने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय ते प्राणीना (कुलस्स के०) कुळनो (नासो के०) नाश थाय, एटले कुळ वधे नहीं. ते उपर उज्झित कुमारनुं दृष्टांत कहे छे. यथाः—

वाणिज्यगाम नगरने विषे इशान कुणे दुतिपलाश नामे उद्यान हतुं, तेमां सुधर्म यक्षनुं देहेरुं छे. त्यां मित्र नामे राजा राज्य करे छे. तेने श्री नामे देवी छे. ते नगरमां कामध्वजा नामे गणिका वसती हती. ते वेश्या बहोतेर कळामां पंडित, चोसठ गणिकागुणे सहित, एकत्रीश रतिगुणे प्रधान, बत्रीश लक्षणा पुरुषने वश करती, अढार देशनी भाषामां विशारद, महारूपवंती हजारोगमे गणिकानुं अधिपतिपणुं भोगवती थकी रहे छे.

ते नगरने विषे महाऋद्धिवंत एवो विजयमित्र नामे सार्थवाह वसे छे. तेने सुभद्रा नामे भार्या छे. तेने उज्झित नामे पुत्र छे, एकदा भगवान्श्री महावीरस्वामी समोसर्या. तेमने वंदना करवा राजा नीकळ्यो. धर्म सांभळीने पर्षदा स्थानके गइ. पछी भगवंत श्री गौतमस्वामी छठ तपनुं पारणुं करतां पारणाने दिवसे वाणिज्यगाम नगरने विषे गोचरी पधार्या, राजमार्गमां आव्या, त्यां घणा हाथी घोडा सुभट संनद्धबद्ध थइ, हाथमां विविध प्रकारनां हथियार धर्यां छे, तेमना वृंदमां मध्य भागे एक पुरुष छे, तेने बंधने बांध्यो छे. कान नाक काप्यां छे, वध्यबंधने मंडित छे, गळे

राजा पोते तो घणो परोपकारी बे, पण दीकरो डुष्ट थयो तेथी बुब्धुं जाय नही; माटे राजाए सेवकने नित्य एकेका मोरना मांसनो हुकम कर्यो. ते वंशगिरि नामे पर्वतमांथी एकेको मोर एने नक्षण करवा माटे आणी आपे बे.

एकदा रांधणीए मोरनुं मांस लावीने मूक्युं, अने पोते क्यांक आडो अवलो गयो. एवामां मांजार आवीने मांस लइ गयो. त्यारे रांधणीए नय थकी कोइकनुं बालक मारीने रांध्युं, तेने सोदाम नक्षण करवा बेठो. तेनो स्वाद घणो सारो लाग्यो, त्यारे रांधणीआने पूब्युं, ए कोनुं मांस हतुं ? रांधणीआए सर्व हकीकत कही संनलावी. त्यारे सोदामे रांधणीआने कह्युं के तुं निरंतर मोरने बदले मनुष्यनुं मांस लावीने रांधजे. पबी ते डुष्ट सोदाम निरंतर लोकोनां बालक लइ जाय. एम करतां एकदा राजाए ते व्यतिकर जाण्युं, त्यारे राजा कोपे कलकल्यो थको ते सोदामने नगरमांथी काढी मूकावतो हवो, ते पण पिताथी बीहीतो थको पर्वतमां जइने वस्यो. परंतु ते निरंतर आ नगरमांथी एकेकुं मनुष्य लइ जतो हतो, तेने तमे यमपुरीए पोचाड्यो, ते काम घणुं रूडुं कर्युं. तमे घणा मनुष्यनी हत्या उतारी. ते सांनलीने वसुदेवजी घणो हर्ष पाम्या. पबी पांचशें कन्यानुं पाणिग्रहण कर्युं. ए रीते मांसना खानारने दया न होय, ते माटे मांस नक्षण न करवुं. मांसना खानार प्राये नरके जाय. एवुं श्री नगवतीजी सूत्रमां कह्युं बे. ॥ ए सोदामनी कथा श्रीनेमिचरित्रमां बे.

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे बेः—" मज्जं पसत्तस्स जसस्स नासो "॥ जे प्राणी (मज्जं के०) मदिराने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय ते प्राणीनो (जसस्स के०) यश जे बे ते (नासो के०) नाश पामे. ते उपर राजाना पुत्रनी कथा कहे बे.

साकेतपुर नगरना राजानी मदनलता राणीनी कूखथी एक पुत्र जन्म्यो, ते पुत्र अनुक्रमे महोटो थयो, राजाने घणो वहालो थयो ते यौवनावस्था पाम्यो, एटले तेने मदिरा पीवानी टेव पमी गइ. तेणे कर्मदोषे करीने एकदा मदिरा पीधी तेथी मदोन्मत्त थयो थको राजानी माताने आक्रोश गालो तामना तर्जना करवा लाग्यो. ते वृत्तांत राजाए जाण्युं. तेणे पुत्रने तेडीने घणो ठपको दीधो. त्यारे मदिराना परवशपणाथी ते राजाने पण आक्रोश करवा लाग्यो. तेथी राजाने घणो कषाय जाग्यो. राजाए

विचार्युं के सुवर्णनी छुरी होय तोपण पेटमां मारवाने काम न आवे; ते माटे ए म्हारो पुत्र छतां पण जो म्हारी माताने आक्रोश करे अने मने लेखामां न गणे, तो ते म्हारे शा काममां आवे ? एम विचारी पुत्रनी जीन्न कपावी. तेथी तेनो मद उतरी गयो. लोकमां घणुं लाज्यो. नगरीमां घणो अपयश थयो, पछी एक मासनुं अनशन करीने ब्राह्मणनो दीकरो थयो. इत्यादिक विशेष अधिकार श्रीसमरादित्य चरित्रथी जाणजो. इहां मदिरानुं प्रयोजन हतुं तेटलीज वात कही. एम वली सांबकुमार प्रमुखे मदिरा पीधी, तेथी अनर्थ थयो छे ॥ यतः ॥ शैवशास्त्रेऽपि ॥ मूलं समस्तदोषाणां, मद्यं यस्माडुदिरीतम् ॥ मद्यपानं कथं कार्यं, नरेणाशुचिन्नक्षणम् ॥ ॥१॥ इत्यादि ॥ दूहा ॥ अंब फले पति राखके, महुआ फले पत खोय॥ ताको रस मुखमां पडे, क्युं न हीन बुद्धि होय ॥ १ ॥ इत्यादि ॥

हवे चोथा पदनो अर्थ कहेछेः—"वेसापसत्तस्स कुलस्स नासो" जे प्राणी (वेसा के०) वेश्याने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय ते प्राणीना (कुलस्स के०) कुलनो (नासो के०) नाश थाय, एटले कुल वधे नहीं. ते उपर उझित कुमारनुं दृष्टांत कहे छे. यथाः—

वाणिज्यगाम नगरने विषे इशान कूणे द्युतिपलाश नामे उद्यान हतुं. तेमां सुधर्म यक्षनुं देहेरुं छे. त्यां मित्र नामे राजा राज्य करे छे. तेने श्री नामे देवी छे. ते नगरमां कामध्वजा नामे गणिका वसती हती. ते वेश्या बहोतेर कलामां पंक्ति, चोसठ गणिकागुणे सहित, एकवीश रतिगुणे प्रधान, बत्रीश लक्षणा पुरुषने वश करती, अढार देशनी न्नाषामां विशारद, महारूपवंती हजारोगमे गणिकानुं अधिपतिपणुं न्नोगवती विचरे छे.

ते नगरने विषे महाऋद्धिवंत एवो विजयमित्र नामे सार्थवाह वसे छे. तेने सुन्नद्रा नामे न्नार्या छे. तेने उज्झित नामे पुत्र छे. एकदा न्नगवानश्री महावीरस्वामी समोसर्या. तेमने वंदना करवा राजा नीकल्यो. धर्म सांन्नलीने पर्षदा स्थानके गइ. पछी न्नगवंत श्री गौतमस्वामी छठ छठनुं पारणुं करतां पारणाने दिवसे वाणिज्यगाम नगरने विषे गोचरी पधार्या, राजमार्गमां आव्या, त्यां घणा हाथी घोडा सुन्नट संनद्धबद्ध थइ, हाथमां विविध प्रकारनां हथियार धर्यां छे, तेना वृंदमां मध्य न्नागे एक पुरुष छे, तेने बंधने बांध्यो छे, कान नाक काप्यां छे, वध्यमंडने मंडित छे, गले

कणेरनी माला घाली छे, तिलनी पेठे छेदी तेनुंज मांस तेना मुखमां खवरावातो, सेंकमो कांकराथी मरातो, अनेक नरनारीए परिवर्यो छे, राजपुरुष चोवटे चोवटे उद्घोषणा करे छे के जे कोइ उज्झित कुमारनी पेठे अपराध करशे तेने पोतानां कर्म अपराधी करशे. ते वात गौतम स्वामीए सांभली, यथापर्याप्त आहार लइ प्रभु पासे आवी, आहार देखामी, वंदना नमस्कार करीने एम कहेता हवा के हे भगवन्! में नगरमां आज पूर्वोक्त वृत्तांत दीठुं, ते पुरुष पाछले भवे कोण हतो? प्रभु बोल्या–

आ जंबुद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे हस्तिणाउर नामे नगर हतुं. त्यां सुनंद नामे राजा राज्य करतो हतो, ते नगरने विषे एक महोटुं गोमंडल हतुं, त्यां घणां गोरूप अनाथ होय, सनाथ होय आदिक सर्व नगरीनी गायो, बलदिया, पामा, वृषभ सर्वने चारोपाणी संपूर्ण मले, तेथी निरुपसर्ग थकां सुखे रहे छे. ते नगरमां एक भीम नामे कूटग्राह वसे छे,ते घणो अधर्मी छे, तेनी उत्पला नामे भार्या छे, तेने एकदा गर्भ रह्यो. ते गर्भ त्रण मासनो थयो त्यारे उत्पलाने एवो दोहलो उपन्यो के जे स्त्रियो गायो अने वृषभ प्रमुखनां कान, नाक, आंखो, जीभ, होठ, गलकंबल, खांधां प्रमुखनां सोला करी, तली, भुंजी, संस्कारी, मदिरा प्रमुख सहित आस्वादन करती हशे तेने धन्य छे. एवा पदार्थ जो होय तो हुं पण भोजन करुं, एम विचारती दिवसे दिवसे डुबली थाय, मुख कुमलाय, यथोचित पुष्प, वस्त्र, गंध, माल्य, अलंकार भोगवे नही, ते भीम कूटग्राहे जाण्युं. त्यारे उत्पलाने पूछ्युं के तुं डुबली केम थती जाय छे? त्यारे तेणीए दोहलानी सर्व वात कही. भीमे कह्युं, तहारो दोहलो हुं पूरो पामीश, तुं डुबली न थइश. पछी एकदा भीम कूटग्राह मध्यरात्रे एकलो निर्भीकपणे संनद्धबद्ध हथियार पमिहार लइ गोमंडलमां जइने कोइनां कान, कोइनी आंख, कोइना खांधा इत्यादिक कापी कापीने लइ आव्यो. ते तेणे उत्पलाने आप्यां. तेणे तेज रीते वावर्यां. दोहलो संपूर्ण थयो. अनुक्रमे नव मास पूरा थया, पुत्र आव्यो ते महोटे महोटे शब्दे आरडवा लाग्यो, घणुं विरूप विस्वर आरड्यो. ते छोकरानो शब्द सांभलीने आखा हस्तिणाउर नगरनी गायो तथा गामनां वाछडां बलदिया प्रमुख त्रास पाम्या थका चारे तरफ नासवा लाग्या. तेमाटे तेना मातापिताए तेनुं गोत्रास एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमे ते महोटो थयो.

एवामां तेनो पिता भीम मरण पाम्यो. त्यारे तेना मित्र ज्ञाति स्वजन प्रमुखे घणुं रोतां आक्रंद करतां तेनुं मरणकार्य कर्युं.

एकदा सुनंद राजाए ते गोत्रासने कूटग्राहपणे थाप्यो. ते जे कोइ मार्ग प्रमुखमां हीणाचारी होय तेने पकडे, दंड करे; त्यारे गोत्रास निरंतर अर्द्धरात्रीसमये संनद्धबद्ध थइ, आयुद्ध लइ, गोमंडल मध्ये जइने, कोइना नाक, कोइना कान, कोइना गलकंबल छेदीने घेर लावे. तेना सोला प्रमुख निपजावीने भक्षण करे. एम घणां पापकर्म आचरी पांचसे वर्षनुं आयु पाली, आर्त्तध्याने मरीने बीजी नरके त्रण सागरने आउखे जइ उपन्यो.

हवे इहां विजयमित्र सार्थवाहनी सुभद्रा भार्याने बालक आवे छे, ते जीवतां रहेतां नथी, एवामां ते गोत्रास नारकीथी नीकलीने सुभद्रानी कूखे आवी पुत्रपणे उपन्यो, प्रसव्या पछी उकरडे नांखी दइ वली पाछो त्यांथी उपाडी लीधो. पछी अनुक्रमे महोटो कर्यो. बारमे दिवसे उकरडाथी लीधो माटे गुणनिष्पन्न उज्झितकुमार एवुं नाम दीधुं. अनुक्रमे ते खीरधाव्य, मज्जनधाव्य, मंडनधाव्य, खिलावणधाव्य अने अंकधाव्य, ए पांच धाव्ये पलातो महोटो थाय छे. एवा अवसरे विजयमित्र सार्थवाह गणिम धरिम मेज्ज पारिछेद्य ए चारे प्रकारनां भांड लइने लवण समुद्रमां जहाजे चढ्यो. त्यां जहाज भाग्युं, सर्व भांड बूड्या, सार्थवाह अशरण थको मरण पाम्यो; त्यारे तेने मुउ जाणीने, घणा ईश्वर, तलवर, माडंबिकादिक हता ते वाह्य हस्तगत सर्व द्रव्य लइ गया. सुभद्रा सार्थवाही पण भर्त्तारनुं मरण सांभलीने घणो शोक संताप करती आर्त्तरौद्र ध्यान धरती रोती आक्रंद करती विलपती थकी रही. मित्र, ज्ञाति, स्वजनादिके मली मरणकार्य कर्युं.

अन्यदा भद्रा सार्थवाही साथनो विनाश, जहाजनो विनाश, भर्त्तारनो विनाश चिंतवती थकी कालधर्म पामी. तेने मरण पामेली जाणीने कोटवाले आवी उज्झित कुमारने घरमांथी काढी मूक्यो, अने ते घर बीजाने आप्युं. उज्झित कुमार पण पोताना घरमांथी नीकल्यो थको वाणिज्य गामने विषे जुगटुं रमे अने वेश्याना घरने विषे फरतो रहे. कोइ वारनार नही तेथी स्वइछाए भोग भोगवतो थको विचरे. स्वछंदाचारी, मद्यप्रसंगी, चोरप्रसंगी, द्यूतप्रसंगी, वेश्याप्रसंगी थको एकदा कामध्वजा गणिका साथे लाग्यो, तेनी साथे उदार विषयसुख भोगवतो विचरे छे.

एवा अवसरे इहां मित्रराजानी राणी श्रीदेवीने योनिशूल प्रगट थयुं. तेमाटे मित्रराजा पोतानी राणी साथे मनुष्य संबंधी भोग भोगवी शके नहीं. त्यारे राजाए उज्झित कुमारने कामध्वजा गणिकाना घरथी काढी मूकाव्यो, अने पोते ते कामध्वजा गणिकाने अंगिकार करी.

हवे उज्झित कुमार ते वेश्या उपर गृद्ध थयेलो, तेमांज तल्लीन थयेलो होवाथी मूर्छित थयो, तेने बीजुं कांइ गमे नहीं. ए गणिकानोज अवसर ताकतो फरे. एकदा ते अवसर पामीने कामध्वजा गणिकाना घरमां गयो. कामध्वजा गणिका साथे भोग भोगववा लाग्यो. एवा अवसरे मित्रराजा स्नान करी, बलिकर्म करी, सर्वालंकारे विभूषित थइ, मनुष्यना वृंदे परिवर्यो ज्यां गणिकानुं घर छे त्यां आव्यो. एटले उज्झित कुमारने गणिका साथे भोग भोगवतो दीठो. त्यारे कषायमां आवी, त्रिवली चढावीने उज्झित कुमारने पोताना पुरुष पासे पकमावी यष्टि मुष्टि ढींचण अने कूणीने प्रहारे करी मुवा सरखो कर्यो. पछी अवले बंधने बांधीने हे गौतम! जेम तमे जोइ आव्या एवी अवस्थाए पमाड्यो छे.

एम भगवाने कहे थके श्री गौतमस्वामी पूछे छे के हे भगवन्! ए इहांथी काल करीने क्यां जशे? प्रभु बोल्या, ए उज्झित कुमार पच्चीश वर्षनुं परम आउखुं पालीने रत्नप्रभाए नारकी थशे. त्यांथी नीकलीने वानर टोलामां वानरो थशे, ते यौवनमां तिर्यंचना भोगने विषे गृद्ध थयो थको एक वानर साथे युद्ध करतां मरण पामीने एज भरतक्षेत्रे इंद्रपुर नगरमां गणिकाना कुलने विषे पुत्रपणे उपजशे. त्यां जन्मतांज तेना माता पिता वर्द्धित कर्म करी तेने नपुंसक कर्म शिखवशे. प्रियसेन कुमार नाम थापशे. ते नपुंसक यौवनावस्था पामे थके, रूपलावण्य उत्कृष्ट पामशे. पछी ते प्रियसेन कुमार इंद्रपुर नगरने विषे राजा प्रमुख घणा लोकनी साथे विद्या, प्रयोग, मंत्र, चूर्ण, वशीकरण प्रमुखे मनुष्य संबंधी उदार भोग भोगवतो विचरशे, तेथी घणां पापकर्म उपार्जन करशे. एकवीशसे वर्षनुं परम आउखुं पालीने रत्नप्रभाए नारकीपणे उपजशे. त्यांथी च्यवीने अनुक्रमे तिर्यंचना भव प्रमुखने आंतरे साते नरकमां उपजशे. पछी जलचर, थलचर, खेचर, उरःपरिसर्प, भुजपरिसर्प तेनी जेटली जाति जेटली कुलकोमी छे तेमां एकेकमां अनेक लाख वार उपजशे. तेमज चौरिंद्रियमां, तेइंद्रियमां,

बेइंद्रियमां एकेक जातिमां अनेक लाखवार उपजशे. एम कडवी वनस्पति प्रमुखमां तथा वाउ, तेउ, अप अने पृथ्वीमां अनेक लाखवार उपजशे. त्यांथी आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे चंपा नगरीमां पाराापणे उपजशे. ते पाराने गोठील पुरुष मारशे. त्यांथी च्यवी एज चंपा नगरीमां शेठने कुले पुत्रपणे उपजशे. ते यौवनावस्था पामशे, त्यारे स्थविरनी पासे समकित पामी, चारित्र लेशे. पांच समिते समिता, त्रण गुप्ते गुप्ता थइ, घणां वर्ष सूधी साधुपर्याय पाली, आलोइ पडिक्कमी, समाधिमां काल करीने सौधर्म देवलोके देवता थशे. त्यांथी च्यवीने महाविदेह क्षेत्रे उत्तम कुलमां उपजी केवलज्ञान पामीने मोक्ष जशे. ए उज्झित कुमारनी कथा श्री विपाक सूत्रना बीजा अध्ययनमां छे, माटे विस्तारना अर्थीए त्यां जोवुं. ते उज्झित कुमार वेश्यासंगी थयो तो पुत्रसंतति न थइ, अने माठा विपाक पाम्यो. माटे वेश्यासंग तजवो ॥ इति श्रीसकलसन्नान्नामिनीन्नालस्थलतिलकायमानपंडितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंडितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणेसप्तदशगाथायां चत्वार्युदाहरणानि.

हवे अढारमी गाथा कहे छे. तेनो संबंध तो पूर्वे मेलव्यो छे.

हिंसापसत्तस्स सुधम्मनासो, चोरीपसत्तस्स सरीरनासो ॥ तहा परत्थीसु पसत्तयस्स, सवस्स नासो अहमा गईय ॥ १८ ॥

अर्थः—" हिंसापसत्तस्स सुधम्मनासो " जे प्राणी (हिंसा के०) जीवहिंसाने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीना (सुधम्म के०) जला धर्मनो (नासो के०) नाश थाय. इहां गुरु प्रत्ये शिष्य पूछे छे के ज्यारे हिंसा करतां धर्मनो नाश थाय, त्यारे दान देवपूजा प्रमुख करतां धर्म केम थशे ? कारण के तेमां पण हिंसा थाय छे. हवे गुरु महाराज उत्तर आपे छे के "हे शिष्य! श्रीसूयगडांग सूत्रमां अर्थदंडने अधिकारे नागने हेते, जूतने हेते, यक्षने हेते जो पूजा करे तो हिंसा थाय, पण जिनपूजाने हेते हिंसा नथी कही. एटले पूजा, यज्ञ, ए दयानां

नाम श्रीप्रश्नव्याकरण सूत्रमां कह्यां छे. तेमाटेज श्रीज्ञाता धर्मकथांग मध्ये द्रौपदीए, तथा रायपसेणीमध्ये सूर्याभदेवताए, श्रीजीवाभिगममध्ये विजय देवताए पूजा करी कही छे. तथा "ह्वाया कयबलिकम्मा" एवा ठाम ठाम पाठ छे. त्यां बलिकर्म कहेतां पूजा कहीए. श्रीज्ञातासूत्र मध्ये मल्ली कन्या पिताने पगे लागवा गइ त्यां अने छ राजा ठेरभामां आव्या त्यां आवो पाठ छे ॥ तएणं से मल्लि विदेहरायवरकन्ना एहाया जाव पायछित्त सव्वालंकारविभूसिया बहुहिं खुज्जाहिं जावपरिक्खित्ता इति ॥ ए बे ठामे सरखो पाठ छे. ते माटे मल्लीए बे वार देवपूजा करी. वली "अप्पणो पडिमं कारेइ" कहेतां मल्लिए पोतानी प्रतिमा भरावी. वली यतिना पडिक्कमणा सूत्रमध्ये ॥ मंडी पाहुडियाए,बलिपाहुडियाए, एवो पाठछे.(मंडीपाहुडिया ए के०) नैवेद्यनुं धान्य लेवुं नही. कदापि अजाणतां वहोरीने खाधुं होय तो तेनुं मिछामिडुक्कडं देवुं. नाममालामां "पूजार्हणासपर्याचार्चा उपहारबली समौ" एम कह्युंछे तेथी (बलिपाहुडियाए के०) नैवेद्य जाणवुं. तथा महानिशीथ सूत्रमां धूप दीपने बलिपूजा कही छे. आवश्यकनिर्युक्तिमां गाममां जे वडेरो होय ते दश शेर रांध्या चोखानो बलि उछाले त्यारे तीर्थंकर व्याख्यान मूके एम कह्युंछे.वली वास्तुकशास्त्र, ज्योतिषशास्त्रने विषे घर देवतानी पूजा करीने भूतने बलि दइने पेसवुं कह्युं छे ॥ यतः ॥ गृहप्रवेशं सुविनीतवेष, सौम्येऽयने वासरपूर्वभागे ॥ कुर्याद्विधायालयदेवतार्चा,कल्याणदां भूतबलीं क्रियां च॥१॥एमज भोजराजाने वारे आठसे वर्ष पहेलां कालिदासे मेघदूत मध्ये पण (बलि के०) नैवेद्य कह्युं छे, अने सूत्रमां तो ठामठाम बलि ते पूजा कहीछे. ते माटे पूजामां हिंसा नथी." ते हिंसा उलखवा माटे हिंसाना त्रण प्रकार कहे छे. एक हेतुहिंसा, बीजी स्वरूपहिंसा, अने त्रीजी अनुबंधहिंसा. हेतुहिंसा जे अयतनाए प्रवर्त्तवुं ते, स्वरूपहिंसा जे जीवनी हिंसा थाय ते, अने अनुबंधहिंसा ते जेना कडवा विपाक आवे ते. तेमां अयतना अने अनुबंध ए बे हिंसा न जोइए, अने स्वरूपहिंसा थती होय तो पण तेथी सिद्धि वरे, जेम समुद्रमां पडतां सिद्धि थाय तेनी पेठे जाणवुं. एटला माटेज हिंसा अहिंसा अनेक प्रकारे अहिंसाष्टकमां कही छे ॥ अविधायापि हि हिंसां, फलभाजनं भवत्येकः ॥ कृत्वाप्यपरो हिंसां, हिंसाफलभाजनं न स्यात् ॥ १ ॥ भावार्थः—कोइक हिंसा न करे अने हिं-

सानां फल जोगवे. ते तंडुलमत्स्य तथा जमालीनी पेठे जाणवा. कोइक हिंसा करे पण हिंसानुं फल जोगवे नही. जेम क्षीणमोही सयोगी इत्यादि ॥ १ ॥ ते माटे परमेश्वरनी आज्ञा सहित दया पालवी. ते आज्ञा तजीने हिंसा करे तो धर्मनो नाश करे, तेना उपर यमपाशनी कथा कहे छे.

आज जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रमां वणारसी नामे नगरीने विषे डुर्मर्षण नामे राजा हतो. तेने कमलश्री नामे राणी छे. ते नगरीमां यमपाश नामे चंडाल वसे छे, पण ते कर्मे चंमाल नथी. वली ते नगरीमां एक नलदाम नामे वाणियो वसे छे. तेने सुमित्रा नामे स्त्री अने मम्मण नामे दीकरो छे.

एकदा कोइ सोदागर घोमा लाव्यो. राजा तेनी परीक्षाने माटे एक घोमा उपर चढ्यो. एवामां कोइ वैरी राजानो देवता घोमाना शरीरमां पेसी राजाने आकाशे लइ गयो. तेणे कोइक वनमां जइ मूक्यो. त्यां राजा घोडाथी हेठो उतर्यो, एटले घोडो मरी गयो. एवामां एक हरिण राजाने देखीने जातिस्मरण पाम्यो. ते हरिण जूमि उपर अक्षर लखीने एम कहेतो हवो के हुं तमारो देवल नामे चाकर हतो, ते आर्त्तध्याने मरीने तिर्यंच थयो छुं. तेणे आगल थइने राजाने पाणीनुं स्थान देखाड्युं. राजा पाणी पीने स्वस्थ थयो. एटले पोतानुं सैन्य आवी पहोच्युं. राजा कर्यागुणनो जाण होवाथी ते हरिणने नगरमां लइ आव्यो. राजाए नगरमां सर्व ठामे उद्घोषणा करावी के कोइए पण आ हरिणने मारवो नही. पछी निर्जयथको ते हरिण नगरमां स्वेछाए फरतो फरे छे.

एकदा ते हरिण जमतो जमतो मम्मणने हाटे आव्यो, कोइ पाछला जवना वैरथी मम्मणने कोप चढ्यो. ते बापने कहेवा लाग्यो के ए मृग अपराधी छे, माटे एने मारो. त्यारे तेनो पिता नलदाम बोल्यो, वाणियाना कुलमां अपर जीव पण मारवो न घटे अने ए तो वली राजाने इष्ट छे माटे नज मराय. तो पण पिता कांइक व्याक्षेपमां रह्यो एटले मम्मणे ते मृगने मारी नांख्यो. तेने वेगला रहेला कोटवाले अने यमपाशे दीठो ते वृत्तांत. कोटवाले राजाने कह्युं. राजा बोल्यो, ए वातनो साक्षी कोण? ते बोल्यो, एनो बाप साक्षी? राजाए एना बापने तेमावीने पूछ्युं, तेणे साचेसाचुं कह्युं के म्हारा पुत्रे मार्यो तो खरो. राजाए तेने सत्यवादी जाणीने पूज्यो अने मम्मणने मारवानो हुकम कर्यो, तेने मारवा यमपाशने सोंप्यो,

एटले यमपाश बोल्यो, हे राजन्! हुं हिंसा नही करुं. राजा बोल्यो, तुं चंमाल थइने हिंसा केम नही करे? त्यारे चंमाल बोल्यो, सांजलो.

हस्तिशीर्ष नगरने विषे दमदंत नामे वाणियो हतो, तेणे श्रीअनंतनाथ तीर्थंकर पासे धर्म सांजलीने चारित्र लीधुं. तपस्या करतां थकां अनेक लब्धिवंत थया, तथा गीतार्थ थया. ते दमदंतरुषि विहार करतां आ नगरे पधार्या. स्मशानमां काउस्सग्ग करीने रह्या. एवामां महारो पुत्र अतिमुक्तक नामे छे तेने कोइ व्यंतर प्रमुखना उपसर्गे घणा रोग उपन्या हता. ते स्मशानमां गयो. मुनिने नमस्कार कर्यो, एटले मुनिनी शक्तिए निरोगी थयो. ते पुत्रे घेर आवीने मने सर्व वृत्तांत संजलाव्युं. हुं पण कुटुंबसहित रोगी हतो,ते कुटुंबने लइ मुनि पासे गयो. अमे सहु रोगथकी मूकाणा,त्यारे हुं श्रावक थयो, में जावज्जीव हिंसा करवाना पच्चरकाण कर्या, अने साधुने वैराग्यनुं कारण पूब्युं, त्यारे ते साधुए पोतानुं सर्व वृत्तांत मने प्रतिबोधवा माटे कही संजलाव्युं,तेथी हुंते जाणुं बुंने हिंसाकरतो नथी.तेसांजलीने राजाए हर्ष पामी तेने पूज्यो,अने सर्व चंमालमां तेने वडेरो कर्यो. बीजे चंडाले मम्मणने मार्यो. यमपाश मरीने स्वर्गे गयो ॥ ए कथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां छे.

अर्थः—" चोरीपसत्तस्स सरीर नासो " जे प्राणी (चोरी के०) चोरीने विषे (पसत्तस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीना (सरीर के०) शरीरनो (नासो के०) नाश थाय. ते उपर हुंमिक चोरनी कथा कहे छे.

मथुरा नगरीने विषे शत्रुमर्दन नामे राजा राज्य करे छे. ते राजा सज्जन लोकने पितानी पेठे हितकारी छे, अने डुर्जनने यम सरखो छे. त्यां एक जिनदत्त नामे श्रेष्ठी श्रावकमां वडेरो छे. ते करुणारसनो समुद्र अने सत्वरूप रत्नो सागर छे. ते नगरने विषे क्यांकथी एक हुंडिक नामे चोर आवीने कोइ न जाणे एवी रीते चोरी करे छे. पण ते सर्वत्र प्रसिद्ध छे.

एकदा ते चोरे कोइ व्यवहारियाना घरमां खातर पामीने सुवर्ण लीधुं, एवामां घरना लोक जाग्या. तेउंए पोकार कर्यो एटले कोटवाले चारे तरफ फरीवलीने तेने धन सहित पकड्यो. खरुं छे के बिल बिलने विषे गोधा न होय. प्रातःकाले सूर्यने उदये चोरनी वात राजाने कही. राजाए कह्युं, ए जगत्नो शत्रु छे,माटे एने विटंबना करीने मारो. त्यारे कोटवाले लींबमाना पत्रनी माला, कणेरनी माला तथा सरावलानी मालाए करी वध्यमंमने

मंडित कर्यो, जुना सडेला सूपडानुं छत्र धर्युं, चोरेलुं धन गळे बांध्युं, गर्दन्न उपर चढाव्यो, दंडेरानुं वाजुं वागते चोतरे चवुतरे एम कहेता के "रे रे लोको! सांजलजो, श्रा हुंडिक चोरे चोरी करी ते माटे एने मारवा लइ जइए छीए, तेथी कोइ चोरी करशो नही. जे चोरी करशे तेनो अन्याय, राजा न्यायी छे माटे नही खमे" आमबोलीने तेज वेला यष्टिमुष्ट्यादिक वडे ताडना करता हता. तिहां निर्दय लोक एम कहेता हता के जूउ ए पोताना पापनुं फल केवुं पाम्यो छे? सज्जन लोक करुणानी नजरे जोता, लांछिया लोक हांसी करता अने मुनिराज कर्मनां फल विचारतां कहे छे के एवां पापकर्म न करवां. एरीते चारे तरफ डुर्दांत छोकरे परिवर्यो, कोइ दिशि सूझे नही एम आडुं अवलुं जोतो, विटंबनापूर्वक बधा नगरमां फेरवीने कोटवाले वधस्थानके आएयो, पछी तेने शूलीए आरोपीने चर पुरुष छाना जोवाने मूक्या, के जो एने कोइ कांइ मदद करे तो तेनो पण निग्रह करीए. एवी अवस्थाने विषे ते चोरने तडकानो ताप लागते, लोहीनी धार नीकलते अत्यंत तृषा लागी. तेवारे जे कोइ मार्गे ढूकडो नीकले तेनी पासे पाणी मागवा लाग्यो, पण राजानी बीके कोइ पाणी आपे नही.

एवा अवसरमां जिनदत्त श्रावक ते मार्गे आव्या. ते शेठ पासे तेणे पाणी माग्युं. त्यारे शेठ दयावंत थका बोल्या, तने हुं पाणी पाइश, पण हुं पाणी लावुं त्यां सुधी पंच परमेष्ठिनो नमस्कार संजारे तो तुं स्वर्गे जाय. ते सांजलतांज तेणे पाठ संजलाववा विनंती करी, श्रावके नमस्कार कह्यो, ते वारंवार संजारवा लाग्यो. जिनदत्त श्रावक घेरथी पाणी लाव्या, एटलामां उतावलो उतावलो नमस्कार संजारतो ते मरण पाम्यो. मरीने महर्द्धिक यक्षपणे उपज्यो.

एवा अवसरे चर पुरुषे राजाने जिनदत्त शेठनुं वृत्तांत संजलाव्युं. राजाए शेठने पण मारवानो हुकम कर्यो. कोटवाल पण ते शेठने शीघ्र गर्दन्ने चढावीने जेवामां विटंबना करवा तैयार थयो एवामां ते यक्षराजे अवधिज्ञाने जाण्युं के 'अहो! महारा गुरुने आवी अवस्था आवी!' एम विचारीने नगरने माथे मायाए एक महोटो पर्वत रच्यो. पछी सहुने कहेवा लाग्यो, अरे! राजा प्रमुख लोको! सांजलजो, हुं आ पर्वते सर्वने चूरीश, कारणके आ शेठ दयानो समुद्र, जगतनो हितवांछक छे, तेने तमे आ रीते विटंबना करो छो! ए तो महारो प्रज्ञु छे. ते सांजलीने राजा संज्रांत थको पुरना लोक सहित

फूल प्रमुखे ते देवतानी पूजा करवा लाग्यो. कारणके मरणनी बीक ते सौथी महोटी बीक छे. पछी राजा प्रमुखे ते यक्षराजने विनंति करी के हे स्वामिन्! अमे अज्ञानथी जे अपराध कर्यो ते खमो, महोटा पुरुषने नम्या एटले ते अपराध खमे एवी नीति छे; त्यारे यक्ष बोल्यो, तमे ए श्रावकनुं शरण करो, अने पूर्व दिशाए महारुं देहेरुं करो. ते सांजलीने राजाए शेठने हाथी उपर बेसारीने उत्सव सहित पुरमां प्रवेश कराव्यो. वारंवार शेठने खमावीने पछी पूर्व दिशे यक्षनुं देहेरुं कराव्युं. तेमां शूलिए चढावेलो चोर तथा तेनी पासे ते श्रावक एवी मूर्त्ति करावी ॥ इति हुंमिक कथा ॥ ए नवकारना प्रज्ञावथी देवता थयो, पण चोरीथकी तो शरीरनो नाश थयो. इहां चोरी करतां शरीरनो नाश थाय, ए अधिकार छे.

हवे त्रीजा तथा चोथा पदनो जेगो अर्थ कहे छे. "तहा परछीसु पसत्तयस्स, सव्वस्स नासो अहमा गईय" (तहा के०) तेमज जे प्राणी (परछीसु के०) परस्त्रीने विषे (पसत्तयस्स के०) आसक्त होय, ते प्राणीने (सव्वस्स के०) सर्व ड्रव्य अथवा सर्व गुणनो (नासो के०) नाश थाय, अने वली (अहमा गईय के०) अधम गति पामे, एटले डुर्गतिए जाय. ते उपर रावण प्रमुखना घणा अधिकार प्रसिद्ध छे. पण इहां परस्त्रीसेवन करवाथी डुःख पाम्या, अने जेणे परस्त्री त्याग कर्यो ते सुख पाम्या. ते उपर सुरप्रिय कुमारनुं दृष्टांत कहे छे.

मगध देशने विषे राजगृह नगरमां प्रजास नामे श्रीवीरना अगियारमा गणधर तेना जाइ यज्ञप्रिय नामे ब्राह्मण श्रावक वसे छे. तेने यज्ञजसा नामे स्त्री छे, तेनी कूखे सुरप्रिय नामे पुत्र थयो. ते रूप सौजाग्य शीलादिक गुणे करीने देवताने पण घणो वल्लज छे.

अन्यदा धर्मरुचि मुनिने प्रजास गणधरजीए कह्युं के तमे राजगृह नगरे जइ यज्ञप्रिय ब्राह्मणने धर्मोपदेश करजो. ते सांजली अनुक्रमे धर्मरुचि अणगार राजगृहे पधार्या. विचरता थका यज्ञप्रियने घेर आव्या, यज्ञप्रिये पण संज्रम सहित उजा थइने आसन आप्युं, ते आसने मुनि बेठा. मुनिने यज्ञप्रिये परिवार सहित वंदना करी, मुनि पण वीरप्रजुना गणधरनो परिवार होवाथी घणी प्रशंसा करीने कहेवा लाग्या के प्रजास गणधरजीए महारे मुखे कहेवराव्युं छे के मनुष्यजवादिक सामग्री डुर्लज पा-

मीने धर्मकार्यने विषे लगारे प्रमाद करशो नही. ब्राह्मणे पण ते वचन तहत्तिपणे अंगिकार कर्युं. वली मुनि बोल्या, तमारा व्रतनो सुखे निर्वाह थाय छे? विप्र बोल्या, तमारा पसायथी एटलो काल तो सुखे निर्वाह थयो छे, हवे आगल तो न जाणीए के केम बनशे. कारणके सुरप्रिय कुमार सौभाग्यादिक अतिशयवंत छे, तेने पगले पगले स्त्रीयो प्रार्थना करे छे. ते माटे हे भगवन्! जो ए निर्मल शील खंडशे, तो शरत्कालना चंद्रमा सरखुं अमारुं कुल छे, तेमां कलंक लागशे. ते सांभलीने मुनि बोल्या, हे विप्र! तमे विषाद न करो, ए पुण्यानुबंधी पुण्यवालो छे, माटे ते अकार्य केम करे? ते वात सांभली मुनिने वंदना करीने यज्ञप्रिये पूछ्युं के एणे पूर्वभवे शुं सुकृत कर्युं छे? ते कहो. त्यारे मुनि बोल्या, ए पाछला भवने विषे वणारसी नगरीना अरिमर्दन राजानो जयमालि नामे पुत्र हतो. ते एकदा वसंततिलक नामे उद्याने क्रीडा करवा गयो. त्यां अशोक वृक्ष तले चारण मुनिने उभा दीठा, तेने भक्तिए नमस्कार करी तेमना मुख आगल बेठो.

एवामां अनंगकेतु नामे एक विद्याधर स्त्रीसहित त्यां आव्यो. ते मुनिने वंदना करीने बेठो, त्यारे मुनिए विद्याधरने पूछ्युं, हे विद्याधर! ए रूपवंती अबला कोण छे? त्यारे ते चारण मुनिने नमीने लज्जाए माथुं नीचुं करीने बोल्यो, ए ताराचंद्र नामे विद्याधरना स्वामीनी पुत्री छे, एनो भर्त्तार मातंगी साथे रक्त थयो, त्यारे ए भर्त्तार उपर विरक्त थइ, एवुं जाणीने में एने अंगीकार करी छे. मुनि बोल्या, हे भद्र! परस्त्रीगमन ते पुरुषने पोताना कुलमां कलंक छे, तथा वैर अने अपयशनुं कारण छे, तेमज परभवे नरकने विषे घोर दुःख आपे छे. परमाधामी बलती त्रांबानी पुतली साथे आलिंगन करावे छे, एवुं मुनि कहे छे एवामां ते स्त्रीनो भर्त्तार उघाडे शस्त्रे ते अनंगकेतुने अत्यंत तर्जना करतो त्यां आव्यो. अनंगकेतु पण लडवा माटे तेनी सामो थयो, अने कहेवा लाग्यो के हे मातंगीना धणी! आज तुं पोताने कर्मे मुउ जाणजे, एम आक्षेप करतो युद्ध करवा लाग्यो. ते बेहु जण घणी वार युद्ध करतां बन्ने मरण पाम्या. ते स्त्री पण अपरपति जे अनंगकेतु, तेनुं शरीर लइ अग्निमां बली मुइ. त्यारे चारण मुनि शोक करवा लाग्या. ते देखीने जयमालिए पूछ्युं, तमे शोकवंत केम थया छो ? मुनि बोल्या, ए विद्याधर संसारीपणे म्हारो भाइ छे, ते हमणा नवकारव

र्जित अकस्मात् पापे करी मरण पाम्यो तेज अमने शोकनुं कारण छे.

एवुं सांभळी, नमस्कार करीने जयमालि एम कहेतो हवो के हे भगवन्! मने परस्त्रीगमन व्रत आपो. त्यारे मुनि बोल्या, प्रथम ए व्रतनुं स्वरूप हुं कहुं छुं ते सांभळो. परस्त्री बे भेदे छे. एक वैक्रिय शरीर संबंधी, अने बीजी औदारिक शरीर संबंधी. तेमां पण औदारिक बे भेदे छे, एक मनुष्य संबंधी अने बीजी तिर्यंच संबंधी. तेमां वळी मनुष्य संबंधी पण बे भेदे छे, एक परणेली अने बीजी संग्रह करेली (राखेली). एटला भेदमां जे भांगे व्रत लेवुं ते चोथुं व्रत छे. ए व्रतना पांच अतिचार छे, ते कहुं छुं. तेमां प्रथम अपरिगृहीतागमन, बीजुं इत्वर ते अल्पकाल सूधी कोइ स्त्रीने भाडे राखे, ए बे अतिचार सेवतां व्रत भांगशे, एवुं पोते जाणतां छतां सेवे तो व्रतभंग थाय, तथा कदाचित् विधवागमन अथवा वेश्यागमन करवा गयो अने व्रत सांभर्युं के म्हारे तो परस्त्रीनां पच्चक्खाण छे अने ए कोइ परनी स्त्री तो नथी. तो एथी म्हारुं व्रत शामाटे भांगे ? तथा बीजे अतिचारे भाडे राखी होय तेमां एम विचारे के ए म्हारी स्त्री छे, तेमां म्हारुं व्रत शा माटे भांगे? एम व्रतसापेक्षपणे अज्ञानपणे विचारी भोगवे तो अतिचार लागे. तथा जाणीने भोगवे तो व्रतभंग थाय. त्रीजो अनंगक्रीडा अतिचार ते स्त्रियादिकने वळगन चुंबनादि करे तो लागे. तथा पारका विवाह प्रमुख मेळवे, साटां करे, ए परविवाहकरण चोथो अतिचार. तथा तीव्र अनुराग राखे, रात्री दिवस कंदर्पमां चित्त राखे ए पांचमो अतिचार. ए पांच अतिचार वर्जवा.

ए व्रत पाळ्यानुं फळ कहे छे. आ लोकने विषे यश कीर्त्ति सौभाग्य वधे. पर लोके स्वर्ग तथा अपवर्गनां सुख पामे. तथा जे प्राणी ए व्रतने ग्रहण न करे, अथवा ग्रहण करीने भांगे ते प्राणी दुर्भागिया थाय, नपुंसक थाय, अने दुर्गतिए जाय. ते सांभळी राजकुमारे पण विशेषे तत्त्व जाणीने मुनि पासे चोथुं व्रत अंगिकार कर्युं.

ते चारण मुनि पण आकाशमार्गे गरुडनी पेठे उडीने बीजे ठामे गया. राजकुमार पण पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो घेर आव्यो. ते कुमारने सौभाग्यादिक गुणे करी अपरिगृहीता परस्त्रीओ घणी मळे, तोपण ते कुमारे पोताना व्रतमां अतिचार न लगाड्यो, अने शील खंडित न कर्युं.

एकदा राजसन्नामां बेठां वर्णावर्णनी वात नीकली, तेमां एम कहेवाणुं के सर्व वर्णमां क्षत्रिय वर्ण छे ते सर्वनी रक्षा करे छे; माटे क्षत्रिय वर्ण प्रधान छे. ते सांजलीने जयमालिने जातिमद उपन्यो. अनुक्रमे त्यांथी मरीने पहेले देवलोके देवता थयो. त्यांथी च्यवीने तमारो पुत्र थयो. ए रीते पाछले नवे एणे चोथुं व्रत रूमी रीते पाळ्युं छे. तेथी ए सौजागी थयो छे. सुरूपी थयो छे तथापि पोतानुं शील खंमन नही करे.

ते वात मुनिना मुखथी सांजलीने सुरप्रिय कुमारने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. त्यारे पिताने कहेतो हवो के हे पिता! मने आज्ञा आपो के हुं चारित्र अंगिकार करुं. त्यारे यज्ञप्रिय बोव्यो, हे वत्स! केटलोएक काल खमो, अवसर पामीने श्री प्रन्नास गणधरजी पासे चारित्र लइशुं. ते सांजलीने धर्मरुचि मुनि पासे यद्यपि यतिधर्मनो रागी छे तथापि पिताना वचनथी सुरप्रिय कुमारे श्रावकनां व्रत अंगिकार कर्यां. मुनि पण शिक्षा दइ विहार करता हवा. सुरप्रिय कुमार पण शुद्ध बुद्धिए श्रावक धर्म पालवा लाग्या.

एकदा समयने विषे सुरप्रिय कुमार उद्यानने विषे केलिना घरमां सूता छे, एवामां एक रूपवंत व्यंतरी आवी ते कुमारनुं रूप देखी मोह पामी थकी कुमारिका स्त्रीनुं रूप करी विकारनां वचनो बोलवा लागी, त्यारे कुमारे विचार्युं के निश्चये ए मनुष्यस्त्री नथी. कारणके एने लाज नथी, तथा एनी आंखो मींचाती नथी. एम चिंतवीने पोताने घेर आव्या. ते व्यंतरी पण पोताना नर्त्तार पासे जइ कहेवा लागी के ए ब्राह्मणे मने घणी प्रार्थना करी, पण ते छुष्टथी धैर्य आलंबीने हुं नाठी. ते सांजलीने व्यंतर पण कोपायमान थयो. संध्यासमये ते कुमारने मारवा आव्यो, ते वखते कुमार पण पोताना वासनवनमां आव्या. ते स्त्रीने पूछवा लाग्या, आज तुं वनमां केम आवी हती? स्त्री कान ढांकीने बोली, अहो! ए वात शुं बोल्या? हे स्वामिन्! बीजी स्त्री पण कुलवंती होय ते एकली न जाय, तो हुं श्रीप्रन्नासजीनी स्नुषा थइने एकली वनमां केम जाउं!!! पण मने साची वात कहो. जे ए वात पूछवानुं शुं कारण छे? त्यारे कुमारे व्यंतरीनी सर्व वात यथार्थ कही दीधी. ते वात सांजलीने बहार रहेलो व्यंतर विचारवा लाग्यो के अहो! म्हारी स्त्रीनुं छुष्ट

चेष्टित! ए दुःशीलनुं घर छे, एवी नारीने धिक्कार पमो! पछी ते व्यंतर सुरप्रिय कुमारने पोतानी सर्व वात कहीने कहेवा लाग्यो, हुं तहारा शीले करी तुष्टमान थयो छुं. कांइक वर माग. कुमार बोल्यो, हुं धर्म पाम्यो छुं माटे महारे बीजुं कांइ प्रयोजन नथी. फरी व्यंतर बोल्यो, देवदर्शन खाली न जाय, माटे कांइक पण माग. त्यारे कुमार बोल्यो, कहो महारुं आउखुं केटलुं छे? व्यंतर बोल्यो, आउखुं टुकरुं छे. एम कहीने कुमारनी घणी स्तवना करी एना घर आगल सोनैयानी वृष्टि करीने व्यंतर अदृश्य थयो.

कुमारे पण अरिहंतनी पूजा करीने संथारो कर्यो. एक मासनी संलेषणा करी समाधि सहित मरण पामीने बारमा अच्युत देवलोके देवता थयो. त्यां उत्कृष्ट बावीश सागरोपमनुं आयुः जोगवी मनुष्यावतार पामीने उत्कृष्ट व्रतना प्रजावथकी उत्कृष्टुं शाश्वत स्थानक पामशे. एम अनंगकेतु विद्याधरने परस्त्री थकी सर्व द्रव्य नाश पाम्युं, अने जीवथी गयो; दुर्गतिए पहोंच्यो. ते माटे परस्त्रीनो त्याग करीने सुरप्रिय कुमारनी पेठे शील पालवुं ॥ ए कथा वृंदारवृत्तिमां छे ॥ इति श्रीसकलसजाजामिनीजालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे गौतमकुलकप्रकरणे अष्टादशगाथायां त्रीएयुदाहरणानि॥

हवे उंगणीशमी गाथा कहे छे. पूर्वनी गाथाना अंते कह्युं के जे परस्त्रीमां आसक्त थयो तेने सर्व द्रव्यनो नाश थाय, अने अधम गति थाय. हवे इहां पुछे छे के उत्तम गति केम थाय? तो के दान देतां थाय माटे दान देवुं, अने जो शक्ति न होय तो ते दुक्कर वात छे एम समजवुं.

दाणं दरिद्दस्स पहुस्स खंती, इछानिरोहो य सुहोइयस्स ॥ तारुन्नए इंदियनिग्गहो य, चत्तारि एयाणि सुदुक्कराणि ॥ १ए ॥

अर्थः—"चत्तारि एयाणि सुदुक्कराणि" (एयाणि के०) ए एटले आगल जे (चत्तारि के०) चार वानां कहेशे ते उत्तम पुरुषोए तजवां, ते (सुदुक्कराणि के०) अति दुक्कर जाणवां. ते चार वानां कयां कयां ते कहे छे.

"दाणं दरिद्दस्स" (दरिद्दस्स के०) दरिद्रने (दाणं के०) दान देवुं, ते डुक्कर. एटले पासे ड्रव्य न होय अने दान देवुं ते डुक्कर छे. तेम छतां पण जो दान दे तो सद्गति पामे. ते उपर अमरसेन वयरसेननुं दृष्टांत कहे छे.

आ ज्ञरतक्षेत्रने विषे ऋषज्ञपुर नामे नगर, त्यां अज्ञयंकर नामे शेठ वसे छे. ते महाड्रव्य पात्र छे. एना आगल लोक वैश्रमणने श्रमण सरखो माने छे. तेने कुशलमति नामे ज्ञार्या छे. तेने घेर बे चाकर छे. ते चाकर शेठने जिन पूजाने विषे तथा मुनिदान प्रमुखने विषे रक्त देखीने चिंतववा लाग्या के धन्य छे ए शेठने! जे ए रीते धर्म करे छे!!! अमे अज्ञागिया शुं करीए! एम करतां अन्यदा चोमासानो दिवस आव्यो. त्यारे शेठ पोताना बेहु चाकरने देहेरे तेडी गया. तेमने जिनप्रतिमा पूजवाने माटे शेठे फूल आपवा मांड्यां पण तेणे लीधां नही, अने कहेवा लाग्या के जेना फूलथी पूजा करीए तेने धर्म थाय. अमारे तो केवल वेठ थाय. तेने शेठे घणुं समजाव्या तो पण ते समजे नही, त्यारे शेठ गुरु पासे ते डीलाव्या. गुरुए कह्युं, तमे फूले करी परमेश्वरनी पूजा केम नथी करता? तेठ बोल्या, अमे पोताना ड्रव्ये फूल लइने पूजा करवा इच्छिए छीए.ड्रव्य पण अमारी पासे ड्रव्य नथी.एक बोल्योके महारा पासे पांच कोडी छे पण ते अति थोमी छे,माटे तेटला फूले पूजा करवा मन वधतुं नथी.गुरु बोल्या, पोतानी शक्तिए जो थोडुं दीए तो पण ते विपुल फल पामे. धर्मने विषे तो मात्र ज्ञाव तेज प्रधान छे. ते सांज्ञलीने ते पांच कोडीनां फूल वेचातां लइने जिनपूजा करतो हवो. बीजाए मनमां विचार्युं के एनी पासे तो एटलुं पण ड्रव्य हतुं, परंतु महारामां तो एटली शक्ति पण नथी. ते माटे हुं शुं करुं? एम विचारतां एक जणने पच्चरकाण करतो तेणे दीठो. त्यारे गुरुने पूछवा लाग्यो, हे ज्ञगवन्! एम पच्चरकाण करतां पण शुं कांइ धर्म थाय छे? गुरु बोल्या, एमां पण घणो धर्म थाय छे. ते सांज्ञली ते पण उपवासनुं पच्चरकाण करीने घेर गयो. पछी विचारवा लाग्यो के जो आज साधु आवे तो महारी ज़ुजाए उपार्ज्युं अन्न आपुं, अने घणुं फल पामुं. एम विचारतां एक मुनिराजे कोइ ग्लान गुरुनुं वैयावच्च करवाने कारणे उपवास नथी कर्यो, ते त्यां वहोरवा पधार्या. ते मुनिने वधते परिणामे पोतानी पांतीनुं अन्न जे शेठ पासेथी खावा मले छे ते पोते तो उपवास कर्यो छे माटे ते अन्न शेठ पासेथी मा-

गीने साधुने आप्युं. ते अवसरे शुभफल सहित परभवनुं आउखुं बांध्युं.

एवा समयने विषे कलिंग देशनो सुरसेन नामे राजा तेनुं राज्य गोत्रिए पडावी लीधुं छे, तेने लीधे ते राजा त्यांथी कुरुदेशे जइने गजपुर नगरना राजानी सेवामां रह्यो छे. ते गजपुरना धणीए तेने चार गाम आप्यां. ते चार गाम मांहेला शालीशीर्ष ग्रामे वास करीने ते रह्यो. तेनी विजया नामे राणी छे, तेनी कुखे ते बे भाइमांथी जे साधुने दान देनारो भाइ हतो ते प्रथम पुत्रपणे उपन्यो, अने बीजो श्रीजिनपूजानो करनारो भाइ ते लघुपुत्रपणे उपन्यो. अनुक्रमे बे पुत्रनो जन्म थयो. म्होटा पुत्रनुं नाम अमरसेन अने न्हाना पुत्रनुं नाम वीरसेन दीधुं. तेउ पूर्व सुकृतने प्रभावे रूप लावण्यादि गुणसहित थया. कलाना कलाप भण्या. अनुक्रमे यौवन अवस्था पाम्या. विविध प्रकारनी क्रीडा करतां आडाअवला आडंबरथी फरता फरे. ते देखीने तेनी शोक्य माताने कषाय उपन्यो. सुरसेन घरे आव्या त्यां तेणे राणीने कोपमां बेठी दीठी. त्यारे आग्रह करीने कोपनुं कारण पूछ्युं. राणी कहेवा लागी के जे दिवसथी तमे राजसेवा करवा गया छो ते दिवसथी तमारा पुत्रे मने भोग निमित्ते उपसर्ग करवा मांड्यो छे, ते एटला दिवस सुधी तो में म्हारी दृढता राखी, हवे जेम तमने ठीक लागे तेम करो. ते सांभली राजाए कोपमां आवी चंडालने तेडावीने कह्युं के त्हारा मातंगोने लइने गामनी सीमाए कुमारो क्रीडा करें छे, तेनां मस्तक लइ आव.

ते सांभली मातंगे विचार्युं के राजाने शुं भूत व्यंतर वलग्युं छे के एवी आज्ञा करे छे? अथवा रूडुं थयुं के मने आज्ञा करी, जो कदापि बीजा कोइने करी होत तो एमांथी अनर्थ थात. एम विचारी राजानो आदेश प्रमाण करीने ते चंडाल कुमारो पासे गयो. कुमारोने कह्युं के ताते तमोने मारवानी आज्ञा आपी छे. त्यारे कुमारो बोल्या, तातनुं वचन प्रमाण करो. पण अमारा अपराध विना तात आज्ञा आपे नही. त्यारे चंडाल बोल्यो, म्हारी प्रार्थनाए तमे देशांतर जाउ. आहीं तमने कुटुंब सहित तमारो पिता अनर्थ करशे. हुं तमारे प्रभावे सर्व समाधान करीश, पण तमे जाउ. एम कहे थके कुमारो देशांतर गया. चंडाल पण कुमारोने बेसवाना बे घोडा लइ चितारा पासे जइ कुमारोनां मस्तक सरखां बे मस्तक करावीने राजाने संध्या समये दूरथी देखाड्यां. राजा बोल्यो, ए मस्तक गोपवी मूको, जेम को-

इ देखे नही, चंफाले पण तेमज कर्युं. ते जोइने शोक्य माता घणो हर्ष पामी.

हवे कुमारने आगल जतां अटवीमां एक सरोवर आव्युं, त्यां सूर्य आथम्यो. हाथ पग धोइने आंबाना वृक्ष हेठल पांदडांनो संथारो करीने बेहु जाइ बेठा. वयरसेने महोटा जाइने पूछ्युं के तातने रोष चढवानुं कारण तमे कांइ जाणो छो? महोटो जाइ बोल्यो, हुं नथी जाणतो, पण ईर्ष्याए शोक्य माता रूठी देखाय छे! एवुं में इंगित आकारे जाण्युं, तेथी ताते ए काम कर्युं जणाय छे. स्त्रीना प्रेर्या रागांध पुरुष शुं शुं न करे! अथवा ए माता उपगारणी थइ, नहिंतो आपणने देशदर्शन क्यांथी थात? एम वात करीने महोटो जाइ सूतो, अने न्हानो जाइ चोकी करवा जागतो रह्यो.

एवा अवसरने विषे आंबा उपर एक सूडो अने सूडी रहे छे. तेमां सूडो सूडीने कहे छे के आपणा वृक्ष हेठल बे पुरुष आव्या छे ते प्राहुणागती करवा योग्य छे, पण शुं करीए आपणी पासे कांइ नथी. सूडी बोली, तमने सांजरतुं नथी. आपणे सुकूट पर्वतने विषे गयां हतां, त्यारे विद्याधरे मंत्रीने बे आंबा वाव्या हता ते वखत ते विद्याधरोए परस्पर एम कह्युं हतुं के एक आंबानुं लघुफल छे, ते खाधा पछी तेनुं फल गले अने ज्यां सुधी ते पेटमां रहे त्यां सुधी निरंतर सूर्यने उदये पांचसे द्रव्य मुखमांथी पडे. बीजुं महोटा आंबानुं महोटुं फल छे. ते फल जे खाय ते सातमे दिवसे राज्य पामे, ते माटे ते फल लावीने एकेकुं फल आपणे एने आपीए. पछी ते शुकयुगले ते ते फल आणी आप्यां. वयरसेने बे फल पडेलां दीठां, ते लइने छेडे बांध्यां अने विचारवा लाग्यो के शुं ए वात साची हशे? अथवा विद्यामंत्रनो प्रजाव अचिंत्य छे, माटे कांइ कही शकाय नहीं.

हवे महोटो जाइ निद्रा करी उठ्यो तेवारे लघुजाइ सूतो. प्रजाते बेहु जाइ आगल चाल्या; मोटा जाइने परमार्थ कह्या विनाज न्हाना जाइए तेने महोटुं फल आप्युं अने लघु फल पोते गल्युं. पछी तेणे एकला पडीने सरोवर पासे जइ मुखशुद्धि करी एटले मुखमांथी पांचसे द्रव्य हेठां पड्यां. ते लइने महोटा जाइ साथे मली जोजन वस्त्रादिक सर्व सुख जोगववामां ते द्रव्य कामे लगाड्युं. महोटा जाइए पूछ्युं, तहारी पासे द्रव्य क्यांथी? लघु जाइ बोल्यो, आपणा पिताने दाणनुं द्रव्य आवतुं हतुं ते में जंडारमां न मुकतां महारी पासे राख्युं छे. एम वात करतां आगल जतां कंचनपुर

नगरे पहोच्या, त्यां अमरसेन आंबा तले सूतो, वयरसेन भोजन प्रमुख-सामग्री लेवा नगर मध्ये गयो. एवा समयने विषे त्यां अपुत्रियो राजा मरण पाम्यो छे. पांच दिव्य प्रकट कर्यां छे. ते ज्यां अमरसेन सूतो छे त्यां आव्या, तेने हस्तिए पोताने खंधे बेसार्यो, छत्रधारके मस्तके छत्र धर्युं, बेहु पासे चामर विंजते तेने नगरमां लइ चाल्या. वयरसेन पण ते वृत्तांत जाणी विचारवा लाग्यो के पारका मुख सामुं जोवुं पडे ते रूडुं नही, एम चिंतवीने मगधा नामे गणिकाने घेर गयो. त्यां ते विविध क्रीडा करतां दिवस काढेछे. राजाए लघुभाइनी शोध करावी पण जड्यो नहीं, त्यारे चिंतातुर थको राज्यचिंतामां आक्षेपे करी दिवस काढे छे.

एकदा कुट्टिणीए मगधाने कह्युं, एने पूछो के एटलुं द्रव्य ए क्यांथी लावे छे ? ते कांइ व्यापार तो करतो नथी. वेश्याए पण एज रीते पूछ्युं त्यारे तेणे पण सरल स्वभावे जेवी वात हती तेवी कही दीधी. कुट्टिणीए ते वृत्तांत जाणी कोइ द्रव्यसंयोगे तेना पेटमांथी वमन करावीने ते आम्रफल पोताना थालमां लइ वयरसेनने घरमांथी काढी मूक्यो. ते पण चिंतातुर थको भमतो भमतो रात्रिने विषे नगर बहार देवकुलमां पहोंच्यो. त्यां चार चोर चोरी करी त्रण वस्तु लाव्या छे, ते वहेंचण करतां पोतपोतामां क्लेश करे छे. ते जाणी कुमारे तस्करसंज्ञा करी; त्यारे चोरे जाण्युं, ए चोर देखाय छे. एम जाणी तेने भेगा थइ पासे बेसाड्यो. तेउए पोतानी वात संभलावी के अमे एक कंथा, बीजी लकूट अने त्रीजी पावडी, ए त्रण वस्तु लाव्या छीए. कुमारे पूछ्युं, एथी शुं कार्य थाय ? चोर बोल्या के एक सिद्ध पुरुषे छमास सुधी मसाणमां विद्यादेवी आराधी. ते विद्यादेवीए तुष्टमान थइने ए त्रण वस्तु तेने आपीने तेना फल आ रीते कह्या. एक तो निरंतर कंथा झाटकीए तो पांचसे रत्न पडे. बीजी लकूट (लाकडी) जो मस्तक उपर भमाडीए तो प्रहार न लागे. त्रीजी पावडी पगमां पहेरीए तो आकाशमार्गे थइ इच्छित स्थानके पहोंचीए. एवां फल देवताए कह्यां, त्यारे अमे पण छमास सुधी तेनी केडे पडी ते सिद्धपुरुषने मारी ए त्रण वस्तु लीधी. हवे वस्तु त्रण छे, अने अमे चोर चार जण छीए, माटे वहेंची शकता नथी. कुमारे कह्युं, शा माटे युद्ध करो छो ? हुं तमारो विवाद टाली आपुं. मने एकवार ए वस्तु परीक्षा करवा आपो. एम कहीने

हाथमां लाकडी लीधी, अने अंगमां कंथा पहेरी तथा पगमां पावडी घालीने आकाशे चाल्यो. ते नगरने बीजे पासे आवीने रह्यो, ते जोइ चोर पण विलखा थइ पोतपोताने ठामे गया. कुमार पण कंथा झाटकी, तेमांथी पांचसे रत्न पड्यां ते ग्रहण करी, वेष फेरवीने नगरमां आव्यो. त्यां ते नित्य जुगटुं रमतो जोगविलास करतो फरे छे.

तेने कोइक स्थाने कुट्टिणीए दीठो. तेणे घेर जइ सर्व व्यतिकर मगधाने कह्यो, अने मगधाने श्वेत वस्त्र पहेरावी, वेणीबंध रची कुमार पासे तेडी लावीने कह्युं के में पापणीए तने काढी मूक्यो, पण मगधा तो तहारे विरहे आरीते रोती रहेती नथी. इत्यादिक कपटवचन सांभली कुमारे विचार्यु के ए रंडाए वली कूड कपट करवा मांड्युं छे, पण जे थशे ते आगल जणाइ रहेशे. एम चिंतवी अक्काने प्रणाम करीने कुमार बोल्यो, तहारी पुत्रीने एमज घटे छे, हवे महारे शुं करवुं? अक्काए कह्युं, हवे एनी साथे घेर चालो. एम कही घेर तेडी लावी. केटलाएक दिवस पछी कुट्टिणीए कुमारने पूछ्युं, रे वत्स ! तहारे द्रव्यनी उत्पत्ति क्यांथी थाय छे ? कुमार बोल्यो, हे माता ! आ पावडी पहेरी देशांतर जाउं छुं, त्यांथी लोकनुं द्रव्य अपहरीने लावुं छुं. कुट्टिनी बोली, जो एम छे तो महारा मनोरथ पूर्ण करो, केमके ज्यारे तहारो विरह हतो त्यारे में मान्युं हतुं के, जो कुमार मलशे तो समुद्र मध्ये देवलमां कामदेवनी प्रतिमा छे तेनी हुं पूजा करीश. ते माटे मने त्यां लइ जाउ. कुमारे पण तेने उपाडीने समुद्रमध्ये कामदेवने देहेरे मूकी.

हवे कुमार पादुका मूकीने कामदेवना देहेरामां पूजा करवा गयो, एटले कुट्टिणी पादुका पहेरीने आकाशमार्गे उडी पोताने घेर आवी. कुमारे विचार्युं, अहो ! ए महा प्रपंचवती रंडाए वली पण मुजने ठग्यो ! एम चिंतातुर थको रहे छे, एवामां एक विद्याधर त्यां आव्यो. तेणे कुमारने देखी पूछ्युं, तुं इहां केम आव्यो ? कुमारे सर्व वृत्तांत मांडीने कह्युं. विद्याधर बोल्यो, तुं खेद कर नहीं. महारे महोटुं काम छे, ते काम करीने पाछो वलुं त्यां सूधी एक पखवाडियुं इहां कामदेवनी पूजा करतो रहे, पछी तने तहारे स्थानके मूकीश, पण ए देवलने द्वारदेशे बे वृक्ष छे, तेनी समीपे तुं जइश नहीं. कुमारे ते वचन अंगीकार कर्युं. विद्याधर पण पंद-

र दिवस सूधी खाय एटला लाडवा आपीने आकाशे गयो, एक दिवस कुमारे कौतुके करी एक वृक्षनुं फूल सुंघ्युं, एटले गर्दन्न थइ गयो.

हवे पन्नर दिवसने अंते विद्याधर आव्यो, तेणे गधेरूा रूपे कुमारने दीठो, त्यारे बीजा वृक्षनुं फूल सुंघाड्युं तेथी पाछो मनुष्य थयो, विद्याधरे उलंभो दीधो. कुमारे पण पोतानो दोष कह्यो. कुमारे विद्याधरने पूछ्युं, आ आश्चर्य शुं? विद्याधर बोल्यो, ए बे वृक्ष खर अने मनुष्य निमित्त करी वाव्यां छे. तेनो ए प्रन्नाव छे. एम कही विद्याधर कामदेवनी पूजा करवा गयो, एटले कुमारे बेहु वृक्षनां फूल लीधा, जुदी जुदी गांठे बांध्यां. विद्याधरे कुमारने कंचनपुर नगरे मूक्यो. त्यां निरंतर विलास करे छे. वली एकदा तेने अक्काए दीठो. देखीने विस्मय पामी. घेर जइ मगधाने वात कही. मगधाए तेने वारी के जवा दे, हवे ए ठगवानुं काम न कर, तोपण ते कपटे करी ढींचणे कुणीए पाटा बांधीने कुमार पासे गइ. कुमारने पण अमर्ष उपन्यो, तथापि इंगित आकार गोपवीने बोल्यो, रे माता ! आ शुं ? ते पण रोती थकी बोली, हे कुमार, तुं कामदेवना देहेरा मध्ये गयो, त्यां एक देवताए पाडुका हरी जवा मांरूी त्यारे हुं तेने वलगीने तेनी साथे आकाशे उडी पण तेणे मुऊने उलालीने हेठी नांखी दीधी, ते पुण्ययोगे हुं आ नगरमां पडी, पण पडतां थकां म्हारा हाथ पग न्नांग्या. कुमार बोल्यो, रे माता ! धूल नांखी, पावडी गइ तो जवा द्यो,तेनुं कांइ ऊुःख उपजतुं नथी, पण तमने जीवतां दीठां एटले सर्व मली गयुं.

पछी अक्का कुमारनो हाथ पकरूीने घेर लावी. वली लोन्नवंती थइ कुमारने पूछ्युं, तमे इहां केम आव्या, अने एवा विलास क्यांथी करो छो ? कुमार बोल्यो, में कामदेव आराध्यो ते मने प्रत्यक्ष थयो, तेणे मने घणुं ऊव्य आपी इहां मूक्यो. वली अक्काए पूछ्युं, बीजुं कांइ कामदेवे आप्युं ? कुमार बोल्यो, आप्युं छे ! ते बोली, शुं आप्युं ? कुमार बोल्यो,जे औषधी सुंघे ते वृद्ध होय तो जुवान थाय एवी औषधी आपी छे.त्यारे अक्का हर्ष पामीने कहेवा लागी के ते औषधी मने आपो. कुमार बोल्यो, हे माता ! हुं तमारे माटेज लाव्यो छुं, एम कहीने कुमारे लकुट पोताना हाथमां लीधुं, पछी फूल सुंघाड्युं. एटले ते गर्दन्नी थइ गइ,ते गर्दन्नीने चपेटो दइ पुंठ उपर चढी बेठो,लकुटे करी मारतो नगर मध्ये नीकल्यो, मगधा हर्ष पा-

मी के कुमारे योग्य कर्युं, एने लोजनुं फल देखाड्युं, बीजा लोक पोकार करवा लाग्या. कोटवाल आव्यो, तेणे नगरने परिसरे कुट्टिणीने मारतो कुमार दीठो. कोटवाले हांकीने कह्युं, अरे शुं एवुं असमंजस काम करे छे? कुमार कोप करी बोल्यो, जे म्हारे गमशे ते हुं करीश, तमारामां शक्ति होय तो निवारण करो. त्यारे कोटवाल जाला खड्ग प्रमुखे करी प्रहार करवा लाग्यो. कुमार पोताना मस्तक उपर लकुट जमाडे, एटले एके प्रहार न लागे. ए व्यतिकर सांजलीने राजा त्यां आव्यो, तेणे तरत जाइने उंलख्यो, त्यारे हाथीथी हेठो उतरीने आलिंगन देतो हवो. कुमार बोल्यो, मूक मूक जाइ! एकवार हाथनो रस पूरो लउं. राजा बोल्यो, हे वत्स! एवरुं शुं छे? वात कहो, त्यारे सर्व व्यतिकर कह्यो. पछी ते गर्दजीने नगर मध्ये थांजले बंधावीने, पोते हाथी उपर बेसी राजा साथे नगरमां पेठो. कुट्टिणीने ते अवस्थाए रहेली देखीने लोक कहेवा लाग्या ॥ यतः ॥ अतिलोजो न कर्त्तव्यो, लोजं नैव परित्यजेत् ॥ अतिलोजाजिजूता हि,कुट्टिनी गर्दजाकृतिः ॥ १ ॥ पछी राजाए घणो आग्रह करीने बीजुं फूल सुंघाडी मनुष्यणी करावी, पावडी लइने मूकी, वयरसेन युवराजा थया, जला जोग जोगवता हवा; पिताने तेडावीने कह्युं, अमे तमारा पसाये राज्य पाम्या छीए, एम कहीने शोक्यमाताने स्थिर करी.

एकदा बे जाइ गोखने विषे बेठा जुए छे, एवामां धुंसरा प्रमाण दृष्टि दइ, इर्यासमिति शोधता, महा तपस्यावंत एवा मुनिनुं युगल राजपंथे चालतुं देखीने, जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. तेओए जइने मुनिने वंदना करी. एक मुनिए अवधिज्ञाने जाणीने तेमनो पूर्वजव कह्यो, अने कह्युं के तमे थोडुं पुण्य कर्युं हतुं, तेनुं आ फल पाम्या, ते माटे हवे जिनपूजा अने मुनिदान करीने घणुं पुण्य उपार्जो. ते जाइ पण मुनिवचन अंगिकार करी धर्ममां उद्यमी थइ विपुल जोग जोगवी अनुक्रमे सुगति पाम्या. ए दान देवुं दुक्कर, पण जो दीधुं तो एवुं फल पाम्या. ते उपर श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां गणधरदेशनाने अधिकारे अमरसेन वयरसेननी कथा छे ते कही.

तथा बीजो "पहुस्स खंती" (पहुस्स के०) प्रजुपणामां ठकुराइपणामां (खंती के०) क्षमा करवी दुर्लज छे. ते उपर सहस्रमल्लनी कथा कहे छे.

आ जंबुद्वीपना जरतक्षेत्रे शंखपुर नामे नगर छे. लक्ष्मीए विचार्युं के

म्हारा भाइने नामे ए नगर छे माटे म्हारे अंगिकार करवा योग्य छे, एवुं जाणीने क्षीरसमुद्रनी पुत्रीए त्यां वास कर्यो छे. त्यां कनकरथ नामे राजा राज्य करे छे, तेनी सेवा भला भला सुभट दूरथी पण आवीने भमरानी पेठे करे छे. एक दिवस राजा पर्षदामां बेठो छे, एवामां तेनी सेवा करवा माटे वीरसेन नामे एक सुभट आवतो हवो, तेने वृत्तिमां सो गाम राजाए आपवा मांड्यां, पण तेणे न लीधां, एमज सेवा करवा रह्यो.

हवे कालसेन नामे कोइ मरुंबनो स्वामी छे, ते क्रमे क्रमे आवीने कनकरथ राजानो देश लुंटी जाय छे. ते जाणीने राजाए पोतानी सभामां नजर करी कह्युं के कोइ कालसेनने जीतीने पकडी लावे एवो शूरवीर छे? ते सांभली सर्व नीचां मुख करीने बेठा. त्यारे वीरसेन बोल्यो, हे देव! हुकम करो तो हुं कालसेनने जीतीने महाराजने चरणे लावुं. बीजाने शुं करवा कहो छो? राजा पण विशेष जाण छे, तेथी तेने एकलानेज आज्ञा करतो हवो. वीरसेन पण सभालोकनां मुख श्याम करतो अनुक्रमे पोतानी सीम उलंघीने आगल पहोंच्यो. एटले कालसेने विचार्युं के ए एकलो शुं करशे? एम अवज्ञाए सामो आव्यो. बाण खेंची खेंचीने मूकवा मांड्यां. वीरसेन पण बाणने ढाल आडी करीने झीलतो, विकराल तरवारे कोइकनां कमलनी पेठे मस्तक छेदतो, कोइकनी भुजाउं कमलनी पेठे उखेडतो, कोइकनी राखो राखो एवी वाणी सांभलतो, प्रलयकालना अग्निनी पेठे दुःखे जोवा योग्य थतो हवो. अनुक्रमे पोते कालसेनने बांधीने कनकरथ राजाने भेटणुं करतो हवो. त्यारे राजा पण, अहो! सहस्रमल्लना पुरुषातननो महिमा! एम स्तवना करतो हवो. ते राजा कर्या गुणनो जाण छे तेथी तेने महा सामंतपणे थापीने महोटा नगरनुं राज्य आप्युं, तथा सहस्रमल्ल एवुं नाम दीधुं. कालसेनने पण पोतानी आज्ञा मनावीने पाछो तेने स्थानके मोकल्यो.

एवा अवसरने विषे विहार करता, भव्य जीवने उपदेश देता, सुदर्शन नामे आचार्य तिहां पधार्या, सहस्रमल्ल मुनिने वंदना करवा आव्यो. गुरु तेने देशना देवा लाग्या के भो भद्र! जेम वाह्यशत्रु जीतवानो प्रयत्न कर्यो, तेम हवे अंतर शत्रु जीतवानो उद्यम करो, के जेथी तमने शाश्वत राज्यनी लक्ष्मी मले. ते सांभली सहस्रमल्ल विनंति क-

रतो हवो के हे नाथ! हुं बाह्यशत्रुनो जय तो जाणुं हुं, पण अंतर शत्रुनो जय नथी जाणतो. ते शत्रु कोण अने तेने जीताय केम? ते कहो. गुरु बोल्या, हे वत्स! अंतर शत्रु कर्म छे, ते जीतवां घणां दोहिलां छे, ते तो प्रव्रज्यानी सेना तथा क्षमारूप खड्ग जे हाथमां ले ते अंतर शत्रुने जीतीने मोक्षनगरीना राज्यनुं सुख पामे. ते सांभली सहस्रमल्ल तृणनी पेठे राज्य छांडीने गुरुने चरणे दीक्षा लेता हवा. ते अनुक्रमे गीतार्थ थया, क्रमे करी उत्सर्गमार्गे जिनकल्प अंगिकार कर्यो; ते विहार करतां कालसेन राजाने नगरे पधार्या, तिहां पर्वतनी पेठे अचल थका काउसग्गे रहेता हवा.

एवा समये ते कालसेन पण रयवाडीए रमवा नीकल्यो. ते मुनिने देखी दुष्टपणे विचारवा लाग्यो के अहो! आ तो तेज सहस्रमल्ल छे, ते स्वजावे शत्रु छे पण कपटे मुनि थइने फरी मुजने पकडवा आव्यो छे. ते माटे आज एने अवश्य मारुं. एम विचारीने ते दुरात्माए नाना प्रकारना मारवाना उपाय करवा मांड्या. सहस्रमल्ल तेने जीतवा समर्थ छे, तोपण एम विचारतो हवो के हे आत्मा! ए अप्रीतिकारी पण परलोके सार्थवाहनी पेरे तुजने मल्यो छे, माटे कोप न करीश, समतानेज जजजे, पोताना कर्यां कर्म उदय आव्यां छे, तेमां कोनो वांक छे? एवी पीडा तहारे सहेवी घटे छे. जे पुरुष समर्थ छतां पण सहन करे ते तेने महापुण्य जणी थाय. एवा शुभध्यानने विषे तत्पर थया थका सहस्रमल्ल ऋषि समाधिमां काल करीने सर्वार्थसिद्धि विमाने देवता थया. त्यांथी मनुष्यावतार पामी मोक्षे जशे ॥ इति प्रश्नोत्तररत्नमालायाम् ॥

हवे बीजा पदनो अर्थ कहे छेः—"इछानिरोहो य सुहोइयस्स" (सुहोइयस्स के०) जे प्राणी सुखोचित होय, तेणे (इछानिरोहोय के०) इछानो रोध करवो, ते धर्मराजाना पूर्व जवनी पेठे महादुर्लज छे. तेनी कथा कहे छेः—

कमलपुर नगरने विषे कमलसेन राजा राज्य करे छे. तेनी पासे एक दिवस एक निमित्तियो आव्यो. तेणे कह्युं के हे राजन्! बार वर्षी दुकाल पडशे. ते सांभलीने राजा महा चिंतातुर थको सजामध्ये बेठो छे. एवा अवसरे आषाढ शुदि नवमीने दिवसे माखीनी पांख जेटलुं वादलुं थयुं, ते क्षणेकमां वधवा लाग्युं, वधतां वधतां वरसवा लाग्युं, वरसतां थकां जल थल सर्व एक थयुं. अनुक्रमे खेतीवाडीथी घणा धान्य निपन्यां, लो-

कोनां दुःख अने दुकाल सर्व विसराल थयां, तेवारे सहु कोइ अहो! नि- मित्तियो तो महोटो ज्ञानी !! इत्यादि वचने तेनी हांसी करवा लाग्यां.

अन्यदा त्यां चार ज्ञानना धणी श्री जुगंधर नामे आचार्य पधारता हवा; राजा प्रमुख लोक वंदना करवा नीकल्या, जइने गुरुने विधिपूर्वक वंदना करी अवसर पामीने राजा पूछवा लाग्यो, हे भगवन् ! निमित्तिया- नुं वचन केम न मल्युं ? गुरु बोल्या, ग्रहाचार योगे करीने बारवर्षी दुका- ल पमत एवुं हतुं, पण कोइ पुण्यवंत जीव तहारा नगर मध्ये उपन्यो, ते- ना पुण्ये दुकालने ठेली काढ्यो. ते सांभली राजा बोल्यो, हे स्वामिन्! ते कोण ? त्यारे गुरु बोल्या, सांभल तेनुं स्वरूप कहुं छुं.

पुरिमताल नगरे प्रवर नामे कोइ कुलपुत्र वसतो हतो, पण तेनुं कुल उछिन्न थयुं छे, दरीद्रियको फरे छे. वली ते अविरतिनो धणी छे, कोइ वातनो नियम कर्यो नथी, सर्वभक्षी होवाथी जे हाथमां आवे ते खाय छे. एम करतां खाधानो धडो रह्यो नही, तेथी तेने अजीर्ण थयुं, कोढ रोग उपन्यो, तेने कोढीयो देखीने लोके धिक्कार कर्यो, एटले ते नगर बहार नीकल्यो, फरतां थकां तेणे कोइ स्था- नके मुनिने दीठा, त्यारे पूछवा लाग्यो, हे भगवन् ! मने कोढ रोग केम थयो? अने ए रोग केम नाश पामे ? त्यारे ते ऋषि बोल्या, रे भद्र ! अविरति आत्मा ते असंतोषी होय, ते जो कांइपण वस्तु न वावरे तोपण तेने विरतिनो ला- भ न थाय. कारणके द्रव्य कोइने घेर मूक्युं होय पण जो व्याज मुखे बोल्यो होय तो ते आपे, अन्यथा न आपे. ते माटे विरति करे त्यारे विरतिनो ना फो थाय. तथा जेम एकेंद्रिय जीवो कांइ पाप करता नथी, कांइ वावरत- नथी पण विरति विना अढारे पापस्थानक तेने लागे छे. तेम तें पण अवि- रतिने जोरे ज्यां त्यां जतां जे जे वेलाए जे जे मल्युं ते ते खाधुं, पण रात्री दिवस कांइ जोयुं नही, तेथी तुऊने अजीर्ण थयुं. ते अजीर्णनी प्र- बलताए कोढनो रोग उपन्यो. माटे जो विरति करे, चारे आहारनुं परि- माणथी भोजन करे तो रोग जाय, अने परम कल्याण थाय.

ते सांभलीने गुरुनुं वचन तहत्तिपणे अंगिकार करी ते गुरुने कहे- वा लाग्यो, हे भगवन् ! आजथी महारे एक अन्न लेवुं, एक विगय वाव- रवी, एक शाक खावुं अने अचित्त पाणी वावरवुं; ए रीते प्रमाणोपेत भोजन करीश. गुरुए कह्युं, जेम बोल्याछो तेमज पालजो, पाल्यानो महोटो लाभ

छे. ते गुरुनुं वचन प्रमाण करीने पोताने स्थानके आव्यो. अनुक्रमे पूर्वोक्त नियम पालतां निरोगी थयो, त्यारे धर्मनो महिमा जाण्यो, धर्म उपर घणो आदर थयो, व्यापार करवा मांड्यो, ते पण निःपापवृत्तिए व्यापार करे. एम करतां धर्मने प्रभावे कोटि धन पाम्यो ; तो पण पोते नियम लीधो छे तेने खंडित न करे, सुखीयो थको पण इछानो रोध करतो हवो, नियमित आहारनुं भोजन करतो थको सुपात्रे दान देतो अने दीन अनाथने दान देवाने विषे तत्पर थको रहे छे.

एकदा दुर्भिक्ष पड्यो त्यारे एक लाख मुनिने एषणीय घृतादिकनुं दान देतो हवो, गुप्तदान दइने लाखोगमे साधर्मिकनो उद्धार करतो हवो, एम जावज्जीव दृढव्रती थको काल करीने सौधर्म देवलोकने विषे इंद्रनो महर्द्धिक सामानिक देवता थयो, त्यां ते देवतापणे एवी भावना करे छे ॥ यतः ॥ सावयकुलंमि वरहु, ज्ञा चेमडं नाणदंसणसमेउं ॥ मिछत्तमोहियमइ, वरं न राया चक्कवट्टीवि ॥ १ ॥ अर्थः—श्रावकना कुलने विषे उपजीने जे दासपणुं पामवुं, ते पण ज्ञान दर्शन सहित होय माटे रूडुं जाणवुं; पण मिथ्यात्वमतिए मुंझाणो थको चक्रवर्त्तिराजापणुं पण न प्राप्त थाउं ॥१॥ इत्यादिक भावना भावतो देवतानो भव पूरो करी त्यांथी च्यवीने अा तहारा नगरमां शुद्धबोध नामे शेठनी व्योमला नामे धणीयाणीनी कूखने विषे पुत्रपणे आवी उपन्यो. एना पुण्यना उदये करी दुष्टग्रहचारे दुकाल उपजवानो हतो, ते पण नाश पामतो हवो.

एवां गुरुनां वचन सांभलीने राजा घणो विस्मय पामतो हवो, सर्व नगरलोकना परिवार सहित राजा शुद्धबोध शेठने घेर आव्यो, त्यां ते पुत्रने उत्संगे लइ कहेवा लाग्यो, भो पुण्यशाली ! भो जगदाधार ! भो दुर्भिक्षभंजक ! तने नमस्कार थाउं. इहां परमार्थे विचारतां राजा तो तुंहिज छे, हुं तो तहारो कोटवाल छुं, एम कहीने धर्मराजा एवुं तेनुं नाम दइने, राजा घेर गयो. अनुक्रमे ते कुमार यौवनावस्था पाम्यो, त्यारे ते घणी राजकन्या परणतो हवो. तेना पुण्यना प्रभावथी प्रजाना दुर्भिक्ष प्रमुखना अशिव उपद्रव सर्व नाश पामता हवा, प्रजा प्रमोदमय रहेती हवी, घणा जन समकित मूल बार व्रत आराधीने भुक्तभोगी थइ दीक्षा अंगिकार करता हवा. ते मुनिराज प्रमोदे उग्र तप करी क्षपक श्रेणी मांडी घाति

कर्मनो क्षय करी केवलज्ञान पामीने तेज भवे मोक्षे गया. ए रीते सुखोचितने इछारोध करवो ते दुष्कर छे, अने जो इछारोध करे तो संसारनो पार पामेछे. माटे इछानो रोध करवो ॥ इति उपदेशरत्नाकरे ॥

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे छे. " तारुन्नए इंदियनिग्गहो य " (तारुन्नए के०) तरुण अवस्थाने विषे (इंदिय के०) इंद्रियोनो (निग्गहोय के०) निग्रह करवो, ए दुष्कर छे. ते उपर कामपालनी कथा कहे छे.

धातकीखंमद्वीपे भरतक्षेत्र मध्ये लक्ष्मीपुर नामे नगरने विषे जयधर्म नामे राजा राज्य करे छे. एकदा प्रस्तावे राजा सभा जोडी बेठो छे. एवामां प्रशस्त शास्त्रनो जाण कोइ पंमित आव्यो. तेनी साथे गोष्ठी करतां राजाए पूछ्युं, " किं गहनं ? " एटले गहन शुं छे ? पंमित बोल्यो, " इछीचरियं " एटले स्त्रीनुं चरित्र ते गहन छे. ॥ यतः ॥ सायरजलपरिमाणं, सुरगिरिमाणं तिलोयसंठाणं ॥ जाणंति बुद्धिमंता, महिलाचरियं न याणंति ॥ १ ॥ ते सांभली राजाए विचार्युं के स्त्रीमां ते एवुं शुं सत्व ? शो व्यवसाय ? के जे माटे पंडित पण एम कहे छे ! ते माटे आज म्हारे स्त्रीचरित्र जोवुं. एम विस्मय पामीने रात्रे अंधारपछेडो उढी चोकीदारने वंचीने राजा पोताना घरथकी नीकल्यो, विप्रनो वेष करीने अग्निशर्मा ब्राह्मणने घेर गयो. त्यां अग्निशर्मा वेदपाठ करे छे, ते वेदपाठ करतां बोल्यो, रे भद्र ! तुं शुं मागे छे ? राजा बोल्यो, हुं देशांतरथी आव्यो छुं अने ब्राह्मण छुं, माटे मने सुवाने जग्या आपो. विप्र बोल्यो, म्हारे घेर जग्या नथी. राजा बोल्यो, तमने उत्तम ब्राह्मण जाणीने हुं इहां आव्यो छुं, कारणके शूद्रने घेर ब्राह्मण न जाय. ब्राह्मण बोल्यो, म्हारे जग्या तो नथी तो पण भलुं, आ कुंपमीमां तमे पण वसो. राजा त्यांज रह्यो.

एवा समयमां भट्टाणी ब्राह्मणने कहेवा लागी, रे भट्ट ! आ पुत्रने ल्यो. तमारा भाइने घेर छठी जागरिका छे, माटे हुं अक्षपात्र आपवा जाउं छुं. भट्ट बोल्यो, तुं केमे करतां उतावली नहिं आवे, अने छोकरो रोतो थको मने कदर्थना उपजावशे, माटे पुत्रने साथे लइने जा. भट्टाणी बोली, म्हारे त्यां शुं काम छे ? अक्षपात्र आपीने तरत आवुं छुं. एम कही भट्टने पुत्र आपीने नीकली. राजा पण स्त्रीचरित्र जोवा तेनी पुंठे चाल्यो.

भट्टाणी हाटशेरीए आवी, त्यां पूर्वसंकेतिक कोइक युवान

पुरुष उन्नो छे, ते पुरुषे नट्टाणीने पूछ्युं, शृंगार करीने क्यां जाय छे ? न-ट्टाणी बोली, वधामणाने कामे दीयरने घेर जाउं छुं, पण तरत आवीश माटे तुं इहांज उन्नो रहेजे. राजाए विचार्युं के एनुं चरित्र जोउं. राजा पण त्यांज उन्नो रह्यो. युवान पण वाट जोतो त्यांज उन्नो रह्यो, तेवामां नट्टाणी आवी. त्यारे युवान बोल्यो, आपणे रतिसुख कये स्थानके नोगवीशुं ? नट्टाणी बोली, तुं म्हारे घेर आवीने नट्ट पासे रहेवानी जग्या माग. त्यां म्हारा घरमां सुखे निर्विघ्नपणे कामक्रीडा करीशुं. ते सांनली युवान चाल्यो, नट्टाणी पण वेषपरावर्त्तन करी पूंठे चाली. राजा पण कौतुकनो लीधो पूंठे चाल्यो. युवान पण नट्ट पासे जइ वेद अध्ययन करीने बोल्यो, हे नट्ट ! हुं ऋषन्नपुरमां वसुं छुं, अने आ म्हारी स्त्री छे एने में कांइक शिखामण दीधी एटले ते रीसाइने पुत्रने मूकीने इहां आवती रही. हुं पण एनी पूंठे इहां आव्यो. आवतां थकां असुर थइ गयुं. हुं ब्राह्मण छुं, माटे मने रात्री रहेवानी जग्या आपो. तमे पण ब्राह्मण छो. वे पहोरनुं काम छे. पछी तो घेर जइशुं. एम कहे थके नट्ट बोल्यो, बीजी जग्या तो नथी पण रांधवानी जग्या छे त्यां रहो, त्यारे ते वेहु जण त्यां पेठां.

हवे मध्यरात्रे छोकरे रोवा मांड्युं, त्यारे युवान बोल्यो, रे नट्ट ! ए बालक केम रुए छे ? नट्ट बोल्यो, एनी मा दियरने घेर गइ छे. में जतां वारी पण न रही, छोकरो नूख्यो थयो छे, तेथी रोतो रहेतो नथी, ए पण न आवी माटे शुं करुं ? युवान बोल्यो, म्हारी ब्राह्मणीनो दीकरो घेर रह्यो छे, तेथी तमारो पुत्र आपो, ते धावशे. एटले सुखे उंघशे. नट्टे पुत्र आप्यो, तेणे धवरावीने पाछो आप्यो, छोकरो सुखे सूतो. हवे नट्टाणी अने युवान पुरुष ए वेहुए रतिक्रीडा करीने ज्यारे प्रन्नातसमय थयो त्यारे युवाने नट्टने कह्युं, अमे जइए छीए, तमे पण प्राहुणा अमारे घेर आवजो. एम कही वेहु जण द्वारदेशे गयां. युवान जतो रह्यो, अने नट्टाणी पूर्वनो वेष करी तंबोल सहित थाल लइने घेर आवी. नट्ट पण आक्रोश करवा लाग्यो, रे रंडे ! रात्रे केम न आवी ? त्हारा पुत्रे मने संताप्यो. नट्टाणी बोली, आज तें घरमां रांड घाली देखाय छे. घरमां लघुनीतिए खरड्युं कुंडुं छे, शीकुं हेठुं पड्युं छे. ज्यारे हुं वहार जाउं छुं, त्यारे तुं एवां फेल करे छे. जो बीजा लोकने ए वात कहीश तो तने दक्षिणा पण कोण

आपशे? एम सांजली ते ब्राह्मण आक्रोश पामतो घरमांथी बहार नीकल्यो.

हवे राजा जट्टाणी पासे आवीने पूछवा लाग्यो, हे जट्टाणी! तुं जयवर्म राजाने उंलखे छे? ते बोली, हा एनी नगरीमां तो हुं वसुं बुं; अने राजा तो जगत्प्रसिद्ध छे तेने केम न उंलखुं? राजा बोल्यो, ते हुंज बुं. ते बोली, तमे एवो वेष केम कर्यो छे? राजा बोल्यो, स्त्रीचरित्र जाणवा माटे कर्यो छे. ते बोली, स्त्रीचरित्र केवुं होय? राजा बोल्यो, तमारा जेवुं होय. एम कहीने सर्व वृत्तांत प्रत्ययसहित कह्युं. ते सांजलीने जट्टाणी क्षणेक लाज पामी, पछी धैर्य धरीने म्होटे स्वरे बोली, तमे म्हारुं चरित्र शुं दीठुं! पण तहारा नगरमां एवी स्त्रीयो वसे छे के मने पगे बांधीने उडे! राजा बोल्यो, एवी एक स्त्रीनी वात तो मने संजलाव. त्यारे ते बोली,

आज नगरमां महाधनपात्र, दानेश्वरी मनोरथ नामे शेठ वसे छे. तेने लक्ष्मी नामे जार्या छे. तेने चार पुत्र उपर घणा मनोरथे रूपे सुरसुंदरी सरखी एवी सुंदरी नामे एक पुत्री थइ. तेने परणावी एटले जर्त्तार तरत मरण पाम्यो. त्यारे शेठे दीकरीने कह्युं, संसार एवोज छे. सुर असुरनुं पण मरण आगल न चाले, माटे तुं खेद करीश नही. म्हारा घरमां रही थकी सुखमां काल काढजे. घरनुं कामकाज पण करीश नही. पुत्री पण बापनुं बोलवुं अंगिकार करी सुखे रहे छे.

एकदा तेणे गोखने विषे बेठां देशांतरथी आवेला कामपाल नामे राजपुत्रने राजमार्गे जतो दीठो. ते विशिष्ट रूपवंत, विशिष्ट वस्त्र युक्त अने विशालहृदयी होवाथी तेने जोई प्रत्यक्ष कामदेवनो ज्रम थयो, तेथी तेणे उपरथी फूलनी माला नाखी, कटाक्षे जोयुं, एवामां बिरुदावलीनो बोलनार बोल्यो, बंगदेशनो राजा जुवनपाल, तेनो पुत्र कामपाल, तेनुं अतिशय रूप देखी जेने देवांगना पण इछे छे, ते कामपाल जयवंतो वर्त्तो. ते सांजलीने सुंदरीए तेनुं नाम ठाम धारी लीधुं. कामपाले पण लगारेक राग सहित उंचुं जोयुं, पछी ते स्त्रीनेज चिंतवतो, पोताने आवासे गयो, ते कामज्वरे ग्रहवाणो. श्रेष्ठिपुत्री पण कामवशे पीमाती जोइने शेठ घणो खेद करवा लाग्यो.

एकदा एक परिव्राजिका जिक्षाने अर्थे आवी; तेने शेठे कह्युं, रे जड! म्हारी पुत्री असातावंत छे, तेने साजी करो. परिव्राजिका बोली, हुं नजरे जोउं. एम कही ते कुमारी पासे गइ, जोयुं तो कंदर्पविकार जाएयो. पछी

कहेवा लागी, हे भद्रे! में असातानुं कारण जाण्युं. जेवी वात होय तेवी कहे. सुंदरीए विचार्युं के बीजो उपाय नथी, एम विचारीने जेवी हती तेवी वात कही. परिव्राजिका बोली, कांइ खेद करीश नही, तुं आदित्यवारे आदित्यने देहेरे आदित्यनी पूजा निमित्ते आवजे, हुं तेनी साथे तहारो संगम करावीश. एम कहीने परिव्राजिका उठी, तेणे शेठने कह्युं, कांइक तो दोष टळ्यो छे, पण सघलो रोग तो आदित्यनी पूजाथी जशे. एम कहीने तेणी कामपालने मंदिरे गइ. त्यां तेना चाकरे कह्युं, हे भगवती! कांइ जाणो छो? ते बोली, सर्व जाणुं छुं, काम होय ते कहो; ते बोल्यो, अमारा स्वामी राजपुत्रने घणी असाता छे तेने साजो करो, एम कही तेने राजपुत्र पासे लाव्या. तेणे एकांते राजकुंवरने कह्युं, तें शेठनी पुत्री दीठी छे, ते दिवसथी तुजने कंदर्पे पीड्यो छे, तेनी ए असाता छे. त्यारे लगारेक हसीने राजकुमार बोल्यो, हे भगवती! तमे केम जाण्युं? अथवा तपस्वी होय ते दिव्यज्ञानवंत होय, ते माटे मने साता थवानो उपाय तमेज विचारो. ते बोली, में तो उपाय विचारी मूक्यो छे. तुं आदित्यवारे आदित्यने देहेरे जजे. त्यां तुजने तेनी साथे समागम थशे.

हवे श्रेष्ठिपुत्री पण स्वजनने परिवारे परवरी आदित्यने देहेरे गइ. आदित्यनी पूजा करी, बहार नीकलतां राजकुमारे हाथे पकडी, एटले सुंदरीए पोकार कर्यो, रे रे! मने पर पुरुष फरस्यो. हवे अग्नि विना महारी शुद्धि नथी, ते माटे काष्ठ काढो. एम कहेतां पिताए घणी विनंति करी समजावीने पाछी घेर आणी, त्यां तेज राजपुत्रने तेडीने परिव्राजिका आवी. बेहु जणनो संगम कराव्यो. सुंदरीए विचार्युं के छ काननो मंत्र भेदाय ॥ यतः ॥ षट्कर्णो भिद्यते मंत्रः, चतुष्कर्णो न भिद्यते ॥ द्विकर्णस्य तु मंत्रस्य, ब्रह्माप्यंतं न गछति ॥१॥ एम विचारीने घरमां आग मूकी, बे जण नीकल्या. बारणुं बंध कर्युं, मांहे परिव्राजिका बली मूइ. तेउ राजपुत्रने आवासे गयां. शेठे पण परिव्राजिका मूइ देखी जाण्युं के महारी पुत्री बली मुइ. ते विलाप करवा लाग्यो, हा पुत्री! पर पुरुषनो स्पर्श थयो, ते दुःखे तें अग्नि माग्यो, पण में न आप्यो; ते माटे पोतानी मेलेज अग्नि साध्यो. एम विलाप करी मरणकृत्य कर्यां. हाड हतां ते तीर्थे मोकल्यां.

हवे राजपुत्र पण केटलेक दिवसे धन खुट्युं, त्यारे सुंदरीने ५०

लाग्यो, रे जद्रे! चाल म्हारे देश जइए. सुंदरी बोली, त्यां जवानुं शुं काम छे? आपणने इहांज रह्यां म्हारो पिता सर्व कांइ पूरशे. तमे शेठने हाटे जइने महामूलनी पटसाडी मूले मागो. तेणे पण हाटे जइ तेमज कह्युं. ते साडी देखाडवा जार्या पासे मोकली. तेने गमी नही, माटे पाछी मोकली. एम बे त्रण वार पाछी मोकली. शेठ बोल्यो, तहारी जार्याने इहां आवतां शुं टांटिया घासे छे? ते जार्याने तेडी लाव्यो. ते देखी शेठ बोल्यो, तें म्हारी पुत्रीने स्पर्श कर्यो त्यारे मने महा कोप उपन्यो हतो, पण शुं करुं! तुं राजपुत्र हतो माटे हुं बोल्यो नही. राजपुत्र बोल्यो, में म्हारी जार्याने फरशी हती. तहारी पुत्रीने कोण अडक्युं छे? शेठ बोल्यो, शुं ए म्हारी पुत्री नही? राजपुत्र बोल्यो, रे शेठ! तुं स्नेहे करीने घेलो थयो छे? तहारी पुत्री अग्निमां बली मुइ, ते नथी सांजरतुं? शेठ बोल्यो, सत्य कह्युं. सरखापणे करी हुं मूढ थयो, तो पण सरखापणे करी में एने दीकरीपणे कबूल करी, ते माटे जे जोइये ते म्हारा हाटेथी लेजो.

ए रीते जट्टाणीनुं चरित्र देखीने तथा शेठपुत्रीनुं चरित्र सांजलीने नरवर्म राजाए प्रतीत करी के स्त्रीचरित्र गहन छे ए खरुं छे. एम निर्धारी वैराग्य पामी शीलंधर गुरु पासे चारित्र अंगिकार करी, तेणे आत्मकार्य साध्युं. ए कथा श्रीसुमतिनाथ चरित्रमां पूर्वजवने अधिकारे छे. ते माटे तरुण अवस्थाए इंद्रियोनो रोध करवो ते डुक्कर छे॥ इति कामपालकथा॥

इंद्रियोनो रोध करवो ए वात यौवन अवस्थामां डुक्कर छे तो पण तेनो जेणे रोध कर्यो ते उपर गुणधर्म राजकुमारनी कथा कहे छे.

आ जरतक्षेत्रने विषे सूर्यपुर नामे नगर छे. त्यां दृढधर्म नामे राजा छे. तेने शीलशालिनी एवा यथार्थ नामे राणी छे, तेनी कुखथी गुणधर्म नामे पुत्र थयो छे, ते लोकने चंद्रमानी पेठे वल्लज, कलावंत छे. कंदर्पावतार छे, तेथी करीने स्त्रीयोने घणो वल्लज छे, सोजागी, सरल, शूर, सत्यजाषी छे. तेने एक प्रियंवद नामे दृढ मित्र छे. ते सुरूपी अने सर्वगुण सहित छे.

एवामां वसंतपुर नगरने विषे इशानचंद्र राजानी कनकवती नामे पुत्री छे, तेनो स्वयंवरमंडप मांड्यो छे, त्यां बीजा घणा राजा आव्या छे, तेमां गुणधर्म कुमार पण गयो छे; राजाए आवास दीधो, त्यां उतारो करीने गुणधर्म कुमार स्वयंवरमंडप जोवाने आव्या, कुंवरी पण मंडप जोवा

आवी छे, त्यां बेहु जणने परस्पर राग उपन्यो, तेउ स्वस्थानके गया.संध्या-कालें कुंवरीए कुमार पासे एक दासी मोकली, ते दासीए एक चित्रपट्टिका आपी. तेमां एक हंसिका आलेखी छे. तेनी हेठल एक श्लोक लख्यो छे. ते श्लोक कुमार वांचे छे ॥ यतः ॥ आदौ दृष्टे प्रिये सानु, रागासौ कुलहंसिका ॥ पुनस्तद्दर्शनं शीघ्र, वांछत्येत्र वराक्यहो ॥ १ ॥ अर्थः–दूरथी पोताना प्रियने प्रथम देखतांज कलहंसी रागी थइ, ते वराकी फरी शीघ्र तेनुं दर्शन इछे छे. ते वांचीने कुमारे पण बीजुं हंसनुं रूप आलेखीने तेनी नीचे एक श्लोक लख्यो. तथाहि ॥ कलहंसोऽप्यसौ सुभ्रु, क्षणं दृष्ट्वानुरागवान् ॥ पुनरेव प्रियां दृष्टु– महो वांछत्यनारतम् ॥ १ ॥ अर्थ–हे सुभ्रु ! कलहंस पण क्षणेक दीठाथी रागवंत थयो, फरी निरंतर देखवा वांछे छे. ए भावार्थ जाणवो. हवे कुमारीए जे तांबुल, विलेपन तथा फूल मोकल्यां ते कुमारे लइने फूलने मस्तके बांध्यां, तांबुल वावर्युं, अने विलेपन अंगे लगाव्युं, दासीने संतोषदानमां हार आप्यो. वली दासी बोली, स्वयंवर-मंडपे वरमाला तमारे गले घालीश, एम कुमारीए कह्युं छे. पण विषयसेवा कांइक काल रहीने पछी करवी, ते वात कुमारे अंगिकार करी. प्रातःकाले ए प्रमाणे गुणधर्म कुमारने वरमाला घाली बीजा राजाने विसर्ज्या. राजाए गुणधर्म कुंवरने पाणिग्रहण कराव्युं. अनुक्रमे ससरानी आज्ञा मागीने स्त्रीने पोतानी साथे लइने कुमार पोताने नगरे आव्या.

एकदा कनकवतीए कह्युं के कोइक प्रहेलिका कहो. कुमार बोल्यो, थल-मां उपनी छे, जलमां स्वेछाए विचरे छे पण जल पीती नथी, ते स्त्री कोण जाणवी? कुंवरीए कह्युं, नाव जाणवी. हवे कुंवरीए पूछ्युं, पयोधरने भारे करी आक्रमी छे, पातलुं शरीर छे, गुण सहित छे, पुरुषने खंधे चेडी छे, ए स्त्री कोण ? कुमार बोल्यो, जे पाणी उपाडी आववाना काममां आवे छे ते कावड जाणवी. एम क्षणेक विनोद करीने पोतपोताने ठेकाणे गया.

हवे कुमार स्नानभोजन करी आस्थाने बेठो छे, एवामां एक कापडी आव्यो. ते बोल्यो, हे कुमार! भैरवाचार्ये तमोने तेडवा माटे मुजने मोकल्यो छे, कुंवर बोल्यो, ते क्यां छे ? कापडी बोल्यो, नगर बहार अमुक स्थानके छे. कुमार बोल्यो, प्रातःकाले आवीश. ते सांभली कापडी ठेकाणे गयो. अनुक्रमे रात्री गइ, प्रातःकाल थयो त्यारे कुमार पण पोतानो परिवार

लइने भैरवाचार्य पासे गयो. तेने व्याघ्रचर्म उपर बेठेलो देखीने पगे लाग्यो. योगींद्रे पण आसन बताव्युं त्यां कुमार बेठो. ते योगींद्रने कहेवा लाग्यो, हे प्रनो! तमे मने कृतार्थ कर्यो. योगींद्र बोल्यो, तुं महारे सर्वथा मान्य छे, पण हुं निःकंचन छुं माटे शुं आपीने तमारुं स्वागत करुं? कुमार बोल्यो, तमारा सरखानो आशीर्वाद तेज स्वागत छे. योगींद्र बोल्या, नक्ति, प्रेम, मीठां वचन, सन्मान, विनय ए सर्व वानां जे छे ते कांइक दीधा विना शोने नही. कुमार बोल्यो, सम्यक्दृष्टिए जोवुं तथा सम्यक् आज्ञा देवी ए तमारुं दान छे. योगींद्र बोल्या, हे नद्र! महारीपासे एक मंत्र छे. तेनो में आठ वर्ष सूधी जाप कर्यो. हवे एक रात्रीनुं काम छे, तेमां विघ्न थाय तेना निवारण माटे तुं उत्तर साधक रहे तो माहरो सर्व प्रयास सफल थाय. कुमार बोल्यो, हुं क्यारे आवुं? योगींद्र बोल्यो, कालीचौदशनी रात्रे तुं स्मशानमां आवजे, हुं त्यां त्रण चेला सहित रहीश. ते सांनली कुमार घेर गयो. कालीचौदशनी रात्रे कुमार स्मशाने गयो. योगींद्र बोल्यो, हे कुमार! इहां जे जे विघ्न थशे तेथी तुं बचावजे. बीजा त्रण पण उत्तरसाधक रहेशे. कुमार बोल्यो, स्वस्थ चित्तपणे मंत्रसाधन करो, हुं रखवालो बेठो छुं, तमने विघ्न कोण करनार छे?

हवे योगींद्रे एक मंरुल करी, तेमां एक शब थाप्युं, जाज्वल्यमान अग्नि करीने होमविधि कर्यो, एटले जाणे दिशाचक्रने पूरतो, गगनस्फोट करतो, महा आकरो निर्घात करतो, विश्वने बधिर करतो, धरतीने फाडीने पातालमांथी महा बिहामणो एवो एक कालो पुरुष नीकल्यो. ते बोल्यो रे पापी! दिव्यकांताना अनिलाषी! तुं मेघ नामे क्षेत्रपालने नथी उंलखतो शुं? जेमाटे महारी पूजा कर्या विना मंत्रसिद्धि इछे छे. ए राजपुत्रने पण तें ठग्यो छे. एम कहीने तेने मारवा माटे ते क्षेत्रपाले सिंहनाद कर्यो. एटले योगिना त्रण शिष्य तो पृथ्वीपर पडी गया.

हवे कुमार बोल्यो, रे क्षेत्रपाल! तुं फोकट गर्जारव केम करे छे? जो समर्थ होय तो महारी साथे युद्ध कर. पछी ते क्षेत्रपालनी पासे खड्ग नहतुं माटे कुमारे पण पोताना खड्गने मूकी दीधुं. मात्र प्रचंरु नुजादंडेज तेनी साथे युद्ध करतां, क्षणेकमां ते क्षेत्रपालने जीत्यो. ते तुष्टमान थयो थको बोल्यो, तें मने जीत्यो, माटे कांइक तहारुं इछित करुं. त्यारे कुमार पोताना हाथमांथी तेने मूकीने कहेवा लाग्यो के जो तुं तुष्टमान थयो होय

तो ए योगीनुं मनवांछित पूरुं कर. क्षेत्रपाल बोल्यो, तहारा प्रभावे एने वांछितफलदायक मंत्र सिद्ध थयो, पण तु कांइक माग, कारणके देवदर्शन खाली जाय नही. त्यारे कुमारे कह्युं, महारी भार्या कनकवती छे, ते महारे वश आवे तेम करो. क्षेत्रपाल ज्ञाने जोइने बोल्यो, ते तमारे वश थशे, पण कामितरूपे वश थशे, ते कामितरूप तहारुं थशे, एम वर दइने अदृश्य थयो. योगींद्र पण विद्यामंत्र सिद्ध थये थके कुमारनी प्रशंसा करतो सतो, कुमारने कहेवा लाग्यो, हे परोपकारी! मने अवसरे संभारजो, एम कही शिष्य सहित पोताने ठेकाणे गयो, कुमार पण अंग पखालीने पोताने घेर आव्यो, वीरवेष मूकीने शय्याने विषे सूतो.

बीजे दिवसे पहोर रात्री गये थके अदृश्यरूपे पोतानी स्त्रीना महेलमां गयो, त्यां बे दासी सहित कनकवतीने दीठी, ते अवसरे कनकवती दासीओने पूछवा लागी के रात्री केटली गइ? दासीओ बोली, हजी मध्यरात्री नथी थइ, त्यां जवानी वेला थइ छे, त्यारे कुमारीए स्नान विलेपन करी, वस्त्रालंकार पहेरीने क्षणेकमां विमान रच्युं,तेमां दासी सहित बेठी,एटले गुणधर्म कुमारे विचार्युं के अहो! अहो! एणीए क्षणेकमां विमान केम रच्युं? तथा ए रात्रीने विषे क्यां जशे? अथवा ए कल्पनानुं शुं प्रयोजन छे? अदृश्य थको हुं पण एनी साथेज जाउं,अने कौतुक जोउं के ए त्यां जइ शुं करे छे? एम चिंतवीने विमानने एक देशे बेसीने चाल्यो. दूर देशे जइने विमान उतर्युं. एक महा सरोवरने ढूकडुं अशोक वन छे, तेमां एक विद्याधरने कुमारे दीठो. कुमारनी स्त्री पण विमानथी उतरीने विद्याधरने प्रणाम करी बेठी, ए रीते बीजी त्रण स्त्रीयो आवीने तेने प्रणाम करीने बेठी, बीजा पण विद्याधर आव्या. ते वनखंडना ईशान कूणे एक मनोहर विशाल निर्मल श्रीयुगादि परमात्मानुं चैत्य छे, तेना सुवर्ण मणिना पगथीयां छे, अनेक स्तंभ सहित छे, देवतानुं विमान जाणे अटवीमां उतर्युं होय नही एवुं ते चैत्य छे! क्षणेकमां सहुए ते देहेरे आव्या. त्यां विद्याधरोए जिनस्नात्र महोत्सव करवा मांड्यो. विद्याधरेंद्र बोल्यो, आज कोनो वारो छे ? ते सांभलीने कनकवती उठी. पोतानां वस्त्र कछोटाक करीने नाटकनी भूमिकाने विषे पेसीने हावभाव करवामां घणी सारी थकी नाटक करती हवी. बीजी त्रणमां एके वीणा, बीजीए वेणु, त्रीजीए ताल

लइने भैरवाचार्य पासे गयो. तेने व्याघ्रचर्म उपर बेठेलो देखीने पगे लाग्यो. योगींद्रे पण आसन बताव्युं त्यां कुमार बेठो. ते योगींद्रने कहेवा लाग्यो, हे प्रभो ! तमे मने कृतार्थ कर्यो. योगींद्र बोल्यो, तुं महारे सर्वथा मान्य छे, पण हुं निःकंचन छुं माटे शुं आपीने तमारुं स्वागत करुं ? कुमार बोल्यो, तमारा सरखानो आशीर्वाद तेज स्वागत छे. योगींद्र बोल्या, भक्ति,प्रेम,मीठां वचन, सन्मान, विनय ए सर्व वानां जे छे ते कांइक दीधा विना शोभे नही. कुमार बोल्यो, सम्यक्दृष्टिए जोवुं तथा सम्यक् आज्ञा देवी ए तमारुं दान छे. योगींद्र बोल्या, हे भद्र! महारीपासे एक मंत्र छे. तेनो में आठ वर्ष सूधी जाप कर्यो. हवे एक रात्रीनुं काम छे, तेमां विघ्न थाय तेना निवारण माटे तुं उत्तर साधक रहे तो माहरो सर्व प्रयास सफल थाय. कुमार बोल्यो, हुं क्यारे आवुं? योगींद्र बोल्यो, कालीचौदशनी रात्रे तुं स्मशानमां आवजे, हुं त्यां त्रण चेला सहित रहीश. ते सांभली कुमार घेर गयो. कालीचौदशनी रात्रे कुमार स्मशाने गयो. योगींद्र बोल्यो, हे कुमार! इहां जे जे विघ्न थशे तेथी तुं बचावजे. बीजा त्रण पण उत्तरसाधक रहेशे. कुमार बोल्यो, स्वस्थ चित्तपणे मंत्रसाधन करो,हुं रखवालो बेठो छुं, तमने विघ्न कोण करनार छे ?

हवे योगींद्रे एक मंडल करी, तेमां एक शब थाप्युं, जाज्वल्यमान अग्नि करीने होमविधि कर्यो, एटले जाणे दिशाचक्रने पूरतो, गगनस्फोट करतो, महा आकरो निर्घात करतो, विश्वने बधिर करतो, धरतीने फाडीने पातालमांथी महा बिहामणो एवो एक कालो पुरुष नीकल्यो. ते बोल्यो रे पापी! दिव्यकांताना अभिलाषी! तुं मेघ नामे क्षेत्रपालने नथी जेल-खतो शुं? जेमाटे महारी पूजा कर्या विना मंत्रसिद्धि इछे छे. ए राजपुत्रने पण तें ठग्यो छे. एम कहीने तेने मारवा माटे ते क्षेत्रपाले सिंहनाद कर्यो. एटले योगिना त्रण शिष्य तो पृथ्वीपर पडी गया.

हवे कुमार बोल्यो, रे क्षेत्रपाल! तुं फोकट गर्जारव केम करे छे? जो समर्थ होय तो महारी साथे युद्ध कर. पछी ते क्षेत्रपालनी पासे खड्ग नहतुं माटे कुमारे पण पोताना खड्गने मूकी दीधुं. मात्र प्रचंड भुजादंडेज तेनी साथे युद्ध करतां, क्षणेकमां ते क्षेत्रपालने जीत्यो. ते तुष्टमान थयो थको बोल्यो, तें मने जीत्यो, माटे कांइक तहारुं इछित करुं. त्यारे कुमार पोताना हाथमांथी तेने मूकीने कहेवा लाग्यो के जो तुं तुष्टमान थयो होय

तो ए योगीनुं मनवांछित पूरुं कर. क्षेत्रपाल बोल्यो, तहारा प्रजावे एने वांछितफलदायक मंत्र सिद्ध थयो, पण तु कांइक माग, कारणके देवदर्शन खाली जाय नही. त्यारे कुमारे कह्युं, महारी जार्या कनकवती छे, ते महारे वश आवे तेम करो. क्षेत्रपाल ज्ञाने जोइने बोल्यो, ते तमारे वश थशे, पण कामितरूपे वश थशे, ते कामितरूप तहारुं थशे, एम वर दइने अदृश्य थयो. योगींद्र पण विद्यामंत्र सिद्ध थये थके कुमारनी प्रशंसा करतो सतो, कुमारने कहेवा लाग्यो, हे परोपकारी! मने अवसरे संजारजो, एम कही शिष्य सहित पोताने ठेकाणे गयो, कुमार पण अंग पखालीने पोताने घेर आव्यो, वीरवेष मूकीने शय्याने विषे सूतो.

बीजे दिवसे पहोर रात्री गये थके अदृश्यरूपे पोतानी स्त्रीना महेलमां गयो, त्यां बे दासी सहित कनकवतीने दीठी, ते अवसरे कनकवती दासीओने पूछवा लागी के रात्री केटली गइ? दासीओ बोली, हजी मध्यरात्री नथी थइ, त्यां जवानी वेला थइ छे, त्यारे कुमारीए स्नान विलेपन करी, वस्त्रालंकार पहेरीने क्षणेकमां विमान रच्युं,तेमां दासी सहित बेठी,एटले गुणधर्म कुमारे विचार्युं के अहो! अहो! एणीए क्षणेकमां विमान केम रच्युं? तथा ए रात्रीने विषे क्यां जशे? अथवा ए कल्पनानुं शुं प्रयोजन छे? अदृश्य थको हुं पण एनी साथेज जाउं,अने कौतुक जोउं के ए त्यां जइ शुं करे छे? एम चिंतवीने विमानने एक देशे बेसीने चाल्यो. दूर देशे जइने विमान उतर्युं. एक महा सरोवरने ढूकडुं अशोक वन छे, तेमां एक विद्याधरने कुमारे दीठो. कुमारनी स्त्री पण विमानथी उतरीने विद्याधरने प्रणाम करी बेठी, ए रीते बीजी त्रण स्त्रीयो आवीने तेने प्रणाम करीने बेठी, बीजा पण विद्याधर आव्या. ते वनखंडना ईशान कूणे एक मनोहर विशाल निर्मल श्रीयुगादि परमात्मानुं चैत्य छे, तेना सुवर्ण मणिना पगथीयां छे, अनेक स्तंज सहित छे, देवतानुं विमान जाणे अटवीमां उतर्युं होय नही एवुं ते चैत्य छे! क्षणेकमां सहुए ते देहेरे आव्या. त्यां विद्याधरोए जिनस्नात्र महोत्सव करवा मांड्यो. विद्याधरेंद्र बोल्यो, आज कोनो वारो छे ? ते सांजलीने कनकवती उठी, पोतानां वस्त्र ठीकठाक करीने नाटकनी भूमिकाने विषे पेसीने हावजाव करवामां घणी काही थकी नाटक करती हवी. बीजी त्रणमां एके वीणा, बीजीए वेणु, त्रीजीए ताल

बजाववा मांमी, ते देखीने गुणधर्म कुमार महा विस्मय पामतो सतो सर्व स्वरूप नजरे जोतो हवो, तेवामां कनकवतीने नाचतां केरुथकी सोनानी घुघरीनी माला त्रुटी पमी, ते प्रछन्नपणे गुणधर्म कुमारे लइ लीधी. नाटक कर्या पछी घणीए जोइ पण जडी नही, पछी सहु पोतपोताने स्थानके गया. कनकवती पण दासी सहित पोताने स्थानके आवी, गुणधर्म कुमार पण स्वस्थानके आव्या, आवीने शेष रात्रीए सूइ रह्या, विमान संहर्युं.

हवे प्रातःकाले मतिसागर नामे प्रधाननो पुत्र ते कुमारनो मित्र छे, तेने घुघरीनी माला आपीने कुमारे कह्युं के आ घुघरी अवसरे महारी स्त्रीने आपजे. एम कहीने ते मित्र साथे स्त्री पासे गयो, स्त्रीए पण उन्नी थइ आसन आप्युं, कुमार त्यां बेठा, मित्र पण पासे बेठो. सोगटां पासे रमतां कुंवरी जीती, पछी कुंवरी बोली, कांइक आन्नूषण आपो, त्यारे कुमारे मित्रना सामुं जोयुं. मित्रे पोताना वस्त्रमांथी काढीने घुघरमाला आपी. ते देखीने स्त्री बोली, ए तो महारुं आन्नूषण छे ते तमने क्यांथी जड्युं? कुमार बोल्यो, क्यां पड्युं हतुं? ते बोली, स्थानक तो मुजने सांन्नरतु नथी. कुमार बोल्यो, महारो मित्र निमित्तनो जाण छे, ते तमारुं आन्नूषण पमवानुं स्थानक केहशे. मित्र बोल्यो, हुं कहीश. पछी कुमार पोताने मंदिरे आव्या.

वली बीजी रात्रे तेमज जैनचैत्ये गया, वीणा वजावतां तेना पगमांहेलुं नेउर कोइक रीते नीकली पड्युं, ते कुमारे पूर्वनी पेठे लीधुं, तेणीए खोल्युं पण जड्युं नही, स्वस्थानके आव्या, कुमारे नेउर मित्रने आप्युं, बीजे दिवसे वली मित्रने साथे लइने कुमार गयो, तेणीए आसन आप्युं, ते उपर बेसीने क्षणेक शास्त्रगोष्ठी करीने स्त्रीए मतिसागरने पूछ्युं, रे न्नद्र! तमे निमित्त जोयुं होय ते कहो. ते बोल्यो, रे तन्वंगी! हुं निमित्त बले एम जाणुं छुं के तमारुं कांइक बीजुं पण आन्नूषण गयुं छे. ते सांन्नलीने स्त्रीना चित्तमां शंका उपनी, तो पण ते गोपवीने बोली, शुं आन्नूषण गयुं छे? ते निमित्ते जाणीने कहो. त्यारे गुणवर्म कुमार बोल्या, ते तुं नथी जाणती? ते बोली, जाणुं छुं, पण पमवानुं स्थानक नथी सांन्नरतुं. कुमार बोल्या, मने कोइके कह्युं छे के तुं दूर गइ हती त्यां नेउर गयुंछे, ते जेने हाथ आव्युंछे तेने हुं उलखुं छुं, तेना हाथमांथी बलात्कारे में लइ लीधुं छे. ते सांन्नलीने कनकवती विचारवा लागी, कोइक प्रयोगे करी निश्चे महारा न्नर्तारे

महारुं सर्व वृत्तांत दीठुं छे ॥ यतः ॥ कुरजङ्कला चांडी, चौरिका कीर्त्तितानि च ॥ प्रकटानि तृतीयेऽह्नि, सुप्रछन्नं कृतानि च ॥१॥ एवुं विचारीने बोली, ते नेउर क्यां छे? ते वेला कुमारनी आज्ञाए मित्रे आप्युं. पछी ते बोली, सत्य कहो, ए तमने क्यांथी जड्युं? कुमार बोल्या, तमे क्यां पाड्युं ते कहो. एम करतां ते बोली, हे नाथ! ज्यां पड्युं ते स्थानक तमे दीठुं होय तो रूडुं छे, अन्यथा कोइ कही देशे तो महारी अग्निमां पेसतां पण शुद्धि नथी. एम कही रावो करतल गलस्थल दइ नीचुं जोती शोकातुर थकी बेठी, कुमार पण कांइक हांसीनी वात काढी तेने हसावीने पोताने ठेकाणे गयो.

वली रात्रे अदृश्य थइने आव्यो. सखीयोए कनकवतीने कह्युं, हे स्वामिनी! वेला जाय छे. विद्याधर रीस करशे. त्यारे ते लांबो निसासो नांखीने बोली, हुं मंदभाग्यवंत शुं करुं? विषम कार्य आवी पड्युं. कारणके हुं ज्यारे पिताने घेर हती त्यारे कुमारीपणे विद्याधरे मने सम दीधा हता जे महारी आज्ञा विना तहारे भर्त्तार सेववो नही, अने विमान उपर बेसीने नित्य रात्रे महारी पासे आववुं. त्यार पछी मातापिताना आग्रह थकी तथा महारो पण राग हतो तेथी हुं राजकुमारने परणी. महारे तो ए पण प्रमाण छे, ते बेहुने पण हुं मानुं छुं. पण हे सखी! त्यां जतां मुजने महारा भर्त्तारे कोइक रीते जाणी छे. एणे विद्याधरने साक्षात् दीठो छे. हुं विद्याधरने तथा एने सामान्य छुं, तेमाटे कां तो विद्याधर भर्त्तारने मारशे अथवा विद्याधर मने मारशे; माटे शोक करुं छुं. वली हे सखी! तुं सांभल, महारी यौवनावस्था छे, ते घणा अपाय सहित छे, तथा पितानुं अने सासरानुं कुल घणुं उत्तम छे, अने लोक तो महा विषम छे, जेम गमे तेम बोले. ते माटे कार्य गहन छे तेथी आकुली थाउं छुं. ते सांभली सखी बोली, हे स्वामिनी! जो एम छे तो तमे इहांज रहो, हुं तिहां जाउं छुं; जो विद्याधर पूछशे तो हुं कहीश के महारी स्वामिनीने शरीरे साता नथी. तेवारे कनकवती बोली, एमज करो. एम कहीने विमान रची आप्युं. ते उपर दासी बेठी. गुणधर्म कुमारे पण एम चिंतव्युं जे हुं आज एनुं विद्याधरनुं स्वामीपणुं टालीश, अने तेनी नाटक जोवानी इछा पण टालीश, एम चिंतवीने अदृश्यपणे विमानमां आरूढ थयो.

हवे विद्याधरे जिनेश्वरनुं स्नात्र करवा मांड्युं, एटले विमानथी उतरीने

दासी देहेरामां गइ. कुमार छानो रही जुए छे, एटले विद्याधरे दासीने पूछ्युं, आज घणी वेला केम लागी ? अने तहारी स्वामिनी क्यां छे? दासीए कह्युं के महारी स्वामिनीना शरीरे साता नथी माटे मने मोकली छे. ते सांभली विद्याधरेंद्रने कोप उपन्यो, होठ फरुफडाववा लाग्यो. तेणे बीजा विद्याधरोने कह्युं, तमे ऋषभप्रभुनुं स्नात्र करो, हुं तो ए दासीना शरीरनी चिकित्सा करीश, एम कहीने तेणे दासीनी वेणी पकडी. एटले कुमारे पण निबिडपणे परिकर बांधीने खड्ग तैयार कर्युं, नाटकमां भंगाण पड्युं. विद्याधरे कह्युं, प्रथम ए दासीना रुधिरे करी हुं महारो कोपाग्नि शमावुं, पछी जे युक्त हशे ते करीश. रे दासी ! तुं तहारा इष्ट देवने संभार, तहारो मरणसमय छे, माटे तहारे गमे तेनुं स्मरण कर. दासी बोली, श्री सर्वज्ञ इंद्र नरेंद्रने पूजनिक एवा इष्टदेव तो श्रीऋषभप्रभु छे, तेनुं हुं स्मरण करुं छुं. तेनुं आ अटवीमां में शरण कर्युं छे, शरण करव, योग्य पण श्रीऋषभप्रभुज छे, कोइ बीजो नथी. वली हुं एम कहुं छुं के शूरा धीर,महा उदार, वैरीरूप हाथीनी घटाने विषे सिंह सरखा, महा गुणवंत एवा ते आर्यपुत्रनुं पण मुजने शरण हो. विद्याधर बोल्यो, रे अधम ! ते आर्यपुत्र कोण छे? ते वखते कुमारे विचार्युं के एणे रूडुं पूछ्युं, महारा चित्तमां पण ए संदेह हतो. हवे दासी बोली, हे विद्याधर! जेने अमारी स्वामिनी स्वयंवरमंडपमां वरी छे, जेने दीठां थकां पाप न रहे, ते गुणधर्म कुमारनुं में शरण कर्युं छे.ते सांभली जेवामां ते विद्याधर तरवार उघाडीने मारवा जाय छे, एवामां उघाडी तरवार करीने कुमार बोल्यो, सांभल रे अधम! तुं आ अबलाने केम मारे छे ? ॥ यतः ॥ विश्वस्ते आकुले दीने, बालवृद्धाबलाजने ॥ प्रहरंति च ये पापा, ध्रुवं ते यांति दुर्गतिम् ॥ ॥ १ ॥ अरे! तुं स्त्रीहत्यानुं पाप करवा उजमाल थयो छे ? तेनुं प्रायश्चित्त देवाने हुं तहारो गुरु थइश. त्यारे विद्याधर हसीने बोल्यो, तुजने त्यां जइने महारे मारवो हतो, ते तुं तो इहांज मरवा आव्यो छे. एम कहीने युद्ध कर्युं, कोइ छल पामीने गुणधर्म कुमारे महा प्रयत्ने करी विद्याधरनुं मस्तक छेदन कर्युं, तेनुं सैन्य स्वामी विनानुं थयुं थकुं पोताने स्थानके गयुं.

ते जोइ पेली त्रण स्त्रियो बोली, हे स्वामिन् ! अमने जेम गुरु प्रसन्न थइने मूकावे, तेम विद्याधरथी तमे मूकावी. कुमार बोल्यो, तमे कोनी

पुत्रीयो छो? त्यारे एक वोली, शतपुर नगरनो धणी दुर्लंन्न राजा तेनी हुं कमलवती नामे पुत्री छुं, आना न्नये करी में विवाह नथी कर्यो, जे कारण माटे महारा महेल थकी एणे मने अपहरी. पछी जीन्न कापवा मांडी. मने कह्युं, महारी आज्ञा थाय त्यारे तहारे परणवुं, महारी आज्ञाए तहारे निरंतर विमान थशे. तेनी उपर वेसीने रात्रे महारी समीपे अवश्य आववुं. एम कबुल करे तो हुं तुऊने जीवती मूकुं, मने सम दीधा, में कबूल कर्युं, एणे मने नाटक प्रमुख कला शीखवी, ए रीते वीजी त्रणे जणीने पण एणे न्नेगी करी, ते माटे तमे एने मारतां थकां सर्वेने सुख कर्युं. एम सांन्नलीने कुमारे सहुने पोतपोताने घेर मोकली, कुमार पण दासीनी साथे घेर आव्या. कनकवती कुमारने साथे देखीने दासीने पूछती हवी के अरे! आज महारे न्नर्त्तारे शुं ते डुष्ट विद्याधरने मार्यो? दासीए पण कुमारीने सर्व वृत्तांत कह्युं, पोताना न्नर्त्तारनुं पौरुष सांन्नलीने कुमारी घणो हर्ष पामी. गुणधर्म कुमार पण स्त्री साथे वातो करीने शेष रात्री त्यांज स्नेहथकी सूतो.

हवे ते विद्याधरना न्नाइए कषायना वशथी कुमारने उपाडीने समुद्रमां नांख्यो. कनकवतीने पण समुद्रमां क्यांक जूदी नांखी. एवामां पाटीयुं हाथ आव्युं तेथी सात रात्री दरियामां रहीने कुमार कांठे पाम्यो, त्यां ऐते एक तापसने दीठो, ते तापस साथे आश्रमे पहोंच्यो, त्यां पोतानी स्त्री कनकवतीने दीठी, कुमार पण कुलपतिने प्रणाम करीने वेठो. कुलपति वोल्यो, रे न्नद्र! आ तहारी स्त्री छे? कुमारे हा कही. कुलपति वोल्यो, ए आजथी त्रीजा दिवसे वृक्ष साथे गले फांसो घालीने मरती हती ते में दीठी, त्यारे एनो पास छेदीने वलात्कारे में राखी. ज्ञानवले करीने तहारुं आववुं में एने कह्युं. पछी केलि प्रमुख वृक्षना फले प्राणवृत्ति करीने रात्रे एकांते स्त्री न्नर्त्तार सूतां; त्यांथी पण ते विद्याधरे उपाडीने वेहुने फरीने समुद्रमां नांख्यां, वली वेहु जणने पाटीयां मल्यां, तेथी कांठे पामी न्नाविन्नावे फरी मल्यां. कुमार वोल्यो, अहो! विधातानो विलास जुओ! अथवा विषयासक्त चित्तवालाने शी शी आपदा न आवे?

एवामां वैराग्ये समस्त परिग्रहनो त्याग करी ममत्व छांडीने महासत्त्वना धणी एक मुनिराज त्यां तपस्या करे छे, तेमने जोइ कनकवती वोली, हे नाथ! पुरुषोत्तमपणुं पामीने खेद शो करो छो? हजु मनुष्य-

भवनुं फल तो पास्या नथी ! दीन जननो उद्धार नथी कर्यो, एकछत्री पृथ्वी नथी करी, विषयसुख नथी भोगव्या. एवा कनकवतीना वचनथी आखी रात्री जागता रह्या. एवामां ते विद्याधर आव्यो, तेने कुमारे जीतीने जीवतो मूक्यो.

हवे कुलपतिनी आज्ञा मागीने कोइक पाटणने विषे गया, ते पाटणनी बहार गुणरत्न महोदधि नामे आचार्यने दीठा, तेमना चरणने स्त्री भर्त्तारे वंदना करी, पछी मोहनिद्रा निवारनारी पुण्यवृक्षनी सिंचनारी एवी धर्मदेशना सांभलीने आचार्यने वंदना करी बीजे स्थानके गया. कुमार वैराग्यवंत थको स्त्रीने कहेवा लाग्यो, रे स्त्री ! आपणे सद्गुरु पासे दीक्षा लइए. त्यारे ते स्त्री विषयथी अणविरक्त थकी बोली, आपणुं नवुं यौवन छे, ते माटे व्रत केम लइए? त्यारे कुमार बोल्यो, वृद्धावस्थाए पण कोइकने विषयनी इच्छा देखीए छीए ॥ यतः ॥ अंगं गलितं पलितं मुंडं, दशनविहीनं जातं तुंडम् ॥ वृद्धो याति गृहीत्वा दंडं, तदपि न मुंचत्याशापिंडम् ॥ १ ॥ तेम कोइकने यौवन अवस्थाए पण वैराग्य देखीए छीए; त्यारे स्त्री बोली, कोइक ज्ञानीने पूछीने जेम युक्त हशे तेम करीशुं. गुणधर्म ते वचन अंगिकार करी स्त्रीने त्यांज बेसाडी आहार करवा माटे पोते नगरमां कांइक भोजन लेवा गयो.

एवा अवसरने विषे गुणचंद्र नामे राजकुमार वनमां आव्यो, ते त्यां यौवनअवस्थावाली स्त्रीने देखीने रागवंत थयो. तेणे स्त्रीने पूछ्युं, रे स्त्री ! तुं कोण छे? इहां एकली शा हेतुए बेठी छे? शुं तहारे भर्त्तार नथी? स्त्रीए पण तेने रागी जाण्यो, अने पोताना भर्त्तारने विरक्त जाण्यो, माटे पोतानुं सघलुं वृत्तांत तेने कह्युं. तेने प्रार्थना करतो जाणी कुमारी तेनी उपर अनुरागिणी थइने बोली के म्हारा भर्त्तारने वंचीने हुं तमारे घेर आवीश. ते सांभलीने गुणचंद्र कुमार पोताने घेर गयो.

हवे गुणधर्म कुमारे नगरमां जइ जूगटुं रमीने कांइक द्रव्य उपार्ज्युं, पछी मांडा करावीने उद्यानमां आव्यो, प्रिया साथे भोजन कर्युं. पण स्त्रीने शून्यचित्तवती धरती खणती दीठी. कुमारे तेनो भाव जाण्यो के ए अनासक्त थइ छे. एम जाणीने कुमार विलखो थको वनमां भमवा लाग्यो.

एवामां एक पुरुषे पूछ्युं, तमे इहां राजकुमारने दीठो ? कुमारे पूछ्युं, राजकुमार कोण ? ते बोल्यो, गुणचंद्र नामे राजानो कुमार इहां आ-

ध्यो हतो, ते कोइ स्त्री साथे वातो करवा तत्पर थयो, अने मने वीजे कामे मोकल्यो हतो, ते हुं आव्यो बुं माटे पूछुं बुं के ते स्त्री कुमारने मंदिरे गइ के नथी गइ? गुणधर्म कुमार बोल्या, ते त्यां गइ, एम कहीने कुमारे ते पुरुषने विसर्ज्यो. कुमार चिंतववा लाग्यो, आ स्त्रीपर उपकार करतां अने म्हारुं पराक्रम देखतां थकां पण ते रही नहि; परंतु स्त्री कुलशीलमर्यादा कांइ गणे नही ॥ यतः ॥ रहो न जायते यावत्, क्षणश्चार्थयिता न च ॥ सतीत्वं तावदेतासां, नारीणां नारदोऽब्रवीत् ॥ १ ॥ त्यारपछी स्त्रीने ढूंकडे नगरे मामाने घेर मूकीने कोइ ढूंकडा मुनिराज मल्या, तेमनी पासे कुमारे चारित्र अंगिकार कर्युं. ते उग्र तपस्या करीने देवलोके गया, त्यांथी च्यवी मनुष्यावतार पामीने मोक्ष जशे. स्त्री पण मामाना घरथकी कोइक मिषे नीकलीने, गुणचंद्रनी धणियाणी थइ. ते गुणचंद्रनी वीजी स्त्रीए कनकवतीने झेर दीधुं. तेथी रौद्रध्याने मरीने चोथी नरके नारकी थइ, त्यांथी नीकलीने घणो काल संसारमां रझलशे. कुमारे यौवनावस्थाए विषयत्याग कर्यो अने इंद्रियो जीती, ए दुष्कर ढे ॥ ए कथा श्री शांतिनाथ चरित्रमां ढे ॥ १ ॥ इति श्रीसकलसज्जनमनोज्ञालस्थलतिलकायमानपंमितश्रीउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते वालावबोधे गौतमकुलके एकोनविंशतिगाथायां पंचोदाहरणानि समाप्तानि ॥

हवे वीशमी गाथा कहे ढे. तेने पूर्वली गाथा साथे ए संबंध ढे, जे पूर्व गाथामां चार वानां दुष्कर देखाड्यां, ते दुष्कर जे करे ते धर्म पामे. तेमाटे जीवित अशाश्वतुं देखाडीने धर्मोपदेश करे ढे; तथा ग्रंथने अंते मंगल जोइये, त्यां धर्म ते उत्कृष्ट मंगल ढे. "धम्मो मंगलमुक्किट्ठं" ॥ इति दशवैकालिक सूत्रवचनात् ॥ माटे धर्मरूप मंगल देखाडे ढे. ए संबंधे आवी जे वीशमी गाथा ते कहे ढे.

असासयं जीवियमाहु लोए, धम्मं चरे साहु जिणोवइठ्ठं ॥ धम्मो य ताणं सरणं गईय, धम्मं निसेवित्तु सुहं लहंति ॥ २० ॥

अर्थः—" असासयं जीवियमाहु लोए " आ संसाररूप (लोए के०) लोकने विषे (जीवियं के०) जीवितव्य जे छे ते श्रीजिनेश्वर महाराजे (असासयं के०) अशाश्वतुं (आहु के०) कह्युं छे. एटले लोकने विषे आउखुं अशाश्वत छे, एम परमेश्वरे कह्युं छे ॥ इति भावः ॥ इहां जीवना आउखां बे प्रकारे छे. एक सोपक्रमी छे, अने बीजा निरुपक्रमी छे. तेमां देवता, नारकी, युगलियां, त्रेसठ उत्तमपुरुष तथा चरमशरीरी जे जीवो छे ते सर्वेनां आउखां यद्यपि निरुपक्रमी छे, तो पण ते अशाश्वत छे ॥ यतः ॥ जइ ता लवसत्तमसुरा, विमाणवासी वि परिवडंति सुरा ॥ चिंतिज्जंतं सेसं, संसारे सासयं कयरं ॥ १ ॥ इति उपदेशमालायाम् ॥ वली निरुपक्रमी आउखावाला एवा युगलिया पण अपर्याप्ति अवस्थाए त्रण पल्योपमनुं अपवर्त्तन करीने अंतर्मुहूर्त्तमां मरण पामे, तथा सोपक्रमी आउखावालानुं आउखुं सात प्रकारे घटे छे ॥ यतः ॥ अझवसाण निमित्ते, आहार वेअणा पराघाए ॥ फासे आणापाणू, सत्तविहं झिझए आउ ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

तेमां अध्यवसाये करी जे आउखुं घटे, तेना प्रकार कहे छेः—कोइक गामने विषे तस्करे गायो लीधी, तेनी वाहारे चढीने लोको गायो मूकावीने पाछा वल्या, तेमां एक पुरुष रूपवंत युवान छे, तेने पाणीनी तृषा लागी. तेणे कोइक स्त्री पासे पाणी माग्युं, ते स्त्रीए पाणी लावीने पावा मांड्युं, ते स्त्री पेला पुरुषनुं रूप देखी व्यामोह पामी. हवे पाणी पीने पेट भर्या पछी ते पुरुष होकारो कर्या करे तो पण ते स्त्री पाणी रेडती रहे नही, त्यारे ते पुरुष तो एमज मूकावीने चाल्यो गयो. स्त्री पाणी भूमिए रेडती अनुक्रमे पुरुष सामी दृष्टि राखती हवी, ते पुरुष आगल जतां जतां जेटले अदृश्य थयो एटले ते स्त्री तेने न देखवाथी मरण पामी. ए रागना अध्यवसाये करी आयु घटे ते उपर दृष्टांत कह्युं. इति राग उपर दृष्टांत.

हवे स्नेहे करीने आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छेः—कोइ नगरने विषे कोइ स्त्रीभर्त्तारने परस्पर प्रीति घणी छे. एकदा पुरुष व्यापारे गयो, त्यांथी पाछो वल्यो. ज्यारे पोतानुं गाम एक मजल छेटे रह्युं, त्यारे तेना मित्रे विचार्युं के जोइये तो खरा के ए बेहुने मांहोमांही अत्यंत प्रीति छे, ते साचुं के जूठुं ! एम चिंतवीने तेना मित्रे परीक्षा करवा माटे तेनी

स्त्री पासे आवीने कह्युं के तमारो जर्त्तार मरण पाम्यो. ते सांजलीने स्त्री बोली, शुं साचुं! साचुं!! साचुं!!! एम त्रणवार कहेतांज ते स्त्रीना प्राण नीकली गया. वली ते वात तेना जर्त्तारने कही, एटले तेणे पण त्रणवार पूछ्युं के शुं साचुं! साचुं!! साचुं!!! एम कहेतांज ते पण मरण पाम्यो. ए स्नेहे करी आउखुं घटे ते उपर दृष्टांत कह्युं.

हवे जये करी आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छे. देवकीजी कोइ स्त्रीने पुत्रने धवरावती देखीने अधैर्य करवा लागी. कृष्णे पूछ्युं, अधैर्य केम करो छो? ते बोली, हे पुत्र! में कोइ पुत्रने धवराव्यो नही. कृष्ण बोल्या, अधैर्य न करो, हुं तमने देवताने प्रजावे पुत्रसंपत्ति आपुं छुं. पछी कृष्णे देवता आराध्यो. तेणे कह्युं, दिव्य पुरुष पुत्र थशे. अनुक्रमे पुत्र आव्यो, तेनुं गजसुकुमार एवुं नाम दीधुं, ते सर्व यादवने घणो वहालो थको सुखे सुखे रमे छे.

अनुक्रमे सोमिल नामे ब्राह्मणनी दीकरी अत्यंत रूपवंती जाणी तेने परणावी, पछी गजसुकुमारे पण श्रीनेमिनाथस्वामी पासे धर्म सांजली प्रव्रज्या लइ प्रजु साथे विहार कर्यो, तेथी ते ब्राह्मणने पण अप्रीति उपनी.

अन्यदा वली तेउ जगवंत साथे द्वारिका नगरीए आव्या, स्मशानने विषे काउस्सग्गे रह्या, तेमने सोमिल ब्राह्मणे दीठा त्यारे कषायमां आवीने मस्तके माटीनी पाल बांधी, तेमां धगधगता अंगारा जर्या, ते उपसर्ग सम्यक् रीते अहियासतां केवलज्ञान उपन्युं, अंतगम केवली थया. कृष्णे आवी श्रीनेमिनाथ जगवानने वांद्या, शेष साधुने पण वंदना करीने पूछ्युं के हे जगवान्! गजसुकुमार क्यां गया? प्रजु बोल्या, मसाणमां काउस्सग्गे रह्या छे. श्रीकृष्ण त्यां जोवा गया तो गजसुकुमारने काल करेला दीठा. त्यारे कोपमां आवी तेणे प्रजुने पूछ्युं, हे स्वामिन्! मारा जाइने कोणे मार्यो? जगवंत बोल्या, तमने नगरमां पेसतां देखी जेनुं मस्तक फूटशे तेणे मार्यो. हवे सोमिल पण वहार जवा माटे नीकल्यो, एवामां वासुदेवने सामा आवता दीठा, त्यारे जये करीने मस्तकना सो खंम थया. ए जयथी आउखुं त्रूटे ते उपर दृष्टांत कह्युं.

हवे निमित्ते आउखुं त्रूटे, तेनो प्रकार कहे छे.

निमित्त ते दंड, कोरडा, शस्त्र, रज्जु, अग्नि, पाणी, विष, सर्प, शीत, उष्ण, अरति, जय, क्षुधा, पिपासा, रोग, वडीनीतिनो रोध अने अजीर्ण प्रमुखना निमित्ते आउखुं त्रूटे. घणो आहार करे, अथवा मूलगो आहार

अर्थः-" असासयं जीवियमाहु लोए " आ संसाररूप (लोए के०) लोकने विषे (जीवियं के०) जीवितव्य जे छे ते श्रीजिनेश्वर महाराजे (असासयं के०) अशाश्वतुं (आहु के०) कह्युं छे. एटले लोकने विषे आउखुं अशाश्वत छे, एम परमेश्वरे कह्युं छे ॥ इति भावः॥ इहां जीवना आउखां बे प्रकारे छे. एक सोपक्रमी छे, अने बीजा निरुपक्रमी छे. तेमां देवता, नारकी, युगलियां, त्रेसठ उत्तमपुरुष तथा चरमशरीरी जे जीवो छे ते सर्वेनां आउखां यद्यपि निरुपक्रमी छे, तो पण ते अशाश्वत छे ॥ यतः ॥ जइ ता लवसत्तमसुरा, विमाणवासी वि परिवडंति सुरा ॥ चिंतिज्जंतं सेसं, संसारे सासयं कयरं ॥ १ ॥ इति उपदेशमालायाम् ॥ वली निरुपक्रमी आउखावाला एवा युगलिया पण अपर्याप्ति अवस्थाए त्रण पल्योपमनुं अपवर्त्तन करीने अंतर्मुहूर्त्तमां मरण पामे, तथा सोपक्रमी आउखावालानुं आउखुं सात प्रकारे घटे छे ॥ यतः॥ अज्झवसाण निमित्ते, आहार वेअणा पराघाए ॥ फासे आणापाणू, सत्तविहं झिज्झए आउ ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

तेमां अध्यवसाये करी जे आउखुं घटे, तेना प्रकार कहे छेः-कोइक गामने विषे तस्करे गायो लीधी, तेनी वाहारे चढीने लोको गायो मूकावीने पाछा वल्या, तेमां एक पुरुष रूपवंत युवान छे, तेने पाणीनी तृषा लागी. तेणे कोइक स्त्री पासे पाणी माग्युं, ते स्त्रीए पाणी लावीने पावा मांड्युं, ते स्त्री पेला पुरुषनुं रूप देखी व्यामोह पामी. हवे पाणी पीने पेट भर्या पछी ते पुरुष होकारो कर्या करे तो पण ते स्त्री पाणी रेडती रहे नही, त्यारे ते पुरुष तो एमज मूकावीने चाल्यो गयो. स्त्री पाणी भूमिए रेडती अनुक्रमे पुरुष सामी दृष्टि राखती हवी, ते पुरुष आगल जतां जतां जेटले अदृश्य थयो एटले ते स्त्री तेने न देखवाथी मरण पामी. ए रागना अध्यवसाये करी आयु घटे ते उपर दृष्टांत कह्युं. इति राग उपर दृष्टांत.

हवे स्नेहे करीने आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छेः-कोइ नगरने विषे कोइ स्त्रीभर्त्तारने परस्पर प्रीति घणी छे. एकदा पुरुष व्यापारे गयो, त्यांथी पाछो वल्यो. ज्यारे पोतानुं गाम एक मजल छेटे रह्युं, त्यारे तेना मित्रे विचार्युं के जोइये तो खरा के ए बेहुने मांहोमांही अत्यंत प्रीति छे, ते साचुं के जूठुं ! एम चिंतवीने तेना मित्रे परीक्षा करवा माटे तेनी

स्त्री पासे आवीने कह्युं के तमारो जर्त्तार मरण पाम्यो. ते सांजलीने स्त्री बोली, शुं साचुं! साचुं!! साचुं!!! एम त्रणवार कहेतांज ते स्त्रीना प्राण नीकली गया. वली ते वात तेना जर्त्तारने कही, एटले तेणे पण त्रणवार पूछ्युं के शुं साचुं! साचुं!! साचुं!!! एम कहेतांज ते पण मरण पाम्यो. ए स्नेहे करी आउखुं घटे ते उपर दृष्टांत कह्युं.

हवे जये करी आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छे. देवकीजी कोइ स्त्रीने पुत्रने धवरावती देखीने अधैर्य करवा लागी. कृष्णे पूछ्युं, अधैर्य केम करो छो? ते बोली, हे पुत्र! में कोइ पुत्रने धवराव्यो नही. कृष्ण बोल्या, अधैर्य न करो, हुं तमने देवताने प्रजावे पुत्रसंपत्ति आपुं छुं. पछी कृष्णे देवता आराध्यो. तेणे कह्युं, दिव्य पुरुष पुत्र थशे. अनुक्रमे पुत्र आव्यो, तेनुं गजसुकुमार एवुं नाम दीधुं, ते सर्व यादवने घणो वहालो थको सुखे सुखे रमे छे.

अनुक्रमे सोमिल नामे ब्राह्मणनी दीकरी अत्यंत रूपवंती जाणी तेने परणावी, पछी गजसुकुमारे पण श्रीनेमिनाथस्वामी पासे धर्म सांजली प्रव्रज्या लइ प्रजु साथे विहार कर्यो, तेथी ते ब्राह्मणने पण अप्रीति उपनी.

अन्यदा वली तेउ जगवंत साथे द्वारिका नगरीए आव्या; स्मशानने विषे काउस्सग्गे रह्या, तेमने सोमिल ब्राह्मणे दीठा त्यारे कषायमां आवीने मस्तके माटीनी पाल बांधी, तेमां धगधगता अंगारा जर्या, ते उपसर्ग सम्यक् रीते अहियासतां केवलज्ञान उपन्युं, अंतगम केवली थया. कृष्ण आवी श्रीनेमिनाथ जगवानने वांद्या, शेष साधुने पण वंदना करीने पूछ्युं के हे जगवान्! गजसुकुमार क्यां गया? प्रजु बोल्या, मसाणमां काउस्सग्गे रह्या छे. श्रीकृष्ण त्यां जोवा गया तो गजसुकुमारने काल करेला दीठा. त्यारे कोपमां आवी तेणे प्रजुने पूछ्युं, हे स्वामिन्! मारा जाइने कोणे मार्यो? जगवंत बोल्या, तमने नगरमां पेसतां देखी जेनुं मस्तक फूटशे तेणे मार्यो. हवे सोमिल पण बहार जवा माटे नीकल्यो, एवामां वासुदेवने सामा आवता दीठा, त्यारे जये करीने मस्तकना सो खंम थया. ए जयथी आउखुं त्रूटे ते उपर दृष्टांत कह्युं.

हवे निमित्ते आउखुं त्रूटे, तेनो प्रकार कहे छे.

निमित्त ते दंड, कोरडा, शस्त्र, रज्जु, अग्नि, पाणी, विष, सर्प, शीत, उष्ण, अरति, जय, क्षुधा, पिपासा, रोग, वडीनीतिनो रोध अने अजीर्ण प्रमुखना निमित्ते आउखुं त्रूटे. घणो आहार करे, अथवा मूलगो आहार

अर्थः—“ असासयं जीवियमाहु लोए ” आ संसाररूप (लोए के०) लोकने विषे (जीवियं के०) जीवितव्य जे छे ते श्रीजिनेश्वर महाराजे (असासयं के०) अशाश्वतुं (आहु के०) कह्युं छे. एटले लोकने विषे आउखुं अशाश्वत छे, एम परमेश्वरे कह्युं छे ॥ इति भावः ॥ इहां जीवना आउखां बे प्रकारे छे. एक सोपक्रमी छे, अने बीजा निरुपक्रमी छे. तेमां देवता, नारकी, युगलियां, त्रेसठ उत्तमपुरुष तथा चरमशरीरी जे जीवो छे ते सर्वेनां आउखां यद्यपि निरुपक्रमी छे, तो पण ते अशाश्वत छे ॥ यतः ॥ जइ ता लवसत्तमसुरा, विमाणवासी वि परिवडंति सुरा ॥ चिंतिज्जंतं सेसं, संसारे सासयं कयरं ॥ १ ॥ इति उपदेशमालायाम् ॥ वली निरुपक्रमी आउखावाला एवा युगलिया पण अपर्याप्ति अवस्थाए त्रण पल्योपमनुं अपवर्त्तन करीने अंतर्मुहूर्त्तमां मरण पामे, तथा सोपक्रमी आउखावालानुं आउखुं सात प्रकारे घटे छे ॥ यतः ॥ अज्झवसाण निमित्ते, आहार वेअणा पराघाए ॥ फासे आणापाणू, सत्तविहं झिज्झए आउ ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तौ ॥

तेमां अध्यवसाये करी जे आउखुं घटे, तेना प्रकार कहे छेः—कोइक गामने विषे तस्करे गायो लीधी, तेनी वाहारे चढीने लोको गायो मूकावीने पाछा वल्या, तेमां एक पुरुष रूपवंत युवान छे, तेने पाणीनी तृषा लागी. तेणे कोइक स्त्री पासे पाणी माग्युं, ते स्त्रीए पाणी लावीने पावा मांड्युं, ते स्त्री पेला पुरुषनुं रूप देखी व्यामोह पामी. हवे पाणी पीने पेट भर्या पछी ते पुरुष होकारो कर्या करे तो पण ते स्त्री पाणी रेडती रहे नही, त्यारे ते पुरुष तो एमज मूकावीने चाल्यो गयो. स्त्री पाणी भूमिए रेडती अनुक्रमे पुरुष सामी दृष्टि राखती हवी, ते पुरुष आगल जतां जतां जेटले अदृश्य थयो एटले ते स्त्री तेने न देखवाथी मरण पामी. ए रागना अध्यवसाये करी आयु घटे ते उपर दृष्टांत कह्युं. इति राग उपर दृष्टांत.

हवे स्नेहे करीने आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छेः—कोइ नगरने विषे कोइ स्त्रीभर्त्तारने परस्पर प्रीति घणी छे. एकदा पुरुष व्यापारे गयो, त्यांथी पाछो वल्यो. ज्यारे पोतानुं गाम एक मजल छेटे रह्युं, त्यारे तेना मित्रे विचार्युं के जोइये तो खरा के ए बेहुने मांहोमांही अत्यंत प्रीति छे, ते साचुं के जूठुं ! एम चिंतवीने तेना मित्रे परीक्षा करवा माटे तेनी

स्त्री पासे आवीने कह्युं के तमारो भर्त्तार मरण पाम्यो. ते सांजलीने स्त्री बोली, शुं साचुं! साचुं!! साचुं!!! एम त्रणवार कहेतांज ते स्त्रीना प्राण नीकली गया. वली ते वात तेना जर्त्तारने कही, एटले तेणे पण त्रणवार पूछ्युं के शुं साचुं! साचुं!! साचुं!!! एम कहेतांज ते पण मरण पाम्यो. ए स्नेहे करी आउखुं घटे ते उपर दृष्टांत कह्युं.

हवे जये करी आउखुं घटे, तेनो प्रकार कहे छे. देवकीजी कोइ स्त्रीने पुत्रने धवरावती देखीने अधैर्य करवा लागी. कृष्णे पूछ्युं, अधैर्य केम करो छो? ते बोली, हे पुत्र! में कोइ पुत्रने धवराव्यो नही. कृष्ण बोल्या, अधैर्य न करो, हुं तमने देवताने प्रजावे पुत्रसंपत्ति आपुं छुं. पछी कृष्णे देवता आराध्यो. तेणे कह्युं, दिव्य पुरुष पुत्र थशे. अनुक्रमे पुत्र आव्यो, तेनुं गजसुकुमार एवुं नाम दीधुं, ते सर्व यादवने घणो वहालो थको सुखे सुखे रमे छे.

अनुक्रमे सोमिल नामे ब्राह्मणनी दीकरी अत्यंत रूपवंती जाणी तेने परणावी. पछी गजसुकुमारे पण श्रीनेमिनाथस्वामी पासे धर्म सांजली प्रव्रज्या लइ प्रजु साथे विहार कर्यो, तेथी ते ब्राह्मणने पण अप्रीति उपनी.

अन्यदा वली तेउ जगवंत साथे द्वारिका नगरीए आव्या, स्मशानने विषे काउस्सग्गे रह्या, तेमने सोमिल ब्राह्मणे दीठा त्यारे कषायमां आवीने मस्तके माटीनी पाल बांधी, तेमां धगधगता अंगारा जर्या. ते उपसर्ग सम्यक् रीते अहियासतां केवलज्ञान उपन्युं, अंतगड केवली थया. कृष्ण आवी श्रीनेमिनाथ जगवानने वांद्या, शेष साधुने पण वंदना करीने पूछ्युं के हे जगवान्! गजसुकुमार क्यां गया? प्रजु बोल्या, मस्साणमां काउस्सग्गे रह्या छे. श्रीकृष्ण त्यां जोवा गया तो गजसुकुमारने काल करेला दीठा. त्यारे कोपमां आवी तेणे प्रजुने पूछ्युं, हे स्वामिन्! मारा जाइने कोणे मार्यो? जगवंत बोल्या, तमने नगरमां पेसतां देखी जेनुं मस्तक फूटशे तेणे मार्यो. हवे सोमिल पण बहार जवा माटे नीकल्यो. एवामां वासुदेवने सामा आवता दीठा, त्यारे जये करीने मस्तकना सो खंड थया. ए जयथी आउखुं त्रूटे ते उपर दृष्टांत कह्युं.

हवे निमित्ते आउखुं त्रूटे, तेनो प्रकार कहे छे.

निमित्त ते दंड, कोरडा, शस्त्र, रज्जु, अग्नि, पाणी, विष, सर्प, शीत, उष्ण, अरति, जय, क्षुधा, पिपासा, रोग, वडीनीतिनो रोध अने अजीर्ण प्रमुखना निमित्ते आउखुं त्रूटे. घणो आहार करे, अथवा लूखो आहार

न करे, तो आउखुं घटे. मस्तक अने नेत्र प्रमुखनी अत्यंत वेदनाए आउखुं घटे. वली पराघाते आउखुं घटे. पराघात ते वीजली पमवाथी तथा खाडा प्रमुखमां पडवाथी आउखुं घटे, ते पराघात कहीए; तथा फरसे आउखुं घटे एटले त्वचामां सर्पनुं विष फरसे तेनाथी मरण पामे, अथवा ब्रह्मदत्त चक्रिए काल कर्यो त्यारे तेनो पुत्र चक्रवर्त्तिनी स्त्रीरत्नने कहेवा लाग्यो के तुं महारी साथे भोग भोगव. ते बोली, तुं महारो फरस खमी शके नही. एम कहे थके पण पुत्रे मान्युं नही. त्यारे एक घोमो मंगावीने तेनी उपर मुखथी मांडीने केड सूधी हाथ फेरव्यो, एटले घोडो मरीने मरण पाम्यो. ते छोकराए दीठुं तोपण माने नहि, त्यारे लोढानो पुरुष करावीने आलिंगन दीधुं, एटले लोढानो पुरुष गली गयो. ते देखीने मान्युं. एम फरसथी आउखुं घटे, तथा श्वासोछ्वासनो निरोध करवाथी पण आउखुं घटे छे. एम प्रथम पदे पांच उदाहरण थयां.

हवे बीजा पदे ते आउखुं अशाश्वतुं छे माटे "धम्मं चरे साहु जणोवइठं" (साहुजणोवइठं के०) साधु जननो उपदेश्यो जे (धम्मं के०) धर्म तेने (चरे के०) आचरजे. ते उपर चिलातिपुत्रनी कथा कहे छे.

विद्युन्मालि नामे एक ब्राह्मण पोताने पंमित मानी जिनशासननी हेलनानो करनार थयो. ते एम कहेतो हतो के मुजने जीते तेनो हुं शिष्य थाउं. एकदा आचार्यें तेने सभामां जीत्यो, अने बलात्कारे शिष्य कर्यो. पछी देवताए समजाव्यो, स्थिर कर्यो, पण दुगंछा मूके नहि, तेनी स्त्रीए स्नेहे करी कामण कर्युं, तेथी मरण पामीने देवलोके गयो. भार्या पण ते निर्वेदे दीक्षा लइ अण आलोइ काल करीने देवलोके गइ. ते ब्राह्मण च्यवीने राजगृह नगरने विषे धन नामे सार्थवाह तेने चिलातिका नामे दासी तेनी कूखे पुत्रपणे उपन्यो. तेनुं चिलातिपुत्र नाम दीधुं,अने तेनी स्त्री पण देवलोकथी च्यवीने तेज शेठना पांच पुत्र उपर सुसमा नामे पुत्री थइ. चिलातिपुत्र तेने रमाडे, रमाडतां अपलक्षण करे, ते जाणीने शेठे तेने घरमांथी काढी मूक्यो.ते फरतो फरतो सिंहगुफा नामे चोरनी पाले गयो.ते पल्लीपतिने घणो वहालो थयो. अनुक्रमे पल्लीपति मरतां थकां एने पल्लीपतिपणे थाप्यो.

एकदा तेणे चोरने कह्युं के राजगृह नगरे धनसार्थवाहने घेर सुसमा नामे पुत्री छे, ते आवे तो महारी अने जे धन आवे ते सर्व तमारुं. एम ठ-

रात्र करी धनसार्थवाहने घेर आवी अवस्वापिनी निद्रा दइ धन लुंटी सुसमाने लइने चाल्या. ते वेला धनसार्थवाह पाछळ थयो. धनसार्थवाहे कोटवालने कह्युं, महारी पुत्री अपावो, धन आवे ते तमे लेजो. त्यारे कोटवाल, धनसार्थवाह तथा पांच पुत्र ए सर्व चोरनी पूंठे थया. अनुक्रमे कोटवाल धन लइने पाछो वळ्यो. शेठ पांच पुत्र सहित चिलातिपुत्रनी पूंठे गया.

हवे चिलातिपुत्र पण सुसमानो भार लइ दोडी शके नहि, शेठ पण ढूकडा आवी पहोच्या. त्यारे चोर पण सुसमानुं मस्तक कापी लइ धड पडतुं मूकीने नाठो. ते जोइ शेठे विचार्युं के जेनामाटे दोडता हता ते तो मरण पामी! हवे जवानुं शुं प्रयोजन छे? एवामां ते अटवीमां शेठ प्रमुखने घणी भूख लागी, त्यारे शेठे पुत्रोने कह्युं, तमे मने मारीने भक्षण करो, अने कुशलखेमे नगर सूधी पहोंचो, पण ते वात पुत्र माने नही. त्यारे महोटो पुत्र बोल्यो, मने मारो. एम यावत् लघु पुत्रे कह्युं, त्यारे तेनो पिता बोल्यो, आपणे कोइने जीवता शुं करवा मारीए? आ सुसमाने चंडाले मारी छे, तेनुं भक्षण करीने क्षुधा शांत करीए. पछी तेनुं मांस खाधुं. एम साधु पण कारणे मात्र एक संयम निर्वाह करवा माटे आहार करे छे, परंतु लोलुपिपणे करता नथी. ते शेठ पण पाछा नगरे पहोच्या, सुखी थया. एम साधु पण मोक्षसुखना भोगी थाय.

ते चिलातिपुत्र पण हाथमां मस्तक लइने जतां दिशामूढ थयो. एवा समयने विषे तेणे आतापना लेता एक साधुने दीठा. देखीने कहेवा लाग्यो के संक्षेपे धर्म कहो, नहिंतो आ रीते तमारुं पण मस्तक छेदीश. मुनि बोल्या. उपशम, विवेक अने संवर ए त्रण पद सांभलीने चिलातिपुत्र एकांते चिंतववा लाग्यो ते क्रोधादिकनो उपशम करवो, अने हुं तो क्रोधभर्यो छुं! वली विवेक ते तो धन सज्जननो त्याग करवो, अने महारे तो रागथी सुसमानुं मस्तक हाथमां छे. पछी खड्ग तथा मस्तक मूकी दीधां. तथा संवर ते पांच इंद्रियनो संवर अने नोइंद्रिय ते मननो संवर, ते पण महारामां एके नथी. एम विचारी संवर करी त्यांज काउस्सग्गे उभो रह्यो.

हवे लोहीए खरडी काया हती तेनी गंधथी कीडीओ आवी खावा मांडी. तेणे चालणी जेवुं शरीर कर्युं. पगथी कीडी पेसे ते मस्तकथी नीकळे. एवुं थयुं तो पण ध्यानथी न चल्या. एवा उपसर्ग अढी दिवस

खम्यो. एवा डुक्कर ध्यान करनारने वंदना करुं बुं. पठी ते काल करीने देवलोके गयो ॥यतः॥ जो तिहिं पएहिंसम्मं, समभिगर्ड संजमं समारूढो॥ उवसम विवेग संवर, चिलाइपुत्तं नमंसामि ॥१॥इत्यादि आवश्यकनिर्युक्तौ॥

हवे त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. "धम्मो य ताणं सरणं गइय" (धम्मो य के०) धर्म तेज (ताणं के०) त्राण ठे,एटले अनर्थनो घातक ठे. वली कर्मरूप उपद्रवथी बीहीता एवा प्राणीने (सरणं के०) शरण करवा योग्य ठे. वली डुखीया प्राणीने सुख आपवाने अर्थे (गइय के०) रूडी गतिनो आपनारो ठे. एमां धर्म त्राण ठे तेनी उपर कमलशेठनी कथा एज पुस्तकना चोथा नागमां पृष्ठ १४५ मध्ये ठपाइ ठे, त्यांथी वांचवी.

तथा कर्म उपद्रवथी बीहीता एवा जे प्राणी तेने धर्म शरण थाय ठे. ते उपर महानंद कुमारनी कथा एज पुस्तकना चोथा नागमां पृष्ठ १५१ मध्ये सविस्तर ठपाइ गइ ठे त्यांथी वांचवी. आ बे कथा विषे आ ग्रंथमां लखेलुं ठे जे ए श्राद्धप्रतिक्रमण सूत्रनी वृत्तिमांथी लीधी ठे.

हवे जे डुःखीयो जीव होय ते सुखने अर्थे धर्मने आदरे तो रूडी गति पामे. ते गति कहीए. तेनी उपर वसुदेवजीनो जीव पाठले नवे नंदिषेण नामे साधु हता तेनुं दृष्टांत कहेवुं. ते कथा एज पुस्तकना बीजा नागमां श्रीनेमीश्वर नगवानना रासमां पृष्ठ ११३ मां ठपाइ गइ ठे.

हवे चोथा पदनो अर्थ कहे ठेः—"धम्मं निसेवित्तु सुहं लहंति" जे प्राणी (धम्मं के०) धर्मने (निसेवित्तु के०) सेवे ठे, ते प्राणी (सुहं के०) अव्याबाध सुख अर्थात् शाश्वता सुख अथवा शुन्न मांगलिकने (लहंति के०) पामे ठे. ते उपर लक्ष्मीधर शेठनुं दृष्टांत कहे ठे.

आ नरतक्षेत्रने विषे लक्ष्मीपुर नामे नगरमां लक्ष्मीविलास नामे राजा राज्य करे ठे. ते नगरमां जिनमार्गमां रक्त, महासत्त्ववंत एवो लक्ष्मीधर नामे शेठ वसे ठे. तेने कमलमुखी अने कमलदलनयना एवी कमला नामे नार्या ठे. एक दिवस शेठे रात्रीने समये सूतां थकां उज्वल वस्त्र आनूषणवंती एक स्त्री दीठी. त्यारे शेठे पूठ्युं, हे नद्रे! तुं कोण ठे? ते बोली, हुं तहारा घरनी लक्ष्मी बुं. शेठ बोल्या, केम आवी ठे? ते बोली, हुं हवे तहारा घरमांथी जवानी बुं; माटे तमने कहेवा आवी बुं. त्यारे महा सत्त्वनो धणी ते शेठ पण तेने पाटु प्रहार दइने बोल्यो,जो पठी

तुऊने जवुं छे तो हमणांज जा ॥यतः॥ पुरिसा तेच्चिय वुच्चंति, जे विरत्ते जणे न रज्जंति॥तंमिवि जे अणुरायं, कुणंतिते सिं फुससुलिहं ॥१॥ त्यारे लक्ष्मी अन्य स्थानके चाली गइ. प्रातःकाले शेठ उठ्या. नित्य करणी करीने पछी व्यापारने अर्थे तपासतां धण, कण, कप्पड, चोपड, सुवर्ण प्रमुख कांइ घरमां न दीठुं. त्यारे ते चिंतववा लाग्यो के ए वापडी रांक गइ तो शुं थयुं! महारुं सत्व तो नथी गयुं, ते माटे उद्यम करुं. एम विचारीने पाडोशी पासेथी कांइक द्रव्य उछीनुं लइ तेनुं तेल मीठुं प्रमुख लइ कोथलो जरीने नगरमां पाडे पाडे जमवा लाग्यो. ते क्रय विक्रय करतां पाडोशीनुं द्रव्य जे उछीनुं लीधुं हतुं ते तेने पाछुं आपी, घेर आवी देवगुरुनी पूजा करी अतिथिने पण कांइक आप्युं, एम निरंतर करतां जे कांइ लाज आवे तेमांथी आजीविका चलावे, पण घणो लाज न थयो; तेवारे पोटलो लइने पासेनां ढूकडां गामोमां जइ माल वेचे, एम काल निर्गमन करे छे.

हवे पेली लक्ष्मी कृपणने घेर गइ, त्यां ते कृपण पोते पण न खाय, अने परने पण न आपे, खाड खोदीने तेमां द्रव्य घाली राखे, तेथी लक्ष्मी आकरुं दुःख जोगववा लागी, त्यारे उद्वेग पामीने चिंतववा लागी के अहो ! में अयुक्त कर्युं ! कारणके ते महानुजावने में मूक्यो ! हवे तेने घेर पाछी जाउं, पण ते मुऊने घरमां पेसवा देशे नही, ते माटे कांइक उपाय करीने आगलथी तेने प्रसन्न करुं अने पछी जाउं.

हवे शेठ गामडेथी पाछा वलीने वडना ऊाड हेठल विसामो लेवा आवतां एक स्त्री संपूर्ण कलश हाथमां लइने वड हेठल उजी रही,तेने शेठे दीठी. त्यारे तेणे विचार्युं के ए कोइक परस्त्री उजी छे,एम चिंतवीने वडथी वेगलो चाल्यो, वली वीजे दिवसे पण सामी आवी, शेठने वोलाव्या, त्यारे शेठ उत्तर दीधा विना चाल्या गया. त्रीजे दिवसे शेठना वे पगनी वच्चे वलगीने उजी रही, त्यारे शेठ वोल्या, तुं कोण छे? ते वोली, तहारा घरनी लक्ष्मी छुं, हवे हुं तहारे घेर आवीश. शेठ वोल्या, तहाराथी सर्युं! तहारामां शो ढंग छे? माटे महारा पग मूकीने वेगली जा. लक्ष्मी वोली, महारा उपर प्रसन्न थाउं, अने घरमां आववानी हा पाडो, तमे महोटा छो तेथी महारी प्रार्थना जंग करवी घटे नही, एम घणो आग्रह करे थके शेठ वोल्या, तुं चपल छे माटे हुं जाणुं छुं के तहाराथी एक ठेकाणे

रहेवाशे नही, ते माटे ज्यारे तने जवानी इछा थाय त्यारे मने एक वर्ष पहेलां कहेजे तो हुं तुजने म्हारा घरमां पेसवा दउं. लक्ष्मीए ते वचन मान्युं. शेठ घेर आव्या, शेठाणीए पण घणो आदर कर्यो, घरमां पण जुए तो ठाम ठाम धनना ढगला पड्या छे, ते द्रव्ये करीने घणुं कप्पड प्रमुख घरमां लावी. शेठ पण यथेछाए लक्ष्मी भोगववा लाग्यो, दीन अनाथने दान दे, एम लक्ष्मीनुं फल लेतां केटलाएक दिवस वही गया.

एकदा रात्रे लक्ष्मी आवीने शेठने कहेवा लागी, तने मूकीने हवे हुं एक वर्ष पछी बीजे ठेकाणे जइश. ए वात सांभलीने शेठे प्रातःकाले सूत्रधार शिलावटने तेडी तेने घणुं द्रव्य आपीने एक जिनमंदिर करावबा मांड्युं, साधुने वस्त्र पात्र वसती प्रमुख देवा मांमी, सिद्धांत लखावीने साधुने आपवा तथा पुस्तकोना भंडारो करवा मांड्या. जीवोने अभयदान देवराव्या, कुटुंब मित्र बंदीवान दीन दुःखी जनोना उद्धार कर्या, एम सर्व द्रव्य आपीने एक कछोटी वाली, तृणनो संथारो करीने शेठ सूता. वली लक्ष्मी आवी रोती थकी कहेवा लागी, हे शेठ! देव गुरु धर्मने कार्ये लक्ष्मी वावरीने तें मने छली, तो हवे हुं नागी थकी क्यां जाउं? ते माटे हवे बीजे ठेकाणे नही जाउं, दासीनी पेठे आलोटती ताहारेज घेर रहीश. शेठ बोल्या, जेम तने गेम तेम कर, किं बहुना! वली पण शेठने घेर पूर्वनी पेठे लक्ष्मी विस्तार पामी. त्यार पछी लक्ष्मीधर शेठ पण देव, गुरु तथा धर्मकार्यने विषे घणाकाल सूधी लक्ष्मी वावरीने स्वर्गे गया. अनुक्रमे ते मोक्षे जशे. शाश्वता काल सुधी सुखीया थशे. ते माटे धर्मथीज शाश्वतां सुख उपजे.

हवे सिद्धनुं स्वरूप ग्रंथांतर थकी कांइक लखीए छीए. आ भवमां समस्त कर्मनो क्षय करी तथा आत्मप्रदेशनो घन करी चरम शरीरनी जेटली अवगाहना छे, तेमां त्रीजो भाग घटाडीने एक समयमां ऋजु गतिए आघापाछा आकाशप्रदेशने अण फरसतां लोकना अग्रभागे जइने रह्याछे.

जेने रोग नथी, शोक नथी, जन्म जरा अने मरण नथी, अव्यय, अचिंत्य, अक्षय थया, अशरीरी, अणाहारी, अविनाशी, शाश्वत काल सुखी थया; सादि अनंतभांगे सिद्ध थया; ज्यां एक सिद्ध भगवान छे, त्यां अनंता सिद्ध रह्या छे, तेथी देशे प्रदेशे फरशीत असंख्यातगुणा छे, पण कोइ कोइने भीड न करे, पोतपोतानी सत्तामां रहे, जे माटे सर्व सिद्ध भगवा-

न स्वद्रव्य, स्वक्षेत्र, स्वकाल अने स्वभाववंत छे. केवलज्ञान केवल दर्शनना धणी एक समयमां लोकालोकना अतीत अनागत अने वर्त्तमान कालना भाव सर्व उत्पाद व्यय अने ध्रुवपणे जाणे छे, पण कोइ परभावमां रागद्वेषे परिणमता नथी. एटलाज माटे अक्रोधी, अमानी, अमायी, अलोभी, अरागी, अद्वेषी, अक्लेशी, अवेदी, अयोगी, निर्द्वन्द्वी, निर्लेपी, अवर्णे, अगंधे, अरसे अने अफासे एवां बिरुदधारक कहीए. वली नहाना नथी, महोटा नथी, वृत्त नथी, त्र्यस्र नथी, चौरंस नथी, केवल ज्योतिमय, स्वसत्ताना भोगी, परभावना अभोगी, स्वभावना कर्त्ता, परभावना अकर्त्ता, स्वभावरमणीय, कोइने कांइ आपे नहि, लीये नही, कोइने सुख दुःख करे नही, अव्याबाध सुखना धणी एवा सिद्ध परमात्मा ते जिन सिद्धादिक पन्नर भेदे छे. जेने आठ कर्मना क्षयथी आठ गुण प्रकट थया छे, अथवा आठ कर्मना अभावे विशेषथी एकत्रीश गुण प्रकट थया छे ते आ प्रमाणेः—

ज्ञानावरणीय कर्म गये पांच गुण प्रगट थया, दर्शनावरणीय कर्म गये नव गुण प्रगट थया, वेदनीय कर्म गये बे गुण प्रगट थया, मोहनीय कर्म गये बे गुण प्रगट थया, आउखा कर्म गये चार गुण प्रगट थया, नामकर्म गये बे गुण प्रगट थया, गोत्रकर्म गये बे गुण थया, अंतराय कर्म गये पांच गुण थया, एम एकत्रीश गुण कहेवा ॥ तथाचोक्तं ॥ खीण मइनाणावरणे १ खीणसुयनाणावरणे २ खीणउहीनाणावरणे ३ खीणमणपज्जवनाणावरणे ४ खीणकेवलनाणावरणे ५ एवं खीण चक्खुदंसणावरणे ४ खीणनिद्दे ५ एवं १४.खीणसायासायवेयणिज्जे २ एवं १६.खीण दंसण मोहणिज्जे, खीण चरित्त मोहणिज्जे, एवं १८. खीण नरगाउए इत्यादि ४ एवं २२. खीण सुभणाम असुभणाम, एवं २४. खीण उच्चगोत्ते, खीणनीचगोत्ते एवं २६. खीण दाणांतराइए, एवं ३१ गुण जाणवा.

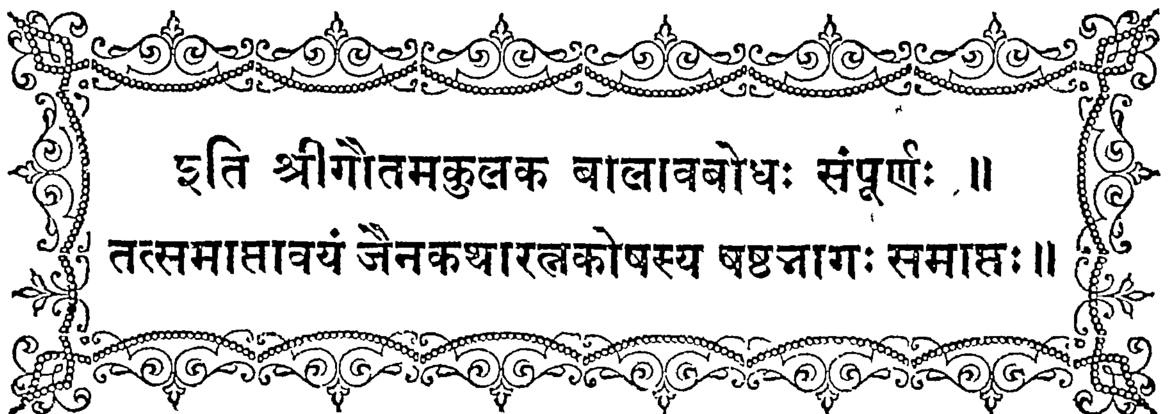
वली आवश्यक निर्युक्तिमां बीजी रीते पण सिद्धना एकत्रीश गुण कह्या छे. पांच वर्णने अभावे पांच गुण, बे गंधने अभावे बे गुण, एवं ७. पांच रसने अभावे पांच गुण, एवं १२. आठ फरसने अभावे आठ गुण, एवं २०. पांच संस्थानने अभावे पांच गुण, एवं २५. त्रण वेदने अभावे त्रण गुण, एवं २८. असंगीपणुं १ अशरीरीपणुं २ अरूपीपणुं ए ३ एवं ३१ गुण थया. इत्यादिक सिद्ध स्वरूप मुखथकी कोण कही शके? यद्यपि केवलज्ञानी केवल

ज्ञाने करी सिद्धनुं स्वरूप जाणे ळे, तोपण संसारमां उपमा विना कही शके नही, तेमाटे धर्म जे नावधर्म तेने सेवन करीने प्राणी एवुं सिद्ध स्वरूप पामे.

॥ अथ प्रशस्तिः ॥

॥ सूरिर्विजयदेवाख्य—स्तपागच्छाधिनायकः ॥ विख्यातस्त्रिजगत्यासीत्, विद्यया गुरुसन्निनः ॥ १ ॥ तस्य पट्टोदयाद्रौ श्री, विजयात् सिंहसूरिराट् ॥ आदित्य इव तेजस्वी, सिंहवच्च पराक्रमी ॥ २ ॥ सत्यादिविजयस्तस्यां—तेवासी सत्यनाषकः ॥ क्रियोद्धारः कृतो येन, प्राप्यानुज्ञां गुरोरपि ॥ ३ ॥ विनयस्तस्य कर्पूर—विजयः सात्विकः सुधीः ॥ कीर्त्तिः कर्पूरवद्यस्य, प्राप्ता सर्वत्र विश्रुता ॥ ४ ॥ क्षमादिगुणसंदर्न्न, क्षमाविजय इत्यनूत् ॥ तस्य शिष्यो विनीतात्मा, शिष्यानेकसमन्वितः ॥५॥ शब्दशास्त्रादिशास्त्राणां, वेत्ता शिष्यगणान्वितः ॥ जिनादिविजयाह्वान—स्तस्यासीछिष्यरूपनाक् ॥ ६ ॥ कर्मप्रकृतिप्रभृति, शास्त्रतत्त्वविचारवित् ॥ उत्तमाद्विजयस्तस्य, शिष्योऽनूद्भूरिशिष्यकः॥७॥ तस्य पादयुगांनोज, भृंगतुल्येन चाणुना ॥ पद्मविजयशिष्येण, स्वपरानुग्रहाय वै ॥ ७ ॥ रागवेदौ तथा नाग, चंद्राविति (१७४२) च वत्सरे ॥ वसंतपंचमी घस्रे, विक्रमात् बुधवासरे ॥ए॥ गौतमं कुलकं नाम, प्रोक्तं श्री गौतमर्षिणा॥मया बालावबोधोऽयं, कृतस्तस्याल्पबुद्धिना ॥१०॥ (त्रिनिर्विशेषकम्) यत् किंचिद्वितथं प्रोक्तं, मतिमांद्यादजानता ॥ तत्सर्वं धीधनैः शोध्यं, विधाय मयि सत्कृपाम् ॥११॥ वीरस्य शासनं यावत्, वर्त्तते विश्वदीपकम्॥ तावद्वालावबोधोऽयं, तिष्ठतु शुद्धवासनः॥१२॥ इतिप्रशस्तिः

इति श्रीसकलसन्नान्नामिनीनालस्थलतिलकायमानपंमितउत्तमविजयगणिशिष्यपंमितपद्मविजयगणिविरचिते बालावबोधे श्रीगौतमकुलकप्रकरणे विंशतितमगाथायां नवोदाहरणानि समाप्तानि ॥

इति श्रीगौतमकुलक बालावबोधः संपूर्णः ॥

तत्समाप्तावयं जैनकथारत्नकोषस्य षष्ठनागः समाप्तः॥